

בנק הפועלים בע"מ

דוח תקופתי לשנת

2015

דוח תקופתי לשנת 2015

בנק הפועלים בע"מ

520000118	:	מספר חברה ברשם
שד' רוטשילד 50, ת"א	:	כתובת
03-7144669	:	טלפון
03-7145424	:	פקסימיליה
31.12.2015	:	תאריך המאזן
28.02.2016	:	תאריך הדוח

2015

בנק הפועלים

דין וחשבון שנתי

תוכן העניינים

4	א. דבר יו"ר הדירקטוריון המתייחס לשלושת הנושאים הבאים:
4	1. תמצית ודגשים עיקריים לגבי שנת הדיווח
4	2. תמצית חזון, יעדים ואסטרטגיה עסקית
4	3. נושאים אחרים
9	ב. דוח הדירקטוריון וההנהלה
14	4. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
25	5. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
129	6. סקירת הסיכונים
188	7. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
195	ג. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
199	ד. דוחות כספיים לשנת 2015
212	ביאורים לדוחות הכספיים
411	ה. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי
413	8. ממשל תאגידי
447	9. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
461	10. נספחים
471	דוח תקופתי לשנת 2015
מילון מונחים 1	מילון מונחים
אינדקס 1	אינדקס

הבנק קיבל את אישור המפקח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 36 לדוחות הכספיים נכללת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד. חוברת הכוללת את נתוני הבנק תמסר לכל דורש, או באתר האינטרנט של הבנק, www.bankhapoalim.co.il.

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין נכבדים,

בשם הדירקטוריון והנהלה אני גאה להגיש לכם את הדוח הכספי השנתי של קבוצת בנק הפועלים לשנת 2015. במהלך השנה המשיך בנק הפועלים ביישום מתווה התוכנית האסטרטגית לשנים 2013-2015 תוך הצגת הישגים עסקיים מרשימים ותשואת הרווח הנקי בשיעור של 9.6% על ההון לבעלי המניות, בהתאם ליעדים. במהלך השנה, גובשה גם התוכנית האסטרטגית לשנים הבאות.

תוכנית אסטרטגית 2013-2015: מנועי צמיחה, טכנולוגיה והתייעלות

בשנת 2015 המשיך הבנק ביישום מתווה התוכנית האסטרטגית ומתווה הדירקטוריון לשנים 2013-2015 אשר מיקדה את הבנק בשלושה תחומים: מנועי צמיחה, טכנולוגיה והתייעלות. במהלך השנה המשיכה ההנהלה להוציא לפועל בהצלחה את התוכנית האסטרטגית תוך שמירה על הרווחיות בסביבת ריבית נמוכה ובתנאי שוק משתנים – ביניהם, המשך הקשחת המשטר הרגולטורי הישראלי ותחרות ישירה עם שחקנים מסורתיים ועם שחקנים חדשים לכל אורכה של שרשרת הערך בתעשייה הפיננסית.

במקביל, גיבש הבנק את התוכנית האסטרטגית לשנים הקרובות באופן המהווה המשך ישיר לתוכניות האסטרטגיות הקודמות אשר ביססו את מעמד הבנק כמוסד הפיננסי המוביל בישראל. התוכנית החדשה מבוססת חדשנות ונועדה לאפשר ללקוח לפנות ולבצע פעולות בערוצים השונים, הסניפים או הערוצים הישירים, תפיסה שמדגישה את האנושי והטכנולוגי.

בשנת 2015 עמדה התשואה על ההון על 9.6% והרווח השנתי על 3,082 מיליון ש"ח. תשואה זו משקפת את מחויבותו העמוקה של הבנק לבעלי המניות לתשואה ההולמת את תיאבון הסיכון ואת המצב המאקרו-כלכלי בישראל ובשוקי העולם. בימים אלו של סערה בשוקי ההון הבינלאומיים מתעצם שוב הצורך בבנק חזק, רווחי ויציב לטובת הלקוחות, העובדים והכלכלה והחברה בישראל.

הכלכלה הגלובלית – מחפשים כיוון

צמיחת הכלכלה העולמית הואטה בשנה החולפת לקצב של כ-3%, וזאת בעיקר בשל ירידה בצמיחת השווקים המתעוררים. ככל שחולף הזמן מתחזקת ההערכה שהכלכלה העולמית לא צפויה לחזור לקצבי הצמיחה של השנים שטרם המשבר. מאחורי הערכה זו עומדים גורמים דמוגרפיים, גורמים טכנולוגיים, היקף החובות וכן נושאי מדיניות.

בשנה החולפת ראינו את כלכלת אירופה מתייצבת, וחלק מהמדינות שעמדו במרכז משבר החובות הציגו שיעורי צמיחה גבוהים. יחד עם זאת, שיעורי האבטלה נותרו גבוהים, וכך גם החובות הממשלתיים. אתגר נוסף שניצב בפני אירופה הוא גל הפליטים מהמזרח התיכון.

ארצות-הברית ממשיכה לבלוט לחיוב בין המדינות המפותחות – הצמיחה התייצבה על שיעור של 2.4%, שוק העבודה המשיך להשתפר, ואף הריבית הועלתה בסוף השנה. "ההיפרדות" של כלכלת ארצות-הברית משאר העולם נובעת מהתגובה ההחלטית של הסקטור הציבורי והפרטי ומנקיטת צעדים מידיים בהתמודדות עם המשבר.

הרגיעה באירופה לא הפחיתה את הסיכונים הגלובליים, אלו עברו השנה למדינות המתפתחות ולשווקים המתעוררים. נפילה חדה במחירי הסחורות ובעיקר במחירי הנפט מחלקת מחדש את העושר העולמי. מדובר בהעברת משאבים אדירה מיצואני הסחורות, שהם לרוב שווקים מתעוררים, ליבואניות שהן לרוב מדינות מפותחות. הירידה החדה במחיר יצרה בעיות בנושאי תקציב ושער חליפין, וכך מדינות כמו רוסיה וניגריה נקלעו למשבר תקציבי חמור.

ההתפתחויות בסין מהוות גורם נוסף של אי ודאות: הן בגלל הירידה בקצב הצמיחה והן בגלל סימני השאלה שעלו בשווקים. הריביות הנמוכות בעולם ובעיקר הריבית השלילית בחלק מאירופה ועתה גם ביפן, הן כלי למאבק בהאטה ובדפלציה, אך מהצד השני יש להתחשב בהשפעתן על מחירי הנכסים הפיננסיים והריאליים. אנחנו עדים לעלייה מהירה במחירי הנדל"ן בחלק מהשווקים, וגם עלייה מחודשת בהיקף החוב בחלק מהמדינות.

הסביבה הכלכלית והשוק הפיננסי בישראל

שיעור הצמיחה בישראל הואט ל-2.6% בלבד. יחד עם זאת, למשק הישראלי יתרונות בהשוואה לשווקים אחרים ובעיקר בסיס פיננסי איתן, חוב ציבורי בשליטה, ורמת חיסכון גבוהה. יחס החוב הציבורי לתוצר ירד לרמה של 65% והמערכות הפיננסיות ממשיכות לשמור על יציבות. ישראל הינה אחת המדינות הבולטות שלא חוותה משבר פיננסי ב-2008. כמו קנדה ואוסטרליה היא בולטת בבנקאות שמבוססת על פיקדונות הציבור ופחות על שוקי ההון. חוזקה זו של הבנקאות המקומית מהווה נדבך חשוב בדיוג האשראי של מדינת ישראל. מבחינת הצמיחה, ממשיך ההיי-טק להיות קטר מוביל, ובעתיד צפויים לבוא לידי ביטוי גם יתרונות הגז הטבעי, שאמורים לסייע לתחרותיות הישראלית.

שיעורי התעסוקה בישראל גבוהים, כך שעלייה עתידית בצמיחה, תבוא בעיקר מצד הפריזון. כמו-כן, המשק הישראלי חווה מזה כשנתיים ירידה ברמת ההשקעות בעיקר כתוצאה מאי ודאות ומשינויים רגולטורים תכופים.

מדד המחירים לצרכן בישראל ירד זו השנה השנייה ברציפות. אפשר לפרש ירידה זו גם בהצלחה של המדיניות הממשלתית להיאבק ביוקר המחיה, שקיבלה רוח גבית מירידת מחירי הסחורות והאנרגיה בעולם. ניתן להניח שהירידות במדד המחירים לצרכן, לכשעצמן, אינן מהוות גורם סיכון, לפחות בשלב זה. הממשלה החדשה שהוקמה הציבה במרכז מטרותיה את המאבק ביוקר המחיה. ישנה עלייה במאמצי הממשלה לייצב את המחירים, אולם בשנת 2015 עדיין צפינו בעלויות. מדובר בתחום שדורש פעולה רב-שנתית כדי להגדיל את ההיצע שיביא לריסון המחירים. אין ספק, כי עליית מחירי הדיוור יוצרת פערים חברתיים ופערים בין-דוריים משמעותיים, ולכן חשוב לשים אותה כנושא מרכזי במאמץ הכלכלי.

המדיניות המוניטרית בישראל מתואמת עם המדיניות המוניטרית המובילה בעולם. בשנים האחרונות השתנו "כללי המשחק" של בנקים מרכזיים - בהיעדר אינפלציה עברה ההתמקדות ליציבות פיננסית ולסיוע לצמיחה. גם השנה, וכמובן גם בעתיד, יציבות המערכת הפיננסית תלויה במידה רבה בבנק ישראל ובמערך הפיקוח על הבנקים.

לחקיקה עתידית ולמבנה השוק הפיננסי, תהיינה השלכות משמעותיות על התמודדות המשק עם משברים פיננסיים בעתיד. אני סבור כי היוזמה להפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים לא תשפר את מצבו של הלקוח ותביא לפגיעה בצרכן. מבחינת הבנקים, בלי ספק, מדובר בצעד שפוגע בשירות הבנקאי ובמרכיב חשוב בהכנסה התפעולית שאינה מאשראי.

המהפכה הטכנולוגית הגיעה לסקטור הפיננסי בעולם, ובשנים האחרונות נוצרו מאות סטארט-אפים בתחום, חלקם הפכו לחברות משמעותיות בתחומים של טכנולוגיה פיננסית ובנקאות. שחקנים אלו משנים את דינמיקת התחרות בשוק הפיננסי המקומי והבינלאומי. קיימת עלייה בחלקם היחסי של הגופים המוסדיים, בעיקר חברות הביטוח, בשוק הפיננסי. במערכת הבנקאית חל שיפור ביחס היעילות בהשוואה לשנים קודמות.

הובלה בשוק תחרותי

כבנק הגדול בישראל השכלנו לשרת את קהל הלקוחות הגדול שלנו דרך הסניפים ובערוצים הטכנולוגיים השונים. השירות ניתן ללקוחות על רבדיו השונים תוך מיקוד והתאמה אישית לצורכיהם של הסגמנטים המגוונים בקרב האוכלוסייה.

בשנת 2015 הוכחנו את מחויבותנו להתמקדות במנועי צמיחה – פלחי אוכלוסייה שפעילותם הכלכלית גדלה בקצב מהיר מן הממוצע במשק – תוך שימת דגש על חיזוק התשתיות הטכנולוגיות שלנו, בחדשנות וביצירתיות.

בשנת 2015 הוסיף הבנק להגדיל את מספר לקוחותיו הקמעונאיים ולהוביל במימון תשתיות ותאגידים. בפלח הבנקאות המסחרית הגדלנו את נתח השוק של הבנק והשגנו צמיחה מרשימה בהכנסות ובמספר לקוחות.

הבנק ממשיך במחויבות העמוקה שלו לסקטור העסקים הקטנים, שבאה לידי ביטוי בחיזוק הצעת הערך, בניית מוצרים חדשניים, וליווי מתמיד במימון ויעוץ לפלח לקוחות זה. "יום העסקים הקטנים" הופך לחלק אינטגרלי מהפעילות העסקית ומקיף עשרות אלפי עסקים בישראל. הבנק הוסיף להעמיק את פעולתו בקרב סקטור העסקים הקטנים מתוך הכרה בחשיבותו של הסקטור לכלכלה הישראלית ופוטנציאל ההכנסות הטמון בחיזוק העסקים הקטנים. כמו-כן, המשכנו לחזק את הצעת הערך של הבנק לתעשיית ההיי-טק על-ידי המשך ביסוסו של מערך "פועלים היי-טק".

תנופת הבנק בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל שינתה את תנאי התחרות בסקטור זה והביאה לידי ביטוי את העוצמה והמקצועיות של בנק הפועלים. בנק הפועלים הכפיל את מספר הסניפים ביישובים הערבים בשנים האחרונות. במהלך השנה האחרונה נפתחו שלושה סניפים חדשים.

בשנת 2015 הוסיף הבנק להוביל את מימון המשק הישראלי גם בתקופה מורכבת ומאתגרת לחלק מלקוחותינו. בד בבד עם חיזוק הרווחיות העסקית המשכנו להפחית את ריכוזיות תיק האשראי במהלך המשלב צמיחה, רווחיות ופיזור סיכונים. כמו-כן, בשנת 2015 הוסיף הבנק להגדיל את בסיס ההון שלו, על-פי מתווה עליית ההון הרב-שנתי, תוך מיקוד ברווחיות נאותה בעסקי הליבה הבנקאיים. בסוף השנה עמד יחס ההון של הבנק על 9.63%. בנק הפועלים הגדיל את הרווח הנקי בשנת 2015 למרות סביבת ריבית מאתגרת, האטה כלכלית הדרגתית, פגיעה בהכנסות בשל רגולציה והתחזקות של התחרות בין הבנקים ובינם לבין גופים פיננסיים אחרים. הבנק המשיך לשפר את יחס היעילות שלו באופן שמעמיד אותו בקדמת הבנקים הישראליים ובשורה אחת עם הבנקאות המערבית.

מבט אל העתיד

עם סיומה המוצלח של שנת 2015 אנו מביטים אל העתיד. התוכנית לשנים 2016-2018 שגובשה במהלך שנת 2015 מבוססת על כיווני פעולה אסטרטגיים בראיית הטווח הבינוני ובראיית הטווח הארוך.

התוכנית מתבססת על יצירת תשתית אופטימלית וגמישה בנושאים כגון ניהול הון, פיתוח הון אנושי ובניית תשתית טכנולוגית וחדשנית, כפלטפורמה לשירותים המתקדמים ללקוחות הקמעונאיים והעסקיים, לחדשנות במוצרים ושירותים פיננסיים, לפיתוח ממוקד של הפעילות הבינלאומית ולהמשך המצוינות התפעולית כדרך חיים. נושא החדשנות משתלב בתרבות הבנק ומטרתו להציע שירותים לציבור באופן אנושי וטכנולוגי.

טיפול המשאב האנושי ומערכת יחסי העבודה

הבנק המשיך לקדם ולפתח את איכות הנכס הגדול והחשוב ביותר בבנק – המשאב האנושי. הבנק המשיך לטפח את מערכת יחסי העבודה, המהווה מזה שנים נכס אסטרטגי לבנק. ארגון העובדים הוא שותף מלא בהובלת הבנק להישגים המרשימים ומהווה בנצ'מרק לתעשייה כולה.

אחריות חברתית תאגידית כערך מוביל

גם בשנת 2015 הוביל הבנק את המערכת הבנקאית כולה בפעילותו למען הקהילה. הבנק התמקד בפריקטים בתחום החינוך, תוך מתן דגש מיוחד על חינוך להתנהלות כלכלית נבונה, כמפתח לקידום החירות הפיננסית. כמחצית מפעילות הבנק בקהילה מופנה לתחום החינוך. שאר התקציב משמש לתמיכה בעמותות העוסקות בתחומי רווחה, רפואה ועוד.

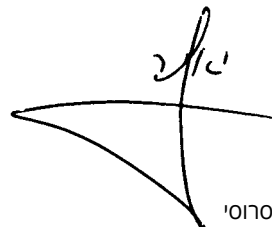
במסגרת האחריות החברתית יזם הבנק מהלך אסטרטגי חלוצי לקידום מגזר הוותיקים בישראל, עם מיקוד בתכנון פיננסי וייעוץ פנסיוני בד בבד עם קידום יוזמות עבור מגזר זה במרחב הציבורי. זה כמה שנים ברציפות שהבנק מפרסם דוח קיימות ואחריות חברתית. הדיווח נעשה ברמה הגבוהה ביותר של התקן החדש GRI-G4. בדירוג מעלה של החברות המובילות בתחום האחריות החברתית לשנת 2015, דורג הבנק בראש דירוג קבוצת ה"פלטינה פלוס", שהיא קטגוריית המצטיינים בסולם הדירוג הכולל, הודות למכלול ביצועיו בממדי הקיימות והאחריות התאגידית. גם בדירוג המדדים הבינלאומיים בתחומי קיימות ואחריות חברתית ממוקם הבנק בצמרת דירוג הבנקים.

מחויבות לשווקים ולבעלי העניין

אני מאמין ביכולתנו להמשיך ולייצר ערך לבעלי המניות גם בסביבת ריבית נמוכה ובתקופה של שינויים טכנולוגיים רבים. כבנק מוביל בישראל, שפעילותו הבנקאית חובקת עולם, חשוב לנו מאוד לקיים דיאלוג שוטף עם כלל הגורמים בשווקים שבהם אנו פועלים. אנו שמים דגש מיוחד על הקשר עם שוק ההון וקהילת המשקיעים, ואנו גאים על היותנו הבנק המוביל בישראל בתחום ניהול קשרי המשקיעים. נמשיך גם בעתיד לפתח ולהעמיק דיאלוג זה.

אנו מחויבים למעגלים רחבים של מחזיקי עניין: לבעלי המניות שלנו; ללקוחותינו, ממשקי הבית ועד לחברות הגדולות במשק; לעובדי בנק הפועלים ולחברה הישראלית, בה אנו פועלים וממנה אנו שואבים את כוחנו, וממשיכים לתרום לה בקידום מגוון רחב של נושאים פיננסיים, חברתיים וסביבתיים. ברצוני לנצל הזדמנות זו על מנת להביע את תודתי העמוקה ללקוחותינו הממשיכים להביע בנו אמון כל יום מחדש, לחברינו בהנהלת הבנק, לדירקטוריון שלנו, וכמובן תודה גדולה לכל עובדי הבנק, שהם הנכס החשוב ביותר שלנו, ושמקצועיותם ומסירותם הם הבסיס לתוצאות המצוינות שאנו מציגים היום בפניכם.

בכבוד רב

י"ר הדירקטוריון
י"ר סרוסי

28 בפברואר 2016

2015

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

לשנת 2015

תוכן העניינים – דוח הדירקטוריון וההנהלה

14	4. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
14	4.1. תיאור תמציתי של הבנק
15	4.2. מידע כספי תמציתי עיקרי
22	4.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
22	4.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית
25	5. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
25	5.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
30	5.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
41	5.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
55	5.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות
120	5.5. חברות מוחזקות עיקריות
129	6. סקירת הסיכונים
129	6.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
133	6.2. סיכון אשראי
157	6.3. סיכון שוק
172	6.4. סיכון נזילות ומימון
174	6.5. סיכון תפעולי
177	6.6. סיכון ציות
179	6.7. סיכון משפטי
179	6.8. סיכון מוניטין
180	6.9. סיכון כלכלי
181	6.10. סיכון רגולציה וחקיקה
182	6.11. סיכון אסטרטגי
182	6.12. סיכון סביבתי
183	6.13. הליכים משפטיים
185	6.14. יוזמות רגולטוריות מהותיות בולטות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח
187	6.15. טבלת גורמי סיכון
188	7. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
188	7.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
194	7.2. בקורות ונהלים

רשימת הטבלאות

16	טבלה 1-4: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים
20	טבלה 2-4: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2011-2015 - מידע רב תקופתי
21	טבלה 3-4: מאזן מאוחד לשנים 2011-2015 - מידע רב תקופתי
27	טבלה 1-5: מדד ושערי חליפין
30	טבלה 2-5: תמצית דוח רווח והפסד
31	טבלה 3-5: הרכב הרווח המימוני, נטו
31	טבלה 4-5: הרכב הרווח המימוני, נטו, בחלוקה לרבעונים
32	טבלה 5-5: התפתחות של סך הרווח המימוני, נטו
32	טבלה 6-5: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו
33	טבלה 7-5: נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית
34	טבלה 8-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**
35	טבלה 9-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים**
36	טבלה 10-5: פירוט עמלות והכנסות אחרות
36	טבלה 11-5: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים
37	טבלה 12-5: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
37	טבלה 13-5: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות
38	טבלה 14-5: רווח כולל אחר
39	טבלה 15-5: מערך טכנולוגיית המידע
41	טבלה 16-5: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
41	טבלה 17-5: אשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות
42	טבלה 18-5: פילוח חבויות בעייתיות
42	טבלה 19-5: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
43	טבלה 20-5: פירוט יתרות ניירות-ערך
44	טבלה 21-5: פירוט אגרות-חוב קונצרני לפי ענפי משק
44	טבלה 22-5: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול, וייעוץ
44	טבלה 23-5: התפתחות ביתרות הפיקדונות שהבנק קיבל
45	טבלה 24-5: פיקדונות הציבור לפי גודל
45	טבלה 25-5: פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות
45	טבלה 26-5: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
46	טבלה 27-5: מכשירים נגזרים
47	טבלה 28-5: חישוב יחס ההון
49	טבלה 29-5: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון
50	טבלה 30-5: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי
51	טבלה 31-5: יחס מינוף
53	טבלה 32-5: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
57	טבלה 33-5: רווח נקי המיוחס לבעלי המניות בבנק, לפי מגזרי פעילות
57	טבלה 34-5: אשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות
58	טבלה 35-5: פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות
58	טבלה 36-5: פירוט בדבר היתרות הממוצעות של אשראי לציבור, נטו ופיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות
58	טבלה 37-5: פירוט בדבר ההון המיוחס לכל אחד ממגזרי הפעילות לעניין חישוב התשואה להון
59	טבלה 38-5: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לפי מגזרי פעילות
72	טבלה 40-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר משקי הבית
80	טבלה 41-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות הפרטית
87	טבלה 42-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים
93	טבלה 43-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי
101	טבלה 44-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי
108	טבלה 45-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הניהול הפיננסי
113	טבלה 46-5: התפלגות תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים בכרטיסי אשראי לפי מגזרי פעילות
117	טבלה 47-5: התפלגות תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים בשוק ההון לפי מגזרי פעילות
119	טבלה 48-5: תמצית נתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
123	טבלה 49-5: מאזן שלוחות הבנק בחו"ל

124	טבלה 50-5: נכסי לקוחות בשלוחות הבנק בחו"ל
124	טבלה 51-5: רווח והפסד ותרומות שלוחות הבנק בחו"ל
125	טבלה 52-5: נתונים על ההשקעה בשלוחות העיקריות ותרומתן לרווח הנקי של הבנק
126	טבלה 53-5: פירוט הרווח הנקי (הפסד) בשלוחות העיקריות לאחר התאמתו לכללי החשבונאות המיושמים בבנק (במטבע מקומי)
135	טבלה 1-6: פילוח חביוות בעייתיות
136	טבלה 2-6: נכסים שאינם מבצעים
136	טבלה 3-6: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית בשנת 2015
137	טבלה 4-6: מדדי סיכון אשראי
138	טבלה 5-6: הרכב יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
140	טבלה 6-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק
144	טבלה 7-6: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינו והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
144	טבלה 8-6: פירוט יתרות אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני כלוים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
144	טבלה 9-6: יתרות אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ל-6 הלווים הגדולים לפי ענפי משק
145	טבלה 10-6: קבוצת לוים אשר חבותה עולה על 15% מהון הבנק
147	טבלה 11-6: חשיפות עיקריות למדינות זרות
149	טבלה 12-6: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות
151	טבלה 13-6: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
153	טבלה 14-6: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
153	טבלה 15-6: התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
154	טבלה 16-6: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
154	טבלה 17-6: התפתחות יתרות האשראי לדיור ל-5 השנים האחרונות
155	טבלה 18-6: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק
156	טבלה 19-6: טבלה המפרטת את חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
158	טבלה 20-6: פירוט השווי ההוגן של הבנק וחברות מאוחדות שלו לפי מגזרי הצמדה
	טבלה 21-6: השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא-כספיים
159	טבלה 22-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית לא-צמוד
163	טבלה 23-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית צמוד למדד
164	טבלה 24-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית מטבע-חוץ
166	טבלה 25-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית כוללת לשינויים בשיעורי הריבית
	טבלה 26-6: נתונים אודות רגישות הון הבנק כולל חברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כולל מודלים פנימיים)
168	טבלה 27-6: נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים במדד (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)
169	טבלה 28-6: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
171	טבלה 29-6: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווג המאזני
173	טבלה 30-6: יחס כיוסי הנזילות
174	טבלה 31-6: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות
188	טבלה 32-6: חומרת גורמי הסיכון
191	טבלה 1-7: נתונים בדבר ההתאמה של הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים
429	טבלה 1-8: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית
431	טבלה 2-8: שכר רואי החשבון המבקרים
432	טבלה 3-8: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)
445	טבלה 4-8: פרטים על היתרות של בעלת השליטה בבנק ושל אחרים שלבעלת השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח)
448	טבלה 1-9: רכוש קבוע
451	טבלה 2-9: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות
452	טבלה 3-9: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות
453	טבלה 4-9: פירוט עלות למשרת עובד ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)
457	טבלה 5-9: דירוג הבנק
461	טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית
467	טבלה 2-10: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2015-2014 מידע רב-רבעוני
468	טבלה 3-10: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2015-2014 מידע רב-רבעוני

4. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

4.1. תיאור תמציתי של הבנק

כללי

- הבנק נוסד בשנת 1921 על-ידי המוסדות המרכזיים של היישוב באותה עת – ההסתדרות הציונית וההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בארץ ישראל, והתאגד כחברה בע"מ לפי פקודת החברות. הבנק הוא "תאגיד בנקאי" בעל רישיון "בנק", לפי הוראות חוק הבנקאות. בשנת 1983, במסגרת הסדר שגובש בין ממשלת ישראל לבין הבנקים, הועברו מניות הבנק לשליטת המדינה. בשנת 1997 הופרט הבנק, והשליטה בו עברה לידי בעלי השליטה הנוכחיים ואחרים.
- קבוצת הבנק פועלת בישראל במכלול תחומי הבנקאות השונים, באמצעות שתי חטיבות מרכזיות: החטיבה העסקית משרתת את מרבית הלקוחות העסקיים, כאשר בתחום החברות הגדולות (Corporate) פועלת החטיבה באמצעות סקטורים בעלי התמחות ענפית, הממוקמים בהנהלה הראשית, בתחום החברות הבינוניות (Middle Market) פועלת החטיבה באמצעות שבעה מרכזי עסקים, הפרוסים ברחבי המדינה. שירותי הבנקאות השונים ניתנים ללקוחות החטיבה באמצעות מערך הסניפים העסקיים המונה 22 סניפים המספקים את מכלול השירותים העסקיים הנדרשים. בנוסף שאר סניפי הבנק מעניקים ללקוחות החטיבה שירותים תפעוליים. החטיבה הקמעונאית (Retail) משרתת, באמצעות מערך הסניף, בין השאר, לקוחות משקי בית, בנקאות פרטית, תושבי חוץ ועסקים קטנים, אחראית על הפעלת שירותים בערוצים הישירים: אינטרנט, פועלים בטלפון וסולר, וכן מרכזת את תחומי האשראי הצרכני והמשכנתאות. החטיבה הקמעונאית פועלת באמצעות 245 סניפים ביניהם סניפים מסורתיים וסניפים דיגיטליים מתקדמים המספקים את מכלול השירותים הבנקאיים.
- בנוסף לפעילות הבנקאית, עוסקת קבוצת הבנק בפעילויות משיקות, בעיקר בתחום כרטיסי האשראי ובשוק ההון. בתחום כרטיסי האשראי, עוסקת קבוצת הבנק, באמצעות חברות בת ("קבוצת ישראל כרטיס"), בהנפקה, בתפעול ובשיווק של כרטיסי האשראי בבנק ומחוצה לו, לשימוש בארץ ובח"ל, וכן בסליקת עסקות הנעשות בכרטיסי האשראי שהונפקו על-ידה ועל-ידי אחרים. פעילות קבוצת הבנק בשוק ההון הינה, בין היתר, במתן שירותי ביצוע פעולות מסחר בניירות-ערך (ברוקראז'), שמירת ניירות-ערך, שירותי מסחר במטבעות ובנגזרים, מחקר וייעוץ, שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול תיקי השקעות, בנקאות להשקעות, עסקי חיתום וניהול הנפקות.
- בנוסף לפעילות בישראל, פועלת קבוצת הבנק בחו"ל, במגזר הבנקאות הפרטית ובמגזר העסקי ופרוסה בישראל, אירופה, ארצות-הברית, קנדה ואמריקה הלטינית, וזאת בין היתר, באמצעות סניפים, נציגויות, חברות בנות בנקאיות וחברות בנות לניהול נכסים. בנוסף, לקבוצת הבנק פעילות במגזר משקי בית ובמגזר המסחרי בתורכיה. במסגרת פעילות הבנקאות הפרטית מספקת קבוצת הבנק ללקוחותיה בעלי עושר פיננסי בחו"ל שירותים ומוצרים מתקדמים ומקצועיים, הכוללים מוצרי השקעה וניהול נכסים גלובלי. פעילות המגזר העסקי בחו"ל כוללת מתן אשראי ללווים מקומיים וזרים בין היתר, על-ידי העמדת אשראי לפעילות עסקית של לקוחות הבנק, רכישת השתתפויות באשראים המאורגנים על-ידי בנקים מובילים בחו"ל, מתן אשראי ללווים בעלי זיקה לישראל והשקעות באגרות-חוב. במסגרת פעילותו הבינלאומית מקיים הבנק קשרים עם בנקים זרים ברחבי העולם (להלן: "בנקים כתבים"). הדגש המרכזי באסטרטגיה הבנק מוכוון לפיתוח והרחבת פעילות הבנקאות הפרטית הבינלאומית (Global Private Banking) ופעילות הבנקאות המסחרית (Middle Market) בארצות-הברית, תוך הרחבת מעטפת השירות ושיפור היכולות בתחום המוצרים, השיווק והשירות ללקוחות.

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובח"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

4.2. מידע כספי תמציתי עיקרי

להלן פרטים על ההתפתחויות והשינויים העיקריים שחלו בשנת 2015:

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בשנת 2015 בכ-3,082 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של כ-2,713 מיליון ש"ח בשנת 2014.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2015 הסתכמה ב-9.6%, בהשוואה ל-9.1% בשנת 2014.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בשנת 2015 ב-2.32 ש"ח, בהשוואה ל-2.05 ש"ח בשנת 2014.

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-431.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-408.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 5.8%.

סך האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-278.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-264.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 5.5%.

סך פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-321.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-297.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 8.2%.

סך ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-33.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-31.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 6.67%.

יחס ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם לשיעור של 14.36%, בהשוואה לשיעור של 14.60% ביום 31 בדצמבר 2014.

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם לשיעור של 9.63%, בהשוואה לשיעור של 9.29% ביום 31 בדצמבר 2014.

טבלה 1-4: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים

שינוי לעומת		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח					
רווח ורווחיות					
6.0%	2.8%	8,423	8,684	8,929	רווח מימוני, נטו**
3.7%	1.8%	5,241	5,338	5,433	עמלות והכנסות אחרות
5.1%	2.4%	13,664	14,022	14,362	סך ההכנסות
(45.7%)	11.8%	874	425	475	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2.8%	(4.3%)	*9,041	*9,183	8,790	הוצאות תפעוליות ואחרות
21.5%	13.6%	*2,537	*2,713	3,082	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
שינוי לעומת		ליום 31 בדצמבר			
2013	2014	2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח					
מאזן - נתונים עיקריים					
13.5%	5.8%	*380,201	*408,033	431,638	סך-כל המאזן
10.7%	5.5%	251,600	263,980	278,497	אשראי לציבור, נטו
3.2%	7.0%	60,912	58,778	62,884	ניירות-ערך
16.3%	8.2%	276,525	297,230	321,727	פיקדונות הציבור
1.5%	2.4%	33,980	33,671	34,475	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
15.8%	6.7%	*28,534	*30,966	33,032	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
(42.8%)	(26.8%)	16,279	12,721	9,311	סך סיכון אשראי בעייתי, נטו
(37.4%)	(20.9%)	6,817	5,389	4,265	מזהב - חובות פגומים מאזניים, נטו

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1(1) בדוחות הכספיים.
 ** רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

טבלה 1-4: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים (המשך)

2013	2014	2015	
יחסים פיננסיים עיקריים			
91.0%	88.8%	86.6%	אשראי לציבור, נטו לפיקדונות הציבור
			אשראי לציבור, נטו לפיקדונות הציבור כולל
81.0%	79.8%	78.2%	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
*7.50%	*7.59%	7.65%	יחס הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לסך המאזן
-	9.29%	9.63%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפי באזל 3 ⁽⁶⁾
-	14.60%	14.36%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון לפי באזל 3 ⁽⁶⁾
-	-	99.0%	יחס כיסוי נזילות ⁽¹⁾⁽⁷⁾ **
-	-	7.1%	יחס מינוף ⁽⁶⁾ **
2.12%	2.27%	2.09%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽²⁾
*62.6%	*61.6%	61.2%	הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות ⁽³⁾
3.7%	3.7%	3.4%	סך הכנסות לנכסים ⁽⁴⁾
2.4%	2.4%	2.1%	סך הוצאות לנכסים ⁽⁵⁾
0.3%	0.2%	0.2%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
*9.3%	*9.1%	9.6%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון
*1.92	*2.05	2.32	רווח נקי למניה בש"ח המיוחס לבעלי מניות הבנק - בסיסי

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1. (1) בדוחות הכספיים.
 ** יישום לראשונה החל מיום 1 באפריל 2015.

- (1) מחושב על בסיס רבעוני.
- (2) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה דוח דירקטוריון פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.
- (3) אינו כולל הוצאות לתוכניות התייעלות והפרשה בגין עסקי הבנק עם לקוחות אמריקאים.
- (4) סך ההכנסות חלקי יתרות ממוצעות של סך הנכסים.
- (5) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות חלקי יתרות ממוצעות של סך הנכסים.
- (6) למידע נוסף, ראה פרק "הלימות הון ומינוף" להלן.
- (7) למידע נוסף, ראה פרק "סיכון נזילות ומימון" להלן.

טבלה 1-4: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31.12.2014	31.03.2015	30.06.2015	30.09.2015	31.12.2015	
במיליוני ש"ח					
רווח וריווחיות					
2,146	2,172	2,472	2,179	2,106	רווח מימוני, נטו**
1,438	1,383	1,344	1,354	1,352	עמלות והכנסות אחרות
3,584	3,555	3,816	3,533	3,458	סך ההכנסות
363	60	213	55	147	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
*2,485	2,188	2,108	2,183	2,311	הוצאות תפעוליות ואחרות
*487	808	886	802	586	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
31.12.2014	31.03.2015	30.06.2015	30.09.2015	31.12.2015	
במיליוני ש"ח					
מאזן - נתונים עיקריים					
*408,033	426,426	416,614	422,919	431,638	סך-כל המאזן
263,980	268,921	270,817	275,192	278,497	אשראי לציבור, נטו
58,778	54,328	56,232	61,064	62,884	ניירות-ערך
297,230	307,895	304,382	310,692	321,727	פיקדונות הציבור
33,671	34,808	34,829	35,061	34,475	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
*30,966	31,845	32,260	32,741	33,032	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
12,721	12,349	10,750	9,898	9,311	סך סיכון אשראי בעייתי, נטו
5,389	5,702	5,268	4,780	4,265	מזה - חובות פגומים מאזניים, נטו

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1 (1) בדוחות הכספיים.
 ** רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

טבלה 1-4: נתונים עיקריים בקבוצת בנק הפועלים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
31.12.2014	31.03.2015	30.06.2015	30.09.2015	31.12.2015
יחסים פיננסיים עיקריים				
88.8%	87.3%	89.0%	88.6%	86.6%
אשראי לציבור, נטו לפיקדונות הציבור				
79.8%	78.5%	79.8%	79.6%	78.2%
אשראי לציבור, נטו לפיקדונות הציבור כולל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים				
*7.59%	7.47%	7.74%	7.74%	7.65%
יחס הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לסך המאזן				
9.29%	9.43%	9.42%	9.50%	9.63%
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפי באזל 3 ⁽⁶⁾				
14.60%	14.19%	14.16%	14.22%	14.36%
יחס הון כולל לרכיבי סיכון לפי באזל 3 ⁽⁶⁾				
-	-	88.0%	92.0%	99.0%
יחס כיסוי נזילות** ⁽⁷⁾				
-	-	7.2%	7.2%	7.1%
יחס מינוף** ⁽⁶⁾				
2.21%	1.96%	2.23%	2.19%	2.03%
מירווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾⁽²⁾				
*57.0%	61.5%	55.2%	61.8%	66.8%
הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות ⁽³⁾				
3.7%	3.5%	3.7%	3.4%	3.3%
סך הכנסות לנכסים ⁽⁴⁾				
2.5%	2.2%	2.0%	2.1%	2.2%
סך הוצאות לנכסים ⁽⁵⁾				
0.5%	0.1%	0.3%	0.1%	0.2%
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾				
*6.4%	10.7%	11.6%	10.4%	7.3%
תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾				
*0.37	0.61	0.67	0.60	0.44
רווח נקי למניה בשיח המיוחס לבעלי מניות הבנק - בסיס ⁽¹⁾				

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1 (1) בדוחות הכספיים.
 ** יישום לראשונה החל מיום 1 באפריל 2015.

- (1) מחושב על בסיס שנתי.
- (2) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה דוח דירקטוריון פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.
- (3) אינו כולל הוצאות לתוכניות התייעלות והפרשה בגין עסקי הבנק עם לקוחות אמריקאים.
- (4) סך ההכנסות חלקי יתרות ממוצעות של סך הנכסים.
- (5) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות חלקי יתרות ממוצעות של סך הנכסים.
- (6) למידע נוסף, ראה פרק "הלימות הון ומינוף" להלן.
- (7) למידע נוסף, ראה פרק "סיכון נזילות ומימון" להלן.

טבלה 2-4: דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2011-2015 – מידע רב תקופתי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2011	2012	2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח					
14,793	14,346	12,961	10,673	9,837	הכנסות ריבית
(6,696)	(6,186)	(5,018)	(2,905)	(1,952)	הוצאות ריבית
8,097	8,160	7,943	7,768	7,885	הכנסות ריבית, נטו
1,202	987	874	425	475	הוצאות בגין הפסדי אשראי
6,895	7,173	7,069	7,343	7,410	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית					
(213)	255	480	916	1,044	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
5,098	5,105	5,115	5,207	5,287	עמלות
106	117	126	131	146	הכנסות אחרות
4,991	5,477	5,721	6,254	6,477	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות					
4,847	5,130	*5,451	*5,343	4,934	משכורות והוצאות נלוות
1,492	1,616	1,544	1,539	1,555	אחזקה ופחת בניינים וציוד
21	11	12	12	7	הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
2,050	2,129	2,034	2,289	2,294	הוצאות אחרות
8,410	8,886	*9,041	*9,183	8,790	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
3,476	3,764	*3,749	*4,414	5,097	רווח לפני מסים
792	1,230	*1,265	*1,713	2,097	הפרשה למסים על הרווח
2,684	2,534	*2,484	*2,701	3,000	רווח לאחר מסים
(5)	6	9	9	19	חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מסים רווח נקי:
2,679	2,540	*2,493	*2,710	3,019	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
39	(34)	44	3	63	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,718	2,506	*2,537	*2,713	3,082	המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים:					
רווח בסיסי					
2.05	1.90	*1.92	*2.05	2.32	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח מדולל					
2.04	1.88	*1.90	*2.04	2.31	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.1(1).

טבלה 3-4: מאזן מאוחד לשנים 2011-2015 - מידע רב תקופתי

ליום 31 בדצמבר					
2011	2012	2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח					
נכסים					
55,790	55,301	45,709	54,974	64,976	מזומנים ופיקדונות בבנקים
34,411	52,070	60,912	58,778	62,884	ניירות-ערך
-	47	65	476	119	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
250,592	253,268	255,543	268,160	282,911	אשראי לציבור
(4,097)	(4,086)	(3,943)	(4,180)	(4,414)	הפרשה להפסדי אשראי
246,495	249,182	251,600	263,980	278,497	אשראי לציבור, נטו
616	798	1,169	1,861	2,564	אשראי לממשלות
125	127	137	135	143	השקעות בחברות כלולות
3,481	3,426	3,432	3,475	3,409	בניינים וציוד
44	33	19	7	-	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
10,799	9,624	10,672	16,244	12,789	נכסים בגין מכשירים נגזרים
4,744	5,586	*6,486	*8,103	6,257	נכסים אחרים
356,505	376,194	*380,201	*408,033	431,638	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון					
256,417	271,411	276,525	297,230	321,727	פיקדונות הציבור
7,001	6,015	5,303	4,322	4,773	פיקדונות מבנקים
1,085	629	613	455	354	פיקדונות הממשלה
1,305	1,116	242	42	83	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
32,933	35,677	33,980	33,671	34,475	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
13,421	12,718	12,129	16,777	13,806	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
20,399	21,765	*22,625	*24,320	23,201	התחייבויות אחרות
332,561	349,331	*351,417	*376,817	398,419	סך-כל ההתחייבויות
23,662	26,561	*28,534	*30,966	33,032	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
282	302	250	250	187	זכויות שאינן מקנות שליטה
23,944	26,863	*28,784	*31,216	33,219	סך-כל ההון
356,505	376,194	*380,201	*408,033	431,638	סך-כל ההתחייבויות וההון

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.1(1).

4.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכוני אשראי, המבטאים את הסיכון שלוה או חייב לא יעמוד בהחזרים ובתשלומים לבנק אשר מוגדרים בהסכם האשראי; סיכוני שוק, הנובעים מחשיפה לשינויים בשערים בשווקים הפיננסיים, כגון: שערי חליפין, מניות וריבית; סיכון הנזילות, שהוא הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי, ליציבותו וליכולתו להמשיך בהתנהלותו השוטפת, מחמת אי ודאות לגבי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצורכיו, ובכלל זה סיכון המימון שהינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכונים התפעוליים. סיכון הציות הוא הסיכון הכרוך באי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, בכל מקום רלוונטי לפעילות הבנק, להוראות החוק והרגולציה. סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון אסטרטגי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי. ראה הרחבה בפרק סקירת הסיכונים ודוח על הסיכונים להלן.

4.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק פועל בהתאם לתוכנית אסטרטגית תלת שנתית (2016-2018) אשר אושרה בסוף שנת 2015. תהליך בניית התוכנית האסטרטגית נעשה תוך התייחסות למכלול השינויים בסביבה העסקית והתחרותית בשוקי הפעילות של הבנק. התוכנית האסטרטגית התלת-שנתית אשר גובשה ואושרה מהווה המשך לתוכנית האסטרטגית הקודמת, אשר הושקה בראשית שנת 2013 ובהתאם לה התווה הבנק את המפה האסטרטגית ותוכניות העבודה לשנים 2013-2015.

מכלול גורמים משפיעים על המערכת הבנקאית בעולם בכלל ובישראל בפרט ובראשם שינויים בהרגלי הלקוחות, התהדקות של הרגולציה, והשפעה הולכת וגוברת של אמצעים טכנולוגיים. תמורות אלו מובילות להתגברות התחרות מצד שחקנים מסורתיים ושחקנים חדשים רבים ומגוונים ומחייבים את הבנק להיערך לעתיד במטרה להעניק ללקוחותיו חוויית שירות איכותית ומתקדמת וליצור ערך ללקוחותיו וליתר בעלי העניין.

בנוסף, הבנק נערך ליישום הוראות בנק ישראל להגדלת יעדי הלימות ההון, והן נלקחו בחשבון במסגרת גיבוש התוכנית האסטרטגית. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק לוקחת בחשבון את הזהירות המתחייבת מהסיכונים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. תוכנית זו צפויה לאפשר לבנק, גם לנוכח האתגרים וחוסר היציבות בכלכלה ובמערכת הפיננסית בעולם, להמשיך להתקדם בתוואי של צמיחה יציבה והמשך ביסוס מובילות הבנק במערכת הבנקאות בישראל, תוך השאת ערך למחזיקי המניות וכלל בעלי העניין.

תוכנית אסטרטגית זו נבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם וכן לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק.

הבנק ממשיך לפעול תוך מיקוד בחמש תימות מרכזיות:

- 1. שימור וחיזוק מובילות הבנק בישראל**, בתחומים הבנקאיים השונים, על-ידי העמקת הקשר והפעילות עם לקוחות הבנק, בהתבסס על חדשנות בשירותים ואופטימיזציה בערוצי הפעילות, העמקת הערך המוסף, ויצירת פתרונות מותאמים לצורכי הלקוח.
 - 2. צמיחה בינלאומית ממוקדת** מבוססת קשרי לקוח, תוך מינוף החוזקות של הבנק בפעילות מסחרית ועסקית ושירות בנקאות פרטית גלובלית.
 - 3. מצינות בניהול פיננסי וניהול הון מתקדם**, באמצעות ניהול הון יעיל והרחבת מקורות הכנסה ממוצרים שאינם אשראי.
 - 4. התייעלות ומצינות תפעוליות** בביצוע פעילויות קיימות ובמימוש תוכניות הצמיחה של הבנק, תוך בחינת וייעול הקצאת המשאבים, פישוט ומיכון תהליכים וריסון רמת ההוצאות.
 - 5. מובילות עסקית טכנולוגית** באמצעות פיתוח היכולות הטכנולוגיות של הבנק, תוך התייחסות רחבה לצרכים עתידיים של לקוחות הבנק וניתוח המגמות בתחום השירותים הפיננסיים.
- הפעילות בכלל הצירים תבצע תוך ניהול סיכונים מתקדם, ההולם את מתווה פעילות הבנק.

הבנק יפעל להתקדם בצירי הפעולה תוך דגש לטיפול ההון האנושי והמצוינות בארגון, בהתבסס על ערכי היסוד של הבנק ובהלימה לעקרונות הקיימות, כפי שהוגדרו בחזון הבנק. בהקשר זה הבנק יפעל להמשיך ולהוביל, כפי שעשה בשנים האחרונות, את המערכת הפיננסית בנושא אחריות חברתית ותרומה לקהילה.

בפעילות הקמעונאית ממשיכה להתגבר התחרות מצד הבנקים, השחקנים המוסדיים, מיזמי פינטק ושחקנים חוץ בנקאים נוספים. כמו-כן, ישנן יוזמות לרפורמות משמעותיות מצד הרגולטורים, בדגש על תחום האשראי הקמעונאי. על מנת לענות באופן מיטבי לשינויים בצורכי הלקוחות ובהרגליהם בכוונת הבנק ליישם תוכנית אסטרטגית ארוכת טווח בתחום הבנקאות הקמעונאית, במטרה לפעול בצורה ממוקדת ונחושה לביסוס וחיזוק מובילותו במגזר פעילות זה. הבנק גיבש תוכנית אסטרטגית מקיפה אשר בבסיסה שינוי מודל הפעלה ללקוחות הפרטיים והעסקיים לצורך שיפור והתאמת השירות המוצע ללקוחות על-פי צורכיהם הפיננסיים ובהתאם לערוצים בהם מעדיפים הלקוחות לצרוך את השירותים השונים – לרבות, בין היתר, בעזרת בנקאים מקצועיים בסניפים ברחבי הארץ, בנקאים מקצועיים במוקדי שירות טלפונים יעודיים, בעזרת שימוש בכלים דיגיטליים (כולל אתר הבנק והאפליקציות השונות) ובעזרת מכונות לשירות עצמי. הלקוחות יזכו לשירות איכותי יותר המותאם באופן טוב יותר לצורכיהם תוך שילוב בין שירות אנושי מקצועי ואיכותי וגישה נוחה לאמצעים טכנולוגיים זמינים ופשוטים. כחלק מיישום התוכנית ימשיך הבנק לפתח הצעות ערך יעודיות ומותאמות לצורכיהם הייחודיים של פלחי לקוחות בעלי פוטנציאל.

בנוסף, הבנק ימשיך למקד ולפתח פעילותו במגזר העסקים הקטנים, תוך המשך פיתוח מוצרים מותאמים ונגישים לצד חיזוק צוותי הבנקאים המתמחים המספקים ליווי אישי לעסקים הקטנים, במטרה לספק ללקוחותיו מעטפת שירות מקצועית ואיכותית המותאמת לצורכיהם.

הבנק מייחס חשיבות רבה לתחום השירות ללקוחותיו ומפנה תשומות משמעותיות לפיתוח חוויית לקוח נגישה ונוחה. גם בזירת הלקוחות העסקיים והמסחריים התחרות גוברת, בעיקר מצד שחקנים מוסדיים. בנוסף, מגבלות רגולטוריות, דרישות הון ושינויים בצורכי הלקוחות מובילים לשינויים בכללי המשחק. הבנק ימשיך לפעול לשימור מעמדו המוביל והיותו הבחירה הראשונה של הלקוחות העסקיים הגדולים והבינוניים. הבנק שואף ופועל להעמקת ופיתוח פעילותו עם לקוחות המגזר העסקי, החברות והעסקים הגדולים במשק, תוך שימת דגש על הרחבת היצע השירותים והמוצרים, ויצירת מעטפת כוללת של שירותים המותאמת במיוחד ועונה בצורה המיטבית לצורכי לקוחות המגזר בפעילותם בארץ ובח"ל. הבנק צופה כי פעילות זו תאפשר לו גם להגדיל את הכנסותיו שלא מאשראי במגזר זה. במקביל, הבנק יפעל כדי להשיג קפיצת מדרגה נוספת בפעילותו במגזר העסקים הבינוניים, המהווה חלק חשוב מעמוד השדרה של הכלכלה הישראלית, בין השאר על בסיס תשתית הסניפים העסקיים, תוך שיפור והרחבת הצעת הערך ללקוחות מגזר זה. בנוסף, החטיבה העסקית תרחיב את פעילותה בתחום מוצרי האשראי המורכבים, באמצעות מערך ייעודי המורכב מאנשי מקצוע מובילים בתחומם, במטרה לתת מענה מיטבי לצורכי המימון הייחודיים של לקוחות החטיבה. ביסוס וחיזוק המובילות ייעשו תוך אופטימיזציה וניהול דינאמי של משאבי ההון וכספי הסיכון ושימור היכולות הגבוהות בניהול סיכונים.

בפעילות הבינלאומית יפעל הבנק להמשך פיתוח וצמיחה של המגזר המסחרי בארצות-הברית, תוך הרחבת הפעילות הקיימת וכניסה סלקטיבית לתחומי פעילות חדשים ולגיאוגרפיות חדשות בגבולות ארצות-הברית. בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית יתאים הבנק את פעילותו לשינויים הרגולטורים ולמגמות העסקיות בתחום זה.

פעילות הבנק בשוקי ההון בארץ ובח"ל וניהול ה-Treasury מרוכזים בחטיבת שווקים פיננסיים. בפעילויות אלו יושם דגש אסטרטגי על התאמת היערכות הבנק לצרכים של לקוחותיו בארץ ובח"ל, לתמורות בשוקי ההון והמטבע ולסביבת התחרות תוך היערכות ויישום הרגולציה המקומית והבינלאומית. הבנק ימשיך לפעול למיצוי הסינרגיות בריכוז כלל הפעילויות הללו בכפיפה אחת. הבנק יפעל לפיתוח מובילותו בשוק ההון ובתחום המוצרים הפיננסיים באמצעות חיזוק תשתיות טכנולוגיות, תוך התאמת המוצרים לקהל לקוחותיו, בדגש על שימוש בכלים דיגיטליים להנגשת זירות המסחר, פעילויות עשית השוק ומוצרים פיננסיים לסוגיהם. בנוסף, הבנק ימשיך לנהל באופן דינמי את התיק הבנקאי ותיקי ההשקעות בכפוף לתאבון הסיכון, לשינויים בשווקים הפיננסיים ובהתאמה לדרישות הרגולטוריות. השאיפה למצוינות תפעולית ושיפור ניהול ההוצאות ימשיכו להיות דגל מרכזי של הבנק. הבנק יפעל לשיפור יחס היעילות התפעולית לאורך תקופת התוכנית האסטרטגית. החתירה למצוינות תפעולית תאפשר לבנק לנצל בצורה אופטימלית את המשאבים הקיימים לטובת מימוש יוזמות חדשות. הבנק יפעל להמשיך ליעל ולשפר את תהליכי העבודה בהנהלה הראשית ובמטה, בדגש על פישוט תהליכים ומיכונם ובכך לשפר את רמת השירות ללקוחות במקביל לחיזוק המצוינות התפעולית.

היערכות הבנק לעתיד מחייבת קפיצת מדרגה בחדשנות ודיגיטל. הבנק ישקיע בפיתוח יכולות ניתוח ומינוף מידע ליצירת ערך ללקוח ולבנק, בבניית ממשקי לקוח אינטואיטיביים, מותאמים וגמישים, ובקידום בנקאות פתוחה ושיתופי פעולה, לרבות מתחום הפינטק, לשיפור הצעות הערך ללקוחותיו.

ההיערכות לבנקאות העתיד כוללת גם בניית תשתית אופטימלית. בכוונת הבנק לפעול בשנים הקרובות ליצירת מבנה, תהליכים ותרבות ארגונית גמישה ומעודדת חדשנות, להשקיע בבניית יכולות ההון האנושי לעתיד, ביצירת תשתית טכנולוגית פשוטה וגמישה, וביצירת יכולות לניהול דינמי ומתקדם של ההון.

התאמת המבנה הארגוני

על מנת לממש את האסטרטגיה הרב שנתית ולהכין את הבנק לאתגרי המחר, ביצע הבנק מספר שינויים משמעותיים במבנה הארגוני. מקור השינויים בהבנה שכדי להמשיך ולהיות ארגון מוביל ותחרותי בעולם המשתנה, על הבנק להיות ממוקד בלקוח, חדשני, גמיש ויעיל יותר, וכל זאת לצד שמירה על יכולת הביצוע, הקשר האישי והמקצוענות הגבוהה של העובדים והמנהלים בארגון. השינויים כוללים:

- מינוי COO - Chief Operating Officer במעמד ממלא מקום מנכ"ל, שירכז תחתיו את ניהול המשאבים, התפעול, השיווק והאסטרטגיה של הארגון, במטרה לרכז ולתאם את המהלכים הרחביים בארגון כך שישפר את יכולותיו התחרותיות וימשיך לשפר את יעילותו גם בעתיד. כחלק ממהלך זה תמוזג חטיבת האסטרטגיה לתוך פעילות ה-COO.
- הקמת חטיבת החדשנות שתפקידה להאיץ ולהטמיע את תחומי החדשנות בבנק ולתמוך בבניית יכולות העתיד. באחריות החטיבה לקדם את אסטרטגיית הדיגיטל של הבנק, לשפר את חווית הלקוח, לבנות כלי ביג-דאטה חדשים, להטמיע במהירות חידושים טכנולוגיים ולהגביר את שיתופי הפעולה עם גופים חיצוניים.
- הקמת חטיבה חדשה שתהיה אמונה על הקשר עם הלקוחות ומחזיקי העניין, מתוך מטרה לשים את הלקוח במרכז, תוך התחשבות בסביבה בה הבנק פועל. נדברך של פעילות זו הוא ההכשרה וההעצמה של העובדים והמנהלים בארגון, לתת להם את הכישורים והכלים להתמודד בהצלחה עם אתגרי היום ואתגרי המחר.
- מיזוג החטיבה הבינלאומית וחטיבת שווקים פיננסיים לחטיבה אחת שתחתיה ימשיכו להתנהל כל התהליכים האסטרטגיים הקשורים לתחומי פעילות אלה.

יצוין, כי התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית ומערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכניות לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין, כי סיכויי ההצלחה של תוכנית מעין זו תלויים במידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו פנימה, וזאת בנוסף להיותם תלויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם ולתנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולשינויים הרגולטוריים. יש להביא בחשבון שישנה עדיין אי ודאות גבוהה לגבי שיעורי הצמיחה של הכלכלה הריאלית בישראל ובעולם בשנים הקרובות.

יודגש, כי תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה בכל הקשור בתוכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

5. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

5.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

הצמיחה העולמית הואטה מעט בשנת 2015 לשיעור של 3.1%, לעומת 3.4% בשנה הקודמת (אומדנים של קרן המטבע הבינלאומית). האטה הצמיחה התמקדה במשקים המתעוררים ובמדינות המתפתחות, שהן התורמות העיקריות לצמיחה העולמית בשנים האחרונות. במדינות המפותחות הצמיחה הייתה דומה לזו של שנה קודמת ועמדה על כ-1.9%. שיפור בצמיחה בלט בייחוד במדינות אירופה כמו אירלנד, ספרד ואיטליה. ארצות-הברית צמחה בשיעור של 2.4%. לאחר תקופה של כשמונה שנים מתחילת המשבר, ניתן לומר ששיעורי הצמיחה במדינות המפותחות לא שבו לאלו שטרם המשבר וגוברים ההערכות שמצב זה ימשך גם בשנים הקרובות. הסברים אפשריים לכך יכולים להיות תהליכים דמוגרפיים של התבגרות האוכלוסייה, ירידה בהשקעות הריאליות בין השאר כתוצאה ממשברי החובות ומיצוי ההשפעה של שיפורים טכנולוגיים. גורמים אלו צפויים על-פי רוב הערכות להשפיע גם על הצמיחה בשנים הקרובות. כלכלת אירופה רשמה כאמור שיפור ניכר בצמיחה בשנה החולפת, אך בהיבטים רבים סימני המשבר עדיין ניכרים בה: שיעורי האבטלה נותרו גבוהים וכך גם החובות הממשלתיים. הרפיון בשוק העבודה וירידה במחירי האנרגיה והסחורות הגבירו את הלחצים הדפלציוניים בגוש האירו, והבנק המרכזי האירופאי הרחיב עוד יותר את המדיניות המונוטרית - ריבית הפיקדונות (של הבנקים המסחריים בבנק המרכזי) הופחתה ל-0.3% והבנק התחייב למדיניות של הרחבה כמותית (רכישת אגרות-חוב) לפחות עד חודש מרץ 2017. מבחינה זו המצב בארצות-הברית שונה מאוד, שיעור האבטלה ירד לרמה של כ-5%, השכר במגמת עלייה והפעילות בענף הנדל"ן המשיכה להתאושש. גורמים אלו הביאו את הבנק המרכזי בארצות-הברית להחליט על העלאת ריבית בחודש דצמבר 2015 לרמה של 0.25%-0.5%. הפערים בנתונים הבסיסיים בין ארצות-הברית לאירופה ופתיחת פערי הריביות בין הבנקים המרכזיים הביאו להתחזקות של הדולר האמריקני מול מרבית המטבעות בעולם.

מחיר הנפט רשם ירידה חדה מרמה של כ-60 דולר לחבית בתחילת 2015 ל-30 דולר בסופה. הירידה החדה במחירים היא כנראה בעיקר תוצאה של עלייה בהיצע בעקבות חילוקי דעות בין חברות קרטל אופ"ק והפקת נפט מפצ'י שמן, וכן בשל ביקושים ממותנים. מחירי סחורות אחרות כמו מתכות וסחורות חקלאיות ירדו אף הם, אם כי בשיעורים מתונים בהרבה. לשינויי המחירים השפעה גדולה על מדינות שכלכלתן מבוססת על יצוא סחורות וחלקן נקלעו למשברים. בין המדינות הגדולות ניתן לציין את רוסיה שנקלעה למיתון ומצוקה תקציבית בשל נפילות מחירי הנפט, וברזיל שכלכלתה גם במיתון, עם משבר פיסקאלי שבין הגורמים לו זה הירידה במחירי הסחורות החקלאיות. הצרכנים במדינות המפותחות נהנו בדרך כלל מירידת מחירי האנרגיה, אם כי גם במדינות אלו היו נפגעים ובעיקר חברות האנרגיה שספגו הפסדים כבדים.

כלכלת סין רשמה על-פי האומדנים הרשמיים האטה בצמיחה משיעור של 7.3% ל-6.9%. קיימים אומדנים לא רשמיים שמעריכים שהצמיחה בסין נמוכה כעת באופן ניכר מאומדנים אלו. עליית הסיכונים הביאה ליציאת הון מסין וירידות שערים חדות בשוקי המניות. צעדי הממשל לבלום את בריחת ההון לא זכו לאמון המשקיעים. שער החליפין של היואן הוגמש וחל בו פיחות מתון. במבט קדימה ההתפתחויות במספר משקים מתעוררים ובעיקר בסין מהוות גורם סיכון משמעותי בשנה הקרובה.

התפתחויות בחודשיים הראשונים של שנת 2016

שנת 2016 נפתחה באופן שלילי בשוקי ההון בעולם, מחירי הנכסים המאופיינים בסיכון כמו מניות ואגרות-חוב חברות רשמו ירידות שערים חדות. מנגד, נרשמו ביקושים לאגרות-חוב ממשלתיות, תוך ירידה ניכרת בתשואות לפדיון לטווחים הארוכים. המשך ההאטה בצמיחת התמ"ג בסין, העמקת המשבר בשווקים מתעוררים אחרים כגון ברזיל ורוסיה, אכזבה בנתוני המאקרו בחלק ממדינות המערב, המשך הירידה במחיר הנפט בעולם, ואי-הוודאות בקשר למדיניות הריבית של הפד בארצות-הברית העיבו על השווקים הפיננסיים. המגמה השלילית בלטה בענפי הפיננסים, והבנקאות בפרט, על רקע ביצועים שהפתיעו לשלילה בחלק מהבנקים המסחריים הגדולים והידועים ביותר באירופה. הדבר בא לידי ביטוי בירידה חדה במחיר מניות בנקים ובעלייה בפרמיות הסיכון המגולמות בתשואות לפדיון על אגרות-החוב שלהם. רוחות הבנקים באירופה נפגעה כתוצאה משינוי מספר גורמים: רגולציה הדוקה שצמצמה פעילות בחלק ממגזרי הפעילות, קנסות גדולים שהוטלו על הבנקים והריבית השלילית של הבנקים המרכזיים באירופה. קובעי המדיניות באירופה ובמדינות המערב האחרות ערים לחשיבות של שמירה על אמינות גבוהה של מערכת הבנקים בעיני הציבור, ובחלק מהמקרים אף יצאו בהצהרות תמיכה בהם, וזאת על מנת להבטיח את המשך ההתאוששות בצד הריאלי ללא זעזועים במערכת הפיננסית.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

הצמיחה בשנת 2015 הואטה לשיעור של 2.6%, שהם 0.6% לנפש בלבד. הצמיחה הנמוכה נבעה מירידה של 2.5% ביצוא הסחורות והשירותים וירידה של 1.4% בהשקעות בנכסים קבועים. מנגד הצריכה הפרטית גדלה בשיעור גבוה של 4.7%. הירידה ביצוא הושפעה מהרפיון בסחר העולמי, מהמשך הייסוף בשער החליפין של השקל וכן מהתאוששות איטית של ענף התיירות ממבצע צוק איתן שאירע בקיץ 2014. הירידה בהשקעות מדאגה, שכן היא בעלת השפעה על פוטנציאל הצמיחה של המשק בשנים הבאות. ההשקעה בבניה למגורים המשיכה לגדול השנה וקצב התחלות הבנייה השנתי צפוי להתקרב ל-50 אלף יחידות דיור. חלה ירידה בבניית בניינים שלא למגורים, שמשקפת אולי מצב של רוויה בשטחי מסחר ומשרדים. הצריכה הפרטית גדלה מזה שלוש שנים בשיעורים הגבוהים באופן ניכר מהתוצר, וניתן להעריך כי לריבית האפסית הייתה השפעה ניכרת לכך. בחלוקה ענפית, ענף התעשייה צמח בשיעור נמוך של 1.2% ואילו ענפי המסחר ושירותי אירוח ואוכל בשיעור גבוה של 4.9%. השנה החולפת היטיבה גם עם תעשיית חברות הזנק – חברות ישראליות גייסו סכום שיא של 4.4 מיליארד דולר רובו ממשקיעים זרים.

פעילות ערה נרשמה כאמור גם בשוק הדיור – שהתבטאה בעלייה בקצב התחלות הבנייה ובשיא של היקפי הרכישות של דירות (חדשות ויד-שנייה). מחירי הדירות המשיכו לעלות בקצב מהיר של 7.6% בחודש נובמבר 2015 לעומת החודש המקביל אשתקד. הממשלה החדשה שהוקמה בתחילת השנה העמידה במרכז המדיניות הכלכלית את נושא הדיור. מס הרכישה על רוכשי דירה שנייה הועלה בחודש יולי 2015 לשיעור של 8% עד 10%, ומשרד השיכון הכריז על מדיניות לפיה קרקעות המדינה ישווקו מעתה על-פי תוכנית "מחיר למשתכן". לעת עתה, היקף העסקות בדירות ברבעון האחרון של השנה נותר גבוה, אף שחלקם של המשקיעים ברכישות ירד באופן משמעותי.

שוק העבודה המשיך להפגין עוצמה, שיעור האבטלה ירד לרמה ממוצעת של 5.3%, תוך עלייה של 2.6% במספר המועסקים. השכר הממוצע במשק עלה בשיעור של כ-2.3%, בין השאר כתוצאה מהעלאת שכר המינימום בחודש אפריל 2015 מ-4,300 ש"ח לחודש ל-4,650 ש"ח.

בחודש פברואר 2016 אישרה חברת דירוג האשראי S&P את דירוג החוב החיצוני של מדינת ישראל ברמה של A+.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

הגירעון התקציבי בשנת 2015 הסתכם ב-24.5 מיליארד ש"ח שהם 2.15% מהתמ"ג, נמוך מיעד הגירעון המקורי לשנה זו שהיה 2.75%. הממשלה פעלה מרבית השנה ללא תקציב מאושר, אלא בהתאם לתקציב שנה קודמת. ייתכן שהייתה לכך השפעה מסוימת על צד ההוצאות, אך ההפתעה לחיוב באה מצד ההכנסות ממסים שעלו בשיעור של 7.1% לעומת אשתקד (בנטרול השפעת שינוי חקיקה). הגידול החד בגביית המס, שהוא גבוה משמעותית מצמיחת המשק, משקף בין השאר את הגאות בענף הנדל"ן וכן מאמצים מוגברים של רשות המסים שהביאו להעמקת הגבייה. הגירעון הנמוך יחסית והאינפלציה השלילית הביאו לירידה בשיעור החוב הציבורי מהתמ"ג לרמה של 64.9% מהתמ"ג לעומת 66.7% בסוף שנת 2014.

ריבית בנק ישראל הונמכה בחודש מרץ 2015 מרמה של 0.25% לרמה של 0.1% ומאז נותרה ללא שינוי עד סוף השנה, וכן בחודשים הראשונים של 2016. המדיניות המוניטרית הייתה מרחיבה על רקע האינפלציה השלילית, וכן בשל הצורך להתאים את המדיניות לזו שהונהגה במדינות המפותחות.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן ירד בשנת 2015 בשיעור של 1.0% (מדד בגין). ירידת המדד הושפעה משני גורמים עיקריים: ירידת מחירי האנרגיה וצעדים שנקטה הממשלה להפחתת יוקר המחיה. בנק ישראל אומד את השפעת שני גורמים אלו כתרומה שלילית של 1.7% לאינפלציה, כלומר ללא השפעות אלו הייתה האינפלציה עומדת על 0.7%. האינפלציה הנמוכה הושפעה גם מהייסוף בשער החליפין של השקל מול סל המטבעות ומהמשך הירידה במחירי הסחורות בעולם. סעיף הדיור (נמדד על-ידי שכר-דירה) היה בעל התרומה החיובית הגדולה ביותר למדד והוא עלה ב-2.2%. נכון לסוף חודש ינואר 2016 שוק ההון מגלם ההערכה כי האינפלציה בשנת 2016 תהיה גם כן שלילית. יש לציין שברקע להערכה זו ירידה חדה במחירי הנפט בעולם אל מתחת ל-30 דולר לחבית בתחילת שנה וכן הוזלות מחירים אדמיניסטרטיביות של הממשלה.

השקל פוחת בשנת 2015 בשיעור של 0.3% מול הדולר ומל האירו רשם ייסוף של 10.1%. הדולר האמריקני התחזק בשנה זו מול מרבית המטבעות בעולם. שער החליפין של השקל מול סל המטבעות האפקטיבי יוסף בשיעור של 7.3%. הלחצים לייסוף השקל גברו השנה נוכח עלייה נוספת בעודף בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, בין השאר על רקע ירידת מחירי האנרגיה בעולם. בנק ישראל רכש מטבע-חוץ בהיקף מוערך של 8.8 מיליארד דולר, זאת על מנת למתן את הייסוף בשער החליפין של השקל.

שוקי הכספים וההון

ההתפתחויות בשווקים הושפעו במהלך השנה הנסקרת מהמדיניות המוניטרית המרחיבה, מירידת האינפלציה ומעליית הסיכונים הגלובליים שהחלה להשפיע בעיקר במחצית השנייה של השנה. מדד ת"א 100 עלה עד סוף חודש יולי בשיעור של 14.7% וביתר השנה ירד ב-11.1%. בסיכום שנתי רשם מדד ת"א 100 עלייה של 2.0%. מגמות דומות נצפו גם במדדי המניות של ארצות-הברית ואירופה במהלך השנה, ובסיכום שנתי מדד ה-S&P 500 ירד בשיעור של 1.2% ומדד ה-STOXXEUROPE 600 עלה ב-7.3%. במשקים המתעוררים החלו מדדי המניות לרדת כבר ברבעון השני של השנה והם סיימו את השנה בירידות שערים. מחזורי המסחר היומיים במניות המשיכו לעלות השנה לממוצע יומי של 1,449 מיליון ש"ח לעומת 1,213 מיליון ש"ח ב-2014. שוק אגרות-החוב הושפע מהפחתת הריבית לרמת שפל של 0.1%, מהירידה במדד המחירים לצרכן וכן מהירידה בציפיות לאינפלציה. מדד אגרות-החוב הצמודות הממשלתיות ירד בשיעור של כ-0.2% ומדד אגרות-החוב השקליות בריבית קבועה עלה בכ-3.3%. מדד אגרות-החוב הקונצרניות עלה בכ-0.4%. עקום התשואות של אגרות-החוב של ממשלת ישראל היה ברוב השנה נמוך ברובו מזה של ממשלת ארצות-הברית. התפתחות זו שיקפה את ההערכה שהמדיניות המוניטרית בישראל תהיה מרחיבה לאורך זמן, וכי עליית הריבית בארצות-הברית לא תלווה בצעד דומה בישראל. החוב של הסקטור העסקי הלא פיננסי גדל בשנת 2015 (עד נובמבר) ב-1.5%, כשעיקר הגידול היה באשראי הבנקאי המקומי ואילו בחוב שגויס מחו"ל נרשמה ירידה. עלייה חדה של כ-30% נרשמה בגיוסי הון באמצעות אגרות-חוב לסכום של 55 מיליארד ש"ח, אם כי כמעט 40% מההנפקות היו השנה של הסקטור הפיננסי. חוב משקי הבית גדל (עד נובמבר) ב-6.0%, כאשר ההלוואות לדיוור התרחבו ב-5.8%.

טבלה 5-1: מדד ושערי חליפין

2014	2015	2013	2014	2015	
השינוי ב- % בשנה		בנקודות			
מדד המחירים לצרכן:					
(0.1)	(0.9)	102.2	102.1	101.2	המדד לחודש נובמבר ("דיוע")
		בש"ח			
שער החליפין ליום 31 בדצמבר:					
					שער חליפין של הדולר של ארצות-הברית (בש"ח ל-1 דולר)
12.0	0.3	3.471	3.889	3.902	
5.6	(4.6)	5.742	6.064	5.784	שער חליפין של הליש"ט (בש"ח ל-1 ליש"ט)
(1.2)	(10.1)	4.782	4.725	4.247	שער חליפין של האירו (בש"ח ל-1 אירו)
					שער חליפין של הפרנק השוויצרי (בש"ח ל-1 פרנק שוויצרי)
0.8	(0.1)	3.897	3.929	3.925	
3.7	(19.6)	1.606	1.666	1.339	שער חליפין של הלירה התורכית
		2013	2014	2015	
ליום 31 בדצמבר:					
		1.00%	0.25%	0.10%	שיעור ריבית בנק ישראל

סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בפרק סקירת הסיכונים להלן ובדוח ניהול סיכונים. במהלך שנת 2015 דנה הנהלת הבנק בהתפתחותם של הסיכונים הנוספים המפורטים להלן כסיכונים מובילים או מתפתחים:

- סביבת המאקרו: פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור. יש להביא בחשבון שעדיין קיימת אי ודאות גבוהה לגבי שיעורי הצמיחה שילוו את התאוששות הכלכלה היראלית בישראל ובעולם בשנים הקרובות. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק מביאה בחשבון את הזהירות המתחייבת מהסיכונים שעדיין קיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.
- הסביבה הרגולטורית בארץ: בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות בישראל שעניין בעיקר הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל. לצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך ולאמוד השפעתן על הבנק.
- הסביבה הרגולטורית בחו"ל: רפורמות רגולטוריות בינלאומיות להן השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובעולם, ביניהן: "דוד-פרנק" (DODD FRANK), "חוק וולקר" (VOLCKER) האמריקאיים ו"אמיר" (EMIR) האירופאי.
- סיכון הציות: המשך מגמת הקנסות המוטלים על בנקים ברחבי העולם בהקשר להפרות של הנחיות רגולטוריות, כגון בדבר סיוע בהעלמות מס ומניעת מימון טרור והלבנת הון.
- סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות: המשך הפרסומים על סיכוני סייבר והפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

לפרטים בדבר תביעות משפטיות וחקירות ראה ביאור 26,ה.ו. בדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות בולטות ראה ביאור 37 יוזמות רגולטוריות בדוחות הכספיים.

שינויים עיקריים במדיניות חשבונאית קריטית ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביום 19 בינואר 2015 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לעדכון הוראות הדיווח לציבור הכולל הנחיות בדבר חישוב הפרשה קבוצתית. בהתאם לחוזר, בקביעת הפרשה להפסדי אשראי, על הבנק להביא בחשבון, בין היתר, הן את הפסדי העבר, אשר יחושבו בהתאם לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות, והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים. במהלך שנת 2015 פיתח הבנק מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות המודל שאומץ כולל אומדנים לגבי גורמים המשפיעים על קביעת מקדם ההתאמה בכל ענף משק מעל לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות ובהם, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי בענף, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד. אימוץ מודל זה לא השפיע באופן מהותי על יתרת ההפרשה הקבוצתית בדוחות הכספיים לשנת 2015.

לפירוט נוסף ראה ביאור 1.ד.6) לדוחות הכספיים.

התחייבות לזכויות עובדים

חלק מההפרשות בגין התחייבויות הבנק בקשר עם יחסי עובד-מעביד מבוססות, בין היתר, על חישוב אקטוארי. סכום ההתחייבויות, המחושבות על בסיס אומדנים אקטואריים, ליום 31 בדצמבר 2015 הגיע לסך של כ-3.6 מיליארד ש"ח. חישובים אקטואריים מתבססים ברובם על הנחות ואומדנים, המתבססים על הערכות ההנהלה והחלטותיה, ניסיון עבר וסטטיסטיקות שונות כגון שיעור ריבית להיוון, לוחות תמותה, שיעורי עזיבת עובדים, שיעור שינוי ריאלי בשכר על פני זמן וכדומה. אומדנים והנחות אלו נסקרים באופן שוטף.

בשנת 2015 יושמה לראשונה התקינה האמריקאית בנושא בדרך של יישום למפרע. בעקבות זאת, ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק לשנות את שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבות בגין הטבות לעובדים ולקבוע אותו על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע הנקבע, לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית.

לפירוט נוסף ראה ביאור ד.1 (1) לדוחות הכספיים.

גילוי בדבר הפניות תשומת לב רואי החשבון המבקרים

לעיתים, מוצא רואה החשבון המבקר לנכון לכלול שינוי מהנוסח האחיד על-ידי הוספת פסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים. תוספת של פסקת הפניית תשומת לב כאמור אינה משפיעה על חוות דעתו של המבקר. לכן, פסקה זו תבוא בסוף דוח רואה החשבון המבקר ותתייחס לעובדה שחוות דעתו של המבקר אינה מסוייגת בהקשר זה.

רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור ג.26 (ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק, ולביאור ג.26. בדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

היקף הבקשות לתובענות ייצוגיות שאת תוצאותיהן לא ניתן להעריך בשלב זה, ובגין לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים, מגיע לסכום כולל משמעותי ביותר ולפיכך מצאו לנכון רואי החשבון המבקרים להפנות את תשומת לב קורא הדוחות.

בעניין חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, נאמר בביאור ג.26. כי "אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה. הבנק אינו יודע אם ומתי יוכל להעריך את החשיפה בקשר עם האמור. הדבר תלוי, בין היתר, בשאלת התפתחות המהלכים מול הרשויות בארצות-הברית, בהתנהלות הרשויות בארצות-הברית ובמידע שיימסר לבנק ולנציגיו במסגרת זו ובמידע שמתבקש ויתבקש הבנק למסור לרשויות האמריקאיות". כמו-כן נאמר כי "אפשר שנוכח אי הוודאות הקיימת, כאמור לעיל, שהתוצאות בסופו של דבר יהיו שונות באופן מהותי מסכום ההפרשה עליו הורה המפקח על הבנקים". נוכח אי ודאות זו כללו רואי החשבון המבקרים הפניית תשומת לב בחוות דעתם.

5.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2015 הסתכם ב-3,082 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 2,713 מיליון ש"ח בשנת 2014.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק בשנת 2015 הסתכמה בכ-9.6% בהשוואה לשיעור של כ-9.1% בשנת 2014. החל מיום 1 בינואר 2015 הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, בדרך של יישום למפרע לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך.

טבלה 2-5: תמצית דוח רווח והפסד

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
(7.8%)	10,673	9,837	הכנסות ריבית
(32.8%)	(2,905)	(1,952)	הוצאות ריבית
1.5%	7,768	7,885	הכנסות ריבית, נטו
14.0%	916	1,044	הכנסות מימון שאינן מריבית
2.8%	8,684	8,929	רווח מימוני, נטו**
11.8%	425	475	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2.4%	8,259	8,454	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
1.8%	5,338	5,433	עמלות והכנסות אחרות**
(4.3%)	*9,183	8,790	הוצאות תפעוליות ואחרות
15.5%	*4,414	5,097	רווח לפני מסים
22.4%	*1,713	2,097	הפרשה למסים על הרווח
	9	19	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
			רווח נקי:
11.4%	*2,710	3,019	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
	3	63	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
13.6%	*2,713	3,082	המיוחס לבעלי מניות הבנק
	*9.1%	9.6%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור T1 (1).
 ** סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

התפתחות הכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו:

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים, בין היתר הפרשי שער ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. הכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור עליית המדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות המדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 3-5: הרכב הרווח המימוני, נטו

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
(7.83%)	10,673	9,837	הכנסות ריבית
(32.81%)	(2,905)	(1,952)	הוצאות ריבית
1.51%	7,768	7,885	הכנסות ריבית, נטו
13.97%	916	1,044	הכנסות מימון שאינן מריבית
2.82%	8,684	8,929	סך הרווח המימוני, נטו

טבלה 4-5: הרכב הרווח המימוני, נטו, בחלוקה לרבעונים

2014				2015				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
2,439	2,983	2,855	2,396	1,722	3,080	2,795	2,240	הכנסות ריבית
(590)	(926)	(882)	(507)	(121)	(872)	(671)	(288)	הוצאות ריבית
1,849	2,057	1,973	1,889	1,601	2,208	2,124	1,952	הכנסות ריבית, נטו
207	265	187	257	571	264	55	154	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
2,056	2,322	2,160	2,146	2,172	2,472	2,179	2,106	סך הרווח המימוני, נטו

טבלה 5-5: התפתחות של סך הרווח המימוני, נטו

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
1.3%	*8,039	8,144	רווח מפעילות שוטפת ⁽¹⁾
51.6%	343	520	הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב
(30.9%)	136	94	רווח מהשקעות במניות ⁽²⁾
(43.7%)	215	121	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽³⁾
(202.0%)	(49)	50	הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל ⁽⁴⁾
2.8%	8,684	8,929	רווח מימוני, נטו

טבלה 5-6: התפתחות רבעונית של סך הרווח המימוני, נטו

2014				2015				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
*1,899	*2,103	*2,003	*2,034	1,836	2,172	2,131	2,005	רווח מפעילות שוטפת ⁽¹⁾
								הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב
93	102	88	60	205	176	53	86	רווח (הפסד) מהשקעות במניות ⁽²⁾
71	39	33	(7)	99	73	(65)	(13)	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽³⁾
(3)	73	61	84	16	19	57	29	הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל ⁽⁴⁾
(4)	5	(25)	(25)	16	32	3	(1)	רווח מדווח
2,056	2,322	2,160	2,146	2,172	2,472	2,179	2,106	

* סווג מחדש.

- (1) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.
- (2) רבעון השלישי של שנת 2015 כלול הפסד בסך 72 מיליון ש"ח, כתוצאה מפסק-דין שהתקבל בחודש אוגוסט 2015 בנוגע לחיוב ריבית פיגורים על אשראי מובטח במניות, שסווג בעבר כנייר ערך.
- (3) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
- (4) השפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב הפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

הרווח המימוני, נטו הסתכם בשנת 2015 ב-8,929 מיליון ש"ח בהשוואה ל-8,684 מיליון ש"ח בשנת 2014. הגידול נבע כתוצאה מעלייה ברווח המימוני מפעילות שוטפת שנבעה מגידול בהיקפי האשראי וקוזה עקב ירידת הריבית במשק וכן מהשפעות המדד השלילי. כמו-כן, תרמו לעלייה ברווח המימוני רווחים מממוש אגרות-חוב והשפעות חיסוי השקעות בחו"ל בגין שינויים בשערי חליפין. מנגד חלה ירידה מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ומרווח ממניות שנבע כתוצאה מפסק דין שהתקבל בחודש אוגוסט 2015, בנוגע לחיוב ריבית פיגורים על אשראי מובטח במניות, שסווג בעבר כנייר ערך ונכלל בסעיף זה. ברווח מפעילות שוטפת לשנת 2015 חלה תגודתיות בין הרבעונים עקב השינויים החיוביים והשליליים במדד אשר הסתכמו להוצאה בסך של 147 מיליון ש"ח בשנת 2015. ההתפלגות בין הרבעונים בשנת 2015 הייתה כלהלן: רבעון ראשון הוצאה בסך של 235 מיליון ש"ח, רבעון שני ושלישי הכנסה בסך של 145 מיליון ש"ח ו-35 מיליון ש"ח בהתאמה, והוצאה ברבעון הרביעי בסך של 92 מיליון ש"ח.

טבלה 7-5: נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום			
31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	
3.86%	3.19%	2.68%	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי ריבית
1.91%	1.15%	0.78%	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאי ריבית
1.95%	2.04%	1.90%	פער הריבית הכולל
2.37%	2.32%	2.15%	יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

הירידה בשיעור ההכנסה על הנכסים ובשיעור ההוצאה על התחייבויות, בשנת 2015 לעומת שנת 2014, נבעה מירידת הריבית במשק. הירידה בפער הריבית הכולל נבעה מירידה במרווחים הפיננסיים בפקידונות כתוצאה מירידת הריבית במשק. מניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית בין שנת 2015 לבין שנת 2014 עולה כי השינויים בשיעורי הריבית גרמו לקטון בסך של כ-579 מיליון ש"ח והשינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול בסך של כ-696 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2015 ב-475 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-425 מיליון ש"ח בשנת 2014. ההוצאה בגין הפרשה פרטנית, נטו הסתכמה בסך של 53 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 189 מיליון ש"ח בשנת 2014. הגידול בהפרשה הפרטנית נבע מחד מהוצאה פרטנית שהסתכמה בסך של 1,393 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 1,016 מיליון ש"ח בשנת 2014, ומאידך מקטון בהפרשות וגביית חובות (Recovery) שהסתכמו בסך של 1,340 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 1,205 מיליון ש"ח בשנת 2014 וקיזז את הגידול בהוצאה הפרטנית כאמור. ההוצאה בגין הפרשה קבוצתית הסתכמה ל-422 מיליון ש"ח בשנת 2015, בהשוואה להוצאה בסך של 614 מיליון ש"ח בשנת 2014. יצוין כי בשנת 2014 הבנק ביצע התאמה בשיעור ההפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים כנדרש בהנחיות חוזר המפקח על הבנקים. בגין היישום כאמור נרשמה הוצאה בסך של 179 מיליון ש"ח. למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור, ראה פרק "המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון" בדוח הדירקטוריון. למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה ביאור 13 בדוחות הכספיים.

טבלה 8-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
1,016	1,393	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(1,205)	(1,340)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(189)	53	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
614	422	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
425	475	סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי*
		* מזה:
138	291	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
(37)	5	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיר
326	180	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
(2)	(1)	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
425	475	סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי
		שיעור ההוצאה מסך האשראי לציבור:
0.39%	0.51%	שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.62%	0.66%	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור***
0.16%	0.17%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.06%	0.08%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
3.73%	5.17%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיר שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך ההוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

טבלה 9-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים לפי רבעונים**

2014				2015				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח								
216	279	191	330	309	293	296	495	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(272)	(385)	(284)	(264)	(280)	(317)	(287)	(456)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(56)	(106)	(93)	66	29	(24)	9	39	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
41	103	173	297	31	237	46	108	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
(15)	(3)	80	363	60	213	55	147	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי*
* מזה:								
(26)	(28)	63	129	38	191	(23)	85	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
(4)	-	(9)	(24)	-	5	2	(2)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
15	25	30	256	21	17	76	66	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	-	(4)	2	1	-	-	(2)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
(15)	(3)	80	363	60	213	55	147	סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי
שיעור ההוצאה מסך האשראי לציבור***:								
0.34%	0.44%	0.30%	0.50%	0.46%	0.43%	0.43%	0.70%	שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.40%	0.60%	0.57%	0.95%	0.50%	0.78%	0.50%	0.88%	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****
(0.02%)	-	0.12%	0.55%	0.09%	0.31%	0.08%	0.21%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.18%	(0.18%)	0.01%	0.23%	0.22%	(0.06%)	0.10%	0.08%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
12.12%	(12.01%)	0.82%	14.35%	14.66%	(3.79%)	6.15%	4.89%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.

*** על בסיס שנתי.

**** ההוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך ההוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-5,433 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,338 מיליון ש"ח בשנת 2014.

טבלה 5-10: פירוט עמלות והכנסות אחרות

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
	2014	2015	
עמלות			
דמי ניהול חשבונות	980	987	0.7%
פעילות בניירות-ערך	1,047	1,032	(1.4%)
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾	218	219	0.5%
ניהול תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾	45	45	0.0%
כרטיסי אשראי, נטו	1,674	1,725	3.0%
טיפול באשראי	173	205	18.5%
עמלות מעסקי מימון	545	548	0.6%
הפרשי המרה	277	293	5.8%
פעילות סחר חוץ	124	114	(8.1%)
הכנסות נטו משירותי תיקי אשראי	40	41	2.5%
עמלות ביטוח חיים וביטוח דירות	46	44	(4.3%)
עמלות אחרות	38	34	(10.5%)
סך-הכל עמלות	5,207	5,287	1.5%
הכנסות אחרות			
סך-הכל הכנסות עמלות והכנסות ואחרות	5,338	5,433	1.8%

טבלה 5-11: פירוט עמלות והכנסות אחרות לפי רבעונים

לשנת 2014				לשנת 2015			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי
במיליוני ש"ח							
עמלות							
247	233	249	251	244	251	244	248
262	253	245	287	289	261	244	238
50	54	55	59	57	56	54	52
12	11	11	11	11	10	12	12
404	418	426	426	409	420	455	441
27	39	43	64	49	54	54	48
135	132	135	143	140	133	137	138
72	71	59	75	78	69	76	70
29	34	30	31	32	28	26	28
9	10	10	11	10	11	10	10
12	11	12	11	11	11	11	11
11	11	8	8	9	9	6	10
1,270	1,277	1,283	1,377	1,339	1,313	1,329	1,306
29	20	21	61	44	31	25	46
1,299	1,297	1,304	1,438	1,383	1,344	1,354	1,352

- (1) בעיקר קרנות נאמנות.
(2) בעיקר בגין שירותי ניהול ותפעול הניתנים לקופות-גמל.

העמלות הסתכמו בשנת 2015 ב-5,287 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,207 מיליון ש"ח בשנת 2014. מחד נרשם גידול בעמלות מכרטיסי אשראי ובעמלות טיפול באשראי. מנגד חלה ירידה בהכנסות משוק ההון.

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-146 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-131 מיליון ש"ח בשנת 2014. עיקר הגידול נבע מרווח ממכירת בניינים וציוד.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-8,790 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-9,183 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה בשיעור של כ-4.3%.

טבלה 12-5: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	במיליוני ש"ח
הוצאות שכר		
*4,862	4,406	שכר
481	528	מענקים ותגמול מבוסס מניות
*5,343	4,934	סך-הכל שכר
אחזקה ופחת בניינים וציוד		
*1,539	1,555	
12	7	הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
הוצאות אחרות*		
2,289	2,294	
*9,183	8,790	סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

טבלה 13-5: פירוט רבעוני של ההוצאות התפעוליות והאחרות

לשנת 2015				לשנת 2014			
רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
במיליוני ש"ח							
הוצאות שכר							
שכר	1,116	1,053	1,123	1,114	1,424	*1,116	*1,188
מענקים ותגמול מבוסס מניות	120	136	126	146	49	154	123
סך-הכל שכר	1,236	1,189	1,249	1,260	1,473	*1,270	*1,311
אחזקה ופחת בניינים וציוד							
הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	-	-	3	4	3	3	3
הוצאות אחרות*							
סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	2,311	2,183	2,108	2,188	2,485	*2,245	*2,199

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1(ד). בדוחות הכספיים.

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2015 ב-4,934 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,343 מיליון ש"ח בשנת 2014, ירידה בשיעור של 7.7%. בשנת 2014 נכללה הוצאה בסך של 355 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות.

הוצאות השכר בנטרול תוכנית ההתייעלות הראו על ירידה בשיעור של כ-1.1% שנבעה בעיקר מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי ההתייעלות ומהשפעת הפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

הוצאות אחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2015 ב-1,555 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,539 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 1.0%, הגידול נרשם בעיקר בהוצאות פחת על תוכנות ומחשב.

ההוצאות התפעוליות האחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-2,294 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,289 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 0.2%. עיקר הגידול נרשם בהוצאות שירותים מקצועיים בגין הוצאות משפטיות, בשיווק ופירסום ובהוצאות מחשב. הגידול קוזז על-ידי קיטון בהוצאות נזקי לקוחות שכן בשנת 2014 נרשמה הפרשה בסך 196 מיליון ש"ח לפי הוראות המפקח על הבנקים (לפרטים נוספים ראה ביאור 26. בדוחות הכספיים).

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בשנת 2015 בסך של 2,097 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,713 מיליון ש"ח בשנת 2014. שיעור המס האפקטיבי של הבנק בשנת 2015 הגיע ל-41.1% בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי של 37.6% זאת, בעיקר בגין הירידה בשיעורי מס רווח שגרם להקטנת נכס המס לקבל, הוצאות לא מוכרות, הפרשי תרגום חברות בנות בחו"ל שאינם מוכרים לצורכי מס, ומסים בגין שנים קודמות בעיקר עקב גביית חובות שנמחקו בעבר. לפרטים נוספים, ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.

חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים הסתכם בשנת 2015 ברווח בסך של 19 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 9 מיליון ש"ח בשנת 2014.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם בשנת 2015 בחלקם בהפסד בסך של 63 מיליון ש"ח, בהשוואה לחלקם בהפסד בסך של 3 מיליון ש"ח בשנת 2014. הגידול בהפסד נובע כתוצאה מגידול בהפסד של בנק פוזיטיב בתורכייה וזאת כתוצאה מהפסד ממכירת חברת הבת בקזחסטן והשפעה לרעה של שינוי בשער החליפין על הרווחיות.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של קבוצת הבנק הסתכם בשנת 2015 בסך של 3,082 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,713 מיליון ש"ח בשנת 2014.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בשנת 2015 ב-2.32 ש"ח, בהשוואה ל-2.05 ש"ח בשנת 2014.

התפתחות ברווח כולל אחר

טבלה 14-5: רווח כולל אחר

2014	2015	
במיליוני ש"ח		
*2,710	3,019	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3	63	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
*2,713	3,082	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:		
383	(750)	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
2	4	התאמות מתרגום דוחות כספיים** נטו, לאחר השפעת גידורים***
*(109)	49	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים****
5	4	רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים
*281	(693)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
*(78)	210	השפעת המס המת"ח
*203	(483)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
(1)	2	בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
*202	(481)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
*2,913	2,536	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2	65	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
*2,915	2,601	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.ד1.

** התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

*** גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

**** בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח כולל אחר הסתכם בשנת 2015 בסך של 2,601 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,915 מיליון ש"ח בשנת 2014. השינוי העיקרי נבע מירידת שערים בתיק ניירות-ערך הזמינים למכירה בשנת 2015 בהשוואה לעליית מחירים באותו תיק בשנת 2014. ירידה זו קוזזה על-ידי שינוי ברווחים האקטואריים הנזקפים לרווח הכולל האחר שנבעו בעיקרם מירידת ריבית ההיוון על ההתחייבויות האקטואריות.

מערך טכנולוגיית המידע

טבלה 5-15: מערך טכנולוגיית המידע

תוספות לנכסים⁽¹⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נזקפו כהוצאה בשנת 2015

תוכנה	חומרה ⁽³⁾	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות	120	–	120
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים	106	–	106
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ⁽⁴⁾⁽⁵⁾	81	128	209
עלויות ציוד בניינים ומקרקעין	–	10	10
סך-הכל	307	10	445

יתרות נכסים⁽²⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2015

תוכנה	חומרה ⁽³⁾	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
סך-הכל עלות מופחתת	1,018	42	1,365
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות	334	–	334

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2015

תוכנה	חומרה ⁽³⁾	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות	370	122	5
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים	190	65	11
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים	94	11	–
הוצאות בגין פחת	346	116	19
הוצאות אחרות	81	36	80 ⁽⁶⁾
סך-הכל הוצאות	1,081	350	115

- (1) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 21 מיליוני ש"ח (31.12.14: 45 מיליוני ש"ח).
- (2) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 162 מיליוני ש"ח (31.12.14: 172 מיליוני ש"ח).
- (3) לרבות תשתיות תקשורת.
- (4) עלויות רכישה או רישיונות שימוש בגין מערך טכנולוגיית המידע אשר לא סווגו בדוחות הכספיים כרכוש קבוע (עלויות ציוד, בניינים ומקרקעין), אלא כהוצאה מראש.
- (5) לרבות רכישות ורישיונות שימוש של תוכנה וחומרה לכלל החטיבות בתאגיד הבנקאי.
- (6) כוללות הוצאות שהוצאו על-ידי מערך טכנולוגיית המידע לרבות הוצאות שוטפות על שימוש בתקשורת וטלפוניה, דואר, שכר-דירה, מסים, חשמל וכדומה.

טבלה 15-5: מערך טכנולוגיית המידע (המשך)

תוספות לנכסים⁽¹⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נקפו כהוצאה בשנת 2014

תוכנה*	חומרה ⁽³⁾	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
106	-	-	106
עלויות בגין שכר עבודה ונלוות			
121	-	-	121
עלויות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
122	133	1	256
עלויות רכישה או רישיונות שימוש ⁽⁴⁾⁽⁵⁾			
-	-	9	9
עלויות ציוד בניינים ומקרקעין			
349	133	10	492
סך-הכל			

* סווג מחדש.

יתרות נכסים⁽²⁾ בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2014

תוכנה	חומרה ⁽³⁾	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1,083	295	58	1,436
סך-הכל עלות מופחתת			
384	-	-	384
מזה: בגין שכר עבודה ונלוות			

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד בשנת 2014

תוכנה	חומרה ⁽³⁾	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
403	129	4	536
הוצאות בגין שכר עבודה ונלוות			
188	57	10	255
הוצאות בגין רכישות או רישיונות שימוש שלא הונו לנכסים			
42	6	1	49
הוצאות בגין מיקור חוץ, לרבות שכר יועצים			
336	91	20	447
הוצאות בגין פחת			
88	34	87 ⁽⁶⁾	209
הוצאות אחרות			
1,057	317	122	1,496
סך-הכל הוצאות			

- (1) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 21 מיליוני ש"ח (31.12.14: 45 מיליוני ש"ח).
- (2) לרבות הוצאות מראש בגין מערך טכנולוגיית המידע בסך 162 מיליוני ש"ח (31.12.14: 172 מיליוני ש"ח).
- (3) לרבות תשתיות תקשורת.
- (4) עלויות רכישה או רישיונות שימוש בגין מערך טכנולוגיית המידע אשר לא סווגו בדוחות הכספיים כרכוש קבוע (עלויות ציוד, בניינים ומקרקעין), אלא כהוצאה מראש.
- (5) לרבות רכישות ורישיונות שימוש של תוכנה וחומרה לכלל החטיבות בתאגיד הבנקאי.
- (6) כוללות הוצאות שהוצאו על-ידי מערך טכנולוגיית המידע לרבות הוצאות שוטפות על שימוש בתקשורת וטלפוניה, דואר, שכר-דירה, מסים, חשמל וכדומה.

5.3 המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-431.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-408.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

טבלה 5-16: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

שינוי	יתרה ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
5.8%	*408,033	431,638	סך-כל הנכסים
5.5%	263,980	278,497	אשראי לציבור, נטו
18.2%	54,974	64,976	מזומנים ופיקדונות בבנקים
7.0%	58,778	62,884	ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
8.2%	297,230	321,727	פיקדונות הציבור
2.4%	33,671	34,475	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
6.7%	*30,966	33,032	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.1). בדוחות הכספיים.

- (1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה ביאור 33. בדוחות הכספיים.
(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה ביאור 27 בדוחות הכספיים.

טבלה 5-17: אשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות

השינוי	ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
7.7%	70,779	76,226	מגזר משקי הבית
6.1%	38,141	40,483	מגזר הבנקאות הפרטית
10.7%	29,339	32,465	מגזר עסקים קטנים
11.0%	35,301	39,188	המגזר המסחרי
(0.4%)	84,028	83,709	המגזר העסקי
(27.3%)	1,746	1,269	מגזר ניהול פיננסי
11.0%	4,646	5,157	אחרים והתאמות
5.5%	263,980	278,497	סך-הכל
מזה אשראי צרכני בישראל ללא הלוואות לדיור וקרטיסי אשראי:			
10.7%	25,521	28,249	מגזר משקי הבית
6.8%	9,921	10,599	מגזר הבנקאות הפרטית
10.7%	23,052	25,520	מגזר העסקים הקטנים
10.0%	58,494	64,368	סך-הכל
הלוואות לדיור בישראל:			
6.1%	38,708	41,084	מגזר משקי הבית
12.2%	17,922	20,114	מגזר הבנקאות הפרטית
11.1%	5,038	5,596	מגזר העסקים הקטנים
8.3%	61,668	66,794	סך-הכל

31.12.14			31.12.15			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	
במיליוני ש"ח						
6,998	676	6,322	6,016	655	5,361	סיכון אשראי פגום
2,954	351	2,603	2,622	133	2,489	סיכון אשראי נחות
4,810	1,636	3,174	2,695	802	1,893	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
14,762	2,663	12,099	11,333	1,590	9,743	סך סיכון אשראי בעייתי*
12,721	2,508	10,213	9,311	1,477	7,834	סיכון אשראי בעייתי נטו
**951	-	**951	857	-	857	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר

** הוצג מחדש.

בשנת 2015 נמשכה מגמת השיפור באיכות תיק האשראי שבאה לידי ביטוי בקיטון בשיעור של 23% בסך החבויות הבעייתיות. למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי ראה פרק "סיכון אשראי" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון.

טבלה 19-5: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

שינוי	יתרה ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים:			
(32.3%)	1,586	1,074	אשראי תעודות
3.7%	46,717	48,430	ערבויות והתחייבויות אחרות**
5.3%	31,070	32,721	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק
8.8%	10,753	11,700	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות בנקים אחרים
2.9%	40,445	41,613	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו
			התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין
(3.4%)	57,269	55,336	לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות

** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 505 מיליוני ש"ח (בשנת 2014: 711 מיליוני ש"ח).

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות ושאיין סחירות ובקרנות נאמנות, בפיזור נרחב. ניירות הערך הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 ב-62.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-58.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, עלייה בשיעור של כ-7.0% שנבעה בעיקר מרכישת אגרות-חוב של ממשלת ישראל בתיק למסחר ומרכישת אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית בתיק הזמין למכירה.

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 20-5: פירוט יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		מוחזק לפדיון		זמין למכירה		תיק למסחר		
שוי הוגן	% מסך	שוי הוגן	% מסך	שוי הוגן	% מסך	שוי הוגן	% מסך	ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2015:								
43,642	69.4%	–	0.0%	37,351	59.4%	6,291	10.0%	אגרות-חוב ממשלת ישראל
3,849	6.1%	–	0.0%	3,849	6.1%	–	0.0%	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית –
1,773	2.8%	–	0.0%	1,766	2.8%	7	0.0%	אגרות-חוב ממשלות – מדינות זרות אחרות
49,264	78.3%	–	0.0%	42,966	68.3%	6,298	10.0%	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
2,686	4.3%	409	0.7%	2,274	3.6%	3	0.0%	אגרות-חוב קונצרני – בישראל
8,406	13.4%	11	0.0%	8,269	13.1%	126	0.2%	אגרות-חוב קונצרני – מדינות זרות
11,092	17.6%	420	0.7%	10,543	16.8%	129	0.2%	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני
2,534	4.0%	–	0.0%	2,486	4.0%	48	0.1%	מניות
62,890	100.0%	420	0.7%	55,995	89.0%	6,475	10.3%	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2014:								
39,920	67.9%	–	0.0%	37,049	63.0%	2,871	4.9%	אגרות-חוב ממשלת ישראל
1,388	2.4%	–	0.0%	1,384	2.4%	4	0.0%	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית –
2,153	3.7%	–	0.0%	2,114	3.6%	39	0.1%	אגרות-חוב ממשלות – מדינות זרות אחרות
43,461	73.9%	–	0.0%	40,547	69.0%	2,914	5.0%	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
3,658	6.2%	535	0.9%	3,103	5.3%	20	0.0%	אגרות-חוב קונצרני – בישראל
9,072	15.4%	–	0.0%	8,537	14.5%	535	0.9%	אגרות-חוב קונצרני – מדינות זרות
12,730	21.6%	535	0.9%	11,640	19.8%	555	0.9%	סך-הכל אגרות-חוב קונצרני
2,613	4.4%	–	0.0%	2,563	4.4%	50	0.1%	מניות
58,804	100.0%	535	0.9%	54,750	93.1%	3,519	6.0%	סך-הכל ניירות-ערך

	2014		2015	
	שווי הוגן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרני	שווי הוגן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרני
כרייה וחציבה	564	4.4%	991	8.9%
תעשייה	1,593	12.5%	1,734	15.6%
מידע ותקשורת	979	7.7%	749	6.8%
שירותים פיננסיים	435	3.4%	233	2.1%
בנקים ומוסדות פיננסיים	6,791	53.3%	5,375	48.5%
אחרים	2,368	18.7%	2,010	18.1%
סך-הכל אגרות-חוב קונצרני	12,730	100.0%	11,092	100.0%

לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין ניירות-ערך בתיק הזמין למכירה, ראה ביאור 12(א) (5) בדוחות הכספיים.

פיקדונות הציבור ופעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 5-22: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול, וייעוץ

שינוי	יתרה ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
(1.0%)	880,532	872,139	ניירות-ערך ⁽¹⁾
28.0%	90,930	116,393	נכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול ⁽²⁾
(29.3%)	99,018	70,029	נכסי קרנות נאמנות ⁽³⁾
19.0%	23,488	27,951	יתרות פנסיוניות נועצות ⁽⁴⁾

- (1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.
- (2) הגידול ביתרות הנכסים נובע בעיקר מגיוס שני לקוחות מוסדיים חדשים בפעילות תפעול קופות-גמל.
- (3) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים. עיקר הקיטון ביתרות נכסי קרנות הנאמנות נובע מעזיבת לקוח מוסדי.
- (4) יתרות קרנות השתלמות ומוצרים פנסיוניים שניתן לגביהן ייעוץ פנסיוני.

טבלה 5-23: התפתחות ביתרות הפיקדונות שהבנק קיבל

השינוי	יתרה ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
8.2%	297,230	321,727	פיקדונות הציבור
10.4%	4,322	4,773	פיקדונות מבנקים
(22.2%)	455	354	פיקדונות הממשלה
8.2%	302,007	326,854	סך-הכל

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו ב-321.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-297.2 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של כ-8.2%. הגידול נבע מעלייה של 18.6 מיליארד ש"ח בפיקדונות הקמעונאיים ומעלייה של 9.8 מיליארד ש"ח בפיקדונות העסקיים. מנגד, ירידה של 3.9 מיליארד ש"ח בפיקדונות מגזר ניהול פיננסי שנבע בעיקר מקטון בפיקדונות מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים קיזז גידול זה.

טבלה 5-24: פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
תקרת הפיקדון		
100,968	108,213	עד 1
73,445	81,091	מעל 1 עד 10
48,097	53,447	מעל 10 עד 100
30,682	33,994	מעל 100 עד 500
44,038	44,982	מעל 500
297,230	321,727	סך-הכל

טבלה 5-25: פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות

	ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
השינוי	במיליוני ש"ח		
7.3%	38,501	41,299	מגזר משקי הבית
10.3%	127,224	140,286	מגזר הבנקאות הפרטית
9.1%	29,838	32,547	מגזר עסקים קטנים
11.1%	24,659	27,390	המגזר המסחרי
25.7%	27,581	34,663	המגזר העסקי
(7.9%)	49,427	45,542	מגזר ניהול פיננסי
8.2%	297,230	321,727	סך-הכל

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו ב-34.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-33.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של כ-2.4%. בשנת 2015 גויסו על-ידי קבוצת הבנק אגרות-חוב בסך של כ-5.8 מיליארד ש"ח ונפרעו אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים בסך של כ-4.5 מיליארד ש"ח.

טבלה 5-26: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2014		ליום 31 בדצמבר 2015		
הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר	
במיליוני ש"ח				
17,469	21,877	15,750	19,885	כתבי התחייבות נדחים
10,910	11,794	13,773	14,590	אגרות-חוב
28,379	33,671	29,523	34,475	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

2014			2015		
שווי הוגן חיובי	שווי הוגן שלילי	ערך נקוב	שווי הוגן חיובי	שווי הוגן שלילי	ערך נקוב
במיליוני ש"ח					
8,244	8,975	617,003	8,766	9,463	584,217
3,573	3,873	268,467	6,296	6,163	297,866
882	877	37,789	1,021	1,024	49,184
98	95	1,432	172	168	1,112
12,797	13,820	924,691	16,255	16,818	932,379

הלימות הון ומינוף

(1) הלימות הון

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל 2 ו-3 כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות.

הוראות באזל 2 מתבססות על שלושה נדבכים:

נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.

נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכוני מזילות, סיכוני סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.

נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר", וזאת, כדי לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל 3 ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל 3. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן הזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי, מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2015 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 40% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 70%.

יעד הלימות ההון

ביום 30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים חוזר בדבר יחסי הון מינימליים במסגרת היערכות ליישום הוראות באזל 3. בהתאם לחוזר, כל התאגידים הבנקאיים נדרשים לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9%, וזאת, עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת, עד ליום 1 בינואר 2017. כמו-כן קבע המפקח, כי החל מיום 1 בינואר 2015 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של כל התאגידים הבנקאיים על 12.5%, וכי בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2017 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של התאגידים הבנקאיים המשמעותיים במיוחד על 13.5%.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת. בהתאם להוראה זו ולהוראות המעבר לשנת 2014, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. ההשפעה הכוללת של הוראה זו, על בסיס יתרת ההלוואות לדיור לתאריך הדוחות הכספיים, נאמדת בכ-0.2%.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2% ו-13.7%, בהתאמה.

ביום 20 באפריל 2015 החליט דירקטוריון הבנק להגדיל את תכנון יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק באופן, שמיום 31 בדצמבר 2017 הוא יעמוד על 10.75%.

למידע נוסף ראה דוח על הסיכונים.

טבלה 28-5: חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
⁽¹⁾ 31,482	33,246	הון עצמי רובד 1
1,954	1,709	הון רובד 1 נוסף
⁽¹⁾ 33,436	34,955	סך-הכל הון רובד 1
16,041	14,593	הון רובד 2
⁽¹⁾ 49,477	49,548	סך-הכל הון כולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
⁽¹⁾ 311,329	317,891	סיכון אשראי
5,269	4,562	סיכונים שוק
22,275	22,671	סיכון תפעולי
⁽¹⁾ 338,873	345,124	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
⁽¹⁾ 9.29%	9.63%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
⁽¹⁾ 9.87%	10.13%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
⁽¹⁾ 14.60%	14.36%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
⁽²⁾ 9.00%	(2)9.07%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים
⁽²⁾ 12.50%	(2)12.57%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים

(1) כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 10. (1) בדוחות הכספיים לשנת 2015. אם האימוץ היה מתבצע בשנת 2014, ליום 31 בדצמבר 2014 יחס הון עצמי רובד 1 היה 9.25% ויחס ההון הכולל היה 14.56%.

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5%, בהתאמה, והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10%-13.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2% ו-13.7%, בהתאמה. ליתרת ההלוואות לדיור, ראה ביאור 30א. (2) בדוחות הכספיים לשנת 2015.

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
באחוזים		
4. חברות בת משמעותיות		
ישראל		
18.85%*	19.94%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
18.85%*	19.94%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
19.79%*	20.96%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00% ⁽¹⁾	9.00%⁽¹⁾	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים
12.50% ⁽¹⁾	12.50%⁽¹⁾	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים
בנק הפועלים שוויץ		
21.09%	24.11%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
21.09%	24.11%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
21.17%	24.20%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
11.20%	11.20%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
באזל 2 ⁽²⁾		
בנק פוזיטיף		
17.51%	16.34%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
18.15%	17.10%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.00%	12.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית

* יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה.
 (1) יחס ההון המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015.
 (2) בנק פוזיטיף אינו מיישם את הוראות באזל 3 ולכן הנתונים מוצגים לפי הוראות באזל 2.

טבלה 29-5: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח		
הון רובד 1		
8,004	8,094	הון מניות רגילות נפרע ופרמיה
*22,243	24,720	עודפים
224	148	זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו
961	451	רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
*153	(34)	מכשירים הונניים אחרים
(103)	(133)	סכומים שהופחתו מהון רובד 1
*31,482	33,246	סך-הכל הון עצמי רובד 1
1,954	1,709	מכשירים מורכבים חדשניים
*33,436	34,955	סך-הכל הון רובד 1
הון רובד 2		
1,331	1,150	מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים
3,837	3,915	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
10,873	9,528	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
-	-	סכומים שהופחתו מהון רובד 2
16,041	14,593	סך-הכל הון רובד 2
*49,477	49,548	הון כולל כשיר

* כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 10(1) בדוחות הכספיים לשנת 2015.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 25 בדוחות הכספיים לשנת 2015.

טבלה 30-5: רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי

31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015	
דרישות הון ⁽²⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי			
		266	2,115
חובות של ריבוניות	324		
חובות של ישויות סקטור ציבורי	388	394	3,138
חובות של תאגידים בנקאיים	918	696	5,535
חובות של תאגידים	17,132	16,473	131,054
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	7,038	7,982	63,500
חשיפות קמעונאיות ליחידים	5,083	5,710	45,427
הלוואות לעסקים קטנים	798	907	7,219
הלוואות לדיור	4,137	4,506	35,849
איגוח	12	12	98
נכסים אחרים	2,464 ⁽³⁾	2,442	19,431
סיכון CVA	622	569	4,525
סך-הכל בגין סיכון אשראי	38,916 ⁽³⁾	39,957	317,891
סיכונים שוק	659	573	4,562
סיכון תפעולי	2,784	2,850	22,671
סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים	42,359 ⁽³⁾	43,380	345,124
הון עצמי רובד 1	31,482 ⁽³⁾		33,246
הון רובד 1	33,436 ⁽³⁾		34,955
הון כולל	49,477 ⁽³⁾		49,548
באחוזים			
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי הסיכון	9.29% ⁽³⁾		9.63%
יחס הון רובד 1 לרכיבי הסיכון	9.87% ⁽³⁾		10.13%
יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון	14.60% ⁽³⁾		14.36%
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים	9.00% ⁽⁴⁾		9.07%⁽⁴⁾
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים	12.50% ⁽⁴⁾		12.57%⁽⁴⁾

- (1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של 12.57%.
- (2) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של 12.5%.
- (3) כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 10. (1) בדוחות הכספיים לשנת 2015.
- (4) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5%, בהתאמה, והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10%-13.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי שיידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2%-13.7%, בהתאמה. ליתרת ההלוואות לדיור, ראה ביאור 30א. (2) בדוחות הכספיים לשנת 2015.

(2) יחס מינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו-כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפה בגין נגזרים מחושבת בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203, והחשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 6%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי, אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

יחס המינוף של הבנק ושל חברות ושל משמעותיות בישראל מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף". יחס המינוף של חברות בנות בנקאיות בחו"ל מוצג בהתאם להוראות הרגולטוריות והיחסים הנדרשים בכל תחום שיפוט, ככל שקיימים.

טבלה 31-5: יחס מינוף

31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח	
א. בנתוני המאוחד	
הון רובד 1	34,955
סך החשיפות	492,192
באחוזים	
יחס מינוף	7.10%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	6.00%
ב. חברות בת משמעותיות	
ישראלכרט	
יחס מינוף	12.11%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	5.00%
בנק הפועלים שוויץ*	
יחס מינוף	10.00%
בנק פוזיטיף	
יחס מינוף	12.60%
יחס מינוף מזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	3.00%

* על-פי הרגולציה המקומית בשוויץ לא קיימת דרישת מינימום ליחס מינוף.

דירקטוריון הבנק החליט ביום 10 ביולי 2013 לעדכן את מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. מדיניות חלוקת הדיבידנד שנקבעה על-ידי הדירקטוריון הנה לחלק עד 30% מהרווח הנקי הנובע מפעולות רגילות. מדיניות זו תהיה תקפה עד שהבנק יעמוד ביעדי ההון שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים ואומצו על-ידי הדירקטוריון. הבנק קיבל אישור המפקח על הבנקים לחלוקת דיבידנד בשיעור של 15% מהרווח השנתי בכפוף לעמידה במתווה שקבע להתפתחות ביחס הון הליבה. ביום 20 באפריל 2015 החליט הדירקטוריון לחלק, החל משנת 2015, דיבידנד בשיעור של 20% מהרווח השנתי, לאחר שקיבל לכך את אישור המפקח על הבנקים.

בנוסף למגבלות על-פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על-ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל, לפיה לא יחולק דיבידנד: (א) אם יתרת העודפים המצטברת של הבנק (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו אינה חיובית, או במידה שחלוקה כאמור תגרום ליתרה שלילית; (ב) כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (ג) כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; (ד) אם החלוקה תגרום לכך, שיחס הון הבנק לנכסי סיכון ירד מתחת ליחס הנדרש לגבי; (ה) מקרנות הון או מהפרשים בזכות, הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ; (ו) במידה שלאחר חלוקתו, הנכסים הלא-כספיים של הבנק יעלו על הונו העצמי; או (ז) במידה שהבנק לא יעמוד בדרישות סעיף 23 לחוק הבנקאות אשר קובע הגבלה לגבי השיעור מההון, אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים. על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש ובכתב את אישורו של המפקח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

ביום 30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים חוזר בדבר יחסי הון מינימליים במסגרת היערכות ליישום הוראות באזל 3. בהתאם לחוזר, כל התאגידים הבנקאיים ידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, ידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. כמו-כן קבע המפקח, כי החל מיום 1 בינואר 2015 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של כל התאגידים הבנקאיים על 12.5% וכי בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2017, יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של התאגידים הבנקאיים המשמעותיים במיוחד על 13.5%.

הבנק עונה להגדרת תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד ולכן ידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 10% וביחס הון כולל מינימלי של 13.5% החל מיום 1 בינואר 2017.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת שלפיה על כל תאגיד בנקאי להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 שלו בשיעור המשקף 1% מיתרת ההלוואות לדיו, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017.

התאגידים הבנקאיים נדרשים להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 שלהם מדי רבעון החל ביום 1 בינואר 2015 בשיעור יחסי מהיעד המלא הנדרש עד ליום 1 בינואר 2017. השפעתה של הוראה נוספת זו על הבנק למועד הדוחות הכספיים נאמדת בכ-0.2%.

התוצאה של מכלול ההוראות האמורות הנה שמיום 1 בינואר 2017 ידרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-10.2% כאמור לעיל וביחס הון כולל מינימלי של לא פחות מ-13.7%.

על-פי תנאי שטרי הון נדחים (סדרה א') לא יחולק דיבידנד במקרים הבאים: (א) היה והושעו תשלומי הריבית בגין שטרי הון אלו, הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם הושעה, בין אם דיבידנד כאמור הוכרז טרם ניתנה הודעת הבנק בדבר היווצרות נסיבות משעות, ובין אם הוא הוכרז אחרי מתן הודעה כאמור; ו-(ב) אם חלוקתו תגרום לכך שהיחס בין הון הליבה לנכסי סיכון של הבנק ירד מתחת ליחס של 6.5%.

בנוסף, בהיתר נגיד בנק ישראל לרכישת השליטה בבנק על-ידי קבוצת אריסון נקבע, כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד יום 30 ביוני 1997 (ערב רכישת השליטה), אלא אם כן המפקח על הבנקים הסכים לכך מראש ובכתב.

המפקח על הבנקים אישר רכישה עצמית של מניות הבנק עבור תוכניות התגמול של הבנק. לפרטים נוספים, ראה פרק השקעות בהון הבנק ועסקות במניות.

יתרת העודפים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-24,724 מיליון ש"ח, מהם סך של כ-2,734 מיליון ש"ח אינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד כאמור.

להלן פרטים על חלוקת דיבידנדים בשנת 2015 שטרם שולמו:

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק ולאחר שנתקבל אישור המפקח על הבנקים לחלוקת דיבידנד רבעונית החל משנת 2015 בגובה של 20% מהרווח הנקי, החליט דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר 2016 על חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון הרביעי של שנת 2015 בסך של כ-117 מיליון ש"ח המהווה 8.804 אגורות לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ג.

הדירקטוריון קבע את יום 8 במרץ 2016 כיום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד ואת יום 16 במרץ 2016 כיום התשלום.

טבלה 32-5: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
		באגורות	במיליוני ש"ח
15.11.2015	09.12.2015	12.080	160
19.08.2015	08.09.2015	13.350	177
19.05.2015	10.06.2015	12.180	162
09.03.2015	31.03.2015	5.262	70
23.11.2014	15.12.2014	8.830	117
13.08.2014	03.09.2014	9.000	119
21.05.2014	12.06.2014	8.000	106
19.03.2014	10.04.2014	8.000	106

השליטה בבנק

בעלת היתר השליטה בבנק בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים היא הגב' שרי אריסון. החזקותיה בבנק מתבצעות באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ (להלן: "אריסון החזקות") המחזיקה בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים במניות המהוות כ-20.20% מהון המניות של הבנק, אשר מהוות את "גרעין שליטה" בבנק (כהגדרתו בהיתר השליטה שניתן על-ידי נגיד בנק ישראל).

השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 1,329,406,719 ש"ח ע.ב. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ב. כל אחת. ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 7,970,392 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק (להלן: "מניות באוצר"), כפי שיפורט להלן. הון המניות המונפק והנפרע של הבנק בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הינו 1,330,599,179 ש"ח ע.ב. לאחר הפחתת 6,777,932 יתרת מניות באוצר. להלן פרטים בדבר ההתפתחויות העיקריות הקשורות בהון הבנק, לרבות השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו:

מכירת מניות על-ידי בעלת עניין בבנק

ביום 1 ביוני 2015 מכרה חברת מלח הארץ בע"מ 8,382,105 מניות של הבנק בתמורה לסך כולל של 168 מיליון ש"ח בעסקה מחוץ לבורסה. הכמות שנמכרה מהווה 0.63% מהון הבנק.

רכישה עצמית של מניות הבנק

המפקח על הבנקים אישר לבנק לבצע רכישה עצמית של 39,250,000 מניות לצורך יצירת מאגר מניות עבור תוכנית התגמול ההוני לעובדים ולמנהלים בכירים, ראה ביאור 25 ב להלן. עד ליום 31 בדצמבר 2015 רכש הבנק 25,200,000 מניות בעלות של כ-408 מיליון ש"ח.

שינויים בהון הבנק החל מיום 1 בינואר 2015 ועד סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים:

עד למועד פרסום הדוחות הכספיים חל גידול של 7,390,487 מניות רגילות בהון המונפק והנפרע של הבנק כתוצאה מהעברת מניות ממאגר המניות כתוצאה ממימוש יחידות RSU ואופציות, שקוזז מרכישת מניות למאגר המניות.

להלן פרטים על יתרת האופציות ויחידות RSU שהונפקו וטרם מומשו סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים:

- 3,040,122 יחידות אופציות למניות שהונפקו לעובדי הבנק במסגרת התוכנית לשנים 2010-2012.
- 1,552,346 יחידות RSU שהונפקו לעובדים בכירים במסגרת תוכנית התגמול של שנת 2010.
- 770,265 יחידות RSU שהונפקו לעובדים בכירים במסגרת תוכנית התגמול של שנת 2014 כתשלום נדחה של 50% מהמענק השנתי בגין שנת 2014, היחידות עבור שנת 2015 יוענקו לאחר פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2015.
- לפרטים נוספים בקשר ליחידות RSU ליוזר הדירקטוריון, למנכ"ל, לעובדים בכירים, ראה ביאור 24 בדוחות הכספיים לשנת 2015.

5.4 תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות

כללי – המגזרים השונים והקריטריונים לשיוך לקוחות

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה באמצעות הבנק, חברות בנות, סניפים ונציגויות, בכל תחומי הבנקאות, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. כמו-כן, יש לבנק השקעות בחברות כלולות. הפעילות של קבוצת הבנק מנוהלת באמצעות שישה מגזרי פעילות עיקריים. החלוקה למגזרי הפעילות מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. מגזרי הפעילות מוצגים בהתאם למאפיינים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים.

קריטריונים לשיוך לקוחות למגזרים השונים:

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים לדוגמא, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם לבנקאות הפרטית או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

מגזר משקי הבית – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית. לקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות אשר ההכנסה החודשית שלהם היא עד 9,000 ש"ח.

מגזר הבנקאות הפרטית – מספק מגוון שירותי בנקאות רב ערוצים מתקדמים ומוצרים פיננסיים, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות, ללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה, בישראל ובחו"ל. לקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות אשר הכנסתם החודשית גדולה מ-9,000 ש"ח ו/או מחזיקים השקעות בבנק בסכום העולה על 100,000 ש"ח. וכן לקוחות צעירים אשר הכנסתם החודשית גדולה מ-7,000 ש"ח, או מחזיקים השקעות בבנק בסכום העולה על 75,000 ש"ח.

מגזר העסקים הקטנים – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות שהאובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או שהאובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך האובליגו שלהם בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור המכירות שלהם נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

המגזר המסחרי – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי מחזור הכנסות מעל 30 מיליון ש"ח ועד 400 מיליון ש"ח לשנה, או בעלי אובליגו בבנק מעל 6 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח, וגם לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 10 מיליון ש"ח ועד לסך של 250 מיליון ש"ח. לגבי לקוחות בענף בנייה ונדל"ן, סך האובליגו הינו מעל 6 מיליון ש"ח ועד 200 מיליון ש"ח בבנק או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 10 מיליון ש"ח ועד לסך של 400 מיליון ש"ח.

המגזר העסקי – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי מחזור הכנסות (מכירות) מעל 400 מיליון ש"ח ובעלי אובליגו בבנק העולה על 100 מיליון ש"ח, או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 250 מיליון ש"ח. לגבי לקוחות בענף בנייה ונדל"ן, סך האובליגו הינו מעל 200 מיליון ש"ח בבנק, או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) עולה על 400 מיליון ש"ח.

מגזר ניהול פיננסי – אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, על פעילות הנוסטרו של הבנק, על פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), על הטיפול הכולל בחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנוהלות בחברות ביטוח) ובקרנות הנאמנות, על הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסיים (בארץ ובחו"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק.

ניהול סיכונים השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסיים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, נגזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד.

אחרים והתאמות – כולל את כל הפעילויות האחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח. בנוסף, כולל המגזר פעילות כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים, שאינם שייכים לקבוצת הבנק.

תוצאות הפעילות של חברות הבת העיקריות ושל שלוחות הבנק העיקריות בחו"ל שויכו למגזרי הפעילות באופן הבא: תוצאות הפעילות של פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון – בית השקעות בע"מ פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ Hapoalim Securities U.S.A Inc. שויכו למגזר ניהול פיננסי.

לקוחות Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. – בנקאות פרטית; לקוחות סניפי ארצות-הברית – בנקאות פרטית; מגזר מסחרי ומגזר עסקי; בנק פוזיטיב והחברה הבת שלו, JSC Bank Pozitiv עד למועד מכירתה – משקי בית ובנקאות מסחרית; Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. – מגזר עסקי.

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו – כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן ההלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה; (3) ריבית סיטונאית לא-צמודה על ההון המשוקלל המחושב לצורך התשואה על ההון המיוחס למגזר, המחושב על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכלל מגזר; וכן את (4) עלות עודפת בגין גיוס כתבי התחייבות נדחים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי – ההוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה ההפרשה. **הכנסות מימון שאינן מריבית –** מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות מממוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסוי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. הכנסות בגין שירותי מחשב אותם מעמיד הבנק לחיצוניים מיוחסות למגזר "אחרים והתאמות".

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. מחירי התקן נקבעים באופן הדומה לאופן קביעת מחירי ההעברה כמפורט לעיל. פערים הנוצרים מהפרשים בחישוב בין תחשיב ההוצאות בפועל של יחידות אשר אינן יחידות רווח לבין ההכנסה המיוחסת ליחידות אלו בהתאם למחירי התקן, מיוחסים כהכנסה או כהוצאה, לפי העניין, למגזר "אחרים והתאמות". כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

חיוב על שירותים בינמגזריים – מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו או על-פי מחירי העברה בגין השירות אשר הועמד לרשות הלקוח. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחויב בעלויות אלו. מחירי ההעברה נקבעים על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישרין או בעקיפין מהשירות כאמור.

מסים על ההכנסה – ההפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי המנוטרל מהשפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל (המיוחסות למגזר ניהול פיננסי).

תשואה להון – מבטאת את היחס שבין הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של כל אחד מהמגזרים לבין ההון המוקצה למגזר. **הון מוקצה למגזר –** יתרת רכיבי הסיכון במגזר הרלוונטי, המייצגת את חלקו היחסי של כל מגזר בסך נכסי הסיכון של הקבוצה שחושבו לצורך יחס הלימות הון לפי הוראות באזל 3, כאשר היא מוכפלת ביחס שבין ההון המשוקלל, כפי שחושב לצורך חישוב התשואה על ההון, לסך יתרת רכיבי הסיכון.

שינויים רגולטורים

ביום 9 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית. החוזר יושם על-ידי הבנק החל מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה, תוקנו למפרע מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור. לפרטים נוספים ראה ביאור T1. (1) בדוחות הכספיים.

מידע כספי תמציתי על מגזרי פעילות

להלן תמצית ההתפתחות בתוצאות הפעילות של קבוצת הבנק, וסעיפי המאזן העיקריים לפי מגזרי פעילות:

א. טבלה 33-5: רווח נקי המיוחס לבעלי המניות בבנק, לפי מגזרי פעילות

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2015	2014**	
	במיליוני ש"ח		
מגזר משקי הבית	312	175	78.3%
מגזר הבנקאות הפרטית	27	(150)	(118.0%)
מגזר עסקים קטנים	338	275	22.9%
המגזר המסחרי	380	323	17.6%
המגזר העסקי	1,064	1,143	(6.9%)
מגזר ניהול פיננסי	895	866	3.3%
אחרים והתאמות	66	81	(18.5%)
סך-הכל	3,082	2,713	13.6%

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1 (1) בדוחות הכספיים.

** סווג מחדש.

ב. טבלה 34-5: אשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות

השינוי	ליום 31 בדצמבר		
	2015	2014	
	במיליוני ש"ח		
מגזר משקי הבית	76,226	70,779	7.7%
מגזר הבנקאות הפרטית	40,483	38,141	6.1%
מגזר עסקים קטנים	32,465	29,339	10.7%
המגזר המסחרי	39,188	35,301	11.0%
המגזר העסקי	83,709	84,028	(0.4%)
מגזר ניהול פיננסי	1,269	1,746	(27.3%)
אחרים והתאמות	5,157	4,646	11.0%
סך-הכל	278,497	263,980	5.5%
מזה אשראי צרכני בישראל ללא הלוואות לדיר וקרטיסי אשראי:			
מגזר משקי הבית	28,249	25,521	10.7%
מגזר הבנקאות הפרטית	10,599	9,921	6.8%
מגזר העסקים הקטנים	25,520	23,052	10.7%
סך-הכל	64,368	58,494	10.0%
הלוואות לדיר בישראל:			
מגזר משקי הבית	41,084	38,708	6.1%
מגזר הבנקאות הפרטית	20,114	17,922	12.2%
מגזר העסקים הקטנים	5,596	5,038	11.1%
סך-הכל	66,794	61,668	8.3%

ג. טבלה 35-5: פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות

השינוי	ליום 31 בדצמבר		
	2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
7.3%	38,501	41,299	מגזר משקי הבית
10.3%	127,224	140,286	מגזר הבנקאות הפרטית
9.1%	29,838	32,547	מגזר עסקים קטנים
11.1%	24,659	27,390	המגזר המסחרי
25.7%	27,581	34,663	המגזר העסקי
(7.9%)	49,427	45,542	מגזר ניהול פיננסי
8.2%	297,230	321,727	סך-הכל

טבלה 36-5: פירוט בדבר היתרות הממוצעות של אשראי לציבור, נטו ופיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות

השינוי	יתרנה ממוצעת של פיקדונות הציבור לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		השינוי	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2014	2015		2014	2015	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
7.2%	37,211	39,890	7.8%	67,564	72,807	מגזר משקי הבית
6.7%	123,233	131,488	8.8%	35,964	39,144	מגזר הבנקאות הפרטית
13.2%	27,792	31,474	11.9%	27,195	30,421	מגזר עסקים קטנים
23.5%	20,046	24,759	19.9%	31,635	37,929	המגזר המסחרי
31.7%	22,953	30,228	(0.5%)	84,182	83,774	המגזר העסקי
9.7%	44,376	48,667	(10.9%)	1,551	1,382	מגזר ניהול פיננסי
-	-	-	5.3%	4,585	4,828	אחרים והתאמות
11.2%	275,611	306,506	7.0%	252,676	270,285	סך-הכל

טבלה 37-5: פירוט בדבר ההון המיוחס לכל אחד ממגזרי הפעילות לעניין חישוב התשואה להון⁽¹⁾

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	*2014	2015	
	במיליוני ש"ח		
7.7%	5,226	5,629	מגזר משקי הבית
4.3%	3,268	3,408	מגזר הבנקאות הפרטית
13.6%	2,384	2,709	מגזר עסקים קטנים
21.3%	4,293	5,208	המגזר המסחרי
1.1%	12,116	12,246	המגזר העסקי
8.2%	2,378	2,574	מגזר ניהול פיננסי
22.0%	245	299	אחרים והתאמות
7.2%	29,910	32,073	סך-הכל

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.1 (בדוחות הכספיים).

(1) הקצאת ההון מבוססת על רכיבי סיכון בכל מגזר ומחושבת על -פי רכיבי סיכון לפי באזל 3.

פעילות חוץ-מאזנית

טבלה 38-5: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק⁽¹⁾, לפי מגזרי פעילות

השינוי	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2014	2015		
במיליוני ש"ח				
(7.8%)	(377)	4,850	4,473	מגזר משקי הבית
(0.8%)	(1,529)	182,011	180,482	מגזר הבנקאות הפרטית
(5.5%)	(677)	12,212	11,535	מגזר עסקים קטנים
(0.6%)	(95)	16,240	16,145	המגזר המסחרי
5.4%	8,181	152,854	161,035	המגזר העסקי
1.9%	11,567	603,295	614,862	מגזר ניהול פיננסי
1.8%	17,070	971,462	988,532	סך-הכל

(1) כולל החזקות לקוחות בתיקי ניירות-ערך, בקרנות נאמנות וכן בנכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול.

מגזר משקי הבית

כללי ומבנה המגזר

המגזר מספק מגוון של שירותים ללקוחות פרטיים הפועלים לרוב בהיקפים כספיים נמוכים יחסית. השירותים ללקוחות המגזר מוענקים באמצעות 245 סניפים הפרושים ברחבי הארץ מקרית שמונה ועד אילת, והמאורגנים בחלוקה גיאוגרפית לשמונה מנהלות אזוריות. בנוסף, מוענקים השירותים כאמור באמצעות ערוצים ישירים: מכשירים אוטומטיים הצמודים לסניף וב"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסלולר", מוקד "פועלים בטלפון" ובאפליקציות בסמארטפונים. השירותים ניתנים גם ללקוחות הבנק המשת"כים למגזרים אחרים, וכן ללקוחות מזדמנים.

פעילות הבנק במגזר משקי הבית בחו"ל כוללת גם את פעילות משקי הבית של בנק פוזיטיף בתורכיה ובנק פוזיטיב בקזחסטן בהיקפים לא מהותיים.

בשנת 2015 נפתחו 6 סניפים חדשים 3 מתוכם במגזר הערבי (ובכך עומד מנין סניפי הבנק במגזר הערבי על 26 סניפים) סניף אחד במגזר הכללי ו-2 סניפים דיגיטליים המהווים פריצת דרך משמעותית במובילות הבנק בזירת הבנקאות העתידית. הסניפים משלבים אמצעים טכנולוגיים חדישים לצד ליווי אישי של בנקאי ויועץ ומעניקים את שירותי הבנקאות ללקוחות פרטיים.

כמו-כן, נפתח BE Online שירות המהווה "סניף אינטרנטי" המאפשר פתיחת חשבון מקוונת וניהול חשבון באמצעות האינטרנט והאפליקציה ללא עמלות. במקביל, מוזגו 16 סניפים.

פעילויות

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינן בנקאות ופיננסים, כרטיסי אשראי, שוק ההון והלוואות לדירה. השירותים הניתנים ללקוחות המגזר במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסים" כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותוכניות חיסכון. לפרטים בדבר השירותים המוענקים על-ידי הבנק במסגרת פעילויות "כרטיסי האשראי" ו"שוק ההון", ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות, החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים, כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות-ערך ועוד.

שינויים רגולטוריים

ביום 15 בדצמבר 2014 פורסם חוזר סופי לתיקון נב"ת 432 - העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח - שמטרתו להסדיר, לייעל ולפשט את תהליך העברת פעילות או סגירת חשבון של לקוח. בין ההוראות: ביצוע כל הפעולות עבור הלקוח על-ידי הבנק החדש; מסירת מידע מפורט ללקוח לצורך בחינת כדאיות המעבר וסגירת החשבון (בצורת דו"ח שנתי כחלק מ"תעודת זהות בנקאית" ופירוט הפעולות הכרוכות בהעברת הפעילות ו/או סגירת החשבון); סגירת חשבון ללא צורך להגיע לסניף הבנק (באתר האינטרנט של הבנק); לוח זמנים לתהליך סגירת החשבון (העברת פעילות תוך חמישה ימי עסקים ממועד הגשת הבקשה, הליך סגירת חשבון תוך חמישה ימי עסקים ממועד סיום הפעולות על-ידי הלקוח והעברת תיק ניירות ערך ישראליים תוך חמישה ימי עסקים ממועד מתן ההוראה על-ידי הלקוח); שמירת הטבות והנחות שהוענקו ללקוח.

ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1 ביולי 2015 למעט החלקים המת"יחסים לתעודת זהות בנקאית, אשר יכנסו לתוקף ביום 28 בפברואר 2016. ביום 21 בינואר 2015 אושרו על-ידי בנק ישראל, כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשע"ה-2015, במסגרתם בוטלה העמלה "דמי ניהול הלוואה לדירה" החל מיום 1 בפברואר 2015.

ביום 25 בינואר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329:

בחישוב שיעור ההחזר מההכנסה נקבע כי בנוסף להכנסת הלווה ניתן להכיר במחצית מהכנסתו החודשית הפנויה של קרוב משפחה, אף אם הקרוב, אינו רוכש זכויות במקרקעין, בתנאי שהוא קרוב משפחה מדרגה ראשונה (בן/בת זוג, אב, אם, אח, אחות, בן ובת) ובתנאי שתיערך לו בדיקת יכולת החזר, יצורף קרוב המשפחה כערב וישלם 20% מההחזר החודשי בהוראת קבע מחשבונו.

בנוסף, ניתן להכיר במלוא הכנסתו החודשית הפנויה של בן/בת זוג של הלווה, העומד בכל התנאים לעיל, ומתגורר עם הלווה בדירה. ביום 23 בפברואר 2015 נכנס לתוקף תיקון לצו הבנקאות (עמלות פירעון מוקדם - תיקון), התשע"ד-2014. על-פי הצו החדש כל הלוואה משלימה (הלוואה מכספי בנק שניתנה בנוסף להלוואות זכאות) תזכה בהנחה בעמלה גם אם ההלוואות לא בוצעו באותו מועד, לא תגבה עמלה בעת פטירה, וכמו-כן שונתה הנוסחה לחישוב עמלת הפרשי היוון כך שעמלת הפירעון המוקדם תפחת בכל אותם המקרים בהם ריבית הלקוח במועד ביצוע ההלוואה הייתה גבוהה מהריבית הממוצעת לאותו יום. קידום אפשרות פתיחת חשבון באינטרנט והיערכות למתן שירותי בנקאות אינטרנטיים - בנק ישראל פרסם ביום 4 בינואר 2015 חוזר בנושא סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימתו של לקוח על הסכם (חשבון מקוון). כמו-כן, פורסמה רשימת הסכמים בין התאגיד הבנקאי ללקוח, כדוגמת הסכם פתיחת חשבון עו"ש, הסכם להפקה לפיקדון לתקופה של למעלה משנה והסכם בנושא הוראות טלפוניות, לגביהם לא תידרש חתימתו של הלקוח ובתנאי שהלקוח אישר כי עיין במסמך באתר האינטרנט. שינוי זה מתבסס על סמכותו של המפקח לקבוע סוגי חשבונות ותנאים בהתקיימם לא תידרש חתימת לקוח. בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין בנושא טיפול בתלונות הציבור 9/14 (A308) מונה בבנק נציב לטיפול בתלונות הציבור. הנציב כפוף ישירות לממונה על החטיבה הקמעונאית ועוסק אך ורק בטיפול בתלונות הציבור. כמו-כן, פועל הנציב על-פי הוראת הנוהל המגדיר שגרות עבודה, אופן דיווח, מבנה דוחות ואופן פרסומם. על-פי הוראת הנוהל להוציא מקרים חריגים, בהם בחר הפיקוח על הבנקים לטפל ישירות בתלונה, כל תלונה תתברר באמצעות הנציב ותהווה תנאי מוקדם להגשתה לפיקוח על הבנקים בבנק ישראל. ראה גם " יוזמות רגולטוריות" להלן.

הצעות חוק

ביום 3 בספטמבר 2015 הוגשה הצעת חוק ממשלתית לתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח). בהקשר של הלוואות לדיור הוצע לתקן את סעיף 9א בעניין ביטול שעבודים - מוצע להדגיש את חובתו של הבנק לוודא ככל שניתן את מחיקת הבטוחה ולא להסתפק רק במשלוח מסמכים.

בעקבות תביעה ייצוגית המתנהלת בנושא, טרם התקבלו הנחיות כלשהן בנושא מבנק ישראל.

ביום 14 בדצמבר 2015 הונחה הצעת חוק על-ידי חבר הכנסת אלי כהן. החוק נועד לסייע למחוסרי הדיור להקטין את ההון העצמי הנדרש לרכישת דירתם הראשונה, כך שיקבלו ערבות מדינה בסכום של עד 150,000 ש"ח ולא יותר מ-20% מערך הדירה הנרכשת ובתנאי שמחיר הדירה הנרכשת אינו עולה על 1.3 מיליון ש"ח.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בשנת 2015 ועד סמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים לא חלו שינויים במאפייני לקוחות המגזר. עם זאת, קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסלולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון).

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

בשנת 2015 נמשכה מגמת הגידול בהיקף הלקוחות העושים שימוש בערוצים הישירים, תוך המשך ביסוס מובילות הבנק בתחום הבנקאות הדיגיטלית במגוון תחומים:

שימור המובילות ב-Mobile

שדרוג האפליקציה לניהול החשבון

השנה בוצעה קפיצת מדרגה משמעותית במובייל והושקה גרסה מתקדמת לאפליקציה לניהול החשבון, המרכזת במקום אחד מגוון שירותים לפעילות פיננסית יום יומית של הלקוח.

האפליקציה מהווה שער חדש לפעילות הבנקאית באמצעות המובייל - כל השירותים והפעולות נגישים במקום אחד, בתצוגה המעניקה חווית שימוש עשירה ואישית ובפריסת מידע המותאמת לסמארטפון.

עוד לפני הכניסה לחשבון יכולים הלקוחות לצפות ביתרה העדכנית בחשבונם, בסכום החיוב הצפוי בכרטיסי האשראי ובסכום הזכאות ל"אשראי ברגע". כמו-כן, הלקוחות יכולים להתעדכן בנתוני תיק ההשקעות שלהם בשוק ההון ואפילו לחסוך "על הדרך" בקופת חיסכון דיגיטלית, וכל זה ממסך האפליקציה, מבלי שידרשו להקיש סיסמאות ולעבור בין מסכים. זאת בנוסף להנגשת מידע רלוונטי בהתאם למיקומם הגיאוגרפי של הלקוחות - כדוגמת מיקום סניפים ומכשירי בנקט קרובים, ועוד.

פעילות מטבע-חוץ באפליקציה לניהול החשבון

בסיום השנה הושק שירות המאפשר ללקוחותיו לקבל מידע מפורט על חשבונות מטבע-חוץ שלהם ולבצע פעולות המרת מטבעות באמצעות האפליקציה.

כך יכולים הלקוחות לעקוב בכל רגע אחר התנועות והיתרות בחשבונם, לרכוש מטבע-חוץ בקלות כשהם נמצאים בחו"ל, ולהמיר מטבע-חוץ בחזרה לשקלים כשחוזרים מהחופשה. בנוסף, ביצוע פעילות מטבע-חוץ באפליקציה מזכה בהטבה - הלקוחות מקבלים 50% הנחה בעמלת החליפין בעת ביצוע הפעולה באמצעות האפליקציה.

מהפכת ההזדהות בכניסה לחשבון

במחצית השנייה של שנת 2015 הושק שירות המאפשר ללקוחות הבנק המשתמשים באפליקציית ניהול החשבון להיכנס לחשבונם במהירות ובקלות עם סיסמא אחת בלבד, ללא צורך בהקלדת פרטי זיהוי נוספים.

ההזדהות באמצעות סיסמא אחת בלבד מהווה סנונית ראשונה בסדרת שירותים מתקדמים לזיהוי מהיר שהשיק הבנק באמצעות טביעת אצבע ובקרוב גם באמצעות זיהוי קולי.

הלקוחות יכולים לבחור את דרך ההזדהות המועדפת עליהם וזו תופיע כברירת מחדל בכל כניסה לחשבון. במידה שירצו להזדהות בדרך שונה יוכלו לעשות זאת בלחיצה פשוטה.

שירותים ייחודיים ללא סיסמה

כחלק ממאמץ מתמשך להרחבת הצעת הערך בעולם הבנקאות הנגישה "on the go" באמצעות המובייל, הושקו שירותים ייחודיים ללא צורך בסיסמה:

1. שירות Save & Go באפליקציית ניהול החשבון

קופת חיסכון דיגיטלית המאפשרת ללקוחות לחסוך "על הדרך" סכומים קטנים בתוכנית חיסכון ייחודית בסלולר, בתהליך פשוט ומהיר בלי הקלדת פרטי הזדהות. השירות הופך את החיסכון לנגיש יותר: ניתן להפקיד לחיסכון החל משקל אחד ועד 500 ש"ח, בדומה לקופת החיסכון המוכרת. חיסכון Save & Go הושק כחלק משאיפת הבנק להנגיש ללקוחותיו פעולות בנקאיות הנתפסות לעתים כמורכבות, ולמעשה הופך את פעולת החיסכון ליומיומית ופשוטה.

2. ווידג'ט "מבט לתיק שלי"

יישומון (ווידג'ט) המאפשר לבעלי השקעות בניירות-ערך להתעדכן בשינויים בתיק האישי שלהם ללא הקלדת פרטי זיהוי ומבלי להיכנס לאפליקציית הבנק.

היישומון החדש מאפשר ללקוח להגיע ישירות אל המידע החשוב לו ביותר בשוק ההון: השינוי היומי באחוזים של תיק האחזקות, שווי השוק של תיק ניירות הערך שלו - ולהתעדכן בנתונים במהירות ובקלות. בכך מאפשר השירות ללקוח להתעדכן במהירות בביצועי התיק שלו ולקבל החלטות מסחר לגבי כל נייר בתיק. במידת הצורך יכול הלקוח לעבור ישירות למסחר (לאחר השלמת הליך הזדהות) ולתת הוראות קנייה ומכירה בסמארטפון.

3. מבט מהיר

לשירות "מבט מהיר", המאפשר לצפות במידע על החשבון מבלי להיכנס אליו, התווסף מידע על סכום החיוב הצפוי בכרטיסי אשראי וסכום הזכאות לאשראי במסגרת "אשראי ברגע".

טעינת כרטיס UPCARD

במהלך שנת 2015 פותחה האפשרות לטעון כרטיס UP כארד ישירות מהאפליקציה. השירות החדש נותן מענה לצרכים יומיומיים ומאפשר להעביר בקלות כסף בדיוק כשמתעורר הצורך.

Hopon באפליקציית ארנק פועלים

כחלק משאיפת הבנק לספק ללקוחותיו כלים המסייעים להתנהלות פיננסית פשוטה וחכמה, הושק ברבעון הראשון של שנת 2015 שיתוף פעולה המאפשר ללקוחות כל הבנקים לשלם עבור נסיעה באוטובוס ישירות מהסמארטפון וללא מזומן באפליקציית 'ארנק פועלים' של הבנק. האפליקציה מעניקה פיתרון פשוט ונוח בתחום הכרטיס והתשלום בתחבורה הציבורית.

מגוון אפליקציות ייעודיות

1. אפליקציית "הוותיקים החדשים" – כחלק ממגוון הפתרונות ללקוחות בגילאי 55+, הושקה אפליקציה ייעודית לאוכלוסיה זו.
2. אפליקציית "פועלים young" – במסגרת מהלך הבנק כליווי דור העתיד בכניסה לעולם הבנקאות, הושקה אפליקציה ייעודית לצעירים.

"עוזר דיגיטלי אישי" – תקשורת דיגיטלית דו כיוונית

ברבעון הרביעי של שנת 2015 הושקו יכולות תקשורת דיגיטלית דו-כיוונית ב-Telegram, sms ובקרב יורחב השירות גם ל-WhatsApp. השירות החדש מבוסס על קו סלולארי ייעודי, אליו ניתן לשלוח שאלות בהודעות ולהתעדכן במידע שימושי בעזרת מערכת מענה דיגיטלית חכמה. השירות ניתן ללא תשלום וזמין לציבור הרחב, כולל לקוחות של בנקים אחרים. בשלב ראשון ניתן לקבל מידע על סניפים (שעות פעילות, שירותים מוצעים וכו'), על מיקומי מכשירי בנקט וסניפים קרובים, ומידע על שערי מטבע-חוץ יציגים. בעתיד תיבחן הרחבה של השירות במגוון תחומים. היכולת של הלקוח לקיים שיחה בשפה חופשית עם הבנק, באמצעות פלטפורמה דיגיטלית חכמה מספקת פתרון של "עוזר אישי דיגיטלי" הנותן מענה מיידי ללקוח.

טכנולוגיית המחשוב הלביש

בהמשך לאימוץ טכנולוגיית המחשוב הלביש, ומתוך מטרה להעניק חוויית ניהול חשבון חדשנית, הושקה אפליקציית Poalim SmartWatch לשעוני Apple Watch של חברת "Apple", זאת בנוסף לאפליקציה לשעוני Samsung Gear שהושקה לאחרונה. האפליקציה החדשה מאפשרת ללקוחות הבנק בעלי סמארטפונים תומכים של חברת "Apple", לצפות ביתר חשבונם העדכנית ובהוצאות הצפויות עד סוף החודש, על גבי מסך השעון שעל פרק כף ידם, ומבלי להקליד את פרטי הזיהוי לחשבונם.

חידושים באתר האינטרנט**אתר חדש**

במהלך שנת 2015 הושק אתר אינטרנט חדש ללקוחות הפרטיים המביא בשורה משמעותית בחוויית הלקוח, בעומק ובזמינות המידע המוצע ללקוחות ובמגוון הכלים המסייעים ללקוחות בהתנהלות פיננסית נכונה. האתר החדש מעצים את חוויית הלקוח ומספק בנקאות נגישה ומיידית, המסייעת ללקוחות לנהל את כספם במהירות ובנוחות, בממשק ידידותי ומתקדם, בשפה פשוטה וברורה, ובעיצוב חדש ונקי. האתר החדש משמש "כשותף הפיננסי החכם" של לקוחות הבנק: הוא מלווה את לקוחות הבנק באופן אישי ומספק כלים אינטראקטיביים, תובנות ופתרונות מותאמים המאפשרים ללקוחות להפיק את המרב מניהול כספם, במטרה לסייע ולשפר את מצבם הכלכלי ולממש את חירותם הפיננסית.

מידע פנסיוני אישי באתר הבנק

ברבעון הראשון של שנת 2015 הושק שירות המאפשר ללקוחות לקבל באתר הבנק תמונת מצב כוללת של כל המידע הפנסיוני – יתרות בקרנות פנסיה, קופות-גמל, קרנות השתלמות וביטוחי מנהלים, לצד תחזית צבירה לגיל הפרישה, הוני, קצבה וקצבת. בנוסף, השירות מאפשר לזמן באתר פגישה עם יועץ פנסיוני מוסמך בכדי לתכנן את החיסכון הפנסיוני בצורה מושכלת בהתאם לצורכי הלקוח.

UP Control

כחלק ממאמץ מתמשך לפיתוח והנגשת כלים ללקוחות המסייעים בהתנהלות פיננסית נכונה, הורחבה הצעת הערך בעולם פועלים UP והושק שירות UP Control. השירות מאפשר ללקוחות לקבל הודעות sms על חריגות בהוצאות ע"ב ניטור שינויים בסכומי החשבונות והתשלומים הקבועים בחשבונם, לדוגמה: לקוח יכול לקבל הודעה על חיוב כפול על סעיף הוצאה מסוים בכרטיס האשראי, חיוב גבוה עבור חשבון הכבלים, האינטרנט ועוד.

הצעות ערך ייחודיות

BE Online

במהלך שנת 2015 הושק BE Online – הצעת ערך המאפשרת ללקוחות לנהל את חשבון הבנק שלהם באינטרנט ובסלולר בלבד וללא עמלות עו"ש.

הצעת ערך זו מותאמת ללקוחות המעוניינים בשירותי בנקאות בסיסיים (פעולות עו"ש ללא שוק ההון ומשכן) ובעלויות מופחתות. לקוחות BE online מבצעים את הפעולות הבנקאיות – כולל פתיחת החשבון עצמה – בערוצים הדיגיטליים, לרבות המכונות לשירות עצמי. כמו-כן, באפשרותם להפקיד שיקים, להזמין כרטיסי אשראי, לפתוח פיקדונות ותוכניות חיסכון, ולקבל הלוואות בערוצים הישירים הדיגיטליים – כל זאת ללא צורך להגיע לסניף. לקוחות BE online יכולים לקבל שירות בנקאי באמצעות מייל וכן לקבל שירות תמיכה טכנית באמצעות מענה אנושי במוקד ייעודי.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- כוח אדם מיומן ומקצועי.
- ניהול ופיתוח מערך הפצה קמעונאי מתקדם, זמין, נגיש ומותאם לצורכי קהלי לקוחות שונים, בהיבטי סינוף, ערוצים ישירים ושירותים חוצי ערוצים.
- פיתוח רציף של הצעות ערך מותאמות לצורכי ולטעמי הלקוחות בעולמות התוכן השונים.
- פיתוח מדף פתרונות אשראי וביניהם הלוואות ומוצרי משכנתא חדשים המותאמים לתנאי השוק ולצורכי הלקוחות, הלוואות לכל מטרה, הלוואה כנגד שיעבוד נכסים והלוואה רב ערוצית.
- הגדרת מדיניות ותיאבון הסיכון לצד ניהול סיכונים מושכל והדוק ופיתוח מודלים וכלים תומכי החלטה.
- פיתוח מוצרי חיסכון לטווח ארוך ומוצרי השקעה לטווח הקצר העונים על צורכי הלקוחות דוגמת משפחת מוצרי דן חסכן, מוצר החודש ומוצרים נוספים בהתאם לתנאי השוק המשתנים.
- גמישות ורגישות לשינויים בשוק, לרבות מגמות בסביבה התחרותית והצרכנית וכן לשינויים הנדרשים לפי הוראות רגולטוריות.
- שירות וניהול קשר המשכי ויזום עם הלקוחות, תוך הקפדה על מתן פתרון פיננסי כולל ומותאם דיפרנציאלית לצורכי הלקוח לצד שביעות רצון גבוהה לאורך זמן של הלקוחות.
- שמירה על יעילות וגמישות תפעולית, תוך המשך מתן שירות אופטימאלי ללקוחות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הקמת מערך סניפים רחב בפריסה ארצית, ותחזוקתו, או חבירה לגוף קמעונאי בעל פריסה קיימת.
- הכשרת כוח אדם מיומן במגוון המוצרים והפעילויות הבנקאיות, לרבות בנושא הלוואות לדירה.
- ניהול מערכת יחסים אישית והמשכית עם הלקוחות.
- הקצאת הון רגולטורי גבוה לצורך העמדת אשראי לסוגיו.
- ניהול מידע המשכי המאפשר את קביעת רמת הסיכון של הלקוח.
- השקעה בהקמת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, תחזוקתם ושדרוגם.
- בניית מותג קמעונאי חזק, מוביל ואמין.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

חשבון עו"ש ניתן לניהול אך ורק בבנקים. מוצרים ושירותים אחרים ניתן לרכוש גם במוסדות בנקאיים בינלאומיים, במוסדות פיננסיים אחרים וברשתות קמעונאות.

מרבית לקוחות המגזר הינם בעלי חשבון אחד, המנוהל בבנק אחד בלבד. לקוחות אלה הינם צרכני אשראי ומשקיעים בעיקר במוצרי השקעה בסיסיים (פיקדונות שקליים ותוכניות חיסכון). יחד עם זאת, מספרם של הלקוחות המחזיקים חשבונות בבנק נוסף מצוי במגמת גידול, לאור התחרותיות הגוברת על לקוחות המגזר, תוך התמקדות של חלק מן הבנקים בסגמנטים ספציפיים במגזר (הלוואות לדיור, עובדים במגזר הציבורי, קבוצות עובדים ומועדוני צרכנות).

בהמשך למגמה בשנים האחרונות, גם במהלך שנת 2015 התחרות המשיכה להתמקד בלקוחות בעלי משכורת, על-ידי הצעות ערך ייעודיות לגיוס קהל זה.

התחרות המשיכה לצבור תאוצה כתוצאה מהשינויים שחלו בשוק בשנים הקודמות, דוגמת הורדת חסמי המעבר בין בנקים, פעילות של חברות אשראי וגופים פיננסיים חוץ-בנקאיים בעולם האשראי, כניסת חברות ביטוח וברוקרים פרטיים לשוק קרנות הנאמנות וקופות הגמל (בדבר הרפורמה בשוק ההון, ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן), העמקת הפעילות בתחום משקי הבית על-ידי בנקים אחרים וכניסת הקרנות הכספיות לתחרות בתחילת שנת 2008. בשנת 2014 אושר הקפ"מ (קרן פיקדון ומלוות), שעתידיה לחזק את התחרות בעיקר על פיקדונות. שיווק המוצר על-ידי בתי השקעות טרם החל.

בתחום האשראי עוצמת התחרות הולכת וגדלה, כאשר לצד המתחרים המסורתיים, גדל חלקו של שוק האשראי החוץ-בנקאי. התחרות מתבטאת בפיתוח מוצרים ושירותים חדשים וייחודיים, ומתן הצעות ערך תוך ניסיון לגייס לקוחות חדשים ולהגדיל או לשמר את נתח הפעילות של לקוחות קיימים. בתקופה האחרונה החלו לפעול בתחום גם שחקנים מוסדיים בתחום האשראי הצרכני, כאשר גופים ממשלתיים מעוניינים לעודד העמקת פעילותם של שחקנים אלו בעתיד.

התפתחויות טכנולוגיות ובשלות עולה מצד קהלי לקוחות מהוות פוטנציאל להגברת התחרות בשוק, כולל הורדת חסמי כניסה לשחקנים חדשים וחזוק שחקנים קטנים.

בתחום ההלוואות לדיור המתחרים העיקריים הינם תאגידים בנקאיים - בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי טפחות"), בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי") ובנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"). מדיניות האשראי בתחום ההלוואות לדיור מותאמת ומתעדכנת בהתאם להתפתחויות ולמגמות בשווקים בעולם ובארץ, והשפעתן על תחום הנדל"ן ומשקי הבית בישראל ועל צורכי הלקוחות. המשכנתא הינה "מוצר חיפוש" בראיית הלקוח, המתאפיין בהעדר נאמנות הלווה "לבנק הבית", ואילו בראיית בנקים המשכנתא מהווה "מוצר עוגן", באמצעותו מנסים לשמר/לגייס לקוחות. לפיכך הבנק נוקט במדיניות ליצירת ערך ייחודי ללקוחות הבנק תוך נקיטת אסטרטגיה של "משכנתא לוקחים בבית". חלקו של הבנק בהיקף האשראי לדיור (ביצועים שוטפים) ללקוחות השונים בשנים 2013, 2014 ו-2015 עמד על כ-21.2%, כ-22.2% וכ-22.9% (אומדן) בהתאמה. (בהתאם לדוחות בנק ישראל כולל קבוצות רכישה).

בתחום כרטיסי האשראי קיימת תחרותיות גבוהה על הלקוחות לסוגיהם השונים: לקוחות מחזיקי כרטיסים (לרבות תחרות על התקשרות עם מועדוני לקוחות); בנקים המפיצים כרטיסי אשראי; ובתי העסק המכבדים כרטיסי אשראי. התחרות מתבטאת בפיתוח מוצרים ושירותים חדשים וייחודיים, ובמתן הצעות ערך שיווקיות תוך ניסיון לגייס לקוחות חדשים ולהגדיל או לשמר את נתח הפעילות של לקוחות קיימים. בשוק כרטיסי האשראי מתבטאת התחרות בהקמת מיזמים עם רשתות שיווק מובילות להפצת כרטיסי אשראי משותפים ובכללם מתן אשראי צרכני.

לפירוט הוראות רגולטוריות הקשורות בתחום כרטיסי אשראי ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן.

השיטות העיקריות להתמודדות עם התחרות:

1. פיתוח מושכל של הפריסה הסניפית בהתאם לצורכי פלחי האוכלוסייה השונים באזורי הפוטנציאל ותוך בחירת הקונספט המתאים לאוכלוסיית היעד של הסניף, קהל היעד והפוטנציאל העסקי שלו.
2. פיתוח המשכי של מדף המוצרים בכל עולמות התוכן הבנקאיים בהתאם למגמות השוק והצרכנים לצד שירותי ערך מוסף המקנים יתרון תחרותי ללקוחות הבנק, דוגמת שירות מטבע-חוץ בטרמינל, המאפשר ללקוחות להזמין מטבע-חוץ מראש באינטרנט או בטלפון ולקבלו בדרך לעלייה למטוס בדלפק הבנק.
3. ראיית לקוח כוללת: ניהול סיכונים וניתוח יכולת החזר, שילוב משכנתא עם מוצרים בנקאיים אחרים, יצירת סלי מוצרים תוך דגש על הצעה המתאימה לצורכי הלקוח, כגון "זכאות פועלים" ועוד.
4. חיזוק הקשר האישי ומערכת היחסים עם הלקוח על-ידי שימת דגש על שירות והשקת שירותים ייחודיים להעצמת והצמחת הלקוחות ומתן כלים להתנהלות פיננסית נכונה.

5. שימוש והטמעה של כלי DWH, מערכות CRM ומערכות ניהול ואופטימיזציה המאפשרות פיתוח תהליכי עבודה מתקדמים לשימור לקוחות, הטמעתם והעמקת הפעילות עימם.
6. שיפור תהליכי עבודה, לרבות בראיה רב ערוצית, וניהול והשקעה במערכות מתקדמות.
7. חיזוק ופיתוח הערוצים הישירים – "פועלים בטלפון", "פועלים באינטרנט" ו"פועלים בסלולר" לשיפור שירותי הערך המוסף הניתנים ללקוח, בכלל זה השקעה ושידרוג הכלי לניהול תקציב באינטרנט המתאים מאוד לצורכי מגזר זה וכן אתר לשוק ההון, אפליקציות "יעודיות לניהול החשבון ופעילות בשוק ההון למגוון פלטפורמות (איפד, איפון ומחשב), השקת אפליקציית ארנק סלולרי וסימולטור מעו"ף המיועד ללקוחות בעלי עניין ורמת פעילות גבוהה בשוק ההון.
8. מינוף העוצמות הטכנולוגיות של הבנק להענקת מעטפת שירותים רב ערוצית ללקוח, דוגמת שירותי "הלואה רב ערוצית" המאפשר ללקוחות להגיש בקשה להלוואה באמצעות "פועלים באינטרנט" ולקבל אישור באמצעות הודעה קולית למספר הטלפון שהלקוח בחר ו"אשראי ברגע" המאפשר הגשת בקשה להלוואה באמצעות הטלפון החכם (איפון ואנדרואיד), שירות משיכת מזומנים ב-SMS, המאפשר משיכה או העברת מזומנים באמצעות קוד שנשלח למכשיר הסלולר ושירות "איתך ברגע", המאפשר ללקוחות הגולשים באתר, לקבל שיחה מבנקאי בהזמנה אישית מהאתר, און ליין. השירות מצוין ללקוח את זמן ההמתנה המשוער (בד"כ שניות ספורות).
9. היערכות לתרחישי שוק שונים דרך בניית תשתיות גמישות המאפשרות מענה הולם ומהירות תגובה לשינויים בסביבת התחרות.

יזמות רגולטורית

בדצמבר 2011 מונה "הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית", בראשות המפקח על הבנקים, כנגזרת של הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי בראשות הפרופ' מנואל טרכטנברג.

מטרת הצוות, כפי שהוגדרה בכתב המינוי: לבחון ולהמליץ "על אמצעים ומהלכים שונים להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות הישראלי". המלצות הצוות פורסמו ביום 19 במרץ 2013 בדוח הסופי.

עיקרי המלצות הדוח בתחום העמלות, יושמו בתיקון האחרון לכללי הבנקאות שפורסם ביום 28 בנובמבר 2012 והוחל בשתי פעימות ביום 1 בינואר וביום 1 במרץ 2013.

ביום 9 בספטמבר 2013 פורסם תיקון לכללי הבנקאות המתייחס לשמירת התוספת או הפחתה לריבית הבסיסית שנקבעה במועד ההפקדה לפיקדון, לאורך כל תקופת הפיקדון. כמו-כן, נקבע כי המנגנון לקביעת הריבית יהיה אובייקטיבי וחיצוני ללא יכולת השפעה של התאגיד הבנקאי על קביעתו.

תחילתן של הוראות אלו ביום 1 ביולי 2014.

החל מיום 1 באפריל 2014 יושמו הוראות כללי הבנקאות בנושא דמי ניהול מינימליים, עמלת פעולה אחת על-ידי פקיד וכן נכנסו לתוקף מסלולי "עובר ושב". כמו-כן הוטל פיקוח על מחיר המסלול הבסיסי ומחירו המרבי נקבע על 10 ש"ח.

ביום 2 באפריל 2014 פורסם חוזר המתייחס לגילוי עלות שירותים בניירות-ערך אשר נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

ביום 15 באפריל 2014 פורסמה הוראת בנק ישראל בנושא פתיחת חשבון באמצעות האינטרנט.

בינואר 2015 הפעיל הבנק את האפשרות לפתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט.

בחודש מרץ 2014 פורסם ברשומות תיקון לחוק הבנקאות שירות ללקוח, לפיו יש לתת הודעה ללקוחות טרם העמדת הלוואה שהעמיד להם תאגיד בנקאי לפירעון מיידי או טרם פתיחת הליך משפטי, כמפורט בחוק. החוק נכנס לתוקף ביום 10 בספטמבר 2014.

במהלך שנת 2015, נכנסו לתוקף שינויים רבים בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) התשס"ח-2008, ובהם:

1. ביטול חיוב בעמלת ערוץ ישיר בעסקאות המתבצעות בכרטיס לחיוב מיידי (דביט).
2. ביטול עמלות דמי ניהול הלוואה לדיר והלוואות שאינן לדיר שניתנו עד יולי 2008.
3. ביטול עמלת תשלום נדחה בעסקות שיבוצעו החל מפרברואר 2015 בכרטיסי אשראי.
4. שינוי בהגדרת "עסק קטן" באופן שהגדרה תהיה ללא תוקף בזמן.
5. שינויים בעמלות בגין עסקות במטבע-חוץ ומשיכות בחו"ל באמצעות כרטיסי חיוב. ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן.
6. שינוי בעמלה בגין הודעות על התראות מושל"כ ופיגור בתשלומים ובוטלה עמלת חיוב מפקיד בהחזרת שיק.

ביום 19 בנובמבר 2014, כחלק מיישום המלצות הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות ("ועדת זקן"), פרסם המפקח על הבנקים הוראה בעניין "דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים". מטרת ההוראה להסדיר את חובת הדיווח של התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם אודות כלל הנכסים וההתחייבויות של הלקוח בתאגיד הבנקאי, לרבות סך הכנסות וההוצאות במהלך שנה, בגין נכסים, התחייבויות ופעילות שוטפת בחשבון. הדוח השנתי "תעודת זהות בנקאית" נועד לשפר את יכולת המעקב של הלקוחות אחר פעילותם בחשבון, ולהגביר את יכולת ההשוואה בין מוצרים ושירותים בנקאיים שונים. ההוראה תכנס לתוקף ביום 28 בפברואר 2016 עבור נתוני שנת 2015.

בחודש פברואר 2014 פורסמה טיוטה להערות הציבור של הדוח בנושא הגברת היעילות והתחרות בתחום כרטיסי חיוב מטעם רשות ההגבלים העסקיים. דוח סופי פורסם בספטמבר 2014. הדוח עוסק במספר נושאים מרכזיים ובהם הכנסת השימוש בכרטיס חיוב מידי (דביט) לשוק הישראלי, הפחתת חסמים על מנת לאפשר כניסת שחקנים חדשים לתחום הסליקה והורדת עלויות לבתי העסק על-ידי הקדמת מועד הזיכוי מחברות האשראי.

משמעויות מרכזיות שעלו מהדוח – הפחתת העמלה הצולבת, זיכוי מידי לבתי העסק בגין עסקות דביט, ובגין עסקות חיוב נדחה תוך חיוב הבנקים לשאת בעלות ימי האשראי הנובעת מכך. החלת חובה על חברות האשראי להנפקת כרטיס משולב שיאפשר ביצוע עסקות דביט וגם עסקות חיוב נדחה.

הדוח עבר אישור ממשלה ביום 22 באוקטובר 2014 אך טרם נקבע סופית מועד החלתו.

על פי ההסכם הקואליציוני שנחתם בחודש אפריל 2015, הממשלה תפעל להגברת התחרות במערכת הפיננסית, להפחתת עלויות החיסכון לטווח ארוך ותקדם הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים בשיתוף עם בנק ישראל. בנוסף, משרד האוצר יגבש תזכיר חוק להרחבת התחרות בשוק האשראי לצרכנים ולבעלי עסקים קטנים ובינוניים, וזאת, בין היתר, באמצעות קידום היישום של חוק שירות נתוני אשראי התשס"ב-2002 וחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות 1993, יישום "תעודת זהות בנקאית", הרחבת תפוצת השימוש בכרטיס חיוב מידי ומתן ערבות מדינה לדרישות ההון ולאשראי הניתן למשקי בית ולעסקים קטנים על-ידי בנקים חדשים (ובכללם אינטרנטיים וקואופרטיביים). עוד סוכם כי הממשלה תפעל ותסייע להקמת מערכות תשתית מחשוב הנחוצות לבנקים חדשים ויוקם צוות לבחינת יישום ביטוח פיקדונות.

בהתאם לכך, בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרומ). על הוועדה להמליץ בנושא הכנסת שחקנים חדשים לתחום זה, לרבות באמצעות הפרדת חברות כרטיסי האשראי מבעלות הבנקים. כן הוטל על הוועדה להמליץ על צעדים משלימים נדרשים ועל הסרת החסמים לכניסת שחקנים והגברת תחרות כאמור.

הוועדה פנתה לציבור שייציג בפניה את עמדותיו בנושאים לעיל. בחודש דצמבר 2015 פורסמו המלצות הוועדה בדוח ביניים שפורסם להערות הציבור וביניהן:

1. הפרדת השליטה בחברות כרטיסי האשראי של הבנקים הגדולים.
 2. הגברת התחרות בתחום הסליקה.
 3. הגבלת הבנקים הגדולים בהנפקת כרטיסי אשראי.
 4. בתי ההשקעות, גופים מוסדיים, וחברות קשורות למוסדיים יתומצו להציע לציבור הצרכנים אשראי קמעונאי ולרשות הציבור יועמדו כלים לקבל אשראי מהם לרבות באמצעות השלמת הסדרת הפיקוח על חברות מימון חוץ בנקאיות.
 5. בנקים שאינם גדולים יורשו לשתף פעולה, בינם לבין עצמם וכן עם גופים חוץ בנקאיים אחרים, באיגום משותף של משאבי IT (לרבות ענן).
 6. כל הבנקים יחוייבו לבטח את הפיקדונות המופקדים בהם ברשות מבטחת.
 7. הסדרת מכלול שירותי התשלום שתתבסס על הסדרה בינלאומית תוך דגש על ההסדרה האירופאית.
 8. העצמת יכולת הצרכן לבצע תיחור בין בנקים והקלת מעבר לקוחות בין בנקים.
- בנוסף למפורט לעיל, קיימות מגוון הצעות חוק פרטיות שהונחו על שולחן הכנסת ה-20 ובין, הצעות לביטול/הפחתת עמלות יישום עדכונים לחוק הוצאה לפועל בעלי השלכה ישירה על פעילות התאגידים הבנקאיים לרבות מתן הפטרים ופטורים מריביות פיגורים לחייבים שונים ועוד.
- יזמות רגולטוריות אלה משפיעות לרעה על הכנסות הבנק ועלולות להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. בשלב זה, הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

דן חסכן

בשנת 2015 המשיך הבנק להוביל ולקדם את חשיבות הקניית הרגלים פיננסיים נכונים מגיל צעיר בעזרת הדמות האהובה והמוכרת דן חסכן. נעשו שיתופי פעולה עם מועדון פועלים CashBack במסגרתם הוקמו תוכניות חיסכון ייעודיות בתנאים אטרקטיביים במועדים שונים. לצד פעילות זו המשיך הבנק להתאים את פעילות דן חסכן גם למגזר הערבי והחרדי.

פועלים CashBack

מועדון פועלים CashBack שהושק בשנת 2012, המשיך לבסס את מעמדו כמועדון הלקוחות של הבנק גם במהלך שנת 2015. המועדון מעניק החזר כספי ישירות לחשבון הלקוח, ברכישה בכרטיס אשראי בכל אחד מבתי העסק המשתתפים במועדון. מיום השקת המועדון הוחזרו סך-הכל 86 מיליון ש"ח לכ-940,000 לקוחות. המועדון כולל כ-50 רשתות גדולות בפרסה ארצית ועוד אלפי עסקים קטנים ברחבי הארץ, בהם נהנים לקוחות הבנק ממגוון מבצעים והנחות משמעותיות, נוסף להחזרי ה-CashBack השוטפים.

פועלים GOLD

מועדון פועלים GOLD הושק ביולי האחרון, ומהווה נדבך נוסף באסטרטגיה ארוכת טווח שהשיק הבנק בשם "הוותיקים החדשים". המועדון פונה לאוכלוסיית הגיל השלישי, בעלי תעודת אזרחות ותק והמחזיקים כרטיס אשראי בנקאי. המועדון מעניק לחברים בו חוויות, מבצעים והטבות מיוחדות בתחומי פנאי ונופש, בישול, לימודים ומשפחה. בנוסף מדי יום שני מוצעת ללקוחות הטבת GOLD MONDAY מתחלפת, במחיר מיוחד. מדי חודש נערכים אירועים חוויתיים וייחודיים במיוחד עבור הלקוחות הוותיקים.

UP Control

בחודש מרץ 2015 השיק הבנק את שירות UP Control. במסגרת השירות יכולים לקוחות הבנק לקבל התרעה במידה וחשבון הטלפון, החשמל או הכבלים זינק. השירות, הבלעדי לבנק, מאפשר ללקוחות לקבל התרעות שונות לטלפון הנייד על חיובים יוצאי דופן בכרטיסי האשראי ובחשבון העו"ש. ההצטרפות לשירות אפשרית בכל ערוצי הבנק: בסניפים, באתר הבנק ובאפליקציית ניהול חשבון.

"מבט מהיר"

יישום חדש באפליקציית "ניהול החשבון" המאפשר ללקוח להגיע בנגיעה ישירות אל המידע החשוב לו ביותר: יתרת החשבון, החיוב הקרוב בכרטיס האשראי, יתרת "אשראי ברגע" וההוצאות צפויות עד לסוף החודש, וזאת מבלי להיכנס לחשבון ומבלי להקיש סיסמא.

מהלך "פועלים Young"

בחודשים יולי-אוגוסט 2015 התקיימה פעילות שיווקית ממוקדת לגיוס לקוחות צעירים באמצעות פנייה לצעירים ולהורים. במסגרת הפעילות לצעירים מותג מחדש מועדון הצעירים ונקרא פועלים YOUNG, הושקה אפליקציית ייעודית לצעירים, הוענק שי בפתחת חשבון והתקיים קמפיין דיגיטלי ייעודי לצעירים. במסגרת הפנייה להורים נבנה אתר אינטרנט ייעודי "הורים מלמדים ילדים על כסף".

מהלך הוותיקים החדשים

הבנק השיק מהלך ייעודי לאוכלוסיית הוותיקים (בני 55 ומעלה) המספק להם מוצרים, כלים ופעילויות המתאימים לצרכיהם הפיננסיים במטרה לסייע ולשפר את התנהלותם השוטפת. במסגרת המהלך התבצעו פניות יזומות ללקוחות שזוהו כבעלי פוטנציאל בהן הוצע ללקוחות לקיים שיחות ייעוץ פנסיוני או פיננסי על-ידי יועצים מקצועיים. בנוסף, השיק הבנק אפליקציית ייעודית ללקוחות הוותיקים. בלב המהלך שיחות ייעוץ פיננסיות ופנסיוניות באמצעות מערכת ייעוץ חדשה ומתקדמת - פועלים Advisor. עד כה בוצעו למעלה מ-30 אלף שיחות ייעוץ פיננסיות ופנסיוניות. המהלך זכה לחשיפה בקמפיין תדמיתי רחב היקף הכולל שת"פים תוכניים באמצעי המדיה השונים.

אפליקציית הוותיקים החדשים

האפליקציה מיועדת ללקוחות מבוגרים לקראת אחרי גיל הפרישה ומציעה חוויה בנקאית ייחודית המאפשרת ללקוחות לקבל מידע מקיף על חשבונם, לבצע פעולות בקלות ובמהירות ולצפות במגוון הטבות ייעודיות של מועדוני פועלים GOLD ופועלים CashBack. מעל 3,000 לקוחות ותיקים הורידו את האפליקציה ומשתמשים בה לצרכיהם.

אפליקציית פועלים YOUNG

אפליקציה ייחודית ומתקדמת לבני נוער המעוצבת בשפה וסגנון המתאימים לדור הצעיר וכוללת מגוון שירותים המסייעים ללקוחות צעירים בהתנהלות הפיננסית היומיומית כגון: תשלום לאוטובוס ישירות מהאפליקציה, משיכת מזומן ללא כרטיס, קבלת מידע על החשבון "במבט מהיר" ללא סיסמא ועוד.

BE Online

מודל שירות המיועד לפלח לקוחות המסתפק בשירותי בנקאות בסיסיים ומעוניין לפעול באופן מקוון בלבד, על מנת לחסוך בעמלות. ביום 3 בספטמבר 2015 השיק הבנק את BE Online המאפשר ללקוחות מעל גיל 18 לנהל את חשבון הבנק שלהם באמצעות האינטרנט או האפליקציה הסלולארית, מבלי לשלם עמלות עו"ש על: העברות כספיות, הפקדת ומשיכת מזומן במכונות לשירות עצמי, הרשאות לחיוב חשבון והוראות קבע. הלקוחות מבצעים את הפעולות הבנקאיות – כולל פתיחת החשבון – בערוצים הדיגיטליים, לרבות המכונות לשירות עצמי. כמו-כן, לקוחות BE online יכולים להפקיד שיקים, לפתוח פיקדונות ותוכניות חיסכון, ולקבל הלוואות בערוצים הדיגיטליים – כל זאת ללא צורך להגיע לסניף. לקוחות הזקוקים לשירות בנקאי יכולים לקבלו באמצעות מייל באתר האינטרנט, ולקבל תמיכה טכנית באמצעות מענה אנושי במוקד תמיכה ייעודי. במידה ולקוחות BE online בוחרים להגיע לסניפי הבנק, על ביצוע פעולה בסניף ישלמו הלקוחות לפי התעריפון.

Poalim Digital

בנובמבר 2015 השיק הבנק את מערך הסניפים הדיגיטליים Poalim Digital. לראשונה בישראל, מציע הבנק את חווית הבנקאות המתקדמת ביותר בענף, בכדי להתאים את עולם הבנקאות בכלל, ואת החוויה הסניפית בפרט לצורכי לקוחותינו בעידן החדש. סניפי Poalim Digital משלבים בין אמצעים טכנולוגיים חדשניים לבין ליווי אישי ומקצועי של בנקאי ויועץ. סניפי Poalim Digital מיועדים ללקוחות הדיגיטליים המבצעים פעילות בנקאית באתר האינטרנט ובאפליקציות ומותאמים לאורח וקצב החיים של לקוחות אלו. בין החידושים:

1. שעות פתיחה מורחבות
2. Poalim Store – קיר מוצרים דיגיטלי לביצוע פעולות ישירות מהסמארטפון
3. Poalim Explore – קיר למידה המאפשר להכיר וללמוד על מוצרי ושירותי הבנק השונים
4. Touch Table – שולחן מגע המאפשר להתנסות במוצרים לפי הרכישה באמצעות סימולציות אינטראקטיביות
5. Poalim Kids – שולחן מגע עם משחקים אינטראקטיביים להקניית הרגלים פיננסיים נכונים לילדי לקוחותינו ועוד.

משלים משכנתא

מוצר אשראי חדש ייעודי ללקוחות הלוקחים משכנתא בבנק. "משלים משכנתא" הינה הלוואה לכל מטרה המוצעת כמימון נוסף וניתנת בכפוף לשעבוד הנכס, ההלוואה מאפשרת ללקוחות אשראי גמיש ומהיר במהלך העסקים הרגיל. בכך מעניק המוצר מענה לצורכי הלקוח הנוצרים בתהליך רכישת הדירה, תהליך בו נדרשים לקוחות רבים למימון הוצאות נוספות ולעיתים לא מתוכננות. האפשרות לקבל הלוואה נוספת להוצאות הנלוות מגבירה את ביטחונם של רוכשי הדירות ומסייעת להם בהתנהלות פיננסית נכונה.

לקוחות

לקוחות המגזר כוללים בעיקר משקי בית בעלי עושר פיננסי בינוני עד נמוך וכן לקוחות עסקיים קטנים. הלקוחות מפוזרים לכלי לקוחות על-פי פרמטרים של גיל, עושר פיננסי ו/או רמת הכנסה, יתרות אקטיבה ופוטנציאל צמיחה. בנוסף, כוללים לקוחות המגזר גם נוטלי הלוואה במשכון דירת מגורים, שזו פעילותם היחידה בבנק.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה של המגזר מתבצעים באמצעות מהלכי שיווק המקבילים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו ובשלטי חוצות. הבנק מזהה עצמו ציבורית כגוף מקצועי בתחום הפיננסי המקדם את לקוחותיו לחירות פיננסית באמצעות ליווי ופיתוח מתמיד של כלים חדשניים להתנהלות פיננסית נכונה ועידוד החיסכון. בנוסף, הלקוח מקבל את המסרים השיווקיים בערוצים השונים בהם הוא משתמש בבנק באופן מגיב וכן באופן יזום – בסניף (פנים אל פנים ובטלפון), ב"פועלים בטלפון", באתר "פועלים באינטרנט" וב"פועלים בסלולר". מסרים שיווקיים מועברים גם בדיוור ישיר ללקוח (דוח מצב חשבון, דיוור ישיר ייעודי), בשירותים עצמיים (בנקט ועדכן), ובמיילים שיווקיים. בשנה האחרונה הרחיב הבנק בצורה משמעותית את השימוש באמצעי שיווק במדיה הדיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת באמצעות מילות חיפוש, באגרים מטרותיים לפלחי לקוחות מאופיינים, פרסום מקדים לסרטוני YOUTUBE, פרסום דיגיטלי בפייסבוק, במעברונים שונים ועוד.

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 4,678 בהשוואה ל-4,977 משרות בשנת 2014. הירידה במספר המשרות נובעת בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים. בסניפים מועסקים עובדים קבועים שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכים הבנקאיים של הלקוחות. בנוסף, מועסקים עובדים חיצוניים בתפקידים בסיסיים (בנכולים), לאחר שעברו הכשרה מתאימה. מדיניות הבנק היא לקלוט, ככל שניתן, עובדים אקדמאים, וקיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעור האקדמאים. הבנק גם מעודד עובדים ללמוד לתואר ראשון ושני, וזאת הן באמצעות עזרה במימון הלימודים והן באמצעות הוספת ימי חופשה למבחנים. במוקדי "פועלים בטלפון" מועסקים עובדי בנק ועובדים חיצוניים, אשר עברו הכשרה ייעודית, כולל עמידה במבחני קבלה כמוקדן למתן שירות.

הסכמי שיתוף פעולה

הסכמי שיתוף פעולה עם חברות ביטוח: לצורך מכירת ביטוח מבנה וביטוח חיים אגב הלוואה לדיוור, כמפורט לעיל, התקשרה קבוצת הבנק עם מספר חברות ביטוח מובילות בשוק והיא מציעה ללקוחותיה לרכוש פוליסות מחברות הביטוח האמורות על-ידי הצגת הצעות הביטוח של כל חברה. הלקוח חופשי לבחור בהצעה המתאימה לו, או לרכוש ביטוח במקום אחר.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311

ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק שואף לשיפור הרווחיות על-ידי העמקת הפעילות מול לקוחות המגזר, גיוס לקוחות חדשים, יעול ושיפור התהליכים התומכים. הצעדים הבאים מתוכננים לשם מימוש אסטרטגיה זו:

- ניהול מושכל של הרשת הקמעונאית בתפיסה רב ערוצית ועל בסיס פוטנציאל, תוך בניית מענה מתקדם, המבוסס הן על מערך הסינוף והן על זמינות ונגישות לביצוע פעולות ולמידע ממגוון ערוצים ישירים.
- המשך פיתוח תשתיות מתקדמות להיכרות עם צורכי הלקוחות כבסיס לפיתוח הצעות ערך מותאמות ומובחנות לסגמנטים השונים.
- שימור המובילות והיתרון התחרותי על-ידי המשך פיתוח תפיסת שירות מתקדמת והעלאת שביעות הרצון מצד הלקוחות.
- פיתוח פעילות ההלוואות לדיור בתפיסה של מוצר עוגן, תוך מיקוד בלקוחות הבנק במקביל לשיפור בתהליכי המכירה והשיווק.
- "פועלים בדרך הנכונה" – יישום שיטות ניהול משאבים ותהליכי עבודה חדשים בסניפי הבנק, ואשר מטרתם יצירת תנאים המביאים למצוינות תפעולית תוך התמקצעות של עובדי הסניפים בתהליכי המכירה והשירות. במסגרת זו (כמו גם במסגרת עצמאיות) מועבר ביצועם של תהליכי ליבה תפעוליים, שאינם מחייבים קשר ישיר עם הלקוח, מתוך הסניפים אל מרכזי תפעול בנקאיים (Back Office), המאופיינים בהתמחות והתמקצעות בתהליכים התפעוליים והפרדתם מהשירות הפרונטלי ללקוח ומהליכי המכירה בפעילות הסניפית. המרכז הראשון נפתח בחודש יולי 2008, ונכון למועד הדוחות הכספיים שישה מרכזים (בית דגן, נשר, גבעת אולגה, חצור, באר שבע וירושלים) המרכזים קשת רחבה של תהליכי ליבה לרבות העברות במטבע-חוץ ושקל, טיפול בערבויות בכלל וחוק מכר בפרט, טיפול בחריגות בחשבוניות לקוח וגבייה, ניכיון שיקים, גרעת שיקים למשמרת וביטול שיקים, הפקדת שיקים במכונה, עיצור שיקים, הרשאות לחיוב, עיקולים, שירותים שונים הניתנים לקופות-גמל ועוד. בנוסף מעניקים המרכזים תמיכה תפעולית לסניפי האקספרס ולסניפים העסקיים. הבנק מעריך, כי טיפוח המומחיות והמיומנות התפעולית במסגרת המרכזים, בד בבד עם יישום תהליכי בקרה מתקדמים, בחלקם ממוכנים, תאפשר הפחתה ברמת הסיכון התפעולי הנלווה לתהליכים אלה (לרבות יכולת השרידות וההתאוששות מאסון) להם חשוף הבנק במבנה העבודה כפי שהיה קיים ערב העברת הפעילות למרכזים. לאור הצלחת התהליך הורחבה המסגרת גל ל"פועלים בטלפון" ולמרכזי התפעול הבנקאיים, בהם נבחנים תהליכים בעלי פוטנציאל להשגת שיפור ברמת השירות במקביל להתייעלות.
- הבנק הרחיב את היעוץ הפנסיוני בסניפים. במהלך השנה החולפת, כלל היועצים בעלי רישיון פנסיוני עברו הכשרות מקצועיות שכללו הרחבת המוצרים המיועצים בתיק הפנסיוני והתאמות לשינויים הרגולטורים, תוך התמחות בראיה כוללת של צורכי הלקוח ובמתן יעוץ אובייקטיבי מקיף. בנוסף בוצעה הטמעת מערכת ייעוץ מתקדמת וייחודית המאפשרת עיבוד והצגה נוחה של המידע הפנסיוני בכל הערוצים. כמו-כן, מפתח הבנק מרכזי ידע ומקצועיות בתחום הפנסיה להנגשת שירות מקצועי לקהלים רחבים לרבות פתיחת מרכז יעוץ פנסיוני ותכנון פרישה.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

פריסת הרשת הקמעונאית – הבנק ימשיך בפריסה מושכלת של סניפים תוך מיקוד בכיסי פוטנציאל אזוריים ובקהלים בעלי פוטנציאל, תוך התאמת פורמט הסניפים לצורכי קהלי היעד.

ייעוץ פנסיוני – כחלק מרפורמת בכר הותר לבנק לעסוק בייעוץ פנסיוני בהתאם לקבוע בהסדר החוקי ובהיתרים ובהוראות מכוחו. הבנק מחובר למסלוקה הפנסיונית, ומקבל באמצעותה מידע לצורך מתן ייעוץ פנסיוני ללקוחות הבנק. הייעוץ ניתן הן במרבית הסניפים ברחבי הארץ והן במרכזי ייעוץ פנסיוני ייעודיים הפוזרים ב-12 ערים מרכזיות.

מבט פנסיוני ללקוחות "הוותיקים החדשים" – במסגרת מהלך ייעודי רחב לאוכלוסיית הוותיקים הושק באתר האינטרנט של הבנק שירות חדש המאפשר ללקוחות לצפות בכל המידע הפנסיוני שהועבר מהמסלוקה הפנסיונית. השירות ניתן רק ללקוחות המעוניינים בכך וללא תשלום בשלב זה. לשירות שלושה יתרונות עיקריים ללקוח: 1. ריכוז כל המידע הפנסיוני במקום אחד – אתר הבנק. 2. תשתית מידע עדכנית לקבלת ייעוץ פנסיוני. 3. אפשרות לשילוב המידע הפנסיוני/פנינסי של הלקוח. לפרטים נוספים בדבר היערכות הבנק למתן שירותי ייעוץ פנסיוני, ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים".

טבלה 40-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר משקי הבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
סך-הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל				
	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	הלוואות לדיור	שוק ההון ⁽¹⁾	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	
במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	2,815	2	29	803	-	125	1,856
בינמגזרי	(613)	-	(16)	(575)	-	-	(22)
הכנסות מימון שאינן מריבית	2	-	-	-	-	-	2
סך-הכל רווח מימוני, נטו	2,204	2	13	228	-	125	1,836
עמלות והכנסות אחרות	1,162	-	-	59	36	629	438
סך ההכנסות	3,366	2	13	287	36	754	2,274
הוצאות בגין הפסדי אשראי							
הוצאות תפעוליות ואחרות:	213	-	3	1	-	21	188
מחיצוניים	2,848	2	38	171	62	505	2,070
בינמגזרי	(181)	-	-	-	8	-	(189)
רווח (הפסד) לפני מסים	486	-	(28)	115	(34)	228	205
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	177	-	(12)	48	(14)	70	85
רווח (הפסד) נקי:							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	309	-	(16)	67	(20)	158	120
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	3	-	6	-	-	(3)	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק	312	-	(10)	67	(20)	155	120
תשואה להון							
	5.5%	-	(20.8%)	3.2%	-	18.2%	4.6%
יתרה ממוצעת של נכסים	74,918	22	238	39,838	-	6,836	27,984
יתרה ממוצעת של התחייבויות	39,892	-	34	-	-	-	39,858
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	60,172	26	512	22,406	128	9,107	27,993
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות ⁽²⁾	2,842	-	-	-	2,842	-	-
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	2,002	-	-	-	2,002	-	-
מספר משרות ממוצע	4,678	20	38	403	112	696	3,409
יתרת אשראי לציבור, נטו	76,226	-	151	41,084	-	6,742	28,249
יתרת פיקדונות הציבור	41,299	-	23	-	-	-	41,276
מרווח מפעילות מתן אשראי	2,105	2	13	231	-	125	1,734
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	85	-	-	-	-	-	85
אחר	12	-	-	(3)	-	-	15
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	2,202	2	13	228	-	125	1,834

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.
(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

טבלה 40-5: תמצית תוצאות הפעילות ותכונים עיקריים של מגזר משקי הבית (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*						
סך-הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל			
	הלוואות לדיור	בנקאות ופיננסים	הלוואות לדיור	שוק ההון ⁽¹⁾	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:						
2,885	3	45	1,044	-	92	1,701
מחיצוניים						
(785)	(2)	(25)	(833)	-	-	75
בינמגזרי						
2	-	-	-	-	-	2
הכנסות מימון שאינן מריבית						
2,102	1	20	211	-	92	1,778
סך-הכל רווח מימוני, נטו						
1,163	-	-	70	33	610	450
עמלות והכנסות אחרות						
3,265	1	20	281	33	702	2,228
סך ההכנסות						
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי						
241	-	11	(25)	-	11	244
הוצאות תפעוליות ואחרות:						
2,857	1	43	187	59	472	2,095
מחיצוניים						
(82)	-	-	(28)	9	-	(63)
בינמגזרי						
249	-	(34)	147	(35)	219	(48)
רווח (הפסד) לפני מסים						
77	-	(13)	58	(14)	65	(19)
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)						
רווח (הפסד) נקי:						
172	-	(21)	89	(21)	154	(29)
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
3	-	7	-	-	(4)	-
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה						
175	-	(14)	89	(21)	150	(29)
המיוחס לבעלי מניות הבנק						
תשואה להון						
3.3%	-	(29.2%)	4.5%	-	19.0%	(1.2%)
יתרה ממוצעת של נכסים						
69,322	32	310	37,770	-	6,368	24,842
יתרה ממוצעת של התחייבויות						
37,214	-	33	-	-	-	37,181
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון						
57,093	39	523	21,447	132	8,612	26,340
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות ⁽²⁾						
2,866	-	-	-	2,866	-	-
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך						
1,987	-	-	-	1,987	-	-
מספר משרות ממוצע						
4,977	29	53	389	121	728	3,657
יתרת אשראי לציבור, נטו						
70,779	-	306	38,708	-	6,244	25,521
יתרת פיקדונות הציבור						
38,501	-	34	-	-	-	38,467
מרווח מפעילות מתן אשראי						
1,871	1	20	207	-	92	1,551
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות						
197	-	-	-	-	-	197
אחר						
32	-	-	4	-	-	28
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו						
2,100	1	20	211	-	92	1,776

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1. (1) בדוחות הכספיים.

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי הבית בשנת 2015 הסתכם ב-312 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-175 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו ומירידה בהוצאות התפעוליות.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2015 הסתכם ב-2,204 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,102 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי, שקוּזז בעקבות ירידת הריבית במשק והשפעתה על המרווחים על הפיקדונות.

העמלות וההכנסות האחרות בשנת 2015 הסתכמו ב-1,162 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,163 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2015 הסתכמו ב-213 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-241 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מרישום הפרשה קבוצתית בשנת 2014 בעקבות עדכון הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים" להלוואות לצריכה בסך של 115 מיליון ש"ח. מנגד, עלייה בהפרשות הקבוצתיות והפרטניות בעקבות עלייה בהיקף הפעילות קיזזה ירידה זו.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 הסתכמו ב-2,667 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,775 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע כתוצאה מרישום הוצאה בשנת 2014 בסך של 110 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות וכן, מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות אלה ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-76.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-70.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע בעיקר מעלייה של כ-2.7 מיליארד ש"ח באשראי צרכני בישראל ללא הלוואות לדיוור וכרטיסי אשראי שהסתכם לכ-28.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-25.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014 ומעלייה של כ-2.4 מיליארד ש"ח בהלוואות לדיוור שהסתכם לכ-41.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-38.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-41.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

מגזר הבנקאות הפרטית

כללי ומבנה המגזר

מגזר הבנקאות הפרטית משרת לקוחות בעלי עושר פיננסי בינוני- גבוה בארץ ובחו"ל. הבנק מציע ללקוחות המגזר אשר הינם בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות פיננסיים וזאת באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי וכן באמצעות מעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת פגישות יזומות וטלפונים יזומים ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה.

במתן שירות ללקוחות המגזר ניתן דגש מיוחד ליצירת מערכת יחסים הדוקה וארוכת טווח עם הלקוחות. פעילות המגזר בישראל, ללקוחות המנהלים את חשבונותיהם בסניפי הבנק בישראל (למעט סניף אחד המשוך לפעילות הבינלאומית כמפורט להלן), מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק, ביחידות בנקאות פרטית מבודלות בסניפי הבנק וב"סניפי הבנק" (סניפים ייעודיים ללקוחות המגזר בארץ), וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה פרק "מגזר משקי הבית" לעיל). שירותי הבנקאות הפרטית הבינלאומית (GPB - "Global Private Banking") ניתנים, הן בישראל במרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בתל-אביב, והן בפריסה רחבה בחו"ל, לרבות אירופה, ארצות-הברית, אמריקה הלטינית, קנדה ואסיה, זאת, בין היתר, באמצעות מוקדי פעילות הכוללים חברות בנות בנקאיות, סניפים, וחברות בנות לניהול נכסים (לפרטים נוספים בדבר פעילות קבוצת הבנק בחו"ל, ראה פרק "פעילות קבוצת הבנק בחו"ל" להלן), ונציגויות המשמשות ליחסי ציבור בלבד.

פעילויות

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינם בנקאות ופיננסיים, כרטיסי אשראי, שוק ההון והלוואות לדירור. השירותים שניתנים ללקוחות המגזר הן בישראל והן לקוחות ה-GPB במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסיים" כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות (בהקשר זה יצוין, כי לחטיבה הקמעונאית ולחטיבה הבינלאומית סמכויות מתן אשראי בסכומים מוגדלים ללקוחות מגזר הבנקאות הפרטית, בשים לב לצורכי הלקוחות ועושרם הפיננסי), פיקדונות ותוכניות חיסכון. לפרטים בדבר השירותים המוענקים על-ידי הבנק במסגרת פעילויות "כרטיסי האשראי" ו"שוק ההון" - ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בישראל:

שנת 2015 הסתיימה במגמה מעורבת בשווקים. מדד המניות ת"א 25 רשם עליות המסתכמות בכ-4.3%. לעומתו מדד ת"א 75 ירד ב-5.4%. מדדי אגרות-החוב הממשלתיים השקליים רשמו עליות - בשיעור של כ-2.7% ואילו במדדיות רשמו ירידות בשיעור של כ-0.2%, המדדיות הארוכות רשמו עליות בשיעור של כ-0.8%. גם במדדי התל בונד השונים המגמה הייתה מעורבת, מדד תל בונד 20 ירד בשיעור של כ-1.1% כאשר לעומתו התל בונד שקלי רשם עלייה של כ-4.7% ותל בונד תשואות עלה בשיעור של כ-1.6%. מה שאפיין השנה את כל השווקים הייתה התנודתיות החדה הן במדדי המניות השונים והן באפיקים הסולידיים. היועצים והלקוחות פעלו במהלך השנה בטיוב רכיבי הסיכון בתיקים והדבר אופיין בהמשך ההסטה למניות בחו"ל, וכן טיוב תיק אגרות-החוב הקונצרניות תוך שילוב אגרות-חוב קונצרניות בחו"ל, טיוב של התיק באפיק הקונצרני בוצע על-ידי היועצים בעיקר בעזרת ניתוח החוב שבוצע על-ידי חברת GSE, ניתוח חוב אגרות-חוב של חברת S&P וכן על-ידי שימוש בקרנות נאמנות מנוהלות, מכשיר אשר השימוש בו המשיך לגדול במהלך 2015.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

בישראל:

שינויים במערכות הייעוץ פועלים Advisor

- תפישת ייעוץ פיננסי חדשה - ברבעון הראשון של שנת 2015 הסתיים תהליך השקת הייעוץ הפיננסי החדש, בבסיסו עומדת תפישת ייעוץ חדשה ומודל אופטימיזציה גלובלי, חדשני וייחודי ומהותה ניהול ותכנון פיננסי נכון יותר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

בישראל:

- רמה מקצועית גבוהה של העובדים.
- ייעוץ השקעות ברמה מקצועית גבוהה, הנעזר במערכות תומכות החלטה מתקדמות. במסגרת פיתוח הכלים המתקדמים הושק ממשק למסחר בניירות-ערך זרים לטובת לקוחות הסוחרים בשוק ההון.
- שירות אישי ממוקד לצורכי הלקוח, תוך דגש רב על יחס אישי, זמינות ורמת שירות גבוהים והתאמה לצורכי הלקוחות.
- מעטפת שירות יוזמת, ומותאמת ללקוח, פגישות עם בנקאי ו/או יועץ, בהתאם לצרכיו.
- שירות בעל גמישות רבה, בהתאם לתנאי שוק משתנים בארץ ובעולם.
- מערך סינוף מתקדם, זמין ונגיש ומותאם לצורכי הלקוחות.
- מגוון ערוצי תקשורת ישירים מתקדמים (אינטרנט, "פועלים בטלפון", "פועלים בסלולר" ומכשירים אוטומטיים לשירות עצמי). בתחום הסלולר, הבנק מציע ללקוחותיו מגוון שירותים ביניהם אפליקציה ייחודית לניהול חשבון מהאיפד "פועלים HD", אפליקציה ייעודית למסחר בשוק ההון מהאיפד, אפליקציה לניהול חשבון במגוון מכשירי סמארטפון, שירות "on time" הנותן מידע והתראות במכשיר הסלולרי, אפליקציה ייעודית לשוק ההון והמשך פיתוח והרחבת הצעת הערך בארנק הסלולרי, "ארנק פועלים", השקת אפליקציה לשעון חכם.
- פיתוח הצעות ערך בעולם הבנקאות הרב ערוצית לדוגמה הלוואה רב ערוצית המאפשרת הגשת בקשה להלוואה וקבלתה במגוון ערוצים ושירות מייל דו כיווני, המאפשר ללקוחות גישה ישירה לבנקאי באמצעות האתר המאוכלס.

בחו"ל:

- רמה מקצועית גבוהה של העובדים.
- מתן שירות אישי, ממוקד בצורכי הלקוח.
- מגוון מוצרים רחב, הנבחר בקפדנות ממיטב היצרנים בעולם, בהתאם למדיניות ה"ארכיטקטורה הפתוחה" (דהיינו: הצעתם של מוצרי בנקאות המיוצרים על-ידי אחרים), המיושמת באמצעות חברות PAM (ראה פרק "פעילות קבוצת הבנק בחו"ל" להלן), תוך התאמת היצע המוצרים לטעמי הלקוחות ולסטנדרטים הנהוגים בתעשייה זו בעולם.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

בישראל:

- הקמת מערך סניפים רחב בפריסה ארצית תוך בידול השירות ללקוחות אלה.
- פיתוח שירותים ישירים מתקדמים המאפשרים שירות נגיש וביצוע פעילות פיננסית.
- הכשרת כוח אדם מיומן למתן ייעוץ פיננסי ללקוחות, על-פי הוראות חוק הייעוץ.
- פיתוח המשכי של סל מוצרים ושירותים מגוון בעל ערך מוסף, מבוסס ומותאם לצורכי ולטעמי הלקוחות.
- ניהול מערכת יחסים אישית והמשכית עם הלקוחות.
- השקעה בהקמה, תחזוקה ושדרוג של אמצעים טכנולוגיים מתקדמים וכלים ניהוליים.
- השקעה גבוהה בבניית מותג חזק, מוביל ואמין.
- דרישות הון מינימלי יחס הלימות הון על-פי הנחיות בנק ישראל.

בחו"ל:

- פעילות מגזר הבנקאות הפרטית כרוכה במערכת קשרים ארוכת טווח עם הלקוחות. על מנת להוות מתחרה משמעותי במגזר, על הגוף הפיננסי לעמוד במספר קריטריונים:
- פריסה גיאוגרפית רחבה, הכוללת משרדים וסניפים ברחבי העולם.
- העסקת כוח אדם מקצועי ומיומן.
- השקעה בהקמה, תחזוקה ושדרוג תשתיות.
- קיום מערך הפצה ויזום מוצרים.
- ציות למגבלות רגולטוריות.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

למרבית המוצרים והשירותים של המגזר לא קיימים תחליפים, אם כי קיימת תחרות בין מוסדות בנקאיים ופיננסיים, בארץ ובעולם. הבנק וקבוצתו פועלים בעיקר לשיפור תהליכים ולהכנסת שיפורים טכנולוגיים, במטרה לשפר את השירות ולהרחיב את סל המוצרים הבנקאיים.

לקוחות

לקוחות הבנקאות הפרטית בארץ הם בעלי עושר פיננסי גבוה ו/או בעלי פוטנציאל צמיחה עתידי. הלקוחות (כולל תושבי חוץ) משויכים על-פי פרמטרים של גיל, עושר פיננסי ו/או הכנסה. לקוחות הבנקאות הפרטית הגלובלית הם לקוחות פרטיים, אמידים, תושבי חוץ, מרביתם בעלי זיקה יהודית/ישראלית.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ מתבצעים על-ידי יחידות הבנקאות הפרטית בסניפים, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון ובי"פועלים בטלפון, הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. כמו-כן, מתבצעות פעולות השיווק וההפצה ב-"פועלים באינטרנט" באמצעות באנרים שיווקיים או הודעות בכניסה לחשבון.

השיווק וההפצה ללקוחות הבנקאות הפרטית בארץ מתבצעים גם באמצעות מבצעי פרסום בעיתונות, בטלוויזיה, ברדיו ובשלטי חוצות. בנוסף, העברת מסרים שיווקיים נעשית בדיוור ישיר ללקוח (דוח מצב חשבון, צרופות, דיוור ישיר ייעודי), במכשירים אוטומטיים לשירות עצמי (בנקט ועדכן), באתר "פועלים באינטרנט", במיילים, בשילוט, סרטוני טלוויזיה ועלוני מידע וגלויות בתוך הסניף. כמו-כן, מעת לעת, נעשה שימוש בערוצי שיווק המוניים, בהם טלוויזיה, עיתונות, רדיו ואינטרנט לשיווק הצעות ערך של הבנק ללקוח. בשנה האחרונה הרחבנו משמעותית את השימוש בשיווק דיגיטלי, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת באמצעות מילות חיפוש, באנרים מטורגטים לפלחי לקוחות מאופיינים, פרסום מקדים לסרטוני YOUTUBE, פרסום דיגיטלי בפייסבוק, במעברונים שונים ועוד.

ייחודי לחברי "מועדון פלטינום" בלבד

- הפגישות עם הלקוחות נערכות במיקום המועדף על הלקוח באמצעות בנקאות ניידת מאובטחת, המאפשרת ביצוע פעילות גם מחוץ למשרדי הבנק.
- ללקוחות פלטינום מוצע כרטיס הסנטוריון, כרטיס האשראי היוקרתי בעולם, באמצעותו ניתן ליהנות משירותי קונסיירז' בינלאומיים ומהטבות ושדרוגים במגוון תחומי הנסיעות והתירות.
- במסגרת מועדון פלטינום ניתנת תמיכה לגופים מובילים בתחומי התרבות והאומנות והלקוחות נהנים מאירועי תרבות וחוויה ייחודיים.

תחרות

למעלה מ-40% מלקוחות הבנקאות הפרטית בארץ הם לקוחות המנהלים חשבון ביותר מבנק אחד. כמו-כן, כניסת חברות ביטוח ובורקרים פרטיים לשוק קרנות הנאמנות וקופות הגמל בפרט ולמכירת מוצרים פיננסיים בכלל, כמו גם הורדת חסמי המעבר בין בנקים, מגבירה את התחרות על לקוחות המגזר. כתוצאה מכך, התחרות על לקוחות אלה בתוך המערכת הבנקאית הינה אגרסיבית ביותר ובאה לידי ביטוי בהטבות בתנאי ניהול החשבונות, ברמות המחירים, במבצעי פרסום, בדגש על שירות אישי - מעטפת שירות מותאמת ללקוחות, יעוץ השקעות ברמה גבוהה במיוחד, חדשנות במוצרים, בהצעות ערך ובטכנולוגיה למתן שירותים מובילים. המתחרים במגזר זה הם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות וכן בנקים אחרים הפועלים בישראל, בנקים זרים ובתי השקעות. יחד עם זאת, עם פרוץ המשבר הפיננסי ניכרה האטה בקצב התחרות כאשר חלק מהגופים הפיננסיים שאינם בנקאיים, כמו גם בנקים זרים מחוץ לישראל, נתפסים כפחות יציבים. בדבר התחרות בתחום ההלוואות לדיר, ראה פרק "מגזר משקי הבית" לעיל. לאור תיקונים צפויים בהוראות בנק ישראל יתאפשר מסחר עצמאי בקרנות נאמנות בעמלות הפצה מופחתות, זאת על-ידי מערכת ייעודית וללא תלות בתנאי החשבון בבנק בו מתנהל. בנקים קטנים וגופי השקעה צפויים לאמץ פלטפורמה זו ולהעמידה לרשות לקוחות הבנקים הגדולים, מהלך העשוי להשפיע במידת מה על רמת התחרות במגזר זה.

בח"ל, הבנקאות הפרטית הגלובלית מתאפיינת ברמת תחרות גבוהה, הגוברת עם הזמן. פלח הלקוחות האמידים הינו פלח אטרקטיבי בעיני מוסדות פיננסיים רבים. המתחרים העיקריים בתחום זה הינם בנקים שוויצריים המתמחים בבנקאות פרטית ובנקים ישראליים הפועלים בח"ל. ההתמודדות הינה בעיקר באמצעות שירות אישי ומקצועי ברמה גבוהה, היצע שירותים ומוצרים אשר אינו נופל מאלו המוצעים על-ידי המתחרים ויכולת להגיב במהירות לשינויים בשוק ובטעמי הלקוחות.

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 3,020 בהשוואה ל-3,144 משרות בשנת 2014. הירידה במספר המשרות נובעת בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים. ביחידות הפרטיות בישראל מועסקים עובדים שהוכשרו בתפקידים שונים בהתאם לצרכים הבנקאיים של הלקוחות. בנוסף, מועסקים עובדים שהוכשרו כיועצי השקעות אשר נותנים שירותי ייעוץ ושירותים בנקאיים המותאמים לצורכי הלקוחות. עובדי הבנק בח"ל הינם בעלי התמחות בתחום הבנקאות הפרטית או בתחום מוצרי האשראי הבינלאומיים, ורבים מהם אקדמאים. על מנת לעמוד בסטנדרטים המוכתבים על-ידי השוק הגלובלי, העובדים עוברים הכשרות והעשרות שונות בתחום עיסוקם וכן בדרישות הרגולציה המקומית. כמו-כן, העובדים מכירים את צורכי הלקוחות והעדפותיהם ודוברים את שפתם.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

יוזמות רגולטוריות

ראה בפרק "מגזר משקי הבית" לעיל.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311

ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

הסכמי שיתוף פעולה

לבנק הסכמי שיתוף פעולה עם גופים פיננסיים בינלאומיים מהמובילים בתחום ההשקעות הגלובליות. במסגרת ההסכמים מציעה קבוצת הבנק ללקוחות הבנקאות הפרטית הגלובלית מגוון קרנות המנוהלות על-פי מודל אנליטי לבחירת מנהלי תיקים, במטרה לאתר את הגורמים המיטביים בשווקים ובתחומים השונים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

הבנק שואף לשיפור הרווחיות על-ידי העמקת הפעילות מול לקוחות המגזר, גיוס לקוחות חדשים יעול ושיפור התהליכים התומכים.

בישראל:

- חיזוק ההיכרות והקשר האישי עם הלקוח כמנוף לשימור ולהעמקת פעילות מול לקוחות קיימים ולגיוס לקוחות פוטנציאליים.
- המשך פריסת מערך קמעונאי באזורי פוטנציאל בפורמט מותאם לצורכי פלח הלקוחות.
- המשך פיתוח של כלים מתקדמים בערוצים הישירים.
- בניית הצעת ערך ייחודית מותאמת לצרכים המובחנים של הלקוחות.
- שיפור ברמת השירות ללקוח והעלאת שביעות הרצון לחיזוק נאמנות הלקוחות.
- השקת מהלך "הוותיקים החדשים" - במהלך השנה יזם הבנק מהלך אסטרטגי רחב, ראשון מסוגו בישראל, לאוכלוסייה לקראת ואחרי גיל הפרישה. המהלך שהוא ממוקד הפעילות המרכזיים של הבנק בשנת 2015 ובשנים הבאות יכלול הטבות, שירותים ומוצרים ייחודיים לאוכלוסיית הוותיקים החדשים. בלב המהלך שיחות ייעוץ פיננסיות ופנסיוניות באמצעות מערכת ייעוץ חדשה ומתקדמת - פועלים Advisor - המאפשרת הגדרת מטרות פיננסיות ייעודיות ומתן מגוון פתרונות להשגתן, מיפוי הנכסים וניתוח הכנסות והוצאות בהווה ובעתיד. עד כה בוצעו למעלה מ-30 אלף שיחות ייעוץ פיננסיות ופנסיוניות.

בחו"ל:

צמיחה, תוך מיקוד בלקוחות והתאמת האסטרטגיה העסקית לסביבת התחרות, פיתוח יכולות מנהלי הלקוחות והגדלת הפעילות והיקף הנכסים של לקוחות תושבי חוץ ולקוחות ישראלים הפועלים בחו"ל בין השאר באמצעות הרחבת מעטפת השירות, היצע המוצרים ללקוח, והרחבת בסיס הלקוחות.

צפי להתפתחות בשנה הקרובה

בשנים האחרונות גובשה ויושמה תפיסה חדשה במגזר הבנקאות הפרטית מתוך ראייה של הסביבה התחרותית המשתנה בה פועל הבנק, סביבה המעצימה את התחרות על לקוחות הבנקאות הפרטית. מטרת התפיסה היא ליצור עבור הלקוחות חוויה חדשנית אשר תבסס יתרון תחרותי ותשמר את מעמד הבנק כמוביל בשוק זה. התפיסה מבוססת על מחוללי שינוי מרכזיים כגון מעטפות שירות דיפרנציאליות המותאמות לצרכים השונים של הלקוח, עיצוב תורת שירות, הגדרת מבנה ארגוני המותאם לצורכי הלקוח, מעבר לשירות יזום ומתוכנן, שדרוג המראה הסניפי, שיפור המענה בערוצים הישירים, לרבות במוקד הטלפוני, והעצמת הבנקאים והיועצים ביחידה. לתשומת לב, קיימת אפשרות, שהבנק לא יצליח להגשים את המפורט לעיל, וזאת גם מחמת הוראות חוקיות ו/או רגולטוריות, לרבות במיוחד בכל הקשור בהכשרת מספר מספיק של יועצים פיננסיים ו/או עקב התחרות הקשה על לקוחות מגזר זה.

טבלה 41-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות הפרטית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
סך-הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל			
	שוק ההון ⁽¹⁾	בנקאות ופיננסים	הלוואות לדיור	שוק ההון ⁽¹⁾	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:						
מחיצוניים	380	-	96	283	-	20 (19)
בינמגזרי	364	-	32	(220)	-	552
הכנסות מימון שאינן מריבית	42	-	2	-	-	40
סך-הכל רווח מימוני, נטו	786	-	130	63	-	573
עמלות והכנסות אחרות	1,627	184	151	6	665	356 265
סך ההכנסות	2,413	184	281	69	665	376 838
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי						
הוצאות תפעוליות ואחרות:	21	-	(1)	-	-	13 9
מחיצוניים	2,096	221	268	24	274	254 1,055
בינמגזרי	267	14	-	-	153	- 100
רווח (הפסד) לפני מסים	29	(51)	14	45	238	109 (326)
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	1	(21)	6	19	98	34 (135)
רווח (הפסד) נקי:						
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	28	(30)	8	26	140	75 (191)
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(1)	-	-	-	-	(1) -
המיוחס לבעלי מניות הבנק	27	(30)	8	26	140	74 (191)
תשואה להון						
	0.8%	-	1.3%	2.8%	-	14.3% (15.9%)
יתרה ממוצעת של נכסים						
	40,045	-	6,302	18,990	-	3,833 10,920
יתרה ממוצעת של התחייבויות	131,521	-	19,678	-	-	- 111,843
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	36,411	458	6,368	10,024	1,210	5,534 12,817
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות ⁽²⁾	56,913	863	-	-	56,050	- -
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	1,093	1,093	-	-	-	- -
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	129,524	38,291	-	-	91,233	- -
מספר משרות ממוצע						
	3,020	175	241	58	455	335 1,756
יתרת אשראי לציבור, נטו						
	40,483	-	5,969	20,114	-	3,801 10,599
יתרת פיקדונות הציבור	140,286	-	20,574	-	-	- 119,712
מרווח מפעילות מתן אשראי	466	-	80	65	-	20 301
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	277	-	49	-	-	- 228
אחר	1	-	(1)	(2)	-	- 4
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	744	-	128	63	-	20 533

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

טבלה 41-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות הפרטית (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014***						
סך-הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל			
	שוק ההון ⁽¹⁾	בנקאות ופיננסים	הלוואות לדיור	שוק ההון ⁽¹⁾	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:						
מחיצוניים	219	-	94	341	-	18 (234)
בינמגזרי	648	-	34	(296)	-	910
הכנסות מימון שאינן מריבית	35	-	2	-	-	33
סך-הכל רווח מימוני, נטו	902	-	130	45	-	18 709
עמלות והכנסות אחרות	1,618	206	149	5	648	345 265
סך ההכנסות	2,520	206	279	50	648	363 974
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי						
הוצאות תפעוליות ואחרות:	76	-	4	(6)	-	7 71
מחיצוניים	2,345	332	346	27	292	234 1,114
בינמגזרי	225	15	-	(4)	167	- 47
רווח (הפסד) לפני מסים	(126)	(141)	(71)	33	189	122 (258)
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	23	(13)	14	13	74	36 (101)
רווח (הפסד) נקי:						
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(149)	(128)	(85)	20	115	86 (157)
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(1)	-	-	-	-	(1) -
המיוחס לבעלי מניות הבנק	(150)	(128)	(85)	20	115	85 (157)
תשואה להון						
	(4.6%)	-	(12.2%)	2.5%	-	17.6% (13.9%)
יתרה ממוצעת של נכסים						
	36,647	-	6,556	16,931	-	3,575 9,585
יתרה ממוצעת של התחייבויות	123,259	-	19,509	-	-	- 103,750
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	35,702	427	7,598	8,901	1,166	5,271 12,339
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות ⁽²⁾	57,607	985	-	-	56,622	- -
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	882	882	-	-	-	- -
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	118,065	31,341	-	-	86,724	- -
מספר משרות ממוצע						
	3,144	187	242	54	476	345 1,840
יתרת אשראי לציבור, נטו						
	38,141	-	6,779	17,922	-	3,519 9,921
יתרת פיקדונות הציבור	127,224	-	19,401	-	-	- 107,823
מרווח מפעילות מתן אשראי	423	-	80	44	-	18 281
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	421	-	47	-	-	- 374
אחר	23	-	1	1	-	- 21
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	867	-	128	45	-	18 676

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ת1. (1) בדוחות הכספיים.

** סווג מחדש.

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

תוצאות מגזר הבנקאות הפרטית בשנת 2015 הסתכמו ברווח של 27 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד של 150 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר כתוצאה מרישום, בשנת 2014, של הפרשה לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים בתוצאות המגזר בחו"ל.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2015 הסתכם ב-786 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-902 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר בשל ירידת הריבית במשק והשפעתה על המרווחים הפיננסיים על הפיקדונות. הירידה קוזה בשל עלייה ביתרות האשראי והפיקדונות בישראל. העמלות וההכנסות האחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-1,627 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,618 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהכנסות מכרטיסי אשראי.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2015 ב-21 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-76 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מרישום הפרשה קבוצתית בשנת 2014 בעקבות עדכון הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים" להלוואות לצריכה בסך של 39 מיליון ש"ח.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-2,363 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,570 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מרישום, בשנת 2014, של הפרשה לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים בתוצאות המגזר בחו"ל. כמו-כן, חלה ירידה בישראל כתוצאה מרישום הוצאה בשנת 2014 בסך של 84 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות, מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות אלה ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-40.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע מעלייה של כ-0.7 מיליארד ש"ח באשראי צרכני בישראל ללא הלוואות לדיור וכרטיסי אשראי שהסתכמו לכ-10.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-9.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014 ומעלייה של כ-2.2 מיליארד ש"ח בהלוואות לדיור שהסתכמו לכ-20.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-17.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-140.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-127.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע בעיקר מעלייה ביתרות עו"ש זכות כתוצאה מירידה ביתרות קרנות הנאמנות וניירות הערך.

יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק המיוחסת למגזר נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה בכ-180.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-182.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. היתרה כוללת החזקות לקוחות בתיקי ניירות-ערך ובקרנות נאמנות.

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה בפרק "מגזר משקי הבית" לעיל). המגזר מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

פעילויות

השנה הוגדרה כשנת העסקים הקטנים הרביעית בבנק: גם בשנת 2015 המשיך הבנק את המיקוד במגזר העסקים הקטנים ובהתאם השיק מהלכים רחבי היקף לתמיכה והצמחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי יעודי במסגרת מגוון קרנות – החל מקרן ייעודית של הבנק "פועלים לצמיחה", דרך הקרן לעסקים קטנים ובינוניים בערבות מדינה, ועד לקרנות סקטוריות שמקים הבנק בשיתוף עם גופים מובילים במשק. הפעילויות העיקריות במגזר זה הינן בנקאות ופיננסיים, כרטיסי אשראי, שוק ההון והלוואות לדיור ומתן תמיכה לעסקים קטנים גם באמצעות שירותים חוץ בנקאיים במסגרת שיתופי פעולה ייעודיים. השירותים הניתנים ללקוחות המגזר במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסיים" כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות (סמכות האשראי המרבית לעובדי המגזר, בשים לב לצורכי הלקוחות, מצבם הכלכלי ועושרם הפיננסי הוגדלה לסך של 7 מיליון ש"ח, סמכות צוות האשראי החטיבתי הוגדלה ל-12 מיליון ש"ח) פיקדונות ותוכניות חיסכון. השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים פעולות בסיסיות בדומה לאלו הניתנים ללקוחות פרטיים במגזר משקי הבית וכן פעולות מורכבות יותר כגון: ניכיון שיקים, מטבע-חוץ, סחר-חוץ ועסקות מימוניות אחרות. לפרטים בדבר השירותים המוענקים במסגרת הפעילויות "כרטיסי האשראי" ו"שוק ההון", ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" להלן.

שינויים רגולטוריים

ראה בפרק "מגזר משקי הבית" שלעיל.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

בשנת 2015 לא חלו שינויים מהותיים במאפייני לקוחות המגזר. עם זאת, התחרות על מגזר זה עולה ומתבטאת בפיתוח הצעות ערך ייעודיות לגיוס ולהעמקת פעילות עם הלקוחות. יש אינדיקציות שבעתיד גופים מוסדיים ינסו לתחום האשראי לעסקים קטנים ויגדילו את התחרות בתחום. במקביל, נמשכת מגמת מעבר לערוצי בנקאות ישירים, כגון אינטרנט לעסקים ומכונות להפקדת שיקים ומזומנים.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

בקשת הלוואה מתוך מסגרת אשראי באינטרנט לעסקים

מתוך הבנת צורכי הלקוחות העסקיים, נוספה עבורם האפשרות להזרים באופן עצמאי בקשה להלוואה על חשבון מסגרת האשראי המאושרת, באמצעות "פועלים באינטרנט לעסקים", מבלי להגיע לסניף לחתום על מסמכים. הלקוחות יכולים להשלים את תהליך הגשת הבקשה גם באמצעות אפליקציית "פועלים לעסקים" בסלולר. שירות זה מהווה קפיצת מדרגה במתן פתרונות אשראי זמינים ללקוחות העסקיים באתר, והרחבת הצעת הערך ללקוחות אלה.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הקמת מערך סניפים רחב ומותאם בפריסה ארצית.
- השקעה בהקמה, תחזוקה ושדרוג של ערוצים ישירים ואמצעים טכנולוגיים מתקדמים.
- ניהול מערכת יחסים אישית והמשכית עם הלקוחות.
- סל מוצרים מגוון ומותאם לצורכי הלקוחות.
- הכשרת כוח אדם מיומן במגוון המוצרים והפעולות הבנקאיות.
- השקעה גבוהה בבניית מותג חזק, מוביל ואמין.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר

למרבית המוצרים הבנקאיים לא קיימים תחליפים, אם כי קיימת תחרות בין מוסדות פיננסיים אחרים בחלק מן המוצרים והשירותים ומצד בנקים אחרים סביב כלל השירותים ללקוח. הבנק פועל בעיקר לשיפור תהליכים ושיפורים טכנולוגיים, במטרה לשפר את השירות ולהרחיב את סל המוצרים הבנקאיים.

פעילות המגזר בשנת 2015

- במהלך שנת 2015 המשיך הבנק להעניק מענה לעסקים קטנים ביחידות עסקיות בסניפים קמעונאיים ובנקאים לעסקים קטנים במחלקות האישיות בפריסה הרחבה בישראל בכ- 235 סניפים.
- הבנק המשיך לעסוק בפיתוח כלים המאפשרים להגביר את יכולתם של העסקים הקטנים לצמוח ולהצליח, לרבות פיתוח כלים שונים להנגשת השירותים הבנקאיים בערוצים הישירים השונים כך שיענו בצורה המיטבית לצרכיו הפיננסיים של העסק.
- חידוש והמשך קידום חבילת "התחלה קלה" לעסקים בהקמה המעניקה פטור מעמלות עו"ש לעסקים בשנתיים הראשונות להקמתם, כחלק ממאמצי הבנק לסייע בהקמת עסקים חדשים בישראל.
- הקמה וקידום של מגוון קרנות ייעודיות להלוואות למגזר זה, דוגמת קרן "פועלים לצמיחה" - שמטרתה לתמוך ולקדם עסקים קטנים כבסיס לצמיחת המשק הישראלי כולו, "קרן פועלים לצמיחת עסקים חדשים" המתמקדת בעסקים בתהליך הקמה עם ותק של עד שנתיים, ובנוסף, המשך קידום ומתן הלוואות במסגרת "קרן" בערבות המדינה לעסקים קטנים ובינוניים במטרה לעודד פעילות עסקים קטנים ובינוניים בעלי פוטנציאל להתפתח וליצור מקומות עבודה חדשים בישראל, "קרן" בערבות התאחדות התעשיינים" והלוואות micro-finance בערבות קרן קורת.
- מתן הטבות וקידום שיתוף פעולה במסגרת מועדון הלקוחות "פועלים Cash Back" בו חברים כלל לקוחות הבנק המחזיקים בכרטיס אשראי בנקאי מקבוצת ישראלכרט. המועדון מעניק ללקוחות הטבת החזר כספי לחשבון הבנק ברכישה בכל אחד מבתי העסק המשתתפים בתוכנית. המועדון הושק תוך מיקוד בעסקים הקטנים, במהלך שנות פעילותו הצטרפו כשותפים בו לא רק רשתות גדולות אלא גם אלפי בתי עסק קטנים, בכל רחבי הארץ ובכל מגזרי הפעילות B2C. העסקים הקטנים המשתתפים במועדון נהנים מפלטפורמות שיווקיות מגוונות שהבנק מעמיד לרשותם לצורך קידום עסקיהם.
- במהלך 2014 השלים הבנק את עיבוי והתאמת המענה ברשת הסניפים לצורכי הלקוחות, תוך הנגשת שירות מותאם ופיתוח כלים לחיזוק הידע והמקצועיות.
- הובלת יום העסקים הקטנים - במטרה להעלות למודעות הציבור הרחב את חשיבות העסקים הקטנים לכלכלה בישראל, ולעודד את הפעילות העסקית במגזר העסקים הקטנים, יוזם הבנק בפעם הרביעית פעילות במיקוד של עסקים קטנים ושיאה ב"יום העסקים הקטנים", בימים 28-29 בינואר 2016 במסגרתו הציבור נקרא להעדיף ולרכוש דווקא בעסקים הקטנים. ליוזמת הבנק חברו ראשי השלטון המקומי והרשויות המקומיות, כמו בשנים הקודמות, גם השנה יקחו חלק במהלך אלפי עסקים קטנים ברחבי הארץ וייהנו מאפשרויות פרסום וקידום לעסקיהם במסגרת הפעילות, שתכלול גם את העסקים הקטנים של מועדון ה-Cash Back ותהווה מינוף שיווקי למועדון.

לקוחות

במגזר העסקים הקטנים מטופלים לקוחות ממגוון רחב של ענפי משק בעלי נפח פעילות עסקי נמוך, בעלי מורכבות עסקית נמוכה עד בינונית.

החל משנת 2014 קיים מועדון פועלים Cash Back לראשונה פעילות שיווקית רציפה הקוראת ללקוחות הבנק לרכוש בעסקים הקטנים הסמוכים למקום מגוריהם, כאשר בכל חודשיים נבחר ענף אחר של עסקים קטנים בו מוצע מבצע משתלם במיוחד ללקוחות בנק הפועלים בלבד (לדוגמה חנויות פרחים, קוסמטיקה ועוד).

מוצרים חדשים

אשראי ברגע לעסקים – בספטמבר 2014 הושק "אשראי ברגע לעסקים" מוצר אשראי במסגרתו יכולים עסקים קטנים להגיש בקשה להלוואה בסכום של עד 400 אלף ש"ח, בלחיצת כפתור באתר "פועלים באינטרנט", ללא צורך להגיע לסניף ותוך קבלת אישור להלוואה בזמן אמת. המוצר מאפשר לעסקים קטנים להגיש בקשה לאשראי משמעותי הנחוץ בכדי להתמודד בהצלחה עם רגעי האמת בחייו של העסק הקטן ולקבל מענה מידי המותאם לצרכיו.

בפברואר 2015 הורחב השירות החדש גם לסלולר, בערוץ זה ניתן להגיש בקשה להלוואה ולקבל אישור בזמן אמת. החל מספטמבר 2015 יכולים חברות ותאגידים בעלי הרכבי חתימה מורכבים וריבוי חותמים להגיש בקשה ל"אשראי ברגע לעסקים" באתר הבנק בלחיצת כפתור.

קידום נשים בעסקים – במסגרת מיקוד הבנק בפלח נשים בעסקים, הושק באוגוסט 2015 שת"פ "יחודי עם ערוץ 10 במסגרתו העניק הבנק חסות מרכזית בסדרת תוכניות פריים חדשה בערוץ 10 לקידום נשים בעסקים בשם "נשים" וכן הוקם מתחם "יעודי בחסות הבנק באתר נענע 10.

פועלים Business – המועדון לעסקים קטנים ובינוניים, הושק בחודש פברואר 2015. המועדון מציע הזדהות משמעותית בעלויות הכרוכות בנייה של העסק עם פוטנציאל לחיסכון של עד אלפי ש"ח בשנה, ומעניק הטבות ייחודיות הנוגעות בליבת הפעילות של העסק. המועדון מאפשר לבעלי העסקים ולעובדיהם, לרכוש מוצרים ושירותים מגוונים במחירים דומים לאלו הניתנים לעסקים גדולים במשק. ההטבות המרכזיות שמוצעות לחברי המועדון כוללות הנחות בתחום ההסעדה, תחבורה, ציוד משרדי וביטוח. כמו-כן, הוקם פורטל רווחה "יעודי שיעניק מגוון רחב של הטבות בענפי הפנאי, הבידור והנופש.

כל עסק קטן-בינוני המנהל חשבון בבנק הפועלים ומחזיק בכרטיס אשראי בנקאי הינו חבר במועדון "פועלים Business" וזכאי למגוון הנחות ללא רישום מוקדם.

שיווק והפצה

כחלק מתמיכת הבנק בשנת העסקים הקטנים התקיים בינואר 2015 יום העסקים הקטנים 3, במסגרתו נקראו כל תושבי מדינת ישראל לרכוש בעסקים הקטנים ולסייע לצמיחת המשק. המהלך נעשה בשיתוף עם גופים ציבוריים שונים כגון השלטון המקומי, ראשי ערים ועוד.

בכוונת הבנק למסד את יום העסקים הקטנים כמסורת שנתי.

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון וב"פועלים בטלפון", הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. כמו-כן, מתבצעות פעולות השיווק וההפצה ב"פועלים באינטרנט".

בשנה האחרונה הרחבנו משמעותית את השימוש בשיווק דיגיטלי, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת באמצעות מילות חיפוש, באנרים ממוקדים לפלחי לקוחות מאופיינים, פרסום מקדים לסרטוני YOUTUBE, פרסום דיגיטלי בפייסבוק, במעברונים שונים ועוד.

תחרות

עיקר התחרות במגזר זה היא הן עם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות והן עם הבנקים האחרים במערכת. הפעילות במגזר זה דורשת התמחות והיכרות מעמיקה עם הלקוח, לצורך ניהול סיכונים האשראי, ולכן התחרות במגזר זה הנה בעיקרה בין בנקים בלבד, על מכלול הפעילות של הלקוח. עם זאת, עוצמת התחרות הולכת וגדלה, הן מצד המתחרים המרכזיים (הבנקים המרכזיים המקומיים), לצד שחקנים מוסדיים ודיגיטליים שהחלו לפעול בתקופה האחרונה בתחום האשראי לעסקים קטנים, כאשר גופים ממשלתיים מעוניינים לעודד את העמקת פעילותם של שחקנים אלו בעתיד.

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 1,620 בהשוואה ל-1,656 משרות בשנת 2014. הירידה במספר המשרות נובעת בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים.

ביחידות העסקיות מועסקים רפרנטים לאשראי עסקי שהוכשרו במיוחד, בהתאם לצרכים הבנקאיים של הלקוחות העסקיים. מדיניות הבנק היא לקלוט בעיקר עובדים אקדמאיים ולכן קיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעור האקדמאיים. הבנק גם מעודד את עובדיו לרכוש השכלה והוא מסייע להם בלימודי תואר ראשון ושני.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311

ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

יוזמות רגולטוריות

ראה בפרק "מגזר משקי הבית" לעיל.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

- הגדלת בסיס הלקוחות והעמקת פעילות עם לקוחות קיימים.
- מתן פתרונות פיננסיים מותאמים אישית ללקוח.
- התאמת רשת ההפצה לצורכי הלקוחות.
- חיזוק ההיכרות והקשר האישי עם הלקוח.
- תמהיל מיטבי של שירות אישי ואמצעים טכנולוגיים.

טבלה 42-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
פעילות בישראל					
בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון ⁽¹⁾	הלוואות לדיוור	בנייה ונדל"ן	סך-הכל
במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית, נטו:					
מחיצוניים	1,017	48	–	84	201
בינמגזרי	(19)	–	–	(50)	(19)
הכנסות מימון שאינן מריבית	1	–	–	–	1
סך-הכל רווח מימוני, נטו	999	48	–	34	182
עמלות והכנסות אחרות	401	124	44	3	45
סך ההכנסות	1,400	172	44	37	227
הוצאות בגין הפסדי אשראי	234	4	–	–	25
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
מחיצוניים	795	86	35	13	40
בינמגזרי	69	–	11	–	6
רווח (הפסד) לפני מסים	302	82	(2)	24	156
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	125	25	(1)	10	65
רווח (הפסד) נקי:					
המיוחס לבעלי מניות הבנק	177	57	(1)	14	91
תשואה להון	9.9%	23.5%	–	4.6%	24.2%
יתרה ממוצעת של נכסים	20,414	1,374	–	5,312	4,171
יתרה ממוצעת של התחייבויות	28,436	2,314	–	–	3,056
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	19,019	2,594	96	3,228	4,017
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות ⁽²⁾	–	–	3,730	–	–
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	–	–	8,437	–	–
מספר משרות ממוצע	1,295	220	15	63	27
יתרת אשראי לציבור, נטו	20,885	1,349	–	5,596	4,635
יתרת פיקדונות הציבור	29,119	–	–	–	3,428
מרווח מפעילות מתן אשראי	955	48	–	33	179
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	44	–	–	–	5
אחר	(1)	–	–	1	(2)
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	998	48	–	34	182

(1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

טבלה 42-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*					
פעילות בישראל					
בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון ⁽¹⁾	הלוואות לדיר	בנייה ונדל"ן	סך-הכל
במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית, נטו:					
931	50	-	106	173	1,260
15	-	-	(75)	(20)	(80)
946	50	-	31	153	1,180
391	120	45	3	43	602
1,337	170	45	34	196	1,782
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
171	2	-	9	8	190
הוצאות תפעוליות ואחרות:					
871	80	39	15	53	1,058
55	-	12	(2)	32	97
240	88	(6)	12	103	437
94	25	(2)	5	40	162
רווח (הפסד) לפני מסים					
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)					
רווח (הפסד) נקי:					
146	63	(4)	7	63	275
המיוחס לבעלי מניות הבנק					
תשואה להון					
9.2%	28.3%	-	2.6%	21.6%	11.5%
יתרה ממוצעת של נכסים					
18,253	1,267	-	4,823	3,479	27,822
25,273	2,281	-	-	2,537	30,091
17,332	2,432	97	2,991	3,192	26,044
-	-	4,217	-	-	4,217
-	-	7,830	-	-	7,830
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות ⁽²⁾					
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך					
1,323	112	62	31	128	1,656
מספר משרות ממוצע					
19,360	1,249	-	5,038	3,692	29,339
27,158	-	-	-	2,680	29,838
852	50	-	28	144	1,074
88	-	-	-	11	99
6	-	-	3	(2)	7
946	50	-	31	153	1,180
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו					

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.1 (1) בדוחות הכספיים.

- (1) עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ופעילות בניירות-ערך.
(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר העסקים הקטנים בשנת 2015, הסתכם ב-338 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-275 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהכנסות ריבית, נטו ומירידה בהוצאות התפעוליות וקוזז על-ידי עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח המימוני, נטו, בשנת 2015 הסתכם ב-1,263 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,180 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי, שקוזז בעקבות ירידת הריבית במשק והשפעתה על המרווחים והפיקדונות.

העמלות וההכנסות האחרות של המגזר בשנת 2015 הסתכמו ב-617 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-602 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר בשל עלייה בהכנסות מכרטיסי אשראי ובהכנסות מעמלות דמי ניהול חשבון ועמלות הפרשי המרה, כתוצאה מעלייה בהיקף הפעילות.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2015 הסתכמו ב-263 מיליון ש"ח בהשוואה ל-190 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע הן מעלייה בהפרשות שנרשמו על בסיס קבוצתי והן מעלייה בהפרשות על בסיס פרטני.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-1,055 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,155 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע כתוצאה מרישום הוצאה בשנת 2014 בסך של 68 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות, מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות אלה ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-32.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-29.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהיקף הפעילות.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-32.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-29.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

המגזר המסחרי מספק מגוון שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). ענפי המשק העיקריים בהם פועל המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן. פעילותם של מרבית לקוחות המגזר מתבצעת בשוק המקומי, כשבנוסף מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות 'בוא ויצוא'. המגזר פועל באמצעות שבעה מרכזי עסקים, הפרושים ברחבי הארץ. בכל מרכז עסקים פועלים מספר צוותי עבודה, האמונים על ניהול הקשר העסקי השוטף עם הלקוחות. בראש כל צוות עומד מנהל קשרי לקוחות, שעיקר התמחותו הבנקאית הינה בתחום האשראי העסקי. בנוסף לכך, פועל בכל מרכז עסקים יועץ משפטי המלווה את פעילות מרכז העסקים. חשבונותיהם של לקוחות המגזר מנוהלים במערך הסניפים העסקיים המונה 22 סניפים המספקים את מכלול השירותים העסקיים הנדרשים. חלק מלקוחות המגזר המסחרי מאושכלים למנהלי הסניפים העסקיים בהתאם לקריטריונים שהוגדרו. בנוסף שאר סניפי הבנק מעניקים ללקוחות המגזר שירותים תפעוליים.

במטה החטיבה העסקית קיימת מחלקה העוסקת בניתוח בקשות אשראי של לקוחות המגזר. פעילות המחלקה מתבצעת בחלקה על-ידי מנתחי אשראי הנמצאים במטה החטיבה העסקית ובחלקה באמצעות מנתחי אשראי הנמצאים במרכזי העסקים אך כפופים ניהולית למטה החטיבה העסקית. תפקיד המחלקה לנתח את בקשות האשראי ולתת המלצה בלתי תלויה לבעל הסמכות. 'יחידות אלה פועלות מחוץ לאגף המסחרי'.

פעילות הבנק במגזר המסחרי בחו"ל כוללת גם את הפעילות של סניף ניו-יורק בארצות-הברית ושל בנק פוזיטיף בתורכיה.

פעילויות

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינן בנקאות ופיננסים ובנייה ונדל"ן. השירותים אותם מעמיד הבנק ללקוחות המגזר במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסים" כוללים מתן אשראי לפעילות שוטפת ולמימון השקעות, ערבויות, מכתבי אשראי, פעילות סחר חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים ונגזרים, בהתאם למדיניות האשראי המתוקפת אחת לשנה. כמו-כן, ניתנים שירותי השקעות באפיקים השונים: מטבע-חוץ, שקלים, ניירות-ערך וכו'. בדצמבר 2012 נחתם הסכם חדש מול משרד האוצר לתקופה של ארבע שנים. במסגרת זו מעמיד הבנק הלוואות ללקוחות המגזר העומדים בתנאים שנקבעו. כמו-כן, התקשר הבנק עם התאחדות התעשיינים, בהסכם לארבע שנים אשר במסגרתו מעמידה הקרן ההדדית של המעסיקים של התאחדות התעשיינים פיקדון, המשמש כבטוחה לעסקים בינוניים החברים בהתאחדות התעשיינים כתחליף לבטוחות שאמור להמציא הלקוח. המגזר המסחרי מספק שירותים בנקאיים גם ללקוחות הפועלים בענף הבנייה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

שנת 2015 התאפיינה בצמיחה מתונה בפעילות העסקית במשק. לקוחות המגזר הושפעו, מקצב הצמיחה במשק, שיעורי הריבית הנמוכים, חולשה בביקוש העולמי לצד שינויים בענף הנדל"ן בשל תוכניות ממשלתיות בתחום הדיור. לאור המצב בשווקים הפיננסיים בסביבה העולמית ומגמות מעורבות ביחס לשיעורי הצמיחה בשווקים אלה, השיפור בכלכלה האמריקאית והתפתחות במצב הגיאופוליטי באיזור לצד צפי לשיעור צמיחה מתון יחסית בשוק המקומי, עדיין קיימים סיכונים להמשך צמיחת המגזר.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

המגזר נעזר במערכות טכנולוגיות לצורך ניהול תהליכי ניתוח מצב הלקוחות, בקרה ושיווק. בבנק מבוצע תהליך מתמשך של שיפור מערכות אלו. תהליך זה כולל גם מרכיבים הנוגעים לטיפול בלקוחות המגזר. טיוב המערכות בבנק ושכלולן מהווים גורם חשוב בהעלאת רמת השירות ללקוחות המגזר וליצירת אפשרויות נוספות להרחבת הפעילות איתם.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

- זיהוי צורכי הלקוחות והתאמת השירות הבנקאי לצרכים אלה - איתור נכון של מכלול צרכיו הבנקאיים של הלקוח, התאמה נכונה של מוצרי הבנקאות לצרכים העסקיים של הלקוחות והעמדתם ב"זמן אמת".
- היכולת להעניק שירות כולל ומתאים לכל לקוח - צמצום הפער בין רמת הציפיות של הלקוח מהשירות הניתן לו, לבין רמת השירות בפועל (זמן תגובה, מקצועיות וכו'), תוך הישענות, בין היתר, על היכולות הטכנולוגיות לאספקת השירות.
- היכולת לנהל ולקיים בקרת סיכונים (בעיקר סיכוני אשראי) ב"זמן אמת" - סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי ביותר בפעילות המגזר. ניהול סיכונים אלה וקיום מערכת בקרה נאותה חיוניים לצמצום הסיכונים ככל האפשר ולהשגת רווחיות נאותה בפעילות המגזר.
- קביעת מדיניות אשראי התואמת את תפיסת הסיכון של הבנק ודרכי המימון של הלקוחות תוך ביצוע בקרה על הביצועים.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הקמת מערכת סינון רחבה בפריסה ארצית.
- הכשרת כוח אדם מיומן במגוון המוצרים והפעילויות הבנקאיות.
- השקעה בהקמת אמצעים טכנולוגיים מתקדמים, תחזוקתם ושדרוגם.
- פעילות המגזר שנכסי הסיכון בו מהווים חלק משמעותי בתמהיל הפעילות מחייבת ריתוק הון בהיקף משמעותי.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

התחליפים הקיימים לחלק מלקוחות המגזר לאשראי הבנקאי הינם הנפקות ציבוריות ופרטיות ואשראי שניתן על-ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאים. שנת 2015 התאפיינה בממוצע הנפקות דומה לשנת 2014 וגידול בהלוואות הפרטיות הניתנות על-ידי הגופים המוסדיים.

לקוחות

לפרטים בדבר אופן שיוך הלקוחות למגזר, ראה פרק "כללי" - המגזרים השונים וקריטריונים לשיוך לקוחות" לעיל.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות ושירותי הבנקאות והפצתם ללקוחות מתבצעים באמצעות מחלקת ניהול מכירות שבמטה האגף המסחרי, מנהלי המכירות במרכזי העסקים ובאמצעות מערך הסניפים העסקיים ובשיתוף עם המטה החטיבתי. לרשות הלקוחות עומדים ערוצי התקשורת המקובלים בבנקאות המקומית, כגון: סניפים, "פועלים בטלפון", אינטרנט וכד'. פעילות השיווק מתבצעת תוך קשר בלתי אמצעי בין עובדי הבנק והלקוח וללא תלות מהותית בגורם חיצוני לבנק.

תחרות

התחרות במגזר זה גבוהה וכוללת את ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות, וכן את הבנקים הבינוניים. בתחום האשראי - התחרות באה לידי ביטוי הן בשיעורי הריבית והעמלות המוצעים ללקוחות על-ידי הבנקים המתחרים והן בתנאים הנלווים כגון שיעורי המימון אותם מוכנים לאשר הבנקים המתחרים. בהתאם לאסטרטגיה שנקבעה, הבנק הגדיל את נתח השוק שלו בלקוחות המגזר בשנת 2015.

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 1,074 בהשוואה ל-1,109 משרות בשנת 2014. הקיטון במספר המשרות נבע בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים.

ממרבית העובדים באגף המסחרי נדרשת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום העסקי ובעיקר בתחומי האשראי וההשקעות. בסניפים העסקיים מועסקים עובדי בנק שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכים הבנקאיים. בנוסף מועסקים מעט לעת עובדים חיצוניים בתפקידים בסיסיים (בנכולים) לאחר שעברו הכשרה מתאימה.

יעדים ואסטרטגיה

יעדיו האסטרטגיים של הבנק במגזר זה מתמקדים במספר נושאים:

- מתן שירות ומענה כולל לצורכי הלקוחות, תוך התאמת מוצרים חדשים המתאימים לפעילותם.
- ניהול מושכל של תיק האשראי ומעקב אחר פרופיל הסיכון.
- הגדלת נתח השוק של הבנק בקרב לקוחות המגזר.
- עמידה ביעדי הרווחיות והתשואה להון מתואם סיכון מהפעילות הבנקאית של המגזר.
- המשך שיפור התשתית הטכנולוגית המסייעת בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק, פיתוח מוצרים תחליפיים ומשלימים לאשראי המסורתי. בהתאם לאסטרטגיה אשר אושרה לסניף ניו-יורק, ימשיך הסניף לפתח פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים, תוך מיקוד עסקי ברור באזורים גאוגרפיים ותחומי פעילות מוגדרים.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311

ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

טבלה 43-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סך-הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל	
	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
מחיצוניים	531	391	296	76
בינמגזרי	(74)	(70)	(132)	(17)
הכנסות מימון שאינן מריבית	12	–	4	2
סך-הכל רווח מימוני, נטו	469	321	168	61
עמלות והכנסות אחרות	176	166	18	2
סך ההכנסות	645	487	186	63
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
הוצאות תפעוליות ואחרות:	88	51	(13)	(2)
מחיצוניים	394	73	73	53
בינמגזרי	(5)	11	–	–
רווח לפני מסים	168	352	126	12
הפרשה למסים על הרווח	67	146	52	5
רווח (הפסד) נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	101	206	74	7
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	–	–	(8)	–
המיוחס לבעלי מניות הבנק	101	206	66	7
תשואה להון				
	4.8%	10.0%	9.3%	2.1%
יתרה ממוצעת של נכסים	18,041	13,376	5,416	2,331
יתרה ממוצעת של התחייבויות	18,837	3,487	5,544	7
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	22,513	22,099	7,546	3,513
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות ⁽²⁾	2,193	–	–	–
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	14,016	–	–	–
מספר משרות ממוצע				
	697	131	194	52
יתרת אשראי לציבור, נטו	17,046	13,958	5,670	2,514
יתרת פיקדונות הציבור	18,083	3,736	5,558	13
מרווח מפעילות מתן אשראי	435	321	161	57
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	21	4	4	2
אחר	1	(4)	(1)	–
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	457	321	164	59

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.
(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

טבלה 43-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*				
סך-הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל	
	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
מחיצוניים	543	364	218	92
בינמגזרי	(95)	(86)	(107)	(42)
הכנסות מימון שאינן מריבית	9	-	-	-
סך-הכל רווח מימוני, נטו	457	278	111	50
עמלות והכנסות אחרות	176	119	22	12
סך ההכנסות	633	397	133	62
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
הוצאות תפעוליות ואחרות:	33	(5)	57	6
מחיצוניים	401	71	67	66
בינמגזרי	-	9	-	-
רווח (הפסד) לפני מסים	199	322	9	(10)
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	75	126	4	(4)
רווח (הפסד) נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	124	196	5	(6)
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	4	-
המיוחס לבעלי מניות הבנק	124	196	9	(6)
תשואה להון				
	6.6%	12.1%	1.6%	(2.6%)
יתרה ממוצעת של נכסים	16,400	10,188	4,024	1,865
יתרה ממוצעת של התחייבויות	15,898	2,572	4,101	12
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	20,676	17,747	5,978	2,511
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות ⁽²⁾	2,559	-	-	-
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	13,263	-	-	-
מספר משרות ממוצע				
	723	136	199	51
יתרת אשראי לציבור, נטו	16,727	11,655	4,782	2,137
יתרת פיקדונות הציבור	15,487	3,054	6,105	13
מרווח מפעילות מתן אשראי	416	266	109	49
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	26	8	1	1
אחר	6	4	1	-
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	448	278	111	50

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1. (1) בדוחות הכספיים.

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר המסחרי בשנת 2015 הסתכם ב-380 מיליון ש"ח בהשוואה ל-323 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע כתוצאה מעלייה ברווח מפעילות המגזר בחו"ל, כתוצאה מגידול בתחום מתן השירותים לחברות בינויות בסניף ניו-יורק (להלן: "Middle-Market").

הרווח המימוני, נטו, של המגזר בשנת 2015 הסתכם ב-1,019 מיליון ש"ח בהשוואה ל-896 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעליית היקף האשראי בישראל וכן, מגידול בהיקף הפעילות בתחום ה-Middle-Market בסניף ניו-יורק.

העמלות וההכנסות האחרות של המגזר בשנת 2015 הסתכמו ב-362 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-329 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהכנסות מעמלות טיפול באשראי כתוצאה מעלייה בהיקפי הפעילות ומעלייה בעמלות מעסקי מימון בעיקר מבינוי ונדל"ן.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2015 הסתכמו ב-124 מיליון ש"ח בהשוואה ל-91 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהפרשות שנרשמו על בסיס פרטני בישראל וקוּזז על-ידי ירידה בהפרשות שנרשמו על בסיס פרטני בבנק פוזיטיף בתורכיה. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-599 מיליון ש"ח בהשוואה ל-614 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע כתוצאה מרישום הוצאה בשנת 2014 בסך של 24 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות, מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות אלה ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-39.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-35.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע מעלייה בפעילות בישראל שהתבטא בעיקר בגידול ביתרות האשראי בענף בנייה ונדל"ן. וכן, מגידול בפעילות בתחום ה-Middle Market בסניף ניו-יורק.

פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-27.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-24.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. הגידול נבע בעיקר מעלייה בענפי התעשייה והמסחר, וכן, מעלייה בענף בנייה ונדל"ן בישראל.

המגזר העסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל ובח"ל כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר העסקי של הבנק פועל בעיקר באמצעות האגף העסקי שבחטיבה העסקית ובאמצעות חברות בנות בנקאיות והסניפים בארצות-הברית הכפופים לחטיבה הבינלאומית. כמו-כן נכללת במגזר פעילות מול בנקים ומוסדות פיננסיים זרים.

האגף העסקי מחולק לשלושה סקטורים, שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים), בעלי התמחות בתחום ספציפי. באגף העסקי קיימת גם יחידה העוסקת במוצרי אשראי מורכבים, הכוללת מחלקות המתמחות, בין היתר, בעסקות מורכבות בסחר חוץ והתאמת סוגי מימון לעסקות ספציפיות, הנותנת שירותים לכלל לקוחות החטיבה העוסקים בפעילות זו וכן יחידה העוסקת בארגון חוב, סינדיקציה, מכירת סיכונים ושוק ההון.

בחטיבה העסקית פועל המטה העסקי הכולל שתי מחלקות העוסקות בניית ובהערכת סיכונים האשראי, האחת ללקוחות המגזר והשנייה ללקוחות המגזר המסחרי. בנוסף, כולל המטה העסקי מחלקה העוסקת בתכנון ובקרה עסקית ובהתוויית מדיניות האשראי ללקוחות המגזר בארץ ובח"ל וללקוחות המגזר המסחרי, בשיתוף החטיבה לניהול סיכונים. בנוסף, מטה שיווק ואסטרטגיה הכולל יחידת אסטרטגיה, שעוסקת בהתוויית האסטרטגיה של החטיבה העסקית ומחלקת שיווק ומכירות המנהלת את תחום השיווק, המכירות וה-Business Intelligence בחטיבה.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית. בנוסף, עוסק האגף בגביית חובות מלקוחות בקשיים בהיעדר יכולת שיקום.

פעילויות

הפעילויות העיקריות במגזר זה הינן בנקאות ופיננסים ובנייה ונדל"ן.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר במסגרת פעילות "בנקאות ופיננסים" כוללים מימון פעילות שוטפת, כמו גם מימון השקעות, מימון פרויקטים בתחום התשתית (בשיטת ה-BOT/PFI), שירותים פיננסיים, וכן פעולות סחר-חוץ ועסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. כמו-כן, מספק המגזר, באמצעות מערך הסניפים, שירותים בנקאיים שונים כגון סחר חוץ, השקעות ושירותי חדר עסקות. פעילות המגזר בחו"ל הינה באמצעות חברות בנות בנקאיות והסניפים בארצות-הברית.

המגזר העסקי מספק שירותים בנקאיים גם ללקוחות הפועלים בענף הבניה והנדל"ן. השירותים הבנקאיים כוללים בין השאר ליווי פרויקטי בנייה, מתן אשראי ללקוחות וכן הנפקת ערבויות מסוגים שונים ובכלל זה ערבויות לרוכשי דירות בהתאם לחוק המכר. שירותי הבנקאות השונים ניתנים לכלל לקוחות המגזר במערך הסניפים העסקיים המונה 22 סניפים, ובנוסף ניתנים שירותים תפעוליים ללקוחות המגזר במערך הסינוף הכולל של הבנק. לפרטים נוספים אודות פעילות "בנייה ונדל"ן", ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

הוראת ניהול בנקאי תקין 311

ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות-ערך ועוד. להלן פירוט של מספר הוראות כאמור אשר הינן, או שהיו עם פרסומן, בעלות השלכות מהותיות על המגזר:

במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין חלות המגבלות הבאות בקשר עם היקפי אשראי:

עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים – ביום 1 בינואר 2015 נכנס לתוקף תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312 שעניינה "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". על-פי התיקון הצפוי להוראה 312, הורחבה, בין היתר, הגדרת "איש קשור" כך שתחול, בין היתר על:

- א. מי שמחזיק יותר מ-5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בבנק, קרובו ותאגידים בשליטת מי מהם;
- ב. מי שמחזיק יותר מ-5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי השולט בבנק, קרובו, ותאגידים בשליטת מי מהם;
- ג. נושא משרה באיזה מארבעת סוגי התאגידים המפורטים להלן, קרובו של נושא משרה כאמור ותאגידים הנשלטים על-ידי מי מהם: הבנק; תאגיד באמצעותו מוחזקים אמצעי השליטה של קבוצת השליטה (קרי, קבוצת האנשים בעלת ההיתר לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי) (להלן: "קבוצת השליטה"); תאגיד המחזיק יותר מ-5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בבנק; תאגיד המחזיק יותר מ-5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי השולט בבנק.
- ד. מי שמחזיק 10% או יותר מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד שהבנק שולט בו וקרוב של מי שמחזיק 10% או יותר מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד שהבנק שולט בו;

בנוסף, על-פי התיקון האמור להוראה 312, נקבע כי המגבלות הכמותיות על עסקי הבנק עם אנשים קשורים המתייחסות להון הבנק, תתייחסנה אך ורק להון "רובד 1" של הבנק (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים כמשמעותו בהוראת נוהל בנקאי תקין 202). כמו-כן נוספו המגבלות הכמותיות הבאות:

- על מי שאינו מהווה מרכיב בקבוצת השליטה, המחזיק 5% או יותר מסוג כלשהו של אמצעי השליטה בבנק או בתאגיד בנקאי השולט בבנק, כך שחבותו של כל גורם כאמור לא תעלה בכל עת על 5% מהון רובד 1 של הבנק.
- על מי שמחזיק 10% או יותר מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בתאגיד שהבנק שולט בו, כך שחבותו של כל גורם כאמור לא תעלה בכל עת על 5% מהון רובד 1 של הבנק.

השינויים המפורטים לעיל מצמצמים במידה ניכרת את היקף החבות המותרת למכלול האנשים הקשורים ולכל אחד מהאנשים הקשורים. **מגבלות על חבות לווה וקבוצת לווים –** הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 עוסקת בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים". בחודש יוני 2015 פורסם עדכון להוראה, הכולל בין היתר, צמצום הגדרת ההון להון רובד 1 (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים), כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 ועדכון מגבלת החבות של קבוצת לווים בנקאית לתאגיד בנקאי שעמדה על 25% מההון כך שתעמוד על 15% מההון. מועד תחילת התיקונים להוראה, 1 בינואר 2016.

לעניין הגדרת ההון יחול כדלקמן – הון רובד 1 כאמור בהגדרת ההון, בתוספת הון רובד 2 כפי שפורסם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. תוספת זו תופחת בשיעורים שווים, על פני 12 רבעונים, עד לאיפוסה ביום 31 בדצמבר 2018.

על פי ההוראה שיעור ה"חבות" של "ללוה" ושל "קבוצת לווים", כהגדרתם בהוראה, אחרי שנוכו מן החבות סכומים שניתן להפחיתם לצורך כך כמפורט בהוראה, לא יעלה על 15% ועל 25% בהתאמה מהון הבנק כהגדרתו לעיל. כמו-כן, קובעת ההוראה, כי סך-כל החבויות (לאחר ניכוי סכומים מותרים) של הללוים, קבוצות הללוים, וקבוצות הללוים הבנקאיות שחבותם נטו לתאגיד הבנקאי עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על 120% מההון הבנק כהגדרתו לעיל. נכון למועד הדוח הבנק עומד במגבלות אלה. להערכת הבנק אין לתיקון ההוראה השפעה על יכולתו של הבנק לעמוד במגבלות הפיקוחיות הנדרשות בהוראה והשפעת אימוץ ההוראה, על הדוחות הכספיים, אינה צפויה להיות מהותית.

מימון רכישת אמצעי שליטה – הוראת ניהול בנקאי מספר 323 בנושא "מימון אמצעי שליטה בתאגידים" מגבילה את יתרת האשראי שניתן לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים, במקרים בהם שיעור המימון לרכישת אמצעי שליטה בתאגיד עלה על 50% העלות רכישתו, ל-70% מהונו של הבנק. כמו-כן, קובעת ההוראה מגבלה בדבר שיעור המימון לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים בנקאיים אחרים. נכון למועד הדוח הבנק עומד במגבלות אלה.

באפריל 2015 פורסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 323 כך שתחול על כל "אשראי למטרת עסקה הונית" במקום על "אשראי לרכישת אמצעי שליטה". עסקה הונית היא עסקה שמטרתה רכישת זכות הונית בתאגיד אחר, רכישת עצמית או חלוקת הון. הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 מגבילה את סך יתרת האשראי שניתן למטרת עסקאות הוניות, במקרים בהם שיעור המימון עולה על 50%, כך שלא יעלה על 70% מהונו של הבנק. כמו-כן, קובעת ההוראה מגבלה בדבר שיעור המימון לרכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר. הגדרת ההון לעניין הוראה זו הינו הון רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא ההון הפיקוחי. מועד תחילת התיקונים להוראה, 1 בינואר 2016. השלכות ההוראה – הרחבת אוכלוסיית העסקאות מעבר למימון אמצעי שליטה.

ניהול הלוואות ממונפות – בחודש אפריל 2015 פורסמה הוראה חדשה לניהול בנקאי תקין מספר 327 בנושא "ניהול הלוואות ממונפות". ההוראה מגדירה את מסגרת ניהול הסיכונים הכוללת להלוואות ממונפות ומסדירה נושאים שונים, בין היתר: הגדרת הלוואה ממונפת, הנחיות כלליות בנוגע למדיניות, נוהלי חיתום, דיווח וניתוח כמותי, סיווג הלוואות ממונפות, ניתוח אשראי ועוד. האמור יחול על אשראי שינתן החל מיום 1 בינואר 2016.

מגבלה ענפית – הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 (בנושא "הפרשה נוספת לחובות מסופקים") קובעת, בין היתר, כי כאשר סך-כל החבויות ("חבות" – כהגדרתה בהוראה, ואחר שנוכח ממנה הניכויים המותרים על-פי ההוראה) של ענף מסוים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך-כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי, יחשב עודף זה כחבות חריגה, אשר בגינה נדרש הבנק לבצע הפרשה במסגרת ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים, אשר מהווה רף תחתון להפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. יצוין כי, המגבלה נבחנת על בסיס לא מאוחד. הגידול בחבות האשראי לענף הבנייה והנדל"ן הביא לכך שמשקל הענף מתקרב ל-20% מסך חבות הציבור לתאגיד הבנקאי.

בנוסף על המגבלות שפורטו לעיל, על-פי הוראות ניהול בנקאי תקין, קובע דירקטוריון הבנק מעת לעת מגבלות נוספות לריכוזיות האשראי. כון למועד הדוח הבנק עומד במגבלות שנקבעו.

בנוסף על כך, הבנק מיישם מדיניות של הפחתת החשיפה למוקדי ריכוזיות בתיק האשראי, שהביאה להמשך הפחתת הריכוזיות גם בשנת 2015.

פטור סוג – קונסורציום לווים

ביום 28 בפברואר 2011 הוצא על-ידי הממונה על הגבלים עסקיים (להלן: "הממונה") מכתב שעניינו שינוי התנאים שנקבעו על-ידי הממונה בעבר, בכל הקשור בהסדרי קונסורציום בהם חוברים בנקים ו/או חברות ביטוח אשר תוקפו הוארך מעת לעת עד ליום 31 בדצמבר 2014 (להלן: "מכתב הממונה הראשון").

ביום 30 בדצמבר 2014 הוצא על-ידי הממונה מכתב, שעניינו שינוי התנאים שנקבעו במכתב הממונה הראשון (להלן: "מכתב הממונה השני").

ביום 31 בדצמבר 2015 הוצא על-ידי הממונה מכתב, שעניינו שינוי התנאים שנקבעו במכתב הממונה השני (להלן: "מכתב הממונה המעודכן").

במסגרת מכתב הממונה המעודכן נקבעו מספר שינויים בתנאי החבירה בהסדר קונסורציום וכן הרחבה של המושג "צדדים" גם על מממנים מחוץ לישראל. להלן עיקרי התנאים המעודכנים לחבירה של תאגידים בנקאיים ו/או גופים מוסדיים (כהגדרתם במכתב הממונה המעודכן) בקונסורציום אשראי:

1. החבירה בקונסורציום אשראי, ובכלל זה מגעים לחבירה כאמור, ייעשה לאחר קבלת הסכמה בכתב של הלקוח, על גבי טופס נפרד;
2. ללקוח תינתן האפשרות לשאת ולתת על תנאי מתן האשראי עם מי מהצדדים (כהגדרתם במכתב הממונה המעודכן) החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו;
3. לא תתאפשר חבירה של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") ובנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי") לאותו קונסורציום אשראי. מגבלה זו לא תחול על הסדר קונסורציום, שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על-ידי הבנק ועל ידי בנק לאומי, לפני יום 18 באוגוסט 2002, לאותו אדם. כמו-כן, מגבלה זו לא תחול על הסדר קונסורציום, שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על-ידי הבנק ועל ידי בנק לאומי, לפני יום 31 בדצמבר 2014, לאותו אדם וככל שהסדר זה עמד בתנאים המנויים במכתב הממונה.
4. הצדדים יערכו תיעוד של עיקרי המגעים שהתקיימו או מידע שהועבר בין הצדדים בעניינים הנוגעים לחבירה בקונסורציום אשראי, הן ביחס לקונסורציום אשראי אשר התקיים בפועל והן ביחס למגעים שהתקיימו ולא הבשילו לידי חבירה בפועל בקונסורציום אשראי, הכל לפי הפרוט הנדרש במכתב הממונה המעודכן, ובכלל זה כמפורט בטבלה אשר צורפה למכתב התיעוד כאמור יישמר אצל כל אחד מהצדדים ויועבר לרשות ההגבלים העסקיים כקבוע במכתב הממונה המעודכן.
5. תוקף התנאים, כקבוע במכתב הממונה המעודכן, הינו עד ליום 31 בדצמבר 2016.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

שנת 2015 התאפיינה בצמיחה מתונה בפעילות העסקית במשק. לקוחות המגזר הושפעו, מקצב הצמיחה, שיעורי הריבית הנמוכים, ומחולשה בביקוש העולמי לצד שינויים בענף הנדל"ן בשל תוכניות ממשלתיות בתחום הדיור. לקוחות המגזר יושפעו מהמצב בשווקים הפיננסיים בסביבה העולמית ומגמות מעורבות ביחס לשיעורי הצמיחה בשווקים אלה, השיפור בכלכלה האמריקאית והתפתחות במצב הגיאופוליטי באזור לצד צפי לשיעור צמיחה מתון יחסית בשוק המקומי ודרישות רגולטוריות אחרות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק. המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בשיפור ועדכון המערכות הטכנולוגיות המשמשות אותו. כמו-כן, הורחב השימוש במערכת "מטבע" לשיפור תהליכי עבודה, ניהול המידע והבקרה על פעילות לקוחות המגזר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

איתור נכון של מכלול צרכיו הבנקאיים של הלקוח והתאמה הולמת של מוצרי הבנקאות לצרכים העסקיים שלו. היכולת להעניק שירות כולל ומתאים ללקוחות – התאמת השירות הבנקאי ושיפור רמת השירות (זמן תגובה, מקצועיות וכו'), תוך הישענות, בין היתר, על היכולות הטכנולוגיות לאספקת השירות. היכולת לנהל ולקיים בקרת סיכונים (בעיקר סיכונים אשראי) ב"זמן אמת" – סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי ביותר בפעילות המגזר. ניהול סיכונים וקיום מערכת בקרה נאותה חיוניים לצמצום, ככל האפשר, של הסיכונים הכרוכים בפעילות המגזר ולהשגת רווחיות נאותה בפעילותו. קביעת מדיניות אשראי התואמת את תפיסת הסיכון של הבנק ודרכי המימון של הלקוחות תוך בקרה על הביצועים.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

פעילות המגזר העסקי כרוכה במערכת קשרים ארוכת טווח עם הלקוחות ובכלל זה הנתונים הפיננסיים והביטחונות שהעמידו לרשות הבנק, ניהול מעקב ובקרה על החשיפות והסיכונים השונים, כמו גם הקצאת הון מתאימה ועמידה במגבלות הרגולטוריות החלות על המגזר. פעילות המגזר שנכסי הסיכון בו מהווים חלק משמעותי בתמהיל הפעילות, מחייבת ריתוק הון בהיקף משמעותי. לשם כך יש צורך בהכשרת כוח אדם איכותי ומיומן ובניית יכולת טכנולוגית גבוהה להתמודדות עם רמת המורכבות של המגזר.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

הנפקות אגרות-החוב בשנת 2015 היו בעיקר בתאגידים גדולים ומובילים בתחומם ואף התרחבו גם לתאגידים בעלי סיכון אשראי ממוצע. חלק מלקוחות המגזר העסקי משתמש בהנפקות אגרות-חוב או באשראי מגופים חוץ-בנקאיים כתחליף חלקי או מלא לאשראי הבנקאי.

לקוחות

לפרטים בדבר הקריטריונים לשיוך הלקוחות למגזר, ראה פרק "כללי" – המגזרים השונים והקריטריונים לשיוך לקוחות" לעיל.

שיווק והפצה

שיווק מוצרי הבנקאות והפצתם ללקוחות המגזר מתבצעים באמצעות מנהלי קשרי הלקוחות שבאגף העסקי בשיתוף עם המטה החטיבתי. כחלק מרכזי מפלטפורמת המכירות, עומדים לרשות לקוחות המגזר מומחי מוצר בתחומי חדר עסקות, יעוץ השקעות, סחר-חוץ, עובר ושב ועוד אשר עובדים בצמוד למנהל קשרי הלקוחות. מנהל קשרי הלקוחות נמצא בקשר רצוף עם הלקוחות שהוא מטפל בהם, לצורך מענה לצרכים הבנקאיים שלהם, שיווק מוצרי הבנק והתאמת פתרונות מימון לעסקות שונות.

תחרות

התחרות בתחום זה גבוהה מצד גופים בנקאיים (ולגבי אפשרויות מימון חוץ-בנקאי, ראה לעיל). התחרות מתבטאת בשירות, במחירים, בתנאים להעמדת המימון ובמהירות התגובה. קבוצת הבנק מתמודדת בתחום זה בעיקר מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים שיש להם נציגויות בישראל. פעילות הבנק באמצעות חברות בנות בנקאיות ובאמצעות סניפיו בארצות-הברית הינה בסביבה תחרותית ביותר הנשלטת בידי גופים פיננסיים גלובליים.

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 670 בהשוואה ל-696 משרות בשנת 2014. הירידה במספר המשרות נובעת בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים. באגף העסקי מועסקים עובדים המוכשרים לתחום האשראי ברמות שונות. ממרבית העובדים נדרשת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום העסקי והאשראי וכן, לימודים אקדמאיים רלוונטיים.

יעדים ואסטרטגיה

יעדיו האסטרטגיים של המגזר העסקי מתמקדים במספר נושאים:

בישראל:

מתן שירות ומענה לצורכי הלקוחות, תוך התאמת מוצרים חדשים המתאימים לפעילותם. ניהול מושכל של תיק האשראי ומעקב אחר פרופיל הסיכון לרבות באמצעות מכירת נכסי אשראי. חיזוק מעמד המובילות בקרב לקוחות המגזר. ארגון והובלת מימונים מורכבים ובכלל זה, מימון פרויקטי תשתית ושיתוף מממנים אחרים בדרך של סינדיקציה. עמידה ביעדי הרווחיות והתשואה להון מתואם סיכון מהפעילות הבנקאית של המגזר. המשך שיפור התשתית הטכנולוגית המסייעת בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק. פיתוח מוצרים תחליפיים ומשלימים לאשראי המסורתי.

בחו"ל:

מתן שירותי בנקאות מלאים לחברות ישראליות ומשקיעים מוסדיים ישראלים הפועלים בחו"ל. ליווי חברות ישראליות או בזיקה ישראלית, הפועלות בחו"ל.

הליכים משפטיים

ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

טבלה 44-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
סך-הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל	
	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
מחיצוניים	2,549	–	133	727
בינמגזרי	(852)	–	(3)	(630)
הכנסות מימון שאינן מריבית	57	–	45	2
סך-הכל רווח מימוני, נטו	1,754	–	175	510
עמלות והכנסות אחרות	581	–	7	225
סך ההכנסות	2,335	–	182	735
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
הוצאות תפעוליות ואחרות:	(143)	–	(4)	(341)
מחיצוניים	592	4	48	109
בינמגזרי	72	–	–	15
רווח (הפסד) לפני מסים	1,814	(4)	138	952
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	750	(2)	57	394
רווח (הפסד) נקי:				
המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,064	(2)	81	558
תשואה להון				
	8.7%	(1.8%)	10.0%	15.1%
יתרה ממוצעת של נכסים				
	87,676	1,383	6,346	24,664
יתרה ממוצעת של התחייבויות	40,853	–	214	5,467
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	130,910	1,218	8,613	39,417
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות ⁽²⁾	1,329	–	–	–
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	161,797	–	–	–
מספר משרות ממוצע				
	670	8	14	128
יתרת אשראי לציבור, נטו				
	83,709	1,325	7,537	22,606
יתרת פיקדונות הציבור	34,663	–	156	5,567
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,644	–	132	504
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	35	–	–	10
אחר	18	–	(2)	(6)
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	1,697	–	130	508

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

טבלה 44-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*				
סך-הכל	פעילות בחו"ל		פעילות בישראל	
	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾	בנייה ונדל"ן	בנקאות ופיננסים ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית, נטו:				
מחיצוניים	2,914	-	101	831
בינמגזרי	(1,140)	-	(302)	(840)
הכנסות מימון שאינן מריבית	78	-	-	77
סך-הכל רווח מימוני, נטו	1,852	-	529	1,219
עמלות והכנסות אחרות	586	-	213	351
סך ההכנסות	2,438	-	742	1,570
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי				
הוצאות תפעוליות ואחרות:	(177)	-	(314)	138
מחיצוניים	665	7	57	477
בינמגזרי	71	-	-	65
רווח (הפסד) לפני מסים	1,879	(7)	70	890
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)	736	(3)	27	349
רווח (הפסד) נקי:				
המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,143	(4)	43	541
תשואה להון				
	9.4%	(3.4%)	6.6%	7.1%
יתרה ממוצעת של נכסים				
	87,417	1,312	4,877	23,629
יתרה ממוצעת של התחייבויות	33,878	-	143	5,449
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	132,373	1,271	7,118	41,130
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות ⁽²⁾	3,137	-	-	3,137
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך	161,695	-	-	161,695
מספר משרות ממוצע				
	696	8	17	132
יתרת אשראי לציבור, נטו				
	84,028	1,284	5,600	23,801
יתרת פיקדונות הציבור	27,581	-	137	5,202
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,677	-	102	506
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	37	-	-	14
אחר	60	-	1	9
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו	1,774	-	103	529

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11. (1) בדוחות הכספיים.

(1) כולל פעילות בתחום כרטיסי אשראי ושוק ההון.

(2) קרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר העסקי בשנת 2015 הסתכם ב-1,064 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,143 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע מירידה ברווח המימוני, נטו בישראל וקוזז על-ידי ירידה בהוצאות התפעוליות.

הרווח המימוני, נטו, של המגזר בשנת 2015 הסתכם ב-1,754 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,852 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע בעיקר מרישום הפסד בסך של 72 מיליון ש"ח ברבעון השלישי של שנת 2015, כתוצאה מפסק-דין שהתקבל בחודש אוגוסט 2015 בנוגע לחיוב ריבית פיגורים על אשראי מובטח במניות, שסוג בעבר כנייר ערך ומירידה בהיקפי האשראי בפעילות המגזר בישראל. הירידה קוזה על-ידי גידול בהכנסות מפעילות הבנק בסניפי ארצות-הברית, כתוצאה מגידול בהיקפי האשראי וכמו-כן, ממכירת ניירות-ערך שהופחתו במלואם בעבר.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2015 ב-581 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-586 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2015 ב-143 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 177 מיליון ש"ח שנרשמו בשנה הקודמת. הירידה בהכנסות נבעה מעלייה בהפרשות שנרשמו על בסיס קבוצתי וקוזזו על-ידי קיטון בהפרשות שנרשמו על בסיס פרטני. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר הסתכמו בשנת 2015 ב-664 מיליון ש"ח בהשוואה ל-736 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הקיטון נבע כתוצאה מרישום הוצאה בשנת 2014 בסך של 42 מיליון ש"ח בגין תוכנית התייעלות, מחיסכון בעלויות השוטפות כתוצאה מתהליכי התייעלות אלה ומהשפעת ההפרשות הנמדדות על בסיס אקטוארי. מנגד חל גידול במענקים ותגמול מבוסס מניות עקב הגידול ברווח.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-83.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-84.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-34.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-27.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק המיוחסת למגזר נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה בכ-161.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-152.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. היתרה כוללת החזקות של לקוחות בתיקי ניירות-ערך ובקרנות נאמנות.

פעילות הבנק בשוקי ההון וניהול ה-Treasury מרוכזים בחטיבת שווקים פיננסיים. פעילות מגזר זה, כוללת פעילות בתיק הבנקאי ופעילות בתחום המסחר. הפעילות בתיק הבנקאי כוללת בעיקר את ניהול המקורות והשימושים תוך ניהול סיכונים השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה פרק "סקירת הסיכונים" להלן), וזאת, באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים (ראה להלן), ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות היחידות לניהול נכסים והתחייבויות ("נני"ה") בארץ ובח"ל ובאמצעות היחידות לניהול תיק השקעות הנוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-החוב (ממשלתי וקונצרני) והשקעה במניות ברמת הקבוצה. הפעילות בתחום המסחר מתבצעת בעיקר באמצעות חדרי העסקות המעניקים ללקוחות הבנק שירות לביצוע עסקות בניירות-ערך (ישראלים וזרים), במכשירים פיננסיים בשי"ח, במטבע-חוץ ובריביות, כמו גם תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים. ההכנסות העיקריות של המגזר נובעות מניהול חשיפות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר וכן ממרווחים ועמלות בפעילות חדרי העסקות ושירותי התפעול מול הלקוחות. בנוסף, כולל המגזר בחישוב הכנסותיו, תוצאות מהשקעה במניות ומהשקעות בחברות כלולות. הפעילות העסקית של המגזר למעט ההשקעה בחברות כלולות (בהקשר זה יצוין כי על-פי סעיף 23 לחוק הבנקאות חלות על הבנק מגבלות המתייחסות לשיעור החזקתו בתאגידים ריאליים, והיקף ההון אותו הוא רשאי להשקיע בתאגידים כאמור) מרוכזת בכפיפות לחבר ההנהלה הממונה על חטיבת שווקים פיננסיים. במסגרת פעילות ה-Treasury נמצאים אגף ניהול נכסים והתחייבויות בישראל וכן יחידות האחראיות על ניהול הנכסים וההתחייבויות בסניפי הבנק בחו"ל. פעילות ה-Treasury כוללת גם את תיאום ניהול הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים של קבוצת הבנק (לרבות חברות בנות זרות) במטבע-חוץ ברמה גלובלית ותיאום פעילות המסחר במטבע-חוץ ונגזרים בסניפי חו"ל.

פעילות מגזר זה כוללת את תוצאות חברות הבת פועלים סהר בע"מ, המתמחה במתן שירותי ברוקראג' בארץ ובחו"ל, שירותי מחקר, שירותי משמרת ושירותים נלווים נוספים, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, הפועלת בעיקר בתחום ההשקעות בארץ ובחו"ל וההשקעה בתחום קרנות הון והשקעות ישירות, כולל קרנות המשקיעות במגזר הטכנולוגי, וכן, פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ, העוסקת בניהול תיקי השקעות עבור לקוחות פרטיים, גופים עסקיים, מלכ"רים ואחרים.

כמו-כן החטיבה מנהלת את הקשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם ואחראית על מתן שירותים ללקוחות הפעילים בישראל במגוון תחומים לרבות בשוקי ההון והכסף.

התיק הבנקאי - ניהול מקורות ושימושים

מגזר הניהול הפיננסי, באמצעות אגף נני"ה בבנק, אחראי לניהול המקורות והשימושים של הבנק על מיוגן פעילויות המגזרים השונים. המגזר מקבל ומקצה מקורות לשימושי המגזרים השונים תוך קביעת מחירי ההעברה הפנימיים שלהם (להלן: "ריבית סטונאית" - לפרטים נוספים, ראה הרחבה בהמשך). הריבית הסטונאית מהווה את ריבית הבסיס לפעילות המגזרים השונים מול לקוחות הבנק וכן אמצעי לניהול סיכונים השוק והנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות לזמן קצוב מהציבור. הפיקדונות מגייסים ממספר רב מאוד של מפקדים וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקדים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הארי מלקוחות פרטיים. המקורות בשקלים לא-צמודים מגיעים ברובם מלקוחות אלה, ובמידה מסוימת גם מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים (שחלקם פועלים ישירות מול מגזר ניהול פיננסי). מקורות בשקלים צמודים מגייסים הן מהציבור הרחב והן מלקוחות מוסדיים המשקיעים בפיקדונות בבנק, באגרות-חוב והון משני שמנפיקה קבוצת הבנק. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. נציין כי בשנתיים האחרונות קטנה היתרה בקרנות הכספיות, ירידה שמשמעותה ירידה בריכוזיות המקורות של הבנקים. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית והנפקות של אגרות-חוב בחו"ל (באמצעות החברה הבת פועלים אינטרנשיונל). בנוסף, כחלק מניהול סיכונים השוק והנזילות מנהלת חטיבת שווקים פיננסיים תיק אגרות-חוב, המורכב מאגרות-חוב ממשלתיות ואגרות-חוב קונצרניות. התיק מנוהל על-ידי צוות מקצועי הנעזר בצוותי תפעול, בקרה ומחקר.

מקורות המגייסים על-ידי מגזרי הפעילות השונים, "מועברים" מהמגזר אליו משייך הלקוח למגזר הניהול הפיננסי ובתמורה, מזכה מגזר הניהול הפיננסי את המגזר הרלוונטי, בריבית הסיטונאית אותה קובע אגף נ"ה בגין אותו מקור על-פי מאפייני המקור (קרי על-פי התקופה ומגזר ההצמדה - לפרטים נוספים בדבר אופן קביעת הריבית הסיטונאית, ראה להלן הרחבה בהמשך). מקורות אלו, וכן מקורות אשר מגייס המגזר כמפורט לעיל, מקצה מגזר ניהול פיננסי לשימושי מגזרי הפעילות השונים. בתמורה, מחוייב אותו מגזר בריבית הסיטונאית (לפי מגזר ההצמדה ותקופת השימוש), הנקבעת על-ידי אגף נ"ה.

קביעת הריבית הסיטונאית נעשית על-ידי אגף נ"ה מדווחת ונדונה באופן שוטף אחת לשבוע על-ידי צוות נ"ה. בנוסף לדיון ולניתוח השוטף בצוותי נ"ה, נמסר דיווח אחת לחודש בצוות הנהלה ואחת לרבעון נמסר דיווח בנדון להנהלת הבנק ולדירקטוריון. הריבית הסיטונאית נקבעת, בין היתר, בהתחשב בגורמים הבאים: מחירי השוק בגין מקורות בני השוואה (קרי לפי מגזר ההצמדה והתקופה); עלות גיוס אגרות-החוב ועלות גיוס כתבי ההתחייבות של הבנק ותאגידים בנקאיים דומים; תשואות אגרות-חוב ממשלתיות; ריבית בנק ישראל; ונתונים מאקרו כלכליים. בנוסף, בוחנים צוותי נ"ה מידע בדבר: תזרימי הקרן והריבית (Gap Report) של הבנק לפי מועדי שינוי הריבית ולפי מועדי פירעון; חשיפות הריבית של הבנק (רגישות ערך ורגישות הכנסה); VaR של כלל הבנק; עסקות צפויים; יתרות וביצועים יומיים ועוד. הצוותים מקיימים דיון גם בהתייחס למגבלות והפוזיציה הרצויה בהתאם למדיניות הבנק.

פעילות בתחום המסחר - חדר עסקות מטבע-חוץ (OTC)

הבנק נותן ללקוחותיו שירות מקיף בחדרי העסקות, להגנה מפני סיכונים הכרוכים בתנודות בשערי החליפין ובריביות מחד גיסא, ולהשקעה ולניצול התנודות כאמור לעשיית רווחים מאידך גיסא. חדר העסקות בתל-אביב מספק ללקוחותיו שירות במכשירים הפיננסיים השונים (עסקות מסוג ספוט, פורוורד, אופציות, אופציות אקזוטיות, עסקות החלף ומוצרים מובנים) ועל נכסי בסיס שונים (שערי חליפין במטבע-חוץ/מטבע-חוץ, מטבע-חוץ/ש"ח, ריביות שקליות וריביות מטבע-חוץ, מדד מחירים לצרכן, מדדי מניות, סחורות וכו'). ביצוע העסקות עם לקוחות הבנק נעשה בהתאם למסגרות האשראי שהוקצו להם על-ידי בעלי סמכויות האשראי בבנק ועל בסיס מודלים פנימיים של הבנק. המודלים מגדירים את חשיפות האשראי בעסקות המבוצעות בחדר העסקות. בשנים האחרונות קיימת עלייה מתמדת במודעות לפעילויות שמציע חדר העסקות, אשר גררה בעקבותיה גם דרישה למגוון רחב יותר של מוצרים וברמות תחכום גבוהות יותר. כמענה לצרכים אלה, וכדי לשמר את מעמדו כבנק מוביל וחדשני, נוספו לסל המוצרים בארץ מוצרים מורכבים, הכוללים: נגזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים ואופציות אקזוטיות, נגזרי אשראי ומוצרי ריבית מתוחכמים. בנוסף, בשנים האחרונות גבר השימוש במוצרים מובנים, הכוללים פקדון או אגרת-חוב, שתנאי הריבית שלהם נקבעים על-פי תנאי נגזרת כלשהי המשובצת במכשיר החוב.

הבנק פועל כאחד מעושי השוק הראשיים באגרות-חוב ממשלתיות. חדר העסקות מהווה עושה שוק במרבית המוצרים בהם הוא פעיל; הבנק פועל לצד לעסקה מול הלקוח, ולא כמתווך בין הלקוח לצד ג.

שירותי ברוקראג'

בחטיבת שווקים פיננסיים פועלים בנוסף לחדר עסקות מטבע-חוץ, גם שני חדרי מסחר בניירות-ערך: חדר מסחר בניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר בניירות-ערך זרים.

בחדר המסחר הישראלי, ניתן שירות ללקוחות מוסדיים וכן ללקוחות פרטיים בעלי פעילות גבוהה. בחדר מסחר ניירות-ערך זרים, ניתן שירות ללקוחות מוסדיים, ללקוחות פרטיים נבחרים וכן גיבוי לפעילות המסחר ליתר לקוחות הבנק. שלושת חדרי המסחר פועלים בתיאום ומעמידים לרשות לקוחות הבנק מעטפת שירות מקצועית, מתקדמת ויעילה תחת קורת גג אחת.

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

מערך שירות למנהלי נכסים פיננסיים, מאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים שונים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה, מנהלי קרנות נאמנות ומנהלי תיקי השקעות.

פעילות המערך כוללת תפעול הנכסים הפיננסיים האמורים לעיל ומתן שירותים בנקאיים לגופים המנהלים אותם. השירותים כוללים בין השאר שיעור נכסים, הפקת דוחות בקרה, הפקת דיווחים לרשויות, ניהול ספרים, ניהול חשבונות וזכויות עמיתים בקופות-גמל, חישוב תשואות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

מחסומי הכניסה העיקריים למגזר הניהול הפיננסי נובעים מהצורך בהשקעות גבוהות במערכות מידע וביכולת לגייס כוח אדם מקצועי בעל רמה גבוהה. בנוסף, היכולת לספק שירותים ללקוחות גדולים נגזרת גם מגודלו היחסי של הבנק ומיכולתו לספק נזילות לתחומי הפעילות השונים. בהתאם לכך, בתחומי פעילות מסוימים ובסוגים מסוימים של עסקות יש יתרונות לגודל.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

בשנים האחרונות עולה באופן מתמיד רמת התחכום בשווקים הפיננסיים בישראל. מגמה זו בולטת במיוחד בהרחבת סל המוצרים העומדים לרשות המשקיעים והפעילים בשוק. מכשירים סחירים מסוגים שונים ומכשירים נגזרים הופכים להיות נגישים יותר. דוגמאות למכשירים אלה הינן תעודות סל, פיקדונות מובנים, אופציות אקזוטיות, אופציות מעו"ף ועוד.

תחרות

בכל הקשור לפעילות חדרי העסקות קיימת תחרות ענפה ואינטנסיבית. המתחרים העיקריים הינם ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, ובשנים האחרונות גם בנקים זרים, וכן חברות פיננסיות אחרות, המתמחות בתחום.

לקוחות

המגזר מספק שירותים מגוונים לכלל לקוחות המגזרים האחרים בבנק, בין אם באמצעות סניפי הבנק ומנהלי קשרי הלקוחות ובין אם בקשר ישיר עם לקוחות גדולים. חדר העסקות מקיים פעילות שיווקית מול מוסדות פיננסיים זרים, דבר שהביא להגדלה משמעותית של מחזורי הפעילות מול לקוחות אלה (במיוגון המוצרים בהם הבנק משמש "עושה שוק").

הון אנושי

מספר המשרות הממוצע של עובדי המגזר בשנת 2015 הינו 784 בהשוואה ל-823 משרות בשנת 2014. הירידה במספר המשרות נובעת בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגית "פועלים בדרך הנכונה". מגזר הניהול הפיננסי מוטה כוח אדם מקצועי. בהתאם לכך, קיימת תחרות משמעותית על שירותיהם של עובדים איכותיים; תחרות שבאה הן מהבנקים המקומיים, הן מבנקים זרים, הן מגופים פיננסיים אחרים והן מחברות עסקיות. הדבר בולט במיוחד בתחום חדרי העסקות.

הסכמי שיתוף פעולה

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם המוסדות הפיננסיים המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלה בשוקי ההון השונים מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים, כגון: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקות, הסכמים מיוחדים למזעור סיכונים אשראי שמיועדים להגביל את סיכון האשראי בנגזרים (Credit Support Annex) או פעילות באמצעות מסלוקה בינלאומית (CLS), לשם מזעור סיכונים סליקה בעסקות החלף במטבע-חוץ.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

היעדים המרכזיים של המגזר הינם פיתוח הפעילות הפיננסית בשווקים המקומיים והבינלאומיים, וכן המשך הצמיחה בפעילות המקומית. התוכנית האסטרטגית לשנת 2016, כוללת תוכניות עבודה בהן התייחסות לתשתיות, תהליכי עבודה ויעדים כמותיים. התוכנית מושתתת על הרחבת מיוגון המוצרים, גידול בבסיס הלקוחות, העמקת פעילות עם לקוחות קיימים ופיתוח פעילות גלובלית הן בתחומי המסחר והן בתחומי הברוקראג'. התוכנית האסטרטגית מבוססת על הערכות ומשקפת את נקודת המבט הנוכחית של הבנק, ולכן הינה בבחינת מידע צופה פני עתיד. קיימת אפשרות שהתוכנית לא תתממש, או לא תתממש במלואה.

טבלה 45-5: תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הניהול הפיננסי

2015	2014**	
במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית, נטו:		
(727)	(503)	מחיצוניים
1,687	1,482	בינמגזרי
792	924	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,752	1,903	סך-הכל רווח מימוני, נטו
384	404	עמלות והכנסות אחרות
2,136	2,307	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		
4	(3)	הוצאות תפעוליות ואחרות:
מחיצוניים		
1,030	1,080	בינמגזרי
(240)	(218)	רווח לפני מסים
1,342	1,448	הפרשה למסים על הרווח
482	641	רווח לאחר מסים
860	807	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
9	19	רווח (הפסד) נקי:
869	826	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(3)	69	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
866	895	המיוחס לבעלי מניות הבנק
תשואה להון		
36.4%	34.8%	
יתרה ממוצעת של נכסים		
120,639	138,455	מזה: השקעות בחברות כלולות
136	139	יתרה ממוצעת של התחייבויות
104,384	113,583	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
25,978	27,514	יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות ⁽¹⁾
90,601	102,347	יתרה ממוצעת של ניירות-ערך
504,054	517,951	מספר משרות ממוצע
823	784	
יתרת אשראי לציבור, נטו		
1,746	1,269	יתרת פיקדונות הציבור
49,427	45,542	

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור T1. (1) בדוחות הכספיים.

** סווג מחדש.

(1) קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הניהול הפיננסי בשנת 2015 הסתכם ב-895 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח של 866 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

הרווח המימוני, נטו, המיוחס למגזר בשנת 2015 הסתכם ב-1,903 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,752 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע בשל עלייה ברווחים ממימוש אגרות-חוב ומהשפעת חיסוי השקעות בחו"ל בגין שינויים בשערי חליפין. מנגד, חלה ירידה מהתאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ובהכנסות מהצמדה למדד עקב ירידה במדד המחירים לצרכן.

העמלות וההכנסות האחרות של המגזר בשנת 2015 הסתכמו ב-404 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-384 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בשנת 2015 הסתכמו ב-862 מיליון ש"ח בהשוואה ל-790 מיליון ש"ח בשנה הקודמת. הגידול נבע מעלייה בהוצאות מיחשוב.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-1.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.7 מיליארד ש"ח בשנה קודמת. פיקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-45.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-49.4 מיליארד ש"ח בשנה קודמת. הירידה נבעה בעיקר מקיטון בפיקדונות מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים.

יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק המיוחסת למגזר נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה בכ-614.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-603.3 מיליארד ש"ח בשנה קודמת. היתרה כוללת החזקות של לקוחות בתיקי ניירות-ערך ובקרנות נאמנות וכוללת יתרת נכסי קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול מהבנק.

אחרים והתאמות

מסגרת זו כוללת את כל הפעילויות האחרות של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח על-פי הוראות המפקח על הבנקים. פעילות זו כוללת בעיקר: פעילות בכרטיסי אשראי בגין פעילות לקוחות בנקים מחוץ לקבוצה ותיירות נכנסת והכנסות משירותי מחשב לחברות שאוחדו בעבר. בנוסף, התאמות של פעולות בין-מגזריות נזקפות למסגרת זו. הרווח המיוחס לבעלי מניות הבנק של מסגרת זו בשנת 2015 הסתכם ב-66 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 81 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

הרווח מכרטיסי אשראי בגין פעילות לקוחות בנקים מחוץ לקבוצה ומתיירות נכנסת הסתכם בשנת 2015 ב-43 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 44 מיליון ש"ח בשנה הקודמת.

האשראי ללקוחות של בנקים אחרים, אשר אינם חלק מקבוצת הבנק ואיתם התקשרה קבוצת ישראלכרט בהסדר נכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-5.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-4.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014.

פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים

כרטיסי אשראי

כללי

הפעילויות העיקריות של קבוצת הבנק בתחום כרטיסי האשראי מתבצעות באמצעות חברות הפועלות בתחום אמצעי התשלום תחת קורת גג ניהולית ותפעולית אחת שתכונה להלן בשם "קבוצת ישראלכרט". פעילות הליבה של קבוצת ישראלכרט הינה הנפקה וסליקה של כרטיסי אשראי מסוג "ישראלכרט", מותג פרטי בבעלותה, וכן של כרטיסי אשראי מסוג "מסטרקארד", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון.

בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרם).

ביום 14 בדצמבר 2015 פורסם דוח הביניים של הוועדה, שבמסגרתו הומלץ, בין היתר, להפריד את חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים בתוך 3 שנים ממועד אימוץ מסקנות הוועדה בחקיקה. לפרטים נוספים ראה "שינויים רגולטוריים" להלן.

הנפקת כרטיסי אשראי

קבוצת ישראלכרט מנפיקה כרטיסים ללקוחות של בנקים איתם התקשרה קבוצת ישראלכרט בהסדר, לרבות הבנק, בנק מזרחי טפחות, הבנק הבינלאומי הראשון, בנק יהב, בנק אוצר החייל, בנק מסד, בנק ירושלים בע"מ, בנק איגוד בע"מ, בנוסף, מנפיקה קבוצת ישראלכרט כרטיסים באופן ישיר ללקוחות ("כרטיסים חוץ-בנקאיים"), שהינם בעיקר חברי מועדוני צרכנים וגופים שונים איתם התקשרה קבוצת ישראלכרט.

לקוחות קבוצת ישראלכרט בתחום ההנפקה הינם לקוחות פרטיים, עובדי תאגידים ותאגידים (ורכש תאגידי הכולל - B2B (Business to Business) - העברת תשלומים בין עסקים).

במסגרת פעילות ההנפקה מנפיקה ומתפעלת קבוצת ישראלכרט מגוון מוצרים ושירותים נוספים כגון כרטיסי "אשראי מתגלגל", כרטיסי תדלוק והתקני תדלוק, כרטיסי מתנה, כרטיסי רכש ייעודיים וכרטיסים נטענים. בנוסף, קבוצת ישראלכרט מעניקה אשראי והלוואות לכל מטרה על בסיס מסגרת אשראי בכרטיס, הלוואות לרכישת רכב, אפשרויות מגוונות לפריסת תשלומים ושירותי מידע ואישורים. בנוסף לקבוצת ישראלכרט, בתחום ההנפקה פועלות בישראל כיום שתי חברות כרטיסי אשראי, בשליטה של בנקים: כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן: "כאל") שבשליטת בנק דיסקונט ולאומי קארד בע"מ (להלן: "לאומי קארד") בשליטת בנק לאומי.

מספר הכרטיסים ליום 31 בדצמבר 2015 שהונפקו על-ידי קבוצת ישראלכרט הינו 4.7 מיליון כרטיסים בהשוואה ל-4.2 מיליון כרטיסים ליום 31 בדצמבר 2014.

בשנת 2015 הגיע מחזור הפעילות בכרטיסי קבוצת ישראלכרט ל-126.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-116.9 מיליארד ש"ח בשנת 2014.

סליקת כרטיסי אשראי

במסגרת הסכם הנערך לצורך שירותי הסליקה מתחייבת חברת כרטיסי אשראי הסולקת כלפי בתי עסק, בכפוף לקיום תנאי ההסכם ביניהם, לפרוע לבית העסק את החיובים בהם התחייבו כלפיו מחזיקי הכרטיסים הנסלקים על ידה בעת שרכשו טובין או שירות בבית העסק. בנוסף, מציעה קבוצת ישראלכרט לבתי עסק מגוון שירותים פיננסיים נוספים כגון: מתן הלוואות, מקדמות (הקדמת תשלומים בגין עסקות שבוצעו), ניכיון שוברים ושירותים שיווקיים ותפעוליים, ביניהם אפשרות לפריסת תשלומים, תאריכי זיכוי גמישים, מידע ייעודי ומבצעי קידום מכירות.

לקוחות קבוצת ישראלכרט בתחום סליקת כרטיסי האשראי הינם בתי עסק רבים ומגוונים הקשורים עימה בהסכמים, ביניהם גם משרדי ממשלה שונים וכן חברות המספקות לבתי עסק שירותי ניכיון.

תחום הסליקה של כרטיסי האשראי מאופיין בתחרותיות גבוהה מאוד, בין היתר, בעקבות הפעלתו של הממשק המקומי לסליקה צולבת של עסקות בכרטיסי אשראי מסוג מסטרקארד וויזה (בעקבותיו כאל ולאומי קארד החלו לסלוק כרטיסי מסטרקארד וקבוצת ישראלכרט החלה לסלוק כרטיסי ויזה). מיום 15 במאי 2012 פתוח השוק לסליקה צולבת של המותג "ישראלכרט", ובתי עסק יכולים להחליף סולקים במותג זה. התחרות בתחום הסליקה מתמקדת בגיוס בתי עסק חדשים להסכמי סליקה ובשימור בתי עסק הקיימים כלקוחות תחום הסליקה. היבט נוסף של התחרות מתבטא בפיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים ותפעוליים לבתי עסק. בנוסף לקבוצת הבנק, בתחום הסליקה פועלות בישראל כיום שתי חברות כרטיסי האשראי, בשליטה של בנקים אשר פורטו לעיל.

שינויים רגולטוריים

על פי הסדר שבין החברה וחברות כרטיסי האשראי לאומי קארד וכאל שאושר על-ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 7 במרץ 2012 (להלן: "ההסדר") החל מיום 1 ביולי 2014 ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018) תעמוד עמלת המנפיק הממוצעת על 0.7%. ההסכם שנחתם בין הצדדים המפרט את תנאי הפעלת הממשק הטכני המשותף, הוגש לממונה לקבלת פטור מאישור הסדר כובל. בחודש אוגוסט 2011 פורסם ברשומות תיקון מספר 18 לחוק הבנקאות רישוי, הקובע, בין היתר, שעל גוף העוסק בסליקת עסקות בכרטיסי חויב לקבל רישיון סליקה. בהמשך, בחודש דצמבר 2013, פרסם הפיקוח על הבנקים את תהליך קבלת רישיון סולק ואת הקריטריונים והתנאים הכלליים לשולט ומחזיק אמצעי שליטה במבקש רישיון סליקה. בחודש נובמבר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה מתוקנת של תהליך קבלת רישיון סולק. בטיטה, בין היתר, פורטו דרישות ההון מסולק, וכן נקבעו הוראות שונות בנוגע לאופן החזקת כספים שטרם הועברו לבתי העסק, אבטחת מידע, עבודה בתקן EMV, עמידה בהוראות דין ועוד.

בצד הטייטה הוציא הפיקוח על הבנקים הודעה לעיתונות לפיה, בין היתר: תינתן אפשרות לסולק חדש שקיבל רישיון מבנק ישראל, להתחבר למערכת כרטיסי החיוב באמצעות אירוח על תשתיות סולק קיים, על בסיס הסכם שייחתם ביניהם; גרעין השליטה המינימלי לבעלות בסולק הופחת כמפורט בטייטה המתוקנת; החוסן הפיננסי של בעל השליטה בסולק אף הוא הופחת בהתאם לאמור בטייטה המתוקנת והורחבה רשימת הגופים שיוכלו להרכיב גרעין שליטה בסולק.

בחודש פברואר 2015 פרסם בנק ישראל המלצות וצעדים להרחבת התפוצה והשימוש בכרטיסי חיוב מידי (דביט) בישראל ולהגברת התחרות בתחום כרטיסי החיוב. במסגרת ההמלצות, בין היתר, יקבע הפיקוח על הבנקים הוראות להפצת כרטיס חיוב מידי ללקוחות הבנקים וכללים להתחשבות כספית מיידית בעסקות המבוצעות בכרטיס חיוב מידי ולאופן הצגת פירוט העסקות המבוצעות בכרטיס. בחודש יוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים מספר הוראות שמטרתן להביא ליישום ההמלצות האמורות, ובכלל זה לוחות הזמנים ליישום ובחודש אוגוסט 2015 פורסמה ברשומות הוראת שעה, בה הכריזה נגידת בנק ישראל על העמלה הצולבת לעסקות חיוב מידי כעמלה בפיקוח ומחירה נקבע בשיעור של 0.3% מסכום העסקה לתקופה של שנה, החל מיום 1 באפריל 2016.

במקביל לאמור לעיל בנושא כרטיס חיוב מידי (דביט), בחודש יוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה להטמעת השימוש בתקן האבטחה EMV, הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה. בהוראה נקבעו, בין היתר, לוחות הזמנים להנפקת כרטיסים תומכי תקן EMV ולחיבור מסופים התומכים בתקן, וכן לכניסתו לתוקף של מנגנון הסטת האחריות מהמנפיק לסולק.

בחודש מאי 2015 הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית להגברת התחרותיות בתחום האשראי – הפרדת הבעלות בחברות כרטיסי האשראי מהבנקים. בחודש יוני 2015, החליטה ועדת השרים לענייני חקיקה לדחות את הדיון בהצעת החוק עד לאחר פרסום מסקנות ועדת שטרם והגעה להסכמות בין המציעים למשרדי האוצר והמשפטים. בחודש נובמבר 2015 החליטה ועדת השרים לענייני חקיקה לדחות את הדיון בהצעת החוק בשלושה חודשים. הצעת חוק פרטית נוספת בעניין ההפרדה בין חברות כרטיסי האשראי לבנקים הונחה על שולחן הכנסת בחודש יוני 2015.

בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרם). על הוועדה להמליץ בנושא הכנסת שחקנים חדשים לתחום זה, לרבות באמצעות הפרדת חברות כרטיסי האשראי מבעלות הבנקים. כן הוטל על הוועדה להמליץ על צעדים משלימים נדרשים ועל הסרת החסמים לכניסת שחקנים והגברת תחרות כאמור. ביום 14 בדצמבר 2015 פורסם דוח הביניים של הוועדה, שבמסגרתו הומלץ, בין היתר: להפריד את חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים בתוך 3 שנים ממועד אימוץ מסקנות הוועדה בחקיקה. לקבוע מגבלות על הגופים הרשאים לרכוש את חברות כרטיסי האשראי, להגביר את התחרות בשוק הסליקה (באמצעות קביעת תנאים מקלים למתן רישיון סליקה, הפחתת העמלה הצולבת לא יאוחזר משנת 2018, מעבר מסליקה חודשית ליומית תוך מספר שנים), לאפשר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות להשתמש במידע שבידן הנובע מתפעול פעילות ההנפקה ומהסליקה, לחייב את כל הבנקים להפיץ את כל כרטיסי האשראי בתנאים שווים, לאסור על כל הבנקים הגדולים להנפיק כרטיסי אשראי למשך ארבע שנים ולאפשר להם להנפיק כרטיסי דביט, לאפשר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות להנפיק כרטיסי אשראי במשותף עם בנקים (שאינם הבנקים הגדולים) או גופים פיננסיים עד לשיעור של 25% מסך מסגרות כרטיסי האשראי שלהן, והשארת הפיקוח על חברות כרטיסי האשראי בידי בנק ישראל. לגבי חלק מההמלצות קיימות דעות שונות של חלק מחברי הוועדה. הוועדה פנתה לציבור שייציג בפניה את עמדותיו בנוגע למסקנות הביניים עד ליום 7 בפברואר 2016. החברה הגישה את עמדתה לוועדה, הוועדה קיימה שימועים במהלך חודש פברואר 2016. בחודש יולי 2015 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת החוק לצמצום השימוש במזומן שפורסם בחודש ינואר 2015 ואושר על-ידי ועדת השרים לחקיקה בחודש מאי 2015, שמטרתו להביא ליישום האמור בדוח הוועדה לבחינת צמצום השימוש במזומן במשק הישראלי, תוך קביעת מגבלות באופן מדורג על שימוש במזומן ובשיקים סחירים על מנת לצמצם את תופעת הכלכלה השחורה בישראל, להיאבק בפשיעה ובהלבנת הון ולאפשר שימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויעילים. בין היתר מוקנית בתזכיר החוק סמכות למחונה על הגבלים עסקיים לקבוע שיעורי עמלה צולבת של עסקות בכרטיסי חיוב. הצעת החוק קובעת כי תנאי לתחולתו הוא כי כרטיסי חיוב מידי הינם מוצר זמין בדומה לכרטיסי חיוב נדחה.

בחודש יולי 2015 נכנס לתוקף תיקון לכללי הבנקאות בנוגע לעמלות, לפיו צומצם מספר העמלות הנגבות מבתי עסק קטנים המקבלים שירותי סליקה, על-ידי קביעת תעריפון אחיד של שירותים שכחים בתחום. כמו-כן, בהתאם לתיקון, תוקנו הכללים בנוגע לעמלות הנגבות ממחזיקי הכרטיס, כגון: האחדת הכללים בנוגע לגביית עמלת המרה. בנוסף, החל מחודש יולי 2015 נכנס לתוקף צו המגביל את סכום העמלה המרבי שניתן לגבות בעד שירותי "הודעות או התרעות" וכן צו המגביל את סכום העמלה המרבי בעד שירות הניתן בידי סולק לנותן שירותי ניכיון בעסקות בכרטיסי חיוב.

בחודש אוגוסט 2015 פרסם בנק ישראל דוח ביניים בנושא "שרשרת ביצוע עסקות בכרטיס חיוב" הכולל המלצות להגברת התחרות, היעילות והיציבות בשוק כרטיסי החיוב ושלדברי בנק ישראל צפויות להסיר את החסמים הקיימים בשוק ולאפשר כניסת שחקנים חדשים. בחודש נובמבר 2015 אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית, במסגרת חוק ההסדרים, את חוק התוכנית הכלכלית לשנים 2015 ו-2016, שבמסגרתו, בין היתר, יכולים גופים חוץ-בנקאיים לגייס הון באמצעות הנפקת תעודות התחייבות לציבור. הגדלת מקורות המימון צפויה, בין השאר, להגביר את יכולת התחרות של הגופים החוץ-בנקאיים אל מול מערכת הבנקאית במתן אשראי למשקי הבית ולעסקים הקטנים והבינוניים, ובכך להוזיל את עלויות האשראי בסקטור האשראי הקמעונאי.

בחודש דצמבר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראה בנושא סולקים וסליקת עסקות בכרטיסי חיוב, שבמסגרתה הוסדרו חלק מההוראות הנזכרות לעיל וכן הוסדרו בה נושאים נוספים, בכלל זה: דרישות הון מסולק; הגנה על כספים בסליקה; חובת עמידה בהוראות דין בהתאם לאופי הסולק; העברת כספים בעסקות חיוב מידי (דביט), מנגנון הסטת אחריות, יחסי סולק – בית עסק והשכרת מסופים.

ריבוי הליכי הרגולציה, ככל שיישמו, עלולים להיות בעלי השפעה מהותית לרעה על פעילות החברה, אך בשלב זה לא ניתן להעריך את היקפה.

לפרטים נוספים בנושא שינויים רגולטוריים המתחייבים גם לחברות כרטיסי אשראי, ראה פרק "יוזמות רגולטוריות" בפרק מגזר משקי הבית.

פעילויות נוספות

בנוסף לפעילויות הקשורות בהנפקה ובסליקה של כרטיסי אשראי, כמפורט לעיל, לקבוצת ישראלכרט פעילויות נוספות כדלקמן: פעילות בתחום הבטחת פירעון המחאות וניכיון; הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיס אשראי; ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג (ניכיון חייבים).

מיזוג חברת ויזה אירופה עם חברת ויזה אינק

הבנק מחזיק במניות של ויזה אירופה.

ביום 21 בדצמבר 2015 הכריזה Visa inc. על כוונתה לרכוש את ויזה אירופה. עם סגירת העסקה לקראת תום הרבעון השני של שנת 2016 יעביר הבנק את החזקותיו בוויזה אירופה. בתמורה לסך של כ-25-20 מיליון אירו, שיתקבל במזומן ובמניות חסומות של Visa inc. בנוסף, בתום 4 שנים ממועד סגירת העסקה בכפוף בין היתר לעמידה במבחני הכנסות עתידיים ובתנאים נוספים, הבנק עשוי לקבל תקבול מותנה בסך של כ-7-6 מיליון אירו במזומן, שיוענק במידה ובתום 4 שנים הבנק ימשיך להיות PRINCIPAL MEMBER. עם השלמת עסקת החלפת המניות מבחינה משפטית (Closing) לקראת תום הרבעון השני של שנת 2016 צפוי הבנק להכיר ברווח לפני מס בסך של כ-25-20 מיליון אירו. הרווח כפוף לשינויים שעשויים לנבוע מערעורים של שאר החברים בוויזה אירופה ביחס לחלקם בתמורה. ההכרה ברווח ביחס לתקבול המותנה תידחה עד למועד בו סכום המזומן יהיה קבוע או ניתן לקביעה.

תרומת ההכנסות מכרטיסי אשראי

תרומת ההכנסות מכרטיסי אשראי להכנסות מעמלות, שנכללו במסגרת ההכנסות התפעוליות (לפני ניכוי ההוצאות המת"חסות), הסתכמה בשנת 2015 ב-1,725 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,674 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של כ-3.0%.

טבלה 46-5: התפלגות תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים בכרטיסי אשראי לפי מגזרי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	תיירות נכנסת ואחרים	סך-הכל
במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	125	20	48	15	6	-	214
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	-	10	-	10
רווח מימוני, נטו	125	20	48	15	16	-	224
הכנסות מעמלות	629	356	124	13	9	594	1,725
סך-הכל הכנסות	754	376	172	28	9	594	1,949
הוצאות בגין הפסדי אשראי							
הוצאות תפעוליות ואחרות	505	254	86	9	5	-	1,392
רווח לפני מסים	228	109	82	19	4	61	519
הפרשה למסים על הרווח	70	34	25	6	1	5	159
רווח נקי:							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	158	75	57	13	3	11	360
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(3)	(1)	-	-	-	-	(4)
המיוחס לבעלי המניות בבנק	155	74	57	13	3	11	356
יתרות ממוצעות							
יתרה ממוצעת של נכסים	6,836	3,833	1,374	243	122	-	17,239
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	-	2,314	2,169	9,979	-	14,462
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	9,107	5,534	2,594	157	90	-	17,482
מספר משרות ממוצע	696	335	220	12	8	-	1,815

טבלה 46-5: התפלגות תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים בכרטיסי אשראי לפי מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*							
מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	תיירות נכנסת ואחרים	סך-הכל
במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	92	18	50	16	-	14	190
הכנסות מימון שאינן מריבית	-	-	-	-	37	-	37
רווח מימון, נטו	92	18	50	16	51	-	227
הכנסות מעמלות	610	345	120	14	9	576	1,674
סך-הכל הכנסות	702	363	170	30	9	576	1,901
הוצאות בגין הפסדי אשראי							
הוצאות תפעוליות ואחרות	472	234	80	9	4	514	1,313
רווח לפני מסים	219	122	88	21	5	62	568
הפרשה למסים על הרווח	65	36	25	6	1	14	165
רווח נקי:							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	154	86	63	15	4	37	403
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(4)	(1)	-	-	-	-	(5)
המיוחס לבעלי המניות בבנק	150	85	63	15	4	37	398
יתרות ממוצעות							
יתרה ממוצעת של נכסים	6,368	3,575	1,267	228	114	-	16,172
יתרה ממוצעת של התחייבויות	-	-	2,281	2,139	9,839	-	14,259
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	8,612	5,271	2,432	152	94	-	16,561
מספר משרות ממוצע	728	345	112	12	8	554	1,759

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11(1) בדוחות הכספיים.

פעילות קבוצת הבנק בשוק ההון כוללת מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר תפעול וקסטודי בניירות-ערך ישראלים, כולל בתחום המע"ף (הבנק וכן חברה בת בבעלותו המלאה הינם חברים בבורסה ובמסלוקת הבורסה. לפרטים בדבר שיעבוד אשר נרשם על נכסי הבנק כתנאי לחברותו במסלוקת שונות, ראה ביאור 27 בדוחות הכספיים). הבנק פעיל גם בתחום מסחר בניירות-ערך זרים (חבר במסלוקת ה-Euroclear), בתחום מחקר וייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון, מתן שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול הנפקות, ניהול תיקי השקעות בניירות-ערך ובנכסים פיננסיים עבור לקוחות פרטיים, תאגידים, מלכ"רים ומוסדות וכן במתן שירותי נאמנות (כמו-כן לחברה כלולה של הבנק פעילות בתחום החיתום). הפעילויות והשירותים הפיננסיים המפורטים לעיל, מתבצעים בחלקם ישירות על-ידי הבנק ובחלקם על-ידי חברות בנות, אשר כל אחת מהן מתמחה ועוסקת בתחום מוגדר.

ייעוץ פנסיוני

לבנק רישיון יועץ פנסיוני והוא מעסיק יועצים בעלי רישיון יועץ פנסיוני. עד כה נחתמו על-ידי הבנק הסכמי הפצה עם כ-16 חברות המנהלות קופות-גמל וקרנות פנסיה.

החל משנת 2013 החל הבנק בפריסת מרכזי ייעוץ פנסיוני ברחבי הארץ. עד כה הוקמו 12 מרכזי ייעוץ. על הבנק, כמו על יתר המפיצים הפנסיונים, חלה חובת שימוש במסלוקת הפנסיונית שהוקמה לשם העברת מידע מקדים על אחזקות הלקוח במוצרים פנסיונים מהגופים המוסדיים ליועצים ולמשווקים הפנסיוניים. הבנק מקושר למסלוקת הפנסיונית וקולט את אחזקות הלקוח במוצרים פנסיונים באמצעות ממשק האחזקות האחד. קיימים קשיים בהענקת הייעוץ הפנסיוני ללקוחות, הנובעים בין היתר, בקושי בקבלת מידע מלא שוטף ועל מהגופים המוסדיים ומהמעסיקים והעברתו למסלוקת. כמו-כן, בשלב זה, המסלוקת אינה מבצעת העברות כספיות בקשר עם המוצרים הפנסיוניים וקיים קושי בסליקת פעולות כספיות. קושי נוסף נוגע להפצת מוצרי ביטוח. טרם הותקנו תקנות המסדירות את שיעור עמלת ההפצה של מוצרי ביטוח ולא נחתמו הסכמים להפצתם. קיים קושי בבחינת מוצרי ביטוח בשל המגוון הרחב של תוכניות הביטוח בשנים השונות והקושי לבצע השוואה ביניהם.

במסגרת התוכנית להגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני של משרד האוצר יכנסו, בשנת 2016, לתוקפם תיקוני חקיקה שעדיין לא ברורה השפעתם על הייעוץ הפנסיוני בבנק:

1. העובד רשאי לבחור בכל עת את בעל הרישיון הפנסיוני לצורך מתן ייעוץ/שיווק פנסיוני וביצוע פעולות.
2. נקבעו הנחיות בעניין מסלולי השקעה בקופות-גמל ובכלל זה מסלולים תלויי גיל ומסלולים מתמחים.

להלן תיאור השירותים העיקריים הניתנים על-ידי קבוצת הבנק במסגרת פעילות שוק ההון וכן בדבר חלק מחברות קבוצת הבנק הפעילות בתחום:

הפצת קרנות השתלמות, קופות-גמל וקרנות פנסיה

הבנק התקשר בהסכמים בדבר הפצה של קרנות השתלמות, קופות-גמל וקרנות פנסיה בין לקוחותיו, והוא זכאי לגבות עמלות הפצה בקשר עם הפצתן בהתאם לקבוע בתקנות.

הפצת קרנות נאמנות

הבנק התקשר בהסכמים בדבר הפצה של יחידות של קרנות נאמנות בין לקוחותיו, וזאת עם הרוב המכריע של מנהלי קרנות הנאמנות בישראל, והוא זכאי לגבות ממנהלי הקרנות עמלות הפצה בקשר עם פעילות זו, בהתאם לקבוע בתקנות.

פועלים סהר בע"מ

פועלים סהר בע"מ (להלן: "פועלים סהר"), שהינה חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, הינה חברה בבורסה ובמסלוקת הבורסה. החברה מתמחה במתן שירותים לגופים מוסדיים: קרנות פנסיה ותיקות וחדשות, קופות-גמל בנקאיות, קופות-גמל ענפיות, קרנות השתלמות, חברות ביטוח וחברות גופים ציבוריים. החברה נותנת ללקוחות שירותי ברוקראגי בארץ ובח"ל, שירותי מחקר, שירותי משמרת ושירותים נלווים נוספים לרבות שירותים תפעוליים.

פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ

פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ, שהינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק, עוסקת בניהול תיקי השקעות עבור לקוחות פרטיים, גופים עסקיים, מלכ"רים ואחרים. ניהול ההשקעות עבור לקוחות החברה, הן הישראליים והן הזרים, מתבצע בשוק ההון הישראלי וכן בשוקי ההון בעולם. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 ניהלה החברה תיקים בערך כספי של 16.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-15.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

שירותים למנהלי נכסים פיננסיים

מערך שירות למנהלי נכסים פיננסיים, מאגד בתוכו פעילויות של מתן שירותים שונים למנהלי נכסים פיננסיים: מנהלי קופות-גמל, קרנות השתלמות ופנסיה, מנהלי קרנות נאמנות ומנהלי תיקי השקעות. פעילות המערך כוללת תפעול הנכסים הפיננסיים האמורים לעיל ומתן שירותים בנקאיים לגופים המנהלים אותם. השירותים כוללים בין השאר שיעור נכסים, הפקת דוחות בקרה, הפקת דיווחים לרשויות, ניהול ספרים, ניהול חשבונות וזכויות עמיתים בקופות-גמל, חישוב תשואות. לבנק הסכמים למתן שירותים תפעוליים בעבור חברות לניהול קופות-גמל, חלקם כחלק נלווה למכירת קופות-גמל שהיו בבעלות הבנק. בתחום קרנות הנאמנות לבנק הסכמים למתן שירותים לחברות לניהול קרנות נאמנות. בנוסף, המערך נותן שירות לחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנוהלות בחברות ביטוח) ולקרנות הנאמנות. סכומי היתרות וכן תוצאות פעילות זו מוצגים במגזר ניהול פיננסי. בסוף שנת 2015 הסתכם היקף הנכסים של קופות הגמל, קרנות ההשתלמות והפנסיה להן מספק הבנק שירותי תפעול בסך של כ-116.4 מיליארד ש"ח, שווי הנכסים של קרנות הנאמנות להן מספק המערך שירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים הסתכם בסך של כ-70 מיליארד ש"ח.

שירותים למוסדות פיננסיים

במסגרת ניהול פעילותו מול בנקים ומוסדות פיננסיים זרים, הבנק מספק שירותי סאב-קסטודי לבנקים קסטודיאנים מובילים מחו"ל הפעילים בישראל בתחום ניירות-ערך.

שירותי ברוקראזי

בחטיבת שווקים פיננסיים פועלים בנוסף לחדר עסקות מטבע-חוץ, גם שני חדרי מסחר בניירות-ערך: חדר מסחר בניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר בניירות-ערך זרים. בחדר המסחר הישראלי, ניתן שירות ללקוחות מוסדיים וכן ללקוחות פרטיים בעלי פעילות גבוהה. בחדר מסחר ניירות-ערך זרים, ניתן שירות ללקוחות מוסדיים, ללקוחות פרטיים נבחרים וכן גיבוי לפעילות המסחר ליתר לקוחות הבנק. שלושת חדרי המסחר פועלים בתיאום ומעמידים לרשות לקוחות הבנק מעטפת שירות מקצועית, מתקדמת ועילה תחת קורת גג אחת.

טבלה 47-5: התפלגות תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים בשוק ההון לפי מגזרי פעילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	סך-הכל
במיליוני ש"ח						
36	849	44	20	55	292	1,296
עמלות והכנסות אחרות						
הוצאות תפעוליות ואחרות:						
62	495	35	-	-	540	1,132
מחיצוניים						
8	167	11	7	32	(225)	-
בינמגזרי						
(34)	187	(2)	13	23	(23)	164
רווח (הפסד) לפני מסים						
(14)	77	(1)	5	10	(10)	67
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)						
רווח (הפסד) נקי:						
(20)	110	(1)	8	13	(13)	97
המיוחס לבעלי המניות בבנק						
יתרה ממוצעת						
2,842	56,913	3,730	2,193	1,329	102,347	169,354
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות ⁽¹⁾						
-	1,093	-	-	-	-	1,093
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול						
2,002	129,524	8,437	14,016	161,797	517,951	833,727
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך						
128	1,668	96	57	938	1,463	4,350
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון						

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*						
מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	סך-הכל
במיליוני ש"ח						
33	854	45	20	56	302	1,310
עמלות והכנסות אחרות						
הוצאות תפעוליות ואחרות:						
59	624	39	-	-	520	1,242
מחיצוניים						
9	182	12	6	24	(233)	-
בינמגזרי						
(35)	48	(6)	14	32	15	68
רווח (הפסד) לפני מסים						
(14)	61	(2)	5	13	6	69
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)						
רווח (הפסד) נקי:						
(21)	(13)	(4)	9	19	9	(1)
המיוחס לבעלי המניות בבנק						
יתרות ממוצעות						
2,866	57,607	4,217	2,559	3,137	90,601	160,987
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות ⁽¹⁾						
-	882	-	-	-	-	882
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול						
1,987	118,065	7,830	13,263	161,695	504,054	806,894
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך						
132	1,593	97	45	1,068	1,520	4,455
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון						

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11. (1) בדוחות הכספיים.
(1) קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

כללי – המגזרים הפיקוחיים השונים והקריטריונים לשייך לקוחות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. להלן השינויים העיקריים בהוראות הדיווח לציבור:

- נוספה דרישה לגילוי על "מגזרי פעילות פיקוחיים", בהתאם להגדרות של הפיקוח על הבנקים, המבוססות בעיקרן על סיווג הלקוחות על-פי מחזור הפעילות של הלקוח. מתכונת הגילוי על מגזרי הפעילות הפיקוחיים כוללת את המגזרים הבאים: בנקאות פרטית, משקי בית, עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים, גופים מוסדיים וניהול פיננסי.
 - נוספה דרישה לגילוי נפרד על מגזר "ניהול פיננסי".
 - פעילות הבנק בחו"ל תוצג בנפרד תוך הפרדה בין פעילות אנשים פרטיים לבין פעילות עסקית.
- ההוראות שנקבעו בחוזר חלות מהדוחות הכספיים לשנת 2015 בקשר לנתונים מאזניים. יתר הדרישות בקשר לגילויים יחולו החל מהדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2016, למעט הגילוי הנפרד על מגזר ניהול פיננסי שלא יחול בשנים 2015 ו-2016. כמו-כן, נקבעו הקלות לסיווג למגזרים לצורך הצגת מספרי השוואה. ליישום ההוראות לראשונה תהיה השפעה הצגתית על הדוחות הכספיים של הבנק. ביאור 29 הותאם בכדי לכלול את הגילוי החדש בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל.

להלן הגדרות ומאפייני מגזרי פעילות הפיקוחיים:

אנשים פרטיים – מסווגים למגזרי פעילות לפי תיק נכסים פיננסיים בבנק, כמפורט להלן:

- מגזר הבנקאות הפרטית – אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- מגזר משקי בית – כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית.

לקוחות עסקיים – מסווגים למגזרי פעילות לפי מחזור הפעילות, כמפורט להלן:

- עסק זעיר – עסק שמחזור פעילותו קטן מ-10 מיליוני ש"ח.
 - עסק קטן – עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-10 מיליוני ש"ח וקטן מ-50 מיליוני ש"ח.
 - עסק בינוני – עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
 - עסק גדול – עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.
- כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, פעילות הלקוח העסקי סווגה לפי האמור להלן: כאשר סך החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח סווג הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר סך החבות שלו מתחת ל-100 מיליון ש"ח, התבסס סיווג הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי על סך הנכסים במאזן של העסק.
- בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל, נקבע כי לקוח עסקי, אשר החבות שלו לבנק עד סך של 300 אלפי ש"ח (לרבות מסגרת אשראי וכו'), ולבנק אין מידע על מחזור הפעילות שלו, יסווג למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), כאשר במקום סך הנכסים במאזן הסיווג יעשה לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.

גופים מוסדיים – כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, חברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.

מגזר ניהול פיננסי – כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. בהתאם להוראות המעבר לשנת 2015, לא נכללו בביאור גילוי נפרד אודות מגזר הניהול הפיננסי וגילויים אודות אזורי גאוגרפיים ומגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה.

אחר – לרבות פעילויות שהופסקו, רוחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

הגילוי על מגזרי פעילות בבנק מתבסס על שייך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, ומבוצע בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק (ראה פרק "תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות", לעיל). פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט לעיל. השוני בהגדרות בא לידי ביטוי בעיקר המגזרים הבאים:

- לקוחות פרטיים, עם תיק נכסים פיננסיים בבנק הנמוך מ-3 מיליוני ש"ח, שסווגו למגזר בנקאות בפרטית בגילוי על מגזרי פעילות, סווגו למגזר משקי בית בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- עסקים זעירים וקטנים, שסווגו למגזרים משקי בית ובנקאות בפרטית בגילוי על מגזרי פעילות, בהתבסס על שיוכם ליחידה הארגונית המטפלת, סווגו למגזרים העסקיים האמורים בהתאם לקריטריונים שפורטו לעיל, בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים שסווגו למגזר העסקי או למגזר המסחרי בגילוי על מגזרי פעילות, בהתבסס על שיוכם ליחידה הארגונית המטפלת ועל בסיס השתייכותם לקבוצת חברות, סווגו למגזר עסקים זעירים וקטנים בהתאם לקריטריונים שפורטו לעיל, בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- גופים מוסדיים שסווגו למגזר עסקי ולמגזר ניהול פיננסי בהתאם לגילוי על מגזרי פעילות, סווגו למגזר גופים מוסדיים בגילוי על במגזרי פעילות פיקוחיים.

טבלה 48-5: תמצית נתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

ליום 31 בדצמבר 2015													
סך-הכל	פעילות בחו"ל				פעילות בישראל								
	סך פעילות חו"ל	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך פעילות ישראל	מגזר אחר	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים זעירים וקטנים	מגזר בנקאות פרטית	מגזר משקי הבית	
במיליוני ש"ח													
יתרת אשראי לציבור ברוטו													
	282,911	23,293	17,135	6,158	259,618	5,159	-	1,752	61,935	28,578	50,392	3,043	108,759
יתרת חובות פגומים	5,336	131	101	30	5,205	-	-	-	2,961	492	1,086	5	661
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	857	-	-	-	857	-	-	-	-	1	132	-	724
יתרת פיקדונות הציבור	321,727	36,277	15,680	20,597	285,450	-	-	43,580	28,797	19,128	41,481	33,938	118,526
יתרת נכסי סיכון	345,124	28,254	20,890	7,364	316,870	3,795	25,065	6,548	87,976	44,185	55,543	5,445	88,313

5.5 חברות מוחזקות עיקריות

כללי

קבוצת הבנק פועלת באמצעות חברות בנות בנקאיות ושאינן בנקאיות בישראל ובחו"ל. תחומי פעילותן של אותן חברות בנות שאינן בנקאיות הינם בתחום הפיננסי, שיווק ותפעול מערך כרטיסי האשראי, פעילות בעסקי נאמנות, הנפקה ומימון ומתן שירותי בנקאות להשקעות.

תרומת החברות המוחזקות לתוצאות הפעילות של הבנק בנטרול הפרשי שער של החברות הבנות בחו"ל בשנת 2015 הסתכמה ב-508 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-542 מיליון ש"ח בשנת 2014.

השקעת הבנק בחברות המוחזקות ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-16.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-16.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

חברות בת בישראל

להלן סקירה על חברות עיקריות:

קבוצת ישראלכרט

הקבוצה כוללת את החברות: ישראלכרט בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ, יורופיי (יורוקרד) ישראל בע"מ, ישראלכרט מימון בע"מ, ישראלכרט (נכסים) 1994 בע"מ, צמרת מימונים בע"מ וגלובל פקטורינג בע"מ. חברות אלו מהוות את פעילות הבנק בתחום כרטיסי האשראי. פעילות הליבה של קבוצת ישראלכרט הינה הנפקה, סליקה ומימון של כרטיסי אשראי מסוג "ישראלכרט", מותג פרטי בבעלותה, וכן של כרטיסי אשראי מסוג "מסטרקרד", "ויזה" ו"אמריקן אקספרס" וזאת מכוח הסכמי רישיון. בנוסף, לקבוצה פעילויות בתחומים: הענקת אשראי צרכני שלא באמצעות כרטיס אשראי, הבטחת פירעון המחאות וניכיון המחאות, ניכיון שוברים באופן ישיר ופעילות בתחום הפקטורינג (ניכיון חייבים).

הרווח הנקי של קבוצת ישראלכרט, הסתכם בשנת 2015 ב-291 מיליון ש"ח בהשוואה ל-337 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של כ-13.6%. הרווח הנקי בשנת 2014, כלל רווח בסך 9 מיליון ש"ח ממכירת מניות Mastercard Inc. אשר בוצעה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2014.

תרומת קבוצת ישראלכרט לתוצאות הפעילות של הבנק, לאחר מסים, בשנת 2015 הסתכמה ב-282 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-327 מיליון ש"ח בשנת 2014.

סך השקעת הבנק בקבוצת ישראלכרט הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב-2,743 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,461 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014.

תשואת הרווח הנקי להשקעה של קבוצת ישראלכרט הסתכמה ב-2015 ב-10.75% בחישוב שנתי, בהשוואה ל-14.21% בשנת 2014. לפרטים נוספים בנושא שינויים רגולטוריים ראה פרק "פרטים נוספים אודות פעילות במוצרים מסוימים" לעיל. לפרטים בנוגע לסוגיות רגולטוריות שונות, ראה ביאור 26 ג' בדוחות הכספיים.

קבוצת פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ

קבוצת פועלים שוקי הון בע"מ (להלן: "פועלים שוקי הון") פעלה בשנת החשבון בשלושה תחומים עיקריים: השקעה בתחום קרנות הון והשקעות ישירות, פעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל, ופעילות ברוקר-דילר בארצות-הברית. במסגרת פעילות ההשקעה בקרנות הון (Private Equity) משקיעה פועלים שוקי הון בקרנות הון הפעילות במגוון סקטורים כולל: תשתיות, buyout אנרגיה אלטרנטיבית וכו'. בנוסף, פועלים שוקי הון ממשיכה לעסוק בניהול של קרנות הון סיכון על-פי היתר שניתן לה מבנק ישראל. פועלים שוקי הון משקיעה גם בחברות במגוון סקטורים כולל: תעשייה, פינטק וכו'.

במסגרת פעילותה בתחום הבנקאות להשקעות מעמידה פועלים שוקי הון מגוון שירותים הכוללים: ייעוץ פיננסי ואסטרטגי למיזוגים ורכישות וליווי חברות בהשקעות שונות בארץ ובחו"ל וייעוץ לגיוסי הון ציבוריים ופרטיים בחו"ל. בנוסף, פועלים שוקי הון מחזיקה בפועלים אי.בי.אי (שיעור החזקות 18.93%), העוסקת במתן שירותי ייעוץ, חיתום וניהול הנפקות ציבוריות בישראל ובגיוסי הון בדרך של הנפקות פרטיות.

פעילות הברוקר-דילר בארצות-הברית בוצעה בשנים האחרונות באמצעות חברה בת בבעלות מלאה HSU (Hapoalim Securities USA Inc.). בחודש דצמבר 2015 הוחלט על צמצום ניכר בפעילותה של HSU.

תרומת פועלים שוקי הון לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2015 הסתכמה בהפסד בסך של 10 מיליון ש"ח, הכולל תרומה שלילית בסך של 52 מיליון ש"ח כתוצאה מצמצום פעילותה בחברת HSU בתחום השווקים המתעוררים וה-Fixed income. בשנת 2014 תרומת פועלים שוקי הון לתוצאות הפעילות של הבנק הסתכמה ברווח בסך של 43 מיליון ש"ח. השקעת הבנק בפועלים שוקי הון הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 ב-853 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-863 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014.

פעילות קבוצת הבנק בחו"ל

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק מתבצעת באמצעות חברות בנות בנקאיות, חברות פיננסיות, סניפי הבנק בחו"ל ונציגויות. פעילות הבנק בחו"ל מתמקדת במגזר הבנקאות הפרטית ובמגזר העסקי. בנוסף, לבנק פעילות במגזר משקי הבית ובמגזר המסחרי, בתורכיה ובקזחסטן. במסגרת פעילותו הבינלאומית מקיים הבנק קשרים עם בנקים כתבים ברחבי העולם. הפעילות מול בנקים כתבים אלה כוללת מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמיון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה פרק "חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים"). במסגרת פעילות הבנקאות הפרטית מספק הבנק ללקוחותיו בעלי עושר פיננסי בחו"ל שירותים ומוצרים מתקדמים ומקצועיים, הכוללים מוצרי השקעה וניהול נכסים גלובלי. פעילות המגזר העסקי בחו"ל כוללת מתן אשראי ללווים מקומיים וזרים, וכן השקעות באגרות-חוב. הפעילות במגזר משקי הבית ובמגזר המסחרי בשווקים מתעוררים ממוקדת בפעילות בנק פוזיטיב בתורכיה ובבנק פוזיטיב בקזחסטן. בנושא הסכם מכירת החזקות הבנק בבנק פוזיטיב בקזחסטן ראה להלן. הדגש המרכזי באסטרטגיית הבנק מכוון לפעילות הבנקאות המסחרית בניו-יורק ולפעילות הבנקאות הפרטית הבינלאומית (Global Private Banking). הבנק שואף להמשיך להרחיב את מעטפת השירות ולשפר את יכולותיו בתחום המוצרים, השיווק והשירות ללקוחות.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

להלן יתוארו בקצרה מגבלות עיקריות שחלות על הפעילות הבינלאומית:

פיקוח רגולטורי בחו"ל

בנוסף לכללים ולמגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל, פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (cross border regulations) ולפיקוח רגולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה.

עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים

במהלך שנת 2011 מסרו רשויות שוויץ לבנק הפועלים (שוויץ) בע"מ (להלן: "הפועלים שוויץ"), כי כמה בנקים שוויצריים ובהם הפועלים שוויץ נחקרים על-ידי רשויות של ארצות-הברית, ככל הידוע בקשר עם חשד או חשש לסיוע ללקוחות אמריקאים בהעלמת מס מרשויות ארצות-הברית. לא נמסרו פרטים או נסיבות המתייחסים לפועלים שוויץ עצמו בקשר עם החקירה.

לפי בקשת רשויות שוויץ, מסרו אותם בנקים מידע סטטיסטי אודות עסקיהם עם לקוחות אמריקאים לרשויות שוויץ, על מנת שיעבירו אותו לרשויות ארצות-הברית. במסגרת זו, מסר בנק הפועלים שוויץ במחצית השנייה של שנת 2011 מידע סטטיסטי לרשויות שוויץ, מבלי למסור פרטים מזיהם על הלקוחות, כגון שמות לקוחות. הפועלים שוויץ שיתף וממשיך לשתף פעולה עם רשויות שוויץ ופועל על-פי הוראות הדין החלות עליו.

ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם כי שלטונות ארצות-הברית ושווייץ הגיעו להסדר ("ההסדר השווייצרי"), לפיו בנקים שווייצריים אשר יבחרו להצטרף להסדר השווייצרי ויעמדו בתנאיו (ביניהם, תשלום קנס, מסירת מידע נרחב אודות החשבונות של לקוחותיהם האמריקאים, אודות כספים שהתקבלו מבנקים אחרים ועוד), לא יעמדו לדן בארצות-הברית בקשר עם עניינים המהווים חלק מהסדר זה. ההסדר השווייצרי מגדיר "קטגוריה 2" כקטגוריה שמתייחסת לבנקים שאינם נתונים לחקירה ושיכולים להצטרף להסדר ולחתום על הסכם אי העמדה לדן (Non-Prosecution Agreement). משרד המשפטים האמריקאי פרסם, כי ההסדר השווייצרי לא יחול על 14 בנקים שווייצריים, אשר לגבי פעילותם הינו מנהל חקירה. לפיכך, גם הפועלים שווייץ אינו נכלל בהסדר השווייצרי וביום 29 באוגוסט 2013 הודיע משרד המשפטים האמריקאי במכתב לבא כוחו של הפועלים שווייץ, כי הוא לא ייכלל בו בהיותו נתון לחקירה. במכתב האמור לא פורטו טענות או דרישות כלשהן.

מאז שנת 2011 ועד לתום שנת 2014, למעט מספר שיחות טלפון בין נציגי רשויות בארצות-הברית לבין נציגי הבנק ובאי כוחו בארצות-הברית, לא התקיימו פגישות או שיחות בין נציגי הרשויות בארצות-הברית ובין הבנק והפועלים שווייץ או באי כוחם, בהקשרים הנוגעים לחקירה כנגד הפועלים שווייץ ו/או לפעילות הבנקאית של גורמים אחרים בקבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

בתחילת שנת 2015 קיימו נציגי הבנק מספר פגישות עם נציגים של מחלקת השירותים הפיננסיים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services) (ה-NYDFS) ועם נציגים בווינגטון של משרד המשפטים של ארצות-הברית (Department of Justice) (ה-DOJ) וכן נפגשו עם נציגי ה-Federal Reserve בניו-יורק. במסגרת זו, הודיעו הרשויות האמריקאיות לנציגי הבנק על חקירה המתנהלת נגד קבוצת הבנק ונמסרו צווי גילוי מסמכים ובקשות שונות למידע וחומרים. פניות נוספות לאיסוף ומסירת מידע וחומרים נוספים נתקבלו במרוצת שנת 2015 ובחודשים ינואר ופברואר 2016. הבנק, באמצעות נציגו, מסר ומסר ל-DOJ ול-NYDFS מידע וחומרים שונים בדבר פעילות קבוצת הבנק מול לקוחות אמריקאים. הבנק, באמצעות נציגו, ממשיך לעמוד בקשר ולשתף עמם פעולה ונציגי הבנק צפויים להמשיך ולהיפגש עם נציגי הרשויות. במהלך התקופה שחלפה משנת 2011 נעזרת קבוצת הבנק ביועצים משפטיים חיצוניים מארצות-הברית, שווייץ וישראל ובוצעו בדיקות פנימיות בקשר לפעילות בנקאית מול לקוחות אמריקאים. הבנק ממשיך וצפוי להמשיך לערוך בדיקות פנימיות, בין השאר, על מנת להשלים את איסוף המידע והחומרים אשר נדרשו ונדרשים, מעת לעת, על-ידי הרשויות בארצות-הברית, ככל שהדבר ניתן ובגבולות הדין. הבנק מעריך שרוב החומר שהתבקש הבנק להעביר עד כה הועבר לרשויות האמריקאיות וניתן להניח שבמרוצת השנה יתקיימו איתן דיונים ביחס לחומרים. ביום 27 בינואר 2016 הודיע משרד המשפטים האמריקאי כי נחתם ההסכם האחרון עם הבנקים הנמנים על קטגוריה 2 שבהסדר השווייצרי. בהודעתו ציין עוד משרד המשפטים האמריקאי כי בסך-הכול נחתמו כ-80 הסכמים עם בנקים שווייצרים בהתאם לקטגוריה 2 שבהסדר השווייצרי. מנעד השונות בין הבנקים השווייצרים, ההסכמים השונים שנחתמו ביניהם לבין משרד המשפטים האמריקאי והחייבים והקנסות שהושטו במסגרתם הוא רחב מאוד, כפי שניתן ללמוד מהפרסומים הפומביים של משרד המשפטים האמריקאי בהקשר זה. במרוצת הזמן חתם משרד המשפטים האמריקאי גם על הסדרים עם בנקים שאינם נמנים על קטגוריה 2. גם הסדרים אלה שונים זה מזה וגם ביחס אליהם ניתן פרסום פומבי על-ידי משרד המשפטים האמריקאי. חלק מבנקים אלה שילמו קנסות גם לרשויות אמריקאיות אחרות.

בשלב זה, בשים לב לכך שנכון למועד הדיווח הרשויות האמריקאיות לא הפנו כנגד הבנק טענות קונקרטיות, בשים לב לכך שקבוצת הבנק אינה מנהלת משא ומתן עם הרשויות האמריקאיות ובשים לב לכך שלא ניתן ללמוד גזירה שווה בין ההסדרים שנחתמו בין בנקים שונים לבין משרד המשפטים האמריקאי כאמור לעיל (ובכלל זה אירועי ותוצאות בנק לאומי לישראל בע"מ בהקשר זה, השונים משל הבנק) וגם לאור חוות דעת משפטיות ואי הוודאות הנובעת מכל אלה, אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה. על אף האמור לעיל המפקח על הבנקים, לאחר שבחן את הנסיבות ומטעמי שמרנות חשבונאית, הורה לבנק במהלך 2014 לכלול בדוחות הכספיים הפרשה בגין האמור (שאלמלא הוראת המפקח על הבנקים לא הייתה נכללת בדוחות מהטעמים האמורים לעיל) ובהמשך הורה לתת לה גילוי בדוח השנתי לשנת 2014. לפיכך, הדוחות הכספיים כוללים הפרשה בסכום בשקלים חדשים השווה לכ-50 מיליון דולר ארצות-הברית. על-פי הוראת המפקח על הבנקים חושב סכום ההפרשה הנ"ל על בסיס אומדן של הסכום שהיה כנראה על הפועלים שווייץ לשלם לשלטונות ארצות-הברית לפי הנוסחה הקבועה בהסדר השווייצרי, אילו היה נכלל הפועלים שווייץ בקטגוריה 2 שלפי ההסדר השווייצרי, זאת הגם שההפרשה האמורה מתייחסת לקבוצת הבנק בכללותה ואפשר שנכח אי הוודאות הקיימת, כאמור לעיל, שהתוצאות בסופו של דבר יהיו שונות באופן מהותי מסכום ההפרשה עליו הורה המפקח על הבנקים.

חקירת הבנק בקשר עם בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA)

ביום 27 במאי 2015 פרסם משרד המשפטים האמריקאי את דבר קיומו של כתב אישום, שהוגש לבית המשפט הפדרלי בניו-יורק, נגד 14 בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA), בקשר לחשדות לביצוע עבירות שוחד, תרמית ועבירות קשורות. על-פי האמור בכתב האישום, חלק מהנאשמים ניהלו חשבונות בקבוצת הבנק. בנסיבות אלה, מקיימת קבוצת הבנק בדיקות פנימיות בקשר עם חשבונות הנוגעים לחקירה.

בחודש ספטמבר 2015 נודע לבנק, כי רשויות אמריקאיות חוקרות גם את מעורבותם של בנקים שונים, ובהם קבוצת הבנק, בנושא זה. הבנק מקיים מגעים עם רשויות אלה, משתף אתן פעולה בחקירה תוך המצאת מידע ומסמכים, בהתאם לדינים הרלוונטיים. בשלב מקדמי זה, אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה.

תמצית הדוחות הכספיים המצרפיים של הפעילות הבינלאומית

תמצית הדוחות הכספיים של הפעילות הבינלאומית המוצגת להלן כוללת את שלוחות הבנק בחו"ל אשר פעילות באחד או יותר מהתחומים הבאים: מתן אשראי, גיוס פיקדונות, הנפקת אגרות-חוב או כתבי התחייבות וניהול נכסי לקוחות. בנוסף, נכללת פעילות המרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בישראל.

א. טבלה 49-5: מאזן שלוחות הבנק בחו"ל**

יתרה ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני דולר		
נכסים		
8,851	7,387	מזומנים ופיקדונות בבנקים
2,102	1,971	ניירות-ערך
1	-	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
5,371	5,937	אשראי לציבור, נטו
-	50	אשראי לממשלות
30	24	בניינים וציוד
96	50	נכסים בגין מכשירים נגזרים
131	70	נכסים אחרים
16,582	15,489	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון		
8,421	9,297	פיקדונות הציבור
6,132	4,418	פיקדונות מבנקים
20	20	פיקדונות הממשלה
11	21	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
625	497	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
143	111	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
*231	149	התחייבויות אחרות
*15,583	14,513	סך-כל ההתחייבויות
53	34	זכויות שאינן מקנות שליטה
*946	942	אמצעים הוניים***
16,582	15,489	סך-כל ההתחייבויות וההון

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.1 (1) בדוחות הכספיים.

** מאזן הפעילות הבינלאומית מבוסס על נתוני השלוחות ומתורגם לדולר ארצות-הברית, לאחר ביצוע התאמות לכללי החשבונאות המיושמים על-ידי הבנק תוך ביצוע התאמות בגין יתרת עודף עלות הרכישה על ההון של השלוחות וייחוס חלקם של בעלי הזכויות שאינן מקנות שליטה.

*** כולל הון מחושב בסך של 288 מיליון דולר (31 בדצמבר 2014: בסך של 262 מיליון דולר) עבור סניפי הבנק שאינם חברות. ההון המחושב, כולל את סכומי הפיקדונות המקוריים שהופקדו בסניפי הבנק בתוספת רווחים או בניכוי הפסדים שנרשמו עד לתאריך המאזן, לרבות התאמות מהצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שוים ההון וקרן הון התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים.

ב. טבלה 50-5: נכסי לקוחות בשלוחות הבנק בחו"ל

יתרה ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני דולר		
9,046	9,794	פיקדונות הציבור, אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
9,448	10,661	נכסי לקוחות (חוץ-מאזני)
18,494	20,455	סך-הכל

ג. טבלה 51-5: רווח והפסד ותרומת שלוחות הבנק בחו"ל*

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014**	2015	
במיליוני דולר		
169	147	רווח מימוני, נטו
21	(3)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
148	150	רווח מימוני, נטו, לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
163	135	עמלות והכנסות אחרות
264	258	הוצאות תפעוליות ואחרות
47	27	רווח לפני מסים
23	28	הפרשה למסים על הרווח
		רווח (הפסד) נקי:
24	(1)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4	6	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
28	5	המיוחס לבעלי המניות בבנק

* מבוסס על תוצאות השלוחות בחו"ל ומתורגם לדולר ארצות-הברית, לאחר ביצוע התאמות לכללי החשבונאות המיושמים על-ידי הבנק; הפחתת עודף עלות הרכישה על ההון של השלוחות, ייחוס חלקם של בעלי מניות חיצוניים בתוצאות החברות המאוחדות והשלמה למס הנוסף החל על הבנק בישראל.

** הוצג מחדש ויישום למפרע. לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 10ד(1) בדוחות הכספיים.

מטבע הפעילות של החברות המאוחדות בחו"ל, מוגדר בהתאם להוראות המפקח על הבנקים (לפרטים נוספים ראה ביאור 10ג(2) בדוחות הכספיים לשנת 2015). בהתאם לכך, הפרשי השער בגין ההשקעה בבנק הפועלים שוויון נזקפים ישירות להון, במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים", נטו מהשפעת הגידור. ביחס ליתר החברות, הבנק מגדר מבחינה כלכלית את חשיפות המטבע האמורות והפרשי השער נזקפים לדוח רווח והפסד.

השקעות הבנק בשלוחות העיקריות בחו"ל הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2015 בסך של 3,682 מיליון ש"ח לעומת 3,626 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014.

תוצאות הפעילות של השלוחות העיקריות בחו"ל בשנת 2015, הסתכמו לרווח של כ-11 מיליון ש"ח (95 מיליון ש"ח כולל הפרשי שער) לעומת רווח של כ-129 מיליון ש"ח (208 מיליון ש"ח כולל הפרשי שער) בשנת 2014.

טבלה 5-52: נתונים על ההשקעה בשלוחות העיקריות ותרומתן לרווח הנקי של הבנק

31 בדצמבר 2015		
תשואה בשנת 2015 ⁽³⁾	תרומה בשנת 2015 בנטרול הפרשי שער ⁽²⁾	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015 ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח		
9.6%	95	1,108
סניפי ארצות-הברית ⁽⁴⁾		
2.1%	34	1,676
Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd.		
(16.5%)	(68)	328
בנק פוזיטיף**		
(6.2%)	(12)	237
Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A.		
(9.6%)	(38)	333
אחרים		
0.3%	11	3,682
סך-הכל		

31 בדצמבר 2014		
תשואה בשנת 2014 ⁽³⁾	תרומה בשנת 2014 בנטרול הפרשי שער ⁽²⁾	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014 ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח		
*9.4%	*71	*878
סניפי ארצות-הברית ⁽²⁾⁽⁴⁾		
3.5%	56	1,645
Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd.		
(7.3%)	(37)	495
בנק פוזיטיף		
(12.2%)	(12)	153
Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A.		
5.2%	21	456
אחרים		
3.6%	129	3,626
סך-הכל		

- * הוצג מחדש ויישום למפרע. לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11 בתמצית הדוחות הכספיים.
- ** כולל הפסד ממכירת קזחסטן בסך של 22 מיליון ש"ח (כ-17 מיליון לירות תורכיות). לפרטים נוספים ראה פרטים על בנק פוזיטיף בהמשך הפרק.
- (1) יתרת ההשקעה בחברות הבנות מוצגת לאחר התאמתה לכללי החשבונאות המיושמים בבנק.
- (2) תרומת השלוחות בחו"ל מורכבת מהרווח הנקי, מתורגם לש"ח, תוך ביצוע התאמות בגין הפחתת עודפי העלות על ההשקעה בגין השלוחות האמורות וייחוס חלקם של בעלי מניות חיצוניים ברווח של חברות מאוחדות בחו"ל, בניכוי השלמה לשיעור המס הסטטוטורי החל בישראל בסך 29 מיליון ש"ח (תקופה מקבילה אשתקד: 67 מיליון ש"ח).
- (3) תשואת החברות מחושבת על-ידי חלוקת תרומת החברות הבנות, בניכוי הפרשי שער, בהשקעה הממוצעת.
- (4) יתרת ההשקעה בסניפי הבנק בחו"ל מבוססת על ההון המחושב של הסניפים, הכולל את סכומי הפיקדונות המקוריים שהופקדו בסניפי הבנק בתוספת רווחים או בניכוי הפסדים שנרשמו עד לתאריך המאזן, לרבות התאמות מהצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שוויים ההון.

טבלה 53-5: פירוט הרווח הנקי (הפסד) בשלוחות העיקריות לאחר התאמתו לכללי החשבונאות המיושמים בבנק (במטבע מקומי)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2014	השינוי
במיליונים		
38.8	**29.5	**9.3
סניפי ארצות-הברית - דולר*		
11.2	20.8	(9.6)
Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. - פר"ש		
(77.8)	(27.8)	(50.0)
בנק פוזיטיף - לירה תורכית***		
(3.2)	(3.4)	0.2
Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. - דולר		
(10.6)	5.0	(15.6)
שלוחות אחרות - דולר		

* בסניפי ארצות-הברית - הנתונים הינם לפני מס מקומי.
 ** הוצג מחדש ויישום למפרע. לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 16 בתמצית הדוחות הכספיים.
 *** כולל הפסד ממכירת קזחסטן בסך של 22 מיליון ש"ח (כ-17 מיליון לירות תורכיות). לפרטים נוספים ראה פרטים על בנק פוזיטיף בהמשך הפרק.

פעילות הבנקאות הפרטית הגלובלית של קבוצת הבנק

במסגרת זו מספקת קבוצת הבנק ללקוחותיה הפרטיים המנהלים את חשבונותיהם בסניפי קבוצת הבנק בחו"ל וכן במרכז לבנקאות פרטית בתל-אביב, שירותים מקצועיים ומוצרים מתקדמים, הכוללים מוצרי השקעה וניהול נכסים גלובלי. הפעילות פרוסה כיום בישראל, אירופה, ארצות-הברית, אמריקה הלטינית, קנדה ואסיה, וזאת, בין היתר, באמצעות מוקדי פעילות הכוללים חברות בנות בנקאיות, סניפים, חברות בנות לניהול נכסים ונציגויות.

להלן פרטים על סניפי הבנק וחברות הבנות העיקריות בחו"ל הפועלים בתחום הבנקאות הפרטית:

Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. (הפועלים שוויץ)

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) העוסקת בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות שלושה סניפים: שניים בשוויץ, בציריך ובגינבה ואחד בלוקסמבורג. כמו-כן, פועל הבנק באמצעות חברות ליעוץ השקעות בהונג קונג, בישראל ונציגויות בישראל וברוסיה.

הרווח הנקי של הפועלים שוויץ הסתכם בשנת 2015 בכ-11 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה לכ-21 מיליון פרנק שוויצרי בשנת 2014. הקיטון ברווח נובע מקיטון בהכנסות מעמלות, גידול בהוצאות התפעוליות והוצאות המס אשר קוזזו על-ידי גידול בהכנסות מימון שאינן מריבית ובעיקר התאמות חיוביות לשווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים.

תרומת הפועלים שוויץ בנטרול הפרשי שער ולאחר השלמת מס בישראל לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2015 הסתכמה ב-34 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-56 מיליון ש"ח בשנת 2014.

סך-כל ההון של הפועלים שוויץ ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-427 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה לכ-419 מיליון פרנק שוויצרי בסוף שנת 2014.

סך-כל המאזן של הפועלים שוויץ ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם לכ-4,051 מיליון פרנק שוויצרי וזאת לעומת כ-3,812 מיליון פרנק שוויצרי בסוף שנת 2014.

סך האשראי של הפועלים שוויץ ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-1,308 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה לכ-1,487 מיליון פרנק שוויצרי בסוף שנת 2014.

סך פיקדונות הציבור של הפועלים שוויץ ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-3,444 מיליון פרנק שוויצרי בהשוואה לכ-3,212 מיליון פרנק שוויצרי בסוף שנת 2014.

לפרטים בדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה ביאור 26. בדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה ביאור 26. בדוחות הכספיים.

Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. (להלן: "הפועלים לוקסמבורג")

חברה בת בנקאית (בבעלות מלאה של הבנק) אשר עיקר פעילותה מתן שירותי תפעול לאשראי שניתן לחברות בזיקה ישראלית הפועלות באירופה.

האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-492 מיליון דולר בהשוואה 570 מיליון דולר בסוף שנת 2014. יתרת ההון המיוחס לבעלי המניות של הפועלים לוקסמבורג לסוף שנת 2015 מסתכם בכ-61 מיליון דולר בהשוואה ל-39 מיליון דולר בסוף שנת 2014 הנובע מהנפקת הון בסך 25 מיליון דולר בשנת 2015.

המרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בתל-אביב

מרכז המספק לתושבי חוץ מכל רחבי העולם שירותים ומוצרי בנקאות פרטית ומהווה חלק אינטגרלי ממערך ה-GPB.

Poalim Asset Management (Ireland) Ltd.–I Poalim Asset Management (UK) Ltd. (להלן: "חברות PAM")

Pam Holdings Ltd.

חברות PAM (חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק) אחראיות לבחירה, מתן תמיכה מקצועית בכל הקשור למוצרי השקעה המוצעים ללקוחות הבנקאות הפרטית הגלובלית ברחבי העולם, תוך שיתוף פעולה עם גופים פיננסיים בינלאומיים מובילים בתחומים אלה. הקבוצה מהווה נדבך מרכזי ביישום אסטרטגיית הצמיחה של הבנק בחו"ל.

נכון ליום 31 בדצמבר 2015 מחזיקים לקוחות קבוצת הבנק קרנות של גופים פיננסיים בינלאומיים אשר ל-PAM יש עימם שיתוף פעולה בסך של כ-2.4 מיליארד דולר בהשוואה ל-2.9 מיליארד דולר ביום 31 בדצמבר 2014. כמו-כן, חברות PAM עוסקות בפיתוח, תכנון ומתן תמיכה מקצועית במוצרי השקעה נוספים, בהם מוצרים מובנים (Structured Products), בסטנדרטים בינלאומיים, לרבות באמצעות שיתופי פעולה עם גופים פיננסיים מובילים בעולם. בנוסף, מציעות חברות PAM שירותי ייעוץ ומחקר לחברות הבנות וסניפי הבנק בחו"ל.

Hapoalim (Latin America) S.A. (להלן: "הפועלים לטין אמריקה")

עוסק במתן שירותי בנקאות פרטית ואשראי. הפועלים לטין אמריקה פועל באורוגוואי באמצעות שני סניפים במונטווידאו ופונטה דל אסטה.

סניפי ארצות-הברית

סניף ניו-יורק – פעילות במגזר העסקי

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בשלושה תחומי פעילות: מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות גדולות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכוללים: אשראי, סחר-חוץ, השקעות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC. מתן אשראי עסקי לחברות גדולות במשק האמריקאי בדרך של רכישת השתתפויות בקווי אשראי, המאורגנים על-ידי בנקים מובילים (כ-95% מהיקף האשראי ניתן לחברות בעלות דירוג השקעה, או מובטח על-ידי גופים בעלי דירוג השקעה, Investment Grade על-ידי חברות הדירוג הבינלאומיות Moody's & Standard & Poor's). מתן שירותי חדר עסקות, לרבות בשעות בהם סגורים חדרי העסקות בישראל, כחלק מהפעילות הגלובלית של חדרי העסקות של הבנק. בהתאם לאסטרטגיה אשר אושרה לסניף, מפתח סניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market (להלן: "פעילות מקומית") בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים, תוך מיקוד עסקי ברור באזורים גאוגרפיים ותחומי פעילות מוגדרים. כמו-כן, ימשיך הבנק בפעילותו בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה וכן ימשיך בפעילותו עם לקוחות ישראלים, להם פעילות עסקית בארצות-הברית. לבנק נציגויות בלוס אנג'לס. המתמקדות בעיקר בחברות בגודל בינוני ומעניקות מגוון פתרונות פיננסיים.

בנקאות פרטית בארצות-הברית

סניף מיאמי ומחלקת הבנקאות הפרטית בסניף ניו-יורק, מציעים שירותי בנקאות פרטית ללקוחות ה-GPB. הבנקאות הפרטית בארצות-הברית מתמקדת בעיקר בלקוחות מאמריקה הלטינית.

להלן נתונים מאזניים ותוצאות של סניפי ארצות-הברית

הרווח של סניפי ארצות-הברית לפני מס מקומי בשנת 2015 הסתכם לכ-39 מיליון דולר בהשוואה לכ-30 מיליון דולר בשנת 2014. הגידול ברווח נובע בעיקר מגידול בהכנסות ריבית נטו כתוצאה מגידול בפעילות השוטפת ומירידה בהוצאה להפסדי אשראי בהשוואה לשנת 2014, קיטון בתקבולים בגין מכירת אגרות-חוב שהופחתו בעבר קיזז את הגידול לעיל.

סך האמצעים ההוניים של סניפי ארצות-הברית ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-283 מיליון דולר לעומת כ-209 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2014.

סך-כל המאזן של סניפי ארצות-הברית ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-9.0 מיליארד דולר בהשוואה לכ-9.7 מיליארד דולר ביום 31 בדצמבר 2014. הקיטון בסך המאזן נובע ממשיכת פיקדונות אשר הופקדו ב-FED בסך 1.8 מיליארד דולר אשר קוזז על-ידי גידול באשראי בסך כ-1.0 מיליארד דולר.

סך האשראי של סניפי ארצות-הברית ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-3.6 מיליארד דולר בהשוואה לכ-2.6 מיליארד דולר בסוף שנת 2014.

סך פיקדונות הציבור של סניפי ארצות-הברית ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-4.8 מיליארד דולר בהשוואה לכ-3.9 מיליארד דולר בסוף שנת 2014.

Hapoalim Securities U.S.A. Inc. (להלן: "הפועלים סקיריטיס")

חברת Broker-Dealer הרשומה ופועלת בארצות-הברית, נתונה לפיקוחן של רשות ניירות הערך הפדרלית בארצות-הברית (ה-SEC), כמו גם של בורסת ניירות הערך של ניו-יורק (New-York Stock Exchange), ה-NASD (National Association of Securities Dealers), ובורסות נוספות בהן היא חברה ופועלת לפי כללים שנקבעים על-ידן. כמו-כן, כפופה פעילות החברה לפיקוחו של הפיקוח על הבנקים בישראל.

החברה תומכת בהרחבת עיסוקו של הבנק בתחום המסחר בניירות-ערך עבור לקוחותיו.

בחודש דצמבר 2015 הוחלט על צמצום ניכר בפעילותה של HSU. בתחום ההשקעות בניירות-ערך בשווקים מתעוררים וה-Fixed Income.

ההפסד של הפועלים סקיריטיס לשנת 2015 הסתכם ב-13.2 מיליון דולר לעומת רווח של 0.7 מיליון דולר בשנת 2014. ההפסד נובע מצמצום הפעילות כאמור לעיל ורישום הפרשות לפיצויי פיטורין והוצאות תפעוליות נוספות הכרוכות בצמצום פעילות זו.

הפעילות בשווקים מתעוררים

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: בנק פוזיטיף). כמו-כן פעלה קבוצת הבנק בקזחסטן באמצעות חברה בת JSC Positiv Bank בקזחסטן עד למכירתה בסוף שנת 2015.

Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

בנק שנתאגד ופועל בתורכיה ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית, הבנקאות להשקעות ובתחום משקי הבית.

חלקו של הבנק בבנק פוזיטיף עומד על 69.8%.

לבנק פוזיטיף אין היתר פיקדונות מהרגולטור התורכי.

JSC Bank Pozitiv

בנק המאוגד ופועל בקזחסטן העוסק במתן שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים ופרטיים.

עד למועד מכירתו החזיק בנק פוזיטיף בבעלות מלאה בבנק.

ביום 30 בדצמבר 2015 מכר בנק פוזיטיף 100% מהון המניות של JSC BankPozitiv Kazakhstan ל-Eurasian Bank JSC. הבנק רשם בגין חלקו הפסד של 22 מיליון ש"ח (כ-17 מיליון לירות תורכיות) כתוצאה מהמכירה בדוחות הכספיים לשנת 2015.

להלן פרטים מאזניים ותוצאתיים של בנק פוזיטיף

ההפסד של קבוצת בנק פוזיטיף בשנת 2015 הסתכם בכ-78 מיליון לירות תורכיות (כ-33.3 מיליון דולר) לעומת הפסד בשנת 2014 של כ-28 מיליון לירות תורכיות (כ-12.9 מיליון דולר), ההפסד נבע מקיטון בהכנסות מימון שאינן מריבית עקב התאמות שליליות לשווי הוגן של נגזרים ALM וגידול בהוצאות הפרשי שער, הן בגלל החלשות הלירה התורכית מול הדולר והאירו והן עקב פחות הטנגה הקזחית מול הדולר. כמו-כן רשם בנק פוזיטיף הפסד של כ-23 מיליון לירות תורכיות ממכירת החברה הבת בקזחסטן. בנוסף, חל קיטון בהכנסות ריבית נטו ובהכנסות מעמלות. קיטון בהוצאות להפסדי אשראי ובהוצאות התפעוליות קיזז במקצת את ההפסד לעיל. תרומת קבוצת בנק פוזיטיף בנטרול הפרשי שער ולאחר השלמת מס בישראל לתוצאות הפעילות של הבנק בשנת 2015 הסתכמה בתרומה שלילית של כ-68 מיליון ש"ח בהשוואה לתרומה שלילית של כ-37 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014.

סך-כל ההון של קבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-328 מיליון לירות תורכיות (כ-140 מיליון דולר) בהשוואה לכ-409 מיליון לירות תורכיות (כ-189 מיליון דולר) בסוף שנת 2014.

סך-כל הנכסים של קבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-1,773 מיליון לירות תורכיות (כ-0.8 מיליארד דולר) בהשוואה לכ-1,905 מיליון לירות תורכיות (כ-0.9 מיליארד דולר) בסוף שנת 2014.

סך האשראי לציבור נטו של קבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם בכ-1,273 מיליון לירות תורכיות (כ-545 מיליון דולר) בהשוואה לכ-1,366 מיליון לירות תורכיות (כ-632 מיליון דולר) בסוף שנת 2014. הקיטון באשראי נובע בעיקר מפריעונויות מוקדמים עקב המצב הכלכלי בתורכיה וממכירת הבנק בקזחסטן בשנת 2015.

מימון האשראי נעשה בעיקר על-ידי גיוס אגרות-חוב נקובות בלירה תורכית וכן באמצעות פיקדונות מבנקים.

סך פיקדונות הציבור בקבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו בכ-51 מיליון לירות תורכיות (כ-22 מיליון דולר) בהשוואה לכ-129 מיליון לירות תורכיות (כ-60 מיליון דולר) בסוף שנת 2014.

השקעת הבנק בקבוצת בנק פוזיטיף ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-328 מיליון ש"ח, בהשוואה לכ-495 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014. הירידה נובעת בעיקר מהפסדי קבוצת פוזיטיף ומהפרשי שער שליליים עקב החלשות הלירה התורכית מול השקל.

6. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק "דוח על הסיכונים: גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים", להלן "הדוח על הסיכונים".

6.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכוני אשראי (לרבות סיכון ריכוזיות וסיכון צד נגדי), סיכוני שוק (לרבות סיכון שער-חליפין וסיכון ריבית בתיק הבנקאי), סיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) וסיכון הנזילות (לרבות סיכון המימון).

סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכונים התפעוליים. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי וסיכון סביבתי. אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית, בהתייחס לעלות במונחי סיכון על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון ציות, סיכון תפעולי, סיכון ריכוזיות, סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי וסיכון רגולטורי. פירוט והרחבה לגבי כל סוג סיכון ראה פרק זה וכן בדוח על הסיכונים.

מחשול הסיכונים ואופן ניהול הסיכונים

המפקח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות בנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי, וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות אלו. ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בת בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המוטוית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ואשר מוצגת בפני דירקטוריון הבנק. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם, כמפורט להלן בפרקים הרלוונטיים. בקרה של הסיכונים ואמידת הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת.

סיכונים, ככל שישנם, במוצרים או בתהליכים חדשים, מזוהים באמצעות הל"ך סדור על-פי המדיניות להשקת מוצרים ותהליכים חדשים. מודלים המשמשים לאמידת הסיכונים נבחנים טרם יישומם וכן מדי תקופה על-פי מדיניות תיקוף המודלים בבנק. תפיסת הבקרה ביחס לכל הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים בבנק היא של זיהוי ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות תיאבון הסיכון ובמגבלות נוספות שנקבעו בנהלים השונים, בשלושה מעגלי בקרה:

1. מעגל ראשון הכולל את היחידות העסקיות בחטיבות, לרבות חטיבות תמיכה ותפעול, שהם יוצרי/נוטלי הסיכונים, ואת יחידות הבקרה הפנימיות בחטיבות המספקות בקרה פנימית על יוצרי/נוטלי הסיכונים. הנהלת הקווים העסקיים נושאת באחריות הראשונית לניהול הסיכונים על בסיס שוטף ומטרתה לנהל את הסיכונים תוך חתירה להשגת המטרות האסטרטגיות והיעדים העסקיים, במסגרת תיאבון הסיכון שנקבע ובהתאם לנוהלי הסיכון ולהוראות הרגולטוריות. הבקרות במעגל הראשון מעוגנות בנוהלי העבודה;
2. מעגל בקרה שני הכולל את יחידות הבקרה בחטיבה לניהול סיכונים שהינה בלתי תלויה בחטיבות העסקיות, מעגל זה אחראי גם על הצגת תמונה כוללת של הסיכונים, גיבוש המתודולוגיות לאמידת הסיכונים ולהקצאת ההון הכלכלית, אמידת סיכון בלתי תלויה, ניתוח מידת ההלימה של המוצרים והפעילויות לרמת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון שהוגדרה על-ידי הדירקטוריון ותיקוף מודלים. במעגל השני פונקציות בקרה עצמאיות נוספות, כגון: חשבות, יעוץ משפטי, מזכירות הבנק ומשאבי אנוש;
3. מעגל בקרה שלישי הכולל את מערך הביקורת הפנימית. הביקורת הפנימית פועלת באופן בלתי תלוי ואובייקטיבי. מטרתה, בין היתר, לסייע לארגון להשיג את מטרותיו באמצעות פיקוח ווידוא יישום של הנחיות הנהלה ודירקטוריון, והמלצות להפחתת סיכונים על-ידי שיפור בקרות.

דירקטוריון הבנק אחראי להתוויית אסטרטגיית הסיכון הכוללת ולפיקוח על מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הוועדה לניהול ובקרת סיכונים. עיקר תפקידי הדירקטוריון בנושא ניהול הסיכונים:

1. קביעת מסגרת תיאבון הסיכון וקיבולת הסיכון של הקבוצה;
 2. אישור מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים;
 3. אישור מסגרת תפיסת הבקרה בקבוצה ווידוא כי היא עונה על צרכי ניהול הסיכונים;
 4. הנחיית ההנהלה הבכירה בדבר ניהול הסיכונים באופן ברור, על בסיס המלצות צוות ההנהלה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל, ווידוא כי ההנהלה הבכירה נוקטת את הפעילויות הדרושות לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרת הסיכונים;
 5. אישור המתודולוגיות לאמידת הסיכונים, לבקרתם ולהקצאת ההון הכלכלית בגינם;
 6. פיקוח ובקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה, בחינת פרופיל הסיכונים בפועל ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים.
- ההנהלה אחראית לגיבוש, הטמעה ויישום של מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, ישירות או באמצעות הצוותים הפועלים מטעמה. עיקר תפקידי ההנהלה בנושא ניהול הסיכונים:
1. עיצוב מדיניות ניהול סיכונים עקבית עם מסגרת תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, לרבות מסגרות סיכון בתחומי הפעילות השונים ובמוקדי הסיכון העיקריים, והגשתה לאישור הדירקטוריון;
 2. מיסוד של נהלים ומסגרות סיכון התואמים למדיניות, שיטות עבודה נאותות לאמידת הסיכון ותהליכי קבלת החלטות מבוססי ניתוח תשואה/תועלת עסקית וסיכון וקבלת דיווחים מתאימים תוך וידוא ציות ליעדי המדיניות לניהול הסיכונים;

3. וידוא קיומו של תהליך פנימי להערכת ההון ולקביעת יעדי הון העולים בקנה אחד עם פרופיל הסיכונים של התאגיד ועם סביבת הבקרה שלו;

4. וידוא קיומם של משאבים נאותים לניהול הסיכונים בתאגיד לרבות מסגרת בקורות פנימיות וקיום מערכות בקרה ודיווח עצמאיות יעילות ומקיפות בדבר הסיכונים.

מנהל הסיכונים הראשי וחבר ההנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים הוא מר צ. כהן. הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם. חברי ההנהלה האחראים לניהול סיכונים האשראי הם מר י. אורבך מנהל החטיבה העסקית ומר א. פינטו מנהל החטיבה הקמעונאית עד לתאריך 14 בפברואר 2016. החל מתאריך זה מנוהלת החטיבה הקמעונאית על-ידי מר ר. שטיין. חבר ההנהלה האחראי לניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הוא מר ד. קולר. הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי היועץ המשפטי הראשי, עורך-דין א. מזור. הסיכון הטכנולוגי נהל על-ידי מר א. כוכבא כמנהל חטיבת הטכנולוגיה עד לתאריך 14 בפברואר 2016. החל מתאריך זה מנוהלת החטיבה על-ידי הגב' א. בן זאב. הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו. לפרטים נוספים בדבר שינויים במבנה הנהלת הבנק, ראה פרק "עניינים אחרים" בדוח ממשל תאגיד.

ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים – בבנק פועלת ועדה של הדירקטוריון לנושא ניהול סיכונים. ייעוד הוועדה הינו התוויית מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק, לרבות קביעת מסגרות הסיכון בתחומי הפעילות השונים, בחינת פרופיל הסיכונים של הבנק, קיום בקרה אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים כפי שנקבעה ובחינת התהליכים והפעולות שעל הבנק לקיים, על-מנת שימלא באופן אפקטיבי אחר כל ההוראות הרגולטוריות הנוגעות לניהול הסיכונים. הוועדה לניהול ובקרת סיכונים של הדירקטוריון ומליאת הדירקטוריון מקבלות דוח על הסיכונים וביצוע המדיניות שאושרה, לפחות אחת לרבעון.

ועדת אשראי – בין יתר תפקידיה, הוועדה ממליצה לדירקטוריון על מדיניות האשראי של הבנק, מסייעת לדירקטוריון בפקוק ובמעקב אחר נושאים שונים בתחום האשראי, ובוחנת ומאשרת את סיווגי האשראי וההפרשה להפסדי אשראי בהתאם למדרג סמכויות.

ועדות דירקטוריון נוספות עוסקות בנושאים בזיקה לניהול הסיכונים. יצוינו בעיקר: ועדת הדירקטוריון לתגמול, ועדת הביקורת וועדת הדירקטוריון למוצרים חדשים. להרחבה על פעילות הדירקטוריון וועדותיו ראה דוח ממשל תאגיד.

צוות ההנהלה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל – אחראי על עיצוב מדיניות ניהול הסיכונים בבנק, מסגרות הסיכון ונוהלי הדיווח והבקרה וכן על בחינת פרופיל הסיכון הכולל של הבנק וההשפעה ההדדית בין סוגי וגורמי הסיכון השונים. הצוות מעביר את דיווחיו או את המלצותיו לאישור ועדות הדירקטוריון ו/או מליאת הדירקטוריון, לפי העניין.

צוות ההנהלה לציות בראשות המנכ"ל – הצוות נועד להעצמת נושא הציות בקבוצת בנק הפועלים ומיקומו בסדר עדיפות גבוה. הצוות דן במדיניות הציות שנקבעה על-ידי הדירקטוריון, יישומה בפועל וסגירת פערים. צוותי הנהלה נוספים פועלים בתחומי הסיכון הייעודיים במסגרת המדיניות ובמגבלות הסיכון שנקבעו על-ידי הדירקטוריון וועדותיו.

כמו-כן מפעילה החטיבה לניהול סיכונים מספר צוותים בראשות מנהל הסיכונים הראשי: **צוות תרחישי קיצון וריכוזי סיכון –** הצוות עוסק באישור מתודולוגיות בנושא תרחישי קיצון וסיכון ריכוזיות ובניהול תהליך בחינת תרחישי קיצון וסיכון הריכוזיות בבנק.

צוות חשנה לניהול הסיכונים התפעוליים – הצוות עוסק בתאום הפעילויות הנדרשות לעמידת הקבוצה בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל והמלצות ועדת באזל בתחום הסיכון התפעולי וכן סוקר את פרופיל הסיכון התפעולי בקבוצה בשים לב לממצאים, לסקרים ולדיווחים ולפעילויות בזיקה.

צוות בקרת אשראי – הצוות דן בדוחות בקרת אשראי שנערכו כלווים גדולים בבנק בהתאם להיקף הנדרש בהוראת בנק ישראל ובוחן את מהימנות דירוג האשראי, נאותות הסיווג וההפרשה בקבוצה.

צוות תיקוף – באחריות הצוות: מעקב אחר סטאטוס התקדמות תוכנית תיקוף המודלים הנמצאים בשימוש ושיפורם, עבודות תיקוף שבוצעו בזיקה וכן מעקב ואישור מלאי המודלים המהותיים בשימוש.

צוות הנהלה לטיפול בסיווג חובות וקביעת הפרשה להפסדי אשראי – יעוד הצוות: גיבוש מתודולוגית הפרשה קבוצתית, גיבוש מדיניות ביצוע סיווגים והפרשות פרטניות, סיווג אשראי וקביעת הפרשות פרטניות להפסדי אשראי בכפוף למדרג הסמכויות.

צוות היגוי מדיניות – הצוות מגבש את מדיניות האשראי של הבנק.

צוות יעודי של ההנהלה לטיפול במשברים פיננסיים – בכל עת בה נדרש טיפול ממוקד במשבר פיננסי מהותי שהשלכותיו חוצות ארגון, ועל-פי החלטת ההנהלה הצוות יתכנס לטיפול ומעקב במשבר והשלכותיו.

החטיבה לניהול סיכונים – פעילויות החטיבה ותחומי אחריותה תואמים את האמור בנב"ת 310. היעד העיקרי של החטיבה לניהול סיכונים הוא להטמיע בקבוצת הבנק תרבות ניהול וניטור סיכונים מתקדמת, תוך התוויית מדיניות ומתודולוגיה לניהול סיכונים, התואמת את מטרות הקבוצה ואת הנחיות באזל והרגולציה המקומית הרלוונטית. החטיבה מוודאת את קיומם ואיכותם של התהליכים המרכזיים לניהול הסיכונים בקבוצה: זיהוי, אמידה, קביעת מגבלות לקיבולת הסיכון ולתיאבון הסיכון, קביעת מנגנוני בקרה, ניטור הפוזיציות ודיווח. החטיבה מובילה ומרכזת את תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי שנתי להערכת כמות ההון הנדרשת בשים לב לסיכונים) ושותפה פעילה בניהול ההון.

החטיבה מורכבת מארבע יחידות: (1) יחידת ניהול סיכונים אשראי (2) יחידת ניהול סיכונים תפעוליים וסיכונים שוק; (3) יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך ו-(4) יחידת אינטגרציית סיכונים.

תאבון סיכון

תאבון הסיכון הינו כלי מרכזי המאפשר לקשר בין אסטרטגיית הארגון, הקצאת ההון וניהול הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מסגרת תאבון סיכון בשים לב להמלצת המנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי (CRO) והממונה על החטיבה הפיננסית (CFO) אשר מתרגמים ציפיות אלה למטרות ומגבלות לקווי העסקים.

מסגרת תאבון סיכון כוללת מדיניות, תהליכים, בקרות, ומערכות שבעזרתן התאבון לסיכון מיושם, מתוקשר ומפוקח.

מסגרת תאבון הסיכון כוללת הצהרת תאבון וקיבולת לסיכון, מגבלות סיכון וקווי מתאר של התפקידים ותחומי האחריות של אלה האחראים על היישום והבקרה של מסגרת תאבון הסיכון. מסגרת תאבון הסיכון מתייחסת לסיכונים המהותיים לבנק וקובעת את פרופיל הסיכון ביחס לאסטרטגיית העסקית של הבנק ולקיבולת הסיכון של הבנק. מסגרת תאבון סיכון יעילה מספקת מסגרת משותפת ואמצעים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון כדי לתקשר, להבין ולהעריך את רמת הסיכון שהם מוכנים לקבל. המסגרת מגדירה במפורש את הגבולות שבתחומם מצופה מההנהלה לפעול על מנת ליישם את האסטרטגיית העסקית של הבנק.

המסגרת כוללת את המרכיבים העיקריים הבאים:

הצהרת תאבון הסיכון: ניסוח בכתב של היקף וסוגי הסיכון המצרפי שהבנק מעוניין לשאת על מנת להשיג את היעדים העסקיים שלו ובכללם: קיום דוחות איכותיים, כמו גם מדדים כמותיים ביחס לרווחים, הון, מדדי סיכון, נזילות ואמצעים רלוונטיים אחרים על-פי הצורך.

קיבולת הסיכון: רמת הסיכון המקסימאלית שהבנק יכול לשאת, ללא הפרת מגבלות הון הרלוונטיות לתרחיש קיצון, לרבות מנקודת מבטם של בעלי מניות והלקוחות. עמידה בקיבולת הסיכון תיבחן בין היתר באמצעות ביצוע תרחישי קיצון שמטרתם לאמוד פגיעה ברווח הבנק ורמת הלימות ההון של הבנק, וזאת כתוצאה מקרות תרחיש קיצון.

תאבון סיכון: הסיכון המרבי המצרפי הכולל שהתאגיד הבנקאי יהיה מוכן לשאת, בתוך קיבולת הסיכון שהוגדרה, על מנת להשיג את היעדים העסקיים על-פי התוכנית האסטרטגית תחת אילוצים שונים (כגון מקורות הון ונזילות, דרישות רגולטוריות, מאפייני סיכון/תשואה וכדומה).

מגבלות סיכון: מדדים כמותיים המבוססים על הנחות צופות פני עתיד אשר נותנים ביטוי מעשי להצהרת תיאבון הסיכון המצרפי של הבנק.

תרחישי קיצון

על מנת להבין השלכות אפשריות של זעזועים שונים על האיתנות הפיננסית של הבנק, הן בהינתן מאזן קיים והן בהתממשות תוכניות העבודה וכוונות עסקיות אחרות, מתקיים תהליך של בחינת תרחישי קיצון. בבנק נבחנים תרחישים משלושה סוגים: תרחישים מערכתיים כוללים, תרחישי גורם בודד (Single Factor) ותרחישים הפוכים. הבנק מתאים את מגוון התרחישים והמאפיינים שלהם להתפתחויות פיננסיות, פוליטיות וסביבתיות בארץ ובעולם. מעבר לכך הבנק מיישם את ההנחיות של בנק ישראל ומפעיל מבחן קיצון אחיד של הפיקוח על הבנקים.

מטרות ניתוח תרחישי הקיצון

1. זיהוי ריכוזי סיכון וחולשות אפשריות בתיק הבנק.
 2. בחינת השפעת החלטות אסטרטגיות של הבנק.
 3. שילוב בתהליך התכנון ובחינת השלכות התוכנית העסקית על החשיפות הפוטנציאליות.
 4. בחינת האיתנות הפיננסית של הבנק והערכת הנזק הפוטנציאלי העלול להיגרם באירועי קיצון מסוגים שונים.
 5. ניתוח של רגישות הבנק לזעזועים/אירועים חריגים אך אפשריים.
 6. הערכת המהותיות של הסיכונים השונים.
 7. בחינת עמידות הבנק בתיאבון וקיבולת הסיכון ופריטת תיאבון הסיכון לרמת החסיבות.
 8. תמיכה בחסיבות העסקיות בהבנת מפת הסיכונים של תחומי הפעילות והסקטורים השונים.
 9. תמיכה בתהליך ה-ICAAP ובגיבוש תוכניות מנע להפעלה למזעור הפגיעה של אירועי קיצון.
- חלק מהתרחישים נבחנים בתדירות חודשית או רבעונית וחלק אחר – בתדירות שנתי.
- ההנחות, המתודולוגיה והתוצאות נידונות ומאושרות בצוות תרחישי הקיצון וריכוזי הסיכון וכן בישיבות ההנהלה וועדות הדירקטוריון. ניהול ההון לוקח בחשבון את תוצאותיהם של תרחישי קיצון שונים, וזאת מכמה היבטים: ראשית, יעד ההון של הבנק נקבע בהתחשב בקיבולת הסיכון, אשר מגדירה את הלימות ההון המינימלית שהבנק מוכן להגיע אליה בהתרחש מצב קיצון. שנית, תכנון ההון כולל תוכניות מגירה אשר הבנק יכול להוציא לפועל בקרות תרחיש קיצון על מנת להביא לשיפור בהלימות ההון שלו. כמו-כן, תרחישי הקיצון נבחנים עבור כל אחת משנות התכנון, בהינתן יעדי ההון ויחס ההון הצפוי, על מנת לוודא שתכנון ההון מבטיח עמידה בקיבולת הסיכון לאורך כל שנות התכנון.
- מבנה וארגון מערך הסיכונים וכן תרבות הסיכון המופיעים בפרק זה הינם רלוונטים לכל סוגי הסיכונים ולכל היחידות בבנק, בהמשך של פרק זה יופיעו התייחסויות נוספות, לפי העניין, לכל סוג סיכון בנפרד.
- מידע נוסף ניתן למצוא ב"דוח על הסיכונים".

6.2 סיכון אשראי

- סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי.
- תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.
- פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:
1. אשראי מאזני:
- התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי נוכחי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
2. אשראי חוץ-מאזני:
- התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות בנגזרים ומכשירים פיננסיים.

מטרת ניהול סיכוני אשראי לאפשר ולוודא שהקבוצה פועלת על-פי המדיניות והיעדים האסטרטגיים שנקבעו, ובמסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר בתחום האשראי מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי. מדיניות הבנק בניהול סיכוני האשראי מתבססת על פיזור תיק האשראי וניהול סיכונים מבוקר. פיזור הסיכונים מתבטא בפיזור תיק האשראי בבנק בין ענפי המשק השונים, מספר רב של לווים, בין מגזרי הצמדה שונים ובאזורים גיאוגרפיים שונים בחו"ל. מדיניות פיזור הסיכונים בין ענפי המשק מושתתת על הערכת ההתפתחויות הצפויות במגזרי המשק השונים. לשם כך נערכים סקרים ענפיים וסקרי היתכנות כלכליים, אשר מטרתם להעריך את הסיכון ואת הפוטנציאל העסקי בפעילות במגזרי המשק השונים, ועל-פיהם נקבעים היעדים העסקיים של הבנק. מערכת ניהול האשראי מנטרת את חשיפת האשראי של הלקוחות, ומערכות בקרת האשראי מזהות, מנטרות ומדווחות לגורם המטפל ולמנהלים על תסמינים שליליים אצל לווים.

ניהול סיכוני האשראי מתבסס על עקרונות ובהם:

1. אי תלות – עיקרון ה"א" תלות" מהווה נדבך מהותי בממשל תאגידי נכון למניעת ניגודי עניינים ויצירת מערך של בלמים ואיזונים. מטרתו להבטיח כי המידע הקשור לסיכונים המדווח לגורמים מנהלים, ובפרט להנהלה הבכירה ולדירקטוריון, אכן אובייקטיבי באופיו ואינו מושפע משיקולים אחרים ובפרט של הצלחה עסקית ותגמול בגינה.
2. מדרג סמכויות – בבנק קיים מדרג של סמכויות המתווה היררכיה של אישורי אשראי על-פי רמת האובליגו ללווה/קבוצה, דירוג סיכון וסיווג בעייתי ומאפשר בקרה על תהליך אישור עסקות אשראי חדשות. מדרג הסמכויות מגדיר את ספי אישור האשראי האישיים וכן את ספי המעבר לאישורי צוותים ואת הרכב הצוותים.
3. ראייה כוללת של הלקוח/קבוצה – ניהול קבוצות סיכון המאגדות מספר לווים הקשורים מבחינת הסיכון כדוגמת חברה וחברות הבת שלה, זוג נשוי וכדומה. פעילות לקוחות וקבוצות מנוהלת על-ידי מנהל לקוחות אשר אחראי לכלל הפעילות של הלווה/קבוצה. מערכות המידע מספקות באופן שוטף למנהל הלקוחות וצוותו ראייה כוללת של פעילות הלקוח/קבוצה כולל רמת סיכון האשראי ובהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 313.
4. מדיניות ונוהלי אשראי – דירקטוריון הבנק קובע מדיניות אשראי אשר נבדקת ומעודכנת באופן שוטף על-פי השינויים בשווקים הפיננסיים ובמשק. המדיניות כוללת מגבלות שונות על תיק האשראי בהתאם לתאבון הסיכון של הבנק, ובכלל זה, מגבלות חשיפה לפי ענפי משק, מדינות/מוסדות פיננסיים, כפונקציה של רמת הסיכון שהבנק מעריך. כמו-כן, נקבעות מגבלות חשיפה מירבית ללווה בודד, על-פי דירוג האשראי שניתן ללקוח, המשקף את רמת הסיכון שלו ומגבלה מירבית לקבוצת לווים. מדיניות האשראי כוללת את מדיניות ניהול סיכון האשראי של התאגיד והיא מסדירה ומגדירה את הכללים החלים על כל הגורמים בבנק העוסקים בסיכון אשראי ומכוונת לשרת את המטרות העסקיות של בנק הפועלים בהתאם למדיניות הסיכון, תאבון הסיכון של הבנק ובהתאם להוראות הרגולטוריות. מסמכי מדיניות האשראי מתווים את המימדים הרלוונטיים לכל חטיבה (סוג לקוח, ענף משק, מטרת הלוואה וכדומה) תוך התייחסות לרמת הסיכון. ביצוע הפעילות העסקית על-פי ההנחיות במדיניות האשראי, מאפשר ניהול מושכל של האשראי וחשיפות האשראי ומשמש ככלי לניהול סיכוני האשראי. המדיניות ונוהלי האשראי מחייבים את כל העוסקים באשראי בבנק: המדיניות מפרטת את העקרונות והשיקולים בעת מתן אשראי, הסמכויות למתן אשראי, איסורים ומגבלות למתן אשראי והנהלים מגדירים את דרכי הפעולה ועקרונות הבנק בנושא אשראי וביטחונות. החטיבה לניהול סיכונים אחראית על המדיניות הכלל בנקאית וכן אחראית על גיבוש וריכוז המדיניות של החטיבות העסקיות. בקרות וזיהוי הסיכון – תהליך הבקרה והזיהוי של סיכוני האשראי מבוצע על-ידי שלושת מעגלי הבקרה. בקרות מתבצעות מרמת האשראי הבודד ועד רמת התיק במעגל הבקרה הראשון ובמעגל הבקרה השני לפי ספי מהותיות. היחידה לניהול סיכוני אשראי מובילה ומרכזת דיווח להנהלת הבנק ולדירקטוריון על מגמות ושינויים בתיק האשראי לרבות רמת סיכון האשראי בתיק, עמידה במגבלות, אירועים מיוחדים, ניתוח ריכוזיות ותרחישי קיצון והצגת מדדי סיכון כלליים בארץ ובעולם.
5. זיהוי סיכון האשראי במצרים קיימים מתבסס על תהליכי ניהול הסיכון, המדידה והבקרה ברמות שונות. במעגל השלישי אחראית הביקורת הפנימית, בין היתר, על סקירת היישום והאפקטיביות של נהלים לניהול סיכונים ומתודולוגיה להערכת סיכונים, כולל יישום מדיניות ניהול ובקרת סיכונים בבנק.

עבור מוצרים חדשים זיהוי הסיכון נסמך על מדיניות מוצר חדש המפרטת את התהליכים אותם יש לבצע לגבי כל מוצר חדש בבנק כדי לזהות את מכלול הסיכונים הכרוכים במוצר, להעריך את גודל ומהותיות הסיכון ולתת מענה למדידה, בקרה וגידור הסיכון. כדי לזהות ריכוזי סיכון ולבחון השלכות אפשריות של זעזועים שונים (פיננסיים, פוליטיים ועוד) על האיתנות הפיננסית של הבנק, מוגדר תהליך רבעוני ושנתי הכולל הגדרה, בחינה ודיווח תוצאות תרחישי קיצון, ומיפוי ההשלכות על הרווח ועל הלימות ההון.

7. כימות ומדידת סיכון האשראי מבוצעים במספר רמות: רמת הלווה הבודד, קבוצות לווים בהתאם לתחומי פעילות, ענפי משק, מגזרי לווים, מוצרים וברמת התיק הכולל של הבנק והקבוצה. עבור כל תחום פעילות וסוג אשראי פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידת סיכון וקביעת דירוג הלווה והאשראי. התהליכים משלבים הערכות מומחים בתחום האשראי, תהליכי קבלת החלטות ומודלים סטטיסטיים מתקדמים.

8. זיהוי וטיפול בלווים בקשיים - בבנק קיימים תהליכים לזיהוי ולטיפול בלווים, אשר להערכת הבנק קיים חשש שלא יעמדו בהתחייבויותיהם מול הבנק. מחלקות ניתוח אשראי ובקרת אשראי בחטיבה לניהול סיכונים בוחנות במסגרת חוות הדעת שהן מכינות האם נדרש להכליל את הלקוח הספציפי ברשימות הלקוחות בפיקוח של הבנק, האם דרוג הלקוח מחייב סיווג והאם נדרשת הפרשה להפסדי אשראי. לקוחות שהוצפו לפיקוח נידונים במסגרת תהליך נאותות הסיווג הרבעוני. לגבי לווים אלו מתקיימים מעקב ובקרה הדוקים יותר והבנק פועל לצמצום החשיפה מולם, וזאת, בדרך של פירעון האשראי ממקורותיהם של הלווים ו/או קבלת ביטחונות נוספים. במקרים מסוימים מועבר הטיפול בלקוחות לאגף המתמחה בליווי ושיקום לווים, או ליחידות גבייה. בנוסף על כך, הבנק בוחן באופן שוטף את רמת סיכון האשראי בתיקי הלווים, על בסיס הנחות שמרניות, מסווג את האשראי הבעייתי בהתאם להוראות בנק ישראל (פגום, נחות והשגחה מיוחדת) ורושם הפרשה נאותה להפסדי אשראי בגין כלל סיכון האשראי בבנק.

9. אחידות הדרכה והכשרה - העוסקים בתחום האשראי עוברים הכשרות והדרכות בתחום האשראי, סחר חוץ ומשכנתאות. הדרכות אלו מקנות הכשרה אחידה לעוסקים בתחום תוך מתן כלים מקצועיים ולימוד מדיניות ועקרונות הבנק בתחום האשראי. הפקות לקחים מאירועים שונים באשראי מבוצעות ביחידות השונות ומתוקשרות לגורמים הרלוונטיים, בהתאם לנוהלי הבנק.

10. גידור והפחתת סיכון - הבנק מנהל את הביטחונות לאשראי באמצעות מערכת ביטחונות הכוללת מקדמי ביטחון (מ.ב.) שמרניים יחסית למקדמי הביטחון בבאזל, המפחיתים את שווי הביטחון בהתאם לסיכון לירידת-ערך ומימוש מהיר. יש לציין כי השימוש בביטחונות לצורך הפחתת דרישת ההון הרגולטורית בנדבך 1 הינו מועט ושמרני ביחס למותר על-פי הרגולטור. במובן זה, דרישת ההון לפי נדבך 1 כבר מגלמת הפחתה לאפס של חלק ניכר מן הביטחונות שכנגד חשיפות. במקביל, ניתוח הרכב תיק הביטחונות של הבנק מראה, כי קיים פיזור רב בין הביטחונות גם בתוך קבוצות כגון ביטחונות מסוג נדל"ן ומסוג ניירות-ערך. פיזור זה מפחית את הסבירות לירידת-ערך גורפת בשווי הביטחונות. בנוסף לפיזור הרב בביטחונות אלו מיישם הבנק מקדמי ביטחונות אשר מפחיתים את שווי הביטחונות באופן שמרני.

6.2.1. חבובות בעייתיות

טבלה 1-6: פילוח חבובות בעייתיות

31.12.14			31.12.15			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	
במיליוני ש"ח						
6,998	676	6,322	6,016	655	5,361	סיכון אשראי פגום
2,954	351	2,603	2,622	133	2,489	סיכון אשראי נחות
4,810	1,636	3,174	2,695	802	1,893	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
14,762	2,663	12,099	11,333	1,590	9,743	סך סיכון אשראי בעייתי*
12,721	2,508	10,213	9,311	1,477	7,834	סיכון אשראי בעייתי נטו
* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור						
**951	-	**951	857	-	857	של 90 ימים או יותר

** הוצג מחדש.

יתרה ליום		
31.12.14	31.12.15	
במיליוני ש"ח		
5,859	4,942	אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)
129	125	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
5,988	5,067	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים

טבלה 3-6: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית בשנת 2015
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור

סך-הכל	פרטי	מסחרי	
6,281	690	5,591	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
1,530	321	1,209	חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה
(906)	(137)	(769)	חובות פגומים שנמחקו
(1,569)	(178)	(1,391)	חובות פגומים שנפרעו או שיצאו מסיווג פגום כולל הפרשי שער ואחר
5,336	696	4,640	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה

תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש

סך-הכל	פרטי	מסחרי	
2,615	568	2,047	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
999	402	597	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(582)	(45)	(537)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(595)	(340)	(255)	חובות בארגון מחדש שנפרעו כולל הפרשי שער ואחר
2,437	585	1,852	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה

תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים

סך-הכל	פרטי	מסחרי	
933	139	794	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה
1,393	164	1,229	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה
(309)	(57)	(252)	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה
(1,020)	(108)	(912)	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
64	(1)	65	נזקף לרוויה - הפרשה להפסדי אשראי
(918)	(132)	(786)	מחיקת חשבונאית שבוצעה בתקופה
1,020	108	912	גביית חובות שנמחקו חשבונאית
(3)	(3)	-	אחר
1,096	111	985	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה

ליום		
31.12.14	31.12.15	
2.34%	1.89%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*
**0.35%	0.30%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*
1.56%	1.56%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
1.35%	1.22%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
66.55%	82.72%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום*
57.80%	71.27%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*
3.32%	2.47%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*
שיעור ההוצאה מסך האשראי לציבור:		
0.16%	0.17%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.06%	0.08%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
3.73%	5.17%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

** הוצג מחדש.

ניתוח איכות התיק

רוב מדדי הסיכון מעידים על שיפור באיכות תיק האשראי של הבנק ב-2015:

- ישנה ירידה מהותית בשיעור סיכון האשראי הבעייתי בגין הציבור מסיכון האשראי הכולל בגין הציבור מ-3.32% ב דצמבר 2014 ל-2.47% בדצמבר 2015.
- ישנה ירידה בשיעור האשראי הפגום מיתרת אשראי לציבור מ-2.34% בדצמבר 2014 ל-1.89% בדצמבר 2015.
- ישנה עלייה בשיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום מ-66.55% ב-31 דצמבר 2014 ל-82.72% ב-31 בדצמבר 2015. עלייה זו מעידה על כך ששיעור גבוה יותר מתוך האשראי שנבחן הופרש להפסדי אשראי ואי לכך הסבירות כי ירשמו הפסדי אשראי נוספים בגין האשראי הפגום נמוכים יותר.
- מדדים אלו מצביעים על ירידה בהיקף החובות הבעייתיים ועל הגדלת שיעור ההפרשה בגין האשראי הבעייתי הקיים.
- שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור עלה מ-0.16% ב-31 בדצמבר 2014 ל-0.17% ב-31 בדצמבר 2015. יצוין כי נרשמה עלייה בשיעורי המחיקות נטו.

הפרשה להפסדי אשראי			
סך-הכל	על בסיס פרטני		על בסיס קבוצתי
	לפי עומק פיגור		
אחר**			
במיליוני ש"ח			
הרכב יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2015:			
בגין אשראי לציבור	1,096	453	2,865
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	-	-	3
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)	75	-	594
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015	1,171	453	3,462
הרכב יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2014:			
בגין אשראי לציבור	933	*445	*2,802
בגין חובות שאינם אשראי לציבור	-	-	4
בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (נכלל בסעיף התחייבויות אחרות)	86	-	586
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014	1,019	*445	*3,392
4,180			
4			
672			
4,856			

* סווג מחדש.

** לרבות הפרשה על בסיס קבוצתי בגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

מדי רבעון מבוצעת הצפה של לקוחות בעלי פוטנציאל לבעייתיות ונסקרים כל הלווים הכלולים ברשימת הפיקוח ו/או עם סיווג בעייתי. לגבי לקוחות אלו נבחנים נאותות הסיווג וההפרשה בגינם. במקרים בהם חל שינוי במצב הלקוח, חלו שינויים בביטחונות ו/או בוצעה גביה, מעודכן הסיווג בהתאם וללקוחות פגומים מעודכנת יתרת הסכום הניתן לגביה וההפרשה.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי עלתה בשנת 2015 ב-230 מיליון ש"ח, מרביתה בגין אשראי הנבחן פרטנית. שיעורי יתרת ההפרשה בגין אשראי לציבור מתוך יתרות האשראי לציבור נותרה ללא שינוי (1.56%).

עדכון בהערכות שווי של חברות פרטיות ועדכוני שווי שוק של חברות ציבוריות המהווים בסיס לתחשיב הסכום הניתן לגביה של מספר לקוחות עיקריים, הביאו לעלייה בהפרשה הפרטנית ברוטו במקביל לעלייה קלה בחובות שנמחקו חשבונאית. מניתוח מגמות רב שנתיות עולה כי בתיק האשראי המסחרי עלה שיעור סך יתרת ההפרשה במידה נמוכה מאוד, לרוב בגין ההפרשה הקבוצתית. בתיק האשראי הקמעונאי, לאחר הירידה ב-2013, שיעור יתרת ההפרשה נותר יציב, כאשר הירידה ביתרת ההפרשה הפרטנית מקוזזת על-ידי העלייה בהפרשה הקבוצתית. באשראי לדיוור נצפית מגמת ירידה בשיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית לפי עומק פיגור.

העלייה של כ-2% ביתרת ההפרשה הקבוצתית בין שנת 2014 לבין שנת 2015 הושפעה בעיקר מהגורמים הבאים:

- עלייה כללית ביתרות החשיפה מחד וירידה ביתרות החוב הבעייתי מאידך;
- שינוי בתמהיל החובות לפי ענפי המשק במהלך 2015: עלייה בנתח החובות בעלי שיעור הפרשה גבוה יותר, כגון אשראי לפרטיים (בעקבות הנחית בנק ישראל) וירידה בנתח החובות בעלי שיעור הפרשה נמוך יחסית;
- יישום מודל מקדמי ההתאמה, בהתאם להנחיות בנק ישראל.

שינויים בשיטת קביעת שיעורי הפרשה קבוצתית

לגבי אשראי תקין או בעייתי שאינו פגום (נחות או השגחה מיוחדת), מחושבת "הפרשה קבוצתית" בהתאם לענף המשק אליו משויך הלקוח. לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית, הבנק קובע אחת לרבעון, לכל ענף משק שני שיעורי הפרשה (לסיכון אשראי בעייתי ולסיכון אשראי תקין), על-פי ניתוח של היסטוריית הפסדי האשראי, מחיקות חשבוניות נטו, איכות תיק האשראי בענף וניתוח מגמות השוק, בהתאם להנחיות בנק ישראל.

תהליך קביעת שיעורי ההפרשה הינו תלת שלבי, בהתאם להנחיות בנק ישראל, ומורכב מחישוב ממוצע רב שנתי של שיעורי המחיקות, ביצוע התאמה במידה והיו שינויים משמעותיים במהלך השנה האחרונה ומקביעת מקדמי ההתאמה. תפקידם של מקדמי ההתאמה - לתת ביטוי (בשיעורי ההפרשה הקבוצתית) לשינויים באיכות תיק האשראי בענף, למגמות מאקרו כלכליות, לשינויים בבוהלי הבנק ומדיניות מתן אשראי. הבנק פיתח מודל מתקדם לקביעת מקדמי ההתאמה, בהתאם להנחיות בנק ישראל. המודל מאפשר לתת ביטוי למגוון רחב של גורמי הסיכון הסביבתיים להם עשויה להיות השפעה על שיעור הפסדי האשראי של הבנק, בצורה ממוכנת, עקבית ומבוקרת. המודל החדש לקביעת מקדמי התאמה נכנס לשימוש ברבעון רביעי 2015, השיטה שקדמה למודל זה התבססה על הערכות מומחה לשינויים באיכות תיק האשראי ולשינויים במצב המשק מדי רבעון.

במסגרת המודל ניתנת התייחסות מיוחדת לאשראי לפרטיים, בהתאם לחוזר בנק ישראל מינואר 2015. בהתאם להנחיות בנק ישראל, מקדם ההתאמה של החוב התקין המאזני בענף אשראי לפרטיים לא יפחת מ-0.75% ושיעור ההפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדיור לא יפחת מ-0.35% מיתרת ההלוואות.

מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 6-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 31 בדצמבר 2015									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.15 (4)	פגום	בעייתי (6)	* מזה: חובות (2)	סך-הכל*	דירוג ביצוע בעייתי (6)	סך-הכל	דירוג ביצוע (5)	סך-הכל	דירוג ביצוע (5)
הוצאות (הכנסות) מחיקות חשבונאיות נטו	יחסי	יחסי	יחסי	יחסי	יחסי	יחסי	יחסי	יחסי	יחסי
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחרי									
25	(7)	1	25	39	2,062	2,747	39	2,467	2,754
7	-	(4)	-	6	2,226	2,829	6	3,219	3,256
469	(150)	(149)	879	2,249	17,805	38,146	2,291	36,962	39,357
636	(148)	(106)	637	1,305	20,576	56,887	1,328	54,988	57,262
515	(148)	(169)	583	1,056	19,891	23,801	1,056	22,958	24,147
61	(1)	2	1	2	6,091	9,696	2	10,986	11,054
1,170	298	626	1,293	2,301	26,609	37,092	2,310	33,353	37,452
70	5	(4)	234	266	9,432	10,608	266	9,558	10,640
42	(2)	4	96	141	6,538	8,717	141	7,967	8,914
234	20	91	715	912	4,029	6,246	913	5,682	6,735
218	82	(16)	453	465	13,887	26,691	465	30,756	31,362
108	24	34	81	171	8,311	12,555	171	11,593	12,583
51	(11)	(22)	42	55	5,997	8,001	55	7,705	8,008
3,606	(38)	288	5,039	8,968	143,454	244,016	9,043	238,194	253,524
389	-	5	-	634	60,569	63,161	634	61,919	63,161
809	252	174	672	999	51,825	90,171	999	85,242	90,193
4,804	214	467	5,711	10,601	255,848	397,348	10,676	385,355	406,878
-	-	-	-	-	51	1,374	-	4,439	4,439
-	-	-	-	-	813	1,065	-	44,907	44,907
4,804	214	467	5,711	10,601	256,712	399,787	10,676	434,701 (1)	456,224

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 5,656,119,45,943,256,712 של 147,794 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעורף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בבנקים אחרים בסך של כ-11,700 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירוג שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירוג שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-829 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-1,029 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירוג, בסך של כ-6,067 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ליום 31 בדצמבר 2015									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.15 ⁽⁴⁾	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	* מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכנ*	דירוג ביצוע בעייתי ⁽⁶⁾	סך-הכל	דירוג ביצוע ⁽⁵⁾	אשראי	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי							
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור – מסחרי									
–	–	–	–	17	20	–	20	20	חקלאות
–	–	–	–	153	349	–	1,003	1,003	כרייה וחציבה
10	6	(1)	1	3,225	5,385	14	6,907	6,923	תעשייה
88	(22)	9	123	6,338	9,062	163	9,397	9,566	בניין ונדל"ן
6	–	(2)	–	592	1,905	–	2,078	2,078	אספקת חשמל ומים
9	31	(1)	10	2,037	2,840	33	2,882	3,004	מסחר
16	–	8	55	64	1,731	2,002	64	1,967	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
6	–	1	10	10	548	614	10	782	תחבורה ואחסנה
37	(4)	15	–	202	650	1,186	202	1,651	מידע ותקשורת
45	(5)	(2)	30	101	8,153	13,816	101	18,064	שירותים פיננסיים
6	(3)	2	1	1	669	940	1	1,092	שירותים עסקיים אחרים
18	(5)	(26)	17	17	430	691	17	881	שירותים ציבוריים וקהילתיים
241	(2)	3	247	605	24,543	38,810	605	46,724	סך-הכל מסחרי ⁽⁷⁾
3	–	–	–	6	551	569	6	555	אנשים פרטיים – הלוואות לדיר
35	16	6	32	46	1,969	3,183	46	3,147	אנשים פרטיים – אחר
279	14	9	279	657	27,063	42,562	657	50,426	סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל
3	–	(1)	–	–	24,186	25,514	–	37,524	בנקים בחו"ל ⁽⁸⁾
–	–	–	–	–	1,751	1,985	–	7,607	ממשלות חו"ל
282	14	8	279	657	53,000	70,061	657	95,557	סך-הכל פעילות בחו"ל ⁽¹⁾
5,086	228	475	5,990	11,258	309,712	469,848	11,333	530,258	סך-הכל בישראל ובחו"ל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר, חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 53,000, 14,407, 7,132, 21,694 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיר שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיר, בסך של כ-59 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(8) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ליום 31 בדצמבר 2014***									
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾				
סך-הכל	דירוג ביצוע בעייתי ⁽⁶⁾	סך-הכל*	* מזה: חובות ⁽²⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	פגום	הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.14 ⁽⁴⁾			
						הוצאות (הכנסות)	מחיקות חשבונאיות	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל (המשך)									
ציבור – מסחר									
חקלאות	2,764	2,521	43	2,748	2,084	43	28	(4)	17
כרייה וחציבה	3,175	3,135	8	2,736	2,189	8	-	-	11
תעשייה	42,972	38,696	4,011	41,262	18,635	3,814	1,051	(71)	479
בניו ונדל"ן – בינוי ⁽⁷⁾	52,498	49,768	1,536	51,989	19,632	1,501	734	(329)	599
בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן	23,244	21,802	1,255	22,862	19,033	1,255	723	152	540
אספקת חשמל ומים	11,600	11,554	1	10,140	4,935	-	-	(1)	58
מסחר	36,796	33,225	2,505	36,146	25,324	2,504	1,099	386	819
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	10,496	9,371	395	10,383	8,762	395	364	(14)	76
תחבורה ואחסנה	8,383	7,746	149	8,078	6,230	149	110	(30)	36
מידע ותקשורת	8,183	6,892	1,282	7,450	5,161	1,280	980	29	162
שירותים פיננסיים	31,471	29,688	880	25,425	12,769	875	588	(46)	316
שירותים עסקיים אחרים	12,352	11,263	181	12,275	8,472	181	99	12	102
שירותים ציבוריים וקהילתיים	7,745	7,393	131	7,717	5,753	131	58	(94)	63
סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾	251,679	233,054	12,377	239,211	138,979	12,136	5,834	42	3,278
אנשים פרטיים – הלוואות לדיר	58,431	57,103	718	58,431	55,971	718	1	(34)	385
אנשים פרטיים – אחר	85,120	81,922	917	85,079	48,196	917	644	309	884
סך-הכל ציבור – פעילות בישראל	395,230	372,079	14,012	382,721	243,146	13,771	6,479	317	4,547
בנקים בישראל ⁽⁹⁾	5,960	5,960	-	1,753	404	-	-	-	-
ממשלת ישראל	41,796	41,796	-	1,521	560	-	-	-	-
סך-הכל פעילות בישראל	442,986 ⁽¹⁾	419,835	14,012	385,995	244,110	13,771	6,479	317	4,547

** סווג מחדש.

*** מספרי ההשוואה סווגו מחדש בעקבות חוזר בנק ישראל מאפריל 2014, בנוגע לאימוץ הוראות הלמ"ס לגבי סיווג אחיד של ענפי הכלכלה-2011, אשר מחליף את הסיווג שנקבע בשנת 1993.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 8,088,280,433,990,244,110.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-10,753 מיליוני ש"ח), למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיר שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-892 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-1,402 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בניה.

(8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיר, בסך של כ-5,496 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בניה.

(9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ליום 31 בדצמבר 2014***										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾							סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.14 ⁽⁴⁾			פגום	בעיית ⁽⁶⁾	* מזה: חובות ⁽²⁾	סך-הכל*	דירוג ביצוע בעיית ⁽⁶⁾ אשראי ⁽⁵⁾	סך-הכל		
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו**	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי								
במיליוני ש"ח										
בגין פעילות לווים בחו"ל (המשך)										
ציבור - מסחרי										
חקלאות	66	29	27	66	45	27	27	13	-	17
כרייה וחציבה	586	569	-	339	154	-	-	-	-	-
תעשייה	6,560	5,275	23	5,125	2,853	24	10	1	9	18
בניו ונדל"ן	8,627	7,036	210	8,180	5,466	210	210	15	3	75
אספקת חשמל ומים	1,803	1,803	-	1,452	337	-	-	(1)	-	6
מסחר	2,823	2,283	86	2,711	1,669	86	37	41	3	40
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	3,078	2,901	66	3,039	2,211	66	50	(5)	-	9
תחבורה ואחסנה	529	378	16	391	297	16	16	3	-	4
מידע ותקשורת	1,015	980	168	458	278	168	-	(3)	-	16
שירותים פיננסיים	17,479	17,339	49	12,973	7,511	49	49	(17)	1	38
שירותים עסקיים אחרים	1,033	975	3	885	580	2	-	21	8	6
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1,320	1,095	25	1,143	785	25	25	28	2	23
סך-הכל מסחרי ⁽⁷⁾	44,919	40,663	673	36,762	22,186	673	424	96	26	252
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור	560	539	7	560	544	7	7	(3)	-	2
אנשים פרטיים - אחר	3,483	3,389	70	3,391	2,284	70	52	17	11	51
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	48,962	44,591	750	40,713	25,014	750	476	110	37	305
בנקים בחו"ל ⁽⁸⁾	46,499	46,499	-	32,981	31,781	-	-	(2)	-	4
ממשלות חו"ל	5,878	5,878	-	2,337	1,301	-	-	-	-	-
סך-הכל פעילות בחו"ל	101,339 ⁽¹⁾	96,968	750	76,031	58,096	750	476	108	37	309
סך-הכל בישראל ובחו"ל	544,325	516,803	14,762	462,026	302,206	14,521	6,955	425	156	4,856

** סוג מחדש.

*** מספרי ההשוואה סווגו מחדש בעקבות חוזר בנק ישראל מאפריל 2014, בנוגע לאימוץ הוראות הלמ"ס לגבי סיווג אחיד של ענפי הכלכלה-2011, אשר מחליף את הסיווג שנקבע בשנת 1993.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 8,156, 196, 12,775, 58,096.

(2) ו-22,116 מיליוני ש"ח בהתאמה. (3) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(4) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(5) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(6) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(7) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדירור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדירור, בסך של כ-103 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

(9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

בינוי ונדל"ן

ליום 31 בדצמבר 2015 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-91 מיליארד ש"ח.

טבלה 6-7: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2015			
סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי כולל	במיליוני ש"ח
בנייה למסחר ושירותים	1,822	884	2,706
בנייה לתעשייה	453	196	649
בנייה לדירור	11,119	26,516	37,635
נכסים מניבים	22,799	5,814	28,613
אחר	11,462	9,910	21,372
סך-הכל ענפי הבינוי והנדל"ן	47,655	43,320	90,975

סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 6-8: פירוט יתרות אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

31 בדצמבר 2015			
מספר לווים	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
ענף משק			
תעשייה	3	886	7,088
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	2	2,065	831
בינוי ונדל"ן - בינוי	1	239	1,360
אספקת חשמל ומים	1	1,808	2,290
שירותים פיננסיים	4	5,039	2,617
סך-הכל	11	10,037	14,186

טבלה 6-9: יתרות אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ל-6 הלווים הגדולים לפי ענפי משק

31 בדצמבר 2015			
מספר לווים	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
ענף משק			
תעשייה	171	4,683	4,854
אספקת חשמל ומים	1,808	2,290	4,098
שירותים פיננסיים	1,848	421	2,269
שירותים פיננסיים	294	1,579	1,873
שירותים פיננסיים	1,801	1	1,802
שירותים פיננסיים	1,096	616	1,712
סך-הכל	7,018	9,590	16,608

סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

טבלה 10-6: קבוצת לווים אשר חבותה עולה על 15% מהון הבנק

פירוט יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן: הוראה 313), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313)

31 בדצמבר 2015						
סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות נטו ⁽⁵⁾	שיעור מההון הרגולטורי
במיליוני ש"ח						
4,827	4,134	287	8,969	509	8,460	17.07%

- (1) לאחר ניכוי יתרת מחיקות חשבונאיות ויתרות הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני.
- (2) סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- (4) ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.
- (5) הנתונים המוצגים לעיל מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313 ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני. לפיכך, נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" מטילה על הבנק, בין היתר, מגבלה לפיה שיעור ה"חבות" של "לווה" ושל "קבוצת לווים", כהגדרתם בהוראה, אחר שנוכו מן החבות סכומים שניתן להפחיתם לצורך כך כמפורט בהוראה, לא יעלה על 15% ועל 25% בהתאמה מההון של הבנק המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא "רכיבי ההון". כמו-כן, קובעת ההוראה, כי סך-כל החבויות (לאחר ניכוי סכומים מותרים) של הלווים, קבוצות הלווים וקבוצות הלווים הבנקאיות שחבות כל אחד מהם עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על 120% מהון הבנק.

בחודש יוני 2015 פורסם עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים", הכולל בין היתר, צמצום הגדרת ההון להון רובד 1 (לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים), כמשמעותו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 ועדכון מגבלת החבות של קבוצת לווים בנקאית לתאגיד בנקאי שעמדה על 25% מההון כך שתעמוד על 15% מההון. מועד תחילת התיקונים להוראה, 1 בינואר 2016.

לעניין הגדרת ההון יחול כדלקמן - הון רובד 1 כאמור בהגדרת ההון, בתוספת הון רובד 2 כפי שפורסם בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015. תוספת זו תופחת בשיעורים שווים, על פני 12 רבעונים, עד לאיפוסה ביום 31 בדצמבר 2018, ראה פירוט בפרק "תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות המגזר העסקי". הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים.

בנוסף, הבנק מבצע סקירות תקופתיות על סיכון האשראי בקבוצות לווים אלה, תוך בחינה פרטנית של הלווים השייכים לקבוצות הלווים, אופי פעילות לווים אלה והמתאם ביניהם היכולים להשפיע על הסיכון הקבוצתי.

חשיפת אשראי למדינות זרות

סיכון חשיפת האשראי למדינות זרות מבטא את האפשרות שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה יפגע בשווי נכסי קבוצת הבנק, או ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים במדינה לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי קבוצת הבנק. סיכון החשיפה למדינות זרות כולל חשיפה מאזנית מעבר לגבול (סך החשיפה המאזנית של הבנק בישראל לתושבי מדינה זרה, בתוספת סך החשיפות המאזניות של שלוחות הבנק בחו"ל לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה), וכן חשיפה מאזנית של שלוחות הבנק בחו"ל לתושבים מקומיים באותן מדינות בניכוי התחייבויות השלוחות. סיכון חשיפה מאזנית מעבר לגבול הינו הסיכון שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים מחוץ למדינה (Transfer Risk), ובכך ישפיעו על יכולת החברות והלקוחות לבצע עסקות מעבר לגבול.

ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך הסתייגות בדירוגי המדינות של המדרגים הבינ"ל - S&P-i Fitch, Moody's. סך החשיפה למדינות זרות כולל את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטחונות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי.

הבנק מבצע בקרה ומעקב שוטפים אחרי המצב המקרו כלכלי של המדינות מולן קיימת פעילות.

מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

טבלה 11-6: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2015													
חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾				חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾				חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים		חשיפה מאזנית מעבר לגבול			
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית מעבר לגבול	
לפירעון עד שנה		לפירעון מעל שנה		לפירעון עד שנה		לפירעון מעל שנה		לפירעון עד שנה		לפירעון מעל שנה		לפירעון עד שנה	
לפירעון עד שנה		לפירעון מעל שנה		לפירעון עד שנה		לפירעון מעל שנה		לפירעון עד שנה		לפירעון מעל שנה		לפירעון עד שנה	
במיליוני ש"ח													
המדינה													
א. ארצות-הברית	3,583	2,055	3,826	27,190	12,808	14,382	23,846	129	41	9,194	55	2,096	7,368
ב. שווייץ	-	504	32	7,050	-	7,050	7,586	1	-	229	-	163	373
ג. אנגליה	129	4,850	3,509	75	-	75	8,563	1	-	2,637	-	1,988	6,500
ד. תורכיה	-	6	13	2,055	935	1,120	1,139	80	84	976	-	16	3
ה. גרמניה	280	1,022	297	-	-	-	1,599	-	-	155	-	844	755
ו. צרפת	115	2,005	612	-	-	-	2,732	29	26	1,262	-	825	1,907
ז. אירלנד	-	3	152	-	-	-	155	-	-	206	-	129	26
ח. ספרד	-	158	65	-	-	-	223	-	-	33	-	28	195
ט. פורטוגל	-	-	13	-	-	-	13	-	-	-	-	12	1
י. יוון	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
יא. איטליה	-	5	48	-	-	-	53	-	-	154	-	41	12
יב. אחרות	1,522	2,603	7,940	66	1	65	12,130	125	45	2,660	14	4,668	7,397
סך-כל החשיפות למדינות זרות	5,629	13,211	16,507	36,436	13,744	22,692	58,039	365	196	17,507	69	10,810	24,537
מזה: סך החשיפות למדינות LDC	67	269	1,012	2,055	935	1,120	2,468	92	94	1,627	-	456	892

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". הסכום כולל את נתוני תורכיה, כמפורט בטבלה לעיל.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

ליום 31 בדצמבר 2014															
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית חוץ-מאזנית ⁽⁴⁾⁽²⁾		חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾											
				חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים		חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים		חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים		חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים		חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים		חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים	
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מזה: סיכון חוץ-מאזני בעייתי ⁽⁴⁾	סך חשיפה חוץ-מאזנית	מזה: סיכון חוץ-מאזני בעייתי ⁽⁴⁾	חובות פגומים ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני בעייתי ⁽⁴⁾	סך-כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים	חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים	חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים	חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים	חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים	חשיפה מאזנית של שלוחות זרה לתושבים מקומיים		
במיליוני ש"ח															
המדינה															
א. ארצות-הברית		1,148	2,532	4,683	30,731	10,405	20,326	28,689	124	60	9,412	2	3,091	5,272	
ב. שווייץ		-	547	51	5,174	-	5,174	5,772	-	-	281	-	309	289	
ג. אנגליה		117	5,120	4,075	93	-	93	9,405	2	-	2,404	-	2,738	6,574	
ד. תורכיה		1	11	17	2,509	1,323	1,186	1,215	109	110	1,263	-	21	8	
ה. גרמניה		285	1,151	784	-	-	-	2,220	-	-	58	-	1,209	1,011	
ו. צרפת		62	2,490	587	-	-	-	3,139	31	26	893	-	929	2,210	
ז. אירלנד		-	7	192	-	-	-	199	-	-	239	-	166	33	
ח. ספרד		-	150	11	-	-	-	161	-	-	24	-	46	115	
ט. פורטוגל		-	-	1	-	-	-	1	-	-	2	-	-	1	
י. יוון		-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
יא. איטליה		1	4	45	-	-	-	50	-	-	95	-	22	28	
יב. אחרות		1,430	5,245	7,830	324	-	324	14,829	141	71	2,365	13	6,831	7,674	
סך-כל החשיפות למדינות זרות															
		3,044	17,257	18,276	38,831	11,728	27,103	65,680	407	267	17,037	15	15,362	23,215	
מזה: סך החשיפות למדינות LDC															
		173	558	898	2,788	1,323	1,465	3,094	137	120	1,736	-	708	921	

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים". הסכום כולל את נתוני תורכיה, כמפורט בטבלה לעיל.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגדרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

טבלה 12-6: תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות⁽¹⁾

לשנת 2015					
סך-הכל	ספרד	איטליה	פורטוגל	אירלנד	יוון
במיליוני ש"ח					
411	161	50	1	199	-
(24)	(18)	19	12	(37)	-
שינויים ביחס החשיפות:					
88	81	6	-	1	-
4	4	-	-	-	-
(35)	(5)	(22)	-	(8)	-
444	223	53	13	155	-
סכום חשיפה בסוף התקופה					
לשנת 2014					
סך-הכל	ספרד	איטליה	פורטוגל	אירלנד	יוון
במיליוני ש"ח					
370	142	70	2	156	-
39	29	(1)	-	11	-
שינויים ביחס החשיפות:					
76	31	13	-	32	-
6	4	2	-	-	-
(80)	(45)	(34)	(1)	-	-
411	161	50	1	199	-
סכום חשיפה בסוף התקופה					

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

6.2.4. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת פעילותה העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה בא לידי ביטוי בפעילויות מגוונות מול מוסדות פיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק – הפקדות יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, מימון סחר חוץ לסוגיו, פעילות בשוק ההון וניהול חשבונות. מוסדות פיננסיים זרים כוללים בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח, חברות ברוקר/דילר וגופים מוסדיים.

החשיפה למוסדות פיננסיים זרים מושפעת, הן מחוסנו הספציפי של כל מוסד ומוסד והן מסיכון המדינות בהן הוא פועל, ויכולה להיות מושפעת מאירועים שיתרחשו במדינה הזרה העלולים לגרום להפחתת השווי של נכסי הבנק, או לפגוע ביכולתם של המוסדות הזרים לכבד את התחייבויותיהם, לרבות כלפי קבוצת הבנק, וביניהם: משבר פיננסי או כלכלי, השלכות של שינויים במצב הפוליטי בארצות השונות, אי יציבות חברתית ועוד. יודגש, כי רוב חשיפות האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינן כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפות הן כלפי מערכת הבנקאות במערב אירופה ובצפון אמריקה, בעוד שהחשיפה למוסדות פיננסיים אחרים נמוכה יחסית.

הבנק נוקט בצעדים למזעור הסיכונים על-ידי ניתוב הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים אל מוסדות עמם נחתמו הסכמי CSA (Credit Support Annex) שהם הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבנות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם. כמו-כן הבנק נוקט בצעדים לניטרול סיכוני סליקה על-ידי ביצוע פעילות הסליקה במטבעות באמצעות המסלוקה הבינלאומית הידועה בשם CLS (Continuous Linked Settlement).

בחינת מדיניות האשראי נמשכת כל העת תוך התאמתה להתפתחויות בשווקים העולמיים.

בנוסף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחרי החוסן הפיננסי והחשיפות כלפי כל המוסדות הפיננסיים עמם יש פעילות. המעקב מתבסס, בין היתר, על בחינה שוטפת של מספר אינדיקטורים: התייחסות חברות הדירוג הבינלאומיות, תנודות מחירים בשוקי ההון, לרבות מחירי הביטוח לנכסים פיננסיים (CDS), הדוחות הכספיים, תחזיות והערכות מקרו כלכליות ובחינת יכולת המדינות לתמוך בסקטור הפיננסי במידת הצורך. לפרטים בדבר שינויים בסביבת הסיכון ראה סיכון כלכלי להלן.

טבלה 13-6: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

31 בדצמבר 2015			
סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	במיליוני ש"ח
דירוג אשראי חיצוני⁽⁵⁾			
AAA עד AA-	3,769	2,080	5,849
A+ עד A-	11,272	999	12,271
BBB+ עד BBB-	2,423	231	2,654
BB+ עד B-	93	20	113
פחות מ-B-	-	-	-
ללא דירוג**	226	23	249
סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*	17,783	3,353	21,136
מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	-	-	-
מזה: יתרת חובות פגומים	-	-	-
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	-	-	-
סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	17,783	3,353	21,136
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי	3	1	4

- * היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות הפיננסיים במדינות הבאות:
- ספרד - סך חשיפה של כ-161 מיליון ש"ח, מזה סך של 46 מיליון ש"ח בדירוג BBB+, סך של 112 מיליון ש"ח בדירוג BBB, והיתרה בסך של 3 מיליון ש"ח בדירוג BB+ (סך חשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-155 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-44 מיליון ש"ח בדירוג BBB+, סך של 107 מיליון ש"ח בדירוג BBB, והיתרה בסך של 4 מיליון ש"ח בדירוג BB-).
- אירלנד - סך חשיפה של כ-12 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-3 מיליון ש"ח בדירוג AA-, והיתרה בסך של 9 מיליון ש"ח ללא דירוג. (סך החשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-23 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-4 מיליון ש"ח בדירוג AA-, והיתרה בסך של 19 מיליון ש"ח ללא דירוג).
- איטליה - סך חשיפה של כ-145 מיליון ש"ח, מזה כ-144 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך כ-1 מיליון ש"ח בדירוג B (סך החשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-96 מיליון ש"ח, מזה כ-95 מיליון ש"ח בדירוג BBB-, ויתרה בסך כ-1 מיליון ש"ח בדירוג BB-).
- ביון ובפורטוגל החשיפה למוסדות פיננסיים הינה מזערית ומסתכמת בפחות ממיליון ש"ח.
- ** מזה מסלקות בחו"ל המהוות 74% מהיתרה. הסכום הנותר מפוזר בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים. (31.12.14: 12% מהיתרה).
- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.
- (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לפי הדירוג הנמחר מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, S&P-Fitch, הדירוג מעודכן ליום 27 בינואר 2016 (31.12.14: הדירוג מעודכן ליום 5 בפברואר 2015).

31 בדצמבר 2014		
סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל
במיליוני ש"ח		
דירוג אשראי חיצוני⁽⁵⁾		
AAA עד AA	3,753	1,514
A+ עד A-	15,675	1,015
BBB+ עד BBB-	2,919	216
BB+ עד B-	145	58
פחות מ-B	1	-
ללא דירוג**	155	42
סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*	22,648	2,845
מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	-	-
מזה: יתרת חובות פגומים	-	-
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	-	-
סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני	22,648	2,845
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי	4	1
		5

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות הפיננסיים במדינות הבאות:

ספרד - סך חשיפה של כ-161 מיליון ש"ח, מזה סך של 46 מיליון ש"ח בדירוג BBB, סך של 112 מיליון ש"ח בדירוג BBB+, והיתרה בסך של 3 מיליון ש"ח בדירוג BB+ (סך חשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-155 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-44 מיליון ש"ח בדירוג BBB+, סך של 107 מיליון ש"ח בדירוג BBB, והיתרה בסך של 4 מיליון ש"ח בדירוג BB).

אירלנד - סך חשיפה של כ-12 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-3 מיליון ש"ח בדירוג AA-, והיתרה בסך של 9 מיליון ש"ח ללא דירוג. (סך החשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-23 מיליון ש"ח, מזה סך של כ-4 מיליון ש"ח בדירוג AA-, והיתרה בסך של 19 מיליון ש"ח ללא דירוג).

איטליה - סך חשיפה של כ-145 מיליון ש"ח, מזה כ-144 מיליון ש"ח בדירוג BBB+ והיתרה בסך של כ-1 מיליון ש"ח בדירוג B (סך החשיפה בסוף שנת 2014 הייתה כ-96 מיליון ש"ח, מזה כ-95 מיליון ש"ח בדירוג BBB-, ויתרה בסך של כ-1 מיליון ש"ח בדירוג BB).

ביון ובפורטוגל החשיפה למוסדות פיננסיים הינה מזערית ומסתכמת בפחות ממיליון ש"ח.

** מזה מסלקות בחו"ל המהוות 74% מהיתרה. הסכום הנוטר מפורז בשורה ארוכה של בנקים ומוסדות פיננסיים. (31.12.14: 12% מהיתרה).

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו.

(2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

(3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חוב של לווה.

(4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(5) לפי הדירוג הנמון מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות Moody's, S&P ו-Fitch. הדירוג מעודכן ליום 27 בינואר 2016 (31.12.14: הדירוג מעודכן ליום 5 בפברואר 2015).

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 בכ-21.1 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-4.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-25.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014. ירידה זו נבעה מירידה בחשיפה המאזנית בסך כ-4.9 מיליארד ש"ח בגין ירידה בפיקדונות, ניירות-ערך, ובמכשירים פיננסיים נגזרים, שקוזה חלקית על-ידי עלייה של 0.5 מיליארד ש"ח בחשיפה החוץ-מאזנית.

כ-86% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה.

החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-84% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 12% במוסדות פיננסיים אחרים, ו-4% בחברות ביטוח.

עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים בארצות-הברית (24%), ובמדינות מערב אירופה (68%).

ענף "בנקים בחו"ל" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל רק את החשיפות בגין בנקים חו"ל, כולל בנקים מרכזיים. מוסדות פיננסיים מוצגים בעיקר בענף שירותים פיננסיים. כמו-כן כולל "סיכון האשראי הכולל" יתרות מאזניות וחוץ-מאזניות בגין נגזרים. הטבלה לעיל אינה כוללת חשיפה בגין בנקים מרכזיים כמו גם יתרות חוץ-מאזניות בגין נגזרים.

סך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק בפרק סקירת הסיכונים כולל אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים אך אינו כולל אגרות-חוב וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר הכלולים בטבלה לעיל. אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגין נגזרים אינו נכלל בסך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני". לעומת זאת, הטבלה לעיל כוללת יתרות מאזניות בגין נגזרים.

6.2.5. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 14-6: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
יתרות אשראי		
62,114	67,246	הלוואות מכספי הבנק
2,963	2,135	הלוואות מכספי האוצר*
183	132	מענקים מכספי האוצר*
65,260	69,513	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
ביצוע		
הלוואות מכספי האוצר:		
18	4	הלוואות
10	7	מענקים
28	11	סך-הכל מכספי האוצר
12,157	15,180	סך-הכל הלוואות מכספי הבנק
12,185	15,191	סך-הכל הלוואות חדשות
2,445	3,054	הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק
14,630	18,245	סך-הכל הלוואות שניתנו

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

הבנק הצטרף למהלך שיזם משרד הבינוי בשיתוף הפיקוח על הבנקים למחזור הלוואות שניתנו מכספי מדינה, באמצעות הלוואות מכספי בנק. במסגרת המהלך הבנק פונה ביוזמתו כלוים אשר קיבלו הלוואות זכאות צמודת מדד בריבית 4% או יותר, ומציע להם למחזור את ההלוואה להלוואה מכספי הבנק, בריבית שתקבע, במועד ביצוע המחזור, לפי הריבית הממוצעת שמפרסם בנק ישראל להלוואות לדיור מסוג זה. המחזור נעשה באמצעות כתב תיקון שנשלח ללקוח ללא הגעה לסניף, וכרוך בתשלום עמלת שינוי תנאים על סך 120 ש"ח בלבד. התהליך הסתיים בחודש דצמבר 2015.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 15-6: התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

שיעור שינוי בתקופה	סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				
		ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		
		יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח		
8.3%	67,246	1.0%	678	30.8%	20,724	19.6%	13,179	35.5%	23,880	13.1%	8,785	31.12.15
6.6%	62,114	1.4%	870	35.8%	22,241	21.5%	13,379	34.4%	21,374	6.8%	4,250	31.12.14
7.8%	58,294	1.6%	943	39.4%	22,964	22.2%	12,918	32.9%	19,171	3.9%	2,298	31.12.13

היקף החוב הבעייתי

בשנים האחרונות ניכרת ירידה מתמשכת בשיעור הסכומים בפיגור מתוך יתרות האשראי ובהיקפי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 16-6: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיר והפרשה להפסדי אשראי

יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	סכום בפיגור מעל 90 יום במיליוני ש"ח	שיעור הפיגור אשראי לפי עומק הפרשה (כולל הפרשה קבוצתית) במיליוני ש"ח	הפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי במיליוני ש"ח	חוב בעייתי במיליוני ש"ח	שיעור חוב בעייתי
31.12.15	67,246	111	453	0.2%	949	1.4%
31.12.14	62,114	121	445	0.2%	1,029	1.7%
31.12.13	58,294	129	472	0.2%	1,111	1.9%

כימות ומדידת הסיכון – תיק אשראי לדיר

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיר ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיר נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיר בבנק.

גידור הסיכון: הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. קיימים אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, אינפלציה חדה, עליה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיר.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהל החטיבה הקמעונאית ובהשתתפות מנהל החטיבה לניהול סיכונים וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפרשה הכלכלית בתיק המשכנתאות. בנוסף מבוצעים תרחישי מאמץ על תיק המשכנתאות ומנותחת ההשפעה על התיק עצמו ועל כלל הבנק. התרחישים כוללים התייחסות לירידה חדה במחירי הדירות, עליה בריבית ועליה ברמת האבטלה במשק. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח – ביטוח חיים וביטוח מבנה. בנוסף, בהלוואות שאושרו עד ליום 1 בנובמבר 2012 נהג הבנק לדרוש ביטוח אשראי בהלוואות בהן LTV גבוה משיעור של 75%. החל מיום 1 בנובמבר 2012 לא ניתן לאשר הלוואות בשיעור מימון העולה על 75%. לפרטים נוספים, ראה פרק "מגזר משקי הבית" לעיל.

טבלה 17-6: התפתחות יתרות האשראי לדיר ל-5 השנים האחרונות

2015	2014	2013	2012	2011
במיליוני ש"ח				
יתרות לסוף תקופה	67,246	62,114	58,294	54,060
שינוי שנתי ביתרות	8.3%	6.6%	7.8%	9.8%
ביצוע שנתי של הלוואות חדשות	15,180	12,157	11,748	11,541
				49,250
				13.7%
				11,303

בארבע השנים האחרונות חלה צמיחה שנתי ממוצעת של כ-8.1%. שיעור זה משקף את שיעורי הצמיחה הגבוהים שחלו בענף. בשנים אלה הבנק לא עלה בנתח השוק בפעילות זו.

כימות ומדידת הסיכון – ביצוע אשראי לדיור

אישור ההלוואות לדיור מתבצע בהתאם למדרג סמכויות המגלם את מהות בקשת האשראי והסיכון הגלום בה. כימות ומדידת סיכון האשראי לדיור מבוצעים במספר רמות: רמת הלקוח הבודד וכן ברמת כלל תיק האשראי של הבנק. לצורך כך, פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידה, המשלבים הערכות מומחים בתחום האשראי לדיור ומודלים סטטיסטיים. במסגרת כימות הסיכון מבוצעת בחינה ממוקדת בנושא בחינת כושר החזר כולל בחינת רגישות לשינויים אפשריים בכושר החזר כתוצאה משינוי אפשרי בשיעור הריבית.

נתוני הלוואות לדיור – שיעור מסך הביצועים החדשים

טבלה 18-6: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשנה שהסתיימה ביום			
31.12.13	31.12.14	31.12.15	
מאפיינים			
36.7%	36.6%	33.3%	שיעור מימון מעל 60%
11.9%	5.6%	0.7%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
4.2%	1.9%	0.3%	שיעור מימון מעל 60% וגם שיעור החזר מעל 40%
31.0%	31.0%	30.0%	שיעור הביצועים בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים (הגבלת בנק ישראל 33.3%)
5.6%	4.5%	2.7%	שיעור ההלוואות לכל מטרה
14.7%	16.8%	16.7%	שיעור ההלוואות להשקעה מרכישה
627	613	657	הלוואה ממוצעת לרכישה (באלפי ש"ח) – ללא מיחזורי אוצר
20.6	20.9	21.6	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)
17.8%	20.8%	24.7%	שיעור מעל 25 שנה (כולל מיחזורים)
1.74%	1.48%	1.23%	שיעור שולי של יתרות לווים מעל 5 מיליון ש"ח

יצוין כי שיעורי המימון חושבו על-פי הוראת דיווח לפיקוח על הבנקים מספר 876 – דוח על הלוואות לדיור.

בשנים האחרונות חל שיפור במדדי הסיכון כפי שבא לידי ביטוי בירידת שיעור הביצועים של אשראים בשיעור מימון מעל 60%, בשיעור החזר מעל 40% מההכנסה וכן בירידה בשיעור הביצועים של אשראי מעל 5 מיליון ש"ח. כמו-כן חלה ירידה בשיעור הביצועים של הלוואות לכל מטרה ובשיעור הביצועים בריבית משתנה. מנגד חלה עליה בסכום ההלוואה הממוצעת ובתקופת הפירעון.

6.2.6. מימון ממונף

מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות מימון אמצעי שליטה בתאגידים בשיעורי מימון גבוהים, חברות אחזקה בשיעורי מימון גבוהים ביחס לשווי אחזקותיהן, מימון חוב נחות (Mezzanine), וכן מימון רכישת פעילות כאשר האשראי מועמד בחברה הנרכשת והינו בשיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית של החברה הנרכשת.

כמו-כן, קיימת מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון הכולל של הבנק.

דיווח על התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווח אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה.

באפריל 2015 פורסמה הוראה חדשה לניהול בנקאי תקין מספר 327 – "ניהול הלוואות ממונפות". ההוראה מגדירה את מסגרת ניהול הסיכונים הכוללת להלוואות ממונפות ומסדירה נושאים שונים, בין היתר: הגדרת הלוואה ממונפת, הנחיות כלליות בנוגע למדיניות, נוהלי חיתום, דיווח וניתוח כמותי, סיווג הלוואות ממונפות, ניתוח אשראי ועוד. האמור חל על אשראי שניתן החל מיום 1 בינואר 2016. הבנק נערך לעדכון אוכלוסיית המימון הממונף ולהתאמת המגבלות הפנימיות, בהתאם להוראה החדשה.

טבלה 19-6: טבלה המפרטת את חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

31 בדצמבר 2015			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל*
במיליוני ש"ח			
ענף המשק⁽¹⁾ של הלווה			
11	1,626	302	1,928
12	1,011	992	2,003
13	882	13	895
3	70	3	73
11	977	6	983
4	912	125	1,037
5	507	-	507
4	1,442	122	1,564
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
63	7,427	1,563	8,990

* בינוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-319 מיליון ש"ח.
(1) בעקבות חוזר בנק ישראל באפריל 2014, חלו שינויים בהגדרות לענפי משק.

31 בדצמבר 2014			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל*
במיליוני ש"ח			
ענף המשק של הלווה			
7	135	152	287
11	1,024	1,431	2,455
25	2,920	305	3,225
1	59	-	59
7	1,273	12	1,285
7	2,483	247	2,730
2	343	-	343
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
1	13	-	13
-	-	-	-
61	8,250	2,147	10,397

* בינוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-300 מיליון ש"ח.

מידע נוסף ניתן למצוא ב"דוח על הסיכונים".

6.3. סיכון שוק

- סיכון שוק** – סיכון להפסד או ירידת-ערך הנובע משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים או קבוצת תיקים, וברמה הכוללת שינוי בשווי הכלכלי של הבנק, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:
- **סיכון ריבית** – סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים.
 - **סיכון מטבע** – סיכון להפסד כתוצאה משינויי שער חליפין.
 - **סיכון אינפלציה** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן.
 - **סיכון מחיר מניות** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי המניות או מדדי המניות.
 - **סיכון מרווחי אשראי** – סיכון להפסד כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון אגרות-החוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין הריבית חסרת הסיכון הרלוונטית.
 - **סיכון תנודתיות** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק.
 - **סיכון מרווח (Basis spread)** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים, או בסיסי ריבית שונים;

ניהול סיכונים השוק

ניהול סיכונים השוק מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על-ידי ההנהלה והדירקטוריון. מדיניות ניהול סיכונים השוק מכוונת להגדלת תוחלת הרווח, תוך שמירה על רמות סיכון מאושרות ומבוקרות.

בניהול סיכונים שוק בבנק, מבחינים בין חשיפות הנוצרות כחלק מניהול שוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק, להלן התיק הבנקאי (חשיפות שאינן למסחר), בניהול האגף לניהול נכסים והתחייבויות, לבין החשיפות בתיק למסחר (שעיקרו מנוהל בחדרי העסקות). הניהול הגלובלי נעשה תחת אחריות מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובהנחייתו. הניהול השוטף והפיקוח על ניהול הנכסים וההתחייבויות והמסחר הינם באחריות המנהלים באגף לניהול נכסים והתחייבויות ובאגף חדרי עסקות וברוקראז' בחטיבת שווקים פיננסיים בתל-אביב, וביחידה לניהול נכסים והתחייבויות ובחדר העסקות בסניף הבנק בניו-יורק. הסניף כפוף מקצועית בנושאים אלה למנהל חטיבת שווקים פיננסיים.

המדיניות מותווית ומבוקרת על-ידי צוות הנהלה ניהול נכסים והתחייבויות גלובלי, צוות הנהלה נוסטרו וצוות הנהלה השקעות. המדיניות, לרבות המגבלות והיעדים שנקבעו, מובאים לדיון ולאישור, לפי העניין, לצוותי ההנהלה, לוועדות הדירקטוריון, או למליאת הדירקטוריון. הפעילות השוטפת מתנהלת על-ידי צוותי משנה בהשתתפות בעלי תפקידים בכירים בבנק.

ניהול סיכונים השוק מתבצע בכל חברה בת בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי מדיניות הנקבעת על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ובהתאמה למדיניות הקבוצתית. אמידה ובקרה של סיכונים השוק מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לגודל ההון ולאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. החשיפה לסיכונים שוק של החברות הבנות נבחנת על-ידי המחלקה לניהול סיכונים שוק ונזילות בחטיבה לניהול סיכונים ומדווחת להנהלה ולדירקטוריון הבנק בתדירות התואמת את רמת הסיכון. הבנק קבע מגבלות סיכון קבוצתיות החלות גם על השלוחות בהן רמת הסיכון הוגדרה כמשמעותית לקבוצה. הרחבה לגבי אופן ניהול הסיכונים, אמידתם ובקרתם ראה ב"דוח על הסיכונים".

6.3.1 סיכון ריבית

סיכון הריבית כהגדרתו לעיל, כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:

- סיכון תמחור מחדש (Repricing Risk)** – סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית הקבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית המשתנה);
- סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** – סיכון הנובע משינויים שונים בשיעורי הריבית לתקופות פירעון שונות ויבואו לידי ביטוי בשינוי שיפוע העקום (תלילות או השטחה) או בצורתו (פיתול);
- סיכון בסיס (סיכון מרווח, Basis spread)** – סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים;
- סיכון אופציונליות** – נובע מזכויות מימוש שונות הגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמה הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);
- חשיפת ערך** – אומדן השינוי הצפוי בערך הכלכלי (ההון הפיננסי) כתוצאה משינוי הריבית;
- חשיפת ההכנסה החשבונאית** – השינוי הצפוי בהכנסה החשבונאית בשנה הקרובה כתוצאה משינוי הריבית;

הבנק, בדומה לבנקים בעולם, חשוף לסיכון הריבית הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר. סיכון ריבית הוא סיכון מובנה בפעילות הבנקאית, עיקר החשיפות לסיכון זה נובעות מניהול התיק הבנקאי. ניהול סיכון הריבית הינו חלק מניהול החשיפות לסיכונים השוק כמתואר לעיל.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי – מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של ההון, ו/או על ההכנסה החשבונית. הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע מממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיקי ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות – פערי מגזר, תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד.

החשיפה לסיכון נמדדת בשני המישורים: (א) חשיפת ערך – הערכה של שינוי הערך הכלכלי של התיק הבנקאי כתוצאה משינוי בעקום הריבית; (ב) רגישות ההכנסה החשבונית – השינויים הצפויים להכנסה (החשבונית) בתיק הבנקאי כתוצאה משינויים בעקום התשואות (בהנחת רמה קבועה של יתרות). חשיפת ההכנסה נמדדת אף היא בשני מישורים: רגישות ההכנסה של כלל התיק הבנקאי בשנה הקרובה (12 החודשים הבאים), ורגישות ההכנסה (המיידיית) של המכשירים הנמדדים חשבונית לפי MtM (למעט ידורים חשבוניים). הבנק בחר להתמקד בניהול חשיפת הערך, כאשר מוטלות מגבלות גם על רגישויות ההכנסה כאמור לעיל.

6.3.1.1 ניתוח רגישות השווי ההון

טבלה 20-6: פירוט השווי ההון של הבנק וחברות מאוחדות שלו לפי מגזרי הצמדה

31 בדצמבר 2015						
סך-הכל	מטבע-חוץ**			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
409,180	11,091	9,953	66,154	51,595	270,387	נכסים פיננסיים*
690,387	20,399	31,754	244,086	19,173	374,975	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
382,142	5,729	14,963	82,877	42,693	235,880	התחייבויות פיננסיות*
691,402	22,796	26,436	231,205	21,568	389,397	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
26,023	2,965	308	(3,842)	6,507	20,085	שווי הון נטו של מכשירים פיננסיים

31 בדצמבר 2014						
סך-הכל	מטבע-חוץ**			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
במיליוני ש"ח						
382,753	9,992	9,105	73,161	55,972	234,523	נכסים פיננסיים*
745,378	28,210	29,622	228,442	15,902	443,202	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
***359,095	***7,198	***14,798	***80,591	45,592	***210,916	התחייבויות פיננסיות*
745,895	29,292	23,459	224,089	22,183	446,872	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ-מאזניים***
***23,141	***1,712	***470	***3,077	4,099	***19,937	שווי הון נטו של מכשירים פיננסיים

* כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הון של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים.

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

*** סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההון.

**** סווג מחדש.

טבלה 21-6: השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא-כספיים

31 בדצמבר 2015								
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית**			שינוי בשווי הוגן					
			סך-הכל		מטבע-חוץ*		מטבע ישראלי	
							לא-צמוד	צמוד למדד
					אחר		דולר	
							אירו	
							אחר	
							במיליוני ש"ח	
השינוי בשיעורי הריבית								
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	19,275	6,439	(4,083)	240	2,974	24,845	(1,178)	(4.5%)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	20,012	6,485	(3,867)	300	3,065	25,995	(28)	(0.1%)
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	20,980	6,558	(3,590)	378	3,175	27,501	1,478	5.7%
31 בדצמבר 2014								
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית**			שינוי בשווי הוגן					
			סך-הכל***		מטבע-חוץ*		מטבע ישראלי	
							לא-צמוד***	צמוד למדד
					אחר***		דולר***	
							אירו***	
							אחר***	
							במיליוני ש"ח	
השינוי בשיעורי הריבית								
גידול מיידי מקביל של אחוז אחד	19,251	4,112	(3,329)	425	1,622	22,081	(1,060)	(4.6%)
גידול מיידי מקביל של 0.1 אחוז	19,853	4,117	(3,125)	469	1,709	23,023	(118)	(0.5%)
קיטון מיידי מקביל של אחוז אחד	20,653	4,119	(2,871)	521	1,815	24,237	1,096	4.7%

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.

** שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי הוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך-הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי הוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא-כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

*** סוג מחדש.

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
 ** שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך-הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא-כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
 *** סווג מחדש.

לפרטים נוספים בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים להלן.

6.3.1.2. חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

טבלה 22-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית לא-צמוד

ליום 31 בדצמבר 2015			
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי לא-צמוד			
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים			
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾	197,356	16,948	14,265
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	73,234	118,391	55,860
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	638	954	664
סך-הכל שווי הוגן	271,228	136,293	70,789
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות			
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	205,206	8,056	7,431
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	74,230	123,532	61,236
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	1,095	1,102	87
סך-הכל שווי הוגן	280,531	132,690	68,754
מכשירים פיננסיים, נטו			
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(9,303)	3,603	2,035
החשיפה המצטברת במגזר	(9,303)	(5,700)	8,140

* הוצג מחדש.

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור. השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-80 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.02 שנה.

הערות כלליות:

- א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי הכולל בגין המכשיר הפיננסי בביאור 33 בדוחות הכספיים.
- ג. בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי הוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.
- ד. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי הכולל בגינו בביאור 33 בדוחות הכספיים.
- ה. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי הוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015							
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים
בשנים			בשנים			במיליוני ש"ח				
באחוזים			באחוזים							
0.54	2.55	234,512	0.51	2.63	270,379	2,242	83	1,853	5,535	7,262
0.91		433,656	1.11		370,007	–	–	363	25,571	32,901
1.69		9,557	2.65		4,976	–	–	–	1,332	449
⁽²⁾ 0.80		677,725	⁽²⁾ 0.87		645,362	2,242	83	2,216	32,438	40,612
*0.30	*1.20	*210,916	0.23	1.12	235,880	89	–	262	1,819	3,964
0.92		437,799	1.10		385,364	–	–	298	26,699	32,515
0.36		9,073	0.35		4,033	–	–	–	–	–
⁽²⁾ *0.71		*657,788	⁽²⁾ 0.77		625,277	89	–	560	28,518	36,479
*19,937						20,085	2,153	83	1,656	3,920
						20,085	17,932	17,849	16,193	4,133
									12,273	

6.3.1.2. חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

טבלה 23-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית צמוד למדד

ליום 31 בדצמבר 2015			
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים
במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי צמוד למדד			
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים			
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾	2,314	1,697	8,860
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	268	937	2,739
סך-הכל שווי הוגן	2,582	2,634	11,599
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות			
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	1,545	645	4,347
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	97	1,063	2,839
סך-הכל שווי הוגן	1,642	1,708	7,186
מכשירים פיננסיים, נטו			
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	940	926	4,413
החשיפה המצטברת במגזר	940	1,866	6,279

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
(2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
(3) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור. השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-50 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.16 שנה.

הערות כלליות:

- א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 33 בדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה בביאור 33 בדוחות הכספיים.
ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 33 בדוחות הכספיים.
ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015							
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים
בשנים			בשנים			במיליוני ש"ח				
באחוזים			באחוזים							
3.24	2.56	55,972	3.34	2.67	51,595	91	185	2,601	7,291	10,284
3.65		15,902	3.13		19,173	–	–	441	3,384	4,631
(2)3.33		71,874	(2)3.28		70,768	91	185	3,042	10,675	14,915
3.82	1.01	45,592	3.84	1.14	42,693	–	–	1,024	10,762	13,506
2.99		22,183	3.21		21,568	–	–	885	3,034	4,717
(2)3.55		67,775	(2)3.63		64,261	–	–	1,909	13,796	18,223
4,099			6,507			91	185	1,133	(3,121)	(3,308)
						6,507	6,416	6,231	5,098	8,219

6.3.1.2. חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

טבלה 24-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית מטבע-חוץ

ליום 31 בדצמבר 2015			
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל שנה עד 3 שנים
במיליוני ש"ח			
מטבע-חוץ⁽³⁾			
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים			
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽⁴⁾	42,527	11,725	7,956
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	75,203	93,640	20,615
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,930	1,967	195
סך-הכל שווי הוגן	121,660	107,332	28,766
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות			
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	68,884	15,101	2,219
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	72,494	78,841	16,123
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	3,369	1,833	785
סך-הכל שווי הוגן	144,747	95,775	19,127
מכשירים פיננסיים, נטו			
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(23,087)	11,557	9,639
החשיפה המצטברת במגזר	(23,087)	(11,530)	(8,020)

* הוצג מחדש.

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ.
- (4) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיוור. השפעת הנחות אלו הינה זניחה.

הערות כלליות:

- א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 33 בדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.
- ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 33 בדוחות הכספיים.
- ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015								
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	
בשנים			בשנים			במיליוני ש"ח					
1.27	2.84	92,258	1.25	2.78	87,198	1,264	117	333	7,149	7,633	
1.15		266,584	1.18		286,886	–	–	1,899	26,444	13,939	
0.30		19,690	0.29		9,353	–	–	–	34	7	
⁽²⁾ 1.13		378,532	⁽²⁾ 1.17		383,437	1,264	117	2,232	33,627	21,579	
*0.34	*1.45	*102,546	0.21	1.33	103,555	10	6	103	130	430	
1.30		256,932	1.37		270,229	–	114	2,131	30,905	15,694	
1.02		19,949	1.44		10,222	–	–	–	1,379	466	
⁽²⁾ *1.03		*379,427	⁽²⁾ 1.05		384,006	10	120	2,234	32,414	16,590	
						(569)	1,254	(3)	(2)	1,213	4,989
						(569)	(1,823)	(1,820)	(1,818)	(3,031)	

6.3.1.2. חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

טבלה 25-6: חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית

ליום 31 בדצמבר 2015			
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל שנה עד 3 שנים
במיליוני ש"ח			
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית			
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים			
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾⁽⁴⁾	242,197	30,370	40,493
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	148,705	212,968	83,248
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	4,568	2,921	859
סך-הכל שווי הוגן	395,470	246,259	124,600
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות			
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾	275,635	23,802	20,514
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	146,821	203,436	86,292
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	4,464	2,935	872
סך-הכל שווי הוגן	426,920	230,173	107,678
מכשירים פיננסיים, נטו			
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(31,450)	16,086	16,922
החשיפה המצטברת במגזר	(31,450)	(15,364)	(5,275)

* הוצג מחדש.

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) כולל מניות המוצגות בטור "כלא תקופת פירעון".
- (4) הנתונים כוללים הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור. במגזר הלא-צמוד והצמוד: השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-80 ו-50 מיליוני ש"ח והקטנת מח"מ הנכסים ופער המח"מ ב-0.02 ו-0.16 שנה, בהתאמה. במגזר מטבע-החוץ השפעת הנחות אלו הינה זניחה.

הערות כלליות:

- א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 33 בדוחות הכספיים, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה בביאור 33 בדוחות הכספיים.
- ג. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 33 בדוחות הכספיים.
- ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- ה. רכיבים אופציונליים המשובצים במכשירים פיננסיים, לצרכים חשבונאיים, קיבלו ביטוי בתזרימי המזומנים באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון.

31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015							
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך-הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים			במיליוני ש"ח			
1.11	2.77	385,355	1.01	2.70	411,706	6,131	385	4,787	19,975	25,179
1.06		716,142	1.20		676,066	–	–	2,703	55,399	51,471
0.75		29,247	1.11		14,329	–	–	–	1,366	456
⁽²⁾ 1.07		1,130,744	⁽²⁾ 1.13		1,102,101	6,131	385	7,490	76,740	77,106
*0.76	*1.17	*359,054	0.63	1.19	382,128	99	6	1,389	12,711	17,900
1.12		716,914	1.27		677,161	–	114	3,314	60,638	52,926
0.81		29,022	1.13		14,255	–	–	–	1,379	466
⁽²⁾ *0.99		*1,104,990	⁽²⁾ 1.04		1,073,544	99	120	4,703	74,728	71,292
		*25,754			28,557	6,032	265	2,787	2,012	5,814
						28,557	22,525	22,260	19,473	17,461

כאמור, הבנק מתמקד בניהול רגישות הערך, אשר מתבססת על שינויי הערך המהוון של כלל הנכסים וההתחייבויות במאזן הבנק עם שינוי הריבית (תוך שימוש במודלים פנימיים לצורכי החישוב), ומנטר את רגישות ההכנסה באמצעות מגבלות. רגישות ההכנסה שונה מרגישות הערך, שכן בניגוד אליה, רגישות ההכנסה אינה מביאה בחשבון שינויי ערך מהוון של נכסים והתחייבויות ארוכים אשר אינם נמדדים בדוח רווח והפסד על בסיס שווי הוגן, אך כן מביאה בחשבון באופן מלא שינויי מרווחי פיקדונות ועו"ש. הבנק מודד את רגישות הערך הכלכלי במגוון תרחישים מדי חודש, תדירות התואמת לאופי התיק הבנקאי, עם מדידות בתדירות גבוהה יותר לצורכי ניהול החשיפה. רגישויות התיק למסחר נמדדות מספר פעמים ביום.

טבלה 26-6: נתונים אודות רגישות הון הבנק כולל חברות בנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כולל מודלים פנימיים)

31 בדצמבר 2014	מינימום בשנת 2015			מקסימום בשנת 2015			31 בדצמבר 2015	
	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 0.1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%
במיליוני ש"ח								
תרחיש								
תזוזה בריבית צמודה למדד								
בבנק	(162)	59	(37)	263	(230)	(19)	215	(173)
מזה: בתיק הבנקאי	(161)	54	(32)	262	(229)	(19)	217	(174)
בתיק למסחר	(1)	-	-	23	(21)	-	(2)	1
תזוזה בריבית לא-צמודה								
בבנק	(87)	(7)	(3)	236	(194)	(18)	195	(160)
מזה: בתיק הבנקאי	(92)	-	-	229	(192)	(18)	200	(165)
בתיק למסחר	5	3	(2)	(27)	21	-	(5)	5
תזוזה בריביות במטבע-חוץ								
בבנק	147	(20)	17	(252)	235	4	(42)	37
מזה: בתיק הבנקאי	158	(31)	27	(265)	249	4	(39)	33
בתיק למסחר	(11)	2	(2)	25	(25)	-	(3)	4

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מחישוב שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בשיעורי הריבית המשקפים את רמות הסיכון, כמקובל בדוחות הכספיים, וללא מודלים פנימיים בחלק מהמוצרים.

נגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי משפיעים על הון הבנק ישירות דרך חשבון רווח והפסד הבנק מגדר בנגזרים, תוך שימוש בחשבונאות גידור, חלק מרגישות הריבית של אגרות-החוב הארוכות במטבע-חוץ. כמו-כן משתמש הבנק בנגזרים הן לגידור רגישויות בתיק הבנקאי והן לפעילות בתיק למסחר. רגישויות אלו נכללות בתוך רגישות הערך שהובאה לעיל. בנוסף לבחינת רגישות הערך הכוללת, הבנק בוחן גם את רגישות הנגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי אל מול מגבלות רגישות ייעודיות ונפרדות מהמגבלות הכוללות.

למידע נוסף ראה "הדוח על הסיכונים".

6.3.2. סיכון שער חליפין

סיכוני המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק. הבנק פעיל בשוקי המטבע הן באמצעות עסקות ספוט ופורוורד והן באמצעות אופציות, הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. כתוצאה מכך, הבנק פעיל במטבעות סחירים, הן בשווקים המפותחים והן בשווקים המתפתחים. ניהול חשיפות המטבע, לרבות שימוש במכשירי גידור הינו חלק מניהול החשיפות לסיכוני השוק כמתואר לעיל, ומתקיים הן בפעילות התיק הבנקאי והן במסגרת פעילות הדסקים למסחר בחדרי העסקות. הניהול השוטף נעשה במסגרת מגבלות דירקטוריון על חשיפות המטבע וחשיפות כוללות, שעיקרן מופיע בריכוז המגבלות ב"דוח על הסיכונים".

טבלה 27-6: נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים במדד (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

מקסימום	מינימום	ליום 31 בדצמבר 2015	בשנת 2015
במיליוני ש"ח			
תרשי			
ירידה של 1% במדד			
(53)	(126)	(55)	

טבלה 28-6: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2015						
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד
431,638	7,055	11,348	10,104	69,837	51,782	281,512
סך-כל הנכסים						
398,419	858	6,004	15,148	87,236	41,391	247,782
סך-כל ההתחייבויות						
33,219	6,197	5,344	(5,044)	(17,399)	10,391	33,730
עודף נכסים (התחייבויות)						
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:						
-	-	(1,657)	-	11	-	1,646
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
-	-	(4,255)	4,424	18,278	(2,106)	(16,341)
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
-	-	3	522	(1,696)	-	1,171
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
-	-	138	182	66	-	(386)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
33,219	6,197	(427)	84	(740)	8,285	19,820
סך-הכל כללי						

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

ליום 31 בדצמבר 2014						
סך-הכל	פריטים לא-כספיים**	מטבע-חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד
במיליוני ש"ח						
סך-כל הנכסים	7,244	10,494	9,435	*79,644	55,301	*245,915
סך-כל ההתחייבויות	806	7,560	15,048	*87,524	43,111	*222,768
עודף נכסים (התחייבויות)	6,438	2,934	(5,613)	*(7,880)	12,190	*23,147
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	-	(1,609)	-	17	-	1,592
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	-	(1,278)	3,845	8,702	(5,925)	(5,344)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	-	179	1,414	(1,537)	-	(56)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)	-	(136)	508	(693)	-	321
סך-הכל כללי	6,438	90	154	*(1,391)	6,265	*19,660

* יישום למפרע - לפריטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.ד1.
 ** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
 (1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

לפריטים נוספים ראה ביאורים 31 ו-32 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון.

חשיפות מטבע - עשיית שוק וחסר

בכל אחד משני חדרי העסקות של הבנק פועל דסק ספוט-פורוורד במטבע-חוץ ובשקלים. בחדר העסקות בתל-אביב פועל גם דסק אופציות במטבע-חוץ ובשקלים. פעילות המסחר ועשיית השוק במטבע ובאופציות נעשית בכפוף למגבלות סיכון שונות ובמסגרת הרשאה כוללת לחשיפת ש"ח/מטבע-חוץ המוקצית לפעילות זו מתוך המגבלה הכוללת של חשיפת ההון הפיננסי של הבנק למטבע-חוץ.

6.3.3. סיכון מחיר מניות ומרווחי אשראי: סיכון השקעה

הגדרת "סיכון השקעה" בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מאחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכויי ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד). מסגרת ההשקעות הכוללת נקבעה בראייה גלובלית וכלל מערכתית באישורו של דירקטוריון הבנק, שקבע מגבלות להיקף ההשקעה ולמדדי הסיכון הכוללים: תיאבון הסיכון, קיבולת הסיכון ומגבלות פרטניות לאפקי ההשקעה השונים לרבות מגבלות פיזור. הסיכון מנוהל באחריות-על של חטיבת שווקים פיננסיים לגבי המדיניות, הקצאת המסגרות שאושרו בהנהלה ובדירקטוריון, המעקב, ההנחיה והדיווח. פעילות ההשקעות מרוכזת במספר מצומצם של חברות בנות, האחריות הניהולית על פעילות כל חברה הינה של חבר ההנהלה הממונה עליה.

ככלל, תיק ההשקעות מורכב ממוצרים הנסחרים בשווקים הפיננסיים ושיש אפשרות לקבל עבורם ציטוטי מחיר. הפעילות מנוהלת על-ידי יחידות יעודיות שהוקמו למטרה זו והמעקב אחריה הינו באחריות צוות הנהלה השקעות שהוקם למטרה זו, כמתואר ב"דוח על הסיכונים".

בניהול תיק ההשקעות חשוף הבנק גם לסיכויי אשראי ומרווחי אשראי אגב השקעתו באגרות-חוב של חברות ושל ממשלות זרות. על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה של הריבון בו פועלת השלוחה אינו נושא סיכון השקעה ולכן אינו נכלל במדידת סיכון ההשקעה בבנק.

סיכון השקעה נוצר בקבוצת בנק הפועלים בשלוש מסגרות:

1. השקעה במוצרים סחירים בתיק ההשקעות המנוהל באחריות חטיבת שווקים פיננסיים.
 2. השקעות לא סחירות באמצעות החברה הבת פועלים שוקי הון (פשי"ה) המנוהלות על-פי מדיניות קבוצת פשי"ה. הנושא מנוהל באחריות הדירקטוריון של פשי"ה.
 3. חברות כלולות.
- הקבוצה מחזיקה מניות ואגרות-חוב בעיקר לצורכי השקעה (לא למסחר), וירידה בערכן עשויה לפגוע בהון הבנק. נציין כי אחזקות אסטרטגיות במניות של חברות בנות מופיעות במאזן בדיווחי חברות קשורות. לפרטים בדבר שינויים בסביבת הסיכון ראה סיכון כלכלי להלן.

טבלה 29-6: פרטים על השקעת קבוצת הבנק במניות בתיק הבנקאי בהתאם לסיווג המאזני

31 בדצמבר 2015		
הערך במאזן ושווי הוגן	מזה: נסחר בבורסה	מזה: מוחזק באופן פרטי
במיליוני ש"ח		
48	48	-
השקעות המסווגות בתיק למסחר		
2,486	1,843	643
השקעות המסווגות בתיק הזמין למכירה		
2,534	1,891	643
סך-הכל השקעות במניות		

31 בדצמבר 2014		
הערך במאזן ושווי הוגן	מזה: נסחר בבורסה	מזה: מוחזק באופן פרטי
במיליוני ש"ח		
50	50	-
השקעות המסווגות בתיק למסחר		
2,563	1,951	612
השקעות המסווגות בתיק הזמין למכירה		
2,613	2,001	612
סך-הכל השקעות במניות		

למידע נוסף על השקעות ראה ביאור 12.

למידע נוסף ראה "הדוח על הסיכונים".

6.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות – סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתידי, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצורכיו. סיכון הנזילות בבנק מוגדר כיכולתו של הבנק לעמוד בפירעון התחייבויותיו במועד פירעונן גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון – הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית.

ניהול הסיכון

ניהול סיכון הנזילות והמימון מתבצע בראיה גלובלית של הפעילות בבנק בארץ, בסניפי הבנק בחו"ל ובחברות בנות להן סיכון נזילות משמעותי לקבוצה. הבנק מנהל את הנזילות השוטפת ואת סיכון הנזילות במספר רבדים. הרובד הראשון: ניהול הנזילות השוטפת נעשה באגף ננייה באמצעות יחידות הנזילות בשקלים ובמטבע-חוץ בהתאם לצרכים השוטפים של הבנק והלקוחות, כאשר פעילות דומה נעשית בסניפי חו"ל ובחברות הבנות הבנקאיות. הרובד השני הוא ניהול סיכון הנזילות של הבנק. סיכון הנזילות בבנק, במטבע-חוץ ובשקלים, מנוהל ומבוקר באופן שוטף, בהתאם למדיניות קבוצתית, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד באופן תחרותי גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא "ניהול סיכון הנזילות", הבנק מפעיל מודל פנימי לאמידת סיכון הנזילות. המודל מבוסס על היציבות המוכחת של הפיקדונות בבנק לאורך תקופות ארוכות, וכולל תרחישים שונים לגבי שיעורי המחזור והפירעון של הנכסים וההתחייבויות. ככלל, בעוד שבמהלך עסקים רגילי מניח הבנק מחזור גבוה מאד של פיקדונות ואשראי, בתרחישי לחץ מניח הבנק יציאת פיקדונות בהתאם לסוג הלקוח והפיקדון, ניצול מסגרות מעבר לרגיל, ירידות ערך בשווי הנכסים ומקדמים נוספים. מקדמים אלו נבחרים מדי שנה על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון. בכל תרחיש נבחן פער הנזילות לתקופה של עד חודש למול הנכסים הנזילים ומחושב יחס נזילות, אשר לא יפחת מרמת מינימום המוגדרת בהוראה. התרחישים המופעלים במודל הפנימי מתחייבים למצבי שוק שונים ובפרט תרחיש בנק, תרחיש מערכת ותרחיש משולב. התרחישים נבדלים בעיקר בהנחות לגבי מחזור פיקדונות ומקדמי הנכסים הנזילים. כן מפעיל הבנק מודלים לתקופות ארוכות וקצרות יותר, מודל מבוסס NSFR לתקופה של שנה, מדדי ריכוזיות מפקידים, מערכת התרעה הכוללת מערכת ניטור של מדדים העשויים להצביע על סיכון למצב של משבר בצירוף תוכנית פעולה ועוד, כאשר חלקם של מדדים אלו כפוף למגבלות פנימיות ו/או רגולטוריות.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 מספטמבר 2014 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל, מחשב הבנק את יחס כיסוי הנזילות LCR. יחס זה בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון, כאשר במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם, וכן הוגדר תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים הבאים (המכונה). תזרים זה כולל, בין היתר, משיכה מסוימת של פיקדונות מסוגים שונים בהתאם למקדמים בתרחיש, ניצול מסוים של מסגרות אשראי שהבנק העמיד ועוד, בניכוי פירעונות במהלך החודש של אשראי שהבנק העמיד במקדמים מסוימים וכו'. הסיווגים של אגרות-החוב, סוגי הפיקדונות, סוגי המסגרות וכו' ומקדמיהם נקבעו בהוראה. הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" מדי יום בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן) ומחשב את היחס במאוחד מדי חודש (בהתאם להוראות המעבר), כאשר בחישוב היחס במאוחד מובאות בחשבון מגבלות העלולות לחול על העברת נזילות מחלק מחברות הבנות בזמן משבר, ובפרט מחברות בנות בנקאיות בחו"ל. היחס בתאגיד הבנקאי סולו מדווח כממוצע התצפיות היומיות והיחס במאוחד מדווח כממוצע שלוש התצפיות החודשיות. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאוחד. סיכון המימון בבנק מנוהל כחלק מסיכון הנזילות. לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. כשחלקם הארי מלקוחות פרטיים. אלו יוצרים, כאמור מטה, סיכוני נזילות ומימון נמוכים ביחס למקורות אחרים.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015	
באחוזים	
א. בנתוני המאוחד⁽¹⁾	
יחס כיסוי נזילות	99%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים*	60%
ב. בנתוני הבנק⁽²⁾	
יחס כיסוי נזילות	92%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים*	60%
ג. חברות בת משמעותיות**	
בנק הפועלים שוויץ	
יחס כיסוי נזילות בהתאם לרגולציה המקומית	149%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית***	60%

- * יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים גדל באופן הדרגתי מ-60% ביום 1 באפריל 2015 ל-80% ביום 1 בינואר 2016 ועד לשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017 ואילך.
- ** בשלב זה, חברות כרטיסי האשראי לא נדרשות למלא את החוזר והן תמשכנה לעמוד בדרישות הוראת ניהול בנקאי תקן 342. בהמשך, חברות כרטיסי האשראי יידרשו לעמוד במודל כמותי פיקוחי, אשר יותאם למאפייני הפעילות שלהן. כמו-כן, בנק פוזיטיף אינו כפוף בתורכיה להוראת יחס כיסוי נזילות.
- *** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית גדל ב-10% כל שנה עד לשיעור של 100% בשנת 2019.
- (1) היחס במאוחד מחושב, בהתאם להוראות המעבר, מדי חודש ומדווח כממוצע שלוש התצפיות החודשיות.
- (2) היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

חשיפת המדד של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-8,285 מיליון ש"ח.

ככלל, חשיפות המטבע של הבנק נמוכות (ראה פרק סיכונים שוק), כאשר הבנק מנהל את חשיפות ההצמדה באופן שוטף. במגזר צמוד המדד הן המקורות והן השימושים פרוסים לטווח ארוך. במגזר השקלי הלא-צמוד ובמגזר מטבע-החוץ לבנק מקורות קמעונאיים רבים במח"מ חוזי קצר, אשר הבנק צופה כי יישארו לאורך זמן, זאת בנוסף למקורות ארוכים יותר. האשראי כולל הן שימושים קצרים והן ארוכים. שינוי קל במדד לא מביא לשינוי מהותי בחשיפה למדד כתוצאה מאופציונאליות.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, מודלי טווח קצר כדוגמת LCR ומודל פנימי ל-30 יום, מודלי טווח בינוני כדוגמת מודל פנימי דמוי NSFR (מקורות מימון יציבים למעל שנה חלקי צורכי מימון יציבים למעל שנה כהגדרתם בבנק ברוח המלצות ועדת באזל) ומגבלות המתייחסות לטווח הארוך. הבנק מחזיק במאוחד, לזמן משבר, נכסים נזילים (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 92,896 מיליון ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2015, בנוסף לאגרות-חוב נזיל שלא מוכר לצורכי חישוב הנכסים הנזילים על-פי הוראת נב"ת 221. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. בהתאם, חלק מהחברות הבנות מחזיק נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מהחברה האם) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. לאור ההנחות לגבי מחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לכל התרחישים הנדרשים. על מנת לעמוד במגבלה הרגולטורית ל-2017 יצטרך הבנק להגדיל את היקף הנכסים הנזילים או להקטין את התזרים היוצא נטו, כך שיחס הנזילות יהיה גבוה מ-100% ב-1.1.2017. הבנק נערך בהתאם לתוכנית העסקית, לעמידה במגבלה.

לבנק מקורות מימון מגוונים, שעיקרם פיקדונות מהציבור. הפיקדונות מגויסים ממספר רב מאוד של מפקידים וללא תלות במפקיד בודד או בקבוצת מפקידים. עיקר גיוס המקורות של הבנק מתבצע מהציבור בארץ כשחלקו הארי מלקוחות פרטיים. המקורות בשקלים לא-צמודים מגיעים ברובם מלקוחות אלה, ובמידה מסוימת גם מלקוחות מוסדיים ועסקיים גדולים (שחלקם פועלים ישירות מול מגזר ניהול פיננסי). מקורות בשקלים צמודים מגויסים הן מהציבור הרחב והן מלקוחות מוסדיים המשקיעים בפיקדונות בבנק, באגרות-חוב והון משני שמנפיקה קבוצת הבנק. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה. נציין כי בשנתיים האחרונות קטנה היתרה בקרנות הכספיות, ירידה שמשמעותה ירידה בריכוזיות המקורות של הבנקים. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות לקוחות פרטיים ולקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ, לקוחות הבנקאות הפרטית הבינלאומית, חברות ישראליות בחו"ל, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוטחים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית והנפקות של אגרות-חוב בחו"ל (באמצעות החברה הבת פועלים אינטרנשיונל).

טבלה 31-6: יתרת סך הפיקדונות של שלוש קבוצות* המפקידים הגדולות**

	2015	2014
במיליוני ש"ח		
קבוצה א	13,829	11,672
קבוצה ב	4,772	3,162
קבוצה ג	3,171	2,815

* "קבוצה" - מפקיד, לרבות צד השולט בו (לרבות אחרים הנשלטים על-ידיו) וצד הנשלט על-ידיו.
 ** שלוש קבוצות המפקידים הגדולות באותו מועד דיווח.

למידע נוסף ראה "דוח על הסיכונים".

למידע על נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון ראה ב"אור 32 בדוחות הכספיים להלן.

6.5. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, ביטחון קצין ציות ואיסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, נהלים ומערכות מקיפים בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, ניהול משאבי אנוש, בקורות תהליכים, פעילות בחירום ועוד.

ניהול הסיכונים התפעוליים

אסטרטגיית ניהול הסיכונים התפעוליים נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה ומיקסום התועלת העסקית, בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. התהליך הניהולי מוכוון להתבצע על בסיס הגדרת האחריות על הסיכונים (Risk Ownership). המטרה היא, שהתקשור והטיפול המושכל בסיכונים התפעוליים יתרמו לקבלת החלטות ניהוליות, תוך שיקולי תועלת עסקית מול עלות במונחי סיכון, הן ברמת הנהלת הארגון והן ברמת היחידות השונות. מטרות ניהול הסיכונים התפעוליים הן:

- הבטחת פיקוח וניהול אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה, לרבות הבעלות על הסיכונים וקבלת ההחלטות בשיקולי עלות-תועלת;
- הבטחת זיהוי ותקשורת אפקטיביים של הסיכונים התפעוליים בכל העסקים העיקריים בקבוצה וביחידות התמיכה, במגמה להגדיר תיאבון סיכון תפעולי בהתאם ליעדים האסטרטגיים המאושרים עבור כל יחידה בקבוצה;
- הגדרת מסגרת בקרה פנימית, שתקדם בקבוצה ערכי תרבות נאותים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכונים התפעוליים;
- ניהול והקצאה אופטימלית של ההון הרגולטורי וההון הכלכלי ביחס לסיכונים התפעוליים.

האחריות על הניהול השוטף של הסיכון התפעולי וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבת בקבוצת הבנק. עבודת המטה בתחום זה מוטלת על המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ביחידה לניהול הסיכונים התפעוליים וסיכוי השוק, בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלת פעילות שוטפת של רשת בקרי סיכונים תפעוליים, לפי העיקרון של ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/מנכ"לי חברות הבת והכוונה מתודולוגית מצד המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים.

הפעילות לניהול הסיכון התפעולי מפוקחת ומכוונת על-ידי שלושה פורומים:

1. ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים.
 2. צוות ההנהלה לניהול הסיכונים בראשות המנכ"ל.
 3. צוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים בראשות מנהל החטיבה לניהול סיכונים.
- מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים אושרה על-ידי ההנהלה ודירקטוריון הבנק. מסמך המדיניות מהווה מסגרת לניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצה, בהתאם לעקרונות וחובות דיווח אחידים שיעדם ניהול תקין על-פי אמות המידה של באזל 2 (Sound Practices). פעילות הבנק בנושא מתבצעת על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 206 בנושא מדידה והלימות הון – סיכון תפעולי, המת"חסת בין היתר להקצאת ההון הרגולטורי בגין הסיכונים התפעוליים, וכן על-פי כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 בנושא ניהול הסיכון התפעולי, התואמת את ההנחיות במסמך של באזל מיוני 2011 בנושא Sound Practice בניהול הסיכון התפעולי. מאז שנת 2010 הבנק פועל על-פי הגישה הסטנדרטית של באזל 2 והדרישות התואמות לניהול בנקאי תקין. התוכנית האסטרטגית לשנים הבאות כוללת, בין היתר, העמקה והרחבה של חלק מהפעילויות והתאמה לעדכונים במסמכים והנחיות רגולטוריות רלוונטיות. במסגרת הגישה הסטנדרטית מתנהלים בין היתר פרויקטים ופעילויות, כמפורט להלן:
1. דיווחים רבעוניים מהווים חלק ממסמך הסיכונים הכולל על-פי דרישת ניהול בנקאי תקין 310 בנושא ניהול סיכונים. הדיווחים מוגשים לצוות המשנה לניהול הסיכונים התפעוליים, צוות ההנהלה לניהול הסיכונים, ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים ומליאת הדירקטוריון. הדיווחים כוללים עדכונים בדבר יישום הגישה הסטנדרטית בקבוצה, תוכנית העבודה, סטטוס הפרויקטים בביצוע, מידע אודות אירועים תפעוליים, הערכות סיכונים פוטנציאלים, מגמות, שינויים בפרופיל הסיכונים ומידע חיצוניי השוואתי.
 2. איסוף מידע על אירועים תפעוליים בקבוצת הבנק. בסיס המידע לעניין זה הוקם בסוף שנת 2002 ומשמש בין היתר לניתוח האירועים, המגמות והדפוסים, ותומך במיפוי ובהערכת הסיכונים התפעוליים שהקבוצה חשופה אליהם.
 3. כחלק מפיתוח תשתית מעקב ובקרה, מאופיינים KRIs, אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים, ביחס למוצרים, תהליכים או סיכונים מוסדיים. ה-KRI הנו מדד הניתן למדידה כמותית ועשוי לכלול גם מידע איכותי, המצביע על הימצאות גורם מסוים או מגמה. נקבעו סיפים למעקב, אסקלציה וטיפול, לפי העניין.
 4. ביצוע הפקת לקחים מאירועים תפעוליים, שיתופי מידע רלוונטי בין יחידות ולמידה ארגונית.

מתבצעים מהלכים שוטפים לזיהוי, מיפוי והערכת סיכונים תפעוליים ובקורות ביחידות הבנק והקבוצה, לרבות מיפוי סיכוי מעילות והונאות. הפעילות מתבצעת על בסיס מתודולוגיה אחידה התואמת את דרישות ועדת באזל והוראות בנק ישראל בנושא, לרבות מעקב אחר יישום ההמלצות. אחת לשלוש שנים מתבצע מהלך של מיפוי מקיף של הסיכונים התפעוליים בכל יחידות הקבוצה. בהמשך, מתבצעים תחזוקה, עדכון והרחבה של הממצאים באמצעות ניתוחים נוספים, ניתוחי עומק וניתוח סיכונים במוצרים/פעילויות חדשים.

- מטרת הפעילות לזהות מוקדי סיכון מהותיים, להגדיר אחריות על הסיכונים (Risk Ownership), להעריך את הסיכונים (הממוצעים והקיצוניים) והבקורות הקיימות ולהבחין בין סיכונים נמוכים לבין סיכונים מהותיים הדורשים בחינה נוספת ונקיטת פעילויות בהתאם לשיקולי עלות-תועלת, על-פי דרכים עיקריות להתמודדות עם סיכונים, כדלקמן:

- למזער את הסיכון באמצעות יישום בקורות נוספות.
- להעביר את הסיכון לצד ג' (כגון: ביטוח, מיקור חוץ).
- לספוג את הסיכון תוך כימות נאות שלו.
- להפחית את הפעילות יוצרת הסיכון.
- פעולות נוספות בזיקה כוללת:
- מערכת מיכונית לניהול הסיכון התפעולי, "באזל 2 – פמל"ה", הוטמעה ביחידות הקבוצה. המערכת פועלת בתחומים של איסוף מידע אודות אירועים תפעוליים, מיפוי והערכת הסיכונים והבקורות, איסוף KRI (אינדיקטורים עיקריים לסיכון), נושאים לטיפול, הפקת לקחים ודיווחים.

- גובשה ומיושמת מסגרת כוללת של עקרונות וסטנדרטים בנושא תפישת בקרה אחידה בקבוצת הבנק. במסגרת זו מתבצע תהליך תקופתי להערכת אפקטיביות הבקורות.
- השקת מוצר חדש/פעילות חדשה, על-פי הגדרות מדיניות השקת מוצר חדש בקבוצת הבנק, מלווה בבחינה וניתוח של הסיכונים התפעוליים הרלוונטיים הטמונים במוצר/פעילות.
- הוגדרה תשתית מתודולוגית לניהול סיכונים תפעוליים בתהליכי IT מהותיים.
- דרישה מיוחדת הוגדרה במדיניות לצורך בחינה מקדימה טרם הוצאת פעילות למיקור חוץ. זאת בשם לב לסיכונים הייחודיים למיקור חוץ.

פרופיל הסיכון התפעולי מנוטר תקופתית ביחס לתאבון הסיכון התפעולי אשר מוגדר במדיניות באמצעות פרמטרים שונים. הוגדרו פרמטרים ברמה כללית וברמה של יחידות ותהליכים ספציפיים. הדיווחים לעניין העמידה במגבלות תאבון הסיכון מוגשים בתדירות רבעונית במסגרת מסמך הסיכונים הכולל. בנוסף, מנוטרת סביבת הסיכון התפעולי באמצעות המדד הכמותי הבא, כפי שהוגדר באחד הסקרים ההשוואתיים של ועדת באזל. ההון בגין הסיכון התפעולי נבדק ביחס לתדירות של התממשות נזקים גדולים מעל 100,000 אירו. יחס זה עמד, בעת ביצוע הסקר ב-2009 בהתייחס להון הכלכלי, בבנקים המיישמים מודל מתקדם על 16.9 בממוצע ובבנקים אחרים על 28.9 בממוצע. יחס גבוה יותר מצביע על אחזקת הון ברמה גבוהה יותר יחסית לנזקים. בבנק נתון זה כשהוא מחושב על-פי דרישת ההון לנדבך הראשון בגין הסיכון התפעולי ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על 21.

סיכוני אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות – בתחום אבטחת מידע מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגי המידע ולמזער את סיכוני אבטחת המידע. מטרתן של מתקפות קיברנטיות, הינה ניצול לרעה של מערכות מחשב ורשתות בארגונים מבוססי טכנולוגיה, לערער או לפגוע במערכות מבוססות מחשב או לעקוב אחר פעולות אלקטרוניות של יחידים ללא רשותם. המתקפות יכולות להתבצע ללא ידיעת המשתמשים, להפריע לפעילות השוטפת, לפגוע בשירותי המחשוב עד למניעת פעילותם, להשבייתם או להאט אותם באופן משמעותי או לחלופין לאסוף מודיעין ומידע. בשנים האחרונות חל גידול בתכיפות ובחומרת התקריות הקיברנטיות להן הבנק חשוף, וישנה אפשרות כי בעקבות התקפות קיברנטיות הבנק יישא בעלויות ויסבול מהשלכות שליליות כגון שיבוש הפעילות של הבנק, גניבת נכסים פיננסיים של הבנק או לקוחותיו או פגיעה במוניטין המשפיעה על אמונם של לקוחות או של משקיעים.

הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים ומיחשוביים) כדי למזער ואף למנוע את הסיכון, אך לא ניתן להבטיח הגנה מושלמת. בחודש מרץ 2015 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר. ההוראה כוללת את עקרונות היסוד לניהול הגנת הסייבר. עם פרסום ההוראה נערך הבנק עם תוכנית פעולה, לשילוב הדרישות בהוראה החדשה בנוסף להוראות אחרות החלות בנושא זה. כגון: המשכיות עסקית, ניהול סיכונים. כל זאת בהתאם להבהרות שניתנו על-ידי בנק ישראל בנוגע לאופן ומועדי היישום.

סיכוני מחשוב ענן – בחודש יוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת מכתב בנושא ניהול סיכונים בסביבת מחשוב ענן, הקובע כללים שמטרתם הפחתת הסיכונים הגלומים בשימוש בטכנולוגיית ענן. המכתב מנחה לגבי השימוש במחשוב ענן תוך גידור הסיכונים הגלומים בו. בנק ישראל דורש קבלת היתר ממנו כאשר מידע מאוחסן אצל הספק. הבנק בוחן יתרונות אפשריים של מחשוב ענן (Cloud Computing) ואת אופן הטיפול הנאות בסיכונים התפעוליים הנגזרים מכך בהתאמה להנחיות הרגולציה ולתהליכי עבודה מתאימים.

היערכות לחירום – בבנק מנוהלת מיושמת תוכנית רציפה להיערכות לחירום ולהמשכיות העסקית (BCMP – Business Continuity Management Plan) בהתאם להוראות בנק ישראל 355 ("ניהול המשכיות עסקית") 357 ("ניהול טכנולוגיית המידע") והרחבות נוספות. היערכות הבנק מבוססת על תוכניות פעולה מפורטות, נוהלי עבודה, ניסויים ותרגולים תקופתיים המוגדרים במערכת נהלים לשעת חירום. כחלק מהיערכות לחירום ביצע הבנק מהלך רחב של קביעת מדיניות, הגדרת תרחישי יחוס, מיפוי וניתוח תהליכים קריטיים והמשאבים הנדרשים לאישושם בחירום (BIA) ועדכון תוכנית הפעולה על בסיס מתודולוגיות מקובלות בעולם. תוכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, באמצעות ממוני המשכיות עסקית חטיבתיים וצוותים ייעודיים. תוכנית ה-BCP מובלת על-ידי יחידת ניהול המשכיות עסקית ייעודית (BCM), כפופה למנהל ההמשכיות העסקית בבנק ולמנהל צוות החירום הבנקאי (מנהל חטיבת הטכנולוגיה).

מדיניות ההמשכיות העסקית אומצה גם בחברות הבנות בארץ ובעולם וכן בסניפי חו"ל של הבנק בהתאמה, למדיניות ממשל תאגידי והנחיות בנק ישראל.

בנוסף, מבצע הבנק תרגילי חירום תקופתיים, הכוללים הן תרחישים תפעוליים והן תרחישים עסקיים מורכבים, בהשתתפות היחידות השונות, מרמת הסניפים, מנהלות, יחידות, חטיבות ועד רמת הנהלת הבנק. הבנק מקים אתר מחשוב מרכזי חדש מרוחק להבטחת זמינות ומיגון למערכות המידע המרכזיות. הקמת האתר והעברת הפעילות מתבצעות בהתאם לתוכנית העבודה שנקבעה תוך ניהול שוטף של הסיכונים הבלתי שגרתיים הנובעים מהגירת המערכות והנתונים.

מערך ניהול ההמשכיות העסקית בבנק אושר על-ידי מכון התקנים הישראלי כתואם את דרישות התקן הבינלאומי ISO22301. במסגרת ההיערכות להמשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים. ביחס לתרחישי חירום, שבגינם עלול להיגרם לו נזק משמעותי, מנוטרות מערכות התרעה של "אורות אדומים" וקיימות תוכניות מגירה מפורטות להמשכיות עסקית. תרחישי הקיצון נבחנים ונידונים תקופתית בצוות טיפול בתרחישי קיצון וריכוזי סיכון. הפעלת תוכניות המגירה היא באחריות ההנהלה או צוות הנהלה ייעודי לטיפול בהיבטים הפיננסיים של מצבי משבר. יצוין כי צ'ארטר להקמתו של צוות כזה כלול אף הוא בין תוכניות המגירה.

ביטוח – לבנק פוליסת ביטוח בנקאי המגדרת סיכונים וכוללת: (1) ביטוח בנקאי לכיסוי נזקים העלולים להיגרם כתוצאה ממעילות עובדים, אובדן מסמכים, זיוף מסמכים ועוד; (2) ביטוח אחריות מקצועית להגנה בפני תביעת לקוח שנגרם לו נזק כתוצאה מפעולה בנקאית רשלנית; (3) ביטוח פשעי מחשב לכיסוי נזקים לבנק וללקוחות הבנק כתוצאה מפריצה במזיד למערכות המחשב של הבנק. הפוליסות הבנקאיות כפופות לחריגים המקובלים בפוליסות ביטוח של תאגידים בנקאיים בישראל (לרבות החרגת נזק הנגרם כתוצאה מעבירה על הוראות הקשורות בהלבנת הון ומימון טרור).

בנוסף, המערך הביטוחי של הבנק כולל גם ביטוח רכוש, צד ג', חבות מעבידים, ביטוח דירקטורים ונושאי משרה וביטוחים נוספים. גבולות האחריות בפוליסות נקבעו על-ידי הבנק בהתאם לצורכיו וכחלק ממדיניות ניהול הסיכונים הכוללת. במסגרת מילוי הדרישות לניהול תקין על-פי הנחיות באזל (Sound Practice), קיים שיתוף פעולה תוך חילופי מידע בין המחלקה לניהול הסיכונים התפעוליים ובין היחידה המטפלת בביטוח הבנקאי.

לפרטים נוספים אודות התרבות הארגונית וממשל הסיכונים בקבוצה ראה "דוח על הסיכונים".

6.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון הכרוך באי-ציות של הבנק או מי מעובדיו, בכל מקום רלבנטי לפעילות הבנק, להוראות החוק והרגולציה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

הגם שסיכון הציות עשוי להתממש בכל מקרה של אי ציות כאמור והבנק נוקט מדיניות של ציות לכל הוראות החוק והרגולציה, הרי שלצורכי ניהול הסיכון ניתן להגדיר את סיכוני הציות המרכזיים שמפניהם מבקש הבנק להתגונן כמפורט להלן:

- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו להוראות העוסקות באיסור הלבנת הון ומימון טרור וכן בגין ליקויים בתהליכים שנועדו להבטיח ציות כאמור או בגין חסרונם של תהליכים כאמור (לרבות הסיכון הקשור לפעילות הקורספונדנטית של הבנק);
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי בשל פעילות לא נאותה של הבנק או מי מעובדיו ביחס ללקוחות הבנק, ביחס לנושאי מס או בשל אי-ציות להוראות דין ספציפי בעניין זה;
- הסיכון לנזק מהותי בגין צו רגולטורי מצד רשות כלשהי בשל אי-ציות של הבנק או מי מעובדיו לדיני ניירות-ערך;
- הסיכון לנזק מהותי בגין תביעה ייצוגית הנובעת מאי-ציות להוראות המסדירות את יחסי הבנק והלקוח;
- הסיכון לתביעה פלילית נגד הבנק או עובדים בכירים בו בשל אי-ציות לאחד הנושאים המפורטים לעיל.

זיהוי מוקדי סיכון הציות המרכזיים ומעקב אחר התפתחותם נעשה, בין היתר, באמצעות מדדי סיכון. מוקדי הסיכון המרכזיים ועוצמת הסיכון הנובעת מהם עשויים להשתנות בהתאם לדינמיות הרגולציה, האכיפה, פעילות הלקוחות, התפתחות השוק וכיו"ב. לשם מדידת הסיכון, משתמש הבנק במדדים כמותיים ובמדדים איכותיים. המדדים כוללים, בין היתר, התפתחות רגולטוריות ואכיפתיות, שינויים בלקוחות ובמוצרים מסוימים, ממצאי בקורות וביקורות, סקרי פערים ועוד.

קצין הציות הראשי של הבנק משמש כקצין הציות לפי הוראת ניהול בנקאי, 308 כאחראי על מילוי החובות לפי חוק איסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, כממונה על האכיפה בניירות-ערך לפי חוק ל"יעול הליכי אכיפה ברשות ניירות-ערך והחל מחודש מרץ 2014 גם כקצין אחראי על-פי ה-FATCA. יחידת קצין ציות ראשי והממונה על האכיפה בניירות-ערך מורכבת ממחלקת איסור הלבנת הון, מחלקת אכיפה בניירות-ערך וציות להוראות צרכניות, מחלקת הציות הבינלאומי וחברות בנות, מחלקת FATCA ויחידת מטה. יחידת קצין ציות ראשי נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים והעסקיים של הקבוצה תוך מזעור החשיפה לסיכונים ציות ומוניטין. יעדי יחידת קצין ציות ראשי הינם:

- להגיע ליישום מלא של הוראות החוק בכל יחידות הבנק בארץ ובעולם, תוך הבנת הצרכים של היחידות העסקיות ותמיכה בפעילותן.
 - הפנמה של התנהלות עסקית מקצועית, ערכית והוגנת בקרב עובדי הבנק ומנהליו.
 - שמירה מירבית על הבנק, מנהליו, עובדיו ושמו הטוב, תוך מיצוי היכולות המקצועיות של עובדי הבנק והעצמתן.
- האחריות על הניהול השוטף של הסיכון של הבנק בהיבטי הציות וביצוע הפעילויות למזעור הסיכון חלה על מנהלי החטיבות ועל מנהלי חברות הבנות בקבוצת הבנק. האחריות המקצועית בתחום זה מוטלת על יחידת קצין ציות ראשי בחטיבה לניהול סיכונים. ביחידות הבנק והקבוצה מתנהלות פעילות שוטפת של מערך קצין ציות, על בסיס ניהול מטריציוני, שמבוסס על כפיפות ארגונית למנהלי החטיבות/מנכ"לי חברות הבת והכוונה ובקרה על-ידי יחידת קצין ציות ראשי.
- הפעילות של יחידת קצין ציות ראשי ואכיפה בניירות-ערך מפקחת על-פי ממשל תאגידי באמצעות:
- ועדת הדירקטוריון לניהול ובקרת סיכונים וליישום הוראות באזל 2.
 - צוות הנהלה לציות בראשות המנכ"ל.
 - דיווחים רבעוניים ושנתיים לדירקטוריון הבנק, למנכ"ל ולמנהלי החטיבות.

מדיניות הציות הקבוצתית קובעת כללים לגבי מכלול הנושאים המרכיבים את נושאי הציות כאמור לעיל. המדיניות כוללת כללי ממשל תאגידי ואינטראקציה עם חברות בנות וסניפים מחוץ לישראל ומתבססת על החקיקה והרגולציה בישראל. קבוצת הבנק הקימה תשתית לטיפול בחובות הגילוי הנדרשות מול יחידים ותאגידים בעניין ה-FATCA וממשיכה בהיערכותה לעמוד במכלול הדרישות המתחייבות מחקיקה זו והרגולציה הישראלית בנושא. במסגרת זו הבנק והחברות הבנות הרלוונטיות נרשמו בהתאם לדרישות ה-FATCA באתר ה-IRS, קיבלו מספר GIIN ומינו קצין אחראי FATCA כנדרש גם במסגרת הסכם בין מדינת ישראל לבין מדינת ישראל. כמו-כן, בוצעו התאמות בתהליכי העבודה ובמערכות התפעוליות ובוצעו הדרכות לכל דרגי המנהלים והעובדים ביחידות המנהלות כספי לקוחות. הבנק נערך למועד הדיווח הנדרש כפי שנקבע בין מדינת ישראל לבין ארצות-הברית ובכפוף לחקיקה ולתקנות, כפי שייקבעו בתחום. כמו-כן, הבנק קבע מדיניות כוללת של כסף מוצהר גם לעניין כלל הלקוחות תושבי החוץ, שנועדה להבטיח את הימצאותם של כספים מדווחים בלבד בחשבונות תושבי החוץ בכל קבוצת הבנק.

ביום 1 בינואר 2016 נכנס לתוקף תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, המרחיב את אחריות קצין הציות לטיפול במספר נושאים נוספים, כגון: מיסוי מוצרים ולקוחות, הגנת הפרטיות, ייעוץ ללקוחות וניגודי עניינים, ומחייב את הבנק לקבוע גורם אחראי בקו השני להוראות החוק והרגולציה החלות עליו. הבנק נערך לנושא וכחלק מכך קבע מדיניות ציות חדשה, אישר צירטר לקצין הציות ובנה תוכנית ליישום בפועל של ההוראה.

פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינאית טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינאית. בחודש יוני 2006 החליט הבנק להפסיק לתת שירותים לבנקים הפועלים בשטחי הרשות הפלסטינאית. בעקבות החלטה זו, פנו נגיד בנק ישראל ונציגי משרד האוצר בבקשה שלא לממשה ולהמשיך במתן שירותים מסוימים בכפוף למגבלות מסוימות שנקבעו על-ידי הבנק. בהמשך למגעים שהתקיימו בנושא זה בין הבנק לבין בנק ישראל ומשרד האוצר, העניק שר האוצר לבנק בחודש נובמבר 2006 היתר לפי סעיף 9(ד) לחוק איסור מימון טרור, שמשמעו כי הוראות חוק איסור מימון טרור בדבר "איסור פעולה ברכוש טרור" לא יחולו על הפעולות שצוינו בהיתר. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת.

במרוצת השנים חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטינאיים ברצונו להפסיק מתן שירותים אלה. הבנק מקיים דיונים עם בנק ישראל ומשרד האוצר בנושא זה.

6.7 סיכון משפטי

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה כתוצאה מאירועים בלתי צפויים, כגון תביעות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות, חוסר יכולת לאכוף חוזים, או פסיקות לרעת הקבוצה, שעלולים לגרום לפגיעה ברווחיות הקבוצה. הקבוצה נעזרת במערך ייעוץ משפטי פנימי וחיצוני. על-פי הגדרת בנק ישראל, סיכון משפטי הינו "סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם". סיכונים מעין אלה בעבודת הבנק יכולים לנבוע כתוצאה ממכלול רחב של נסיבות שונות. כך, למשל, סיכונים יכולים לנבוע כתוצאה מהעדר מסמכים כתובים בקשר להתקשרויות שנעשו בין הבנק ללקוחותיו, בין הבנק לספקיו או לאחרים, מליקויים בחתימה ו/או העדר פרטים בהסכמים כתובים; מהיותם של הסכמים מנוסחים שלא כהלכה ו/או נתונים לפרשנות שאינה משקפת את כוונת הבנק; מהיותם של הסכמים ברי ביטול (במלואם או בחלקם) ו/או כוללים הוראות שאינן ניתנות לאכיפה וליקויים משפטיים נוספים. הבנק נוקט התייחסות מרחיבה באשר לסיכונים המשפטיים וכולל בהם סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה ראשית ומשנית, הוראות רגולטוריות, פסיקה של בתי משפט, בתי דין וגופים אחרים שיש להם סמכות מעין-שיפוטית, סיכונים הנובעים מפעילות שאינה מגובה ב"יעוץ משפטי, או ב"יעוץ משפטי לקוי וסיכונים הנובעים מהליכים משפטיים.

הסיכונים המשפטיים שלובים מטבעם בסיכונים תפעוליים. כך, למשל, אפשרות העדרו של הסכם כתוב, מלא וחתום כדין לעסקה פלונית, למרות שהסכם מסוג זה מצוי ברשות הבנק ומשמש אותו במהלך העסקים הרגיל שלו.

בבנק אושר מסמך מדיניות לניהול הסיכון המשפטי אשר במסגרתו מושם דגש על:

- איתור מוקדי הסיכונים המשפטיים המהותיים והטיפול בהם, תוך קביעת גורם אחראי ליישום ההנחיות.
- הכנת הסכמים, הנחיות ונהלים מתאימים, כדי לוודא נקיטת צעדים למניעת הסיכונים.
- בדיקת השלכות הוראות החקיקה (לרבות פסיקה) והוראות הרשויות, ובחינת השלכותיהן על עבודת הבנק.
- הפקת לקחים משינויים בחקיקה (לרבות פסיקה) ויישום לקחים אלה במסמכים המשפטיים הנהוגים בבנק והעברת חוות-דעת בנושא ליחידות הרלוונטיות בבנק.

לגבי חברות בנות בארץ ובח"ל, מתווה התוכנית מדיניות כללית של ניהול סיכונים שעל כל חברה להתאימה לנסיבותיה ולפעולותיה. כן נדרשו מנגנונים של דיווח מחברות אלו למנהל הסיכונים המשפטיים.

אחת לרבעון נמסר דיווח על-ידי היעוץ המשפטי לצוות ניהול סיכונים של ההנהלה ולוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון בדבר סיכונים משפטיים שהתממשו בהשוואה להערכות המוקדמות בעניין זה וכן מידע סטטיסטי בדבר הליכים משפטיים לסוגיהם שנפתחו או נסתיימו בתקופה הרלוונטית.

6.8 סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי בעלי העניין הרלוונטיים כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. מדיניות ניהול סיכון המוניטין בקבוצת הבנק אושרה על-ידי ההנהלה והדירקטוריון ומיושמת ביחידות הקבוצה.

אסטרטגיית ניהול סיכון המוניטין בקבוצת בנק הפועלים קובעת כי יש למנוע, למזער ולבקר את סיכויי המוניטין. בהתאם לכך, נקבעו יעדים כלל קבוצתיים ביחס לסיכון המוניטין, כדלקמן:

- הבטחת פיקוח וניהול אפקטיבי של סיכון המוניטין.
 - הבטחת תקשורת אפקטיבית וזיהוי סיכון המוניטין, במטרה להגדיר תיאבון לסיכון המוניטין בהתאם למטרות האסטרטגיות שאושרו עבור כל יחידה.
 - הגדרת מסגרת לבקרה פנימית במטרה לקדם תרבות וערכים של מודעות, שקיפות ויעילות בטיפול בסיכויי מוניטין.
- דירקטוריון הבנק וההנהלה אחראים לקידום סטנדרטים גבוהים של אתיקה ויושרה ולביסוס תרבות המדגישה את חשיבות הבקרה הפנימית.

6.9 סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעותיות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולוועדות הרלוונטיים.

במקביל עורכת המחלקה סט תרחישי קיצון בעלי הסתברות להתממשות עתידית, אף אם נמוכה, שלהערכתה עשויים להם השלכות כלכליות ופיננסיות משמעותיות על המשק ועל הבנק. תרחישי הקיצון מתעדכנים מדי שנה בהתאם למפת הסיכונים, התרחישים מאושרים על-פי הנהלים על-ידי הגורמים המוסמכים לכך. בד בבד, המחלקה הכלכלית בוחנת שורה של "נורות אזהרה" שעשויות לאותת על עלייה בהסתברות לאירוע של תרחיש קיצון. דיווח על נורות האזהרה מבוצע באופן שוטף לצוות ההנהלה לניהול סיכונים. הבנק מתרגם את תנאי השוק בתרחיש להשפעה על פעילותו העסקית בהתאם לתחומי הסיכון השונים, ובוחן את ההשפעה על הרווחיות, ההון והלימות ההון.

סיכון כלכלי – מצב המשק בישראל

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה כתוצאה מהאטה כלכלית בפעילות המשק או ממצבים גיאופוליטיים, שעלולים להשפיע לרעה על מצבם של חלק מהעסקים השונים במשק, על רמת ההכנסות ועל רמת האבטלה במשק. תהליך מעין זה עלול לגרום להרעה במצבם של חלק מהללוים של הקבוצה, קרי – עלול להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי. כמו-כן, האטה כלכלית במשק עלולה לגרום לירידה בהכנסות שאינן מאשראי, כגון: הכנסות מפעילות בשוק ההון ומפעילות בסחר חוץ, ולגרום לשינוי לרעה בהרכב המקורות הפיננסיים, כדוגמת עלייה בעלות המקורות וירידה בזמינותם.

צמיחת המשק הואטה בשנת 2015 לשיעור של 2.3%. ירידה נרשמה ביצוא ובהשקעות בענפי המשק. שוק העבודה נותר יציב עם שיעור אבטלה של 5.3%. מדד המחירים לצרכן ירד בשיעור של 1.0%, בעקבות ירידת מחירי האנרגיה וצעדי הממשלה להפחתת יוקר המחיה. אנו מעריכים כי האינפלציה השלילית, זו השנה השנייה ברציפות, אינה מהווה גורם סיכון בשלב זה. מחירי הדירות המשיכו לעלות ב-12 החודשים האחרונים שהסתיימו בנובמבר ב-7.6%. הממשלה החדשה אימצה מדיניות לבלימת עליית מחירי הדיור ובמסגרתה עלה מס הרכישה על רוכשי דירה שנייה ל-8% עד 10%. כמו-כן הכריזה שקרקעות המדינה ישווקו מעתה במסגרת פרויקט "מחיר למשתכן" ובהנחה משמעותית לעומת המחירים הנוכחיים. העלייה המתמשכת במחירי הדירות מעלה להערכת הבנק את הסיכון בענף.

סיכון כלכלי – מצב המשק בעולם

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה, כתוצאה מהאטה משמעותית בפעילות הכלכלית בשוק העולמי, שעלולה להשפיע לרעה על מצבם של חלק מהעסקים בישראל ועל היקפי הפעילות העסקית. השפעה זו יכולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי ו/או להקטין את ההכנסות מעמלות ו/או מפעילות בשוק ההון ו/או מפעילות הקבוצה בחו"ל ו/או ממתן שירותים הקשורים לפעילות סחר חוץ ו/או מפעילות של משקיעים זרים ו/או ממתן שירותים ללקוחות ישראלים שפעילים בחו"ל.

הצמיחה העולמית האטה בשנה החולפת בעיקר בשל האטה בצמיחת המשקים המתעוררים. בארצות-הברית הצמיחה התייצבה ובאירופה חל שיפור ניכר בתמונת המצב של המדינות בעלות החוב הגבוה, אם כי שיעורי האבטלה נותרו גבוהים. הצמיחה בסין האטה על-פי הנתונים הרשמיים משיעור של 7.3% ל-6.9%. קיימות הערכות שהצמיחה כעת נמוכה באופן ניכר מנתונים אלו. מדדי המניות בסין רשמו ירידות שערים חדות בשל בריחת הון מהמדינה, והממשל פיחת את המטבע באופן מתון, תוך כדי שהוא רוכש מטבע מקומי מיתרות מטבע-החוץ שלו. בין המדינות המתעוררות נפגעו אלו שכלכלתן תלויה ביצוא סחורות ובפרט נפט. המיתון ברוסיה העמיק בעקבות ירידת מחיר הנפט אל מתחת ל-30 דולר לחבית. ברזיל נקלעה אף היא למיתון שבין הגורמים לו הירידה במחירי הסחורות. בריחת ההון משווקים המתעוררים, והתערערות פיננסית במספר מדינות, מציבות סיכון לציבות הכלכלית והפיננסית בשנה הקרובה.

שנת 2016 נפתחה באופן שלילי בשוקי ההון בעולם, מחירי הנכסים המאופיינים בסיכון כמו מניות ואגרות-חוב חברות רשמו ירידות שערים חדות. מנגד, נרשמו ביקושים לאגרות-חוב ממשלתיות, תוך ירידה ניכרת בתשואות לפדיון לטווחים הארוכים. המשך ההאטה בצמיחת התמ"ג בסין, העמקת המשבר בשווקים מתעוררים אחרים כגון ברזיל ורוסיה, אכזבה בנתוני המאקרו בחלק ממדינות המערב, המשך הירידה במחיר הנפט בעולם, ואי-הוודאות בקשר למדיניות הריבית של הפד בארצות-הברית העיבו על השווקים הפיננסיים. המגמה השלילית בלטה בענפי הפיננסים, והבנקאות בפרט, על רקע ביצועים שהפתיעו לשלילה בחלק מהבנקים המסחריים הגדולים והידועים ביותר באירופה. הדבר בא לידי ביטוי בירידה חדה במחיר מניות בנקים ובעלייה בפרמיות הסיכון המגולמות בתשואות לפדיון על אגרות-החוב שלהם. רווחיות הבנקים באירופה נפגעה כתוצאה משילוב מספר גורמים: רגולציה הדוקה שצמצמה פעילות בחלק ממגזרי הפעילות, קנסות גדולים שהוטלו על הבנקים והריבית השלילית של הבנקים המרכזיים באירופה. קובעי המדיניות באירופה ובמדינות המערב האחרות ערים לחשיבות של שמירה על אמינות גבוהה של מערכת הבנקים בעיני הציבור, ובחלק מהמקרים אף יצאו בהצהרות תמיכה בהם, וזאת על מנת להבטיח את המשך ההתאוששות בצד הריאלי ללא זעזועים במערכת הפיננסית. בהתאם לכך ולמצב המשק בישראל, הבנק ממשיך לנטר את הסיכונים והמגזרים אשר עשויים להיות מושפעים משינויים אלה, ומתאים את מדיניותו ופעילות הבקרה לפי הצורך. בין היתר, הבנק בוחן את ניירות-הערך בתיק ההשקעות בישראל ובחו"ל, את החשיפה למוסדות פיננסיים זרים, וכן מוקדי סיכון בתיק האשראי העלולים להיות מושפעים מן ההתפתחויות. הבנק עומד באופן שוטף בדרישות הנזילות כנדרש מהוראות הפיקוח.

6.10 סיכון רגולציה וחקיקה

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור. בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, דיני ניירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח). חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיר, דיני הערבות וכו'. בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים. פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר והממונה על הגבלים עסקיים. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים. הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות. במסגרת החקיקה, שהתקבלה בעקבות המלצותיה של ועדה בינמשרדית בראשות מנכ"ל משרד האוצר (ועדת בכר), נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

דרכי ניהול הסיכון הרגולטורי

סיכון רגולציה הינו סיכון להכנסות ו/או להון הקבוצה, שנובע מתהליכי חקיקה ו/או מטיטות הוראות של גופים רגולטורים שונים, שגורמים לשינויים בסביבה העסקית של הקבוצה. שינויים אלה יכולים להשפיע, לעיתים, על יכולת הקבוצה להציע שירותים מסוימים ו/או לחייבה לבצע השקעות טכנולוגיות ואחרות בעלות ניכרת ותוך פגיעה בלוח הזמנים לפיתוח שירותים מתוכננים אחרים.

יחידת הרגולציה מעריכה ומנהלת את הסיכונים הרגולטוריים, על-ידי ניטור, זיהוי, איסוף המידע, הערכה, דיווח ומעקב ובקרה אחר ההתפתחויות הרגולטוריות בעת התהוותם. בנוסף המחלקה מספקת חוות דעת לפי העניין בדבר השפעת הרגולציה בהתהוות על ההתנהלות העסקית הצפויה של יחידות הבנק השונות. היחידה פועלת בשיתוף פעולה מלא עם היחידות המקצועיות הרלוונטיות בבנק ובחברות הבנות והשלוחות, בארץ ובח"ל, לזיהוי וביצוע הרגולציה באופן מלא וביעילות מבחינה עסקית. לעניין הציות להוראות רגולטוריות ראה סיכון ציות לעיל.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות בולטות ראה עדכוני רגולציה להלן (סעיף 6.14).

6.11 סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון מהותי עכשווי או עתידי לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמה מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים.

בנוסף, הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התוכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים, ואיכות היישום.

התוכנית האסטרטגית של הבנק הינה תוכנית תלת-שנתית – המאושרת על-ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון – והנבחנת ומותאמת מדי שנה לשינויים בסביבה העסקית בישראל ובעולם, לשינויים בסביבה התחרותית בה פועל הבנק ולשינויים ביעדי הבנק.

במסגרת תהליך התוויית התוכנית האסטרטגית מתבצעת בחינה כללית של עסקי התאגיד והסיכונים האסטרטגיים הרלוונטיים ונערך תהליך תכנון מקיף. הבחינה השנתית של אסטרטגיית הבנק והחטיבות נעשית על מנת לתמוך ביעדים החטיבתיים והכלל בנקאיים. תחת תהליך התכנון השנתי מבצעות החטיבות וחברות הבת בבנק פרויקטים אסטרטגיים ממוקדים כחלק מהתוכנית האסטרטגית שלהן. התהליך השנתי לניהול והערכת הסיכון האסטרטגי מהווה חלק חשוב מתהליך התכנון האסטרטגי השנתי. תהליך התכנון האסטרטגי השנתי מחולק לשלושה שלבים עיקריים: כל אחד מהשלבים מספק התמודדות עם היבט אחר של ניהול והערכת הסיכון האסטרטגי:

שלב 1 – זיהוי הסיכונים האסטרטגיים של הבנק בסביבת התחרות – בחינת הגורמים המשפיעים על היכולת התחרותית של הבנק ועל פוטנציאל הצמיחה העתידית לרבות בחינת מגמות בעולם ובישראל ותמונת מצב הבנק.

שלב 2 – התוויית היעדים ותוכניות העבודה High Level תוך התאמתם לסביבה העסקית ולמתווה האסטרטגי.

שלב 3 – בניית התכנון המפורט של כלל החטיבות, בחינת תרחישים וקביעת אינדיקטורים מצביעי סיכון. בשלב זה מוגדרים התימות, המיקודים האסטרטגיים של הבנק, ומפות אסטרטגיות למימוש כל תימה. כמו-כן, נבנות מפות אסטרטגיות לחטיבות, בהלימה לתימות ונקבעים אינדיקטורים מצביעי סיכון אסטרטגי – הגדרת מטרות ומדדים בכל מפה (הן ברמה התהליכית והן ברמת התוצאות העסקיות) הנגזרים מהאסטרטגיה. בדרך זו האסטרטגיה מתורגמת למהלכים מדידים ליחידות השונות אשר מאפשרים לזהות את היקף חשיפת הבנק לסיכון אסטרטגי.

לצד ניטור שוטף של התפתחויות בסביבה העסקית של הבנק, הבנק מנטר, מודד ומבקר את הסיכון האסטרטגי באמצעות תהליך הבקרה האסטרטגית (BSC - Balance Score Card) הבנק מנהל מעקב שוטף אחר עמידתו במטרות ויעדי המפות האסטרטגיות שהוגדרו, לפי מתודולוגיית BSC, לצד מידת עמידת הבנק ביעדיו הפיננסיים. בדרך זו הבנק מוודא כי התוכנית אמנם מובילה לתוצאות הרצויות מבחינה עסקית. תהליך הבקרה האסטרטגית (BSC) מבוצע במרכז לניהול אסטרטגי.

6.12 סיכון סביבתי

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, היכול להתממש באם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שהבנק ידרש להסיר מפגע סביבתי או שמא יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי, או כתוצאה מירידת-ערך של ביטחונות שמומשו. הסיכון אף עשוי להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של אחר בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מייחוס לבנק קשר לגורם למפגע סביבתי.

מתוך הכרה באחריותו החברתית של הבנק ומתוך הבנת החשיבות של ניהול מדיניות בת קיימא כלפי הסביבה, גיבש הבנק מדיניות סביבתית כוללת וסדורה. מדיניות זו מיושמת באמצעות מבנה ארגוני והגדרת תפקידים, נוהלים, תהליכים ומערכות בקרה. כחלק מתהליך מיסוד ובקרה על התנהלותו הסביבתית קיבל הבנק הסמכה לתקן ISO 14001, אשר מתוקף מחדש כל שנה, בבדיקה מקיפה באמצעות חברה בינלאומית המוסמכת לנושא. תיאור נרחב של הפעילות בתחום הסביבה מוצג בדוח אחריות חברתית וקיימות של בנק הפועלים, המפורסם בכל שנה, על-פי התקן המתקדם ביותר של "GRI".

לצורך טיפול בהשפעת הסיכון הסביבתי על סיכון האשראי של הלוחים הגדולים קבע הבנק מדיניות, נוהלי עבודה ומתודולוגיה לזיהוי, אפיון וניהול סיכונים סביבה. בגיבוש תהליכי כתיבת המדיניות ונוהלי העבודה, נבחנו מתודולוגיות מקובלות בבנקים בחו"ל ונעשה שימוש ביועצים המתמחים בתחום. המתודולוגיה לזיהוי הסיכונים הסביבתיים, כוללת בין היתר התייחסות לפוטנציאל הסיכון הסביבתי של ענף המשק, וכן התייחסות פרטנית לסיכונים סביבתיים אשר עלולים להשפיע בצורה מהותית על התאגיד בהתאם לפעילותו העסקית. ניהול הסיכונים הסביבתיים הינו חלק ממכלול סיכונים האשראי המנוהלים על-ידי הבנק, והערכת הסיכון הסביבתי כלולה בהערכה של איכות האשראי שהועמד ללקוחות על-ידי הבנק.

הבנק או נושא משרה בכירה בו לא היו בתקופת הדיווח צד להליך משפטי או מנהלי מהותי בקשר עם איכות הסביבה, כאמור בסעיף 28 בתוספת הראשונה לתקנות ניירות-ערך.

הסיכונים הסביבתיים בזיקה לתיקי אשראי גדולים מנוטרים בחטיבה העסקית, ניטור הסיכון הסביבתי בזיקה לפעילות הבנק עצמו הינו באחריות אגף אחריות חברתית תאגידית.

6.13 הליכים משפטיים

(א) קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה במהלך עסקיה הרגיל. עילות התביעה נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, באשר לסיכויי תביעות אלו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, לכיסוי נזקים אפשריים עקב תביעות אלו.

לפירוט בדבר התביעות והבקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות בסכומים מהותיים אשר קבוצת הבנק צד להם – ראה ביאור 26. בדוחות הכספיים.

(ב) הליכים אחרים

1. ביום 9 במרץ 2010 וביום 11 ביולי 2010 הוגשו שתי בקשות לאישור תובענה כנגד הבנק, במסגרתן התבקש בית המשפט לאשר למבקשים להגיש תביעה בשם הבנק כנגד מר דן דנקנר, כנגד מי שכינה כחברי הדיקטוריון של הבנק בתקופות הרלוונטיות, כנגד תרשיש החזקות והשקעות הפועלים בע"מ (להלן: "תרשיש"), שהינה חברה בת של הבנק וכנגד Explorer Master Fund RP (להלן: "RP") (להלן ביחד "הנתבעים").

העילה בגינה מבוקש האישור לתביעה כנגד תרשיש, נוגעת להתקשרותה של תרשיש בשנת 2005 בהסכם לרכישת מניותיו של הבנק הטורקי הידוע בשם Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף") על-ידי תרשיש (להלן: "הסכם הרכישה") וכן בפיצוי ששולם ל-RP בשנת 2008 בקשר עם אותו הסכם (להלן: "הפיצוי"). ביום 19 באוקטובר 2010 החליטה נשיאת בית המשפט העליון לאחד את הדיון בשתי הבקשות והמבקשים הגישו במאוחד לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה ותובענה מתוקנת לאישור תביעתם כנגד תרשיש (להלן, ביחד – "התובענה המאוחדת"). בתובענה המאוחדת לא צורפה RP כמשיבה.

לטענת המבקשים, הנתבעים, ביחד ולחוד, הסבו לבנק נזק בסכום שבין כ-72 מיליון ש"ח לבין 88 מיליון ש"ח (סכום הפיצוי) ועליהם לפצות את הבנק בסכום זה. כנגד מר דן דנקנר נטען, כי הסכם הרכישה ותשלום הפיצוי האמור ל-RP היו גנועים בעניינו האישי ולא אושרו כדון וכנגד הדיקטוריון האחרים נטען, כי לא קיימו את חובת הזהירות שלהם לבנק.

בחודש אוקטובר 2012 הוגש כתב אישום נגד מר דן דנקנר, בגין עניינים ועובדות המצויים במרכזת של התובענה המאוחדת (להלן: "ההליך הפלילי").

בעקבות הגשת כתב האישום הגישו המבקשים בקשה בהסכמה לדחיית מועד הדיון בבקשה המתוקנת עד להכרעה בהליך הפלילי. לאחר ההכרעה בהליך הפלילי באוקטובר 2013 התחדשו ההליכים בתובענה המאוחדת.

ביום 15 בינואר 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לתת תוקף של פסק דין להסכם פשרה שנחתם בין הצדדים על פיו, מבטח אחריות נושאי המשרה של הבנק הסכים, לצורכי פשרה בלבד ומטעמים של חיסכון בעלויות, לשלם פיצוי לבנק ושכר טרחה וגמול מיוחד למבקשים ובאי כוחם בסך כולל של 6 מיליון ש"ח. הסכמתו של המבטח לשלם את סכום הפשרה לבנק ניתנה לפני משורת הדיון ואינה מהווה הסכמה או הודאה מכל מין או סוג מצידו של המבטח או מצידם של מי מהצדדים האחרים בתובענה המאוחדת ובטענה מהטענות המפורטות בה. הבנק והדירקטורים עומדים בתוקף על טענתם כי הדירקטורים נהגו באופן ראוי, בתום לב, וללא כל דופי, כי דירקטוריון הבנק פעל באופן ראוי בהתבסס על המידע שהיה מצוי בידיו, וכי פעל אך ורק לטובת הבנק.

על פי הוראת בית המשפט פורסמה ביום 25 בינואר 2015 מודעה בעיתונים בדבר מתווה הסכם הפשרה וניתנה אפשרות להתנגד לו בתוך 21 ימים ממועד הפרסום. כמו-כן, בהתאם להוראת בית המשפט, הועבר הסכם הפשרה לעיון המפקח על הבנקים, אשר העביר את ההסדר המוצע גם לעיונם של משרד המשפטים ורשות ניירות-ערך.

ביום 16 באפריל 2015 הגיש המפקח על הבנקים את עמדתו בנוגע למתווה הסכם הפשרה. בעמדתו מפנה המפקח על הבנקים את בית המשפט למספר נושאים בהסכם הפשרה המוצע ובהם, הפער הגדול בין סכום הפיצוי עליו הוסכם לנזק שנטען שנגרם לבנק בבקשת האישור, שיעור שכר הטרחה לעורכי הדין מתוך סכום הפיצוי, שלעמדת המפקח הינו חריג בגובהו וכן, לניסיון ליצור מעשה בית דין גם כלפי בעלי דין שאינם חלק מההליך הנדון.

ביום 18 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט עמדת היועץ המשפטי לממשלה שלפיה אין לתת למר דן דנקנר פטור גורף כלשאר נושאי המשרה, וזאת לאור הודאתו והרשעתו בהליך הפלילי, וכי ראוי לסייג את הפטור רק למעשים שנעשו ברשלנות, במובחן ממעשים שנעשו במודעות. באשר ליתר תנאי הסכם הפשרה, היועץ המשפטי לממשלה לא מצא לנכון להוסיף על עמדת המפקח על הבנקים. המבקשים, הבנק ויתר המשיבים (כל אחד בנפרד) הגישו לבית המשפט התייחסות לעמדת המפקח על הבנקים לפיה סכום הפשרה שהושג הינו סביר והולם בהתחשב בנסיבות ולאור הקושי בהוכחת קיומו של נזק וכי שיעור שכר הטרחה לעורכי הדין הינו סביר; לאור הטענה שההפטר שניתן רחב מדי, הוסכם בין הצדדים על נוסח מצומצם יותר.

בתגובה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה בשאלת ההפטר למר דן דנקנר, הגיש מר דן דנקנר את תגובתו ובה טען כי במסגרת ההליך הפלילי נגדו נקבע, כי לבנק לא נגרם נזק כתוצאה מהפרשה נשוא ההליך וכן, כי הקביעה שהיה בניגוד עניינים אינה מלמדת בהכרח שהיה מודע לנזק הנתבע בתובענה הנגזרת.

הבנק מצידו הודיע בתגובה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, שאין לו התנגדות להגביל את ההפטר שינתן למר דן דנקנר לאור עמדת היועץ המשפטי לממשלה.

בהחלטה מיום 22 ביולי 2015, דחה בית המשפט את הסכם הפשרה המוצע.

בין הצדדים מתנהלים מגעים לגיבוש הסדר פשרה מתוקן.

2. ביום 29 ביוני 2014, הוגשה על-ידי התנועה לאיכות השלטון בישראל לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, עתירה למתן צווים על תנאי כנגד המפקח על הבנקים ונגידת בנק ישראל, בה התבקש בית המשפט להורות למפקח על הבנקים לבצע חקירה מקיפה ומערכתית בעניין האשראי שהועמד על-ידי המערכת הבנקאית לקבוצת אי.די.בי וכן, לפרסם את תוצאות הבדיקה. הבנק ויתר הבנקים המעורבים צורפו כמשיבים פורמליים. לבקשת העותרת ניתנה ביום 7 באוקטובר 2015 החלטת בית המשפט לפיה יידחה הדיון בעתירה עד לאחר מתן הכרעה בעתירה מנהלית אשר הגישה העותרת ביום 12 במאי 2015 לבית המשפט המחוזי בירושלים, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, במסגרתה התבקש בית המשפט להורות לבנק ישראל, בין היתר, למסור לידי העותרת דוחות ביקורת שערך המפקח על הבנקים במספר תאגידים בנקאיים ובניהם בבנק, בקשר עם מתן האשראי לחברות בקבוצת נוחי דנקנר. הבנק הגיש בקשה להצטרף כמשיב בעתירה המנהלית וטרם התקבלה החלטה בבקשתו.

3. ביום 1 במרץ 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, בקשה לאישור תביעה נגזרת, נגד הבנק ונגד שורה של נושאי משרה, אשר כיהנו או מכהנים בין השנים 2000-2015, או בחלק מתקופה זו, וכן נגד ראוי החשבון של הבנק (להלן ביחד: "המשיבים הפורמליים").

המבקשת מבקשת מבית המשפט לקבוע, כי על המשיבים הפורמליים לפצות, לשפות ולהיטיב את הבנק בגין נזק שגרמו לכאורה לבנק במעשיהם ובמחדליהם בסך של 228 מיליוני דולר ארצות-הברית, אותו להערכת המבקשת יידרש הבנק לשלם לרשויות האכיפה האמריקאיות, בקשר לחשבוניות של לקוחות אמריקאים בבנק הפועלים שוויץ. עוד טוענת המבקשת, כי הבנק לא פעל ולא הפריש כמתחייב על-פי כללי חשבוניות מקובלים ועל פי הוראות הדין, הפרשה חשבונית ראויה בדוחותיו הכספיים בגין התשלום הצפוי. במסגרת התביעה הנגזרת הגישה המבקשת בקשה לגילוי ועיון במסמכים הקשורים לחקירה וביניהם, חומרי חקירה ותכתובות שנערכו בין הבנק לבין רשויות החוק בארצות-הברית. בית המשפט קיבל את ההסכמה הדיונית אליה הגיעו הצדדים ולפיה, הדיון בבקשה יידחה עד שהליכי החקירה המתנהלת נגד הבנק על-ידי שלטונות ארצות-הברית יושלמו ויוודעו תוצאותיהם.

4. ביום 1 במרץ 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, בקשה לגילוי מסמכים לפני הגשת תביעה נגזרת, בקשר לחקירת הרשויות בארצות-הברית לגבי פעילות בנק הפועלים שוויץ ביחס ללקוחות אמריקאים. הבנק הגיש בקשה למחיקת בקשת הגילוי על הסף, בין היתר, מחמת שהוגשה כבר בקשה קודמת לבית המשפט באותו עניין (המפורטת בסעיף 3 לעיל).

5. ביום 10 במאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי תל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונגד 18 נושאי משרה (בהווה ובעבר) בבנק. עניינה של הבקשה בטענת המבקש על פיה אשראים אשר ניתנו לקבוצת מפעלים פטרוכימיים בע"מ בהיקף של 390 מיליוני ש"ח, אושרו, תוך הפרת חובת הזהירות של נושאי המשרה. לאחר שהבנק הודיע כי לא צפוי להיגרם לו נזק בשל אי פירעון האשראי, הוגשה על-ידי הצדדים בקשת הסתלקות מוסכמת. טרם ניתנה החלטה בבקשה.

6. ביום 13 במאי 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי תל-אביב-יפו, בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד הבנק ונגד 20 נושאי משרה (בהווה ובעבר) בבנק על-ידי מי שנטען כי הוא מחזיק במניות הבנק. עניינה של הבקשה באשראים שניתנו לחברת טומהוק השקעות בע"מ ("טומהוק") אשר בשליטתו של מר נוחי דנקנר, בהיקף נטען של 150 מיליון ש"ח. המבקש מציין כי הוא מעריך שטומהוק תפרע מחצית מהחוב ולפיכך הועמד סכום התביעה הנגזרת על 75 מיליון ש"ח. בבקשה נטען כי עילת התביעה הנגזרת האפשרית מטעם הבנק הינה הפרת חובת הזהירות של נושאי המשרה בבנק באשרם את האשראי האמור ללא ביטחונות.

7. ביום 8 בנובמבר 2015 הוגשה למחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה נגזרת, כנגד הבנק וכנגד 17 נושאי משרה של הבנק. עניינה של הבקשה בטענת המבקש כאילו הלוואות ואשראים אשר ניתנו לחברת מעריב הוצאת מודיעין בע"מ ולחברת הכשרת היישוב בע"מ בעת ששתיהן היו בשליטת משפחת נמרודי, בסך כולל של עשרות מיליוני ש"ח, נעשו תוך הפרת חובת הזהירות של נושאי המשרה של הבנק.

6.14 יוזמות רגולטוריות מהותיות בולטות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעיקר עניינן, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל, ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. במהלך השנים 2014-2015, כחלק מהרצון להקל על מעבר לקוחות בין בנקים, פורסמו מספר הוראות ובהן: הוראת בנק ישראל בנושא פתיחת וסגירת חשבון באמצעות האינטרנט (אפשרות שהבנק מיישם החל מינואר 2015), הוראה בקשר עם העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח, הוראה על מסירת מידע מפורט ללקוח לצורך בחינת כדאיות המעבר וסגירת החשבון. כן פורסמו הוראות נוספות למתן גילוי ללקוחות על עלות שירותים בתחום ניירות-ערך וגילויים לצורך הגברת מודעות הלקוחות למסלולים לניהול חשבון, ובנוסף הוראות של המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים שמטרתן, הרחבת התפוצה והשימוש בכרטיס לחיוב מידי ("דיביט") ולהגברת התחרות בתחום כרטיסי החיוב. בתחום ניהול החשבון לעסקים קטנים, החל מפברואר 2015 בוצע שינוי בהגדרת "עסק קטן" שהביא להפחתה בעמלות הבנקאיות שמשלמים אותם עסקים המוגדרים כעסקים קטנים.

בין ההוראות שיושמו בשנת 2015:

תיקון לצו איסור הלבנת הון לחברי הבורסה שאינם בנקים (חש"בים) אשר מאפשר הקמת 'מערכת סגורה' כך שניתן יהיה לרכוש, למכור ולהחזיק ניירות-ערך ונכסים פיננסיים וכן לנהל פיקדונות כספיים בחשבון מקביל אצל החש"בים, כאשר חשבון המקור נמצא בתאגיד בנקאי אחר ועל בסיס הזיהוי שבוצע בתאגיד הבנקאי.

הסרת מגבלת גיוס אגרות-חוב בידי ספקי אשראי חוץ בנקאיים (חוק נאוי) - הצעת החוק לתיקון חוק הבנקאות אושרה בנובמבר 2015. על-פי החוק, שר האוצר רשאי לאשר לתאגיד שאינו בנקאי, להנפיק לציבור תעודות התחייבות בהיקף של עד 2.5 מיליארד ש"ח על מנת לתת אשראי קמעונאי.

הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (ועדת שטרם)

בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרם). הוועדה פרסמה דוח ביניים ביום 14 לדצמבר 2015.

על פי הדוח מוצע כי חברות כרטיסי האשראי יופרדו מן הבנקים הגדולים בלבד, על בנקים אלו ייאסר להנפיק כרטיסי אשראי למעט דביט ותותר רק הפצת כרטיסי אשראי לתקופה של מספר שנים. עוד מוצע לנקוט צעדים לעודד כניסת גופים מוסדיים למכירת אשראי קמעונאי, מתן אפשרות לפיתוח יישומים לשיתוף מידע על-ידי הלקוחות באמצעות Open API, הקמת ביטוח פיקדונות ועוד.

רפורמות מרכזיות נוספות:

- משרד האוצר ומשרד המשפטים מקדמים את תיקון חוק שירות נתוני אשראי התשס"ב-2002 אשר נידון בוועדת הכלכלה לקראת קריאה שנייה ושלישית בכנסת, במסגרתו מוצע כי בנק ישראל יקים וינהל מאגר אשראי ארצי וזאת על-פי המלצות הוועדה לשיפור המערכת לשיתוף נתוני אשראי (ועדת דורפמן). מטרתו של החוק לקדם שיתוף נתוני אשראי ממגוון מקורות המידע הקבועים בחוק, שמירתם במאגר מידע מרכזי ומסירת מידע זה ללשכות אשראי לצורך עיבודם והעברתם, בין השאר, לנותני אשראי. כתוצאה מהחוק לכל אזרח יהיה דירוג אשראי כאשר דירוג זה ימסר לנותן אשראי בעת בקשת אשראי ולאחר הסכמת האזרח.
 - משרד המשפטים פרסם ברבעון השלישי של שנת 2015 הצעת חוק המיישם רפורמה מקיפה בדיני חדלות הפירעון - "חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ה-2015" הכולל הגבלת נושים מובטחים (בעיקר בנקים) במימוש שעבודים תוך הסטת כספי החייב להשאת ההחזר לנושים קטנים, הרחבת סמכויות הכ"ר למתן הפטרים לחייבים, אישור מסלולים מהירים ועוד.
 - ברבעון השלישי של שנת 2015 פורסמו טיוטת תקנות ניירות-ערך על-ידי המפקח על שוק ההון, ביטוח וחיסכון המבקש, בין היתר, לאסור על גופים מוסדיים להקשר לשירות מסחר לרכישת, מכירת ושמירת ניירות-ערך עם תאגיד בנקאי המספק לו במקביל שירותי תפעול.
 - חוק אשראי הוגן, תיקון 3 לחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, מבקש להשוות בין הנורמות החלות על מלווים שאינם מוסדיים לבין נורמות החלות על מלווים מוסדיים, לרבות המערכת הבנקאית. בנוסף, התיקון מבקש לעדכן את תקרת הריבית באשראי כך שתחול גם על הבנקים ותעמוד על ריבית בנק ישראל + 20%. ההצעה נידונה בוועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת לקראת קידום הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.
 - במהלך שנת 2015 נערך הבנק ליישום הוראת נוהל בנקאי תקן 425 - דוח שנתי ללקוחות התאגידים הבנקאיים - המהווה יישום של המלצות 'ועדת זקן'. בעקבות יישום ההוראה, החל מיום 28 בפברואר 2016 ומדי שנה, יקבלו לקוחות התאגידים הבנקאיים לראשונה את 'תעודת הזהות הבנקאית' אשר תציג בפניהם מידע מפורט אודות כלל הנכסים וההתחייבויות שלהם בבנקים. זאת, לצורך שיפור יכולת המעקב של הלקוחות אחר פעילותם בחשבון וכן, יכולת ההשוואה בין מוצרים ושירותים בנקאיים שונים.
 - בנוסף למפורט לעיל, קיימות מגוון הצעות חוק פרטיות שהונחו על שולחן הכנסת ה-20 - וביניהן, הצעות לביטול/הפחתת עמלות, יישום עדכונים לחוק הוצאה לפועל בעלי השלכה ישירה על פעילות התאגידים הבנקאיים לרבות מתן הפטרים ופטורים מריביות פיגורים לחייבים שונים ופטורים מריביות פיגורים ועוד.
- יזמות רגולטוריות אלו משפיעות לרעה על הכנסות הבנק ועלולות להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. בשלב זה, הבנק בוחן את המשמעותיות הכוללת של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

6.15 טבלת גורמי סיכון

בהתאם להוראת בנק ישראל, בוצע מיפוי של גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופה הקבוצה בשים לב בעיקר להשפעות האפשריות. בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון והערכות ההנהלה לגבי גובה הסיכון של כל אחד מגורמי הסיכון. סולם דרגות החומרה של גורמי הסיכון נקבע תוך התייחסות להגדרות תיאבון הסיכון של הבנק והוא כולל חמש דרגות חומרה לכל גורם סיכון. עבור שלוש דרגות (נמוכה, בינונית וגבוהה) נקבעו מדדים כמותיים:

דרגת חומרה נמוכה: הפגיעה ברווח השנתי בגין אירוע קיצון קטנה יותר מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל, כלומר אירוע קיצון לא יגרום לבנק לעבור להפסדים.

דרגת חומרה בינונית: הפגיעה ברווח השנתי בגין אירוע קיצון גדולה מהרווח השנתי הממוצע לפני מס במהלך עסקים רגיל ולכן גורמת לבנק לעבור להפסד לפחות באחת משנות התרחשות האירוע, ולירידה ביחס הון רובד ראשון, אך יחס ההון לא ירד אל מתחת לרמת קיבולת הסיכון של הבנק (6.5%).

דרגת חומרה גבוהה: הפגיעה ברווח בגין אירוע קיצון, תגרום לירידה ביחס ההון רובד 1 אל מתחת לרמת קיבולת הסיכון. כדי לכמת השפעת גורמי הסיכון על הרווח ויחס ההון של הבנק, נבחנו, עבור מרבית הסיכונים, תרחישי קיצון מערכתיים ותרחישי גורם בודד וההשפעה החמורה ביותר מבין התרחישים משמשת לצורך טבלת גורמי סיכון.

יצוין כי כימות זה מתייחס להשפעה על הון הבנק ויתכנו תרחישים הכוללים ירידה ברווח או הפסדים שהשפעתם על רווחיות הבנק אינה זניחה אולם השפעתם על הלימות ההון הינה נמוכה ולפיכך יסווגו בדרגת חומרה נמוכה.

בנוסף, ניתן ביטוי לחוות דעת של צוות מומחים במידה ולהערכת הצוות, המדדים הכמותיים אינם נותנים ביטוי מספיק לחומרת גורם הסיכון או כאשר אין אפשרות לקבוע בשיטות כמותיות מהימנות את רמת הסיכון של גורם סיכון מסוים.

כל גורם סיכון המופיע בטבלה שלהלן נבדק, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לגורמי סיכון נוספים המופיעים בטבלה. יחד עם זאת, בגורמי סיכון "מצב המשק בעולם" ו"מצב המשק בישראל" המופיעים בטבלה, נבחנו תרחישים מערכתיים האומדים את ההשפעה על הרווח ויחס ההון כתוצאה משילוב של מספר גורמי סיכון.

יצוין כי תרחישי הסיכון מדמים מצב של התמששות נזקים בלתי צפויים מעבר לרמה הצפויה של אירועי נזק במהלך העסקים הרגיל של הקבוצה.

הבנק מעריך את רמת הסיכונים גם בשיטה נוספת המבוססת על הערכות מומחה של רמת הסיכון המובנה, איכות ניהול הסיכונים ואפקטיביות הבקורות.

הסיכון המובנה הינו הסיכון המצרפי הקיים בפעילות בה עוסק הבנק ומוגדר כהפסד פוטנציאלי מפעילות זו. הערכת סיכון מובנה מתבצעת בראיה צופה פני עתיד וגם בראיית העבר אך מבלי להתחשב בתהליכי הניהול והבקורות. הסיכון המובנה מושפע בין היתר מן הגורמים הבאים:

- הפסדי עבר ואומדן הפסדים צפויים בעתיד
 - תוכניות אסטרטגיות ועסקיות לרבות מוצרים חדשים
 - תמהיל והרכב תיק האשראי
 - מורכבות הפעילות
 - השפעת גורמים חיצוניים, לרבות כלכלה, תעשייה, חקיקה, טכנולוגיה
- כדי לאמוד את הסיכון השיורי המביא בחשבון את תהליכי הניהול והבקורה נוספו למודל הערכות מומחי תוכן במעגל הבקרה השני בדבר איכות ניהול הסיכונים ואפקטיביות הבקורות.

שילוב האמידה בשתי השיטות לכלל הערכת הסיכון השיורי הניתנת בטבלה להלן בסולם בן חמש דרגות חומרה נעשה כהערכת מומחה המשקפת את הטיפול של מומחי התוכן בתחומים השונים והוא כפוף לכל ההסתייגויות האמורות לגבי מידע צופה פני עתיד.

מספר	גורם הסיכון	השפעת הסיכון
סיכונים פיננסיים		
1.	סיכון אשראי	בינונית
1.1.	סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות	בינונית
1.2.	סיכון בגין ריכוזיות ענפית	בינונית
1.3.	סיכון בגין ריכוזיות לווים/ קבוצת לווים	בינונית
2.	סיכון שוק	נמוכה - בינונית
2.1.	סיכון ריבית	נמוכה - בינונית
2.2.	סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין	נמוכה
2.3.	סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי	נמוכה - בינונית
3.	סיכון נזילות	נמוכה - בינונית
סיכונים תפעוליים ומשפטיים		
4.	סיכון תפעולי	נמוכה - בינונית
5.	סיכון משפטי	נמוכה
סיכונים אחרים		
6.	סיכון מוניטין	נמוכה - בינונית
7.	סיכון אסטרטגיה ותחרות	בינונית
8.	סיכון רגולציה וחקיקה	בינונית
9.	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל	בינונית
10.	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם	בינונית
11.	סיכון ציות	בינונית

תחת סיכון הציות כלולים גם הסיכונים הנובעים מהחקירה על-ידי רשויות בארצות-הברית כאמור בביאור 26 לדוחות הכספיים. בשלב זה הרשויות האמריקאיות לא הפנו כנגד הבנק טענות קונקרטיות, ולכן אין באפשרותו לאמוד באופן מהימן את היקף החשיפה בנושא זה.

7. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

7.1 מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 בדוחות הכספיים. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. ייתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

הפרשה להפסדי אשראי

על פי הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית ושל הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו-כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים בדבר הכללים לבחינת חובות במסגרת הפרשה פרטנית או קבוצתית וכן פרטים בדבר חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור ראה ביאור 1.4) בדבר הפרשה להפסדי אשראי בדוחות הכספיים.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי נעשית בהתבסס על הערכת ההנהלה לגבי ההפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חביות בסעיפים חוץ-מאזניים. בתהליך ההערכה נסמכת ההנהלה על מספר רב של שיקולים ואומדנים.

לגבי כל לווה שנבחן פרטנית, אשר קיימים לגביו סימנים המעידים על בעיה אפשרית ביכולת פירעון האשראי שניתן לו, מבצע הבנק הערכה של הסכום הניתן לגביה מאותו לווה בהתאם למקורות הפירעון הרלוונטיים, ובהם מקורות הפירעון מפעילותו העסקית של הלווה, מקורות פירעון פרטיים של הלווה, ערך המימוש הצפוי של בטוחות שהעמיד וערך מימוש צפוי של ערבויות חיצוניות שהועמדו לטובת פירעון האשראי, כל זאת, תוך התחשבות במועדי הפירעון והמימוש הרלוונטיים. אישור נאותות הסיווג של החוב והסכום הניתן לגביה מבוצע על-ידי גורם אשר הינו בסמכות אחת מעל לסמכות הענקת האשראי ללקוח, בהתאמות המחויבות. לאחר קביעת הסכום הניתן לגביה, נרשמת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי, אשר מהווה את ההפרש בין סכום האשראי שניתן ללווה לבין הסכום הניתן לגביה ממנו, מהווה בריבית החוב המקורית, או השווי ההוגן נטו של הביטחונות העומדים כנגד החוב, בכל מועד דיווח. בנוסף, הבנק נדרש להעריך את היקף החוב אותו לא ניתן לגבות במאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים) ולבצע מחיקה חשבונאית בגינו.

הסכום הניתן לגביה מתבסס על פרמטרים שונים ובהם: תזרימי מזומנים צפויים מפעילותו העסקית של הלווה, ערך מימוש, נטו, של נכסי נדל"ן, ציוד יצרני, ניירות-ערך ונכסים אחרים של הלווה, ערך מימוש של ערבויות מצדדים שלישיים, ומועד המימוש של סכומים כאמור. מטבע הדברים, נתונים מעין אלה, המבוססים על אומדנים ועל הערכות, נסמכים על משתנים כלכליים אשר אינם בשליטת הבנק כגון, מצב כלכלי בשוק הישראלי ובשוקי העולם, שוקי פעילות של חברות ומוצריהן, שערי ריבית ומצב שוק ההון, מחירי נדל"ן ונכסים אחרים וביקושים בענף בארץ ובעולם ועוד.

בקביעת הסכום הניתן לגביה נלקחים מרווחי ביטחון שתכליתם לתת מענה למצבי אי ודאות באשר ליכולת פירעון האשראי ושווי הביטחונות. עם זאת, מכיוון שמדובר במשתנים כלכליים ואחרים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדן שנקבע. ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני המוערך על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בחלוקה לענפי משק שונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח. הבנק משתמש בשיעור הפסדים אשר מהווה ממוצע שיעורי הפסדי העבר בטווח השנים האמור. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

לעניין זה, בהתאם להוראות המפקח הנוגעות להפרשה קבוצתית בגין אשראי לענף משק אנשים פרטיים, נדרש הבנק להביא בחשבון שיעור התאמה איכותי שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא פגום. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחיבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

הבנק פיתח במהלך שנת 2015 מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות. המודל שאומץ כולל גם אומדנים רבים הקשורים לגורמים המשפיעים על קביעת מקדם ההתאמה בכל ענף משק מעל לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות ובהם, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי בענף, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד. אימוץ מודל זה לא השפיע באופן מהותי על יתרת ההפרשה הקבוצתית בדוחות הכספיים לשנת 2015.

כמו-כן, בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 315, מגולם בשיעור המס.

מכיוון שהיקף ושיעור ההפרשה הקבוצתית נסמכים, בין היתר, על עצם סיווג חוב כבעייתי ועיתוי הסיווג, הרי שגם בקביעת גובה ההפרשה הקבוצתית מסתמך הבנק על אותם אומדנים הקשורים ליציבותו הפיננסית של הלווה ולאומדן יכולת הפירעון שלו, שהם הבסיס לצורך סיווג חוב כחוב בעייתי ולעיתוי הסיווג.

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ-מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

מדידות שווי הוגן

חלק מהמכשירים הפיננסיים בהם פועל הבנק, ובהם מרבית ניירות הערך בתיק הזמין למכירה, ניירות הערך בתיק למסחר ומכשירים פיננסיים נגזרים, נמדדים בדוחות הכספיים על-פי שווי הוגן. שווי הוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק בהתאם לרצונם; כלומר, בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק. לצורך הערכת השווי ההוגן נעשה שימוש מרבי בנתונים נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק ומתקבל ממקורות בלתי תלויים. במקרים בהם אין נתונים נצפים לצורך מדידת השווי ההוגן, נעשה שימוש בנתונים לא נצפים, נתונים אלה משקפים את ההנחות של הבנק והם כוללים מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא בזה).

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על-ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

יש לציין כי הבנק משתמש במודלים מקובלים ובנתונים נצפים גם למדידת מכשירים פיננסיים המסווגים לרמה 3. עם זאת, אותם מכשירים סווגו לרמה זו מהסיבה שלצורך אמידת סיכון האשראי בגין אותם מכשירים הבנק עושה שימוש בנתונים פנימיים. היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלוונטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקות, גודל מרווח ה-Bid-Ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלוונטיות של מחירים נצפים באותם שווקים. בקביעת ערכי השווי ההוגן הבנק מפעיל שיקול דעת מקצועי נאות. לצורך כך, הבנק גיבש תוכנית לפיה יוגדר תהליך מובנה ומוסדר לקביעת שווי הוגן, במסגרתו פועלים ארבעה גורמים בלתי תלויים:

- (1) הגורם העסקי - הגורם אשר אחראי לניהול המכשיר הפיננסי.
 - (2) הגורם המתקף - הגורם שאחראי על תיקוף המודלים לחישוב השווי ההוגן ועל תיקוף הנתונים וההנחות שמשמשות לצורך החישוב.
 - (3) הגורם המבקר - הגורם שאחראי על ביצוע בקורות שוטפות על תהליך קביעת השווי ההוגן.
 - (4) הגורם המפקח - הגורם שאחראי על פיקוח אחר יישום תהליך קביעת השווי ההוגן ברמה נאותה.
- כמו-כן, הבנק מקיים על בסיס שוטף הערכה ובדיקה של הסיכונים הקיימים בהליך קביעת השווי ההוגן. במסגרת אותה תוכנית הבנק הגדיר מגבלה על-פיה הוא לא יתקשר בסוג חדש של מכשיר פיננסי בסכום מהותי, וכן לא יגדיל סוג קיים, אם לא קיים לגביו הליך מובנה לקביעת השווי ההוגן ברמה סבירה של ביטחון (להלן: "המכשירים החורגים"). בנוסף, נקבע כי במקרים בהם היקף המכשירים החורגים הגיע ל-75% מהמגבלה שנקבעה, הדבר יובא לידיעת הדירקטוריון וצוות ההנהלה לניהול סיכונים אשר יגבש תוכנית לצמצום היקף המכשירים החורגים.

השווי ההוגן של חלק מאגרות-חוב הנסחרות בחו"ל, מבוסס על ציטוטי מחירים של ספקי מחירים בינלאומיים, אשר הינם בלתי תלויים בגופים המנפיקים ובלתי תלויים בגופים וממשלות המשווקים. ספקים אלה הינם חברות בינלאומיות מובילות, אשר מספקות שירותי ציטוט ושיערוך למוסדות פיננסיים מובילים בעולם.

כמו-כן, חישוב השווי ההוגן של חלק מניירות הערך הלא סחירים במטבע ישראלי מבוצע בשיטת ערך נוכחי של תזרימי מזומן עתידיים על בסיס הריבית להיוון המתקבלת מחברה מצטטת (שנבחרה על-ידי שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר).

עם יישום ASC 820-10 (FAS 157) בדבר מדידות שווי הוגן, נדרש הבנק לשקף את סיכון האשראי ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) בהערכת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר נמדדים בשווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

- כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מניח כי סיכון האשראי הגלום הינו אפס ולא מבצע התאמות לשווי הוגן בגין איכות האשראי של הצד הנגדי.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד הינה מהותית הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל).

בנוסף, הבנק מבצע בדיקת סבירות לתוצאות המתקבלות בהערכה הפנימית ביחס לשינויים במרווחים בשוק, ומבצע את ההתאמות המתחייבות, לפי העניין.

יצוין כי הבנק מבצע מעקב אחר היקפי הפעילות של המכשירים הנמדדים בשווי הוגן. בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 לא נצפתה ירידה משמעותית בהיקפי הפעילות אשר יכולה הייתה להצביע על חוסר נזילות בשוק המחייב התאמה לשווי ההוגן של מכשירים אלו.

טבלה 1-7: נתונים בדבר ההתאמה של הנכסים וההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח	
12,946	נכסים בגין מכשירים נגזרים
149	התאמה בגין סיכון האשראי של נכסים בגין מכשירים נגזרים
13,837	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
17	התאמה בגין סיכון האשראי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

לפרטים נוספים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים.

התחייבויות לזכויות עובדים

חלק מההפרשות בגין התחייבויות הבנק בקשר עם יחסי עובד-מעביד מבוססות, בין היתר, על חישוב אקטוארי. מדובר בהתחייבות למענק יובל לו זכאי כל עובד בתום 25 שנות עבודה בבנק, התחייבות לפיצוי בגין ימי מחלה שלא נוצלו, הטבות לעובדים לאחר פרישה, התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים שפרשו לפני גיל הפרישה החוקי, וכן התחייבויות פנסיוניות לתשלומים לעובדים פעילים שצפוי שיפרשו בתנאי פרישה מועדפים לפני גיל הפרישה הקבוע בחוק והתחייבות בגין פיצויי פיטורין.

סכום ההתחייבויות, המחושבות על בסיס אומדנים אקטואריים, ליום 31 בדצמבר 2015 הגיע לסך של כ-3,599 מיליון ש"ח. ההתחייבויות מהוונות בשיעור היוון ריאלי של 1.92% לשנה, שנקבע על-ידי המפקח על הבנקים, על בסיס תשואת אגרות-חוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח השווה להפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות פירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית למועד הדיווח. חישובים אקטואריים מתבססים ברובם על הנחות ואומדנים, המתבססים על הערכות ההנהלה והחלטותיה, ניסיון עבר וסטטיסטיקות שונות כגון לוחות תמותה, שיעורי עזיבת עובדים ושיעור שינוי ריאלי בשכר על פני זמן וכדומה. אומדנים והנחות אלו נסקרים באופן שוטף. שינוי במאפיינים האקטואריים השונים יביא לתוצאות שונות מאלה שמתקבלות כיום. כך לדוגמה, גידול של 1% בשיעור ההיוון יגרום להקטנת ההתחייבויות בסך של כ-282 מיליון ש"ח וקטון של 1% בשיעור ההיוון יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-334 מיליון ש"ח. כמו-כן, גידול של 1% באומדן לשיעור עליית השכר השנתי יגרום להגדלת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-210 מיליון ש"ח. גידול של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-183 מיליון ש"ח וקטון של 1% באומדן השנתי לשיעור העזיבה לפרישה מוקדמת יגרום להקטנת ההתחייבויות האמורות בסך של כ-192 מיליון ש"ח.

הערכת האקטואר עבור התקופה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2015 בגין ההתחייבות לזכויות עובדים מפורסמת באתר המגניא של הרשות לניירות-ערך שכתובתו: www.magna.isa.gov.il.

לפרטים בדבר אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1 (1) לדוחות הכספיים. ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר התייעלות תפעולית במערכת הבנקאית במסגרתו נדרשים הבנקים לבחון ולאשר תוכנית התייעלות רב שנתית לחמש השנים הבאות ועקרונות להתייעלות ארוכת טווח. החוזר כולל הקלות לעניין השפעת תוכניות התייעלות שיבוצעו במסגרתו על עמידה ביעדי הלימות ההון. נוכח חוזר המפקחת, הבנק נמצא בשלבי ניתוח והערכות ראשוניים בהתאם לשינויים המבניים שבוצעו לאחרונה. גיבוש מתכונת התייעלות קצרת הטווח וארוכת הטווח נמצא בשלבים מקדמיים ואין ביכולתו של הבנק להעריך בשלב זה, מה יהיה עיתויה, היקפה ותמהיל העובדים שיפרשו. לפיכך, השלכות תוכניות התייעלות עתידיות, ככל שיהיו, לא הובאו בחשבון בעדכון ההנחות האקטואריות לשנת 2015.

חסים נדחים

חסים נדחים נרשמים בגין הפרשים זמניים ובגין הפסדים מועברים רק במידה שצפוי (more likely than not) שייווצר לגביהם חיסכון מס במועד ההיפוך.

לפיכך, בעת רישום חסים נדחים לקבל נדרש הבנק לבצע הערכות ואומדנים לגבי אפשרויות מימושם בעתיד. ליום 31 בדצמבר 2015, סכום ההפרשים הזמניים בגינם נרשמו חסים נדחים לקבל הגיע ל-10,038 מיליון ש"ח, סכום ההפסדים המועברים בגינם לא נרשמו חסים נדחים לקבל עמד על 528 מיליון ש"ח וסכום ההפסדים המועברים בגינם נרשמו חסים נדחים לקבל עמד על 198 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר חוזר המפקח על הבנקים בדבר אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא חסים על ההכנסה, ראה ביאור 1.1 (5) לדוחות הכספיים.

התחייבויות תלויות

קבוצת הבנק הינה צד להליכים משפטיים שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וצדדים שלישיים שונים שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה.

הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התביעות, וזאת בהתבסס על חוות דעת משפטיות. ברוב ההליכים המשפטיים מתקבלות חוות דעת מיועצים משפטיים חיצוניים לקבוצת הבנק, שנבדקות על-ידי היועצים המשפטיים המועסקים בבנק.

הערכות אלה של יועצים משפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם, בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים בארץ ובעולם.

יש, עם זאת, להביא בחשבון, כי בתחום המשפטי אין אפשרות לקיים הערכה "ודאית" או "קרובה לוודאית", וזאת לא רק בשלבים הראשוניים של ח"י התובענה, אלא עד וסמוך לקבלת פסק-הדין. ולפיכך, תוצאות ההליך עלולות להיות שונות מההערכה שנקבעה לגביה. כך במיוחד כאשר מדובר בתובענות ייצוגיות, וזאת גם נוכח העדר ניסיון משפטי נצבר באשר לאופן התממשותן של תובענות כאלה בישראל.

הבנק ויועציו המשפטיים עומדים, אפוא, בפני קשיים גדולים עוד יותר מהרגיל בהערכת תוצאות הדיון המשפטי בתובענות ייצוגיות, וביתר שאת בשלב שבו בית המשפט טרם החליט, אם לקבל את הבקשה להכיר בתובענה כתובענה ייצוגית, או לדחותה.

ירידת-ערך ניירות-ערך זמינים למכירה וניירות-ערך המוחזקים לפדיון

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם ירידה בשווים ההון של ניירות-ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other Than Temporary). הבחינה כאמור כוללת מספר שלבים ועקרונות, בהתאם למדיניות שנקבעה בבנק, והעיקריים שבהם הינם:

(1) בחינה האם ירידת-ערך היא בעלת אופי אחר מזמני ומה סכומה:

- ניירות-ערך אשר לתאריך המאזן אין בכוונת הבנק להחזיקם או שנמכרו לאחר תאריך המאזן בסכום נמוך מעלותם, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.

- ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך של למעלה מ-20% ביחס לעלותם לגבי מכשירים הוניים או 15% לגבי מכשירי חוב וירידת-ערך זו נמשכה למעלה מחצי שנה, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
 - ניירות-ערך אשר חלה לגביהן ירידת-ערך בשיעור של 40% ומעלה מעלות נייר הערך לגבי מכשירים הוניים או 30% לגבי מכשירי חוב לתאריך המאזן או לאחריו, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
 - מכשירי חוב שחלה לגביהם ירידת דירוג משמעותית, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני. לצורך כך, הבנק הגדיר ירידת דירוג של שלוש יחידות דירוג (notches) או יותר המלווה בירידה אל מתחת לדירוג השקעה, כירידת דירוג משמעותית.
 - מכשירי חוב שסווגו כבעייתיים (פגום, נחות, השגחה מיוחדת) על-ידי הבנק.
 - (2) הרכבת רשימת מעקב - מבוצעת בדיקה כמותית ואיכותית לצורך זיהוי והערכה של ניירות-ערך שחלה בירידה בערכם ואפשרי כי מדובר בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
 - (3) בחינה ספציפית - בגין כל ניירות הערך ברשימת המעקב מבוצעת בחינה ספציפית. הבחינה מבוססת בין היתר על השיקולים הבאים:
 - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בניירות הערך לתקופה מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי נייר הערך לעלותו.
 - היקף שווי הביטחונות המגבים את הנייר וכריות הביטחון.
 - דירוג ניירות הערך על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ומקומיות לרבות התפתחויות בדירוג לאחר תאריך המאזן.
 - שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
 - משך תקופה בה שווי הוגן של נייר-ערך נמחר מעלותו.
 - מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בסביבתו העסקית, לרבות בחינה האם ירידת הערך משקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או משקפת תנאי שוק כלליים.
 - אירועים לאחר תאריך המאזן.
 - (4) תיעוד תוצאות הבחינה כנדרש בהתאם לכללים שנקבעו בבנק.
- כאשר חלה ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני בנייר-ערך, תופחת עלותו לשווי ההוגן ליום המאזן, ותשמש כבסיס עלות חדש. סכום ההפחתה יזקק לדוח רווח והפסד.

ירידת-ערך של נכסים שאינם פיננסיים

- הבנק בוחן האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת-ערך של נכסים שאינם פיננסיים, בבעלות הבנק, בהתאם לעקרונות המפורטים בתקן חשבונאות בינלאומי 36 "ירידת-ערך נכסים".
- ירידת-ערך של עלויות פיתוח תוכנה לשימוש עצמי - בנוסף לאמור לעיל, הבנק בוחן סימנים נוספים אשר עשויים להצביע על ירידת-ערך של נכסי תוכנה:
- לא צפוי כי התוכנה המיועדת לשימוש עצמי תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים.
 - חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה.
 - בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה.
 - העלויות לפיתוח או שדרוג התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהעלות שתוכנה.
 - צפוי שפיתוח התוכנה לא יושלם ולא יעשה בו שימוש.
- ההפרשה בגין ירידת-ערך של נכסים שאינם פיננסיים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2015 לסך של כ-37 מיליון ש"ח. ההוצאות בגין ירידת-ערך של נכסים שאינם פיננסיים שהוכרו בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 הינם 14 מיליון ש"ח, מתוכם 13 מיליון ש"ח בגין נכסי תוכנה.

7.2. בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקורות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "Oxley Sarbanes" שנקבע בארצות-הברית.

ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל אוחדו על-ידי המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2008 בהוראת ניהול בנקאי תקין (הוראה 309), וביוני 2009 שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראות אלו מקיימות בבנק ממועד תחולתן:

1. הוראת סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי מקיימת בתדירות רבעונית החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2005.

2. הוראת סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקיימת עבור סוף כל שנה החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של הבקרה הפנימית (1992) שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נוהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקורות העיקריות.

במהלך שנת 2015 ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ, על-פי המתודולוגיות המקובלות ולפי הוראות סעיף 404, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים. כמו-כן, ביצע בחינה עדכנית של אפקטיביות נוהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקורות העיקריות עבור שנת 2015, תוך התאמת מדגמי הבדיקות לתוצרי מיפוי הסיכונים, המעודכן מדי שנה.

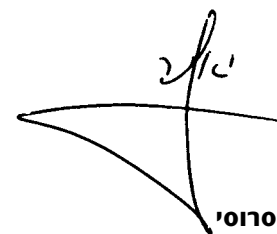
הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2015 את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק, על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק, הממונה על החטיבה הפיננסית והחשבונאי הראשי הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2015 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי. זאת, למעט התאמת בקורות הגילוי למבנה הדוחות הכספיים החדש כולל הדוח על הסיכונים.

ציון קינן
המנהל הכללי

יאיר סרוסי
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

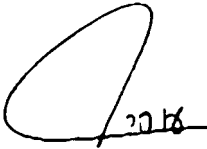
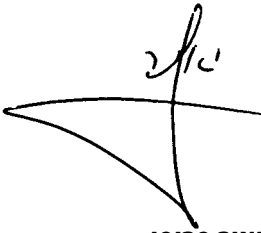
דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון והנהלה של בנק הפועלים בע"מ (להלן, "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של ביטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקות מבוצעות בהתאם להוראות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (Monitor) ביצוע, לרבות ביצוע ניהולי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית (1992) של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (Believes) כי ליום 31 בדצמבר 2015, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015 בוקרה על-ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה זיו האפט רואי חשבון וסומך חייקין רואי חשבון, כפי שצוין בדוח שלהם, בעמוד מספר 202, אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015.

			
עופר לוי	ידין ענתבי	ציון קיבין	יאיר סרוסי
משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי	משנה למנכ"ל, ממונה על החטיבה הפיננסית	המנהל הכללי	יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

אני, ציון קינן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

ציון קינן
 המנהל הכללי

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

- אני, ידן ענתבי, מצהיר כי:
1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

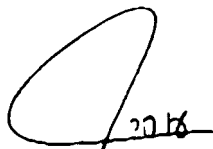

ידן ענתבי
משנה למנכ"ל,
ממונה על החטיבה הפיננסית

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

אני, עופר לוי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2015 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

עופר לוי

משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

2015

בנק הפועלים

דוחות כספיים לשנת 2015

תוכן העניינים – דוחות כספיים

202	דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
204	דוח רווח והפסד מאוחד
205	דוח מאוחד על הרווח הכולל
206	מאזן מאוחד
207	דוח על השינויים בהון
209	דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
212	ביאורים לדוחות הכספיים
212	ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית
247	ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית
248	ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית
250	ביאור 4 עמלות
250	ביאור 5 הכנסות אחרות
251	ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות
251	ביאור 7 הוצאות אחרות
252	ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח
258	ביאור 9 רווח למניה רגילה
259	ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
261	ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים
262	ביאור 12 ניירות-ערך
268	ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
270	ביאור 14 אשראי לממשלות
271	ביאור 15 השקעות בחברות כלולות
274	ביאור 16 בנינים וציוד
276	ביאור 17 נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
277	ביאור 18 נכסים אחרים
278	ביאור 19 פיקדונות הציבור
279	ביאור 20 פיקדונות מבנקים
280	ביאור 21 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
281	ביאור 22 התחייבויות אחרות
282	ביאור 23 זכויות עובדים
302	ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות
308	ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות
318	ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות
330	ביאור 27 שיעבודים
331	ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים – היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון
339	ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים
348	ביאור 29א מגזרי פעילות פיקוחיים
351	ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
376	ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
378	ביאור 32 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון
382	ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים
395	ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים
403	ביאור 35 מידע על בסיס נתונים נומינלים היסטוריים לצורכי מס – הבנק
404	ביאור 36 תמצית דוחות של הבנק
408	ביאור 37 יוזמות רגולטוריות

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד: "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על-ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). הדירקטוריון והנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי, ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבונו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להוראות הדירקטוריון והנהלה של הבנק, ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו-כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על-ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, והדוח שלנו, מיום 28 בפברואר 2016, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניית תשומת לב בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק ובדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

זיו האפט

רואי חשבון

סומך חייקין

רואי חשבון

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק הפועלים בע"מ (להלן: הבנק): לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014, ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק, וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של הבנק וחברות מאוחדות שלו לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק וחברות מאוחדות שלו לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו-כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 26ג. (ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק ולביאור 26. בדבר עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארצות-הברית בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על-ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית (1992) שפורסמה על-ידי Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) והדוח שלנו מיום 28 בפברואר 2016 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

זיו האפט

רואי חשבון

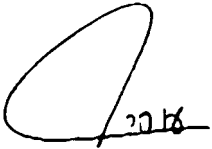
סומך חייקין

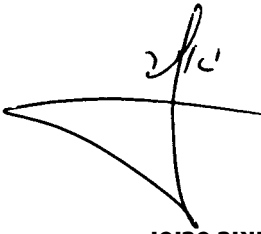
רואי חשבון

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

2013	2014	2015	ביאור	
12,961	10,673	9,837	2	הכנסות ריבית
(5,018)	(2,905)	(1,952)	2	הוצאות ריבית
7,943	7,768	7,885		הכנסות ריבית, נטו
874	425	475	30(א)(1)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
7,069	7,343	7,410		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית				
480	916	1,044	3	הכנסות מימון שאינן מריבית
5,115	5,207	5,287	4	עמלות
126	131	146	5	הכנסות אחרות
5,721	6,254	6,477		סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות				
*5,451	*5,343	4,934	6	משכורות והוצאות נלוות
1,544	1,539	1,555		אחזקה ופחת בניינים וציוד
12	12	7		הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
2,034	2,289	2,294	7	הוצאות אחרות
*9,041	*9,183	8,790		סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
*3,749	*4,414	5,097		רווח לפני מסים
*1,265	*1,713	2,097	8	הפרשה למסים על הרווח
*2,484	*2,701	3,000		רווח לאחר מסים
9	9	19	15(ב)	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
				רווח נקי:
*2,493	*2,710	3,019		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
44	3	63		הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
*2,537	*2,713	3,082		המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים:				
1(ה)(23), 9				
רווח בסיסי				
*1.92	*2.05	2.32		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח מדולל				
*1.90	*2.04	2.31		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11(ד).
הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

עופור לוי **ידין ענתבי** **ציון קינן** **יאיר סרוסי**
 משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי משנה למנכ"ל, המנהל הכלכלי יו"ר הדירקטוריון
 ממונה על החטיבה הפיננסית

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

דוח מאוחד על הרווח הכולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

2013	2014	2015	
*2,493	*2,710	3,019	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
44	3	63	הפסד נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
*2,537	*2,713	3,082	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
81	383	(750)	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
(1)	2	4	התאמות מתרגום דוחות כספיים** נטו, לאחר השפעת גידורים***
*(57)	*(109)	49	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים****
10	5	4	רווחים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים
*33	*281	(693)	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
*(32)	*(78)	210	השפעת המס המתייחס
*1	*203	(483)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
2	(1)	2	בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
*3	*202	(481)	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
*2,494	*2,913	2,536	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
46	2	65	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
*2,540	*2,915	2,601	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.ד1.

** התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

*** גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

**** בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

31 בדצמבר		
2014	2015	ביאור
נכסים		
54,974	64,976	11 מזומנים ופיקדונות בבנקים
58,778	62,884	27,12 ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
476	119	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
268,160	282,911	אשראי לציבור
(4,180)	(4,414)	הפרשה להפסדי אשראי
263,980	278,497	30 אשראי לציבור, נטו
1,861	2,564	14 אשראי לממשלות
135	143	15 השקעות בחברות כלולות
3,475	3,409	16 בניינים וציוד
7	-	17 נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
16,244	12,789	28 נכסים בגין מכשירים נגזרים
*8,103	6,257	18 נכסים אחרים ⁽¹⁾
*408,033	431,638	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון		
297,230	321,727	19 פיקדונות הציבור
4,322	4,773	20 פיקדונות מבנקים
455	354	פיקדונות הממשלה
42	83	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
33,671	34,475	21 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
16,777	13,806	28 התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
*24,320	23,201	22 התחייבויות אחרות (מזה: 669; 672 בהתאמה, הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים) ⁽¹⁾
*376,817	398,419	סך-כל ההתחייבויות
*30,966	33,032	25 הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
250	187	זכויות שאינן מקנות שליטה
*31,216	33,219	סך-כל ההון
*408,033	431,638	סך-כל ההתחייבויות וההון

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.1.

- (1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הון, ראה ביאור 33.3.
(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה ביאור 27.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

הון מניות ופרמיה	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכלל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכלל הון
8,010	236	8,246	636	*17,679	*26,561	302	*26,863
יתרה ליום 1 בינואר 2013							
השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים							
-	-	-	*(259)	*6	*(253)	-	*(253)
יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר היישום לראשונה של הכללים החדשים							
8,010	236	8,246	*377	*17,685	*26,308	302	*26,610
רווח (הפסד) נקי בשנת החשבון							
-	-	-	-	-	*2,537	(44)	*2,493
דיבידנד							
-	-	-	-	(276)	(276)	-	(276)
רכישה עצמית של מניות							
(127)	-	(127)	-	-	(127)	-	(127)
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות							
-	102	102	-	-	102	-	102
מימוש אופציות למניות							
101	(114)	(13)	-	-	(13)	-	(13)
רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס							
-	-	-	*3	-	*3	(2)	*1
גידול בזכויות שאינן מקנות שליטה							
-	-	-	-	-	-	2	2
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בחברה מאוחדת							
-	-	-	-	-	-	(8)	(8)
יתרה ליום 1 בינואר 2014							
7,984	224	8,208	*380	*19,946	*28,534	250	*28,784
רווח (הפסד) נקי בשנת החשבון							
-	-	-	-	-	*2,713	(3)	*2,710
דיבידנד							
-	-	-	-	(448)	(448)	-	(448)
רכישה עצמית של מניות							
(85)	-	(85)	-	-	(85)	-	(85)
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות							
-	45	45	-	-	45	-	45
מימוש אופציות למניות							
105	(100)	5	-	-	5	-	5
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס							
-	-	-	*202	-	*202	1	*203
גידול בזכויות שאינן מקנות שליטה							
-	-	-	-	-	-	2	2
יתרה ליום 1 בינואר 2015							
8,004	169	8,173	*582	*22,211	*30,966	250	*31,216

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

(המשך)

הון מניות ופרמיה**	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון
8,004	169	8,173	582	22,211	30,966	250	31,216
-	-	-	-	3,082	3,082	(63)	3,019
-	-	-	-	(569)	(569)	-	(569)
יתרה ליום 1 בינואר 2015							
רווח (הפסד) נקי בשנת החשבון							
דיבידנד							
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	30	30	-	-	30	-	30
90	(86)	4	-	-	4	-	4
-	-	-	(481)	-	(481)	(2)	(483)
-	-	-	-	-	-	2	2
8,094	113	8,207	101	24,724	33,032	187	33,219
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015							

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1(ד).

** בניכוי 7,970,392 יתרת מניות באוצר (31.12.14): בניכוי 14,168,419 יתרת מניות באוצר, 31.12.13: בניכוי 16,801,221 יתרת מניות באוצר.

*** כולל סך של 2,734 מיליוני ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

2013	2014	2015	
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
*2,493	*2,710	3,019	רווח נקי לשנה
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת:			
(9)	(9)	(19)	חלקו של הבנק בהפסדים (ברווחים) של חברות כלולות
674	638	664	פחת על בניינים וציוד
31	29	28	הפחתות
874	425	475	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(541)	(379)	(571)	רווח ממימוש של ניירות-ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון
(30)	(61)	(29)	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות-ערך למסחר
-	(3)	31	הפסד ממימוש, ירדת-ערך ושינוי בשיעורי ההחזקה בחברות מוחזקות
(11)	(5)	(14)	רווח ממימוש בניינים וציוד
100	115	87	שינוי בהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
*362	*252	(122)	שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
*(545)	*(454)	205	מסים נדחים, נטו
(2)	-	(3)	רווח ממכירות תיקי אשראי
2,115	(1,338)	648	התאמות בגין הפרשי שער
(737)	(1,708)	(1,017)	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
שינוי נטו בכסים שוטפים:			
(457)	(1,363)	1,268	פיקדונות בבנקים
(3,631)	(12,741)	(15,608)	אשראי לציבור
(371)	(692)	(718)	אשראי לממשלות
(18)	(411)	346	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(1,043)	(5,564)	3,461	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,900	(1,321)	(2,923)	ניירות-ערך למסחר
(235)	(1,245)	1,800	נכסים אחרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
(694)	(983)	451	פיקדונות מבנקים
5,591	20,588	24,597	פיקדונות מהציבור
(16)	(158)	(101)	פיקדונות מהממשלה
(865)	(199)	50	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(511)	4,640	(2,960)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(58)	1,223	(944)	התחייבויות אחרות
4,366	1,986	12,101	מזומנים, נטו, מפעילות שוטפת

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.1(ד).

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

(המשך)

2013	2014	2015	
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה			
(39)	(50)	(137)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
237	10	241	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(64,848)	(32,771)	(26,045)	רכישת ניירות-ערך זמינים למכירה
28,342	16,504	13,780	תמורה ממכירת ניירות-ערך זמינים למכירה
26,877	22,264	11,345	תמורה מפדיון ניירות-ערך זמינים למכירה
(49)	-	-	רכישת תיקי אשראי
203	2	499	תמורה ממכירת תיקי אשראי
5	19	11	דיבידנדים שהתקבלו מחברות כלולות
-	-	22	תמורה ממימוש השקעה בחברת בת שיצאה מאיחוד (נספח א')
(6)	(11)	-	השקעה בחברות כלולות
-	5	-	תמורה ממימוש השקעות ופירעון הלוואות בחברות כלולות
(700)	(702)	(631)	רכישת בניינים וציוד
30	26	37	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(9,948)	5,296	(878)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
1,834	3,758	5,805	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(3,561)	(4,009)	(4,520)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
4	5	4	הנפקת מניות ואופציות
(276)	(448)	(569)	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
(127)	(85)	-	רכישה עצמית של מניות
(8)	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות חיצוניים בחברות מאוחדות
(2,134)	(779)	720	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון
(7,716)	6,503	11,943	גידול (קיטון) במזומנים
53,937	43,933	51,823	יתרת מזומנים לתחילת השנה
(2,288)	1,387	(658)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
43,933	51,823	63,108	יתרת מזומנים לסוף השנה

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח מאוחד על תזרימי מזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (המשך)

2013	2014	2015	
ריבית וחסים ששולחו ו/או התקבלו:			
13,861	13,502	11,695	ריבית שהתקבלה
(5,679)	(5,237)	(3,433)	ריבית ששולמה
43	51	56	דיבידנדים שהתקבלו
(1,697)	(2,693)	(1,930)	חסים על הכנסה ששולחו
46	491	156	חסים על הכנסה שהתקבלו
נספח א' – תמורה ממימוש השקעה בחברת בת שאוחדה בעבר			
-	-		נכסים והתחייבויות של חברת הבת שאוחדה בעבר, ליום המכירה:
-	-	80	מזומנים שנגרעו
-	-	174	נכסים
-	-	(121)	התחייבויות
-	-	133	נכסים והתחייבויות שנגרעו
-	-	(31)	הפסד הון ממימוש השקעות בחברת בת שאוחדה בעבר
-	-	102	תמורה שהתקבלה ממימוש השקעה
-	-	(80)	מזומנים שנגרעו
-	-	22	זרימת מזומנים ממימוש השקעה בחברת בת שיצאה מאיחוד

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית

א. כללי

בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד מאוגד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית. בנושאים הנותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית. הבנק קיבל את אישור המפקח על הבנקים לפרסם את הדוחות הכספיים השנתיים על בסיס מאוחד בלבד. בביאור 36 מוצגת תמצית הדוחות הכספיים של הבנק סולו, הכוללת מאזן, דוח רווח והפסד ודוח על תזרימי המזומנים. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר 2016.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאים שנסחרים בארצות-הברית נדרשים ליישם בהתאם להיררכיה שנקבעה ב-(FAS 168) ASC 105-10 (הקודיפיקציה), ובהתאם להנחיות ועמדות של רשות ניירות-ערך האמריקאית ורשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית.

תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) - תקנים ופרשנויות שאומצו על-ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB), והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS), לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על-ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על-ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

חברות מאוחדות/חברות בנות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות שלבנק יש השפעה מהותית עליהן, למעט חברות בנות. השקעות אילו נמדדות על בסיס שיטת השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות/חברות בנות וחברות כלולות בקבוצה.

שלוחות בחו"ל - נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה פועל הבנק.

מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם ליום 31 בדצמבר 2003 ("מועד המעבר"), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

יתרת חוב רשומה - מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.

שווי הוגן - המחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

עלות - עלות בסכום מדווח.

הקבוצה - הבנק והחברות המאוחדות שלו.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעריכת הדוחות הכספיים הבנק מיישם, בין היתר, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים וכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית, באופן המפורט להלן: בנושאים שבליבת העסק הבנקאי – הבנק מיישם את הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובין היתר, בנושאים מסוימים גם כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארצות-הברית, אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. הנושאים בליבת העסק הבנקאי הוגדרו על-ידי הפיקוח על הבנקים, כוללים בין היתר, חשבונאות גידור, הכרה בהכנסה, הפרשה להפסדי אשראי, זכויות עובדים, התחייבויות תלויות והפרשות, עסקות עם צדדים קשורים, הצגת דוחות כספיים ודיווח מגזרי.

בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי – הטיפול החשבונאי הוא בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), כפי שעוגנו בהוראות הדיווח לציבור וכן בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP).

התקינה הבינלאומית מיושמת על-פי העקרונות המפורטים להלן:

- במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הבנק יפעל לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על-ידי המפקח;
- במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הבנק יטפל בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית שחלים ספציפית על נושאים אלה;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי שאומץ הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, יפעל הבנק בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי שאומץ הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, יפעל הבנק בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
- במקומות בהם קיימת בתקן בינלאומי שאומץ הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק ועל כן מהווה מטבע הפעילות של הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בשייח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. למידע בדבר מטבע הפעילות של שלושה בנקאים בחו"ל ראה ביאור 1ה. (1) להלן.

(3) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית, למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד;
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- התחייבות בגין תשלום מבוסס מניות אשר יסולק במזומן;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי מאזני.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ערכם של נכסים לא-כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה. בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי ודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

(5) שינוי באומדנים

ביום 19 בינואר 2015 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לעדכון הוראות הדיווח לציבור הכולל הנחיות בדבר חישוב הפרשה קבוצתית. בהתאם לחוזר, בקביעת הפרשה להפסדי אשראי, על הבנק להביא בחשבון, בין היתר, הן את הפסדי העבר, אשר יחושבו בהתאם לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות, והן את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים. במהלך שנת 2015 פיתח הבנק מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות. המודל שאומץ כולל אומדנים לגבי גורמים המשפיעים על קביעת מקדם ההתאמה בכל ענף משק מעל לממוצע הפסדי העבר בחמש השנים האחרונות ובהם, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי בענף, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד. אימוץ מודל זה לא השפיע באופן מהותי על יתרת ההפרשה הקבוצתית בדוחות הכספיים לשנת 2015. לפירוט נוסף ראה ביאור 1.ה. (4) להלן.

ד. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

(1) אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים ועסקות תשלום מבוסס מניות

ביום 9 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית. החוזר קובע כי התיקונים להוראות הדיווח לציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה, יתוקנו למפרע מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

כמו-כן, ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא זכויות עובדים- שיעור ההיוון, מתכונת גילוי והוראות מעבר ליישום לראשונה. בחוזר הובהר כי בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית תאגיד בנקאי נדרש לקבוע את שיעור ההיוון המשמש לחישוב ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים לפי שיעורים שבהם ניתן לסלק את ההתחייבות בפועל. לצורך כך תאגיד בנקאי רשאי, בין היתר, להתחשב בשיעורי תשואה על השקעות באגרות-חוב באיכות גבוהה הנסחרות בשוק עמוק. בנק ישראל מצוין בחוזר כי הגיע למסקנה שבישראל לא קיים שוק עמוק לאגרות-חוב קונצרניות באיכות גבוהה. בהתאם, שיעור ההיוון להטבות לעובדים יחושב על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית, והכול במועד הדיווח.

באשר לטיפול החשבונאי ברווחים ובהפסדים אקטואריים נקבע כי:

- ההפסד האקטוארי ליום 1 בינואר 2013, הנובע מהפער בין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על-פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%) לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על-פי הכללים החדשים כמוסבר לעיל, יכלול במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.
- רווחים אקטואריים שירשמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך, כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, יירשמו ברווח הכולל האחר המצטבר, ויקטינו את יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, עד שיתרה זו תתאפס.
- הפסדים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת הדיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, יופחתו בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנוטרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.
- רווחים והפסדים אקטואריים אחרים (שאינם נובעים משינוי בשיעור ההיוון) ליום 1 בינואר 2013, ובתקופות לאחר מכן, יכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ויופחתו בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.
- השפעת היישום לראשונה על הטבות אחרות לעובדים, אשר כל השינויים בהן נזקפים באופן שוטף לרווח והפסד (כגון מענקי יובל), תיזקף לעודפים.

בנוסף החוזר מעדכן את הכללים לטיפול בהטבות לעובדים הנובעות ממחלוקות לעובד ששווין ההוגן במועד ההכרה לראשונה נמוך מסכום ההלוואה שניתנה לאותו עובד, למעט הלוואות שהוענקו לצורך רכישת מניות של התאגיד הבנקאי, ואת דרישות הגילוי בנושא זכויות עובדים ובנושא תשלומים מבוססי מניות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית. כמו-כן, ביום 12 בינואר 2015 פורסם קובץ שאלות ותשובות בנושא, אשר כולל, בין היתר, דוגמאות לאופן הטיפול בהטבות שכיחות במערכת הבנקאית בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

להלן עיקרי ההוראות החדשות בנושא זכויות עובדים:

הטבות לאחר פרישה-פנסיה, פיצויים והטבות אחרות – תוכניות להטבה מוגדרת

- הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתוכניות פנסיה ותוכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעורי היוון, תמורתה, גידול בשכר ושיעורי עזיבה.
- הבנק בוחן את ההנחות האקטואריות על בסיס תקופתי, מעדכן הנחות אלה בעת הצורך ומבצע את המדידה האקטוארית על בסיס רבעוני.
- שינויים בהנחות מוכרים ככלל, ובכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות.
- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים המפורטים בנושא 715 לקודיפיקציה.
- הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים ו/או פנסיה מוקדמת.

הטבות לאחר פרישה – תוכניות להפקדה מוגדרת

- תוכנית לפיה הבנק משלם תשלומים קבועים לישות נפרדת מבלי שתהיה לו מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים. התוכנית מספקת חשבון אישי לכל משתתף ומספקת הטבות המבוססות ככלל על ההפקדות ותשואות ההשקעות. מחויבות הבנק להפקיד בתוכנית להפקדה מוגדרת, נזקפת כהוצאה לרווח והפסד מתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.
- הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים – מענקי יובל
- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
- לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
- כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים, נזקפים מיידית לדוח רווח והפסד.

היעדרויות המזכות בפיצוי – חופשה ומחלה

- ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס שוטף, ללא שימוש בשיעורי היוון ובהנחות אקטואריות.
- הבנק אינו צובר התחייבות בגין ימי מחלה שינוצלו במהלך השירות השוטף.

הטבות אחרות לאחר סיום העסקה – מענק בגין אי ניצול ימי מחלה

- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
- לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
- שינויים בהנחות מוכרים ככלל, ובכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות.

עסקות תשלום מבוסס מניות

- הבנק מכיר בהוצאה בגין תשלומים מבוססי המניות שהוא מעניק לעובדיו.
- מענקים הונניים נמדדים על בסיס השווי ההוגן במועד ההענקה.
- מענקים התחייבויות נמדדים על בסיס השווי ההוגן במועד ההענקה, וההתחייבות נמדדת מחדש בכל תקופת דיווח עד מועד הסילוק.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הטבות לעובדים הנובעות ממתן הלוואה

- במועד הענקת הטבת העבודה הבנק מעריך את שווי ההון של הלוואות שהוענקו בתנאים מועדפים בהשוואה להלוואות שניתנו בתנאים רגילים.
- במקרים בהם במועד הענקת השווי ההון של הלוואה שהוענקה לעובד בתנאים מועדפים נמוך משווה ההון לו היה מחושב בהתאם לתנאי שוק, מטופל הפער כהטבת שכר שהוענקה לעובד. ההטבה כאמור מדווחת כחלק מהוצאות משכורת ונלוות, ובמקביל מותאמת הריבית האפקטיבית בגין הלוואה בהתאם לריבית שהייתה משולמת בתנאים רגילים.

הנושאים העיקריים בהם בוצע שינוי במדיניות החשבונאית לעומת זו שננקטה בעבר:

- שיעור היוון הטבות לעובדים כאמור לעיל, לעומת שיעור היוון של 4%.
- רווחים והפסדים אקטואריים נזקפו בעבר מיידית לדוח רווח והפסד.

למידע נוסף באשר למדיניות החשבונאית שמיישם הבנק בנושא זכויות עובדים, ראה סעיף ה. (17) להלן.

הבנק יישם את ההוראות בדרך של יישום למפרע והציג מחדש את מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 ואילך.

לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להוראות באזל 3, לפי הוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת רווח או הפסד כולל אחר מצטבר הנובעת מהתאמות בגין הטבות לעובדים לא תובא בחשבון באופן מידי אלא תהיה כפופה להוראות מעבר, כך שהשפעתה תיפרס בשיעורים שווים של 20% החל מיום 1 בינואר 2014, 40% מיום 1 בינואר 2015 ועד ליישום מלא החל מיום 1 בינואר 2018.

ההנחיות לתקופת המעבר חלות גם על הסכום שנזקף ישירות ליתרת העודפים ליום 1 בינואר 2013 בגין אימוץ לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בדבר הטבות לעובדים.

השפעת היישום למפרע על סעיפי המאזן:

ליום 31 בדצמבר 2013			ליום 31 בדצמבר 2014		
לאחר היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לפני היישום למפרע	לאחר היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לפני היישום למפרע
6,486	181	6,305	8,103	239	7,864
(22,625)	(481)	(22,144)	(24,320)	(634)	(23,686)
(19,946)	5	(19,951)	(22,211)	32	(22,243)
(380)	295	(675)	(582)	363	(945)
(28,534)	300	(28,834)	(30,966)	395	(31,361)
(28,784)	300	(29,084)	(31,216)	395	(31,611)

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

השפעת היישום למפרע על דוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
לאחר היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לפני היישום למפרע	לאחר היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לפני היישום למפרע	
(5,451)	(17)	(5,434)	(5,343)	(43)	(5,300)	משכורות והוצאות נלוות
3,749	(17)	3,766	4,414	(43)	4,457	רווח לפני מסים
(1,265)	6	(1,271)	(1,713)	16	(1,729)	הפרשה למסים על הרווח
2,484	(11)	2,495	2,701	(27)	2,728	רווח לאחר מסים
1.92	(0.01)	1.93	2.05	(0.02)	2.07	רווח בסיסי למניה
1.90	(0.01)	1.91	2.04	(0.02)	2.06	רווח מדולל למניה

השפעת היישום למפרע על רווח כולל:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			
לאחר היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לפני היישום למפרע	לאחר היישום למפרע	השפעת היישום למפרע	לפני היישום למפרע	
2,493	(11)	2,504	2,710	(27)	2,737	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,537	(11)	2,548	2,713	(27)	2,740	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
(57)	(57)	-	(109)	(109)	-	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים
(32)	21	(53)	(78)	41	(119)	השפעת המס המתייחס
2,494	(47)	2,541	2,913	(95)	3,008	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2,540	(47)	2,587	2,915	(95)	3,010	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(2) דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית הנוגעים להבחנה בין התחייבות והון

ביום 30 בספטמבר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית הנוגעים לבחינת הסיווג כהון או כהתחייבות של מכשירים פיננסיים לרבות מכשירים מורכבים. בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית, בין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו במסגרת הנושאים הבאים בקודיפיקציה:

- נושא 480 בדבר הבחנה בין התחייבות והון.
- נושא 20-470 בדבר חוב עם אפשרות להמרה ואפשרויות אחרות.
- נושא 30-505 בדבר מניות באוצר.

עם פרסום החוזר, פורסם גם קובץ שאלות ותשובות בנושא הבחנה בין הון והתחייבות, לפיו יש לסווג מכשירי חוב קיימים עם רכיבי המרה מותנית למניות, אשר נכללים במסגרת ההון הפיקוחי, כהתחייבות שתומדד לפי עלות מופחתת, מבלי להפריד נגזר משובץ. הבנק יישם כללים אלה מיום 1 בינואר 2015. ליישום כללים אלו לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(3) גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים

ביום 10 ביוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר "גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים". בהתאם לחוזר, לאור השינויים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 312 בנושא "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים" ולאור החשיבות של הגילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, עלה הצורך לעדכן את הוראות הדיווח לציבור העוסקות בגילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים. לאחר התיקון, המידע בנושא זה ינתן לגבי כל בעל עניין לפי תקנות נירות-ערך, כל איש קשור לפי הוראה 312, וכל צד קשור אחר לפי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית, המפורטים בנושא 850 בקודיפיקציה בדבר "גילוי בהקשר לצד קשור". תאגיד בנקאי וחברת כרטיסי אשראי יישמו את התיקונים להוראות הדיווח לציבור החל מהדוחות הכספיים לשנת 2015. הגילוי בוצע בדרך של מכאן להבא, ללא הצגה למפרע של מספרי ההשוואה. ליישום החוזר לא הייתה השפעה מהותית על הבנק למעט עדכון הגילוי בנושא צדדים קשורים. ראה גם ביאור 34 בדבר בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו.

(4) עדכון מבנה הדוח השנתי לציבור של תאגיד בנקאי

ביום 28 באפריל 2015 פורסם חוזר בנושא עדכון מבנה הדוח השנתי לציבור של תאגיד בנקאי. מטרת הנחיות החוזר הן בין השאר: שיפור איכות הדיווח לציבור על-ידי הפיכת המידע בדוח לציבור לשימושי ונגיש יותר; הגברת האחידות במערכת הבנקאית באופן הצגת הדוחות השנתיים; וכן גיבוש מתכונת דוח השנתי לציבור שתהיה מבוססת על פרקטיקות הצגה מובילות של בנקים מובילים בארצות-הברית ואירופה. החוזר מתייחס בין השאר לשינוי סדר ההצגה בדוח הכספי: הצגת דוח רווח והפסד לפני המאזן; הצגת ביאורים תוצאתיים לפני ביאורים מאזניים; פיצול הביאור בדבר "סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי" לתמצית ברמת סך-הכל לפי סוגי אשראי עיקריים, ולמידע רחב יותר שייכלל במסגרת פרק סיכונים בדוח הכספי. כמו-כן החוזר מעדכן בצורה משמעותית את מתכונת הגילוי בדוח הדירקטוריון ובסקירת ההנהלה וכן קובע דרישות לדיווח מורחב באינטרנט בדבר סיכונים. הבנק יישם את הנחיות החוזר החל מהדוח הכספי לשנת 2015. לחוזר לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים למעט על אופן ההצגה והגילוי.

(5) סיכון אשראי לפי ענפי משק

ביום 9 באפריל 2014, פורסם חוזר בנושא סיכון אשראי לפי ענפי משק. החוזר מאמץ את הסיווג האחד של ענפי הכלכלה-2011 שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ואשר החליף את הסיווג האחד של ענפי הכלכלה-1993. הבנק יישם את התיקונים שנקבעו בחוזר מיום 1 בינואר 2015 וסיווג מחדש את מספרי ההשוואה בהתאם לענפי המשק החדשים. מהלך זה בא לידי ביטוי גם בתהליך קביעת שיעורי הפרשה הקבוצתית. ליישום ההוראה לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(6) הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

ביום 19 בינואר 2015, פורסם חוזר בדבר "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים", במסגרתו תוקנו הוראות הדיווח לציבור. בחוזר נקבע בין היתר, כי בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי להביא בחשבון הן את הפסדי העבר בטווח של 5 השנים שהסתיימו במועד הדיווח והן התאמות איכותיות בגין גורמים סביבתיים המשקפים את איכות האשראי וסיכויי הגביה שלו. בהתאם לכך, נדרש הבנק לעדכן את אופן החישוב של מדידת שיעור הפסדי האשראי כך שמקדם ההפרשה הקבוצתית בגין כל קבוצת חובות יחושב בהתבסס על שיעור ממוצע של הפסדי העבר בטווח של 5 השנים האחרונות, בתוספת התאמה בגין גורמים סביבתיים המשקפת, בין היתר, מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף, תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי בענף, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות, השפעות השינויים בריכוזיות האשראי ועוד.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

כמו-כן, בהתאם לחוזר נקבע כי בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי לאנשים פרטיים על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי לוודא כי שיעור ההתאמות בגין גורמים סביבתיים רלוונטיים לסיכויי הגבייה, לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי לאנשים פרטיים באותו מועד בהתייחס לממוצע שיעורי ההפסד בטווח השנים. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית. כנדרש בחוזר, וכמפורט בסעיף ג.5) לעיל, הבנק פיתח מודל לחישוב ההפרשה הקבוצתית המביא בחשבון מקדמי התאמה איכותיים כנדרש בהוראות. אימוץ המודל החדש בוצע בדרך של שינוי אומדן. השפעת היישום לראשונה לא הייתה מהותית.

(7) מגזרי פעילות פיקוחיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. להלן השינויים העיקריים בהוראות הדיווח לציבור:

- נוספה דרישה לגילוי על "מגזרי פעילות פיקוחיים" בהתאם להגדרות של הפיקוח על הבנקים, המבוססים בעיקרם על סיווג הלקוחות על-פי מחזור הפעילות של הלקוח. מתכונת הגילוי על מגזרי הפעילות הפיקוחיים כוללת את המגזרים הבאים: בנקאות פרטית, משקי בית, עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים, עסקים גדולים, גופים מוסדיים וניהול פיננסי.
 - נוספה דרישה לגילוי נפרד על מגזר "ניהול פיננסי".
 - פעילות הבנק בחו"ל תוצג בנפרד תוך הפרדה בין פעילות אנשים פרטיים לבין פעילות עסקית.
- ההוראות שנקבעו בחוזר חלות מהדוחות הכספיים לשנת 2015 בקשר לנתונים מאזניים. יתר הדרישות בקשר לגילויים יחולו החל מהדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2016, למעט הגילוי הנפרד על מגזר ניהול פיננסי שלא יחול בשנים 2015 ו-2016. כמו-כן, נקבעו הקלות לסיווג למגזרים לצורך הצגת מספרי השוואה. ליישום ההוראות לראשונה תהיה השפעה הצגתית על הדוחות הכספיים של הבנק. ביאור 29 הותאם בכדי לכלול את הגילוי החדש בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל. כמו-כן, נדרש לתת גילוי על מגזרי הפעילות בהתאם להוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף ערב כניסת החוזר. בנוסף בחוזר נקבע כי הבנק יתן גילוי בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית (פרק 280 בקודיפיקציה) על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה ככל שקיים הבדל מהותי בין גישת ההנהלה לבין מגזרי הפעילות הפיקוחיים.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

(1) מטבע-חוץ והצמדה

עסקות במטבע-חוץ

עסקות במטבע-חוץ מתורגמות לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע-חוץ במועד הדיווח, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. נכסים והתחייבויות לא-כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. הפרשי שער הנובעים מתרגום מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום למטבע הפעילות של מכשירים פיננסיים הוניים לא-כספיים המסווגים כזמניים למכירה, או גידורי תזרים מזומנים, אשר מוכרים ברווח כולל אחר. פריטים לא-כספיים הנקובים במטבע-חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

שלוחות בנקאיות בחו"ל

בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים בקביעת מטבע הפעילות של שלוחות בנקאיות בחו"ל נדרש הבנק לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן:

- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית;
 - גיוס אוטונומי של הלקוחות על-ידי השלוחה – פעילות השלוחה מול לקוחות הבנק ו/או צדדים קרובים אליהם ו/או צדדים שהופנו לשלוחה על-ידי הבנק אינה משמעותית;
 - פעילות השלוחה מול הבנק ו/או מול הצדדים הקשורים לו אינה משמעותית. כמו-כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהבנק ו/או הצדדים הקשורים לו.
 - פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו-כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.
- כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק, הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים. בהתאם לקריטריונים אלו, מסווג הבנק את שלוחותיו בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע פעילותן הינו השקל, למעט בנק הפועלים שוויץ המסווג כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו הפרנק השוויצרי.

פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה מהשקל

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שער החליפין הממוצע החודשי שמתאים למועד ביצוע העסקות.

הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום". בעת מימוש של פעילות חוץ המביא לאובדן שליטה או השפעה מהותית, הסכום המצטבר בקרן התרגום שנובע מפעילות החוץ מסווג מחדש לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד מהמימוש.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הבנק מיישם חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של בנק הפועלים שוויץ לבין מטבע הפעילות של הבנק (ש"ח). הפרשי שער בגין החלק האפקטיבי בגידור הנובעים מתרגום ההתחייבויות הפיננסיות המגדרת את השקעה נטו בבנק הפועלים שוויץ, נזקפים לרווח כולל אחר ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום". החלק שאינו אפקטיבי בגידור נזקף לרווח והפסד.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

מדד ושער חליפין

פרטים על מדד המחירים לצרכן ושערי החליפין היציגים של מטבעות עיקריים ושיעורי השינוי בהם:

2014	2015	2013	2014	2015	
השינוי ב-% בשנה		בנקודות			
מדד המחירים לצרכן:					
(0.1)	(0.9)	102.2	102.1	101.2	המדד לחודש נובמבר ("ידוע")
בש"ח					
שער החליפין ליום 31 בדצמבר:					
12.0	0.3	3.471	3.889	3.902	שער חליפין של הדולר של ארצות-הברית (בש"ח ל-1 דולר)
5.6	(4.6)	5.742	6.064	5.784	שער חליפין של הליש"ט (בש"ח ל-1 ליש"ט)
(1.2)	(10.1)	4.782	4.725	4.247	שער חליפין של האירו (בש"ח ל-1 אירו)
0.8	(0.1)	3.897	3.929	3.925	שער חליפין של הפרנק השוויצרי (בש"ח ל-1 פרנק שוויצרי)
3.7	(19.6)	1.606	1.666	1.339	שער חליפין של הלירה התורכית
		2013	2014	2015	
ליום 31 בדצמבר:					
		1.00%	0.25%	0.10%	שיעור ריבית בנק ישראל

(2) השקעות בחברות מוחזקות

(א) דוחות כספיים מאוחדים וזכויות שאינן מקנות שליטה:

כאשר הבנק חשוף, או בעל זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותו בישות המושקעת ויש לו את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלו, הבנק שולט באותה ישות והיא תסווג כחברה בת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על-ידי הבנק ועל ידי אחרים.

הדוחות הכספיים המאוחדים מציגים את הדוחות הכספיים של הקבוצה כישות כלכלית אחת החל מהמועד בו מושגת שליטה ועד למועד בו השליטה מופסקת. לפיכך, יתרות ועסקאות הדדיות בין ישויות אלה ורווחים ממכירות בין הישויות שטרם מומשו, בוטלו במלואם. המדיניות החשבונאית של החברות המאוחדות שונתה במידת הצורך על-מנת להתאימה למדיניות חשבונאית שאומצה על-ידי הבנק. זכויות שאינן מקנות שליטה מייצגות את חלקן בהון חברת הבת, שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לבנק. הזכויות שאינן מקנות שליטה מוצגות כסעיף נפרד במסגרת הון הבנק.

זכויות שאינן מקנות שליטה, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק (לדוגמה: מניות רגילות), נמדדים במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. מכשירים אחרים העומדים בהגדרה של זכויות שאינן מקנות שליטה (לדוגמה: אופציות למניות רגילות) נמדדים בשווי הוגן או לפי הוראות תקני IFRS רלוונטיים אחרים.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלי המניות של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך-הכל הרווח או ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלי המניות של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקות בין הקבוצה לזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן מביאות לאיבוד שליטה מטופלות כעסקות במישור ההוני.

(ב) טיפול בישויות בעלות זכויות משתנות:

ישות בעלת זכויות משתנות (VIE) היא כזו שעומדת באחד או יותר מהמבחנים המפורטים ב-FAS 167 (ASC 810-10), פרשנות מתוקנת 46 (FIN 46(R)): (1) ההשקעה ההונית בסיכון אינה מספקת כדי לאפשר לישות לממן את פעולותיה מבלי להזדקק לתמיכה כספית נחותה נוספת (subordinated financial support) שמספקת על-ידי צדדים מעורבים, לרבות מחזיקי מניות; או (2) למשקיעים בהון קבוצה אין את הכוח באמצעות זכויות הצבעה או זכויות דומות, לכוון את הפעילויות בעלות השפעה משמעותית ביותר על הביצועים הכלכליים של הישות, או שאינם מחויבים לספוג את חלקם היחסי בהפסדים הצפויים או ברווחים השיריים הצפויים של הישות. הבנק ייחשב לנהנה העיקרי (primary beneficiary) וה-VIE תאוחד בדוחות הכספיים אם לבנק יש את הכוח לכוון את הפעילויות בעלות השפעה משמעותית ביותר על הביצועים הכלכליים של ה-VIE, וכן אם לבנק יש את הזכות לקבל הטבות מה-VIE או מחויבות לספוג את הפסדיה, אשר פוטנציאלית עשויים להיות משמעותיים עבור ה-VIE.

לבנק קיימות זכויות משתנות אחרות ב-VIE שאינן מאוחדות מכיוון שהבנק אינו הנהנה העיקרי.

הבנק עוקב אחר כל ה-VIEs על מנת לקבוע אם התרחש אירוע אשר עלול לגרום לשינוי בזהות של הנהנה העיקרי. אירועים אלו כוללים, בין היתר:

- רכישות נוספות או מכירות של זכויות משתנות על-ידי הבנק או על-ידי צד שלישי לא קשור הגורמות לבעלות הכוללת של הזכויות המשתנות של הבנק להשתנות;
 - שינויים בהסדרים חוזיים באופן שמייעד מחדש הפסדים צפויים או רווחים שיריים בין מחזיקי הזכויות המשתנות; ו-
 - מתן תמיכה לישות המביאה לזכות משתנה משמעותית.
- לפרטים נוספים לגבי ישויות בעלות זכויות משתנות, ראה ביאור 26ח'.

(ג) השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הפיננסית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בבחינת קיום השפעה מהותית, מובאות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקת.

השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. כאשר הבנק משיג השפעה מהותית לראשונה בהשקעה שטופלה ככנס זמין למכירה עד למועד השגת ההשפעה המהותית, מיושמת שיטת השווי המאזני למפרע, זאת בעקביות לכללים שנקבעו בנושא בתקני חשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית.

הדוחות הכספיים כוללים את חלקו של הבנק בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הבנק מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית. יובהר, כי הבנק לא מבצע תיאומים למדיניות חשבונאית המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי (נושאים שבהם לא אומצו בהוראות הדיווח לציבור תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים) שיושמה על-ידי חברה כלולה ריאלית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

אובדן השפעה מהותית

הבנק מפסיק להשתמש בשיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבד את ההשפעה המהותית ומטפל בהשקעה כנכס פיננסי או כחברה בת, לפי העניין. במועד זה, הבנק מודד בשווי הוגן השקעה כלשהי שנותרה לו בחברה הכלולה לשעבר ומכיר ברווח או הפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית" בכל הפרש בין השווי ההוגן של השקעה כלשהי שנותרה ותמורה כלשהי ממימוש של חלק מההשקעה בחברה הכלולה לבין הערך בספרים של ההשקעה במועד זה. הסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווגים מחדש לרווח הפסד או לעודפים.

שינוי בשיעורי החזקה בחברות כלולות תוך שימור השפעה מהותית

בעת עלייה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הבנק מיישם את שיטת הרכישה רק בגין אחוזי החזקה הנוספים בעוד שההחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי. בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, הבנק גורע חלק יחסי מהשקעתו ומכיר ברווח או הפסד מהמכירה במסגרת סעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית". עלות הזכויות שנמכרו לצורך חישוב הרווח או ההפסד מהמכירה נקבעת לפי ממוצע משוקלל.

(ד) צירופי עסקים

הבנק מיישם לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. הבנק מכיר במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה, לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת, וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכויות הונות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על-ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו.

(3) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

ככלל, הכנסות והוצאות נכללות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה, הבנק מטפל בהכנסות ובהוצאות הבאות כפי שנקבע בהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו כדלקמן:

(א) ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד במסגרת הכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו-כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

(ב) עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט בגין הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, אינן מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נקפות לפי שיטת הריבית האפקטיבית ומדוחות כחלק מהכנסות ריבית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(ג) עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה שהסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות. אחרת, יש לדחות את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. אם המחויבות פקעה מבלי שמומשה, העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות. לעניין זה, הבנק מניח כי הסבירות למימוש ההתחייבות אינה קלושה.

(ד) במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, יש לבחון האם השינוי בתנאי ההלוואה הינו מינורי או לא. במקרים שהשינוי אינו מינורי, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת, העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל. בהתאם להוראות המעבר שפרסם המפקח על הבנקים, הבחינה תעשה תוך שימוש באומדנים סבירים וקביעת מקדמי ביטחון שיבטיחו שהטיפול החשבונאי יהיה זהיר. אחרת, יש לקבוע כי השינוי יהיה מינורי והעמלות יוכרו כהתאמת תשואה. לעניין זה, הבנק מניח כי השינויים בתנאי החוב הינם מינוריים.

(ה) עמלות פירעון מוקדם שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לפני 1 בינואר 2014 ושטרם הופחתו, מוכרות על פני תקופה של שלוש שנים או התקופה הנותרת של ההלוואה, לפי הקצר מביניהם. עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מיידית במסגרת הכנסות ריבית.

(ו) הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות-ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן. עמלות מסוימות כגון עמלות בגין ערבויות ועמלות מסוימות בגין ליווי פרויקטים מוכרות באופן יחסי על פני תקופת העסקה.

(ז) ניירות-ערך – ראה סעיף ה(5) להלן.

(ח) מכשירים פיננסיים נגזרים – ראה סעיף ה(6) להלן.

(4) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקן חשבונאות אמריקאי ASC 310 ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארצות-הברית ושל הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו-כן, החל מיום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. בנוסף, בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנוגע לחישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שאינו לדיור ובפרט בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים, כאמור להלן.

תחולת ההוראות

ההוראות מיושמות לגבי כל יתרות החוב, כגון, פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור ככלים ספציפיים בדבר מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)**סיווג אשראי בעייתי**

בהתאם להוראות בנק ישראל, הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות ופריטי אשראי חוץ-מאזני בעייתיים כפגומים, נחותים או בהשגחה מיוחדת.

אשראי פגום

סיכון אשראי מסווג כפגום, כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים המקוריים עם הלקוח. קבלת החלטה בדבר סיווג אשראי כפגום מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'. בכל מקרה, חוב המוערך על בסיס פרטני מסווג כפגום כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. כמו-כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור, בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות. חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום רק כאשר אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה.

אשראי נחות

סיכון אשראי נחות, כולל סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני שאינו מוגן באופן מספק על-ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי שסווג כאמור נדרש שתהייה חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב, שכן קיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד מסוים, אם הליקויים לא יתוקנו. סיכון אשראי חוץ-מאזני יסווג כנחות אם קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית לכך שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ-מאזני תתממש, ובנוסף החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג של חובות נחותים. אשראי שאינו נבחן פרטנית, אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

אשראי בהשגחה מיוחדת

סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת, כולל סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני בעל חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של ההנהלה. אם לא יטופלו, התוצאה של חולשות פוטנציאליות אלו עלולה להיות התדרדרות בסיכויים לפירעון של האשראי או במעמד של הבנק כנושה בתאריך עתידי מסוים. סיכון אשראי חוץ-מאזני יסווג בהשגחה מיוחדת אם קיימת הסתברות, שהינה לפחות אפשרית לכך, שההתחייבות התלויה בגין הסעיף החוץ-מאזני תתממש, ובנוסף החובות שיתכן שירכשו כתוצאה מהתממשות ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג של חובות בהשגחה מיוחדת.

לעניין סיווג אשראי בעייתי חוב בפיגור הינו חוב בו קרן או ריבית לא שולמו במועדם בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים. חשבון עו"ש/חח"ד ידווח כחוב בפיגור כאשר החשבון נותר ברציפות ביתרת חובה (בהיעדר מסגרת מאושרת), או בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת, למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים הנמוכים מיתרת החובה ומהמסגרת במשך תקופה של 180 ימים. הלוואות ידווחו כחוב בפיגור כאשר הקרן או ריבית לא שולמו לאחר 30 יום מהמועד שנקבע לתשלומם, בהתאם לתנאי הפירעון החוזיים של החוב.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)**הפרשה להפסדי אשראי**

הבנק נדרש לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה נאותה, על-מנת לכסות הפסדי אשראי צפויים, בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק נדרש לקיים, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ-מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות. ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו-כן, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

הפרשה פרטנית

הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרתם החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשה להפסדי אשראי וביטחונות), מקובצות ברמת הלקוח, הינה מעל 1 מיליון ש"ח (בחברת כרטיסי אשראי מאוחדת מעל 500 אלפי ש"ח), וכן חובות לקוחות בארגון מחדש של חוב בעייתי. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי נבחנת לגבי כל חוב שסווג כפגום. ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית המקורית של החוב. כאשר נקבע כי החזר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון. ההפרשה הפרטנית הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ-מאזניים תוערך בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי Contingencies ASC 450 (טיפול חשבונאי בתלויות).

הפרשה קבוצתית

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת-ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-ASC 450 ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתבסס על שיעורי הפסד היסטוריים בחלוקה לענפי משק שונים ובחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתיימו במועד הדיווח. הבנק משתמש בשיעור הפסדים אשר מהווה ממוצע שיעורי הפסדי העבר בטווח השנים האמור. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הבנק מתחשב בגורמים סביבתיים רלוונטיים, לרבות מגמות בהיקפי האשראי בכל ענף ותנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

לעניין זה, בהתאם להוראות המפקח הנוגעות להפרשה קבוצתית בגין אשראי לענף משק אנשים פרטיים, נדרש הבנק להביא בחשבון שיעור התאמה איכותי שלא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי הצרכני הלא פגום. מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב ריבית.

כמו-כן, בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315, מגולם בשיעור המס.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הפרשה בגין הלוואות לדיור

הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. על-פי הוראות הנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות, חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור יבוצע, במידת הצורך, לכלל ההלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי. הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח.

בהתאם להנחיות של המפקח על הבנקים, ההפרשה הקבוצתית הנדרשת בהתייחס לסיכון אשראי חוץ-מאזני מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ-מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון – סיכון אשראי – הגישה הסטנדרטית בהתאמות מסוימות. יתרת הפרשה זו לא מנוכה מסעיף אשראי לציבור והיא נכללת בסעיף התחייבויות אחרות במאזן. הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור, מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי.

הכרה בהכנסה

החל ממועד סיווג החוב כפגום הבנק מפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית (לרבות הפרשי הצמדה למדד עבור חובות שסווגו כפגומים). כמו-כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. עם זאת, חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית בהתאם לתנאים המצטברים הבאים: 1. צפוי שהחוב ישולם במלואו על-פי לוח הסילוקין החדש של ההלוואה. 2. במקרה של לוח סילוקין בתשלומי קרן וריבית חודשיים רציפים – שולמו לפחות 6 תשלומים רציפים או במקרה בו אין לוח סילוקין בתשלומי קרן וריבית חודשיים רציפים – עברה לפחות חצי שנה ממועד הקמת ההלוואה וגם שולם לפחות 20% מיתרת הקרן. 3. אין ללקוח התראת חוב בפיגור. 4. כל ארגוני החוב של הלקוח הינם צוברים בנוסף, בעת גביה במזומן, כאשר צפוי כי יתרת החוב הרשומה תיפרע במלואה, ניתן להכיר בהכנסות מימון בגובה הכנסות הריבית שהיו נצברות בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי השיעור החוזי. היתרה שהתקבלה במזומן מעבר לסכום זה ואשר לא נרשמה כהקטנת היתרה הרשומה הנותרת, תירשם כגביית מחיקות חשבונאיות קודמות. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת היתרה הרשומה במידה הנדרשת להסרת ספק זה. לגבי חובות שאינם נבחנים פרטנית ומופרשים על בסיס קבוצתי, אשר מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית, עד למחיקתם חשבונאית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)**ארגון מחדש של חוב בעייתי**

חוב אשר פורמלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו). לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על-ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם החייב מצוי בקשיים פיננסיים והאם במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב. לצורך קביעה זאת, הבנק בוחן את יכולת הגביה מהלקוח וכן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש לא נבחנו על בסיס פרטני, מסווגים כחובות פגומים ומוערכים על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). במקרה בו מדובר בחוב מותנה בביטחון אשר ההפרשה הפרטנית בגינו מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון, הבנק מוחק חשבונאית כל יתרת חוב העולה על השווי ההוגן של הביטחון בניכוי עלויות מימוש. לגבי החובות שאינם מוערכים על בסיס פרטני, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל סממני בעייתיות אחרים. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק. למרות האמור לעיל, לגבי חובות שנבחנו על בסיס קבוצתי שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר כשל, נבחן הצורך במחיקה חשבונאית מיידית. בכל מקרה, לגבי חובות כאמור מבוצעת מחיקה חשבונאית לא יאחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר ביחס לתנאי הארגון מחדש.

נכסים שנתפסו (Foreclosed Assets)

במקרה בו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי בו הבנק קיבל נכסים כפירעון מלא או חלקי של חוב, למשל זכויות בהון, חייבים מצד שלישי או נכסים אחרים שימכרו לאחר מכן, יוכרו נכסים אלה לפי שוויים ההוגן של הנכסים במועד התפיסה. אם הנכסים שנתקבלו מהווים פירעון מלא של החוב ובמועד התפיסה עולה יתרת החוב הרשומה על השווי ההוגן של הנכסים, מכיר הבנק בהפרשה להפסדי אשראי. בכל מקרה במידה והנכסים שהתקבלו נמכרו זמן קצר לאחר תפיסתם (לרוב עד 90 יום), כל עוד לא חל שינוי מהותי באומדן השווי ההוגן, מחליף הבנק את אומדן השווי ההוגן במחיר שהתקבל במכירה בניכוי עלויות מכירה ומתאים את ההפרשה להפסדי אשראי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(5) ניירות-ערך

- א.** ניירות-ערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כלהלן:
- אגרות-חוב מוחזקות לפדיון – אגרות-חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט אגרות-חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. אגרות-חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ופרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת-ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
 - ניירות-ערך למסחר – ניירות-ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למכורם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות-ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות למסחר.
 - ניירות-ערך זמינים למכירה – ניירות-ערך אשר לא סווגו כאגרות-חוב מוחזקות לפדיון או כניירות-ערך למסחר. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות-חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר. רווחים או הפסדים שמומשו, מוצגים בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית מפעילות שאינה ממסחר.
- ב.** הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- ג.** השקעות הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- ד.** לעניין חישוב שווי הוגן – ראה סעיף ה(7) להלן.
- ה.** לעניין טיפול בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני – ראה סעיף ה(8) להלן.

(6) מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

- (א)** הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצורכי גידור סיכונים מטבע-חוץ וסיכונים ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים.
- (ב)** במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
- (ג)** גידור תזרימי מזומנים
- כאשר נגזר מיועד כמכשיר מגדר לחשיפה להשתנות של תזרימי מזומנים עתידיים צפויים, שניתן לייחס לסיכון מסוים המיוחס לנכס או להתחייבות שהוכרו או לעסקה חזויה שקרוב לוודאי (probable) שתתבצע ויכולה להשפיע על רווח והפסד, שינויים בשווי ההוגן בגין החלק המגדר האפקטיבי, נזקפים ישירות לרווח כולל אחר. בגין החלק שאינו אפקטיבי, נזקפים השינויים בשווי ההוגן לרווח והפסד.
- הסכום המוכר ברווח כולל אחר יסווג מחדש לדוח רווח והפסד בתקופה בה תזרימי המזומנים ישפיעו על דוח רווח והפסד ויוצג באותו הסעיף בדוח רווח והפסד בו נמצא הפריט המגודר.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור תזרים מזומנים, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור. הרווח או ההפסד שנצבר ברווח כולל אחר והוצג בהון קודם לכן, נשאר בהון עד אשר מתקיימת העסקה החזויה או עד אשר קרוב לוודאי כי העסקה החזויה לא תתרחש. אם קרוב לוודאי שהעסקה החזויה לא תתרחש, הרווח או ההפסד המצטבר בגין המכשיר המגדר שהוכר ברווח כולל אחר יסווג מחדש לרווח והפסד.

(ד) גידור שווי הוגן

שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. החלק האפקטיבי מוכר בסעיף הכנסות/הוצאות ריבית, בעקביות לסיווג של ההכנסות/ההוצאות בגין הפריט המגודר. החלק הלא אפקטיבי מוכר בהכנסות מימון שאינן מריבית. אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור. כאשר התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, כל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה יבוטלו ויוכרו במקביל בדוח רווח והפסד באופן שוטף בהפסד או ברווח.

(ה) גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

(ו) גידור ההשקעה נטו בפעילות חוץ – ראה סעיף ה.(1) לעיל.**(ז) נגזרים שאינם משמשים לגידור**

שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.

(ח) נגזרים משובצים

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחזוה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החזוה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכוני אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו-(ג) המכשיר המשובץ אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החזוה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחזוה המארח), בהתאם לתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 155) ASC 815-15, הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים משולבים מסוימים, הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשובץ (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן, תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשובץ או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (remeasurement event), כגון כתוצאה מצירופי עסקים או משינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירת שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)**(7) קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים**

בהתאם ל-FAS 157 (ASC-820-10) שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. התקן מחייב, לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. ASC 820-10 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על-ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלוונטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלוונטיות של מחירים נצפים באותם שווקים. מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על-ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות-ערך

השווי ההוגן של ניירות-ערך למסחר וניירות-ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלה השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות-ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על-ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט, ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)**הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע**

FAS 157 (ASC 820) דורש מהבנק לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפק על ידו ונמדד לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

הבנק מעריך את סיכון האשראי במכשירים נגזרים באופן המפורט להלן:

- כאשר בגין החשיפה קיימים ביטחונות נזילים מספקים המבטיחים ספציפית ברמת ודאות משפטית גבוהה את המכשיר הנגזר, הבנק מניח כי סיכון האשראי הגלום הינו אפס ולא מבצע התאמות לשווי הוגן בגין איכות האשראי של הצד הנגדי.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד הינה מהותית – הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הבנק גוזר את האינדיקציות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים.
- כאשר החשיפה בגין הצד הנגדי על בסיס מאוחד אינה מהותית – הבנק מבצע את חישוב ההתאמה כאמור בהתבסס על דירוגים פנימיים.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 33 להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

(8) ירידת-ערך נכסים פיננסיים

א. אשראי לציבור ויתרות חוב – ראה סעיף ד. (4) לעיל

ב. ניירות-ערך

מדי תקופת דיווח הנהלת הבנק בוחנת האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות-ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני (Other Than Temporary). הבחינה כאמור כוללת מספר שלבים ועקרונות, בהתאם למדיניות שנקבעה בבנק, והעיקריים שבהם הינם:

(1) בחינה האם ירידת-ערך היא בעלת אופי אחר מזמני ומה סכומה:

- ניירות-ערך אשר לתאריך המאזן אין בכוונת הבנק להחזיקם או שנמכרו לאחר תאריך המאזן בסכום נמוך מעלותם, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.
- ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך של למעלה מ-20% ביחס לעלותם לגבי מכשירים הוניים או 15% לגבי מכשירי חוב וירידת-ערך זו נמשכה למעלה מחצי שנה, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
- ניירות-ערך אשר חלה לגביהן ירידת-ערך בשיעור של 40% ומעלה מעלות נייר הערך לגבי מכשירים הוניים או 30% לגבי מכשירי חוב לתאריך המאזן או לאחריו, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני, אלא אם ניתן להוכיח כי נתקיימו נסיבות מיוחדות.
- מכשירי חוב שחלה לגביהם ירידת דירוג משמעותית, מהווים ניירות-ערך שחלה בהם ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני. לצורך כך, הבנק הגדיר ירידת דירוג של שלוש יחידות דירוג (notches) או יותר המלווה בירידה אל מתחת לדירוג השקעה, כירידת דירוג משמעותית.
- מכשירי חוב שסווגו כבעייתיים (פגום, נחות, השגחה מיוחדת) על-ידי הבנק.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(2) הרכבת רשימת מעקב - מבוצעת בדיקה כמותית ואיכותית לצורך זיהוי והערכה של ניירות-ערך שחלה ירידה בערכם ואפשרי כי מדובר בירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני.

(3) בחינה ספציפית - בגין כל ניירות הערך ברשימת המעקב מבוצעת בחינה ספציפית. הבחינה מבוססת בין היתר על השיקולים הבאים:

- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק בניירות הערך לתקופה מספקת, אשר תאפשר את חזרת שווי נייר הערך לעלותו.
- היקף שווי הביטחונות המגבים את הנייר וכריות הביטחון.
- דירוג ניירות הערך על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות ומקומיות לרבות התפתחויות בדירוג לאחר תאריך המאזן.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך תקופה בה שווי הוגן של נייר-ערך נמוך מעלותו.
- מצבו הפיננסי של המנפיק ושינויים בסביבתו העסקית, לרבות בחינה האם ירידת הערך משקפת נסיבות ייחודיות למנפיק או משקפת תנאי שוק כלליים.
- אירועים לאחר תאריך המאזן.

(4) תיעוד תוצאות הבחינה כנדרש בהתאם לכללים שנקבעו בבנק. כאשר חלה ירידת-ערך בעלת אופי אחר מזמני בנייר-ערך, תופחת עלותו לשווי הוגן ליום המאזן, ותשמש כבסיס עלות חדש. סכום ההפחתה יזקף לדוח רווח והפסד. עליות ערך בתקופות עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

(9) קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012 אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. התיקונים המפורטים בחוזר זה נועדו להתאים את סעיף 15 בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית. בהתאם להוראות, הבנק יקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צג נגדי ויציג במאזן את יתרתם נטו בהתאם לתנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן התחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים
 - קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית
 - גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts)
- כמו-כן, נקבע כי בנק יקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.
- הבנק לא מקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים אלא אם מתקיימים כל התנאים המצטברים שלעיל. עם זאת בהוראות נקבע כי במקרים מסוימים הבנק רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה ביטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב ביטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement).
- עם זאת, הבנק אינו רשאי לקזז מאזנית סכומים אלא אם קיבל לכך אישור מראש של המפקח על הבנקים. אי לכך בדוחות הכספיים ממשיך הבנק להציג חשיפות בגין עסקות בסכום ברוטו.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)**(10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות**

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי ASC 860-10, העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר; וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל.

בעסקות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה; וכן
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על-ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים או הזכות המשתתפת נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק. ניירות-ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת או שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, בהם הבנק לא איבד שליטה על הנכס המועבר או לא רכש שליטה בנכס שהתקבל, מטופלים כחוב מובטח.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

על-פי הנחיות של המפקח על הבנקים, ניירות-ערך מסוימים שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת לבנק ישראל מטופלים כחוב מובטח. מכשירים פיננסיים שהועברו בעסקות כאמור, נמדדים לפי אותם עקרונות מדידה שיושמו לפני העברתם. כלומר, ניירות הערך כאמור לא נגרעים מהמאזן, וכנגדם מוצג הפקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות-ערך בסעיף "ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר". ניירות-ערך שהתקבלו בעסקות כאמור, נרשמים לפי סכום המזומן שהתקבל על-ידי הבנק במסגרת הסעיף "ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר". הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות-ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות-ערך שהועברו בהסכמי רכישה ומכירה חוזרת ודרישת השלמת ביטחונות מבוצעת במקרים הנדרשים.

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקות השאלה או שאילה של ניירות-ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. טיפול בהשאלה ובשאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפקידון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס.

הבנק גורע התחייבויות רק כאשר ההתחייבות מסולקת. סילוק של התחייבות יכול להיעשות באמצעות תשלום למלווה או באמצעות שחרור משפטי מהמחויבות.

(11) רכוש קבוע**הכרה ומדידה**

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת-ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו-כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע ועלויות עוקבות אחרות מוכרת כחלק מהערך בספרים של רכוש קבוע אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בהן יזרמו אל הקבוצה ואם עלותן ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של חלק מפריט רכוש קבוע שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריט רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס. פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. שיפורים במושכר מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. האומדנים בנושא שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על-ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת-ערך. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויות הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות תקורה שלא ניתן ליחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר מוכרות כהוצאה עם התהוותן. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה לפיהן נקבע סף מהותיות להיוון של 1 מיליון ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סך עלויותיו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, נזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד. עוד נקבע כי בגין תוצרים, אשר סך העלויות שניתן להוון בגינם אינו נמוך מסף המהותיות, נקבע מקדם היוון נמוך מ-1 לשעות עבודה, כדי להביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות ולסטיית מקובלות במסגרת פרויקט פיתוח תוכנה. דרג העובדים שעלויותיהם מהוונות לנכסים הוגבל לדרגת מנהל פרויקט התוכנה ורישום עלויות בגין פיתוח תוכנה של כלל עובדי הפיתוח המותרים להיוון, נעשה בדרך של דיווח שעות פרטני ולא בדרך של הקצאת עלויות באופן יחסי.

הפחתה

הפחתה נקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי החל מהמועד שבו התוכנות זמינות לשימוש. תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, מתבצעת בחינה לירידת-ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הן הופכות להיות זמינות לשימוש.

(12) חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממנהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושא הבנק באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימליים העתידיים. תשלומים עתידיים לשימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתחייסת מאחר שמהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משווה ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הבנק. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

(13) נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

הסעיף כולל נכסים בלתי מוחשיים שהוכרו במסגרת צירוף עסקים ומוניטין.

מוניטין

למידע בנושא מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף ה(2) לעיל. בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת-ערך שנצברו.

הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר אינם מופחתים באופן שיטתי, אלא נבחנים לפחות אחת לשנה לצורך ירידת-ערך.

(14) נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק (על-ידי הבנק כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית-ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות; או מכירה במהלך העסקים הרגיל. נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת-ערך.

(15) ירידת-ערך נכסים שאינם פיננסיים

בכל מועד דיווח נבחן האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת-ערך עבור הנכסים הלא פיננסיים של הבנק, למעט נכסי מסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן סכום בר ההשבה של הנכס. בנוסף, עבור כל יחידה מניבת מזומנים אליה מיוחס מוניטין או מיוחסים נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר או נכסים שאינם זמינים לשימוש, מבוצעת הערכה של סכום בר ההשבה אחת לשנה בתאריך קבוע גם במידה ולא קיימים סימנים לירידת-ערך או באופן תכופ יותר אם קיימים סימנים לירידת-ערך. סכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה).

בקביעת שווי השימוש, מהוון הבנק את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור הוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס.

למטרת בחינת ירידת-ערך, נכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). למטרת בחינת ירידת-ערך של מוניטין, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין יקובצו כך שהרמה בה תיבחן ירידת הערך תשקף את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך לא תהיה גדולה ממגזר פעילות (לפני קיבוצי מגזרים דומים).

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת. חלק מנכסי המטה מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת-ערך כחלק מבחינת ירידת-ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים. נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת-ערך בנכס השייך למטה הבנק או כאשר קיימים סממנים לירידת-ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

הפסדים מירידת-ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת-ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה, ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי. לגבי יחידות מניבות מזומנים הכוללות מוניטין, הפסד מירידת-ערך מוכר כאשר הערך בספרים של היחידה מניבה מזומנים, לאחר גילום המוניטין, עולה על הסכום בר ההשבה שלה.

הפסד מירידת-ערך מוקצה בין הבעלים של החברה לזכויות שאינן מקנות שליטה לפי אותו בסיס שהרווח או ההפסד מוקצה. הפסד מירידת-ערך מוניטין אינו מבוטל. באשר לנכסים אחרים, הפסדים מירידת-ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת-ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימושו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת-ערך.

ירידת-ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת-ערך שנקבעו ב-IAS 36, ירידת-ערך נכסים, בחינת קיום ירידת-ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית: SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer Software Developed Or Obtained For Internal Use (ASC 350-40)

(א) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

(ב) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;

(ג) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;

(ד) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;

(ה) צפוי שפיתוח התוכנה לא יושלם ולא יעשה בו שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת-ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב-IAS 36, ירידת-ערך נכסים.

(16) נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו

נכסים לא שוטפים (או קבוצות מימוש המורכבות מנכסים והתחייבויות) שהשבתם צפויה בעיקרה בדרך של מכירה או חלוקה ולא בדרך של שימוש מתמשך (למעט נכסים שנתפסו בגין חובות פגומים), מסווגים כנכסים המוחזקים למכירה או חלוקה. מיד לפני סיווגם כמוחזקים למכירה או לחלוקה, נמדדים הנכסים על-פי המדיניות החשבונאית של הבנק. לאחר מכן נמדדים הנכסים, לפי הנמוך מבין הערך בספרים והשווי ההוגן, בניכוי עלויות מכירה.

בתקופות עוקבות, נכסים ברי פחת המסווגים כמוחזקים למכירה או לחלוקה אינם מופחתים הפחתה תקופתית, והשקעות בחברות כלולות המסווגות כמוחזקות למכירה אינן מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)**(17) זכויות עובדים**

התאגיד הבנקאי מחויב מתוקף דין, הסכם ונוהג בתשלומי הטבות פרישה לעובדים, אשר כוללים תשלומים לפי תוכניות להטבה מוגדרת בגין פנסיה (כגון, תשלומי פנסיה, פיצויי פיטורין ופרישה), תשלומים לפי תוכניות אחרות לאחר פרישה (כגון, שי לחג ותשלומי רווחה בריאות ואחרים המשולמים לפנסיונרים או בגינם) ותשלומים לפי תוכניות להפקדה מוגדרת (כגון, תשלומים לקופות תגמולים או לקרן פנסיה בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963). כמו-כן, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, נדרש להביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם.

התחייבויות התאגיד הבנקאי לתשלום פיצויים לעובדי התאגיד הבנקאי בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין מטופלות כתוכנית להפקדה מוגדרת. התאגיד הבנקאי מכיר בעלות הפנסיה נטו לתקופה בהתאם להפקדה הנדרשת לאותה תקופה. התחייבויות התאגיד הבנקאי לתשלום פיצויים, פנסיה והטבות אחרות, שאינם בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, הטבות אחרות לזמן ארוך והטבות אחרות לאחר סיום העסקה, מטופלות כתוכניות להטבה מוגדרת ומחושבות על בסיס אקטוארי ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון להטבות לעובדים מחושב על בסיס תשואת אגרות-החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית, והכול במועד הדיווח. שיעור התמזגות מתבסס על הוראות עדכניות של הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון כפי שמפורט בחוזר 1-2-2013 (לוחות חדשים לחברות ביטוח). שיעור עליית השכר בעתיד מוערך על-ידי ההנהלה.

בגין ההטבות האמורות נזקפת לרווח והפסד עלות שירות, עלות ריבית, תשואה על נכסי תוכנית, הפחתה של רווח או הפסד אקטוארי נטו, הפחתה של עלות או זיכוי בגין שירות קודם והפחתה של נכס או התחייבות נטו בגין המעבר לתקינה האמריקאית אשר נכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.

רווח או הפסד אקטוארי, הינו שינוי בערך של מחויבות בגין הטבה חזויה או של נכסי תוכנית, הנובע מכך שהניסיון בפועל שונה מהמשוער, או הנובע משינוי בהנחה אקטוארית. רווחים והפסדים אקטואריים שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון ליום 1 בינואר 2013, ובתקופות לאחר מכן, נכללים במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ומופחתים בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.

עלות או זיכוי בגין שירות קודם מופחת כרכיב של עלות הפנסיה נטו לתקופה בקו ישר, על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על-פי התוכנית.

הטבות עובד לטווח קצר (כדוגמת: שכר עבודה, חופשה ומענקים) נמדדות על בסיס לא מהוון וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס.

לפרטים נוספים בדבר זכויות עובדים ראה סעיף ד. (1) לעיל.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)**(18) תשלום מבוסס מניות**

עסקות תשלום מבוסס מניות עם עובדי התאגיד הבנקאי מטופלות בהתאם לנושא 718 לקודיפיקציה - (ASC 718) (Compensation - Stock Compensation). עסקות אלו כוללות קבלת שירותים מהעובדים בתמורה להנפקת מניות התאגיד הבנקאי, אופציות למניות או מכשירים הוניים אחרים. עסקות אלו כוללות גם התחייבויות לעובדים, בהתקיים אחד משני התנאים הבאים: (1) הסכום מבוסס, לפחות בחלקו, על מחיר המניה של התאגיד הבנקאי, או על מכשיר הוני אחר של התאגיד הבנקאי. (2) המענק דורש, או עשוי לדרוש, סילוק באמצעות הנפקת מניות התאגיד הבנקאי, או מכשירים הוניים אחרים של התאגיד הבנקאי. ככלל, הבנק מכיר בהוצאה בגין תשלומים מבוססי מניות שהוא מעניק לעובדיו. לגבי עסקות תשלום מבוסס מניות המסווגות כמענקים הוניים, שווי ההטבה נמדד במועד ההענקה בהתייחס לשווי ההון של המכשירים ההוניים המוענקים. שווי ההטבה מוכר ברווח והפסד כהוצאות שכן כנגד גידול מקביל בהון. לצורך ההכרה בהוצאה וייחוסה על פני תקופות השירות המתאימות של העובדים, הבנק מתחשב בתנאי שירות ובתנאי ביצוע (שאינם תנאי שוק), כך שההכרה בהוצאה מבוססת על מספר המכשירים אשר לגביהם תנאי השירות ותנאי הביצוע צפויים להתקיים. יעד ביצוע אשר יכול להיות מושג לאחר תקופת השירות, מטופל כתנאי ביצוע. מענקים התחייבותיים נמדדים על בסיס השווי ההון במועד ההענקה. הבנק מודד מחדש את השווי ההון של ההתחייבות בסוף כל תקופת דיווח ובמועד הסילוק, כאשר שינויים כלשהם בשווי ההון מוכרים ברווח והפסד לתקופה כנגד ההתחייבות. עסקות הכוללות התחייבות אשר תסולק על-ידי הנפקת מספר משתנה של מניות הבנק על בסיס שווי קבוע מסווגות כהתחייבות. לפרטים נוספים בדבר אימוץ כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים ועסקות תשלום מבוסס מניות ראה סעיף ד. (1) לעיל.

(19) מניות באוצר

בעת רכישת מניות הבנק על-ידי הבנק, סכום התמורה ששולם, הכולל עלויות ישירות, מנוכה מההון. המניות שנרכשו מחדש מסווגות כמניות באוצר. כאשר מניות באוצר נמכרות או מונפקות מחדש, סכום התמורה שהתקבלה מוכר כגידול בהון והעודף או הגרעון שנובעים מהעסקה נזקף ליתרת הפרמיה.

(20) התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. מתכונת הגילוי הינה על-פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שהתביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות: סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל-70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל-70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים, אלא רק ניתן גילוי. סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת ל-20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הפסד צפוי מתלווה ייצבר באם מתקיימים שני התנאים להלן: (א) צפוי כי ירד ערכו של נכס (או התחייבות) במועד הדיווח; (ב) סכום ההפסד ניתן למדידה באופן סביר. אם סכום כלשהו בטווח ההפסד מהווה לאותו המועד את האומדן הטוב ביותר בטווח, הסכום כאמור ייצבר. במידה ולא קיים סכום בטווח המהווה אומדן טוב יותר מסכום כלשהו אחר, נדרש לצבור את הסכום המינימלי בטווח. תביעה שלגביה יש קביעה של המפקח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, מסווגת כצפויה ונערכת בגינה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים הבנק קבע, שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטית, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית במקרים בהם טרם פורסמו ארבעה דוחות כספיים על-ידי הבנק מאז שנכללה בהם לראשונה תביעה כאמור ולכן לא בוצעה הפרשה.

ביאור 26(ד) כולל גילוי על כל תביעה שסכומה מעל 1% מהון הבנק ולגבי תביעות שלא ניתן בשלב זה להעריך את תוצאותיהן, ניתן גילוי לגבי כל תביעה שסכומה מעל 0.5% מההון.

(21) הוצאות מסים על ההכנסה

הוצאת מסים על הכנסה כוללת מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון. במקרים אלו הוצאת המסים על הכנסה נזקפת להון. המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק או נחקק למעשה לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצורכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורת והוצאות נלוות".

הבנק מכיר במסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצורכי מסים. ואולם, הבנק לא מכיר במסים נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין, ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצורכי מס, וכן הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש ההשקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין ההשקעה. המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן. הבנק מקזז נכסי והתחייבות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על-ידי אותה רשות מס בגין אותה חברה נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר כוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים ובגין הפרשים זמניים יוכר כאשר צפוי (more likely than not) שיווצר לגביהם חיסכון מס בעת מועד ההיפוך. יצירה של נכסי מסים נדחים נטו לא תעלה על המסים השוטפים בתקופת החשבון, אלא במקרים מיוחדים בהם צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

הבנק עשוי להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים בגין חברות מוחזקות. תוספת מס זו לא נכללה בדוחות הכספיים, לאור מדיניות החברות המוחזקות שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לבנק, בעתיד הנראה לעין. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לבנק, יוצר הבנק עתודה למס בגין תוספת המס שהוא עשוי להתחייב בה.

מס נדחה בגין עסקות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת. הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על-ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

(22) היוון עלויות אשראי

IAS 23 עלויות אשראי, קובע כי נדרש להוון עלויות אשראי אשר מתייחסות ישירות לרכישה ולהקמה או לייצור של נכס כשיר. נכס כשיר הוא נכס שנדרשת תקופת זמן משמעותית להכנתו לשימוש המיועד או מכירתו והוא כולל, בין היתר, נכסי רכוש קבוע, נכסי תוכנה ונכסים אחרים הדורשים פרק זמן ממושך כדי להביאם למצב בו יוכלו לשרת בשימוש המיועד או למכירתם. עם זאת, במסגרת הוראות הפיקוח על הבנקים הובהר כי תאגיד בנקאי לא יהוון עלויות אשראי מבלי שקבע מדיניות, נהלים ובקורות ברורים באשר לקריטריונים להכרה בנכסים כשירים ובעלויות אשראי שהונו. בהתאם לכך, הבנק אינו מהוון עלויות אשראי לנכסים כשירים.

(23) רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על-ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה, לאחר התאמה בגין מניות באוצר. הרווח המדולל למניה נקבע על-ידי התאמת הרווח או ההפסד (כגון התאמות בגין השפעה לאחר מס של דיבידנדים, עלויות מימון כלשהן ושינויים אחרים) המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, לאחר התאמה בגין מניות באוצר ובגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות, הכוללות, כתבי אופציה למניות וכתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

(24) דיווח על מגזרי פעילות

מגזרי פעילות -

מגזר פעילות הוא מרכיב בבנק אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על-ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על אפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים. תוצאות מגזר המוצר שלא ניתן לשייך למגזרי הלקוחות הרלוונטיים נכלל ב"אחרים והתאמות".

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

מגזרי פעילות פיקוחיים (בהתאם לחוזר החדש של הפיקוח על הבנקים) - בנוסף, הבנק מדווח על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים. מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על-פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. מתכונת הדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה גם היא בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. מתכונת דיווח זו יושמה לראשונה החל מהדוח לשנת 2015, זאת בכפוף להקלות והוראות מעבר שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים, לפירוט נוסף ראה ביאור 7.1.7).

(25) גילויים בהקשר לצד קשור

המידע על יתרות מאזניות וחוז-מאזניות והמידע על תוצאות העסקות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ניתן בהתאם להוראות הדיווח לציבור לגבי כל אדם המוגדר כבעל עניין או צד קשור לפי ההגדרות בסעיף 1 בהוראות הדיווח לציבור, או כאיש קשור, לפי ההגדרות בהוראות ניהול בנקאי תקן 312 בדבר "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים". בנוסף לדרישות הגילוי הנדרשות מכוח הוראות הדיווח לציבור, התאגיד הבנקאי מיישם גם את הוראות הגילוי המתחייבות מיישום נושא 850 בקודיפיקציה בדבר "גילויים בהקשר לצד קשור".

(26) עסקות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התחייבות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקות בין ישות לבין בעל השליטה בה. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

הלוואות, לרבות פיקדונות

במועד ההכרה לראשונה, ההלוואה שניתנה לבעל השליטה או פיקדון שהתקבל מבעל השליטה, מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק לפי שוויים ההוגן כנכס או כהתחייבות, לפי העניין. ההפרש בין סכום ההלוואה שניתנה או פיקדון שהתקבל לבין שוויים ההוגן במועד ההכרה לראשונה נזקף להון. בתקופות הדיווח שלאחר מועד ההכרה לראשונה ההלוואה או הפיקדון כאמור מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק בעלותם המופחתת תוך יישום שיטת הריבית האפקטיבית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

א. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית

בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על-ידי תאגידים בנקאיים. בהתאם לחוזר, בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי, אומצו בהדרגה במהלך השנים 2011 ו-2012, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט IAS 19 בדבר הטבות עובדים אשר יישומו נדחה למועד מאוחר יותר. בנושאים שבליבת העסק הבנקאי, הבהיר הפיקוח על הבנקים כי תתקבל החלטה סופית שתקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארצות-הברית ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית. במהלך ינואר 2014 הובהר על-ידי הפיקוח על הבנקים כי תאגידים בנקאיים לא ידרשו לאמץ את כללי ה-IFRS אלא לאמץ באופן מלא את כללי התקינה החשבונאית האמריקאית, המיושמים על-ידי בנקים בארצות-הברית.

(2) הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015 פרסם חוזר בנושא אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא הכנסה מחוזים עם לקוחות. החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאיים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח. בנקים נדרשים ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור החל מיום 1 בינואר 2018. בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע תוך הצגה מחדש של מספרי השוואה או בחלופה של יישום בדרך של מכאן ולהבא תוך זקיפת ההשפעה המצטברת להון במועד היישום לראשונה. התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה. הבנק טרם החל לבחון את ההשפעה של התקן על דוחותיו הכספיים, וטרם בחר בחלופה ליישום הוראות המעבר.

(3) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות

בחברות מוחזקות

ביום 10 ביוני 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לפיו תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי ידרשו לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות בנושאים אלה. כמו-כן, הובהר כי הטיפול החשבונאי שנקבע בהוראות הפיקוח על הבנקים בדבר נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה לפי תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 5 לא יחול על השקעות בחברות כלולות. ההוראות שנקבעו בחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה. להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראות הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)**(4) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא נכסים בלתי מוחשיים**

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא נכסים בלתי מוחשיים". בהתאם לחוזר, תאגיד בנקאי וחברות כרטיסי אשראי נדרשים לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא נכסים בלתי מוחשיים, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ואחרים" לרבות את הכללים בהקשר לירידת-ערך של נכסי תוכנה לשימוש עצמי. בהקשר זה, הטיפול החשבונאי במוניטין, לרבות בחינת ירידת הערך שלו, עודכן בהתאם לחוזר מיום 8 בפברואר 2015 בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא צירופי עסקים ואיחוד דוחות כספיים".

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.

להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראות הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.

(5) אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא מסים על ההכנסה

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בדבר "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא מסים על ההכנסה". על-פי החוזר, תאגיד בנקאי וחברות כרטיסי אשראי נדרשים לאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות-הברית בנושא מסים על ההכנסה, ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות בנושא 740 בקודיפיקציה בדבר "מסים על ההכנסה" ובנושא 740-830 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע-חוץ - מסים על ההכנסה".

ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר יחולו על תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי מיום 1 בינואר 2017 ואילך. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה.

הבנק בוחן את השלכות יישום ההוראות הנ"ל. להערכת הבנק יישום הכללים האמורים יביא לגידול בהתחייבויות בגין מסים נדחים, אך לאור המורכבות הכרוכה ביישום ההוראות האמורות ולנוכח השוני בין חוקי המס האמריקאים והעדר התאמתם לסביבת המס בישראל, אין ביכולתו להעריך בשלב זה את היקף השפעתן על הדוחות הכספיים.

(6) טיוטה בדבר תיקון לתקינה האמריקאית בנושא עסקות רכש חוזר לפדיון ועסקות רכש חוזר במימון

ביום 15 ביולי 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "תיקון מספר 11-2014 לקודיפיקציה של ה-FASB לגבי עסקות רכש חוזר לפדיון ועסקות רכש חוזר במימון". בין היתר התיקון מבהיר כי עסקות רכש חוזר לפדיון ועסקות רכש חוזר במימון יטופלו מבחינה חשבונאית כחוב מובטח, בעקביות לטיפול החשבונאי בעסקות רכש חוזר אחרות. בנוסף, התיקון מבהיר את הטיפול החשבונאי בעסקות רכש חוזר במימון, בהן צד אחד מעביר לצד נגדי נכס פיננסי, ובו זמנית מתקשר עם הצד הנגדי בהסכם לרכישה ומכירה חוזרת של הנכס הפיננסי, וכן כולל דרישות גילוי מסוימות.

התיקונים ייושמו מיום 1 בינואר 2016 ואילך, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בארצות-הברית, בשינויים המחויבים.

להערכת הבנק, ההשפעה של אימוץ ההוראות הנ"ל על הדוחות הכספיים אינה צפויה להיות מהותית.

ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית

2013	2014	2015	
א. הכנסות ריבית**			
11,390	*9,628	9,044	מאשראי לציבור
21	32	41	מאשראי לממשלות
105	108	117	מפיקדונות בבנקים
192	71	26	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
1	-	2	מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
1,236	834	604	מאגרות-חוב
16	*-	3	מנכסים אחרים
12,961	10,673	9,837	סך-כל הכנסות ריבית
ב. הוצאות ריבית**			
(2,792)	(1,428)	(830)	על פיקדונות הציבור
(23)	(12)	(12)	על פיקדונות הממשלה
(116)	(63)	(40)	על פיקדונות מבנקים
(15)	(10)	(2)	על ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(2,065)	(1,361)	(1,058)	על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים
(7)	(31)	(10)	על התחייבויות אחרות
(5,018)	(2,905)	(1,952)	סך-כל הוצאות ריבית
7,943	7,768	7,885	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית***			
(154)	(221)	(211)	הכנסות ריבית
13	10	(6)	הוצאות ריבית
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות-חוב			
46	27	13	מוחזקות לפדיון
1,131	780	571	זמינות למכירה
59	27	20	למסחר
1,236	834	604	סך-הכל כולל בהכנסות ריבית

* סווג מחדש.

** כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

*** פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית

א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

2013	2014	2015	
1. מפעילות במכשירים נגזרים			
23	(5)	19	חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור (ראה ג להלן) ⁽¹⁾
(993)	1,918	550	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM ⁽²⁾
(970)	1,913	569	סך-הכל מפעילות במכשירים נגזרים
2. מהשקעה באגרות חוב			
449	284	525	רווחים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ⁽³⁾
(4)	-	(33)	הפסדים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ⁽³⁾⁽⁴⁾
445	284	492	סך-הכל מהשקעה באג"ח
3. הפרשי שער, נטו			
818	(1,496)	(161)	
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות			
172	164	264	רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽³⁾
(76)	(69)	(185)	הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה ⁽³⁾⁽⁵⁾⁽⁶⁾
38	36	45	דיבידנד ממניות זמינות למכירה
-	3	-	רווח ממכירת מניות של חברות מוחזקות
-	-	(31)	הפסד ממכירת מניות של חברות מוחזקות
134	134	93	סך-הכל מהשקעה במניות
5. רווחים (הפסדים) נטו בגין עסקאות איגוח			
-	-	-	
6. רווחים נטו בגין הלוואות שנמכרו			
2	-	3	
429	835	996	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

(1) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי גידור.

(2) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) סווג מחדש מרווח כולל אחר מצטבר.

(4) לרבות הפרשות לירידת ערך בסך של 21 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (2014: 0 מיליוני ש"ח; 2013: 0 מיליוני ש"ח).

(5) לרבות הפרשות לירידת ערך בסך של 113 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (2014: 69 מיליוני ש"ח; 2013: 75 מיליוני ש"ח).

(6) לרבות הפסד בסך של 72 מיליון ש"ח, כתוצאה מפסק-דין שהתקבל בחודש אוגוסט 2015 בנוגע לחיוב ריבית פיגורים על אשראי מובטח במניות, שסווג בעבר כנייר ערך, והרווח ממכירתו נרשם בעבר בסעיף זה.

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)**ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר***

2013	2014	2015	
21	20	19	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
24	59	28	רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו ⁽¹⁾
6	2	1	רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו ⁽²⁾
51	81	48	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות מסחר**
480	916	1,044	סך-הכל הכנסות מימון שאינן מריבית
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון:			
24	60	28	חשיפת ריבית
6	5	4	חשיפת מטבע חוץ
21	16	16	חשיפה למניות
51	81	48	סך-הכל

ג. חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור – פירוט נוסף***

1. גידורי שווי הוגן			
2	(11)	4	חוסר האפקטיביות של הגידורים
2. גידורי תזרים מזומנים			
21	6	15	מרכיב הרווח בגין מכשירים נגזרים, אשר הוצא לצורך הערכת אפקטיביות הגידור
23	(5)	19	סך-הכל

* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

** להכנסות ריבית מהשקעה באגרות-חוב למסחר ראה ביאור 2.

*** לגילוי על השפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית ראה ביאור 2.

(1) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות-חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ-(1) מיליוני ש"ח (2014: 12 מיליוני ש"ח; 2013: 6 מיליוני ש"ח).

(2) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ-0 מיליוני ש"ח (2014: (1) מיליוני ש"ח; 2013: 0 מיליוני ש"ח).

ביאור 4 עמלות

הרכב הסעיף:

2013	2014	2015	
968	980	987	ניהול חשבון
1,597	1,674	1,725	כרטיסי אשראי
911	1,047	1,032	פעילות בניירות-ערך
188	218	219	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
50	45	45	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
342	173	205	טיפול באשראי
275	277	293	הפרשי המרה
116	124	114	פעילות סחר חוץ
33	40	41	הכנסות נטו משירות תיקי אשראי
49	46	44	דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות
529	545	548	עמלות מעסקי מימון
57	38	34	עמלות אחרות
5,115	5,207	5,287	סך-כל העמלות

(1) בעיקר קרנות נאמנות.

(2) בעיקר בגין שירותי ניהול ותפעול הניתנים לקופות-גמל.

ביאור 5 הכנסות אחרות

הרכב הסעיף:

2013	2014	2015	
36	60	60	הכנסות משירותי מחשב לחברה שאוחדה בעבר
11	5	14	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
79	66	72	אחרות
126	131	146	סך-כל ההכנסות האחרות

ביאור 6 משכורות והוצאות נלוות

הרכב הסעיף:

2013*	2014*	2015	
3,233	3,067	3,141	משכורות
159	115	87	הוצאה הנובעת מעסקות תשלום מבוסס מניות ⁽²⁾
610	652	645	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה
25	55	33	הטבות לזמן ארוך
789	746	748	ביטוח לאומי ומס-שכר
130	317	255	הוצאות בגין פנסיה (לרבות פיצויים ותגמולים)
21	36	25	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה
484	355	-	הוצאות בגין תוכנית התייעלות
5,451	5,343	4,934	סך-כל המשכורות וההוצאות הנלוות
491	489	513	(1) מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו"ל
90	50	20	(2) מזה: הוצאות הנובעות מעסקות המטופלות כעסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.ד1.

ביאור 7 הוצאות אחרות

הרכב הסעיף:

2013	2014	2015	
308	323	356	שיווק ופירסום
226	231	234	תקשורת
352	370	419	מחשב*
138	143	135	משרדיות
24	21	19	ביטוח
216	210	265	שירותים מקצועיים
15	20	18	שכר והחזר הוצאות לחברי דירקטוריון
39	34	38	הדרכה והשתלמויות
228	247	253	עמלות
46	47	43	תרומה לקהילה
442	643	514	אחרות
2,034	2,289	2,294	סך-כל ההוצאות האחרות

* למעט משכורות, פחת והפחתות.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)**א. הרכב הסעיף:**

2013	2014	2015	
			מסים שוטפים:
1,773	1,736	1,932	בגין שנת החשבון
37	431	(40)	בגין שנים קודמות
1,810	2,167	1,892	סך-כל המסים השוטפים
			בתוספת (בניכוי):
			מסים נדחים:
*(544)	*(72)	85	בגין שנת החשבון
(1)	(382)	120	בגין שנים קודמות
*(545)	*(454)	205	סך-כל המסים הנדחים
*1,265	*1,713	2,097	סך-כל ההפרשה למסים ⁽¹⁾
41	21	87	(1) מזה: הפרשה למסים לרשויות מס בחו"ל

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבוונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.ד1.

ב. התאמה בין סכום מס תיאורטי, שהיה חל על הבנק לפי שיעור מס סטטוטורי, לבין הפרשה למסים על הרווח, כפי שנזקפה לדוח רווח והפסד:

2013	2014	2015	
36.22	37.71	37.58	שיעור המס החל על הבנק בישראל (באחוזים)
*1,358	*1,665	1,915	סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי
			נוסף (פחות) הוצאות מסים (חיסכון במס) בגין:
(113)	(87)	(72)	שיעור מס סטטוטורי שונה
41	116	87	הוצאות לא-מוכרות אחרות
29	30	15	הכנסות חברות מאוחדות בחו"ל
88	(39)	50	הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל
(1)	-	1	הפרשי תיאום פחת ורווח הון
(24)	(17)	(16)	הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מוגבל
-	(7)	6	הפרשי עיתוי שלא נרשמו בגינם מסים נדחים
(1)	3	(16)	הפסדים למס שלא נרשמו בגינם מסים נדחים
36	49	80	מסים בגין שנים קודמות
(148)	-	47	שינוי יתרת מסים נדחים עקב שינוי שיעור המס
*1,265	*1,713	2,097	הפרשה למסים על הרווח

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבוונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.ד1.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ג.1. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים:

31 בדצמבר			
2014	2015	2014	2015
שיעור מס ממוצע ב-%		יתרה במיליוני ש"ח	
מסים נדחים לקבל:			
37.2	37.0	**1,972	1,942
מהפרשה להפסדי אשראי			
37.4	36.9	*1,454	1,360
עודף עתודה לפיצויים ופרישה			
37.0	36.7	356	350
מהפרשה לחופשה ומענקים			
27.7	24.2	56	48
מהפסדים וניכויים מועברים לצורך מסים			
33.7	28.0	**11	21
מפריטים כספיים אחרים			
37.6	36.5	**50	27
נכסים לא-כספיים			
37.0	36.6	*3,899	3,748
סך-כל המסים הנדחים לקבל			
עתודה למסים נדחים:			
11.4	17.0	33	59
בגין השקעות בחברות מוחזקות			
27.7	37.0	**63	10
מפריטים כספיים אחרים			
25.9	29.3	**94	158
מהתאמת נכסים לא-כספיים			
21.6	24.8	190	227
סך-כל העתודה למסים נדחים			

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.ד.1.
 ** סווג מחדש.

מימוש יתרת מסים נדחים לקבל, נטו, מותנה בקיום הכנסה חייבת במס בשנים הבאות בסכום מתאים.
 מס נדחה מחושב על-פי שיעור המס הצפוי בעתיד.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ג.2. התנועה בנכסי והתחייבויות המיסים הנדחים:

סך-הכל	הפרשה להפסדי אשראי וריבית על אשראי**	ריבית וניירות ערך**	השקעה בחברות מוחזקות	נכס מס מפריטים לא-כספיים**	התאמות נכסים לא-כספיים**	הטבות לעובדים*	הפסדים למס וניכויים מועברים	סך-הכל
מס נדחה, נטו, ליום 31 בדצמבר 2012	1,332	(47)	(31)	84	(144)	1,228	69	2,491
השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים	-	-	-	-	-	154	-	154
יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר היישום לראשונה של הכללים החדשים	1,332	(47)	(31)	84	(144)	1,382	69	2,645
תנועה:								
שינויים שנזקפו לרווח והפסד	201	2	(2)	6	36	175	(19)	399
שינויים אשר נזקפו להון	(4)	(7)	-	-	3	31	-	23
השפעת השינוי בשיעור המס שנזקפה לרווח והפסד	72	-	-	4	7	63	-	146
מס נדחה, נטו, ליום 31 בדצמבר 2013	1,601	(52)	(33)	94	(98)	1,651	50	3,213
תנועה:								
שינויים שנזקפו לרווח והפסד	371	-	-	(44)	(1)	122	6	454
שינויים אשר נזקפו להון	-	-	-	-	5	37	-	42
מס נדחה, נטו, ליום 31 בדצמבר 2014	1,972	(52)	(33)	50	(94)	1,810	56	3,709
תנועה:								
שינויים שנזקפו לרווח והפסד	(4)	14	(26)	(23)	(57)	(55)	(7)	(158)
שינויים אשר נזקפו להון	-	49	-	-	(7)	(24)	(1)	17
השפעת השינוי בשיעור המס שנזקפה לרווח והפסד	(26)	-	-	-	-	(21)	-	(47)
מס נדחה, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015	1,942	11	(59)	27	(158)	1,710	48	3,521
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	1,942	21	-	27	-	1,710	48	3,748
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	-	(10)	(59)	-	(158)	-	-	(227)

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.ד1.
 ** יתרות בגין שנים קודמות סווגו מחדש.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ג.3. מסים על ההכנסה שהוכרו ישירות בהון:

2013			2014			2015		
נטו מס	הוצאות (הטבת) מס	לפני מס	נטו מס	הוצאות (הטבת) מס	לפני מס	נטו מס	הוצאות (הטבת) מס	לפני מס
43	25	68	(8)	(5)	(13)	5	2	7
7	3	10	3	2	5	2	2	4
58	25	83	260	122	382	(510)	(238)	(748)
*(36)	*(21)	*(57)	*(68)	*(41)	*(109)	25	24	49
(15)	(11)	(26)	9	5	14	3	3	6
*57	*21	*78	*196	*83	*279	(475)	(207)	(682)

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.ד1.

ד. שומות:

לבנק שומות מס הכנסה סופיות עד וכולל 2012. לחברות בנות שומות סופיות לשנים 2010-2013. בחודש דצמבר 2013, ובחודש דצמבר 2015 הוציא פקיד השומה לבנק שומות מס שכן בגין השנים 2008-2010 אשר עניין חיוב הבנק במס שכן בגין משכורות ותשלומים סוציאליים ששולמו על-ידי הבנק לעובדים מקומיים בסניפים של הבנק בחו"ל. סכום השומות מגיע לכ-69 מיליון ש"ח לא כולל ריבית והצמדה. הבנק חולק על השומות ולפיכך הגיש עליהן השגה. שלטונות המס הוציאו צווים בגין שומות המס אשר הבנק מערער עליהם בבית המשפט המחוזי. ככל שעמדת הבנק לא תתקבל יהיה הבנק חשוף לדרישות דומות גם בגין השנים שלאחר מכן. לדעת יועציו המשפטיים של הבנק קיים סיכוי אפשרי (Reasonably Possible) להתממשות התביעה.

ה. הפסדים שבגינם לא נכללו נכסי מס נדחה:

לבנק ולחברות מאוחדות מסוימות הפסדים וניכויים אחרים שנקבעו לצורך מס, שבגינם לא נכללו נכסי מס נדחה, בסך של כ-528 מיליוני ש"ח (31.12.14 כ-514 מיליוני ש"ח). ניצול סכומים אלה בעתיד יתאפשר במידה ולחברות בהן נרשמו הסכומים תהיה הכנסה חייבת במס.

ו. תיקוני חקיקה:

מס הכנסה

שיעור מס החברות בשנת 2014 ו-2015 עמד על 26.5%. ביום 5 לינואר 2016 פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016 בהתאם לחוק יורד מס החברות החל משנת 2016 ואילך ויעמוד על 25%. לפיכך בשנת 2016 ירשום הבנק בדוחותיו הכספיים קיטון בסך של כ-121 מיליון ש"ח ביתרת נכסי מסים נדחים ובמקביל גידול בהפרשה למסים על הרווח באותו סכום.

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975

הבנק מוגדר כמוסד כספי לצורכי חוק מס ערך מוסף המטיל על מוסד כאמור מס שכר ומס רווח. רווח מוגדר כהכנסה חייבת, כמשמעותה בפקודת מס הכנסה, לפני קיזוז הפסדים משנות המס הקודמות לשנת המס שבה נתקבלה ההכנסה, ואחרי ניכוי מס שכר ולמעט הכנסה מדיבידנד שנתקבל ממוסד כספי ולרבות הכנסה מריבית או מדיבידנד או ממכירה או פדיון של יחידה או מחלוקת רווחים לבעל יחידה שלגביה ניתן פטור ממס הכנסה לפי כל דין.

שיעור מס הרווח בשנת 2014 עמד על 18%.

ביום 10 בספטמבר 2015 חתם שר האוצר על צו להורדת שיעור המע"מ בגין עסקה ויבוא טובין ב-1%, כך שיעמוד על 17% החל מיום 1 באוקטובר 2015. הצו הפך לסופי ביום 24 בספטמבר 2015. ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים ירד לשיעור של 17%, החל מיום 1 באוקטובר 2015. הצו חל בשנת המס 2015 לגבי השכר המשולם בעד עבודה מחודש אוקטובר 2015 ומס רווח חל על-פי החלק היחסי מהרווח בשנת מס זו ולפיכך יעמוד על 17.75%.

כתוצאה מהשינוי האמור, הבנק כלל בדוחותיו הכספיים לשנת 2015 קיטון יתרת נכסי מסים נדחים בסך של כ-50 מיליוני ש"ח, כנגד גידול ההפרשה למס בסך 47 מיליוני ש"ח והקטנת קרנות הון בסך של 3 מיליוני ש"ח, וקיטון ביתרת ההתחייבות בגין זכויות עובדים בסך של כ-33 מיליוני ש"ח, לפני השפעת המס המתחייסת, אשר מרביתה נזקפה כרווח כולל אחר. כתוצאה מהשינויים האמורים, חל שינוי בשיעור המס הסטטוטורי אשר חל על הבנק כמפורט בטבלה להלן.

שיעורי המס המשולבים

המסים המשולמים על הרווח של התאגידים הבנקאיים כוללים מס חברות המוטל על-פי פקודת מס הכנסה ומס רווח המוטל על-פי חוק מס ערך מוסף כמוסבר לעיל. לפיכך, שיעורי המס המשולבים הינם כדלקמן:

	שיעור מס רווח	שיעור מס הכנסה	שיעור מס משולב	
שנה				
2013	17.58%	25.00%	36.22%	נובע מהעלאת מס ערך מוסף מיום 2 ביוני 2013 לשיעור של 18%
2014	18.00%	26.50%	37.71%	נובע מהעלאת מס חברות מיום 1 בינואר 2014
2015	17.75%	26.50%	37.58%	נובע מירידת מס ערך מוסף החל מיום 1 באוקטובר 2015 לשיעור של 17%
2016 ואילך	17.00%	25.00%	35.90%	נובע מירידת מס חברות החל מיום 1 בינואר 2016

ביאור 8 הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) (המשך)

ז. הוצאה להפסדי אשראי:

ביום 1 בינואר 2011 אימצה המערכת הבנקאית הוראה חדשה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. כתוצאה מכך נחתמו הסכמים בין המערכת הבנקאית, לרבות הבנק, לבין רשות המסים על פיהם נקבעו הכללים בדבר אופן ההכרה בהוצאות לעניין מס.

ביום 29 בפברואר 2012 נחתם הסכם עקרונות בין הבנק לבין פקיד השומה בנושא אופן ההכרה למס של ההפרשה להפסדי אשראי בגין הפרשות לחובות פגומים שיירשמו החל מיום 1 בינואר 2011, כאשר ביחס להפרשות שנרשמו והותרו עד ליום 31 בדצמבר 2010 יחול החישוב על-פי ההסדר שהיה בתוקף עד אותו מועד.

להלן עיקרי ההסכם:

חובות פגומים גדולים בבחינה פרטנית (חוב הלקוח מעל 1 מיליון ש"ח)

הפרשות לחובות פגומים בבחינה פרטנית יותרו בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק. בשנת מס שבה הוקטנה יתרת ההפרשה לחובות פגומים (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילת חובות"), יתווסף לחבות המס של הבנק מס נוסף שיביא לגביית מס נוסף שהיה נגבה אילו לא הייתה מוכרת מלכתחילה ההפרשה שהותרה בניכוי.

חובות פגומים שאינם נבחנים פרטנית לצורכי מס (חוב הלקוח מתחת 1 מיליון ש"ח)

הפרשות לחובות פגומים שאינם בבחינה פרטנית לא יותרו בניכוי כהוצאה לצורכי מס בשנה שבה נכללה ההוצאה בדוחות הכספיים של הבנק. הוצאות בגין הפרשות אלו יותרו למס בגובה "המחיקה החשבונאית" נטו (בקיזוז גביות באותה שנה) מחציתן יותרו לצורכי מס בשנת המס הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה המחיקה ומחציתן יותרו בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה המחיקה. הוראה זו חלה לגבי הוצאות שנרשמו החל מיום 1 בינואר 2011.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 9 רווח למניה רגילה

הרכב הסעיף:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
רווח בסיסי			
*2,537	*2,713	3,082	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות			
במניות 1 ש"ח ע.ב.			
1,319,693,645	1,320,575,890	1,323,208,692	יתרה ליום 1 בינואר של הון מניות מונפק ונפרע
1,850,709	3,557,991	3,262,618	השפעת אופציות שמומשו למניות
(2,324,263)	(2,925,479)		השפעת מניות שנרכשו במהלך התקופה
1,319,220,091	1,321,208,402	1,326,471,310	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה ליום 31 בדצמבר
רווח מדולל			
*2,537	*2,713	3,082	רווח נקי המיוחס לבעלי המניות הרגילות של הבנק במיליוני ש"ח
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות (מדולל)			
במניות 1 ש"ח ע.ב.			
1,319,220,091	1,321,208,402	1,326,471,310	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה
12,655,301	10,824,108	7,030,704	השפעת אופציות למניות
1,331,875,392	1,332,032,510	1,333,502,014	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב הרווח המדולל למניה ליום 31 בדצמבר
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים			
רווח בסיסי			
*1.92	*2.05	2.32	רווח נקי למניה
רווח מדולל			
*1.90	*2.04	2.31	רווח נקי למניה

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1ד.(1).

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס***

רווח כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום*, נטו לאחר השפעת גידורים**	רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי תזרים מזומנים	התאמות בגין הטבות לעובדים	סך-הכל	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק
יתרה ליום 1 בינואר 2013	646	9	(16)	-	639	3	636
השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים	-	-	-	(259)	(259)	-	(259)
יתרה ליום 1 בינואר 2013 לאחר היישום לראשונה של הכללים החדשים	646	9	(16)	(259)	380	3	377
שינוי נטו במהלך השנה	56	(26)	7	(36)	1	(2)	3
יתרה ליום 1 בינואר 2014	702	(17)	(9)	(295)	381	1	380
שינוי נטו במהלך השנה	261	7	3	(68)	203	1	202
יתרה ליום 1 בינואר 2015	963	(10)	(6)	(363)	584	2	582
שינוי נטו במהלך השנה	(512)	2	2	25	(483)	(2)	(481)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	451	(8)	(4)	(338)	101	-	101

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

*** החל מיום 1 בינואר 2015 הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בטיפול החשבונאי בזכויות עובדים. הכללים החדשים יושמו למפרע החל מיום 1 בינואר 2013. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. למידע בדבר ההשפעה המצטברת של האימוץ לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים ראה ביאור 1.1).

ביאור 10 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס***

לשנה שהסתיימה ביום								
31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:								
התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:								
(227)	58	(169)	655	(183)	472	372	(122)	250
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן (רווחים) הפסדים בגין ניירות-ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾								
(523)	180	(343)	(272)	61	(211)	(291)	97	(194)
(750)	238	(512)	383	(122)	261	81	(25)	56
שינוי נטו במהלך השנה התאמות מתרגום*:								
(3)	-	(3)	15	-	15	(69)	-	(69)
7	(2)	5	(13)	5	(8)	68	(25)	43
4	(2)	2	2	5	7	(1)	(25)	(26)
גידור תזרימי מזומנים:								
4	(2)	2	5	(2)	3	10	(3)	7
4	(2)	2	5	(2)	3	10	(3)	7
שינוי נטו במהלך השנה הטבות לעובדים:								
16	(12)	4	(121)	46	(75)	(59)	22	(37)
33	(12)	21	12	(5)	7	2	(1)	1
49	(24)	25	(109)	41	(68)	(57)	21	(36)
(693)	210	(483)	281	(78)	203	33	(32)	1
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה:								
(2)	-	(2)	1	-	1	(2)	-	(2)
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק:								
(691)	210	(481)	280	(78)	202	35	(32)	3

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעות נטו במטבע-חוץ.

*** החל מיום 1 בינואר 2015 הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בטיפול החשבונאי בזכויות עובדים. הכללים החדשים יושמו למפרע החל מיום 1 בינואר 2013. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות הוצגו מחדש. למידע בדבר ההשפעה המצטברת של האימוץ לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים ראה ביאור 10 ד.1.

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה בביאור 3 - הכנסות מימון שאינן מריבית.

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף משכורות והוצאות נלוות.

ביאור 11 מזומנים ופיקדונות בבנקים

הרכב הסעיף:

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
46,397	59,573	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
8,577	5,403	פיקדונות בבנקים מסחריים
54,974	64,976	סך-הכל**
51,823	63,108	* מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות מרכזיים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים
4	3	** בניכוי הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בסך

הערה:

בנושא שיעבודים ראה ביאור 27.

ביאור 12 ניירות-ערך

ליום 31 בדצמבר 2015				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומלוות:				
של מוסדות פיננסיים בישראל	405	405	4	-
של אחרים זרים	9	9	2	-
סך-כל אגרות-חוב מוחזקות לפדיון	414	414	6	-
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	שווי הוגן*	
(2) ניירות-ערך זמינים למכירה				
אגרות-חוב ומלוות:				
של ממשלת ישראל	37,351	36,981	410	(40)
של ממשלות זרות	5,615	5,612	27	(24)
של מוסדות פיננסיים בישראל	229	217	12	-
של מוסדות פיננסיים זרים	4,681	4,709	15	(43)
של אחרים בישראל	2,045	2,028	43	(26)
של אחרים זרים	3,588	3,637	20	(69)
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	53,509	53,184	527	(202)
מניות:				
של אחרים	2,486	2,198	311	(23)
סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה	55,995	55,382	838	(225)

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
 (1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 643 מיליוני ש"ח.
 (2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

הערות:

- לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
- ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*	
(3) ניירות-ערך למסחר					
אגרות-חוב ומלוות:					
של ממשלת ישראל	6,291	6,292	-	(1)	6,291
של ממשלות זרות	7	7	-	-	7
של מוסדות פיננסיים זרים	56	55	1	-	56
של אחרים בישראל	3	3	-	-	3
של אחרים זרים	70	71	-	(1)	70
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר	6,427	6,428	1	(2)	6,427
מניות:					
של אחרים	48	52	-	(4)	48
סך-כל ניירות הערך למסחר	6,475	6,480	1 ⁽²⁾	(6) ⁽²⁾	6,475
סך-כל ניירות הערך ⁽³⁾	62,884	62,276	845	(231)	62,890 ⁽¹⁾
(4) מידע לגבי אגרות-חוב פגומות					
להלן יתרת החוב הרשומה של:					
אגרות-חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית	23				

- * נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
- (1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 643 מיליוני ש"ח.
- (2) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (3) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-9.7 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים - ראה ביאור 27.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

31 בדצמבר 2015							
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים			
סך-הכל	הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן	סך-הכל	הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן
	20-40%	0-20%			20-40%	0-20%	
(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש							
אגרות-חוב ומלוות:							
של ממשלת ישראל	11,886	(32)	-	(32)	211	(8)	-
של ממשלות זרות	3,878	(21)	-	(21)	182	(3)	-
של מוסדות פיננסיים זרים	2,456	(33)	-	(33)	630	(10)	-
של אחרים בישראל	631	(19)	-	(19)	147	(7)	-
של אחרים זרים	1,635	(53)	-	(53)	404	(16)	-
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	20,486	(158)	-	(158)	1,574	(44)	-
מניות:							
של אחרים	734	(23)	-	(23)	-	-	-
סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה	21,220	(181)	-	(181)	1,574	(44)	-

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014				
הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(1) אגרות-חוב מוחזקות לפדיון				
אגרות-חוב ומלוות:				
של מוסדות פיננסיים בישראל	509	509	26	-
535				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן*
(2) ניירות-ערך זמינים למכירה				
אגרות-חוב ומלוות:				
של ממשלת ישראל	37,049	36,268	793	(12)
37,049				
של ממשלות זרות	3,498	3,447	62	(11)
3,498				
של מוסדות פיננסיים בישראל	819	801	18	-
819				
של מוסדות פיננסיים זרים	5,083	5,051	42	(10)
5,083				
של אחרים בישראל	2,284	2,215	87	(18)
2,284				
של אחרים זרים	3,454	3,432	37	(15)
3,454				
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	52,187	51,214	1,039	(66)
52,187				
מניות:				
של אחרים	2,563	2,170	418	(25)
(1) 2,563				
סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה	54,750	53,384	(2) 1,457	(91)
(1) 54,750				

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
 (1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 612 מיליוני ש"ח.
 (2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

הערות:

- לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
- ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(3) ניירות-ערך למסחר				
אגרות-חוב ומלוות:				
של ממשלת ישראל	2,871	2,867	5	(1)
של ממשלות זרות	43	42	2	(1)
של מוסדות פיננסיים בישראל	-	-	-	-
של מוסדות פיננסיים זרים	354	353	2	(1)
של אחרים בישראל	20	19	1	-
של אחרים זרים	181	176	9	(4)
סך-כל אגרות-חוב ומלוות למסחר	3,469	3,457	19	(7)
מניות:				
של אחרים	50	55	1	(6)
סך-כל ניירות הערך למסחר	3,519	3,512	20 ⁽²⁾	(13) ⁽²⁾
סך-כל ניירות הערך ⁽³⁾	58,778	57,405	1,503	(104) ⁽¹⁾
(4) מידע לגבי אגרות-חוב פגומות				
להלן יתרת החוב הרשומה של:				
אגרות-חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית	34			

- * נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
- (1) כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. המוצגות לפי עלות, בסך של 612 מיליוני ש"ח.
- (2) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (3) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-9.4 מיליארד ש"ח שועבדו למלווים - ראה ביאור 27.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה ביאור 2 וביאור 3.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאור 12 ניירות-ערך (המשך)

31 בדצמבר 2014							
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים			
סך-הכל	הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן	סך-הכל	הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן
	20-40%	0-20%			20-40%	0-20%	
(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות-ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש							
אגרות-חוב ומלוות:							
של ממשלת ישראל	1,878	(7)	-	(7)	226	(5)	-
של ממשלות זרות	887	(1)	-	(1)	191	(10)	-
של מוסדות פיננסיים זרים	1,715	(9)	-	(9)	115	(1)	-
של אחרים בישראל	393	(18)	-	(18)	-	-	-
של אחרים זרים	1,062	(14)	-	(14)	44	(1)	-
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	5,935	(49)	-	(49)	576	(17)	-
מניות:							
של אחרים	321	(21)	-	(21)	373	(4)	-
סך-כל ניירות הערך הזמינים למכירה	6,256	(70)	-	(70)	949	(21)	-

מיזוג חברת ויזה אירופה עם חברת ויזה אינק

הבנק מחזיק במניות של ויזה אירופה.

ביום 21 בדצמבר 2015 הכריזה Visa inc. על כוונתה לרכוש את ויזה אירופה. עם סגירת העסקה לקראת תום הרבעון השני של שנת 2016 יעביר הבנק את החזקותיו בוויזה אירופה בתמורה לסך של כ-25-20 מיליון אירו, שיתקבל במזומן ובמניות חסומות של Visa inc. בנוסף, בתום 4 שנים ממועד סגירת העסקה בכפוף בין היתר לעמידה במבחני הכנסות עתידיים ובתנאים נוספים, הבנק עשוי לקבל תקבול מותנה בסך של כ-7-6 מיליון אירו במזומן, שיוענק במידה ובתום 4 שנים הבנק ימשיך להיות PRINCIPAL MEMBER. עם השלמת עסקת החלפת המניות מבחינה משפטית (Closing) לקראת תום הרבעון השני של שנת 2016 צפוי הבנק להכיר ברווח לפני מס בסך של כ-25-20 מיליון אירו. הרווח כפוף לשינויים שעשויים לנבוע מערעורים של שאר החברים בוויזה אירופה ביחס לחלקם בתמורה. ההכרה ברווח ביחס לתקבול המותנה תידחה עד למועד בו סכום המזומן יהיה קבוע או ניתן לקביעה.

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

1. חובות*, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

2015					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחריים****
יתרת חוב רשומה					
172,260	26,801	145,459	3,159	-	142,300
חובות שנבדקו על בסיס פרטי					
137,452	-	137,452	50,635	61,120	25,697
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾					
66,989	-	66,989	-	60,863	6,126
(1) מזה: לפי עומק פיגור					
309,712	26,801	282,911	53,794	61,120	167,997
סך-הכל ⁽²⁾					
(2) מזה:					
2,437	-	2,437	585	-	1,852
חובות בארגון מחדש					
2,899	-	2,899	111	-	2,788
חובות פגומים אחרים					
5,336	-	5,336	696	-	4,640
סך-הכל חובות פגומים					
857	-	857	84	640	133
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
3,503	-	3,503	252	-	3,251
חובות בעייתיים אחרים					
9,696	-	9,696	1,032	640	8,024
סך-הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות**					
2,985	3	2,982	126	-	2,856
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטי					
1,432	-	1,432	665	392	375
בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾					
453	-	453	-	392	61
(3) מזה: לפי עומק פיגור****					
4,417	3	4,414	791	392	3,231
סך-הכל ⁽⁴⁾					
1,096	-	1,096	111	-	985
(4) מזה: בגין חובות פגומים					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה ביאור ד.6.

*** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-6,126 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.14: 5,599 מיליוני ש"ח).

**** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-235 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 215 מיליוני ש"ח).

כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור בסך של כ-28 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 24 מיליוני ש"ח).

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)**

2014					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור*	מסחרי
יתרת חוב רשומה					
175,470	34,046	141,424	3,584	-	137,840
חובות שנבדקו על בסיס פרטני					
126,736	-	126,736	46,896	56,515	23,325
חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽¹⁾					
61,795	-	61,795	-	56,196	5,599
(1) מזה: לפי עומק פיגור					
302,206	34,046	268,160	50,480	56,515	161,165
סך-הכל ⁽²⁾					
(2) מזה:					
2,615	-	2,615	568	-	2,047
חובות בארגון מחדש					
3,666	-	3,666	122	-	3,544
חובות פגומים אחרים					
6,281	-	6,281	690	-	5,591
סך-הכל חובות פגומים					
951	-	951	75	724	152
חובות בפיגור 90 ימים או יותר					
4,741	-	4,741	209	-	4,532
חובות בעייתיים אחרים					
11,973	-	11,973	974	724	10,275
סך-הכל חובות בעייתיים					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות***					
2,849	4	2,845	163	-	2,682
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני					
1,335	-	1,335	704	387	244
בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי ⁽³⁾					
445	-	445	-	387	58
(3) מזה: לפי עומק פיגור*,****					
4,184	4	4,180	867	387	2,926
סך-הכל ⁽⁴⁾					
933	-	933	139	-	794
(4) מזה: בגין חובות פגומים					

* הוצג מחדש.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

*** לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה ביאור 10.6.

**** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-235 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14:

215 מיליוני ש"ח).

כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור בסך של כ-28 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 24 מיליוני ש"ח).

ביאור 13 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)**2. תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי**

סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
4,688	5	4,683	969	358	3,356	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.12
874	1	873	130	108	635	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(1,480)	-	(1,480)	(544)	(44)	(892)	מחיקות חשבונאיות
506	-	506	175	-	331	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(974)	-	(974)	(369)	(44)	(561)	מחיקות חשבונאיות נטו
(1)	-	(1)	(1)	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
4,587	6	4,581	729	422	3,430	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.13
425	(2)	427	326	(37)	138	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(1,376)	-	(1,376)	(476)	(3)	(897)	מחיקות חשבונאיות
1,220	-	1,220	356	5	859	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(156)	-	(156)	(120)	2	(38)	מחיקות חשבונאיות נטו
4,856	4	4,852	935	387	3,530	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.14
475	(1)	476	180	5	291	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(1,504)	-	(1,504)	(586)	-	(918)	מחיקות חשבונאיות
1,276	-	1,276	318	-	958	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(228)	-	(228)	(268)	-	40	מחיקות חשבונאיות נטו
(17)	-	(17)	(3)	-	(14)	אחר
5,086	3	5,083	844	392	3,847	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.15
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						
638	-	638	75	-	563	ליום 31 בדצמבר 2013
672	-	672	68	-	604	ליום 31 בדצמבר 2014
669	-	669	53	-	616	ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 14 אשראי לממשלות**הרכב הסעיף**

31 בדצמבר		
2014	2015	
560	813	אשראי לממשלת ישראל
1,301	1,751	אשראי לממשלות זרות
1,861	2,564	סך כל האשראי לממשלות

ביאור 15 השקעות בחברות כלולות

א. הרכב הסעיף

2014	2015	
חברות כלולות		
96	103	השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני
השקעות אחרות		
39	40	השקעה בהלוואות בעלים
135	143	סך כל ההשקעות
מזה:		
83	102	רווחים נטו, שנצברו ממועד הרכישה
פרטים לגבי ערך בספרים ושווי שוק של ההשקעות הסחירות		
21	20	ערך בספרים
40	43	שווי שוק

ב. החלק ברווחי חברות כלולות, נטו

2013	2014	2015	
9	9	19	חלקו של הבנק ברווחים, נטו, של חברות כלולות

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 15 השקעות בחברות כלולות (המשך)

ג. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות

חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים	חלק בזכויות ההצבעה		השקעה במניות לפי שווי מאזני ⁽¹⁾		
	31 בדצמבר				
	2015	2014	2015	2014	
חברות מאוחדות:					
בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד, בנק מסחרי בשוויץ	100%	100%	1,645	1,676	
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקינמה בנקאסי א.י.אס. – בנק מסחרי בתורכיה	69.8%	69.8%	495	328	
ישראלכר בע"מ, שירות כרטיסי אשראי	98.2%	98.2%	2,172	2,412	
פועלים שוקי הון – בית השקעות בע"מ	100%	100%	863	853	
דיוור ב.פ. בע"מ – ניהול נכסים	100%	100%	585	599	
תרשיש – החזקות והשקעות פועלים בע"מ, חברה פיננסית	100%	100%	4,601	4,611	
אופז בע"מ, השקעות והחזקות	100%	100%	406	377	
קונטיננטל פועלים בע"מ, חברה פיננסית	100%	100%	530	530	
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ, חברת החזקות	100%	100%	1,197	1,170	
פועלים סהר בע"מ – תפעול ומסחר בניירות-ערך	100%	100%	539	550	
זהר-השמש להשקעות בע"מ	100%	100%	1,637	1,649	

(1) לרבות יתרת עודפי עלות מיוחסים, מוניטין, שטרי הון, בניכוי הפסדים מצטברים לירידת-ערך.

(2) לרבות התאמות בגין הצגת ניירות-ערך מסוימים של חברות מוחזקות לפי שווי הוגן.

ד. מכירת חברת בת

ביום 20 באוקטובר 2015 התקשר Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "פוזיטיף"), המאוגד ופועל

בתורכיה והנשלט על-ידי הבנק, בהסכם למכירת 100% מהון המניות של BankPozitiv Kazakhstan JSC (להלן: "החברה הנמכרת"),

חברה בת בבעלות מלאה של פוזיטיף המאוגדת בקזחסטן, ל-Eurasian Bank JSC.

ביום 30 בדצמבר 2015 הושלמה עסקת המכירה, לאחר השלמת תנאי ההסכם וקבלת האישורים הרגולטוריים הנדרשים.

הבנק רשם הפסד של כ-22 מיליון ש"ח כתוצאה מהמכירה בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית בדוחות הכספיים.

ערבויות עבור החברה לטובת גופים שמחוץ לקבוצה		סעיפים אחרים שנצברו בהון ⁽²⁾		דיבידנד שנרשם		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		יתרת מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים אחרים	
31 בדצמבר									
2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
-	-	23	(11)	-	-	85	42	7	-
-	-	2	(5)	-	-	(20)	(162)	-	-
-	-	(8)	-	-	-	282	240	-	-
-	-	2	-	-	-	43	(10)	-	-
-	-	2	(2)	-	-	(24)	16	-	-
-	-	63	(120)	-	-	68	130	-	-
-	-	34	(31)	-	-	2	2	-	-
-	-	1	-	(65)	-	2	-	-	-
-	-	(44)	(46)	-	-	17	19	-	-
-	-	-	-	(15)	-	13	11	-	-
-	-	30	(26)	-	-	18	38	-	-

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

במיליוני ש"ח

ביאור 16 בניינים וציוד

א. הרכב הסעיף:

עלות נכסים	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב	תוכנות ⁽¹⁾	סך-הכל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	3,891	2,009	3,643	9,543
תוספות	227	161	314	702
גריעות	(29)	(21)	(36)	(86)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	-	-	1	1
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	4,089	2,149	3,922	10,160
תוספות	160	169	302	631
גריעות	(25)	(13)	(123)	(161)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015*	4,224	2,305	4,101	10,630
פחת והפסדים מירידת-ערך				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	1,960	1,499	2,652	6,111
פחת לשנה	156	146	336	638
גריעות	(22)	(18)	(25)	(65)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	-	-	1	1
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	2,094	1,627	2,964	6,685
פחת לשנה	139	178	333	650
הפסד מירידת-ערך	1	-	13	14
ביטול הפסד מירידת-ערך	-	-	-	-
גריעות	(14)	(10)	(104)	(128)
התאמות מתרגום דוחות כספיים	-	-	-	-
אחר	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	2,220	1,795	3,206	7,221
הערך בספרים				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	1,931	510	991	3,432
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	1,995	522	958	3,475
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	2,004	510	895	3,409
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב- ליום 31.12.14	5.1	14.4	20.0	
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב- ליום 31.12.15	4.7	13.0	20.0	

* יתרת הנכסים שהופחתו במלואם הכלולים ביתרת העלות של הנכסים: בניינים ומקרקעין לרבות התקנות ושיפורים במושכר: 1,196 מיליוני ש"ח. ציוד, לרבות מחשבים, ריהוט וכלי רכב: 1,255 מיליוני ש"ח, ועלויות תוכנה: 2,325 מיליוני ש"ח.
(1) מזה: עלויות תוכנה בפיתוח עצמי שהונו שיתרתם המאזנית, נטו, הסתכמה בסך 707 מיליוני ש"ח (31.12.14): 810 מיליוני ש"ח, 31.12.13: 897 מיליוני ש"ח.

ביאור 16 בניינים וציוד (המשך)

- ב.** פרטים נוספים בנושא הפחת:
- שיטת הפחת ושיעורי הפחת העיקריים שמיישם הבנק עבור קבוצות הנכסים השונים הינם כדלקמן:
- בניינים - 2% בשנה בקו ישר.
- מקרקעין בחכירה ממנהל מקרקעי ישראל - בהתאם לתקופת החכירה.
- התקנות ושיפורים במושכר - בהתאם לתקופת השכירות, תוך התחשבות בכוונת הבנק למימוש אופציית הארכת תקופת השכירות, במידה וקיימת.
- מחשבים - 20% בשנה בקו ישר.
- ציוד משרדי וריהוט - 6-15% בשנה בקו ישר.
- תוכנות - 20% בשנה בקו ישר.
- ג.** הבנק הינו בעל זכויות בדרך של שכירות או של חכירה בבניינים ובציוד, לתקופה שאינה עולה על 49 שנים מתאריך המאזן, בסך של 163 מיליוני ש"ח (31.12.14: 176 מיליוני ש"ח).
- ד.** היתרה המאזנית של בניינים העומדים למכירה בסך 22 מיליוני ש"ח (31.12.14: 12 מיליוני ש"ח), מוצגת לאחר ניכוי הפרשה לירידת-ערך. לא צפוי הפסד ממימוש הבניינים העומדים למכירה מעבר להפרשות שנעשו בגינם.
- ה.** זכויות במקרקעין בסך של 73 מיליוני ש"ח (31.12.14: 74 מיליוני ש"ח), טרם נרשמו בלשכת רישום מקרקעין בעיקר בשל עיכוב בפעולות איחוד השטחים, או שהזכויות בתהליכי רישום.
- ו.** היתרה המאזנית של בניינים שאינם בשימוש הבנק, בעיקר בניינים מושכרים, הסתכמה בסך של 25 מיליוני ש"ח (31.12.14: 25 מיליוני ש"ח), המהווים בשתי התקופות נדל"ן להשקעה המושכר לאחרים.
- ז.** היתרה המאזנית של בניינים וציוד בהקמה הסתכמה בסך של 189 מיליוני ש"ח (31.12.14: 142 מיליוני ש"ח).
- סכום העלויות שנרשמו כתוספות לעלות המבנה בספרים הינו 49 מיליוני ש"ח.

ביאור 17 נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

מוניטין	קשרי לקוחות	סך-הכל
עלות		
237	134	371
יתרה לשנים 2013-2015		
הפחתות והפסדים מירידת-ערך		
237	115	352
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013		
-	12	12
הפחתה לשנה		
237	127	364
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014		
-	7	7
הפחתה לשנה		
237	134	371
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015		
הערך בספרים		
-	19	19
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013		
-	7	7
יתרה ליום 31 בדצמבר 2014		
-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015		

ביאור 18 נכסים אחרים

הרכב הסעיף:

31 בדצמבר		
2014	2015	
*3,838	3,604	מסים נדחים לקבל, נטו**
		מסים שוטפים - עודף מקדמות ששולמו
52	149	על עתודה שוטפת למס-הכנסה
72	66	נכסים שנתקבלו בגין אשראים שסולקו
81	86	הוצאות הנפקה של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
280	296	הכנסות לקבל
273	258	הוצאות מראש***
2,183	1,189	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף ⁽¹⁾
1,324	609	חייבים אחרים ויתרות חובה
*8,103	6,257	סך-כל הנכסים האחרים

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.ד1.

** ראה גם ביאור 8.ד'.

*** כולל הוצאות מראש בסך 15 מיליוני ש"ח בגין חכירות תפעוליות בהן הבנק הוא החוכר (בשנת 2014: 18 מיליוני ש"ח).

(1) מוצג בשווי הוגן.

ביאור 19 פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

31 בדצמבר		
2014	2015	
בישראל		
לפי דרישה		
67,330	97,188	אינם נושאים ריבית
53,760	68,176	נושאים ריבית
121,090	165,364	סך-הכל לפי דרישה
148,349	124,564	לזמן קצוב
269,439	289,928	סך-כל פיקדונות הציבור בישראל*
מחוץ לישראל		
לפי דרישה		
9,029	9,992	אינם נושאים ריבית
10,172	9,723	נושאים ריבית
19,201	19,715	סך-הכל לפי דרישה
8,590	12,084	לזמן קצוב
27,791	31,799	סך-כל פיקדונות הציבור מחוץ לישראל
297,230	321,727	סך-כל פיקדונות הציבור
* מזה:		
138,568	150,219	פיקדונות של אנשים פרטיים
**35,189	37,250	פיקדונות של גופים מוסדיים
**95,682	102,459	פיקדונות של תאגידים ואחרים

** סווג מחדש.

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

31 בדצמבר		
2014	2015	
תקרת הפקדון		
100,968	108,213	עד 1
73,445	81,091	מעל 1 עד 10
48,097	53,447	מעל 10 עד 100
30,682	33,994	מעל 100 עד 500
44,038	44,982	מעל 500
297,230	321,727	סך-הכל

ביאור 20 פיקדונות מבנקים

הרכב הסעיף:

31 בדצמבר		
2014	2015	
בישראל		
בנקים מסחריים:		
2,105	2,885	פיקדונות לפי דרישה
673	220	פיקדונות לזמן קצוב
371	473	קיבולים
מחוץ לישראל		
בנקים מסחריים:		
171	140	פיקדונות לפי דרישה
665	627	פיקדונות לזמן קצוב
1	2	קיבולים
בנקים מרכזיים:		
336	-	פיקדונות לפי דרישה
-	426	פיקדונות לזמן קצוב
4,322	4,773	סך-כל פיקדונות מבנקים

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 21 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

א. הרכב הסעיף:

31 בדצמבר			
2014	2015		
במיליוני ש"ח	שיעור תשואה פנימי ⁽²⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שאינם ניתנים להמרה במניות:			
במטבע ישראלי⁽³⁾			
6,105	6,090	5.5%	1.8
20,163	21,702	2.6%	3.9
במטבע-חוץ⁽⁴⁾			
1,784	1,668	3.2%	2.1
648	281	11.4%	0.4
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הניתנים להמרה במניות⁽⁵⁾:			
במטבע ישראלי⁽³⁾			
	0.0%	-	-
4,971	4,734	5.9%	3.3
33,671	34,475	3.6%	3.3
סך כל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים*			
מזה: כתבי התחייבות נדחים			
1,954	1,709	-	-
12,204	10,678	-	-
7,719	7,498	-	-
21,877	19,885	4.7%	3.3

- * בהתאם לתנאי ההנפקה, בתנאים מסוימים, אגרות-החוב ניתנות לפירעון מוקדם.
- להבטחת אגרות-חוב שהונפקו על-ידי חברות מאוחדות נרשמו שיעבודים על נכסי החברות, לפרטים נוספים ראה ביאור 27 להלן.
- (1) משך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי.
- (2) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור הריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.
- (3) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בסך של 28,656 מיליוני ש"ח (31.12.14: 27,142 מיליוני ש"ח), ואילו היתר אינם רשומים למסחר.
- (4) מזה: רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בחו"ל בסך של 867 מיליוני ש"ח (31.12.14: 1,237 מיליוני ש"ח).
- (5) החל מיום 1 בינואר 2015 בנקים נדרשים ליישם את הנחיות החוזר בדבר דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית הנוגעים להבחנה בין התחייבויות והון. למידע נוסף ראה ביאור 10 ד(2).

ביאור 21 אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים (המשך)**ב. פרטים נוספים בדבר כתבי התחייבות נדחים:**

(1) שטרי הון נדחים (סדרה ב') שהונפקו בפברואר 2004 ושטרי הון נדחים (סדרה ג') שהונפקו בנובמבר 2007 ובספטמבר 2008 לתקופה של 99 שנים וניתנים לפדיון מוקדם החל מהשנה ה-15 להנפקתם. שטרי הון נדחים (סדרה ד') שהונפקו בספטמבר 2009 לתקופה של 49 שנה וניתנים לפדיון מוקדם, החל מהשנה ה-10 להנפקתם. בהתאם לתנאיהם בהתקיים אירועים מסוימים שטרי ההון יומרו למניות רגילות של הבנק. שטרי ההון הנדחים אושרו על-ידי המפקח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים" ונכללים בהון רובד 1 של הבנק.

(2) שטרי הון נדחים (סדרה א'), שהונפקו בשנת 2001 לתקופה של 99 שנים וניתנים לפדיון מוקדם החל מהשנה ה-15 להנפקתם. שטרי הון נדחים סדרה 1 שהונפקו ביוני 2009 לתקופה של 50 שנה וניתנים לפדיון מוקדם החל מהשנה ה-11 להנפקתם. בהתאם לתנאי ההנפקה, בהתקיים אירועים מסוימים שטרי ההון יומרו למניות רגילות של הבנק. שטרי ההון הנדחים אושרו על ידי המפקח על הבנקים כ"מכשירי הון מורכבים" הנכללים בהון רובד 2 של הבנק. שטרי ההון הנ"ל רשומים למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

ביאור 22 התחייבויות אחרות**הרכב הסעיף:**

31 בדצמבר		
2014	2015	
129	83	עתודה למסים נדחים, נטו***
89	46	מסים שוטפים - עודף עתודה שוטפת למס-הכנסה על מקדמות ששולמו
406	401	הכנסות מראש
*1,069	1,238	עובדים בגין שכר עבודה
*3,866	3,681	עתודה לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה****
**424	541	הוצאות לשלם
13,897	14,341	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
672	669	הפרשה להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי חוץ-מאזני
2,183	1,189	התחייבויות בגין פעילות בשוק המע"ף ⁽¹⁾
**1,585	1,012	זכאים אחרים ויתרות זכות
*24,320	23,201	סך-כל ההתחייבויות האחרות

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבוונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.ד1.

** סווג מחדש.

*** ראה גם ביאור 28.

**** ראה גם ביאור 23.

(1) מוצג בשווי הוגן.

ביאור 23 זכויות עובדים

אוכלוסיית העובדים בבנק כוללת:

- עובדים קבועים וזמניים – עובדים אשר תנאי עבודתם מוסדרים באופן קולקטיבי, בהסכמים ובהסדרים קיבוציים המגובשים מעת לעת בין הבנק לבין ארגון עובדי הבנק.
- עובדים בחוזה אישי – עובדים אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.
- עובדים בחוזה אישי בכיר – עובדים מסוימים ברובד הניהולי של הבנק (לרבות חברי הנהלה), אשר תנאי העסקתם מוסדרים בחוזים אישיים באופן שההסכמים וההסדרים הקיבוציים אינם חלים עליהם.

ביום 5 בינואר 2014 פרסם הבנק את מדיניות התגמול שלו לנושאי משרה לפי תיקון 20 לחוק החברות, התשנ"ט 1999 ("חוק החברות") ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין A301 של המפקח על הבנקים מיום 19 בנובמבר 2013 ("הוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי") וכן להערות נוספות שהתקבלו מהפיקוח על הבנקים ("מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול אומצה על-ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 11 בפברואר 2014. ביום 22 ביוני 2014 אימץ הבנק מדיניות תגמול כוללת למנהליו הבכירים ועובדיו (מדיניות זו תכונה להלן יחד עם מדיניות התגמול, "מדיניות התגמול"), וכן תוכנית תגמול בהתאם לה ("תוכנית 2014"). בהתאם להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, החברות הבנות של הבנק דיווחו לבנק, כי הליך אימוץ מדיניות התגמול על ידין הסתיים עד למועד הקבוע בדיון החל כאמור. הבנק נמצא בהליכי סיום יישום עקרונות מדיניות התגמול שלו גם על חברות בנות בחו"ל, וסניפי חו"ל, בהתאמות מסוימות וכן על החברות הבנות שלהן, ככל שקיימות. ביום 13 באוגוסט 2015 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, אשר עיקרו נוגע לחובת השבת תגמולים משתנים ששולמו לעובד מרכזי (claw back) ולתגמול יו"ר הדירקטוריון בתאגיד בנקאי. הבנק שוקד בימים אלה על עדכון מדיניות התגמול שלו בהתאם לתיקון האמור.

להלן פירוט תנאי העבודה של עובדי הבנק:

א. תנאי העבודה של עובדים קבועים וזמניים

להלן פירוט ההטבות העיקריות מעבר לרכיבי השכר השוטפים, להם זכאים עובדי הבנק האמורים:

1. מענקים שנתיים

המענק השנתי נקבע על-פי שיעור התשואה של הרווח הנקי על ההון, כאשר המדרגה הבסיסית לחלוקת מענק כאמור הינה החל משיעור תשואה של 7.5%. המענק השנתי הממוצע הינו בגובה של עד שלוש משכורות, כאשר חלק ממנו מחולק באופן אחיד לכל העובדים, והיתרה מחולקת דיפרנציאלית בהתאם לביצועי העובדים.

2. תגמול מבוסס מניות

על-פי הסכם השכר שנחתם בחודש מרץ 2013 בין הנהלת הבנק לבין ועד ארגון העובדים של הבנק לשנים 2013-2017, אימץ הבנק ביום 6 במרץ 2013, תוכנית להקצאה לעובדים בשנים 2013 עד 2017 של מניות פנטום הממומשות למזומן במהלך השנים 2017 עד 2021, בתנאים דומים לתנאי כתבי האופציות שהוקצו לעובדי הבנק הקבועים בהתאם להסכם הקיבוצי שהיה בתוקף עד לשנת 2013. לפרטים נוספים לגבי תנאי מניות הפנטום ראה ביאור 24 להלן.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)**3. הסכם השכר**

על פי הסכם השכר מחודש מרץ 2013, בין היתר: (1) שילם הבנק לעובדיו מענק חד-פעמי בגובה משכורת אחת; (2) גדל השכר המשולב של העובדים באופן דיפרנציאלי לדרגות השכר השונות; (3) לצד עדכון תנאים נלווים מסוימים בוטלו הטבות מסוימות שעמדו לעובדים לאחר פרישה; (4) הבנק העניק לעובדיו מניות פנטום במקום אופציות, כאמור לעיל; ו-(5) אופן הדירוג של עובדי הבנק והיקפו, מנגנון הוותק והמענק השנתי 'משיכו במתכונת דומה לנהוגה עד ליום החתימה על הסכם השכר.

ב. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי

תנאי התגמול המקובלים לעובדים אלה כוללים לרוב שכר בסיס, תגמול מבוסס מניות (כאמור לעיל), הפרשות להסדר פנסיוני ולקרן השתלמות, מענק שנתי והטבות אחרות.

ג. תנאי העסקת עובדים בחוזה אישי בכיר

להלן פירוט ההטבות העיקריות מעבר לרכיבי השכר השוטפים, להם זכאים עובדי הבנק בחוזה אישי בכיר במהלך תקופת העסקתם, כפוף להוראות מדיניות התגמול של הבנק, לרבות הוראות התחילה והתחולה של מדיניות התגמול. ביום 6 במרץ 2013 החליטו ועדת התגמול והדירקטוריון לאשר את בקשתם של יו"ר הדירקטוריון, המנהל הכללי וחברי הנהלת הבנק להפחתת שכרם בשיעור של 5%. בנוסף, לבקשת עובדים בכירים מסוימים (שאינם נושאי משרה בבנק) הופחת שכרם בשיעור של 2.5%.

(1) תגמול קבוע

בהתאם לתוכנית 2014, עובדי הבנק המועסקים בחוזה אישי בכיר זכאים לתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות ואשר גובהו תלוי בדרגת המנהל ובתפקידו (גובה התגמול הקבוע מביא לידי ביטוי את הפחתת שכרם של חברי הנהלת הבנק והעובדים הבכירים, כמפורט בסיפא של סעיף ג' זה לעיל). מנהלים אשר משתייכים לפונקציות הפיקוח והבקרה זכאים לתגמול שנתי קבוע נוסף, שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות. חברי הנהלה זכאים בנוסף לשני אלה, גם לתגמול הוני שנתי בסכום כספי קבוע המשמש לרכישת מניות הבנק בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

עובדי הבנק המועסקים בחוזה אישי בכיר אשר יסתיים עד יום 31 בדצמבר 2016, אינם כפופים לתוכנית 2014 וזכאים למענק חתימה שנתי למשך תקופת העסקתם. מענק זה משולם אחת לשנה. במקרים בהם המענק אינו מותנה בהמשך העסקה, ההתחייבות מחושבת על בסיס הערך הנוכחי של התשלומים לאורך תקופת ההסכם וההוצאה נרשמת עם חתימת ההסכם.

(2) מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים ותגמול מבוסס מניות

עובדי הבנק המועסקים בחוזה אישי בכיר זכאים למענק שנתי כמפורט בסעיף ו' להלן. עובדים כאמור, שתוקף הסכמי העסקתם הוא עד יום 31 בדצמבר 2016, נהנים גם מתגמול מבוסס מניות (בהתאם לתוכנית 2010, כהגדרתה בסעיף ו. להלן). לעניין פיצויי פרישה ופנסיה, ראה סעיף ה' להלן.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ד. הטבות אחרות

בנוסף להטבות שפורטו לעיל, זכאים עובדי הבנק להטבות נוספות במהלך ולאחר תקופת ההעסקה, אשר העיקריות שבהן מפורטות להלן:

(1) חופשה

עובדי הבנק זכאים על-פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה חושבה על בסיס השכר האחרון של העובדים וימי החופשה שצברו בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות. יתרת ההפרשה לתאריך המאזן הסתכמה ב-61 מיליוני ש"ח (31.12.14: 79 מיליוני ש"ח).

(2) מענק 25

העובדים זכאים למענק יובל בתום 25 שנות עבודה בבנק. התחייבות זו מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי, הלוקח בחשבון תוספת שכר ריאלית עבור עובדים פעילים בהתאם לגיל העובדים, ומהווה לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע (הפער בין שיעור התשואה לפדיון לפי תקופות פירעון של אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית לבין שיעורי התשואה לפדיון לאותן תקופות פירעון של אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית).

(3) הטבות אחרות לאחר סיום העסקה

עובדי הבנק זכאים לאחר מועד פרישתם לגמלאות או לפנסיה מוקדמת, למענק בגין ימי מחלה שלא נוצלו, להטבות בגין שי לחג, ולהשתתפות בעלויות רווחה.

התחייבויות אלו מחושבות בהתבסס על חישוב אקטוארי, הלוקח בחשבון לפי העניין, בין היתר, תוספת שכר ריאלית, ומהווה לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע (הפער בין שיעור התשואה לפדיון לפי תקופות פירעון של אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית לבין שיעורי התשואה לפדיון לאותן תקופות פירעון של אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית).

ה. פיצויי פרישה ופנסיה

(1) כללי

זכויות הפנסיה של העובדים, המגיעים לגיל פרישה, מכוסות על-ידי סכומים שנצברו בקרנות הפנסיה ובקופות הגמל לקצבה. עובדים שפרשו לגמלאות או לפנסיה מוקדמת אינם זכאים לתשלום פיצויי פיטורין.

(2) פנסיה לעובדים שפרשו בפרישה מוקדמת

עובדים שפרשו בפרישה במסלול קצבה זכאים לפנסיה חודשית עד המועד שנקבע בהסכם הפרישה. ההפרשה מבוססת על חישוב אקטוארי ומהווה לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע (הפער בין שיעור התשואה לפדיון לפי תקופות פירעון של אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית לבין שיעורי התשואה לפדיון לאותן תקופות פירעון של אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית).

(3) פרישה מוקדמת לעובדים פעילים

בנוסף לזכויות המתוארות לעיל, כולל הבנק במסגרת החישוב האקטוארי של ההתחייבות בגין זכויות עובדים, התחייבות בגין עובדים שהנהלת הבנק צופה שהם יפרשו בפרישה מוקדמת או בתנאים מועדפים אחרים.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ההתחייבות חושבה בהתבסס על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון, בין היתר:

1. תוספת שכר ריאלית עבור עובדים פעילים בהתאם לגיל העובדים.
2. שיעורי עזיבה לפיצויים מוגדלים ולפרישה מוקדמת בהתאם לניסיון הבנק תוך התחשבות, בין היתר, בגיל העובד ומגדר. שיעורים אלה משקפים את ציפיות ההנהלה והחלטותיה בדבר פרישת עובדים בתנאים מועדפים.
3. שיעור היוון אשר חושב לפי תשואת אגרות-חוב ממשלתיות צמודות בישראל בתוספת מרווח שנקבע (הפער בין שיעור התשואה לפדיון לפי תקופות פירעון של אגרות-חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארצות-הברית לבין שיעורי התשואה לפדיון לאותן תקופות פירעון של אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית), על-פי הוראות המפקח על הבנקים.
4. שיעור תמורת ונכות המבוסס על לוחות תמורת עדכניים שמפרסם האקטואר הראשי במשרד האוצר.

(4) חוזים אישיים – עובדי הבנק

(א) חברי ההנהלה לרבות המנכ"ל וקבוצת עובדים בכירים (להלן: "הבכירים") מועסקים בחוזים אישיים לפיהם במקרה שהבנק יחליט מיוזמתו לפטר את אחד הבכירים או לסיים את עבודתו בתום תקופת ההסכם יהיה זה זכאי לפיצויי פיטורין בשיעור של 250%.

(ב) כמו-כן, לגבי חלק מן הבכירים, במקרה שהבנק יחליט מיוזמתו לפטר מי מהם, או בהגיעו למועד בו סכום גילו והוותק שלו בבנק עולים על 75 (ולחבר הנהלה שכיהן 7 שנים לפחות בתפקידו יתווספו שנות הכהונה בהנהלה כשנות ותק נוספות לצורך צבירת 75 כאמור), אזי יהיה חבר ההנהלה או העובד הבכיר זכאי לפרוש בפרישה מוקדמת ולבחור בין קבלת פצויי פיטורין מוגדלים בשיעור של 250% משכרו החודשי האחרון מוכפל בשנות הוותק שלו בבנק, לבין קבלת קצבה חודשית בשיעורים משתנים שתשולם לו ממועד יציאתו לפרישה מוקדמת ועד הגיעו לגיל פרישה על-פי חוק. שיעור הקצבה לחבר הנהלה הינו בשיעור של 2.67% לשנה בגין 15 שנות העבודה הראשונות, 2% לשנה בגין כל שנה נוספת בה לא כיהן כחבר הנהלה ו-2.5% לכל שנה בה כיהן כחבר הנהלה עד לשיעור קצבה מירבי של 70% מהשכר המזכה בפנסיה. לגבי עובדים בכירים, כאמור לעיל, שאינם חברי הנהלה, שיעור הקצבה הוא 2.55% בגין 15 שנות העבודה הראשונות, 1.5% לשנה בגין כל שנה נוספת עד למועד חתימת תחילת העסקתם בחוזה אישי ו-2% לשנה בגין כל שנה נוספת, עד לשיעור קצבה מירבי של 70% מהשכר המזכה בפנסיה. חבר הנהלה או עובד בכיר שהגיע לגיל 62 יוכל לבחור בקבלת קצבה חודשית בלבד. המנכ"ל זכאי לתקופת הסתגלות של שישה חודשים. הבנק רשם הפרשה מלאה עבור התחייבות זו.

(ג) יו"ר הדירקטוריון זכאי לקבל בכל מקרה פיצויי פיטורין בשיעור של 250%. כמו-כן, הינו זכאי לקבל מהבנק, בתום כהונתו, תשלום של מלוא שכרו וכלל התשלומים, ההפרשות והזכויות להם היה זכאי בתקופת כהונתו וזאת לתקופת הסתגלות בת שישה חודשים. הבנק רשם הפרשה מלאה עבור התחייבות זו.

(5) תוכנית ההתייעלות

תוכנית ההתייעלות התומכת באסטרטגיה הרב שנתית של הבנק נמשכה גם בשנת 2015. תוכנית ההתייעלות תביא בשנים הבאות לחיסכון בעלויות כח האדם ובעלויות אחרות כתוצאה מצמצום שטחים בהנהלה הראשית וסניפי הבנק. תוכנית ההתייעלות כוללת, בין השאר, שינויים מבניים, צמצום תקנים והכשרת עובדים לצורך שיבוצם בפעילויות עסקיות חדשות אותן יוזם הבנק. יוזמות אלה כוללות, בין היתר, הרחבת פעילות הבנק במגזרים מסוימים בהם זיהה הבנק פוטנציאל לצמיחה ואפשרות להרחבת הפעילות.

ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בדבר התייעלות תפעולית במערכת הבנקאית במסגרתו נדרשים הבנקים לבחון ולאשר תוכנית התייעלות רב שנתית לחמש השנים הבאות ועקרונות להתייעלות ארוכת טווח. החוזר כולל הקלות לעניין השפעת תוכניות ההתייעלות שיבוצעו במסגרתו על עמידה ביעדי הלימות ההון שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

נוכח חוזר המפקחת, הבנק נמצא בשלבי ניתוח והערכות ראשוניים בהתאם לשינויים המבניים שבוצעו לאחרונה. גיבוש מתכונת התייעלות קצרת הטווח וארוכת הטווח נמצא בשלבים מקדמיים ואין ביכולתו של הבנק להעריך בשלב זה, מה יהיה עיתויה, היקפה ותמהיל העובדים שיפרשו. לפיכך, השלכות תוכניות התייעלות עתידיות, ככל שיהיו, לא הובאו בחשבון בעדכון ההנחות האקטואריות לשנת 2015.

ו. תוכנית תגמול לעובדים בחוזה אישי בכיר – מענקים ותגמול הוני**תוכנית 2010 ותוכנית 2014**

בחודש אוגוסט 2010 אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק תוכנית תגמול (כפי שתוקנה מעת לעת) ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הבנק, לחברי ההנהלה של הבנק (שהינם נושאי משרה בבנק) ולאוכלוסיית המנהלים הבכירים בבנק (שאינם נושאי משרה בבנק) (כולם יחד, "המנהלים"), אשר תחולתה מיום 1 בינואר 2010 ואילך (כפוף להתאמות במקרים מיוחדים) ("תוכנית 2010"). תוכנית 2010 כוללת שני אמצעי תגמול (נוסף על השכר וההטבות האחרות בבנק): מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים ותגמול הוני בדמות תוכנית מניות פנטום חסומות אשר הוחלפה בשנת 2012 בתוכנית משנה להענקת יחידות מניות חסומות (RSU). בהתאם להוראות המעבר שבמדיניות התגמול ובהוראה A301, ייעשה מעבר הדרגתי של תגמול מנהלים מתוכנית 2010 לתוכנית 2014 שאימץ הבנק ביום 22 ביוני 2014, בהתאם להוראות מדיניות התגמול של הבנק, כך שלא יאוחר משנת 2017 כל תגמול של מנהלי הבנק ועובדיו יהיה בהתאם לתוכנית 2014. לעניין תוכנית 2014 ראה פסקה ראשונה לביאור זה לעיל. להלן פירוט עיקרי תוכניות 2010 ותוכנית 2014 (ביחד "התוכניות"):

(א) חברי ההנהלה**1. מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים**

1.1. קביעת תקציב המענקים לחברי ההנהלה (למעט המבקר הפנימי הראשי, מנהל הסיכונים הראשי והחשבונאי הראשי ("פונקציות הבקרה והפיקוח")).

בהתאם לתוכניות, תקציב המענקים לחברי ההנהלה בשנה נתונה ("תקציב המענקים לחברי ההנהלה") מבוסס על ההפרש שבין שיעור תשואת הרווח הנקי על ההון באותה שנה (כפי שמופיע בדוחות הכספיים השנתיים), בנטרול הסכומים הבאים: (א) רווח/הפסד הנובע משינוי באחזקות בחברה בת או בחברה כלולה, או מכירת בניינים בסכום העולה במצטבר על עשרה (10) מיליון ש"ח בשנה; ו- (ב) סכומים שהופרשו כמענקים לבכירי הבנק (קרי, נושאי משרה ומנהלים החתומים עם הבנק על חוזה העסקה אישי הנחשב על-ידי הנהלת הבנק כחוזה בכירים) ("התשואה בפועל") לבין מחיר ההון הנדרש ("הפרש התשואה"). מחיר ההון הנדרש משמעותו מחיר ההון של הבנק (במונחי שיעור תשואה), לצורכי תשלום מענקים על-פי התוכנית הרלוונטית ("מחיר ההון הנדרש") (מחיר ההון הנדרש לשנת 2014 נקבע על 7.89%, עבור שנת 2015 נקבע על 6.395% ועבור שנת 2016 נקבע על 6.805%). על-אף האמור, לגבי תוכנית 2010 נקבע סף תחתון של 8% (ולגבי יו"ר ומנכ"ל הבנק 8.5%) ולגבי תוכנית 2014 נקבע סף תחתון של 7.5%.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

לפי תוכנית 2010 תקציב המענקים יכול להיות חיובי או שלילי ויחושב כדלקמן:
תקציב מענקים חיובי – בשנה שבה הפרש התשואה בפועל הינו חיובי, יחושב תקציב המענקים החיובי הכולל לחברי ההנהלה בהתאם להפרש התשואה בפועל, ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הממוצע ומשכורת ממוצעת של חבר הנהלה, לפי מדרגות עולות של הפרש התשואה בפועל באופן פרוגרסיבי החל מהפרש תשואה בפועל של 0.5% ועד לתקרה של 6%. בשנה שבה הפרש התשואה בפועל הינו בתחום של 0% עד 0.5%, רשאי הדירקטוריון, על-פי המלצת מנכ"ל הבנק, לאשר מענק שנתי בסכום חיובי, השווה לעד שתי (2) משכורות.

תקציב מענקים שלילי – בשנה שבה הפרש התשואה בפועל הינו שלילי, יחושב תקציב המענקים השלילי הכולל לחברי ההנהלה כסכום שלילי בהתאם להפרש התשואה בפועל, ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הממוצע ומשכורת ממוצעת של חבר הנהלה, החל מהפרש תשואה בפועל שלילי של 0.5% ועד לתקרה שלילית של 6.5%.

לדירקטוריון הסמכות להגדיל או להקטין את תקציב המענקים לחברי ההנהלה (החיובי או השלילי) בשיעור של עד 10%. במקרה של תקציב מענקים שלילי בשנה מסוימת בשל נסיבות חיצוניות מיוחדות המשפיעות על כלל המערכת הבנקאית בישראל באותה שנה, רשאי הדירקטוריון להקטין או לבטל את תקציב המענקים השלילי לחברי ההנהלה בגין שנה זו.

לפי תוכנית 2014 תקציב המענקים יחושב כדלקמן:

בשנה שבה הפרש התשואה בפועל אינו שלילי, יחושב תקציב המענקים הכולל לחברי ההנהלה בהתאם להפרש התשואה בפועל, ההון הממוצע המיוחס לבעלי מניות הבנק ומשכורת ממוצעת של חבר הנהלה. בשנה שבה אין הפרש תשואה בפועל, זכאי חבר ההנהלה למענק בסיס ("מענק הבסיס"). בשנה שבה הפרש התשואה בפועל חיובי, זכאי חבר ההנהלה למענק לפי מדרגות עולות של הפרש התשואה בפועל באופן פרוגרסיבי החל מהפרש תשואה בפועל של 0.5% ועד לתקרה של 3%. בשנה שבה הפרש התשואה בפועל שלילי, רשאי הדירקטוריון, על-פי המלצת מנכ"ל הבנק, לאשר מענק שנתי השווה לעד שתי (2) משכורות.

1.2. חלוקת תקציב המענקים בין חברי ההנהלה (למעט פונקציות הבקרה והפיקוח)

לפי התוכנית בכל שנה, יחולק תקציב המענקים (החיובי או השלילי) בקשר עם תוכנית 2010 לחברי ההנהלה בגין השנה הקודמת, באופן יחסי לציון האישי של כל חבר הנהלה (אשר יותאם למשכורת חבר ההנהלה ביחס למשכורת יתר חברי ההנהלה). חלק מהציון האישי יהיה קבוע ויוענק לכל חבר הנהלה. חלק מהציון האישי יוענק לכל חבר הנהלה על-פי הערכת מנכ"ל הבנק את עמידת חבר ההנהלה ביעדי הביצוע אשר ייקבעו מראש. חלק מהציון האישי יוענק לכל חבר הנהלה על-פי המלצת מנכ"ל הבנק, בהתאם לשיקול דעתו וכפוף להוראות הדין החל, לרבות מדיניות התגמול של הבנק. חלוקת תקציב המענקים בין חברי ההנהלה וקביעת המענק השנתי לכל חבר הנהלה תהיה בכל מקרה כפופה לאישור הדירקטוריון (וכל ועדה של הדירקטוריון כנדרש על-פי דין).

המענק השנתי החיובי לחבר הנהלה בודד לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-18 משכורות של חבר ההנהלה לפי תוכנית 2010 והנמוך מבין (א) 2.67 מיליון ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע ביום 11 בפברואר 2014 ו-(ב) עלות התגמול הקבוע של חבר הנהלה לשנת המענק (כפוף למדיניות התגמול של הבנק, במקרים מיוחדים רשאי הדירקטוריון לאשר מענק החורג מתקרה זו, עד ל-200% מהתגמול הקבוע) לפי תוכנית 2014. המענק השנתי השלילי לחבר הנהלה לפי תוכנית 2010 לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-10 משכורות של חבר ההנהלה. בכל מקרה לא תעמוד בחשבון המענק של חבר הנהלה יתרה שלילית בסכום העולה על 3 משכורות של חבר ההנהלה.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

- 1.3. המענק השנתי לחברי ההנהלה הממונים על פונקציות הבקרה והפיקוח בהתאם להוראות תוכנית 2010, המענק השנתי (החיובי או השלילי) של כל חבר הנהלה בפונקציות הבקרה והפיקוח יהיה מורכב מהסכומים הבאים:
- (1) סכום (חיובי או שלילי, לפי העניין) המהווה שיעור מסוים מהתקציב המייצג לחברי הנהלה (שיעור זה נקבע על 55% לשנת 2015) מותאם למשכורת חבר ההנהלה המשתתף לפונקציות הבקרה והפיקוח ביחס למשכורת ממוצעת של כל חברי ההנהלה.
- (2) סכום נוסף בהיקף של עד 2 משכורות של חבר ההנהלה, אשר ייקבע באופן יחסי לציון אישי שינתן לחבר ההנהלה על-פי עמידה ביעדי ביצוע.
- (3) סכום נוסף בהיקף של עד 2 משכורות של חבר ההנהלה אשר ייקבע על-פי חוות דעת הממונים על חבר ההנהלה. רכיבי המענק המפורטים לעיל, ניתנים לקיזוז זה מזה.
- קביעת המענק השנתי לחברי ההנהלה הממונים על פונקציות הבקרה והפיקוח תהיה בכל מקרה כפופה לאישור הדירקטוריון (וכל ועדה של הדירקטוריון כנדרש על-פי דין).
- המענק השנתי החיובי של חבר הנהלה כאמור, לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-13 משכורות של חבר ההנהלה, ואילו המענק השנתי השלילי של חבר ההנהלה, לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-8 משכורות של חבר ההנהלה. בכל מקרה לא תעמוד בחשבון המענק של חבר הנהלה יתרה שלילית בסכום העולה על 3 משכורות של חבר ההנהלה.
- בהתאם להוראות תוכנית 2014 המענק השנתי של כל חבר הנהלה בפונקציות הבקרה והפיקוח יהיה מורכב מהסכומים הבאים:
- (4) בשנה שבה הפרש התשואה בפועל אינו שלילי, יחושב תקציב המענק המייצג לחברי ההנהלה בפונקציות הבקרה והפיקוח בהתאם להפרש התשואה בפועל, ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הממוצע ומשכורת ממוצעת של חבר הנהלה. בשנה שבה אין הפרש תשואה בפועל, זכאי חבר ההנהלה בפונקציות הבקרה והפיקוח למענק בסיס ("מענק הבסיס"). בשנה שבה הפרש התשואה בפועל חיובי, זכאי חבר ההנהלה בפונקציות הבקרה והפיקוח למענק לפי מדרגות עולות של הפרש התשואה בפועל באופן פרוגרסיבי החל מהפרש תשואה בפועל של 0.5% ועד לתקרה של 3%. התקציב המייצג לחבר הנהלה הממונה על פונקציות הבקרה והפיקוח בגין שנת מענק כלשהי, לא יעלה בכל מקרה על 2 מיליון ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע ביום 11 בפברואר 2014.
- (5) סכום נוסף (חיובי או שלילי) בהיקף של עד 20% מהתקציב המייצג לחבר הנהלה הממונה על פונקציות הבקרה והפיקוח ייקבע באופן יחסי לציון אישי שינתן לחבר ההנהלה על-פי עמידה ביעדי ביצוע ובתוכניות העבודה בגין שנת המענק, כך שאם יקבל חבר ההנהלה ציון אישי מקסימאלי יהיה זכאי לקבל סכום נוסף של 20% מהתקציב המייצג לחבר הנהלה הממונה על פונקציות הבקרה והפיקוח ואם יקבל ציון אישי מינימלי יופחת התקציב המייצג לחבר הנהלה הממונה על פונקציות הבקרה והפיקוח בעד 20%. אם יקבל חבר ההנהלה ציון בטווח שבין הציון המקסימאלי לציון המינימלי, אזי יקבל מענק באופן יחסי לציונו.
- המענק השנתי לחבר הנהלה הממונה על פונקציות הבקרה והפיקוח לא יעלה על הנמוך מבין: (א) 2.4 מיליון ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן הידוע ביום 11 בפברואר 2014; ו-(ב) עלות התגמול הקבוע של חבר ההנהלה לשנת המענק (במקרים מיוחדים רשאי הדירקטוריון לאשר מענק החורג מתקרה זו, עד ל-200% מהתגמול הקבוע).
- המענק השנתי לחברי ההנהלה כפוף להוראות תיקון 20 לחוק החברות והוראה A301, לרבות לגבי מרכיב שיקול הדעת בקביעת המענק.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

1.4. מנגנון התשלום - לפי תוכנית 2010 פריסת המענק השנתי והתשלום השנתי - בכל שנה ייוסף או יגרע סכום המענק השנתי (החיובי או השלילי) שנקבע בגין השנה הקודמת בחשבון המענק של כל חבר הנהלה ("ההפקדה השנתית") ויבוצע תשלום בסכום השווה ל-50% מהיתרה לחשבון המענק לאחר ההפקדה השנתית בגין השנה הקודמת (בהנחה שיתרת חשבון המענק הינה חיובית) ("התשלום השנתי"). במידה ובשנה מסוימת נוצר לבנק הפסד שנתי נקי או שנמצא הבנק בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים, התשלום השנתי הבא יבוצע רק לאחר פרסום דוחות כספיים שנתיים של הבנק (או על-פי החלטת הדירקטוריון דוחות כספיים רבעוניים) המציגים רווח נקי או כי פסקה החריגה המהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים, לפי העניין. בהתאם להוראות המעבר מתוכנית 2010 לתוכנית 2014, יתרה שתיוותר בחשבון המענקים בתום שנת המענק בה עבר מנהל להיות כפוף לתוכנית 2014, תשולם כך ש-50% ממנה ישולמו שנה לאחר תום שנת המעבר, והיתרה שנה לאחר מכן. התשלום האמור כפוף לתנאי ביחס להלימות ההון המפורט לעיל.

לפי תוכנית 2014, 50% מסך המענק השנתי של חברי הנהלה ישולם במזומן ו-50% מסך המענק השנתי יידחה ויפרס על-פני שלוש (3) שנים בדרך של הענקת יחידות RSU תלויות ביצועים, כמפורט להלן. על אף האמור בשנה בה התגמול המשתנה לחבר הנהלה אינו עולה על 1/6 (שישית) מהתגמול הקבוע לחבר הנהלה בשנת המענק, ישולם התגמול המשתנה כאמור בגין שנת המענק במלואו במזומן (100%). במקרה בו בדוחות הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו לפני מועד התשלום השנתי בשנה כלשהי ימצא הבנק בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון, לא יבוצע במועד המפורט לעיל התשלום בגין המענק השנתי, אלא רק לאחר פרסום דוחות כספיים שנתיים המציגים כי פסקה החריגה המהותית מיחסי הלימות ההון. ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים לקבוע שהתשלום האמור, יידחה גם כאשר קיימת חריגה שאינה מהותית מיחסי הלימות ההון.

1.5. סיום העסקה - לפי תוכנית 2010 בגין השנה בה חל יום סיום העסקה ייוסף או יגרע (לפי המקרה) בחשבון המענק החלק היחסי מהמענק השנתי (החיובי או השלילי) בגין אותה שנה.

בשנה שלאחר מכן, למעט במקרים מסוימים (כגון פטירה או אובדן כושר עבודה), חלף ביצוע התשלום השנתי יירכשו עבור חבר הנהלה (על-ידי נאמן שימונה לשם כך) מניות של הבנק בבורסה בסכום היתרה בחשבון המענק, לאחר ניכוי במקור של סכומי מס ההכנסה ותשלומי החובה האחרים החלים על-פי הדין, וכפוף לכך שסכום היתרה כאמור הינו חיובי. המניות שתירכשנה כאמור לעיל, תהיינה חסומות ולא ניתנות למכירה או העברה עד לחלוף תקופה של 24 חודשים מיום סיום העסקה. לפי תוכנית 2014, חבר הנהלה יהיה זכאי לחלק היחסי מהמענק השנתי בגין שנת המענק בה חל יום סיום העסקה, בהתאם לתקופת העסקתו בשנת המענק מתוך שנת המענק בכללותה (על בסיס חישוב יומי).

1.6. מענק בגין רווחים מיוחדים - לפי התוכנית, בגין שנה כלשהי בה נוצרים רווחים מיוחדים (כמוגדר בתוכנית) ייקבע סכום נוסף שייחוס לתקציב המייצג שנקבע לגבי כל קבוצת חברי הנהלה ("סכום התקציב הנוסף"). סכום התקציב הנוסף ייקבע על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון, ובכל מקרה לא יעלה בגין שנה מסוימת על סכום השווה ל-4 משכורות לחבר הנהלה. לפי תוכנית 2014, ייתכן באופן דומה גם מענק שלילי בגין הפסדים מיוחדים אשר יופחת מהתקציב המייצג.

1.7. לגבי חברי הנהלה בפונקציות הפיקוח והבקרה יתווסף למענק השנתי הממוצע לפי תוכנית 2010, או לתקציב המייצג לפי תוכנית 2014, של מנהלים אלה בגין שנת המענק בה נוצרו הרווחים המיוחדים, סכום השווה לסכום התקציב הנוסף. לפי תוכנית 2014, ייתכן באופן דומה גם מענק שלילי בגין הפסדים מיוחדים אשר יופחת מהתקציב המייצג.

1.8. לפי מדיניות התגמול של הבנק ותוכנית 2014, השבת סכומי המענק במקרה של תיקון דוחות כספיים - במקרה בו יתוקנו הדוחות הכספיים המבוקרים של הבנק בגין שנה כלשהי, באופן לפיו המנהל היה מקבל מענק שנתי בסכום אחר בהתבסס עליהם, ישיב המנהל לבנק את ההפרש בגין סכום המענק ובלבד שאם המנהל פרש מהבנק, חלפו לא יותר משלוש שנים ממועד סיום העסקתו.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

1.9. בהתאם לתוכנית תגמול 2014, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים להפחית עד 50% מהמענק השנתי של חבר הנהלה וזאת במקרים שמצבו הכספי או העסקי של הבנק יחייב זאת ו/או מטעמים הקשורים בתפקודו של חבר ההנהלה, ומטעמים שינומקו על ידיהם.

2. תגמול הוני - יחידות מניות חסומות (RSU)

למנהלי הבנק מוענקות יחידות מניות חסומות (Restricted Stock Units) ("יחידות RSU"), מכוח "בנק הפועלים בע"מ - תוכנית משנה להענקת יחידות מניות חסומות (RSU) למנהלים בכירים 2011" (כפי שתוקנה), שהינה יישום של הוראות מסוימות של תוכנית 2010 ושל תוכנית 2014 ומהווה חלק בלתי נפרד מהן. יחידות RSU הינן יחידות של מניות חסומות, אשר בהתקיים תנאי הבשלה מתאימים מממשות אוטומטית למניות רגילות של הבנק שתוחזקנה על-ידי הבנק כמניות רדומות, וזאת ללא תשלום מחיר מימוש כלשהו. יחידות ה-RSU מוקצות בהתאם למסלול רווח הון לפי סעיף 102(ב)(2) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961.

יחידות RSU לפי תוכנית תגמול 2010

2.1. הענקת יחידות RSU – בהתאם לתוכנית 2010, עד לשנת 2014 לכל חבר הנהלה הוענקו מספר יחידות RSU שאינן מותנות בהתבסס על התוצאה המתקבלת מחלוקת סכום ההטבה הקבוע בתוכנית (3.3 מיליון ש"ח לחבר הנהלה בדרגה הגבוהה ביותר כפי שהייתה באותו מועד (למעט מנכ"ל) בגין תקופת חוזה עבודה של שלוש שנים) במחיר הנעילה הממוצע של מניית הבנק ב-90 הימים האחרונים של השנה הקלנדרית שקדמה לשנה בה הוענקו יחידות ה-RSU. כמו-כן, בוצעה התאמה במקרה של חוזה עבודה לתקופה השונה מ-3 שנים. מועדי הבשלה – יחידות ה-RSU תבשלה בשלוש מנות שוות לאחר 12, 24 ו-36 חודשים בהתאמה ממועד תחילת ההסכם של חבר ההנהלה לגבי תוכנית 2010. מועדים אלה יותאמו לתקופת החוזה בפועל. בשנת 2015, יחידות RSU שהוענקו לפי תוכנית 2010 ולא הבשילו עד למועד שבו עבר המנהל להיות כפוף לתוכנית 2014 פקעו.

2.2. הענקת יחידות RSU מותנות – בהתאם לתוכנית 2010 לכל חבר הנהלה הוענקו מספר יחידות RSU מותנות (בהתאם לדרגתו של חבר ההנהלה, עד 60,000 יחידות RSU בגין תקופת חוזה עבודה של שלוש שנים לדרגה הגבוהה ביותר כפי שהייתה באותו מועד (למעט מנכ"ל) במועד תחילת חוזה העבודה של חבר ההנהלה בגין שלוש שנות חוזה העבודה של חבר ההנהלה בבנק. סמוך לאחר פרסום הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק בגין כל אחת משנות התוכנית, תבשיל כמות יחידות RSU מותנות, מתוך מנת יחידות ה-RSU המתייחסת לאותה שנה, אשר תחושב באופן יחסי בהתאם להשגת הפרש תשואה בפועל מעל מחיר ההון בשנת המענק הרלוונטית שבין 0.5% ל-2%, כך שבהפרש תשואה בפועל של 0.5% תבשיל כמות של רבע ממנת יחידות ה-RSU המותנות הרלוונטית לאותה שנת מענק ובהפרש תשואה בפועל של 2% תבשיל כל מנת יחידות ה-RSU המותנות הרלוונטית לאותה שנת מענק. אם בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק בגין שנה מסוימת נוצר לבנק הפסד נקי מפעולות רגילות, ו/או ימצא הבנק בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים, לא תבשלה יחידות ה-RSU המותנות בגין אותה שנת מענק ולא תוענקנה יחידות ה-RSU המוענקות בגין אותה שנת מענק, ויחידות ה-RSU המותנות בגין שנת המענק הרלוונטית תחולטנה. בשנת 2015, יחידות RSU שהוענקו לפי תוכנית 2010 ולא הבשילו עד למועד שבו עבר המנהל להיות כפוף לתוכנית 2014 פקעו.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

2.3 אופן ותמורת המימוש - בהתקיים כל התנאים למימוש יחידות ה-RSU, הן תמומשה באופן אוטומטי על-ידי הבנק למניות הבנק ותועברנה לידי הנאמן, ללא צורך בהודעה כלשהי מצד המנהל ובלבד ש: (א) במועד הבשלתן מחזיק הבנק במניות הרדומות שרכש לצורך התוכנית (ואשר תועברנה לידי הנאמן כאמור) לפחות במשך 18 חודשים ממועד רכישתן, וכפוף להוראות החלטת המיסוי שקיבל הבנק מרשות המסים בישראל בעניין זה, ו-(ב) אין מגבלות רגולטוריות אחרות (כגון הגבלות הקיימות בדיון על החזקת ניירות-ערך על-ידי מחזיקי רישיון ייעוץ השקעות) המגבילות את האפשרות של החזקת מניות הבנק על-ידי המנהל (או על-ידי הנאמן לטובתו) ("מועד המימוש"). אם לא יחזיק הבנק במועד ההבשלה של יחידות ה-RSU במניות המימוש לפחות 18 חודשים ממועד רכישתן על-ידי הבנק כאמור, או אם תתקיימה מגבלות רגולטוריות אחרות כאמור לעיל, יידחה מועד המימוש של יחידות ה-RSU עד לחלוף תקופת 18 החודשים האמורה או עד לתום תקופת החסימה, לפי המקרה.

2.4 תקופת חסימה לפי תוכנית 2010 - יחידות ה-RSU הרגילות בכל מנה תהיינה חסומות במשך תקופה נוספת של 12 חודשים ממועד ההבשלה של אותה מנה. יחידות ה-RSU המותנות תהיינה חסומות במשך תקופה של 4 שנים מתום שנת המענק הרלוונטית.

2.5 סיום העסקה - בסיום העסקתו של חבר ההנהלה בבנק יבוטלו יחידות ה-RSU שהוענקו לו לפי תוכנית 2010 ושטרם הבשילו באופן יחסי לתקופת העסקה.

2.6 חלוקת דיבידנד - במקרה בו יחלק הבנק דיבידנד בטרם מועד המימוש של יחידות ה-RSU, יהיה זכאי חבר ההנהלה לתשלום במזומן בסכום השווה (ברוטו) לסכום הדיבידנד שהיה משולם לחבר ההנהלה לו החזיק במועד חלוקת הדיבידנד במספר מניות רגילות של הבנק השווה למספר יחידות ה-RSU כאמור, בניכוי המס החל.

2.7 התאמות - התוכנית כוללת הוראות בדבר התאמות שיבוצעו במניות המימוש בעת שינויים בהון המניות של הבנק או בעת שינויים במבנה הבנק עקב מיזוג או מכירת הבנק.

יחידות RSU לפי תוכנית תגמול 2014

2.8 הענקת יחידות RSU (מותנות ביצועים) - בהתאם לתוכנית 2014, לכל חבר הנהלה מוענקות מספר יחידות RSU שמספרן שווה לתוצאת חלוקת סכום בגובה 50% מהמענק השנתי בגין שנת המענק (כמפורט בסעיפים 1.1 עד 1.4 לעיל), בממוצע שער הנעילה של מניית הבנק בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ ב-30 ימי המסחר שקדמו ליום פרסום הדוחות הכספיים של הבנק, המתייחסים לשנת המענק.

2.9 מועדי הבשלה ותנאי הבשלה - יחידות RSU תבשלנה בשלוש מנות שוות לאחר 12, 24 ו-36 חודשים בהתאמה ממועד תחילת השנה שלאחר שנת המענק. ביחס למנות ה-RSU בגין כל שנת מענק על פני 3 שנים, כמות יחידות ה-RSU שתבשיל מתוך כל מנת RSU כאמור בסוף כל שנת הבשלה, אם בכלל, תלויה בהפרש שבין התשואה בפועל למחיר ההון הנדרש (בהפרש תשואה בפועל שלילי של 5%- לא תהיה זכאות ל-RSU, בשנה בה הפרש התשואה בפועל השלילי הוא בין 2%- ל-5% - ימומש למניות חלק יחסי שיחושב על בסיס ליניארי ובלבד שהבנק לא נמצא באותה שנה בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים; ובשנה בה הפרש התשואה בפועל השלילי הוא לא נמוך מ-2%, תבשיל כל המנה השנתית הנדחית למניות, ובלבד שהבנק לא נמצא באותה שנה בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים).

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

2.10 אופן ותמורת המימוש - בהתקיים כל התנאים למימוש יחידות ה-RSU, הן תמומנה באופן אוטומטי על-ידי הבנק למניות הבנק ותועברנה לידי הנאמן, ללא צורך בהודעה כלשהי מצד המנהל ובלבד ש: (א) במועד הבשלתן מחזיק הבנק במניות הרדומות שרכש לצורך התוכנית (ואשר תועברנה לידי הנאמן כאמור) לפחות במשך 18 חודשים ממועד רכישתן, וכפוף להוראות החלטת המיסוי שקיבל הבנק מרשות המסים בישראל בעניין זה, ו-(ב) אין מגבלות רגולטוריות אחרות (כגון הגבלות הקיימות בדין על החזקת ניירות-ערך על-ידי מחזיקי רישיון יעוץ השקעות) המגבילות את האפשרות של החזקת מניות הבנק על-ידי המנהל (או על-ידי הנאמן לטובתו) ("מועד המימוש"). אם לא יחזיק הבנק במועד ההבשלה של יחידות ה-RSU במניות המימוש לפחות 18 חודשים ממועד רכישתן על-ידי הבנק כאמור, או אם תתקיימנה מגבלות רגולטוריות אחרות כאמור לעיל, יידחה מועד המימוש של יחידות ה-RSU עד לחלוף תקופת 18 החודשים האמורה או עד לתום תקופת החסימה, לפי המקרה.

2.11 חלוקת דיבידנד - במקרה בו יחלק הבנק דיבידנד בטרם מועד המימוש של יחידות ה-RSU, יהיה זכאי חבר ההנהלה לתשלום במזומן בסכום השווה (ברוטו) לסכום הדיבידנד שהיה משולם לחבר ההנהלה לו החזיק במועד חלוקת הדיבידנד במספר מניות גלילות של הבנק השווה למספר יחידות ה-RSU כאמור, בניכוי המס החל.

2.12 התאמות - התוכנית כוללת הוראות בדבר התאמות שיבוצעו במניות המימוש בעת שינויים בהון המניות של הבנק או בעת שינויים במבנה הבנק עקב מיזוג או מכירת הבנק.

(ב) המנהלים הבכירים

התוכנית יחולו גם ביחס למנהלים הבכירים של הבנק (שכאמור אינם נושאי משרה), וזאת על-פי עקרונות דומים לאלה המפורטים לעיל, אך בהיקפים שונים, לרבות בעניין זהות הגורמים הקובעים את היעדים והעמידה בהם, משקל כל אחד מהגורמים בחישוב הציון האישי למנהל הבכיר וזהות הגורם המאשר את חלוקת תקציב המענקים ואת המענק לכל מנהל. מענק הבסיס של המנהלים הבכירים אינו כפוף לציון שיוענק להם. בנוסף, למנהלים בכירים שהינם שליחי הבנק בחו"ל, תוענקה מניות פנטום חסומות במקום יחידות RSU, בתנאים דומים לתנאיהן של יחידות ה-RSU, אשר יסולקו במזומן.

(ג) יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק

התוכנית אומצה על-ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון באופן נפרד ביחס ליו"ר הדירקטוריון וביחס למנכ"ל הבנק. כאמור, התגמול ליו"ר הדירקטוריון של הבנק אושר גם באסיפה הכללית של הבנק. נכון לשנת 2015, יו"ר דירקטוריון הבנק ומנכ"ל הבנק כפופים לתוכנית תגמול 2010 בלבד.

1. מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים

1.1 קביעת תקציב המענק - בכל שנה יחושב תקציב המענק (בנפרד עבור כל מנהל), כדלקמן:

תקציב מענק חיובי - בשנת מענק שבה הפרש התשואה בפועל הינו חיובי, תקציב המענק יחושב בהתאם להפרש התשואה בפועל וההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הממוצע. חישוב תקציב המענק מבוצע באופן ליניארי בטווח שבין הפרש תשואה בפועל בשיעור של 0.5% ועד הפרש תשואה בפועל בשיעור של 4%.

תקציב מענק שלילי - בשנת מענק שבה הפרש התשואה בפועל הינו שלילי, תקציב המענק ייקבע כסכום שלילי ויחושב באופן ליניארי בטווח שבין הפרש תשואה בפועל שלילי בשיעור של 0.5% ועד הפרש תשואה בפועל שלילי בשיעור של 6.5%. למרות האמור, הדירקטוריון יהיה רשאי, בשל נסיבות חיצוניות מיוחדות, לאחר קבלת אישור ועדת התגמול, להקטין או לבטל את תקציב המענק השלילי בגין שנת מענק מסוימת.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

- 1.2. קביעת סכום המענק לכל מנהל בכל שנה ייקבע סכום המענק לכל מנהל מתוך תקציב המענק שלו בגין שנת המענק באופן בו 65% מתקציב המענק יוענקו/יגרעו (לפי המקרה) לכל מנהל, ועד 35% מתקציב המענק יוענקו/יגרעו (לפי המקרה) לכל מנהל על-פי שיקול דעת הדירקטוריון, אשר ייקבע בהתבסס על עמידת המנהל בגיבוש ו/או בקביעה ו/או בהובלת יישום תוכנית העבודה של הבנק כמו גם פיתוח, יישום, וקידום החזון והאסטרטגיה של הבנק לטווח הקצר והארוך.
- 1.3. תקרת המענק – המענק השנתי החיובי אשר ייוסף לחשבון המענק של מנהל בגין שנת מענק כלשהי, לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-4 מיליוני ש"ח. המענק השנתי השלילי אשר ייגרע מחשבון המענק של מנהל בגין שנת מענק כלשהי, לא יעלה בכל מקרה על סכום השווה ל-3.3 מיליוני ש"ח. למרות האמור לעיל, בכל מקרה לא תעמוד בחשבון המענק של מנהל יתרה שלילית בסכום העולה על 1.3 מיליוני ש"ח.
- 1.4. מנגנון התשלום – פריסת המענק השנתי והתשלום השנתי ייעשו בדומה לאמור בסעיף ו(א) 1.4 לעיל ביחס לתוכנית חברי ההנהלה (בשניים המחויבים), אלא שביחס לכל מנהל, בכל שנה יבוצע תשלום למנהל בסכום השווה ל-45% מהיתרה בחשבון המענק לאחר ההפקדה השנתית בגין השנה הקודמת.
- 1.5. מענק בגין רווחים מיוחדים – הדירקטוריון יהיה רשאי לקבוע, על-פי שיקול דעתו הבלעדי, בגין שנה כלשהי, מענק בגין רווחים מיוחדים, בסכום השווה לעד 8 משכורות של המנהל.
- 1.6. סיום העסקה – יחולו עקרונות דומים לאלה החלים לגבי סיום העסקה של חברי הנהלה כמוסבר לעיל.
- 2. מענק לרכישת מניות**
- בגין כל שנת מענק, יהיה זכאי המנהל למענק בסכום של 2 מיליוני ש"ח, אשר ישמש לרכישת מניות של הבנק עבור המנהל בבורסה (המענק לרכישת מניות) ובלבד שהתשואה בפועל בשנה בגינה ניתן המענק תהיה שווה לפחות למחיר ההון הנדרש (בשנת 2015 – 8.5%). המניות שתרכשנה עבור המנהל תהיינה חסומות לתקופה שתימנה החל מיום 1 בינואר של שנת רכישת המניות ועד לחלוף ארבע שנים מאותו מועד (בסעיף זה, "תקופת החסימה"). בנוסף לאמור לעיל, במקרים מסוימים תקופת החסימה תתארך, כמפורט בסעיף ו(א) 2.3 לעיל ביחס לתגמול לחברי ההנהלה. במקרה של סיום העסקה, בגין השנה בה חל סיום העסקה תירכשנה מניות הבנק בגין החלק היחסי של המענק לרכישת מניות בהתאם לתקופת העסקתו של המנהל מתוך אותה שנה.
- 3. תגמול הוני – יחידות מניות חסומות**
- 3.1. תנאי יחידות ה-RSU דומים להוראות החלות לגבי חברי ההנהלה, כמוסבר לעיל, למעט כמפורט להלן.
- 3.2. הענקת יחידות ה-RSU מותנות – לכל מנהל בנפרד, תוענקנה בגין כל שנה, מתוך כמות מקסימאלית אשר תהיה שווה ל: (א) 2 מיליוני ש"ח, חלקי (ב) מחיר הסגירה הממוצע של מניית הבנק בבורסה בשישים ימי המסחר האחרונים של השנה הרלוונטית, כמות יחידות ה-RSU מותנות אשר, כפוף לאמור מטה, תחושב באופן יחסי וליניארי בהתאם להשגת הפרש תשואה בפועל שבין 4% ל-6%, כך שבהפרש תשואה בפועל של 4% תוענקנה למנהל 1,250 יחידות ה-RSU מותנות ובהפרש תשואה בפועל של 6% תוענק כל כמות יחידות ה-RSU המותנות הרלוונטית לאותה שנת מענק ("יחידות ה-RSU המותנות").
- מתוך יחידות ה-RSU המותנות, 65% תוענקנה למנהל בכל מקרה, ועד 35% תוענקנה למנהל על-פי החלטת הדירקטוריון.
- יחידות ה-RSU המותנות תהיינה בשלות במועד הענקתן.
- 3.3. הפסד או חריגה מיחסי הלימות ההון – אם בדוחות הכספיים השנתיים של הבנק שפורסמו מיד לאחר מועד הבשלה של מנה רלוונטית נוצר לבנק הפסד נקי, ו/או ימצא הבנק בחריגה מהותית מיחסי הלימות ההון הנדרשים, תחולטנה יחידות ה-RSU ויחידות ה-RSU המותנות של אותה מנה.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

עד שנת 2015 הפרש התשואה בפועל לא עבר את הרף המינימלי ולכן יחידות ה-RSU המותנות לשנים אלו לא הוענקו.

4. הסכם העסקה - מנכ"ל הבנק

ביום 2 בספטמבר 2012 אושר על-ידי ועדת הביקורת ובימים 12 בספטמבר 2012, ו-18 באוקטובר 2012 אושר על-ידי דירקטוריון הבנק, הסכם ההעסקה עם מנכ"ל הבנק לתקופה של חמש שנים שתחילתה ביום 1 ינואר 2013. לפי הסכם ההעסקה, קיימת תקרה לתגמול הכולל לכל שנה משנות הסכם ההעסקה, כך שההוצאה שתירשם בספרי הבנק בגין כלל התגמול בשנה קלנדרית כלשהי לא תעלה על 11 מיליון ש"ח (צמוד למדד). הפחתת התגמול השנתי בגין הגבלה זו לא תעלה על סכום של 2 מיליון ש"ח לשנה. לפי הסכם ההעסקה תקופת חסימת המניות שתירכשנה בכספי המענק לרכישת מניות היא ארבע שנים.

5. הסכם העסקה - יו"ר דירקטוריון הבנק

ביום 2 בספטמבר 2012 אושר על-ידי ועדת הביקורת ובימים 12 בספטמבר 2012, ו-18 באוקטובר 2012 אושר על-ידי דירקטוריון הבנק, וכן ביום 25 באוקטובר 2012 אושר על-ידי האסיפה הכללית המיוחדת של בעלי מניות הבנק, הסכם העסקה עם יו"ר הדירקטוריון לתקופה של 5 שנים שתחילתה ביום 1 בינואר 2013. בהסכם ההעסקה קיימת תקרה לתגמול הכולל לכל שנה משנות הסכם ההעסקה, כך שההוצאה שתירשם בספרי הבנק בגין כלל התגמול בשנה קלנדרית כלשהי לא תעלה על 10 מיליון ש"ח (צמוד למדד). הפחתת התגמול השנתי בגין הגבלה זו לא תעלה על סכום של 2 מיליון ש"ח לשנה. לפי ההסכם תקופת חסימת המניות שתירכשנה בכספי המענק לרכישת מניות היא ארבע שנים. הגם שהסכם ההעסקה נעשה לחמש שנים, התגמול ההוני והמענקים שיו"ר הדירקטוריון זכאי לקבל מהתגמול הכולל לפי הסכם ההעסקה אושרו על-ידי האסיפה הכללית ל-3 השנים הראשונות בלבד, עד 31 בדצמבר 2015. לפי החלטת דירקטוריון הבנק מיום 18 באוקטובר 2012, התגמול ההוני והמענקים לשנים 2016-2017 יובאו לאישור נוסף של האסיפה הכללית לקראת סוף שנת 2015, אולם בעקבות התיקון להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי מיום 13 באוגוסט 2015 שעניינו, בין היתר, תגמול יו"ר הדירקטוריון בתאגיד בנקאי, התגמול ההוני והמענקים לשנים 2016-2017 לא יובאו לאישור האסיפה הכללית של הבנק. הבנק שוקד בימים אלה על התאמת מדיניות התגמול שלו לתיקון האמור.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ז. הטבות לעובדים

31 בדצמבר		
2014	2015	
פרישה מוקדמת ופיצויים		
**7,007	6,778	סכום ההתחייבות
** (4,219)	(4,098)	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
**2,788	2,680	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק אי ניצול ימי מחלה		
389	383	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
389	383	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק יובל		
37	37	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
37	37	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה		
621	589	סכום ההתחייבות
-	-	השווי ההוגן של נכסי התוכנית
621	589	עודף ההתחייבות על נכסי התוכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
סך-הכל		
**3,835	3,689	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תוכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות" **
55	51	* מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל

** הוצג מחדש.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה

(1) מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבויות בגין הטבה חזויה, נטו***

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
*3,463	3,798	מחויבויות בגין הטבה חזויה, נטו בתחילת התקופה
113	108	עלות שירות
107	112	עלות ריבית
121	(16)	הפסד אקטוארי (רווח)
1	(1)	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(362)	(349)	הטבות ששולמו
355	-	הוצאה בגין תוכנית התייעלות
*3,798	3,652	מחויבויות בגין הטבה חזויה, נטו בסוף התקופה
*3,641	3,489	מחויבויות בגין הטבה מצטברת, נטו בסוף התקופה

* הוצג מחדש.

** כולל הטבות לאחר פרישה, לרבות מענק מחלה אשר משולם במועד הפרישה.

*** הסכומים המוצגים הינם בנטו מנכסי תוכנית. לפירוט נוסף, ראה סעיף (4) להלן.

ב. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד

31 בדצמבר		
2014	2015	
-	-	סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים
*3,798	3,652	סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות

* הוצג מחדש.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)**ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)**

(1) מחויבויות ומצב המימון (המשך)

ג. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

31 בדצמבר		
2014	2015	
*258	530	הפסד אקטוארי נטו
325	4	התחייבות נטו בגין המעבר
*583	534	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

* הוצג מחדש.

ד. תוכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התוכנית

31 בדצמבר		
2014	2015	
*8,017	7,749	מחויבות בגין הטבה חזויה
*7,860	7,587	מחויבות בגין הטבה מצטברת
*(4,219)	(4,098)	שווי הוגן של נכסי התוכנית

* הוצג מחדש.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(2) הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
113	108	עלות שירות
107	112	עלות ריבית
		הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
12	33	הפסד אקטוארי נטו
355	-	אחר
587	253	סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תוכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
121	(16)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
*(12)	(33)	הפחתה של הפסד אקטוארי
1	-	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
*110	(49)	סך-הכל הוכר ברווח כולל אחר
587	253	סך עלות ההטבה נטו
*697	204	סך-הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר

* הוצג מחדש.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(2) הוצאה לתקופה (המשך)

ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2016 לפני השפעת המס

במיליוני ש"ח	
הפסד אקטוארי נטו	39
סך-הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר	39

(3) הנחות*

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

שיעור היוון	2015	2014	31 בדצמבר
שיעור עליית המדד	1.92%	1.96%	
שיעור גידול בתגמול	2.0%	2.0%	
	0.5%-7.5%	0.5%-7.5%	

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

שיעורי העזיבה – שיעורי העזיבה לפיצויים מוגדלים ולפרישה מוקדמת נקבעו בהתאם לניסיון הבנק תוך התחשבות בגיל העובד, במגדר, ושיעורי העזיבה המשקפים את ציפיות ההנהלה והחלטותיה בדבר פרישת עובדים בתנאים מועדפים, ומבוססים על מחקר שנערך בקרב עובדי הבנק, וכולל נתוני עזיבה החל משנת 1997. שיעורי העזיבה השוטפים עודכנו על-פי מחקר עזיבות של עובדי הבנק.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)**ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)**

(3) הנחות* (המשך)

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמדידת עלות ההטבה נטו

(המשך)

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר
2014	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2015
1.6%	2.4%	1.9%	1.7%	1.1%	1.6%	2.0%	1.8%	2.1%	שיעור היוון
0.5%-7.5%	0.5%-7.5%	0.5%-7.5%	0.5%-7.5%	0.5%-7.5%	0.5%-7.5%	0.5%-7.5%	0.5%-7.5%	0.5%-7.5%	שיעור גידול בתגמול

ב. השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קטון בנקודת אחוז אחת	גידול בנקודת אחוז אחת	קטון בנקודת אחוז אחת	גידול בנקודת אחוז אחת	קטון בנקודת אחוז אחת	גידול בנקודת אחוז אחת
31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר	31 בדצמבר
2014	2015	2014	2015	2014	2015
346	334	(279)	(282)	שיעור היוון	
41	41	(33)	(33)	שיעור עליית המדד	
(202)	(192)	186	183	שיעור עזיבה	
(175)	(179)	220	210	שיעור גידול בתגמול	

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

(4) נכסי תוכנית

התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי. חישוב זה מביא בחשבון, בין היתר, את ההסתברות לפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים בכל אחד מהמסלולים הרלוונטיים (פיצויים בשיעורים מוגדלים או פנסיה מוקדמת), את סכומי ההתחייבות בעת הפרישה ואת שווי היעודות באותו מועד. בנוסף, לאור הסכמי העבודה הקיימים בבנק ומהות הסכמי הפרישה בבנק, חשיפת הבנק לשינויים (חיוביים או שליליים) בשווי היעודות, הינה מצומצמת לאור קיומו של סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, לפיו במקרה של עזיבת העובד, הגיעו לגיל הפרישה הקבוע בחוק, או יציאת העובד לפנסיה מוקדמת, הבנק אינו נדרש או נוהג לבצע השלמה ליעודות במקרים ששווין ירד או אינו מכסה את הגידול שחל בשכר. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין לעובדיו, מכוסה בעיקרה על-ידי יעודות אשר מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים.

ביאור 23 זכויות עובדים (המשך)

ח. תוכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

(4) נכסי תוכנית (המשך)

יתרות ההתחייבות לפיצויי פיטורין והיעודות לפיצויי פיטורין:

31 בדצמבר		
2014	2015	
4,008	3,902	התחייבות לפיצויים
(3,914)	(3,798)	יעודות לפיצויים
94	104	התחייבות נטו

יודגש, כי חשיפת ההתחייבות נטו של הבנק לשינויים בשווי היעודות משוקללת בהסתברות לפרישה במסלול פיצויים, אינה מהותית. כך לדוגמה, במקרה של ירידה בשיעור של 10% בשווי ההון של היעודות לפיצויים תגדל ההתחייבות נטו בסך של כ-20 מיליון ש"ח וזאת לאור העובדה שההסתברות לפרישה במסלול פיצויים מוגדלים נמוכה. היעודות לפיצויי פיטורין מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים. כ-45% מסך יתרות היעודה לפיצויי פיטורין מופקדות בקרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ (קג"מ). יתרת הסכומים מופקדים במספר רב של קופות גמל לפיצויי פיטורין, והכל בהתאם לבחירת העובדים.

ט. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

הפקדות בפועל		תחזית
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	**2016
*167	173	197

* הוצג מחדש.

** אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2016.

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	
2016	579
2017	288
2018	288
2019	270
2020	254
2021-2025	991
2026 ואילך	1,888
סך-הכל	4,558

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות**א. פרטים על עסקות תשלום מבוסס מניות**

להלן פירוט בדבר הסדרי התשלום מבוסס מניות שהיו קיימים בבנק במהלך התקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015:

(1) תגמול מבוסס מניות לעובדי הבנק:**א. תוכנית לעובדי הבנק 2010-2012**

ביום 30 בספטמבר 2009, אישר דירקטוריון הבנק כחלק מהסכם שכר שנחתם בין ארגון העובדים לבין הבנק, כי עובדי הבנק הקבועים ואלה הקשורים עמו בחוזה עבודה אישי (לא בכיר), יקבלו אופציות לרכישת מניות הבנק במחיר של 1 ש"ח לכל אופציה. כתבי האופציה האמורים הוקצו, ללא תמורה, בכל אחת מהשנים 2010-2012 בשלוש מנות ובהיקף כולל של כ-12.7 מיליון אופציות. לכל מנת אופציות תקופת הבשלה (Vesting) של ארבע שנים מתחילת השנה בה הוקצו האופציות וניתן יהיה לממש כל מנה במשך תקופה של שנה לאחר תום תקופת ההבשלה. כתבי האופציה יומרו למניות ממאגר מניות שירכוש הבנק למטרה זו. בחודש פברואר 2012 הסתיימה הקצאת כל כתבי האופציה מתוכנית זו. יתרת כתבי האופציה שהוקצו לעובדי הבנק לפי תוכנית זו וטרם מומשו ליום 31 בדצמבר 2015, מסתכמת ב-4,232,582 כתבי אופציה.

ב. תוכנית לעובדי הבנק 2013-2017

בהמשך להסכם השכר המתואר בביאור 23, ביום 6 במרץ 2013 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית להענקת מניות פנטום. על-פי התוכנית שאושרה תוענקה לעובדי הבנק ללא תמורה 22.5 מיליון מניות פנטום ללא מחיר מימוש. מניות הפנטום תוענקה בחמש מנות שנתיות שוות של 4.5 מיליון מניות פנטום כל אחת, החל משנת 2013. בהתאם, החל משנת 2013 ועד שנת 2017 מוענקות לעובדי הבנק 4.5 מיליון מניות פנטום בכל שנה. כל מניות הפנטום תמומשנה למזומן באופן אוטומטי על-ידי הבנק לאחר תקופת הבשלה של ארבע שנים מיום הענקתן של כל מנה. מניות הפנטום שהוקצו לעובדי הבנק לפי תוכנית זו וטרם מומשו או פקעו ליום 31 בדצמבר 2015, מסתכמת ב-21,791,138 מניות פנטום.

(2) יחידות מניות חסומות לפי תוכנית 2010 ולפי תוכנית 2014 הבנק מעניק לחברי ההנהלה והמנהלים הבכירים יחידות מניות חסומות (Restricted Stock Units) ("יחידות RSU") (לפרטים ראה ביאור 23(א)). יחידות RSU הינן יחידות של מניות חסומות, אשר בהתקיים תנאי הבשלה מתאימים ממומשות אוטומטית למניות רגילות של הבנק שמוחזקות על-ידי הבנק כמניות רדומות, וזאת ללא תשלום מחיר מימוש כלשהו. יחידות ה-RSU מוקצות בהתאם למסלול רווח הון לפי סעיף 102(ב) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961.

הענקת יחידות RSU לפי תוכנית 2010, בוצעה בהתאם לתנאי תוכנית 2010 בנוסף למענק השנתי והיא נחלקה להענקה של יחידות RSU רגילות ויחידות RSU מותנות ביצועים, כאשר הכמות המוקצית הייתה לפי תפקידו ודרגתו של המנהל. הענקת יחידות RSU לפי תוכנית 2014 היא בגובה 50% מהמענק השנתי (החלק הנדחה), כמפורט בסעיף 23(א). הבנק העניק למספר מנהלים בכירים שהינם שליחי הבנק בחו"ל, מניות פנטום ללא תמורה, בתנאים דומים לאלו של יחידות ה-RSU שהוענקו בהתאם להוראות תוכנית 2010, או תוכנית 2014, לפי המקרה.

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

(3) יחידות RSU ויחידות RSU מותנות ליו"ר דירקטוריון הבנק ולמנכ"ל הבנק

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 28 בפברואר 2012 הבנק העניק ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל הבנק, בהתאם לתוכנית 2010 133,332 יחידות RSU לכל מנהל בנפרד. יחידות ה-RSU הוענקו ללא תמורה. המניות שתבענה מיחידות ה-RSU שהבשילו תהיינה חסומות לשנה נוספת מתום תקופת ההבשלה הרלוונטית (ראה ביאור 24א' לעיל).
כחלק מהסכם ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק הוענקו יחידות RSU נוספות. לפרטים ראה ביאור 23 ו'ג).

ב. אומדן השווי ההוגן של המכשירים הונויים שהוענקו

1. כתבי אופציה לעובדי הבנק:

השווי ההוגן של כתבי האופציה אשר הוענקו לעובדי הבנק במסגרת תוכנית 2010-2012 נמדד עד למועד אישור הרכישה העצמית על-ידי הפיקוח על הבנקים, כהתחייבות וממועד זה, כמענק המסולק במכשירים הונויים.
השווי ההוגן חושב באמצעות מודל בלק ושוולס (Black-Scholes model). מועד המימוש הצפוי ששימש לצורך חישוב השווי ההוגן הינו תום תקופת ההבשלה, מאחר שעקב תוספת המימוש המזערית מחד, והעדר מנגנון התאמה לדיבידנד מאידך, סביר כי העובדים יטו לממש את האופציות בהקדם האפשרי על מנת לזכות בדיבידנד המחולק למניות.
פירוט של ההנחות המרכזיות ששימשו לאמידת השווי ההוגן של המענקים לעובדים:

אופציות המוענקות בשנת			
2010	2011	2012	
3.1%	3.4%	3.7%	ריבית חסרת סיכון ⁽¹⁾ (%)
3.1	4.1	5.1	אורך חיים צפוי (שנים)
39.3%	36.1%	35.0%	התנודתיות הצפויה ⁽²⁾ (%)
4.1%	4.6%	4.7%	תשואת דיבידנד למניה (%)
1	1	1	מחיר מימוש (ש"ח)
16.9	16.9	16.9	מחיר מניה ביום הענקיה (ש"ח)
13.9	13.1	12.4	שווי הוגן לכתב אופציה (ש"ח)

(1) ריבית חסרת סיכון נאמדה באמצעות עקום תשואה שקלי חזוי המבוסס על אגרות-חוב ממשלתיות שאינן צמודות.
(2) תנודתיות צפויה של המניה נאמדה באמצעות בחינת תנודתיות היסטורית של מחירים היומיים של המניה לאורך תקופה מקבילה לתקופת המענק.

2. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הונויים שהוענקו לבכירים:

השווי ההוגן של יחידות RSU ויחידות RSU מותנות אשר הוענקו ויסולקו במכשירים הונויים, שווה למחיר מניית הבנק ביום הענקתם, וזאת לאור העובדה שתוספת המימוש בגין שווה לאפס והן כוללות התאמות בגין חלוקת דיבידנדים. הבנק התאים את כמות יחידות RSU המותנות שצפוי שיובשלו, בהתאם לתחזית הפרש התשואה על עלות ההון.

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים:

1. עסקות תשלום מבוסס מניות מסוג אופציות למניות הבנק שהוענקו לעובדים:

31 בדצמבר					
2013		2014		2015	
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	מספר האופציות	ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	מספר האופציות
1	16,705,915	1	12,401,308	1	8,354,409
1	-	1	-	1	-
1	(74,994)	1	(44,347)	1	(28,710)
1	(4,229,613)	1	(4,002,552)	1	(4,093,117)
1	12,401,308	1	8,354,409	1	4,232,582

- (1) הממוצע משוקלל של השווי ההוגן של האופציות למניות שהוענקו בשנת 2012 במועד המדידה היה 12.38 ש"ח לכתב אופציה (בשנת 2011 - 13.09 ש"ח, בשנת 2010 - 13.90 ש"ח).
- (2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של האופציות למניות שמומשו במהלך השנה היה 19.17 ש"ח (בשנת 2014 - 19.43 ש"ח, בשנת 2013 - 17.90 ש"ח).
- (3) אופציות למניות הקיימות במחזור לתום השנה מחולקות לפי תחומים של מחירי מימוש*:

31 בדצמבר		
2013	2014	2015
1	1	1
12,401,308	8,354,409	4,232,582
1	1	1
2.0	1.5	1.0
-	-	-
1	1	1

* מחירי המימוש של כל האופציות שהונפקו במסגרת התוכניות הוא 1 ש"ח.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים (המשך):

2. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שהוענקו לבכירים ליום 31.12.15:

מספר יחידות									
מנהלים בכירים		חברי הנהלה		מנכ"ל		יו"ר		עובדים מרכזיים	
חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות
קיימות במחזור לתחילת השנה									
1,649,276	352,602	518,021	106,411	533,333	-	266,666	-	-	-
הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾									
-	525,402	-	169,992	-	-	-	-	-	74,871
חולטו במהלך השנה									
(102,022)	(50,838)	-	(7,233)	-	-	-	-	-	-
מומשו במהלך השנה ⁽²⁾									
(1,020,807)	(415,067)	(453,051)	(145,924)	(133,334)	-	(133,334)	-	-	(24,957)
פקעו במהלך השנה									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
קיימות במחזור לתום השנה ⁽³⁾									
526,447	412,099	64,970	123,246	399,999	-	133,332	-	-	49,914
(1) הממוצע משוקלל של השווי ההוגן של המניות שהוענקו במהלך השנה במועד המדידה בש"ח									
17.63	17.63	17.63	-	-	-	-	-	17.63	-
(2) הממוצע משוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של היחידות שמומשו במהלך השנה בש"ח									
19.94	19.92	18.27	18.27	18.27	-	18.27	-	20.10	-
(3) המניות הקיימות במחזור לתום השנה:									
תחום מחירי מימוש (בש"ח)									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
526,447	412,099	64,970	123,246	399,999	-	133,332	-	-	49,914
מספר המניות									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)									
0.38	1.43	0.50	1.46	1.00	-	0.50	-	-	1.50
ממוצע משוקלל של אורך החיים החוזי (בשנים)									
מזה ניתנות למימוש:									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מספר המניות									
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)									

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ג. פרטים נוספים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים (המשך):

2. עסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במכשירים הוניים שהוענקו לבכירים ליום 31.12.14:

מספר יחידות							
מנהלים בכירים		חברי הנהלה		מנכ"ל		יו"ר	
חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות	חסומות	מותנות
קיימות במחזור לתחילת השנה	3,556,202	823,224	2,078,199	510,752	666,667	400,000	-
הוענקו במהלך השנה ⁽¹⁾	89,116	21,200	-	-	-	-	-
חולטו במהלך השנה	(195,064)	(196,739)	(747,574)	(282,955)	-	-	-
מומשו במהלך השנה ⁽²⁾	(1,800,978)	(295,083)	(812,604)	(121,386)	(133,334)	(133,334)	-
פקעו במהלך השנה	-	-	-	-	-	-	-
קיימות במחזור לתום השנה ⁽³⁾	1,649,276	352,602	518,021	106,411	533,333	266,666	-
(1) הממוצע המשוקלל של השווי ההוגן של המניות שהוענקו במהלך השנה במועד המדידה בש"ח							
	18.61	-	-	-	-	-	-
(2) הממוצע המשוקלל של מחיר המניה במועד המימוש של היחידות שמומשו במהלך השנה בש"ח							
	19.58	-	19.42	-	20.00	20.00	-
(3) המניות הקיימות במחזור לתום השנה:							
תחום מחירי מימוש (בש"ח)							
	-	-	-	-	-	-	-
מספר המניות	1,649,276	352,602	518,021	106,411	533,333	266,666	-
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	-	-	-	-	-	-	-
ממוצע משוקלל של יתרת אורך החיים החוזי (בשנים)	0.84	1.21	0.73	1.09	1.50	0.50	-
מזה ניתנות למימוש:	-	-	-	-	-	-	-
מספר המניות							
ממוצע משוקלל של מחיר המימוש (בש"ח)	-	-	-	-	-	-	-

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 24 עסקות תשלום מבוסס מניות (המשך)

ד. התחייבויות הנובעות מעסקות תשלום מבוסס מניות המסולקות במזומן:

1. פרטים נוספים בדבר מניות פנטום שהוענקו לעובדים ליום 31 בדצמבר 2015:

תחום מחירי מימוש בשי"ח	-
מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו	21,791,138
מזה: ניתנים למימוש	-
ממוצע שנים לפקיעה	3

להלן פרטים נוספים בדבר מניות פנטום שהוענקו לעובדים ליום 31 בדצמבר 2014:

תחום מחירי מימוש בשי"ח	-
מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו	22,078,823
מזה: ניתנים למימוש	-
ממוצע שנים לפקיעה	4

2. פרטים נוספים בדבר מניות פנטום חסומות ומניות פנטום חסומות מותנות לבכירים המסולקות במזומן ליום 31.12.15:

סך-הכל	חסומות	מותנות
תחום מחירי מימוש בשי"ח	-	-
מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו	92,117	52,957
מזה: ניתנים למימוש	-	-
ממוצע שנים לפקיעה	0.95	2.98
	1.69	

להלן פרטים נוספים בדבר מניות פנטום חסומות ומניות פנטום חסומות מותנות לבכירים המסולקות במזומן ליום 31.12.14:

סך-הכל	חסומות	מותנות
תחום מחירי מימוש בשי"ח	-	-
מספר יחידות פנטום שהוענקו וטרם מומשו	172,111	37,957
מזה: ניתנים למימוש	-	-
ממוצע שנים לפקיעה	1.39	4.73
	2.00	

3. להלן פרטים נוספים בדבר סך ההתחייבות הנובעת מעסקות תשלום מבוסס מניות ובדבר השווי הפנימי של התחייבויות שבגינן

זכות הצד שכנגד למזומן הבשילה עד תום השנה:

ליום 31 בדצמבר	
2015	2014
במיליוני ש"ח	
סך ההתחייבויות הנובעות מעסקות תשלום מבוסס מניות	204
השווי הפנימי של התחייבויות שבגינן זכות הצד שכנגד למזומן	137
או לנכסים אחרים הבשילה עד תום השנה	3
	3

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות

א. הון המניות

31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015
מונפק ונפרע*		רשום	
הסכום בש"ח			
1,323,208,692	1,329,406,719	4,000,000,000	4,000,000,000

מניות רגילות, בנות 1 ש"ח ע.ב.

מניות רגילות, בנות 1 ש"ח ע.ב.

* ההון המונפק הינו לאחר הפחתת 7,970,392 מניות רגילות (31.12.14: 14,168,419 מניות רגילות) שנרכשו על-ידי הבנק, כפי שיפורט להלן. המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

ב. עסקות בהון התאגיד

הבנק, על-פי אישור המפקח על הבנקים, קיבל אישור לביצוע רכישה עצמית של 39,250,000 מניות רגילות של הבנק ("מניות אוצר") לצורכי תגמול של עובדי הבנק ומנהלים בכירים וזאת במסגרת תוכניות התגמול של הבנק. המניות משמשות כמאגר להמרת אופציות ויחידות RSU. ליום 31 בדצמבר 2015 מסתכמת יתרת המניות שנרכשו ב-25,153,853 מניות בעלות של כ-408 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר עסקות תשלום מבוסס מניות לעובדים, ראה ביאור 24 להלן.

ג. דיבידנד

דירקטוריון הבנק החליט ביום 10 ביולי 2013 לעדכן את מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. מדיניות חלוקת הדיבידנד שנקבעה על-ידי הדירקטוריון הנה לחלק עד 30% מהרווח הנקי הנובע מפעולות רגילות. מדיניות זו תהיה תקפה עד שהבנק יעמוד ביעדי ההון שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים ואומצו על-ידי הדירקטוריון.

תשלום דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק ולאחר שנתקבל אישור המפקח על הבנקים לחלוקת דיבידנד רבעונית החל משנת 2015 בגובה של 20% מהרווח הנקי, החליט דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר 2016 על חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון הרביעי של שנת 2015 בסך של כ-117 מיליון ש"ח המהווה 8.804 אגורות לכל מניה בת 1 ש"ח ע.ב. הדירקטוריון קבע את יום 8 במרץ 2016 כיום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד ואת יום 16 במרץ 2016 כיום התשלום.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

פרטים בדבר דיבידנד ששולם:

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה באגרות	דיבידנד ששולם במזומן במיליוני ש"ח
15.11.2015	09.12.2015	12.080	160
19.08.2015	08.09.2015	13.350	177
19.05.2015	10.06.2015	12.180	162
09.03.2015	31.03.2015	5.262	70
23.11.2014	15.12.2014	8.830	117
13.08.2014	03.09.2014	9.000	119
21.05.2014	12.06.2014	8.000	106
19.03.2014	10.04.2014	8.000	106

ד. הוראות באזל 3

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל 2 ו-3 כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 211-201 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות.

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר", וזאת, כדי לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל 3 ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן הזכויות שאינן מקנות שליטה שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי, מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2015 שיעור הניכויים מההון הפיקוחי עומד על 40% ותקרת המכשירים כהון פיקוחי עומדת על 70%.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. הלימות הון בנתוני המאוחד

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
31,482 ⁽¹⁾	33,246	הון עצמי רובד 1
1,954	1,709	הון רובד 1 נוסף
33,436 ⁽¹⁾	34,955	סך-הכל הון רובד 1
16,041	14,593	הון רובד 2
49,477 ⁽¹⁾	49,548	סך-הכל הון כולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
311,329 ⁽¹⁾	317,891	סיכון אשראי
5,269	4,562	סיכונים שוק
22,275	22,671	סיכון תפעולי
338,873 ⁽¹⁾	345,124	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
9.29% ⁽¹⁾	9.63%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
9.87% ⁽¹⁾	10.13%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.60% ⁽¹⁾	14.36%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.00% ⁽²⁾	9.07%⁽²⁾	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים
12.50% ⁽²⁾	12.57%⁽²⁾	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים

(1) כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 10. אם האימוץ היה מתבצע בשנת 2014, ליום 31 בדצמבר 2014 יחס הון עצמי רובד 1 היה 9.25% ויחס ההון הכולל היה 14.56%.

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 31 בדצמבר 2016 הינם 9%-12.5%, בהתאמה, והחל מיום 1 בינואר 2017 הינם 10%-13.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2%-13.7%, בהתאמה. ליתרת ההלוואות לדיוור, ראה ביאור 30.א(2).

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ה. הלימות הון בנתוני המאחד (המשך)

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	באחוזים
4. חברות בת משמעותיות		
ישראל		
*18.85%	19.94%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
*18.85%	19.94%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
*19.79%	20.96%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
⁽¹⁾ 9.00%	⁽¹⁾9.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים
⁽¹⁾ 12.50%	⁽¹⁾12.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים
בנק הפועלים שוויץ		
21.09%	24.11%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
21.09%	24.11%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
21.17%	24.20%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
11.20%	11.20%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית
באזל 2 ⁽²⁾		
בנק פוזיטיף		
17.51%	16.34%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
18.15%	17.10%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.00%	12.00%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית

- * יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה.
 (1) יחס ההון המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015.
 (2) בנק פוזיטיף אינו מיישם את הוראות באזל 3 ולכן הנתונים מוצגים לפי הוראות באזל 2.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

א. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
הון עצמי רובד 1		
31,611	33,219	סך ההון
(26) ⁽¹⁾	160	הבדלים בין סך ההון לבין הון עצמי רובד 1
31,585 ⁽¹⁾	33,379	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
		התאמות פיקוחיות וניכויים:
7	-	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
88 ⁽¹⁾	108	חסים נדחים לקבל
-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור
8	25	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
103 ⁽¹⁾	133	סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1
31,482 ⁽¹⁾	33,246	סך-הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 1 נוסף		
1,954	1,709	הון רובד 1 נוסף - מכשירים, לפני ניכויים
-	-	הון רובד 1 נוסף - סך-הכל ניכויים
1,954	1,709	סך-הכל הון רובד 1 נוסף, לאחר ניכויים
33,436 ⁽¹⁾	34,955	סך-הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 2		
12,204	10,678	הון רובד 2 - מכשירים, לפני ניכויים
3,837	3,915	הון רובד 2 - הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
16,041	14,593	סך הון רובד 2, לפני ניכויים
		ניכויים:
-	-	סך-הכל ניכויים - הון רובד 2
16,041	14,593	סך-הכל הון רובד 2
49,477 ⁽¹⁾	49,548	סך-הכל הון כולל

(1) כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבוונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 1ד.(1).

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ז. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר 2015		31 בדצמבר 2014
באחוזים		
יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת הוראות המעבר בהוראה 299	(1)9.50%	(1)8.97%
השפעת הוראות המעבר	(1)0.13%	(1)0.32%
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	9.63%	9.29%

(1) לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים. לפרטים נוספים ראה ביאור 1.10.

ח. הלוואות לדיור

הוראת ניהול בנקאי תקן 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" (להלן: "ההוראה") מאגדת את ההנחיות והמגבלות בנושא הלוואות לדיור למסמך מחייב אחד. ההוראה מגדירה מחדש את המונח "שיעור החזר מהכנסה". ההוראה קובעת כי לא תאושר ולא תבוצע הלוואה לדיור בשיעור החזר מההכנסה העולה על 50%. מקרה בו שיעור החזר מההכנסה עולה על 40%, יוקצה להלוואה משקל סיכון של 100%. בנוסף, ההוראה מגבילה את סכום ההלוואה המאפשר קבלת משקל סיכון מופחת לפי סעיף 72 להוראת ניהול בנקאי תקן 203 ל-5 מיליוני ש"ח. הלוואה שסכומה עולה על 5 מיליוני ש"ח תשוקלל ב-100%. כאשר סכום ההלוואה נמוך מ-5 מיליוני ש"ח, ניתן להפחית את משקל הסיכון בהתאם לאמור בסעיף 72 להוראה 203, בהתאם ליחס ה-LTV כפי שחושב במועד מתן ההלוואה.

כמו-כן, החל מיום 1 בינואר 2015, תאגידים בנקאיים רשאים להפחית את משקל הסיכון של 100% ביחס להלוואות ממונפות בריבית משתנה אשר ניתנו בין התאריכים 26 באוקטובר 2010 ועד ליום 31 בדצמבר 2012, ל-75%. ההשפעה הינה קיטון בנכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של כ-463 מיליון ש"ח, גידול ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-0.01% וגידול ביחס ההון הכולל של כ-0.02%.

ט. יעד הלימות הון

ביום 30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים חוזר בדבר יחסי הון מינימליים במסגרת היערכות ל"ישום הוראות באזל 3. בהתאם לחוזר, כל התאגידים הבנקאיים נדרשים לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, ידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. כמו-כן קבע המפקח, כי החל מיום 1 בינואר 2015 יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של כל התאגידים הבנקאיים על 12.5% וכי בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2017, יעמוד יחס ההון הכולל המינימלי של התאגידים הבנקאיים המשמעותיים במיוחד על 13.5%.

הבנק עונה להגדרת תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת. בהתאם להוראה זו ולהוראות המעבר לשנת 2014, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. ההשפעה הכוללת של הוראה זו, על בסיס יתרת ההלוואות לדיור לתאריך הדוחות הכספיים, נאמדת בכ-0.2%.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש על-ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 10.2% ו-13.7%, בהתאמה.

ביום 20 באפריל 2015 החליט דירקטוריון הבנק להגדיל את תכנון יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק באופן, שמיום 31 בדצמבר 2017 הוא יעמוד על 10.75%.

י. דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן: "החוזר"). החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין ו-203 במטרה להתאימן להמלצות ועדת באזל בכל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקות נגזרים סחירים בבורסה ועסקות מימון ניירות-ערך. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות. ההנחיות מסדירות, בין היתר, את סוגי החשיפות הבאים:

- חשיפות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לצד נגדי מרכזי. ככלל, לחשיפות אלה יש לייחס משקל סיכון של 2% (לעומת ערך חשיפה אפס ערב התיקון)
- חשיפות של תאגיד בנקאי ללקוח הפעיל בבורסה. על-פי התיקון יש לחשב את דרישת ההון לחשיפות אלה כאילו מדובר בעסקה דו-צדדית, לרבות הקצאת הון בגין סיכון CVA
- שיטת החישוב שהייתה נהוגה עד כה על-פי ההוראה - חישוב לפי כללי הבורסה - תבוטל
- חשיפות של תאגיד בנקאי לקוח הפועל באמצעות חבר מסלקה
- העברות של תאגיד בנקאי חבר מסלקה לקרן הסיכונים
- ביטחונות שהפקיד תאגיד בנקאי אצל חבר מסלקה או אצל צד נגדי מרכזי
- חשיפות לצד נגדי מרכזי שאינו כשיר ישוקללו בהתאם למשקל הסיכון הרלוונטי לצד הנגדי בעוד העברות לקרן סיכונים ישוקללו ב-1,250%.

האמור בחוזר יחול מיום 1 ביולי 2016, כאשר עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל-אביב כצד נגדי מרכזי כשיר. הבנק פועל לעדכן את אופן חישוב יחסי ההון ויחס המינוף בהתאם לעדכון ההוראה כאמור. כמו-כן הבנק בוחן את השפעת העדכון כאמור על תכנון ההון, יעדי ההון ויעד המינוף שלו.

ההוראות הנ"ל עשויות להעלות את דרישות ההון של הבנק בגין חשיפות כאמור, אם כי בשלב זה הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את ההשפעה מיישומה.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)**יא. התייעלות תפעולית**

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: "המכתב"). בהתאם למכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית על פני חמש שנים בקו ישר לעניין חישוב הלימות ההון.

יב. יחס מינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו-כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפה בגין נגזרים מחושבת בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203, והחשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 6%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי, אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

יחס המינוף של הבנק ושל חברות בנות משמעותיות בישראל מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 בדבר "יחס מינוף". יחס המינוף של חברות בנות בנקאיות בחו"ל מוצג בהתאם להוראות הרגולטוריות והיחסים הנדרשים בכל תחום שיפוט, ככל שקיימים.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יחס המינוף

31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח	
א. בנתוני המאוחד	
הון רובד 1	34,955
סך החשיפות	492,192
באחוזים	
יחס מינוף	7.10%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	6.00%
ב. חברות בת משמעותיות	
ישראלכרט	
יחס מינוף	12.11%
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים	5.00%
בנק הפועלים שוויץ*	
יחס מינוף	10.00%
בנק פוזיטיף	
יחס מינוף	12.60%
יחס מינוף מזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית	3.00%

* על-פי הרגולציה המקומית בשוויץ לא קיימת דרישת מינימום ליחס מינוף.

ג. יחס כיסוי הנזילות

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות" אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן הוגדרו תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים הבאים (המכונה). תזרים זה כולל, בין היתר, משיכה מסוימת של פיקדונות מסוגים שונים בהתאם למקדמים בתרחיש, ניצול מסוים של מסגרות אשראי שהבנק העמיד ועוד, בניכוי פירעונות במהלך החודש של אשראי שהבנק העמיד במקדמים מסוימים וכו'. הסיווגים של אגרות-החוב, סוגי הפיקדונות, סוגי המסגרות וכו' ומקדמיהם נקבעו בהוראה. בהתאם, שינויים בהיקף הנכסים הנזילים או בהרכבם, שינויים בהיקף הפיקדונות בכל אחד מסוגי הפיקדונות המוגדרים בהוראה, שינויים בהיקף מסגרות האשראי והערבויות מולן יש לשמור נזילות וכיוצא בזה יכולים להביא לשינוי היחס.

ביאור 25 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יג. יחס כיסוי הנזילות (המשך)

בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית נקבעה על 60% ותגדל ל-80% ביום 1 בינואר 2016 ול-100% ביום 1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. הדרישות חלות הן בסך המטבעות והן במטבע-חוץ בנפרד, הן ברמת התאגיד הבנקאי "סולו" והן ברמת המאוחד, וחישוב היחס מבוצע בהתאם. תאגיד בנקאי אשר אינו עומד ביחס נדרש לדווח באופן מיידי לפיקוח על הבנקים, ולאחר שלושה ימי חריגה להגיש תוכנית לעמידה בדרישה המזערית.

היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות. היחס במאוחד ובחברות בנקאיות עיקריות מחושב, בהתאם להוראות המעבר, מדי חודש, ומדווח כממוצע שלוש התצפיות החודשיות. חברות כרטיסי אשראי פטורות מחישוב עצמאי אך נכללות בנתוני המאוחד.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015 באחוזים	
א. בנתוני המאוחד⁽¹⁾	
יחס כיסוי נזילות	99%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים*	60%
ב. בנתוני הבנק⁽²⁾	
יחס כיסוי נזילות	92%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים*	60%
ג. חברות בת משמעותיות**	
בנק הפועלים שוויץ	
יחס כיסוי נזילות בהתאם לרגולציה המקומית	149%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית***	60%

* יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים יגדל באופן הדרגתי מ-60% ביום 1 באפריל 2015 ל-80% ביום 1 בינואר 2016 ועד לשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017 ואילך.

** בשלב זה, חברות כרטיסי האשראי לא נדרשות למלא את החוזר והן ממשכנה לעמוד בדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין 342. בהמשך, חברות כרטיסי האשראי ידרשו לעמוד במודל כמותי פיקוחי, אשר יותאם למאפייני הפעילות שלהן. כמו-כן, בנק פוזיטיף אינו כפוף בתורכיה להוראת יחס כיסוי נזילות.

*** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש בהתאם לרגולציה המקומית גדל ב-10% כל שנה עד לשיעור של 100% בשנת 2019.

(1) היחס במאוחד מחושב, בהתאם להוראות המעבר, מדי חודש, ומדווח כממוצע שלוש התצפיות החודשיות.

(2) היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב מדי יום, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התקשרות חוץ-מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגבייה⁽¹⁾ לסוף השנה

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
		יתרת האשראי מפקדונות לפי מידת גבייה ⁽²⁾ :
37	36	מטבע ישראלי לא-צמוד
3,009	2,164	מטבע ישראלי צמוד מדד
213	237	מטבע-חוץ
3,259	2,437	סך-הכל

(1) אשראים ופיקדונות מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).
(2) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 133 מיליוני ש"ח, (2014: 184 מיליוני ש"ח), לא נכללו בלוח זה.

תזרימים בגין עמלת גבייה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גבייה⁽¹⁾

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015							
סך-הכל	סך-הכל	מעל עד 20 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל שנה עד 3 שנים	עד שנה	
								במגזר הצמוד למדד⁽²⁾
164	118	1	8	26	29	35	19	תזרימים חוזיים עתידיים
								תזרימים עתידיים צפויים
								לאחר הערכת הנהלה
127	95	–	4	17	23	32	19	לפירעונות מוקדמים
								תזרימים צפויים מהוונים
								לאחר הערכת הנהלה
124	92	–	3	16	23	31	19	לפירעונות מוקדמים ⁽³⁾

מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
18	4	הלוואות מפקדונות לפי מידת הגבייה
10	7	הלוואות עומדות

(1) אשראים ופיקדונות מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלת גבייה (במקום מרווח).
(2) כולל מגזר מטבע-חוץ.
(3) ההיוון בוצע לפי שיעור 0.34% (2014: לפי שיעור 0.49%).

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות:

31 בדצמבר		
2014	2015	
240	363	(1) התחייבות לרכישת ניירות-ערך
45	7	(2) הקמה של בניינים וציוד ורכישתם
		(3) חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:
165	162	בשנה הראשונה
157	158	בשנה השנייה
144	152	בשנה השלישית
139	142	בשנה הרביעית
131	102	בשנה החמישית
578	506	מעל חמש שנים
1,314	1,222	סך-הכל דמי שכירות של בניינים וציוד

(4) פעילות מכירת אשראי

הטבלה שלהלן מסכמת את פעילות מכירת האשראי של הבנק:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
201	2	496	הערך בספרים של האשראי שנמכר
203	2	499	תמורה שהתקבלה במזומן
2	-	3	סך-הכל רווח נטו ממכירת אשראי

(5) הבנק ערב כלפי חלק מעמיתי קופות הגמל שנוהלו על ידו בעבר ונמכרו לחברות ביטוח ובתי השקעות לשלם במועד הזכאות לפחות את סכום תקבולי הקרן הנומינליים בחשבון העמית בניכוי סכומים המותרים על-פי החוק לכיסוי הוצאות הקופה, ניכוי מס וכן כל סכום שהקופה מחויבת להחזיר למעבידיו של העמית, והכל בהתאם לנאמר בסעיף הרלוונטי בתקנון ההתאגדות המאושר של כל קופה. יתרת הסכומים הנומינליים בגינם הבנק ערב, הסתכמה לתאריך המאזן ב-2,113 מיליוני ש"ח ויתרת החשבונות של העמיתים הסתכמה לתאריך המאזן ב-8,876 מיליוני ש"ח. יודגש, כי "השווי ההוגן" של התחייבות הבנק בגין הערבויות האמורות ליום 31 בדצמבר 2015 אינו מהותי.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך):**

במסגרת מכירת הקופות הוסדר נושא ערבות הבנק מול כל אחד מהרוכשים של הקופות שהיתה בהם ערבות הבנק. לגבי קופות הגמל שנמכרו לחברות הביטוח ו/או לחברות שבשליטתן – הומחתה הערבות מיידית ביום מועד השלמת העסקה באישורו של הממונה על שוק ההון, בטוח וחסכון (להלן: "הממונה") והבנק אינו ערב עוד לעמיתיהן. לגבי קופות הגמל שנרכשו על-ידי בתי השקעות ואשר הייתה בהם ערבות הבנק – נקבע מתווה כדלקמן:

- במשך תקופה מוגבלת ועד לשנתיים הראשונות מיום מועד השלמת העסקה, הבנק ימשיך להיות ערב כלפי חלק מעמיתי קופות הגמל כפי שהיה כאשר הקופות היו בבעלותו.
 - לאחר סיומה של התקופה המוגבלת שנקבעה ימשיך הבנק לערוב לחלק מעמיתי קופות הגמל רק על היתרה הצבורה עד תום שבע שנים ממועד השלמת העסקה.
 - הרוכשים התחייבו להעביר בתום שבע שנים ממועד השלמת העסקה את ערבות הבנק למבטח או לגורם אחר שיאושר על-ידי הממונה באופן שהבנק יופטר באופן סופי ומוחלט מערבותו.
- בחלק מהסכמי המכירה בין הבנק לקופות הגמל קיימת התחייבות של קופות הגמל לשיפוי הבנק בגין ערבות הבנק, עד לסכום המצוין בהסכם.

תוקף הערבות של הבנק, על-פי ההסכמים, פג במהלך שנת 2014, למעט ביחס לעמיתי חלק מקופות הגמל שבניהול פסגות אשר כלפיהם ערבות הבנק תפוג ביום 30 ביוני 2016, יובהר כי מתווה הפעולה המתואר הוסדר באופן מפורט בכל אחד מההסכמים. בתקנוני הקופות נאמר כי כל עוד לא ניתן אישור הממונה להחלפת ערבות הבנק או המחאתה, תיוותר ערבות הבנק כלפי חלק מעמיתי קופות הגמל לעמוד בתוקפה. ערבות הבנק כלפי חלק מעמיתי קופות הגמל שבניהול מיטב-דש הסתיימה ביום 20 ביולי 2015. **(6)** ביום 18 בפברואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, בהמלצת ועדת התגמול והדירקטוריון, את התחייבות הבנק לשפות דירקטורים ונושאי משרה בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין במתן כתבי השיפוי להם, וזאת לתקופה קצובה שתסתיים ביום 31 בדצמבר 2024, כפי שהמליצה ועדת הביקורת של דירקטוריון הבנק. התחייבות הבנק לפי כתבי השיפוי תחול גם ביחס לאירועים שאירעו טרם הענקתו וחידוש תוקפו.

נוסח כתב השיפוי לאותם נושאי המשרה הינו זהה מבחינת תנאיו, לנוסח כתב השיפוי הניתן ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק, לרבות מנכ"ל הבנק, אשר אושר באסיפה הכללית של הבנק ביום 3 בינואר 2012 (להלן: "האסיפה הכללית"), ואשר לבעלת השליטה בבנק אין עניין אישי במתן כתב השיפוי להם, כאשר למועד הדוח הם מחזיקים בכתבי שיפוי כאמור, שאינם קצובים בזמן. האסיפה הכללית של הבנק קבעה כי סכום השיפוי, שיעמיד הבנק, מכוח ההתחייבות כאמור, לכל נושאי המשרה בו, במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 25% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק, לפי דוחותיו הכספיים האחרונים, שפורסמו סמוך לפני מועד השיפוי בפועל. כמו-כן, הבנק התחייב לשפות חברות בנות לצורך קיום מגבלות ניהול בנקאי תקין (יחס הון לרכיבי סיכון ומגבלות חבות לווה בודד ואנשים קשורים) ולצורך קבלת פטור מיישום הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בדבר "מדידה והלימות הון". השיפוי יפקע מאליו, ללא צורך בפעולה כלשהי של מי מן הצדדים במועד בו הבנק יחדל להחזיק, בין בעצמו ובין באמצעות חברות שבבעלותו המלאה, בכל אמצעי השליטה בחברה.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך):**

(7) הפועלים הנפקות בע"מ, שהינה חברה מאוחדת ו"תאגיד עזר" כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 (להלן: "הפועלים הנפקות"), העוסקת בהנפקת כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב לציבור בהתאם לדוחות הצעת מדף המתפרסמים על-פי תשקיף מדף, לשם הפקדת תמורתם בבנק, התחייבה לשפות דירקטורים, נושאי משרה (להלן: "מקבלי השיפוי") בקשר לתשקיפים שונים שפרסמה פועלים הנפקות מאז שנת 1998 בגין חבות כספית שתוטל עליהם בשל פעולה שעשו בתוקף מתן השירותים על-ידיהם לחברה, ולגבי כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב שהונפקו החל משנת 2001 גם בגין חבות כספית שהוטלה עליהם לטובת אדם אחר על-פי פסק-דין, לרבות פסק-דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית-משפט ובגין הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך-דין, שיוציאו או שיחויבו בהן בידי בית-משפט בהליך שיוגש נגדם בידי החברה או בשמה או על-ידי אדם אחר, או באישום פלילי שממנו יזוכו, או באישום פלילי שבו יורשעו בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית, ולגבי כתבי התחייבות נדחים (סדרה ט'-טז) ושטרי הון נדחים (סדרה 1) שהונפקו על-פי תשקיפים מיום 21 בדצמבר 2005 ועד ליום 23 במאי 2011 גם לגבי הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר-טרחה עורך-דין, שהוציאו מקבלי השיפוי עקב חקירה או הליך שהתנהל נגדו בידי הרשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך, ואשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדם, ובלי שהוטלה עליהם חבות כספית כחלופה להליך פלילי, או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדם, אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית, כהגדרתם של מונחים אלה בחוק החברות התשנ"ט-1999, והכל במידה שהחבות הכספית ו/או ההוצאות לא יכוסו בפועל על-ידי פוליסת ביטוח. תקרת השיפוי נקבעה לכל מקבלי השיפוי במצטבר בסכום מירבי שלא יעלה על סכום המסגרת הכולל כפי שנקבע בכל תשקיף ותשקיף, ולגבי כתבי התחייבות נדחים (סדרה ט'-טז) בסכום מירבי שלא יעלה על 10% מסכום המסגרת הכולל שנקבע להנפקה על-פי התשקיף הנ"ל.

(8) מכוח הסכם קיימת התחייבות תלויה בין מסלקת הבורסה וחברי הבורסה לניירות-ערך בת"א בע"מ (וברהם הבנק), הדנה במתן שיפוי באופן הדדי בין החברים למסלקת הבורסה לשלם את הכסף, כולו או מקצתו, או את ניירות הערך הנסלקים, כולם או מקצתם, שאחד מחברי הבורסה חייב לשלם או למסור, וכן אם המסלקה שילמה את הכסף, שלא שולם כאמור, או רכשה את ניירות הערך הנסלקים שלא נמסרו ומסרה אותם למקבל המיועד, שהם מגיעים לו. חלקו של כל חבר בשיפוי הוא כיחס שבין המחזור הכספי של החבר לגבי המחזור הכספי הכולל של כל החברים האחראים לשלם למסלקה עקב ההפסד, במשך תקופה של 12 חודשים, המסתיימת ביום האחרון של החודש הקודם לחודש בו אירע המקרה שגרם להפסד.

(9) חברות מאוחדות של הבנק משמשות כנאמנות למחזיקי אגרות-חוב ונדרשות לעקוב אחר קיום תנאי אגרות-החוב על-פי התחייבויות החברות המנפיקות ועל-פי דין. כמו-כן, עוסקות החברות בשירותי נאמנות לטובת נהנים שונים בעלי כספים, זכויות ונכסים אחרים, להחזקתם ולניהולם על-פי הוראות בעליהם.

(10) (א) חברת ישראלכרט התחייבה לשפות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה כפי שיהיו מעת לעת. כתב השיפוי שאושר על-ידי האסיפה הכללית ביום 12 בפברואר 2012 באישור וועדת הביקורת והדירקטוריון, הותאם לשינויים בחקיקה. סכום השיפוי שתעמיד ישראלכרט מכוח ההתחייבות, לכל המבוטחים בחברה במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 30% מהונה לפי דוחותיה הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) הידועים לפני התשלום בפועל.

(ב) חברת פועלים אקספרס התחייבה לשפות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה כפי שיהיו מעת לעת. כתב השיפוי שאושר על-ידי האסיפה הכללית ביום 12 בפברואר 2012 באישור וועדת הביקורת והדירקטוריון, הותאם לשינויים בחקיקה. סכום השיפוי שתעמיד החברה מכוח ההתחייבות, לכל המבוטחים בחברה במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 50% מהונה לפי דוחותיה הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) הידועים לפני התשלום בפועל.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך):**

(ג) חברת יורופי התחייבה לשפות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בחברה כפי שיהיו מעת לעת. כתב השיפוי שאושר על-ידי האסיפה הכללית ביום 12 בפברואר 2012 באישור וועדת הביקורת והדירקטוריון, הותאם לשינויים בחקיקה. סכום השיפוי שתעמיד החברה מכוח ההתחייבות, לכל המבוססים בחברה במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 30% מהונה לפי דוחותיה הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) הידועים לפני התשלום בפועל.

(ד) על פי הסדר שבין חברת ישראלכרט וחברות כרטיסי האשראי לאומי קארד וכ.א.ל. שאושר על-ידי בית הדין להגבלים עסקיים ביום 7 במרץ 2012 (להלן: "ההסדר") החל מיום 1 ביולי 2013 עמלת המנפיק הממוצעת עמדה על 0.735% ומיום 1 ביולי 2014 ועד לסוף תקופת ההסדר (31 בדצמבר 2018) תעמוד עמלת המנפיק הממוצעת על 0.7%. ההסכם שנחתם בין הצדדים המפרט את תנאי הפעלת הממשק הטכני המשותף, הוגש לממונה לקבלת פטור מאישור הסדר כובל.

ג. תביעות משפטיות:

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילותה במהלך עסקיה הרגיל. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות.

סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים, שאפשרות התממשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible), מסתכם ליום 31 בדצמבר 2015 בכ-67 מיליוני ש"ח.

(א) להלן פירוט התביעות, לרבות הבקשות לאישור וניהולן כתובענות ייצוגיות, בסכומים מהותיים למועד הגשתן (סכומי התביעות המופיעים להלן הינם בהתאם לסכומים הנקובים בכתבי התביעות), אשר לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכוי תביעות אלו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשה הפרשה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים לכיסוי נזקים אפשריים עקב תביעות אלו:

1. בין בעלי השליטה לשעבר ב-JSC Ukrainian Innovation Bank (להלן: "המבקשים" ו-"JSB") בהתאמה לבין תרשיש החזקות והשקעות הפועלים בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק (להלן: "תרשיש"), והבנק מתקיים, לבקשת המבקשים, הליך בורות בפני ה-London Court of International Arbitration.

המבקשים טוענים, כי הבנק ותרשיש הפרו את התחייבותם על-פי הסכם מחדש דצמבר 2007 בין המבקשים לבין תרשיש (ותיקוניו לאחר מכן), לרכוש כ-75% מהון המניות JSB מדי המבקשים. המבקשים טוענים, כי נגרם להם נזק בסך כ-136 מיליון דולר בגין אי-השלמת העסקה, ונזק נוסף בגין אי-ביצוע הסכמי ייעוץ נלווים לעסקה.

הבנק ותרשיש דוחים את טענות המבקשים, בין היתר, משום שהעסקה הנ"ל לא יצאה בשעתו לפועל, לאחר שנגיד בנק ישראל ביטל, בחודש אוקטובר 2008, את ההיתר שהוא נתן לעסקה.

ביום 12 בפברואר 2016, נתנה החלטה בהליך הבוררות הדוחה את כל טענות המבקשים.

2. ביום 7 ביולי 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד מספר חברות כרטיסי אשראי ובתוכן חברת ישראלכרט בע"מ וחברת פועלים אקספרס בע"מ, שתיהן חברות בת של הבנק. סכום התביעה הייצוגית הועמד על סך של 200 מיליון ש"ח כנגד כל הנתבעות.

לטענת הנתבעים, האופן על פיו מבצעות המשיבות את ההמרה לש"ח של עסקות המבוצעות במטבע-חוץ אינו ראוי, מהווה עמלה נוספת שלא ניתן בגינה גילוי ראוי ללקוחות וכי בכך מפרות המשיבות הוראות חוק שונות.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. תביעות משפטיות (המשך):**

במהלך השנים, הוגשו על-ידי מבקשים שונים, מספר בקשות להכרה בתביעות כייצוגיות בנושאים הדומים לטענות דלעיל כנגד משיבים שונים ("הבקשות הנוספות") וכן הוגשו בקשות לאיחוד התיקים על-ידי חלק מהמבקשים. ביום 25 באוקטובר 2015 החליט בית המשפט לאחד את התביעה דנן עם חלק מהבקשות הנוספות וביניהן גם עם התביעה המפורטת בסעיף (ב) 8 להלן.

3. ביום 12 בינואר 2014 הוגשו נגד הבנק לבית המשפט המחוזי מרכז תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית. סכום התביעה הייצוגית הנקוב בכתב התביעה הוא 546 מיליוני ש"ח.

לטענת המבקשים, הבנק התקשר בהסדר עם קבוצת ישראלכרט להנפקת כרטיסי אשראי בנקאיים עבור לקוחותיו אלא שהתנאים שנקבעו באותו הסדר הובילו לכך שעמלת דמי הכרטיס המשולמת על-ידי לקוחות הבנק לקבוצת ישראלכרט היא הגבוהה ביותר ביחס לעמלות שמשלמים לקוחותיהם של בנקים אחרים שהתקשרו עם קבוצת ישראלכרט להנפקת כרטיסי אשראי בנקאיים. לטענת המבקשים, הבנק פועל בניגוד עניינים ומעדיף את אינטרס הבנק וקבוצת ישראלכרט על פני אינטרס לקוחות הבנק.

4. בשנת 2012 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית, נגד פסגות קופות-גמל ופנסיה בע"מ ("להלן: "פסגות") בתפקידה כמנהלת קופת-גמל גדיש, סכום התביעה הייצוגית הועמד על כ-3,840 מיליון ש"ח. הבקשה אושרה על-ידי בית המשפט. טענות המבקשת נוגעות לניהולם של כספים בחשבונות עמיתים שהלכו לעולמם. בין היתר היא טוענת, כי פסגות לא עושה די כדי לידע מוטבים על קיומה של הקופה, כי פסגות מערימה קשיים על מוטבים המבקשים לקבל מידע על הקופה וכן כי פסגות העלתה את דמי הניהול בחשבונות עמיתים שנפטרו ללא משלוח הודעה מוקדמת. פסגות הודיעה לבנק כי ככל שיתברר במהלך בירור התובענה כי יש עילות הנוגעות לאופן ניהול קופת גדיש עת נוהלה על-ידי גדיד פועלים בע"מ לשעבר גד-גמולים חברה לניהול קופות-גמל בע"מ, שהינה חברת בת של הבנק (להלן: "גדיד") בתקופה שקדמה ליום 24 במרץ 2008 (מועד השלמת מכירת זכויות הניהול של קופת הגמל גדיש על-ידי גד-גמולים לפסגות גמל), פסגות שומרת על זכויותיה לשיפוי מגדיד בערבות הבנק, בהתאם להסכם המכר שנחתם בין הצדדים.

5. ביום 21 בספטמבר 2011 הוגשו לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז נגד שלושה בנקים והבנק בתוכם (להלן: "הבנקים המשיבים") כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית. סכומה הכולל של התביעה כנגד כל הבנקים המשיבים הועמד על סכום של 927 מיליוני ש"ח ואילו חלקו של הבנק הועמד על סכום של 280 מיליוני ש"ח.

עילתה של התביעה, לטענת המבקשים, הינה בגביית יתר הנובעת, כביכול, מגבייה אסורה של "ריבית דריבית" בהלוואות לדיר שלקחו המבקשים מהבנקים המשיבים וכן מכך, שבחישובי הריבית מתעלמים הבנקים המשיבים מכך שהריבית כבר שולמה ושתשלומים קודמים פרעו גם חלק מהקרן.

עמדת המפקח על הבנקים שהוגשה לבקשת בית המשפט תמכה בעמדת הבנקים ולפיה, במקרה בו הריבית שנקבעה בהסכם ההלוואה לדיר נקבעה במונחים שנתיים וההלוואה נפרעת בתשלומים חודשיים יש לחלק את הריבית השנתית שנקבעה בהסכם ההלוואה ב-12.

ביום 16 באוגוסט 2015 ניתן פסק דין הדוחה את בקשת האישור. ביום 7 בדצמבר 2015 ערערו המבקשים על פסק הדין לבית המשפט העליון.

6. ביום 16 באוגוסט 2010 הוגשה ל-US Bankruptcy Court of the Southern District of New York (להלן: "Bankruptcy Court") תביעה נגד Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. חברת בת בבעלות מלאה של הבנק (להלן: "הפועלים שוויץ") ונגד אחרים. התובעת, Fairfield Sentry Ltd. באמצעות מפרקיה (להלן: "הקרן"), היא קרן שבה השקיעו לקוחות הפועלים שוויץ. תביעה זו תוקנה והורחבה. התביעה עומדת על סך של כ-27 מיליוני דולר ארצות-הברית.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. תביעות משפטיות (המשך):**

התביעה נגד הפועלים שוויץ היא אחת מתביעות דומות רבות שהקן הגישה, ושבהן נדרשים נתבעים שונים להשיב לקרן את כל הפדיונות שמשכו מהקן במהלך מספר שנים קודם לפירוקה (להלן: "תביעות Fairfield").

במהלך חודש ספטמבר 2011 התקבלה החלטה של בית המשפט ב-British Virgin Island (א"י הבתולה) (מקום התאגדותה של הקרן), לפיה הקרן קיבלה בשעתו תמורה נאותה עבור כספי הפדיונות שנמשכו ממנה. הערעור על ההחלטה בפני ה-Eastern Caribbean Court of Appeal נדחה. בקשת רשות ערעור של הקרן ל-Privy Council באנגליה נדחתה אף היא. בשלב זה, הדיון בתביעת Fairfield בפני ה-Bankruptcy Court מעוכב. כמו-כן, החליט בית המשפט הפדרלי בניו-יורק, בחודש ספטמבר 2011, כי ל-Bankruptcy Court אין סמכות עניינית לדון בתביעות Fairfield. עם זאת, בדיון בתביעת השבה דומה הקשורה לפרשת מיידוף, החליט בית המשפט הפדרלי בניו-יורק, בחודש ינואר 2013, כי ל-Bankruptcy Court יש סמכות להמליץ על ממצאים עובדתיים מוצעים ומסקנות משפטיות.

בנוסף לתביעה הנ"ל, הגיש ביום 29 במרץ 2012 עורך-דין אירווינג פיקרד, המפרק של Bernard L LLC Securities Investment Madoff (להלן: "מיידוף") תביעה נגד הבנק ונגד הפועלים שוויץ ל-Bankruptcy Court. התביעה היא בסכום של כ-27.5 מיליוני דולר ארצות-הברית, מתוך זה כ-26 מיליוני דולר נגד הפועלים שוויץ. בתביעה, נדרשים הנתבעים להשיב לקופת הפירוק של מיידוף, פדיונות שנמשכו מהקן ומקרן Kingate בתקופה שלפני חדלות הפירעון של מיידוף. המדובר בקרנות שבהן השקיעו בשעתם לקוחות הבנק ולקוחות הפועלים שוויץ, וקרנות אלה מצידן השקיעו כספן במיידוף.

יש לציין, כי חלק ניכר מהסכומים הנדרשים להשבה בתביעה זו (כ-22 מיליוני דולר מתוך 27.5 מיליוני דולר) חופפים לסכומים הנתבעים בתביעה שהגישה הקרן והמפורטת לעיל, ולפיכך נראה כי אין חשש לכפל תשלום בגין סכומים חופפים אלה.

7. ביום 1 באפריל 2007 הוגשה לביהמ"ש המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד שני בנקים והבנק בתוכם. הסכום הנקוב בכתב התביעה הוא כ-386 מיליוני ש"ח כנגד כל הנתבעים.

לטענת התובעים, עניינה של התביעה הוא בהפסד שנגרם להם וליתר חברי הקבוצה כתוצאה מכך שהנתבעים, שהינם חברי בורסה, גבו ממנהלי קרנות הנאמנות שלא כדין, עמלות ברוקראז' בשיעור גבוה מזה שהיה עליהם לגבות ובכך גרמו להגדלת העלויות הכלכליות, להקטנת שווי נכסי הקרן, להקטנת שווי כל יחידת השתתפות וכנגזרת של כל אלה, להקטנת הרווח (או הגדלת ההפסד) של כל משקיע.

8. ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד שלושה בנקים והבנק בתוכם (להלן: "הבנקים המשיבים"). סכום התביעה הייצוגית הנקוב בכתב התביעה כנגד כל הבנקים המשיבים ביחד הוא כ-5.6 מיליארד ש"ח. התובעים מציינים בתביעתם כי לפי שיטת חישוב אחרת, הסכום הנתבע הוא לפחות 5.2 מיליארד ש"ח. התובעים, המציגים עצמם כאזרחים המנהלים משקי בית אשר קיבלו אשראי מהבנקים המשיבים, טוענים בתביעתם, כי נגבו מהם תשלומי ריבית מוגזמים, ללא כל הצדקה כלכלית או מסחרית. כן טוענים התובעים כי שיעור הריבית נקבע תוך ניצול לרעה של מעמד הבנקים המשיבים בשוק הבנקאות למשקי בית, תוך הפחתת התחרות ופגיעה בציבור ו/או תוך יצירת הסדר כובל בניגוד לחוק. כן טוענים התובעים כי שיעור הריבית נקבע תוך הטעייתם לגבי המחיר המקובל לשרות האשראי למגזר משקי הבית בניגוד לחוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981. התובעים טוענים, כי בדרך זו נגרם נזק לתובעים ולשאר לקוחות הבנקים המשיבים המהווים את מגזר משקי הבית.

ביום 5 מאי 2014 איחד בית המשפט את הדיון בתיק זה עם הדיון בתביעה שמצוינת בסעיף 9 להלן.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. תביעות משפטיות (המשך):

בעקבות ערר שהוגש על קביעה לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 שפרסמה ביום 26 באפריל 2009 הממונה על הגבלים עסקיים שכותרתה "בעניין: הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע הנוגעת לעמלות" (להלן: "הקביעה") התקבל צו מוסכם שקיבל את אישורו של בית הדין להגבלים עסקיים. על-פי הצו המוסכם, הסכימו הבנקים לשלם פיצוי לאוצר המדינה וניתנה להם האפשרות לשלם סכום זה כפיצוי במסגרת הסכמי פשרה שיחתמו עם מבקשים בבקשות שונות לאישור תובענות ייצוגיות שהוגשו נגד הבנקים בעניינים הקשורים עם קביעת הממונה. כחלק מביצוע הצו המוסכם, הגישו בדצמבר 2014 הצדדים לתובענה המפורטת בסעיף 9 להלן, שכאמור הדיון בה אחד עם הדיון בתיק דנן, בקשה מוסכמת לאישור הסכם פשרה בתובענה, ולהחילו גם על התובענה דנן, על אף שבתובענה דנן לא הגיעו הצדדים לפשרה מוסכמת. טרם התקבלה החלטה בבקשה ובשאלה האם הסדר הפשרה המוצע יחול גם על התביעה דנן. נשקלת גם האפשרות שההליכים בתובענה זו ימשיכו בנפרד.

9. ביום 12 בספטמבר 2006 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד שלושה בנקים והבנק בתוכם (להלן: "הבנקים המשיבים"). סכום התביעה הנקוב בכתב התביעה כנגד כל הבנקים המשיבים יחדיו, הינו 7 מיליארד ש"ח, והתובעת מציינת כי היא שומרת לעצמה את הזכות לתקן את סכום התביעה. התובעת טוענת כי ניגבו ממנה על-ידי הבנק תשלומי ריבית מוגזמים ובלתי הגיוניים וכן תשלומים בגין תוספת סיכון, עמלות הקצאת אשראי ודמי ניהול בחשבון ח"ד עסקי שהיו אחידים לטענתה אצל כל הבנקים המשיבים. לטענת התובעת הבנק פעל בתיאום עם הנתבעים האחרים, תוך הסדר כובל ביניהם, וכי כתוצאה מאחידות שיעורי הריבית, נמנעה או הופחתה התחרות ביניהם, ובדרך זו גדל פער הריבית במגזר השקלי בעו"ש ויצר, לטענתה, רווחים ניכרים לבנקים המשיבים תוך שהוא מסב לציבור ולמשק נזקים. ביום 5 מאי 2014 איחד בית המשפט את הדיון בתיק זה עם הדיון בתובענה שמצוינת בסעיף 8 לעיל. כחלק מביצוע הצו המוסכם בקביעה בהגדרתה בסעיף 8 לעיל, הגישו הצדדים בדצמבר 2014 בקשה מוסכמת לאישור הסכם פשרה בתובענה, ולהחילו גם על התובענה המפורטת בסעיף 8 לעיל. הואיל והצדדים בתובענה המפורטת בסעיף 8 לעיל לא הגיעו לפשרה מוסכמת, ניתנה לבנקים המשיבים אורכה להחליט האם יאשרו את הסדר הפשרה בתובענה דנן גם מבלי שתוחל על התובענה שבסעיף 8 לעיל.

(ב) כמו-כן, תלויות ועומדות נגד קבוצת הבנק תביעות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, כמפורט להלן שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי הליכים משפטיים אלו ולפיכך לא בוצעה ביגום הפרשה:

1. ביום 11 בפברואר 2016 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד חמישה בנקים והבנק בתוכם (להלן: "הבנקים המשיבים"). סכום התביעה הנקוב בכתב התביעה כנגד כל הבנקים המשיבים יחדיו, הינו 219 מיליון ש"ח.

עניינה של הבקשה הוא לטענת המבקשת, בהפליה אסורה לכאורה מחמת גיל, בה נוהגים הבנקים המשיבים בקובעם תקרת גיל לקבלת הטבות לסטודנטים. לטענת המבקשת, הצטרפות לתוכניות ההטבות השונות של הבנקים המשיבים לסטודנטים, מותנית, בנוסף על היותו של המבקש להצטרף סטודנט, גם בכך שהוא משתייך לשכבת גיל מסוימת, המשתנה בין בנק לבנק. בכך לטענתה, מפרים הבנקים המשיבים את התיקון לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000 וכן את הוראות חוק הבנקאות שירות ללקוח (התשמ"א-1981).

2. ביום 23 באוגוסט 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד שני בנקים והבנק בתוכם. סכומה של התביעה הוערך על-ידי המבקשים בכ-160 מיליון ש"ח ולחילופין בכ-367 מיליון ש"ח, או אף למעלה מכך.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. תביעות משפטיות (המשך):**

לטענת המבקשים, המשיבים באמצעות יועצי השקעות מטעמם, נתנו ייעוץ השקעות ללקוחותיהם בקשר לרכישה ו/או למכירה של תעודות סל, מבלי שהיו בידיהם מערכות ממוכנות התומכות בהחלטת השקעה כזו, מה שמנע מיועצי ההשקעות להתאים את ההשקעה לצורכי ולרצון הלקוח, כמחויב על-פי הוראות הדין, תוך הפרת חובות האמון, הנאמנות והזהירות המוטלים עליהם מכח חוקים שונים וכן מכח הנחיות מפורשות של הרשות לניירות-ערך.

3. ביום 24 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. סכומה של התביעה הנקוב בכתב התביעה הינו כ-500 מיליון ש"ח. עניינה של הבקשה בטענה, כי לקוחות הבנק אשר היו או הינם זכאים לחסות תחת הגדרת "עסק קטן", קבוע בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008, שילמו עמלות שלא בהתאם לתעריפון החל על עסק קטן, ומבלי שהבנק ידע לקוחות אלו כי קיימת האפשרות לסווגם כעסק קטן.

4. ביום 16 ביוני 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד הבנק. סכומה של התביעה הנקוב בכתב התביעה הינו כ-225 מיליון ש"ח. המבקשים טוענים כי בתקופה הרלוונטית לתביעה (2008-2011), לא הייתה קבועה בתעריפון הבנק עמלת משיכת מזומן ממכשירי בנק אוטומטיים, אך למרות זאת חייב הבנק באותה תקופה את לקוחותיו, אשר ביצעו בפועל משיכה ממכשירים אוטומטיים, בעמלת משיכת מזומן (בסניפי הבנק או בסניפי בנקים אחרים).

5. ביום 30 במרץ 2015 הוגשו על-ידי שני מבקשים שונים שתי בקשות לאישור וניהול תביעה כתובענה ייצוגית כנגד חברת ישראל כרטיס בע"מ, שהינה חברת בת של הבנק (להלן: "ישראל כרטיס") הנוגעות למחיקת הכוכבים בתוכנית המתנות שהסתיימה לפני מספר שנים. האחת הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בסכום של כ-159 מיליון ש"ח, והשנייה הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז בסכום של כ-41 מיליון ש"ח. לטענת מבקשי האישור, ביטול התוכנית וזמן ההתארגנות שניתן ללקוחות ישראל כרטיס לצורך מימוש הנקודות הצבורות נעשו שלא כדין. באי כוח המבקשים בשתי התביעות הגיעו להסכמה בדבר שיתוף פעולה ביניהם וביום 29 בנובמבר 2015 הוגשה בקשת אישור מאוחדת ומתוקנת על-ידי כל המבקשים בסכום כולל של 162 מיליון ש"ח.

6. ביום 10 במרץ 2015 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד הבנק, נגד נושאי משרה בבנק ונגד אריסון השקעות בע"מ. התביעה אינה נוקבת בסכום.

עניינה של הבקשה בטענה, לפיה הבנק נמנע, בניגוד להוראות חוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968 והתקנות שהותקנו מכוחו, מלגלות לציבור המשקיעים מידע מהותי בקשר עם החקירה המתרחשת נגד הבנק ונגד חברת הבת, הפועלים שוויץ, על-ידי הרשויות בארצות-הברית. בין היתר נטען, כי המשיבים נמנעו מלפרסם כי בדוחותיו הכספיים של הבנק הופרשו סכומים בהיקף של מאות מיליוני ש"ח עקב חשיפתו לקנסות עתידיים בקשר עם החקירה, וכן לא גילו את גובה ההפרשות. עוד נטען, כי משקיעים שרכשו ניירות-ערך של הבנק לא היו מודעים למידע המהותי האמור וכן לעובדה כי המפקח על הבנקים הוא שכפה על הבנק להפריש סכומים אלו.

7. ביום 28 באפריל 2014 הוגשה לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית כנגד שלוש חברות כרטיסי אשראי ובתוכן חברת ישראל כרטיס בע"מ, שהינה חברת בת של הבנק (להלן: "ישראל כרטיס"). סכום התביעה הייצוגית הועמד על סך של כ-1.7 מיליארד ש"ח כנגד כל הנתבעות.

לטענת המבקשים, שלוש חברות כרטיסי האשראי הן צד להסדר כובל שלא קיבל אישור כנדרש על-פי הדין ולפיו בעסקאות דביט ו-Prepaid הן מעכבות אצלן שלא כדין כספים המגיעים לבתי עסק לאחר שהכסף נלקח כבר מחשבונו של מחזיק הכרטיס וכן, הן מחייבות את בתי העסק בעמלה בלתי ראויה עבור עסקאות אלו, שכן היא מחושבת על בסיס עמלה צולבת כנהוג בעסקאות בתשלום נדחה. כמו-כן נטען כי סעיפים בהסכם בית עסק הינם סעיפים מקפחים בחוזה אחיד.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)**ג. תביעות משפטיות (המשך):**

בחודש יולי 2015 אושרה בקשת הסתלקות שהוגשה על-ידי המבקשים ובית המשפט הורה לפרסם את דבר ההסתלקות ולאפשר לגורמים המעוניינים בכך להחליף את מבקשי רשות הייצוג. כן הורה בית המשפט על משלוח בקשת האישור ובקשת ההסתלקות ליועץ המשפטי לממשלה, למפקח על הבנקים ולממונה על הגבלים עסקיים.

ביום 17 באוקטובר 2015 הוגשו שתי בקשות למינוי מבקשים חליפיים ובאי כוח. בהתאם להוראת בית המשפט, הגישה כל אחת מהקבוצות מסמך המפרט את כישוריה ואת האופן בו כוונתה להמשיך ולנהל את התביעה. בית המשפט טרם החליט מי מבין הקבוצות תייצג בבקשת האישור וטרם הוגשה בקשת אישור מתוקנת.

8. ביום 28 באוגוסט 2013 הוגשו לבית המשפט המחוזי תל-אביב-יפו תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית נגד חמישה בנקים והבנק בתוכם וכן נגד המפקח על הבנקים, נגיד בנק ישראל והממונה על הגבלים עסקיים כמשיבים פורמליים. סכומה הכולל של התביעה כנגד כל הבנקים הועמד על סכום של כ-10.5 מיליארד ש"ח. המבקשים טענו, שהבנקים הנתבעים גובים שלא כדין וללא מתן גילוי נאות ללקוחות, עמלה הקשורה לפעילות של המרה ומשלוח של מטבע-חוץ. לטענתם, לקוח המבצע פעולת המרה של מטבע-חוץ, משלם בגין שירותי ההמרה עמלה נוספת על זו המפורטת בתעריפון הבנק, שהיא, כך נטען, ההפרש בין השער בו קונים הבנקים מטבע-חוץ בשוק הבינבנקאי לבין השער בו הם מוכרים מטבע-חוץ ללקוחות וזאת, ללא גילוי נאות ובניגוד לדין. כן נטען כי בפעילות זאת הבנקים המשיבים מקיימים ביניהם הסדר כובל.

לאחר הגשת התביעה המקורית תוקנה התביעה מספר פעמים לבקשת המבקשים וביום 4 בפברואר 2014 הוגשה בקשת אישור מתוקנת במסגרתה, בין היתר, הוספה טענה לפיה עסקות המרה של מטבע-חוץ לפי "שער הזמנה" הן "עסקות עתידיות" והבנק הפר לכאורה את הוראות הדין בקשר עם עסקות אלו, וכמו-כן תוקן סכום התביעה המקורית לסכום של כ-11 מיליארד ש"ח ("התובענה המתוקנת"). בהמשך, ביום 23 באפריל 2015, הגישו המבקשים בהתאם להחלטת בית המשפט, בקשה לאישור תובענה ייצוגית מתוקנת ומקוצרת ("הבקשה המקוצרת").

במהלך השנים, הוגשו על-ידי מבקשים שונים, מספר בקשות להכרה בתביעות כייצוגיות בנושאים הדומים לטענות דלעיל כנגד משיבים שונים ("הבקשות הנוספות") והוגשו בקשות לאיחוד תיקים על-ידי חלק מהמבקשים. ביום 25 באוקטובר 2015 החליט בית המשפט לאחד את הבקשה המקוצרת עם חלק מהבקשות הנוספות וביניהן גם התביעה המפורטת בסעיף (א) 2 לעיל.

ד. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

ביום 26 באפריל 2009 פרסמה הממונה על הגבלים עסקיים קביעה לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 שכוותרתה "בעניין: הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע הנוגעת לעמלות" (להלן: "הקביעה"). לפרטים ומידע אודות הקביעה ראה ביאור 19(11) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013. ביום 27 במרץ 2014 נחתם צו מוסכם בין הממונה על הגבלים עסקיים ובין חמשת הבנקים נשוא הקביעה, בו הגיעו הצדדים להסכמה כי הקביעה תבוטל וחמשת הבנקים הגדולים ישלמו לאוצר המדינה 70 מיליון ש"ח. חלקו של הבנק במסגרת הצו המוסכם הינו סך של כ-21.5 מיליון ש"ח. לבנקים ישנה אפשרות לשלם סכום זה כפיצוי במסגרת הסכמי פשרה עם מבקשים בבקשות שונות לאישור תובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד הבנקים בעניינים הקשורים עם קביעת הממונה.

ביום 15 ביוני 2014 אישר בית הדין להגבלים עסקיים את הצו המוסכם שהובא לאישורו על-ידי הממונה על הגבלים עסקיים. בית הדין דחה את ההתנגדויות לצו המוסכם וקיבל את עמדת הממונה על כל חלקיה.

הסכום שנקבע לתשלום בהסכם הפשרה עם הממונה על הגבלים עסקיים הועבר על-ידי הבנק לחשבון נאמנות ובמקביל מנהלים הבנקים משא ומתן עם המבקשים בבקשות שונות לאישור תובענות ייצוגיות שהוגשו כנגדם בעניינים הקשורים עם קביעת הממונה כדי להגיע עמם להסכמי פשרה.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ה. במהלך שנת 2011 מסרו רשויות שווייץ לבנק הפועלים (שווייץ) בע"מ (להלן: "הפועלים שווייץ"), כי כמה בנקים שווייצריים ובהם הפועלים שווייץ נחקרים על-ידי רשויות של ארצות-הברית, ככל הידוע בקשר עם חשד או חשש לסיוע ללקוחות אמריקאים בהעלמת מס מרשויות ארצות-הברית. לא נמסרו פרטים או נסיבות המתייחסים לפועלים שווייץ עצמו בקשר עם החקירה. לפי בקשת רשויות שווייץ, מסרו אותם בנקים מידע סטטיסטי אודות עסקיהם עם לקוחות אמריקאים לרשויות שווייץ, על מנת שיעבירו אותו לרשויות ארצות-הברית. במסגרת זו, מסר בנק הפועלים שווייץ במחצית השנייה של שנת 2011 מידע סטטיסטי לרשויות שווייץ, מבלי למסור פרטים מזהים על הלקוחות, כגון שמות לקוחות. הפועלים שווייץ שיתף וממשיך לשיתף פעולה עם רשויות שווייץ ופועל על-פי הוראות הדין החלות עליו.

ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם כי שלטונות ארצות-הברית ושווייץ הגיעו להסדר ("ההסדר השווייצרי"), לפיו בנקים שווייצריים אשר יבחרו להצטרף להסדר השווייצרי יועמדו בתנאים (ביניהם, תשלום קנס, מסירת מידע נרחב אודות החשבונות של לקוחותיהם האמריקאים, אודות כספים שהתקבלו מבנקים אחרים ועוד), לא יועמדו לדין בארצות-הברית בקשר עם עניינים המהווים חלק מהסדר זה. ההסדר השווייצרי מגדיר "קטגוריה 2" כקטגוריה שמתייחסת לבנקים שאינם נתונים לחקירה ושיכולים להצטרף להסדר ולחתום על הסכם אי העמדה לדין (Non-Prosecution Agreement). משרד המשפטים האמריקאי פרסם, כי ההסדר השווייצרי לא יחול על 14 בנקים שווייצריים, אשר לגבי פעילותם הינו מנהל חקירה. לפיכך, גם הפועלים שווייץ אינו נכלל בהסדר השווייצרי וביום 29 באוגוסט 2013 הודיע משרד המשפטים האמריקאי במכתב לבא כוחו של הפועלים שווייץ, כי הוא לא ייכלל בו בהיותו נתון לחקירה. במכתב האמור לא פורטו טענות או דרישות כלשהן.

מאז שנת 2011 ועד לתום שנת 2014, למעט מספר שיחות טלפון בין נציגי רשויות בארצות-הברית לבין נציגי הבנק ובאי כוחו בארצות-הברית, לא התקיימו פגישות או שיחות בין נציגי הרשויות בארצות-הברית ובין הבנק והפועלים שווייץ או באי כוחם, בהקשרים הנוגעים לחקירה כנגד הפועלים שווייץ ו/או לפעילות הבנקאית של גורמים אחרים בקבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

בתחילת שנת 2015 קיימו נציגי הבנק מספר פגישות עם נציגים של מחלקת השירותים הפיננסיים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services (DOJ) (ה-DOJ) וכן נפגשו עם נציגי ה-Federal Reserve (בניו-יורק, במסגרת זו, הודיעו הרשויות האמריקאיות לנציגי הבנק על חקירה המתנהלת נגד קבוצת הבנק ונמסרו צווי גילוי מסמכים ובקשות שונות למידע וחומרים. פניות נוספות לאיסוף ומסירת מידע וחומרים נוספים נתקבלו במרוצת שנת 2015 ובחודשים ינואר ופברואר 2016. הבנק, באמצעות נציגיו, מסר ומוסר ל-DOJ ול-NYDFS מידע וחומרים שונים בדבר פעילות קבוצת הבנק מול לקוחות אמריקאים. הבנק, באמצעות נציגיו, ממשיך לעמוד בקשר ולשתף עמם פעולה ונציגי הבנק צפויים להמשיך ולהיפגש עם נציגי הרשויות. במהלך התקופה שחלפה משנת 2011 נעזרת קבוצת הבנק ביועצים משפטיים חיצוניים מארצות-הברית, שווייץ וישראל ובוצעו בדיקות פנימיות בקשר לפעילות בנקאית מול לקוחות אמריקאים. הבנק ממשיך וצפוי להמשיך לערוך בדיקות פנימיות, בין השאר, על מנת להשלים את איסוף המידע והחומרים אשר נדרשו ונדרשים, מעת לעת, על-ידי הרשויות בארצות-הברית, ככל שהדבר ניתן ובגבולות הדין. הבנק מעריך שרוב החומר שהתבקש הבנק להעביר עד כה הועבר לרשויות האמריקאיות וניתן להניח שבמרוצת השנה יתקיימו איתן דיונים ביחס לחומרים.

ביום 27 בינואר 2016 הודיע משרד המשפטים האמריקאי כי נחתם ההסכם האחרון עם הבנקים הנמנים על קטגוריה 2 שבהסדר השווייצרי. בהודעתו ציין עוד משרד המשפטים האמריקאי כי בסך-הכל נחתמו כ-80 הסכמים עם בנקים שווייצריים בהתאם לקטגוריה 2 שבהסדר השווייצרי. מנעד השונות בין הבנקים השווייצריים, ההסכמים השונים שנחתמו ביניהם לבין משרד המשפטים האמריקאי והחייבים והקנסות שהושגו במסגרתם הוא רחב מאוד, כפי שניתן ללמוד מהפרסומים הפומביים של משרד המשפטים האמריקאי בהקשר זה. במרוצת הזמן חתם משרד המשפטים האמריקאי גם על הסדרים עם בנקים שאינם נמנים על קטגוריה 2. גם הסדרים אלה שונים זה מזה וגם ביחס אליהם ניתן פרסום פומבי על-ידי משרד המשפטים האמריקאי. חלק מבנקים אלה שילמו קנסות גם לרשויות אמריקאיות אחרות.

ביאור 26 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

בשלב זה, בשים לב לכך שנכון למועד הדיווח הרשויות האמריקאיות לא הפנו כנגד הבנק טענות קונקרטיות, בשים לב לכך שקבוצת הבנק אינה מנהלת משא ומתן עם הרשויות האמריקאיות ובשים לב לכך שלא ניתן ללמוד מזירה שווה בין ההסדרים שנחתמו בין בנקים שונים לבין משרד המשפטים האמריקאי כאמור לעיל (ובכלל זה אירועי ותוצאות בנק לאומי לישראל בע"מ בהקשר זה, השונים משל הבנק) וגם לאור חוות דעת משפטיות ואי הוודאות הנובעת מכל אלה, אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה. על אף האמור לעיל המפקח על הבנקים, לאחר שבחן את הנסיבות ומטעמי שמרנות חשבונאית, הורה לבנק במהלך 2014 לכלול בדוחות הכספיים הפרשה בגין האמור (שאלמלא הוראת המפקח על הבנקים לא הייתה נכללת בדוחות מהטעמים האמורים לעיל) ובהמשך הורה לתת לה גילוי בדוח השנתי לשנת 2014. לפיכך, הדוחות הכספיים כוללים הפרשה בסכום בשקלים חדשים השווה לכ- 50 מיליון דולר ארצות-הברית. על-פי הוראת המפקח על הבנקים חושב סכום ההפרשה הנ"ל על בסיס אומדן של הסכום שהיה כנראה על הפועלים שוויץ לשלם לשלטונות ארצות-הברית לפי הנוסחה הקבועה בהסדר השוויצרי, אילו היה נכלל הפועלים שוויץ בקטגוריה 2 שלפי ההסדר השוויצרי, זאת הגם שההפרשה האמורה מתייחסת לקבוצת הבנק בכללותה ואפשר שנכח אי הוודאות הקיימת, כאמור לעיל, שהתוצאות בסופו של דבר יהיו שונות באופן מהותי מסכום ההפרשה עליו הורה המפקח על הבנקים.

י. ביום 27 במאי 2015 פרסם משרד המשפטים האמריקאי את דבר קיומו של כתב אישום, שהוגש לבית המשפט הפדרלי בניו-יורק, נגד 14 בכירים בארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA), בקשר לחשדות לביצוע עבירות שוחד, תרמית ועבירות קשורות. על-פי האמור בכתב האישום, חלק מהנאשמים ניהלו חשבונות בקבוצת הבנק. בנסיבות אלה, מקיימת קבוצת הבנק בדיקות פנימיות בקשר עם חשבונות הנוגעים לחקירה. בחודש ספטמבר 2015 נודע לבנק, כי רשויות אמריקאיות חוקרות גם את מעורבותם של בנקים שונים, ובהם קבוצת הבנק, בנושא זה. הבנק מקיים מגעים עם רשויות אלה, משתף אתן פעולה בחקירה תוך המצאת מידע ומסמכים, בהתאם לדינים הרלוונטיים. בשלב מקדמי זה, אין ביכולתו של הבנק להעריך את היקף החשיפה בנושא זה.

ז. ישויות בעלות זכויות משתנות (VIE)

הבנק מספק קווי נזילות לגופי איגוח שבהם צדדים שלישיים משמשים כיוצרים. הקווים המסופקים על-ידי הבנק מהווים חלק קטן יחסית מסך קווי הנזילות של אותם גופי איגוח. הבנק אינו מספק חיזוקי אשראי לגופים אלו. סך קווי הנזילות המסופקים לגופי איגוח כאמור לעיל ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-195 מיליוני ש"ח (50 מיליוני דולר), בהשוואה ל-194 מיליוני ש"ח (50 מיליוני דולר) בסוף שנת 2014. עד ליום 31 בדצמבר 2015 לא בוצעה משיכה מאף אחד מהקווים האלו. בהתחשב בעובדה שבדרך כלל הבנק מספק חלק קטן יחסית מסך קווי הנזילות לגופי איגוח אלו ואינו מספק להם תמיכה מסוגים אחרים, הבנק קבע כי הוא אינו מחזיק בזכויות משתנות אשר הופכות אותו לנהנה העיקרי ב-VIE כלשהן של אותם גופי איגוח.

ביאור 27 שיעבודים

- (א)** אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על-ידי חברות מאוחדות, ליום 31 בדצמבר 2015, בסך כולל של 403.0 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014: 2.3 מיליארד ש"ח) מובטחים בעיקר על-ידי שיעבודים שוטפים על נכסי החברות.
- (ב)** ניירות-ערך במטבע-חוץ, המוחזקים על-ידי קבוצת הבנק בחי"ל, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2015 מסתכמת ב-2.8 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2014: 3.0 מיליארד ש"ח), משועבדים בעיקר להבטחת פיקדונות הציבור (באמצעות ה-FDIC) בהתאם להוראות הרשויות השלטוניות בארצות-הברית ובגין הלוואות מוניטריות שנתקבלו מבנקים מרכזיים באותן מדינות.
- (ג)** הבנק חבר במסלוקת היורוקליר שהינה מערכת סליקה לניירות-ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות-ערך באמצעות המסלוקה הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי שהעמיד מפעיל המסלוקה לטובת הבנק, שיעבד הבנק מזומנים וניירות-ערך שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-60 מיליון דולר (234 מיליון ש"ח). (31 בדצמבר 2014: כ-60 מיליון דולר (233 מיליון ש"ח)).
- (ד)** אגרות-חוב, שיתרתם ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-83 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014: 42 מיליון ש"ח), שועבדו להבטחת פיקדונות שנתקבלו במסגרת עסקות מכירה של נכסים בתנאי רכישה חוזרת (Repurchase Agreements).
- (ה)** הבנק חבר במסלוקת המעו"ף בע"מ ובמסלוקת הבורסה בע"מ. לצורך פעילות המסלוקות להבטחת עסקות שהבנק אחראי להן, שיעבד הבנק אגרות-חוב בחשבונות שנפתחו לשם כך במסלוקות הנ"ל.
- יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-6.6 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית 6.6 מיליארד ש"ח). יתרת אגרות-החוב המשועבדות ליום 31 בדצמבר 2014 הסתכמה ב-5.6 מיליארד ש"ח (יתרה מקסימלית 5.6 מיליארד ש"ח). בנוסף לביטחונות המפורטים לעיל, הבנק הפקיד ביטחונות במזומן בסך של 16 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014: 23 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלוקת הבורסה וסך של 168 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014: 255 מיליון ש"ח) לטובת קרן הסיכונים של מסלוקת המעו"ף. סכום הבטוחות שנדרשים חברי המסלוקות להפקיד מתעדכן מעת לעת על-פי תקנוני המסלוקות.
- (ו)** הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם בנקים בהסכמים מסוג CSA (Credit Support Annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים הנוצרים בין בנקים במסחר בנגזרים. על-פי ההסכמים, מבוצעת מדידה תקופתית של שווי מלאי העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש, אזי אותו צד יעביר לצד השני פיקדונות, על דרך שיעבוד, עד למועד המדידה הבא.
- ליום 31 בדצמבר 2015 העמידה קבוצת הבנק לטובת בנקים, פיקדונות בשווי של 693 מיליון דולר (31 בדצמבר 2014: 912 מיליון דולר).
- (ז)** בחודש יולי 2008 נחתם הסכם בין הבנק לבין בנק ישראל, במסגרתו התחייב בנק ישראל לתת לבנק מסגרת הלוואות עד לסך כולל של 1 מיליארד ש"ח, וזאת, לצורך מילוי התחייבויות הבנק כספק נזילות בש"ח של ה-CLS BANK INTERNATIONAL. כתנאי להעמדת הלוואות הבנק חתם על אגרת-חוב על-פיה שיעבד בשיעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחויבים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו לבנק מפעם לפעם מלקוחותיו, שהינם תאגידים, שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל (להלן: "הלקוחות החייבים") ואשר אינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים כלשהם שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בש"ח, שמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי לא עולה על 3 שנים, שניתנו ו/או שיינתנו על-ידי הבנק ללקוחות החייבים, וזאת, עד לסך כולל של 1.1 מיליארד ש"ח.

ביאור 27 שיעבודים (המשך)

(ח) המקורות של ניירות-ערך ליום 31 בדצמבר 2015 שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:

31.12.14	31.12.15	
		המקורות של ניירות-ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:
476	119	ניירות-ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר השימושים בניירות-ערך שהתקבלו כביטחון ובניירות-הערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת הקיזוזים:
42	83	ניירות-ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר פירוט ניירות-ערך אשר שועבדו למלווים:
714	266	ניירות-ערך זמינים למכירה

ניירות-ערך אלה הועמדו כביטחון למלווים אשר רשאים למכור או לשעבד אותם.

(ט) אגרות-החוב המשועבדות כמפורט לעיל, אשר המלווים אינם רשאים למוכרן או לשעבדן:

31.12.14	31.12.15	
8,672	9,463	תיק זמין למכירה

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2015					
סך-הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מכיות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
1. נגזרים מגדרים*					
3,306	-	-	3,306	-	-
חוזי Forward					
9,125	-	-	-	9,125	-
Swaps					
12,431	-	-	3,306	9,125	-
סך-הכל נגזרים מגדרים					
8,608	-	-	-	8,608	-
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
2. נגזרי ALM**,*					
11,027	-	-	-	11,027	-
חוזי Futures					
201,896	402	7	155,109	32,612	13,766
חוזי Forward					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
6	-	6	-	-	-
אופציות שנקנו					
חוזי אופציה אחרים:					
101,144	428	3,421	17,495	79,800	-
אופציות שנכתבו					
99,724	415	1,276	18,542	79,491	-
אופציות שנקנו					
447,079	-	9,893	46,139	384,505	6,542
Swaps					
860,876	1,245	14,603	237,285	587,435	20,308
סך-הכל נגזרי ALM					
190,539	-	-	-	184,958	5,581
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
3. נגזרים אחרים*					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
17,275	-	11,593	5,682	-	-
אופציות שנכתבו					
17,275	-	11,593	5,682	-	-
אופציות שנקנו					
135	-	-	-	135	-
Swaps					
34,685	-	23,186	11,364	135	-
סך-הכל נגזרים אחרים					
68	-	-	-	68	-
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
4. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט					
137	137	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב					
50	50	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב					
16,512	-	-	16,512	-	-
חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט					
924,691	1,432	37,789	268,467	596,695	20,308
סך-כל הסכום הנקוב					

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2014					
סך-הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מכיות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
1. נגזרים מגדרים*					
3,299	-	-	3,299	-	-
Forward חוזי					
9,069	-	-	-	9,069	-
Swaps					
12,368	-	-	3,299	9,069	-
סך-הכל נגזרים מגדרים					
5,871	-	-	-	5,871	-
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
2. נגזרי ALM**,*					
7,825	-	-	-	7,825	-
Futures חוזי					
287,307	404	1	164,525	109,136	13,241
Forward חוזי					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
201	-	-	201	-	-
אופציות שנכתבו					
979	-	-	979	-	-
אופציות שנקנו					
חוזי אופציה אחרים:					
81,700	241	3,101	32,872	45,486	-
אופציות שנכתבו					
75,410	281	833	31,274	43,022	-
אופציות שנקנו					
406,982	-	8,771	42,563	349,819	5,829
Swaps					
860,404	926	12,706	272,414	555,288	19,070
סך-הכל נגזרי ALM					
169,594	-	-	-	164,837	4,757
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
3. נגזרים אחרים*					
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה:					
20,951	-	18,228	2,723	-	-
אופציות שנכתבו					
20,973	-	18,250	2,723	-	-
אופציות שנקנו					
790	-	-	-	790	-
Swaps					
42,714	-	36,478	5,446	790	-
סך-הכל נגזרים אחרים					
71	-	-	-	71	-
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע					
4. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט					
136	136	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב					
50	50	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב					
16,707	-	-	16,707	-	-
חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט					
932,379	1,112	49,184	297,866	565,147	19,070
סך-כל הסכום הנקוב					

* למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

31 בדצמבר 2015					
סך-הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
1. נגזרים מגדרים*					
9	-	-	-	9	-
494	-	-	43	451	-
2. נגזרי ALM**,*					
11,964	94	160	3,475	7,765	470
12,506	95	155	3,732	7,928	596
3. נגזרים אחרים*					
820	-	722	98	-	-
820	-	722	98	-	-
4. נגזרי אשראי					
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב:					
4	4	-	-	-	-
12,797	98	882	3,573	7,774	470
-	-	-	-	-	-
12,797	98	882	3,573	7,774	470
(1) יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
(1) מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים***					
2,277	47	833	992	322	83
13,820	95	877	3,873	8,379	596
-	-	-	-	-	-
13,820	95	877	3,873	8,379	596
(2) יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
(2) מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים***					
2,433	35	802	1,402	194	-

* למעט נגזרי אשראי.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

*** לעניין זה הסדר התחשבות נטו, הינו הסדר העומד בתנאים המשפטיים והתפעוליים שניקבעו לעניין קיזוז בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בדבר מדידה והלימות הון.

(3) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 8 מיליוני ש"ח.

(4) מתוך זה שווי הוגן ברוטו שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 14 מיליוני ש"ח.

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2014					
סך-הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מכניות	חוזי מטבע-חוץ	חוזי ריבית	
				שקל-מדד	אחר
1. נגזרים מגזרים*					
107	-	-	98	9	-
565	-	-	114	451	-
2. נגזרי ALM**,*					
15,251	168	191	6,136	8,341	415
15,370	168	204	5,987	8,464	547
3. נגזרים אחרים*					
893	-	830	62	1	-
883	-	820	62	1	-
4. נגזרי אשראי					
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב:					
4	4	-	-	-	-
16,255	172	1,021	6,296	8,351	415
-	-	-	-	-	-
16,255	172	1,021	6,296	8,351	415
(1) יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים					
(1) מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים***					
4,199	127	872	2,756	333	111
16,818	168	1,024	6,163	8,916	547
-	-	-	-	-	-
16,818	168	1,024	6,163	8,916	547
(2) יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
(2) מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים***					
3,008	3	876	1,775	352	2

* למעט נגזרי אשראי.

** נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

*** לעניין זה הסדר התחשבות נטו, הינו הסדר העומד בתנאים המשפטיים והתפעוליים שניקבעו לעניין קיזוז בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בדבר מדידה והלימות הון.

(3) מתוך זה שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 11 מיליוני ש"ח.

(4) מתוך זה שווי הוגן ברוטו שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 41 מיליוני ש"ח.

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2015					
בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך-הכל
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾	462	6,784	1,697	-	3,854
12,797					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים	-	(6,081)	(1,502)	-	(1,257)
(8,840)					
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל	-	(455)	(116)	-	(571)
3,386					
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	462	248	79	-	2,597
3					
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	3	3,836	1,172	81	4,260
9,352					
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	465	10,620	2,869	81	8,114
22,149					
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾	462	7,856	2,376	70	3,056
13,820					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
מכשירים פיננסיים	-	(6,081)	(1,502)	-	(1,257)
(8,840)					
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	462	1,775	874	70	1,799
4,980					

31 בדצמבר 2014					
בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך-הכל
שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾	555	8,108	1,953	-	5,639
16,255					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים	-	(7,247)	(1,990)	-	(1,009)
(10,246)					
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל	-	(531)	-	(23)	(554)
5,455					
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	555	330	(37)	-	4,607
9,414					
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	-	3,768	1,107	75	4,464
25,669					
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	555	11,876	3,060	75	10,103
16,818					
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾	555	9,615	2,992	71	3,585
16,818					
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:					
מכשירים פיננסיים	-	(7,247)	(1,990)	-	(1,009)
(10,246)					
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	555	2,368	1,002	71	2,576
6,572					

- (1) מתוך זה, שווי הוגן ברוטו חיובי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 8 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 11 מיליוני ש"ח).
- (2) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
- (3) מתוך זה, שווי הוגן ברוטו שלילי של מכשירים נגזרים משובצים בסך של 14 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 41 מיליוני ש"ח).

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב):

31 בדצמבר 2015					
עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך-הכל	
1,672	3,981	11,276	3,379	20,308	חוזי ריבית
					שקל-מדד
91,116	211,961	179,854	113,764	596,695	אחר
168,343	53,158	32,696	14,270	268,467	חוזי מטבע-חוץ
24,815	8,224	4,348	402	37,789	חוזים בגין מניות
614	473	345	-	1,432	חוזי סחורות ואחרים (כולל נגזרי אשראי)
286,560	277,797	228,519	131,815	924,691	סך-הכל

31 בדצמבר 2014					
עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך-הכל	
376,462	212,223	225,329	118,365	932,379	סך-הכל

ה. מכשירים פיננסיים נגזרים - בקרת סיכונים

- (1)** הבנק מבצע עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, כחלק מניהול הסיכונים הפיננסיים (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות) וכן כשירות ללקוחותיו. הבנק מיעד מעת לעת חלק מהמכשירים הנגזרים כמכשירים מגדרים בגידורי שווי הוגן או גידורי תזרים מזומנים. המכשירים הנגזרים המגדרים נמדדים על-פי הכללים המפורטים בביאור 1(ה)6.
- (2)** סוגי העסקות העיקריים בהן הבנק פועל הינן:
- עסקות אקדמה (Forward)
 - חוזה בין שני צדדים, לרכישה ולמכירה של כמות מוגדרת של סחורות, מטבעות, ריביות או מכשירים פיננסיים אחרים (להלן: נכסי בסיס), שיבוצע בתאריך עתידי ובמחיר מוגדר מראש.
 - חוזים עתידיים (Futures)
 - חוזים עתידיים סחירים בבורסות, לרכישה או למכירה של כמות יחידות סטנדרטיות של נכסי בסיס, שיבוצעו בתאריך עתידי, ובמחיר מוגדר מראש.
 - עסקות החלפה (Swap)
 - חוזה להחליף במועד העסקה כמות מוגדרת של נכסי בסיס, עם התחייבות הדדית להחליף חזרה בתאריך עתידי את הפריטים שהוחלפו.
 - אופציות (Options)
 - חוזה המקנה, תמורת תשלום פרמיה, את הזכות לרכוש (Call) או למכור (Put) נכסי בסיס במחיר, בכמות ובזמן נקובים מראש.
 - עסקות למסירה מיידי (Spot)
 - עסקת חליפין בין שני מטבעות על-פי שער מוסכם מראש, לביצוע תוך יומיים.

ביאור 28 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

(3) הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים כרוכה במספר סיכונים, כמפורט להלן:

סיכון אשראי - סכום ההפסד המירבי לבנק אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי החוזה.

סיכון שוק - הסיכון הנוצר בשל התנודות בשווי המכשיר הפיננסי הנגזר, כתוצאה משינוי מחירי השוק, כגון: שערי חליפין, שיעורי ריבית, וכדומה.

סיכון נזילות - סיכון הנובע מכך שלא ניתן יהיה לסגור חשיפה במהירות על-ידי סילוקה במזומן או על-ידי יצירת חשיפה הפוכה.

סיכון תפעולי - הסיכון הנובע מתפעול שגוי של העסקות ממועד קשירתן ועד לסיום ההתחשבנות בגיבן, הן בשל טעויות אנוש והן כתוצאה מכשל מיכוני בתפעול.

סיכונים השוק וסיכונים הנזילות הנובעים מן הפעילות מנוהלים ונמדדים באופן שוטף במערכות מיכון ייעודיות הידועות בשווקים הבינלאומיים לתחומים אלה, כגון Algorithmics-I, Devon, Summit וכן במערכות מיכון אשר פותחו על-ידי הבנק.

סיכון האשראי הנובע מן העסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי לעסקות נמדד, בדרך כלל, על-ידי הפעלת מקדמים שמרניים על הסכומים הנומינליים של העסקות, וכן בגישת התרחישים.

הנושאים התפעוליים הנובעים מהפעילות נבדקים ומבוקרים באופן שוטף על-ידי יחידה ייעודית.

השימוש במכשירים נגזרים כחלק מניהול הפעילות השוטפת של הבנק (לא למסחר) מכוון להשגת יעדים ועמידה במגבלות כפי שאושרו על-ידי הדירקטוריון (חשיפות בסיס, ריבית ונזילות).

הבנק פועל במתכונת של מתן שירות מקיף ללקוחותיו להגנה ולהשקעה במכשירים פיננסיים נגזרים באמצעות חדרי העסקות.

הפעילות במכשירים פיננסיים בתחומי המסחר מיועדת לתת מענה לצורכי הלקוחות, תוך לקיחת סיכון מוגבל ומבוקר בהתאם להרשאות. ההרשאות לפעילות והסיכון נמדדים, לפי העניין, במונחים של רגישות לגורמי סיכון (כגון ווגא), של הפסד תיאורטי בתרחישים לרבות תרחיש קיצוני, במונחי VaR ומונחים של סכומים נומינליים.

במקרים מסוימים מכתוב הנוהל גם הגבלת ההפסד באמצעות הוראת STOP LOSS.

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות

כללי – המגזרים השונים והקריטריונים לשיוך לקוחות

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה באמצעות הבנק, חברות בנות, סניפים ונציגויות, בכל תחומי הבנקאות, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. כמו-כן, יש לבנק השקעות בחברות כלולות. הפעילות של קבוצת הבנק מנוהלת באמצעות שישה מגזרי פעילות עיקריים. החלוקה למגזרי הפעילות מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. מגזרי הפעילות מוצגים בהתאם למאפיינים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים.

קריטריונים לשיוך לקוחות למגזרים השונים:

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים לדוגמא, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם לבנקאות הפרטית או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

מגזר משקי הבית – מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית. לקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות אשר ההכנסה החודשית שלהם היא עד 9,000 ש"ח.

מגזר הבנקאות הפרטית – מספק מגוון שירותי בנקאות רב ערוצים ומתקדמים ומוצרים פיננסיים, לרבות שירותי ייעוץ בהשקעות, ללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי בינוני עד גבוה, בישראל ובחו"ל. לקוחות המשתייכים למגזר זה הינם לקוחות אשר הכנסתם החודשית גדולה מ-9,000 ש"ח ו/או מחזיקים השקעות בבנק בסכום העולה על 100,000 ש"ח. וכן לקוחות צעירים אשר הכנסתם החודשית גדולה מ-7,000 ש"ח, או מחזיקים השקעות בבנק בסכום העולה על 75,000 ש"ח.

מגזר העסקים הקטנים – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות שהאובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או שהאובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך האובליגו שלהם בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור המכירות שלהם נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

המגזר המסחרי – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי מחזור הכנסות מעל 30 מיליון ש"ח ועד 400 מיליון ש"ח לשנה, או בעלי אובליגו בבנק מעל 6 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח, וגם לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 10 מיליון ש"ח ועד לסך של 250 מיליון ש"ח. לגבי לקוחות בענף בנייה ונדל"ן, סך האובליגו הינו מעל 6 מיליון ש"ח ועד 200 מיליון ש"ח בבנק או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 10 מיליון ש"ח ועד לסך של 400 מיליון ש"ח.

המגזר העסקי – הלקוחות שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי מחזור הכנסות (מכירות) מעל 400 מיליון ש"ח ובעלי אובליגו בבנק העולה על 100 מיליון ש"ח, או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) הינו מעל 250 מיליון ש"ח. לגבי לקוחות בענף בנייה ונדל"ן, סך האובליגו הינו מעל 200 מיליון ש"ח בבנק, או לקוחות אשר האובליגו הכולל שלהם (בין מהבנק ובין ממלווים אחרים) עולה על 400 מיליון ש"ח.

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

מגזר ניהול פיננסי – אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, על פעילות הנוסטרו של הבנק, על פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), על הטיפול הכולל בחברות הניהול של קופות הגמל (למעט חברות הניהול של קופות הגמל שמנהלות בחברות ביטוח) ובקרנות הנאמנות, על הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסיים (בארץ ובחו"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק.

ניהול סיכוני השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסיים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, נגזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד.

אחרים והתאמות – כולל את כל הפעילויות האחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח. בנוסף, כולל המגזר פעילות בכרטיסי אשראי באחריות בבנקים אחרים, שאינם שייכים לקבוצת הבנק.

תוצאות הפעילות של חברות הבת העיקריות ושל שלוחות הבנק העיקריות בחו"ל שויכו למגזרי הפעילות באופן הבא:

תוצאות הפעילות של פועלים סהר בע"מ, פועלים שוקי הון – בית השקעות בע"מ, פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ ו-Hapoalim Securities U.S.A Inc. שויכו למגזר ניהול פיננסי.

לקוחות Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. – בנקאות פרטית; לקוחות סניפי ארצות-הברית – בנקאות פרטית; מגזר מסחרי ומגזר עסקי; בנק פוזיטיב והחברה הבת שלו, JSC Bank Pozitiv עד למועד מכירתה – משקי בית ובנקאות מסחרית; Banque Hapoalim (Luxembourg) S.A. – מגזר עסקי.

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו – כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן ההלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה; (3) ריבית סיטונאית לא-צמודה על ההון המשוקלל המחושב לצורך התשואה על ההון המיוחס למגזר, המחושב על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר; וכן את (4) עלות עודפת בגין גיוס כתבי התחייבות נדחים.

הוצאות בגין הפסדי אשראי – ההוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הכנסות מימון שאינן מריבית – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסוי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות – מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. הכנסות בגין שירותי מחשב אותם מעמיד הבנק לחיצוניים מיוחסות למגזר "אחרים והתאמות".

הוצאות תפעוליות ואחרות – ההוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. מחירי התקן נקבעים באופן הדומה לאופן קביעת מחירי ההעברה כמפורט לעיל. פערים הנוצרים מהפרשים בחישוב בין תחשיב ההוצאות בפועל של יחידות אשר אינן יחידות רווח לבין ההכנסה המיוחסת ליחידות אלו בהתאם למחירי התקן, מיוחסים כהכנסה או כהוצאה, לפי העניין, למגזר "אחרים והתאמות". כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

חויב על שירותים בינמגזריים – מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו או על-פי מחיר העברה בגין השירות אשר הועמד לרשות הלקוח. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחויב בעלויות אלו. מחירי ההעברה נקבעים על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישרין או בעקיפין מהשירות כאמור.

מסים על ההכנסה – ההפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי המנוטרל מהשפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל (המיוחסות למגזר ניהול פיננסי).

תשואה להון – מבטאת את היחס שבין הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של כל אחד מהמגזרים לבין ההון המוקצה למגזר. **הון מוקצה למגזר –** יתרת רכיבי הסיכון במגזר הרלוונטי, המייצגת את חלקו היחסי של כל מגזר בסך נכסי הסיכון של הקבוצה שחושבו לצורך יחס הלימות הון לפי הוראות באזל 3 (עד ליום 31 בדצמבר 2013 הבנק יישם את הוראות באזל 2, כאמור להלן), כאשר היא מוכפלת ביחס שבין ההון המשוקלל, כפי שחושב לצורך חישוב התשואה על ההון, לסך יתרת רכיבי הסיכון.

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות:

הכנסות ריבית, נטו:
מחיצוניים
בינמגזרי
הכנסות מימון שאינן מריבית
סך-הכל רווח מימוני, נטו
עמלות והכנסות אחרות
סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות
מחיצוניים
בינמגזרי
רווח לפני מסים
הפרשה למסים על הרווח
רווח לאחר מסים
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
תשואה להון ⁽¹⁾
יתרה ממוצעת של נכסים
מזה: השקעות בחברות כלולות
יתרה ממוצעת של התחייבויות
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות ⁽²⁾
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מספר משרות ממוצע
מרכיב הכנסות ריבית, נטו:
מרווח מפעילות מתן אשראי
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
אחר
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו:

(1) מחושב לפי הון שיוחס למגזר, על-פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל 3.
 (2) קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	אחרים והתאמות	סך-הכל
2,815	380	1,350	1,294	2,549	(503)	–	7,885
(613)	364	(88)	(293)	(852)	1,482	–	–
2	42	1	18	57	924	–	1,044
2,204	786	1,263	1,019	1,754	1,903	–	8,929
1,162	1,627	617	362	581	404	680	5,433
3,366	2,413	1,880	1,381	2,335	2,307	680	14,362
213	21	263	124	(143)	(3)	–	475
2,848	2,096	969	593	592	1,080	612	8,790
(181)	267	86	6	72	(218)	(32)	–
486	29	562	658	1,814	1,448	100	5,097
177	1	224	270	750	641	34	2,097
309	28	338	388	1,064	807	66	3,000
–	–	–	–	–	19	–	19
309	28	338	388	1,064	826	66	3,019
3	(1)	–	(8)	–	69	–	63
312	27	338	380	1,064	895	66	3,082
5.5%	0.8%	12.5%	7.3%	8.7%	34.8%	–	9.6%
74,918	40,045	31,271	39,164	87,676	138,455	7,974	419,503
–	–	–	–	–	139	–	139
39,892	131,521	33,806	27,875	40,853	113,583	498	388,028
60,172	36,411	28,954	55,671	130,910	27,514	3,208	342,840
2,842	56,913	3,730	2,193	1,329	102,347	–	169,354
2,002	129,524	8,437	14,016	161,797	517,951	–	833,727
–	1,093	–	–	–	–	–	1,093
4,678	3,020	1,620	1,074	670	784	549	12,395
2,105	466	1,215	974	1,644	2,681	–	9,085
85	277	49	31	35	(1,359)	–	(882)
12	1	(2)	(4)	18	(343)	–	(318)
2,202	744	1,262	1,001	1,697	979	–	7,885

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך):

הכנסות ריבית, נטו:
מחיצוניים
בינמגזרי
הכנסות מימון שאינן מריבית
סך-הכל רווח מימוני, נטו
עמלות והכנסות אחרות
סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות
מחיצוניים
בינמגזרי
רווח לפני מסים
הפרשה למסים על הרווח
רווח לאחר מסים
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
תשואה להון ⁽¹⁾
יתרה ממוצעת של נכסים
מזה: השקעות בחברות כלולות
יתרה ממוצעת של התחייבויות
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות ⁽²⁾
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מספר משרות ממוצע
מרכיב הכנסות ריבית, נטו:
מרווח מפעילות מתן אשראי
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
אחר
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו:

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.ד1.

** סווג מחדש.

(1) מחושב לפי הון שיוחס למגזר, על-פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל 3.

(2) קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014							
מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	אחרים והתאמות	סך-הכל
2,885	219	1,260	1,217	2,914	(727)	-	7,768
*(785)	648	(80)	(330)	*(1,140)	*1,687	-	-
2	35	-	9	78	792	-	916
*2,102	902	1,180	896	*1,852	*1,752	-	8,684
1,163	**1,618	602	329	586	**384	656	5,338
*3,265	**2,520	1,782	1,225	*2,438	**2,136	656	14,022
241	76	190	91	(177)	4	-	425
*2,857	*2,345	*1,058	*605	*665	*1,030	623	*9,183
(82)	225	97	9	71	(240)	(80)	-
*249	**,*(126)	*437	*520	*1,879	**,1,342	113	*4,414
*77	**,23	*162	*201	*736	**,482	32	*1,713
*172	**,*(149)	*275	*319	*1,143	**,860	81	*2,701
-	-	-	-	-	9	-	9
*172	**,*(149)	*275	*319	*1,143	**,869	81	*2,710
3	(1)	-	4	-	(3)	3	3
*175	**,*(150)	*275	*323	*1,143	**,866	81	*2,713
*3.3%	**,*(4.6%)	*11.5%	*7.5%	*9.4%	**,36.4%	-	*9.1%
69,322	36,647	27,822	32,477	87,417	*120,639	6,793	*381,117
-	-	-	-	-	136	-	136
37,214	123,259	30,091	22,583	33,878	*104,384	456	*351,865
57,093	35,702	26,044	46,912	132,373	25,978	2,684	326,786
2,866	57,607	4,217	2,559	3,137	90,601	-	160,987
1,987	118,065	7,830	13,263	161,695	504,054	-	806,894
-	882	-	-	-	-	-	882
4,977	3,144	1,656	1,109	696	823	559	12,964
1,871	423	1,074	840	1,677	3,766	-	9,651
197	421	99	36	37	(2,293)	-	(1,503)
*32	23	7	11	*60	*(513)	-	(380)
*2,100	867	1,180	887	*1,774	*960	-	7,768

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך):

הכנסות ריבית, נטו:
מחיצוניים
בינמגזרי
הכנסות מימון שאינן מריבית
סך-הכל רווח מימוני, נטו
עמלות והכנסות אחרות
סך ההכנסות
הוצאות בגין הפסדי אשראי
הוצאות תפעוליות ואחרות
מחיצוניים
בינמגזרי
רווח לפני מסים
הפרשה למסים על הרווח
רווח לאחר מסים
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
תשואה להון ⁽¹⁾
יתרה ממוצעת של נכסים
מזה: השקעות בחברות כלולות
יתרה ממוצעת של התחייבויות
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾
יתרה ממוצעת של נכסי קופות-גמל וקרנות נאמנות ⁽²⁾
יתרה ממוצעת של ניירות-ערך
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
מספר משרות ממוצע
מרכיב הכנסות ריבית, נטו:
מרווח מפעילות מתן אשראי
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
אחר
סך-הכל הכנסות ריבית, נטו:

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.ד1.
 (1) מחושב לפי הון שיוחס למגזר, על-פי רכיבי סיכון שיוחסו לו לפי הוראות באזל 2.
 (2) קופות-גמל המקבלות שירותי תפעול וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013							
מגזר משקי הבית	מגזר הבנקאות הפרטית	מגזר עסקים קטנים	המגזר המסחרי	המגזר העסקי	מגזר ניהול פיננסי	אחרים והתאמות	סך-הכל
3,381	(249)	1,252	1,210	3,871	(1,522)	-	7,943
(1,258)	*1,237	(144)	(397)	*(1,894)	*2,456	-	-
2	31	-	6	74	367	-	480
2,125	*1,019	1,108	819	*2,051	*1,301	-	8,423
1,194	1,478	648	333	598	358	632	5,241
3,319	*2,497	1,756	1,152	*2,649	*1,659	632	13,664
229	53	143	14	446	(11)	-	874
*2,939	*2,187	*1,095	*559	*615	959	687	*9,041
(68)	216	86	7	65	(202)	(104)	-
*219	*41	*432	*572	*1,523	*913	49	*3,749
*59	*6	*134	184	*495	*374	*13	*1,265
*160	*35	*298	*388	*1,028	*539	*36	*2,484
-	-	-	-	-	9	-	9
*160	*35	*298	*388	*1,028	*548	*36	*2,493
2	(1)	-	(11)	-	54	-	44
*162	*34	*298	*377	*1,028	*602	*36	*2,537
3.5%	*1.2%	*14.1%	10.4%	*8.7%	*30.2%	-	*9.3%
65,830	33,084	24,939	28,965	92,279	*122,691	6,835	*374,623
-	-	-	-	-	132	-	132
36,838	125,651	29,174	20,166	34,288	*100,563	855	*347,535
50,913	31,528	23,123	39,475	129,750	21,697	1,934	298,420
2,365	45,059	3,639	2,086	3,456	82,132	-	138,737
1,900	105,942	7,153	11,980	125,303	467,281	-	719,559
-	837	-	-	-	-	-	837
5,249	3,321	1,689	1,071	724	862	576	13,492
1,719	348	936	731	1,788	5,889	-	11,411
354	609	154	45	47	(4,140)	-	(2,931)
50	*31	18	37	*142	*(815)	-	(537)
2,123	*988	1,108	813	*1,977	*934	-	7,943

ביאור 29 מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על אזורים גיאוגרפיים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
סך נכסים		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק			הכנסות ⁽²⁾			
*343,257	370,903	*2,369	*2,605	2,989	12,458	12,721	13,220	ישראל
40,262	36,874	105	62	63	522	604	573	צפון אמריקה
24,366	23,720	66	45	26	683	693	566	אירופה
148	141	(3)	1	4	1	4	3	אחר
64,776	60,735	168	108	93	1,206	1,301	1,142	סך - הכל מחוץ לישראל
*408,033	431,638	*2,537	*2,713	3,082	13,664	14,022	14,362	סך - הכל מאוחד

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1. (1).
 (1) החלוקה לאזורים גיאוגרפיים בוצעה לפי מיקום הנכסים. המרכז לבנקאות פרטית בינלאומית בתל-אביב, המהווה חלק אינטגרלי ממערך ה-GPB, שייך אף הוא לפעילות מחוץ לישראל.
 (2) הכנסות - הכנסות ריבית, נטו, והכנסות שאינן מריבית.

ביאור 29 מגזרי פעילות פיקוחיים

תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

כללי - המגזרים הפיקוחיים השונים והקריטריונים לשיוך לקוחות

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 7 בנובמבר 2014, החל מהדוח הכספי לשנת 2015, הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה ביאור ד1. (7) לעיל.

להלן הגדרות ומאפייני מגזרי פעילות הפיקוחיים:

אנשים פרטיים - מסווגים למגזרי פעילות לפי תיק נכסים פיננסיים בבנק, כמפורט להלן:

- מגזר הבנקאות הפרטית - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני ש"ח.
- מגזר משקי בית - כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית.
- **לקוחות עסקיים -** מסווגים למגזרי פעילות לפי מחזור הפעילות, כמפורט להלן:
- עסק זעיר - עסק שמחזור פעילותו קטן מ-10 מיליוני ש"ח.
- עסק קטן - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-10 מיליוני ש"ח וקטן מ-50 מיליוני ש"ח.
- עסק בינוני - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
- עסק גדול - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.

ביאור 29 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו, פעילות הלקוח העסקי סווגה לפי האמור להלן: כאשר סך החבות של הלקוח העסקי שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח סווג הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר סך החבות שלו מתחת ל-100 מיליון ש"ח, התבסס סווג הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי על סך הנכסים במאזן של העסק. בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בקובץ שאלות ותשובות של בנק ישראל, נקבע כי לקוח עסקי, אשר החבות שלו לבנק עד סך של 300 אלפי ש"ח (לרבות מסגרת אשראי וכו'), ולבנק אין מידע על מחזור הפעילות שלו, יסווג למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים הפיננסיים של הלקוח בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), כאשר במקום סך הנכסים במאזן הסינוג יעשה לפי סך הנכסים הפיננסיים לאחר הכפלתם במקדם של 10.

גופים מוסדיים – כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, חברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.

מגזר ניהול פיננסי – כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים. בהתאם להוראות המעבר לשנת 2015, לא נכללו בביאור גילוי נפרד אודות מגזר הניהול הפיננסי וגילויים אודות אזורים גאוגרפיים ומגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה.

אחר – לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.

הגילוי על מגזרי פעילות בבנק מתבסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, ומבוצע בהתאם לקריטריונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק (ראה פרק "תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות", לעיל). פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחדות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט לעיל. השוני בהגדרות בא לידי ביטוי בעיקר המגזרים הבאים:

- לקוחות פרטיים, עם תיק נכסים פיננסיים בבנק הנמוך מ-3 מיליוני ש"ח, שסווגו למגזר בנקאות בפרטית בגילוי על מגזרי פעילות, סווגו למגזר משקי בית בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- עסקים זעירים וקטנים, שסווגו למגזרים משקי בית ובנקאות בפרטית בגילוי על מגזרי פעילות, בהתבסס על שיוכם ליחידה הארגונית המטפלת, סווגו למגזרים העסקיים האמורים בהתאם לקריטריונים שפורטו לעיל, בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים שסווגו למגזר העסקי או למגזר המסחרי בגילוי על מגזרי פעילות, בהתבסס על שיוכם ליחידה הארגונית המטפלת ועל בסיס השתייכותם לקבוצת חברות, סווגו למגזר עסקים זעירים וקטנים בהתאם לקריטריונים שפורטו לעיל, בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.
- גופים מוסדיים שסווגו למגזר עסקי ולמגזר ניהול פיננסי בהתאם לגילוי על מגזרי פעילות, סווגו למגזר גופים מוסדיים בגילוי על במגזרי פעילות פיקוחיים.

ביאור 29 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

ליום 31 בדצמבר 2015												
סך-הכל	פעילות בחו"ל			פעילות בישראל								
	סך פעילות חו"ל	פעילות עסקית	אנשים פרטיים	סך פעילות ישראל	מגזר אחר	מגזר ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים זעירים וקטנים	מגזר בנקאות פרטית	מגזר משקי הבית
יתרת אשראי לציבור ברוטו	282,911	23,293	17,135	6,158	259,618	5,159	-	1,752	61,935	28,578	50,392	108,759
יתרת חובות פגומים	5,336	131	101	30	5,205	-	-	-	2,961	492	1,086	661
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	857	-	-	-	857	-	-	-	-	1	132	724
יתרת פיקדונות הציבור	321,727	36,272	15,680	20,597	285,450	-	-	43,580	28,797	19,128	41,481	118,526
יתרת נכסי סיכון	345,124	28,254	20,890	7,364	316,870	3,795	25,065	6,548	87,976	44,185	55,543	88,313

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל, מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015									
סך-הכל	מגזר בנקאות פרטית				מגזר משקי בית				
	סך-הכל בנקאות פרטית	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	סך-הכל משקי בית	אחר	כרטיסי אשראי	הלוואות לדיור	
יתרת אשראי לציבור ברוטו	111,802	3,043	1,131	855	1,057	108,759	40,060	8,636	60,063
יתרת חובות פגומים	666	5	5	-	-	661	653	8	-
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	724	-	-	-	-	724	90	-	634
יתרת פיקדונות הציבור	152,464	33,938	33,938	-	-	118,526	118,526	-	-
יתרת נכסי סיכון	93,758	5,445	3,392	1,229	824	88,313	42,441	12,516	33,356

עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל, מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015									
סך-הכל	מגזר עסקים גדולים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים זעירים וקטנים		
	סך-הכל עסקים גדולים	אחר	בנייה ונדל"ן	סך-הכל עסקים בינוניים	אחר	בנייה ונדל"ן	סך-הכל עסקים זעירים וקטנים	אחר	בנייה ונדל"ן
במיליוני ש"ח									
יתרת אשראי לציבור ברוטו	140,905	61,935	48,726	13,209	28,578	13,725	14,853	50,392	14,649
יתרת חובות פגומים	4,539	2,961	2,514	447	492	254	238	1,086	361
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום	133	-	-	-	1	1	-	132	42
יתרת פיקדונות הציבור	88,922	28,797	24,892	3,905	19,128	15,107	4,021	41,481	6,423
יתרת נכסי סיכון	187,704	87,976	63,982	23,994	44,185	20,171	24,014	55,543	17,412

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

א. חובות* מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי**

2015					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי
4,856	4	4,852	935	387	3,530
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה					
475	(1)	476	180	5	291
הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾					
(1,504)	-	(1,504)	(586)	-	(918)
מחיקות חשבונאיות					
1,276	-	1,276	318	-	958
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(228)	-	(228)	(268)	-	40
מחיקות חשבונאיות נטו					
(17)	-	(17)	(3)	-	(14)
אחר					
5,086	3	5,083	844	392	3,847
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾					
(3)	-	(3)	(15)	-	12
(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים					
669	-	669	53	-	616
(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים					
2014					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי
4,587	6	4,581	729	422	3,430
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה					
425	(2)	427	326	(37)	138
הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾					
(1,376)	-	(1,376)	(476)	(3)	(897)
מחיקות חשבונאיות					
1,220	-	1,220	356	5	859
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(156)	-	(156)	(120)	2	(38)
מחיקות חשבונאיות נטו					
4,856	4	4,852	935	387	3,530
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾					
34	-	34	(7)	-	41
(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים					
672	-	672	68	-	604
(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה ביאור 6.ד1.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)**א. חובות* ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)****הפרשה להפסדי אשראי (המשך)****1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי** (המשך)**

2013					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי
4,688	5	4,683	969	358	3,356
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה					
874	1	873	130	108	635
הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾					
(1,480)	-	(1,480)	(544)	(44)	(892)
מחיקות חשבונאיות					
506	-	506	175	-	331
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
(974)	-	(974)	(369)	(44)	(561)
מחיקות חשבונאיות נטו					
(1)	-	(1)	(1)	-	-
התאמות מתרגום דוחות כספיים					
4,587	6	4,581	729	422	3,430
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה ⁽²⁾					
43	-	43	(18)	-	61
(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים					
638	-	638	75	-	563
(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים					

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה ביאור 11.ד(6).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)**

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות, ועל החובות** בגינם היא חושבה**

31 בדצמבר 2015***					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי****
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	
יתרת חוב רשומה של חובות**:					
172,260	26,801	145,459	3,159	-	142,300
שנבדקו על בסיס פרטי					
137,452	-	137,452	50,635	61,120	25,697
שנבדקו על בסיס קבוצתי(1)					
309,712	26,801	282,911	53,794	61,120	167,997
סך-הכל חובות**					
66,989	-	66,989	-	60,863	6,126
(1) מזה: שההפרשה בגינים חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות**:					
2,985	3	2,982	126	-	2,856
שנבדקו על בסיס פרטי					
1,432	-	1,432	665	392	375
שנבדקו על בסיס קבוצתי(2)					
4,417	3	4,414	791	392	3,231
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
(2) מזה: שההפרשה בגינים חושבה					
453	-	453	-	392	61
לפי עומק הפיגור*****					
31 בדצמבר 2014					
סך-הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			מסחרי****
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	
יתרת חוב רשומה של חובות**:					
175,470	34,046	141,424	3,584	-	137,840
שנבדקו על בסיס פרטי					
126,736	-	126,736	46,896	56,515	23,325
שנבדקו על בסיס קבוצתי(1)					
302,206	34,046	268,160	50,480	56,515	161,165
סך-הכל חובות**					
61,795	-	61,795	-	56,196	5,599
(1) מזה: שההפרשה בגינים חושבה לפי עומק הפיגור					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות**:					
2,849	4	2,845	163	-	2,682
שנבדקו על בסיס פרטי					
1,335	-	1,335	704	387	244
שנבדקו על בסיס קבוצתי(2)					
4,184	4	4,180	867	387	2,926
סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי					
(2) מזה: שההפרשה בגינים חושבה					
*445	-	*445	-	*387	*58
לפי עומק הפיגור*****					

* הוצג מחדש.
****** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
******* לפירוט בדבר יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, ראה ביאור 21.6.
******** יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-6,126 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 31.12.14: 5,599 מיליוני ש"ח).
********* כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך של כ-235 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 215 מיליוני ש"ח). כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור בסך של כ-28 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 24 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות*

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2015					
לא בעייתיים		בעייתיים ⁽¹⁾		סך-הכל	חובות לא פגומים** - מידע נוסף
		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים		
				בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי		19,835	308	433	20,576
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן		18,956	445	490	19,891
שירותים פיננסיים		13,424	11	452	13,887
מסחרי - אחר		83,743	2,339	3,018	89,100
סך-הכל מסחרי		135,958	3,103	4,393	143,454
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור ⁽⁵⁾		59,935	634	-	60,569
אנשים פרטיים - אחר		50,839	322	664	51,825
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל		246,732	4,059	5,057	255,848
בנקים בישראל		51	-	-	51
ממשלת ישראל		813	-	-	813
סך-הכל פעילות בישראל		247,596	4,059	5,057	256,712

- * אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
- ** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.
- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 30.ב.2.ג. להלן.
- (3) מסווגים כחובות בעייתיים (למעט הלוואות לדיר בפיגור עד 3 חודשים) שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
- (4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-132 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 156 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (5) כולל יתרת הלוואות לדיר בסך של כ-110 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 97 מיליוני ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזרת פיגורים של כוה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2015					
חובות לא פגומים** - מידע נוסף	סך-הכל	לא בעייתיים		בעייתיים ⁽¹⁾	
		פגומים ⁽²⁾		לא פגומים	
בפיגור של 30 ימים או יותר ⁽³⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾	בפיגור של 30 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾	בפיגור של 30 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן	6,175	40	123	6,338	33
מסחרי אחר	17,840	241	124	18,205	53
סך-הכל מסחרי	24,015	281	247	24,543	86
אנשים פרטיים	2,468	20	32	2,520	34
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	26,483	301	279	27,063	120
בנקים בחו"ל	24,186	-	-	24,186	-
ממשלות חו"ל	1,751	-	-	1,751	-
סך-הכל פעילות בחו"ל	52,420	301	279	53,000	120
סך-הכל ציבור	273,215	4,360	5,336	282,911	950
סך-הכל בנקים	24,237	-	-	24,237	-
סך-הכל ממשלות	2,564	-	-	2,564	-
סך-הכל	300,016	4,360	5,336	309,712	950

- * אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).
- ** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.
- (1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 30.ב.ג. להלן.
- (3) מסווגים כחובות בעייתיים (למעט הלוואות לדיר בפיגור עד 3 חודשים) שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.
- (4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-132 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 156 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)**

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2014						
לא בעייתיים	בעייתיים ⁽¹⁾		סך-הכל	חובות לא פגומים*** - מידע נוסף		
	פגומים ⁽²⁾	לא פגומים		בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾	
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	18,751	323	558	19,632	41	204
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	17,937	454	642	19,033	15	83
שירותים פיננסיים	11,899	286	584	12,769	-	3
מסחרי - אחר	80,767	3,395	3,383	87,545	87	127
סך-הכל מסחרי	129,354	4,458	5,167	138,979	143	417
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽⁵⁾	55,254	717	-	55,971	*717	*391
אנשים פרטיים - אחר	47,292	266	638	48,196	75	188
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	231,900	5,441	5,805	243,146	*935	*996
בנקים בישראל	404	-	-	404	-	-
ממשלת ישראל	560	-	-	560	-	-
סך-הכל פעילות בישראל	232,864	5,441	5,805	244,110	*935	*996

* הוצג מחדש.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

*** לענין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 30.ב.2.ג. להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים (למעט הלוואות לדיוור בפיגור עד 3 חודשים) שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-132 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 156 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(5) כולל יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-110 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 97 מיליוני ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזרת פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)**

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2014					
חובות לא פגומים*** - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		לא בעייתיים
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁴⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾		פגומים ⁽²⁾	לא פגומים	
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
-	-	5,466	210	-	5,256
16	9	16,720	214	226	16,280
16	9	22,186	424	226	21,536
*23	*7	2,828	52	25	2,751
*39	*16	25,014	476	251	24,287
-	-	31,781	-	-	31,781
-	-	1,301	-	-	1,301
*39	*16	58,096	476	251	57,369
*1,035	*951	268,160	6,281	5,692	256,187
-	-	32,185	-	-	32,185
-	-	1,861	-	-	1,861
*1,035	*951	302,206	6,281	5,692	290,233

* הוצג מחדש.

** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

*** לעניין זה, "חובות לא פגומים" לרבות חובות לא בעייתיים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה ביאור 30.ב.ג. להלן.

(3) מסווגים כחובות בעייתיים (למעט הלוואות לדיר בפיגור עד 3 חודשים) שאינם פגומים, צוברים הכנסות ריבית.

(4) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-132 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 156 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)**איכות האשראי – מצב פיגור החובות**

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לציבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך 30 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב. לגבי הלוואות לדיור למעט הלוואות לכלא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור.

ויתורים וארגון מחדש של חוב בעייתי

במדיניות הויתורים הבנק מביא בחשבון מגוון שיקולים על מנת למקסם את ההחזר לבנק: ניהול מערכת היחסים עם הלקוח ומקסום הזדמנויות, מניעת default, עיקולים, היבטים ציבוריים וכדומה. ויתורים ניתנים רק במקרים בהם הלקוח הציג רצון טוב לפרוע את ההלוואות וצפוי כי יעמוד בהתחייבויותיו. במקרים בהם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק מעניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק החוב יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי. ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיהיה שינוי בתנאי החוב שגורם להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, הפחתה בשיעור הריבית או בהפחתה של תשלומים על חשבון הקרן, איחוד חובות וכו'. הבנק יכול להסכים לקבל במזומן נכסים או זכות בהון עצמי של החייב כפירעון של החוב למרות שהשווי המתקבל נמוך מסכום החוב מאחר והבנק מגיע למסקנה שהאמור ימקסם את החזר ההשקעה שלו.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות (המשך)**

2. מידע נוסף על חובות פגומים

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית

31 בדצמבר 2015				
ייתר קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾
פעילות לווים בישראל				
ציבור – מסחרי				
3,615	433	58	103	375
בינוי ונדל"ן – בינוי				
1,946	490	211	22	279
בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן				
1,337	452	159	37	293
שירותים פיננסיים				
6,562	3,018	975	780	2,043
מסחרי – אחר				
13,460	4,393	1,403	942	2,990
סך-הכל מסחרי				
1,215	664	274	82	390
אנשים פרטיים – אחר				
14,675	5,057	1,677	1,024	3,380
סך-הכל ציבור – פעילות בישראל				
פעילות לווים בחו"ל				
ציבור – מסחרי				
364	123	40	2	83
בינוי ונדל"ן				
328	124	12	41	112
מסחרי אחר				
692	247	52	43	195
סך-הכל מסחרי				
35	32	1	29	31
אנשים פרטיים				
727	279	53	72	226
סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל				
15,402	5,336	1,730	1,096	3,606
סך-הכל ציבור*				
מזה:				
–	3,738	997	904	2,741
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים				
–	2,437	1,072	308	1,365
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים				

**** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).**

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)**

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

א. חובות פגומים והפרשה פרטנית (המשך)

31 בדצמבר 2014					
ייתר קרן חוזית של חובות פגומים	סך-הכל יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	יתרת ⁽¹⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽²⁾	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
4,067	558	282	83	276	בינוי ונדל"ן - בינוי
2,050	642	279	12	363	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1,312	584	62	150	522	שירותים פיננסיים
7,058	3,383	1,617	442	1,766	מסחרי - אחר
14,487	5,167	2,240	687	2,927	סך-הכל מסחרי
1,109	638	262	98	376	אנשים פרטיים - אחר
15,596	5,805	2,502	785	3,303	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
449	210	172	10	38	בינוי ונדל"ן
354	214	21	97	193	מסחרי - אחר
803	424	193	107	231	סך-הכל מסחרי
54	52	1	41	51	אנשים פרטיים
857	476	194	148	282	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
16,453	6,281	2,696	933	3,585	סך-הכל ציבור
* מזה:					
-	**3,628	**1,386	704	2,242	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
-	2,615	1,458	208	1,157	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

** הוצג מחדש.

*** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית

2015		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים
פעילות לווים בישראל		
ציבור - מסחרי		
4	5	574
בינוי ונדל"ן - בינוי		
5	6	523
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן		
4	4	589
שירותים פיננסיים		
32	38	3,329
מסחרי - אחר		
45	53	5,015
סך-הכל מסחרי		
15	36	640
אנשים פרטיים - אחר		
60	89	5,655
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל		
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור - מסחרי		
2	2	154
בינוי ונדל"ן		
2	2	172
מסחרי - אחר		
4	4	326
סך-הכל מסחרי		
2	2	44
אנשים פרטיים		
6	6	370
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל		
66	95	6,025
סך-הכל ציבור		

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

*** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 430 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (2014: 466 מיליוני ש"ח, 2013: 684 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (המשך)

2014		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים
פעילות לווים בישראל		
ציבור - מסחרי		
18	23	745
בינוי ונדל"ן - בינוי		
21	24	708
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן		
7	8	702
שירותים פיננסיים		
59	69	3,613
מסחרי - אחר		
105	124	5,768
סך-הכל מסחרי		
18	41	661
אנשים פרטיים - אחר		
123	165	6,429
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל		
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור - מסחרי		
4	6	279
בינוי ונדל"ן		
2	3	212
מסחרי - אחר		
6	9	491
סך-הכל מסחרי		
3	4	46
אנשים פרטיים		
9	13	537
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל		
132	178	6,966
סך-הכל ציבור		

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

*** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 430 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (2014: 466 מיליוני ש"ח, 2013: 684 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית (המשך)

2013		
מזה: נרשמו על בסיס מזומן	הכנסות ריבית שנרשמו*** ⁽¹⁾	יתרה** ממוצעת של חובות פגומים
פעילות לווים בישראל		
ציבור - מסחרי		
26	36	1,346
בינוי ונדל"ן - בינוי		
34	39	801
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן		
3	4	1,006
שירותים פיננסיים		
59	73	3,393
מסחרי - אחר		
122	152	6,546
סך-הכל מסחרי		
22	49	763
אנשים פרטיים - אחר		
144	201	7,309
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל		
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור - מסחרי		
5	7	352
בינוי ונדל"ן		
2	2	194
מסחרי - אחר		
7	9	546
סך-הכל מסחרי		
2	3	67
אנשים פרטיים		
9	12	613
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל		
153	213	7,922
סך-הכל ציבור		

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מחר חוזר נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

*** הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(1) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 430 מיליוני ש"ח לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (2014: 466 מיליוני ש"ח, 2013: 684 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש

31 בדצמבר 2015			
יתרת חוב רשומה			
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	שאינו צובר הכנסות ריבית
פעילות לווים בישראל			
ציבור – מסחרי			
157	19	–	138
בינוי ונדל"ן – בינוי			
317	13	–	304
בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן			
39	1	–	38
שירותים פיננסיים			
1,253	116	–	1,137
מסחרי – אחר			
1,766	149	–	1,617
סך-הכל מסחרי			
582	244	–	338
אנשים פרטיים – אחר			
2,348	393	–	1,955
סך-הכל ציבור – פעילות בישראל			
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור – מסחרי			
67	–	–	67
בינוי ונדל"ן			
19	–	19	–
מסחרי אחר			
86	–	19	67
סך-הכל מסחרי			
3	1	1	1
אנשים פרטיים			
89	1	20	68
סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל			
2,437	394	20	2,023
סך-הכל ציבור			

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

התחייבויות למתן אשראי נוסף לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי האשראי הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2015 בסך של כ-132 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.14: 106 מיליוני ש"ח).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

31 בדצמבר 2014			
יתרת חוב רשומה			
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	שאינו צובר הכנסות ריבית
פעילות לווים בישראל			
ציבור – מסחרי			
314	48	-	266
בינוי ונדל"ן – בינוי			
283	36	-	247
בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן			
45	1	-	44
שירותים פיננסיים			
1,273	96	-	1,177
מסחרי – אחר			
1,915	181	-	1,734
סך-הכל מסחרי			
564	240	-	324
אנשים פרטיים – אחר			
2,479	421	-	2,058
סך-הכל ציבור – פעילות בישראל			
פעילות לווים בחו"ל			
ציבור – מסחרי			
131	-	-	131
בינוי ונדל"ן			
1	-	-	1
מסחרי אחר			
132	-	-	132
סך-הכל מסחרי			
4	1	-	3
אנשים פרטיים			
136	1	-	135
סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל			
2,615	422	-	2,193
סך-הכל ציבור			

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) נכלל בחובות פגומים.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו		
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
פעילות לווים בישראל		
ציבור – מסחרי		
בינוי ונדל"ן – בינוי	127	45
בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן	25	38
שירותים פיננסיים	15	17
מסחרי – אחר	737	539
סך-הכל מסחרי	904	639
אנשים פרטיים – אחר	8,152	434
סך-הכל ציבור – פעילות בישראל	9,056	1,073
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור – מסחרי		
מסחרי – אחר	2	19
אנשים פרטיים	27	2
סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל	29	21
סך-הכל ציבור	9,085	1,094
999		

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר וכספים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)**ב. חובות* (המשך)****2.** מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)**ג.** חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו		
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
פעילות לווים בישראל		
ציבור – מסחרי		
בינוי ונדל"ן – בינוי	88	251
בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן	22	68
שירותים פיננסיים	5	24
מסחרי – אחר	603	570
סך-הכל מסחרי	718	913
אנשים פרטיים – אחר	6,964	282
סך-הכל ציבור – פעילות בישראל	7,682	1,195
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור – מסחרי		
מסחרי – אחר	1	1
אנשים פרטיים	101	4
סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל	102	5
סך-הכל ציבור	7,784	1,200

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר וכספים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו		
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
פעילות לווים בישראל		
ציבור – מסחרי		
בינוי ונדל"ן – בינוי	100	265
בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן	14	11
שירותים פיננסיים	5	5
מסחרי – אחר	578	944
סך-הכל מסחרי	697	1,225
אנשים פרטיים – אחר	7,626	335
סך-הכל ציבור – פעילות בישראל	8,323	1,560
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור – מסחרי		
מסחרי – אחר	13	1
אנשים פרטיים	141	5
סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל	154	6
סך-הכל ציבור	8,477	1,566

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר וכספים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)**ב. חובות* (המשך)**

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו**

**בשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2015**

מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	
פעילות לווים בישראל		
ציבור – מסחרי		
42	5	בינוי ונדל"ן – בינוי
10	1	בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן
3	–	שירותים פיננסיים
268	30	מסחרי – אחר
323	36	סך-הכל מסחרי
3,114	73	אנשים פרטיים – אחר
3,437	109	סך-הכל ציבור – פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור – מסחרי		
1	–	בינוי ונדל"ן
9	–	אנשים פרטיים
10	–	סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל
3,447	109	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר וכספים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו**		
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	
פעילות לווים בישראל		
ציבור – מסחרי		
45	11	בינוי ונדל"ן – בינוי
5	16	בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן
2	-	שירותים פיננסיים
283	41	מסחרי – אחר
335	68	סך-הכל מסחרי
3,160	87	אנשים פרטיים – אחר
3,495	155	סך-הכל ציבור – פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור – מסחרי		
8	-	אנשים פרטיים
3,503	155	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)**ב. חובות* (המשך)****2.** מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)**ג.** חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו**		
בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	
פעילות לווים בישראל		
ציבור – מסחרי		
43	10	בינוי ונדל"ן – בינוי
7	20	בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן
2	1	שירותים פיננסיים
247	53	מסחרי – אחר
299	84	סך-הכל מסחרי
3,246	109	אנשים פרטיים – אחר
3,545	193	סך-הכל ציבור – פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל		
ציבור – מסחרי		
1	-	מסחרי – אחר
6	-	אנשים פרטיים
7	-	סך-הכל ציבור – פעילות בחו"ל
3,552	193	סך-הכל ציבור

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר וכספים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

** חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. חובות* (המשך)**

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור - אנשים פרטיים

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV) , סוג ההחזר וסוג הריבית**

31 בדצמבר 2015					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			עד 60%	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך-הכל		
669	22,924	2,362	36,287		שיעבוד ראשון: שיעור המימון
431	17,413	843	24,251		מעל 60%
1,510	398	51	582		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
2,610	40,735	3,256	61,120		סך-הכל

31 בדצמבר 2014*					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			עד 60%	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך-הכל		
598	21,602	2,340	31,869		שיעבוד ראשון: שיעור המימון
432	17,982	1,113	23,979		מעל 60%
1,447	409	67	667		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
2,477	39,993	3,520	56,515		סך-הכל

* הוצג מחדש.

** היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

*** אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף נכסים אחרים).

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV - מהווה יחס בין סכום ההלוואה לבין השווי המוערך של הנכס הממומן כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מחושב בעת אישור האשראי למעט החרגים המפורטים להלן:

1. העמדת אשראי נוסף בביטחון אותו נכס.
 2. קבלת הלוואה מתאגיד אחר, תוך ביצוע שיעבוד משותף פרי-פסו בגין הנכס.
 3. גרירת משכנתא.
 4. חלק ממסגרת האשראי לא נוצל.
 5. פירעון מוקדם מהותי (10 אחוז ומעלה).
- ביאור 30.ב.3 מציג יתרות חוב בגין הלוואות לדיור תוך פילוח לפי טווח יחסי LTV ודרגות שיעבוד.

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. יתרות אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽¹⁾⁽²⁾ לפי גודל האשראי של לווה

31 בדצמבר 2015			
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾⁽²⁾	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽³⁾	
			אשראי ללווה באלפי ש"ח
2,757	2,742	1,766,706	עד 10
4,931	3,334	571,691	מ-10 עד 20
7,358	6,022	468,879	מ-20 עד 40
7,087	9,772	298,286	מ-40 עד 80
6,625	13,384	182,714	מ-80 עד 150
7,225	18,180	120,872	מ-150 עד 300
5,363	25,367	71,471	מ-300 עד 600
5,444	38,045	52,088	מ-600 עד 1,200
2,799	17,071	13,272	מ-1,200 עד 2,000
2,615	12,323	5,541	מ-2,000 עד 4,000
3,010	9,152	2,173	מ-4,000 עד 8,000
6,040	13,201	1,524	מ-8,000 עד 20,000
8,259	15,154	847	מ-20,000 עד 40,000
36,987	49,616	1,030	מ-40,000 עד 200,000
16,315	20,099	134	מ-200,000 עד 400,000
19,044	20,377	71	מ-400,000 עד 800,000
6,389	11,670	19	מ-800,000 עד 1,200,000
2,905	3,017	4	מ-1,200,000 עד 1,600,000
3,887	3,193	4	מ-1,600,000 עד 2,000,000
421	1,848	1	מ-2,000,000 עד 3,200,000
6,973	1,979	2	מעל 3,200,000
162,434	295,546	3,557,329	סך-הכל

* אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 282,911 ו-6,631 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(1) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-11,700 מיליוני ש"ח).

(3) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן: "האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. יתרות אשראי לציבור⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽¹⁾⁽²⁾ לפי גודל האשראי של לווה (המשך)

31 בדצמבר 2014			
סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾⁽²⁾	אשראי ⁽¹⁾	מספר לווים ⁽³⁾	
אשראי ללווה באלפי ש"ח			
עד 10	2,445	1,800,283	2,831
10 עד 20	4,686	544,912	3,269
20 עד 40	6,981	442,933	5,688
40 עד 80	6,817	282,061	9,178
80 עד 150	6,508	173,354	12,480
150 עד 300	7,024	111,201	16,368
300 עד 600	5,196	67,441	23,759
600 עד 1,200	4,952	46,924	33,856
1,200 עד 2,000	2,658	11,968	15,296
2,000 עד 4,000	2,594	5,291	11,593
4,000 עד 8,000	3,045	2,164	8,959
8,000 עד 20,000	5,891	1,525	13,158
20,000 עד 40,000	7,873	835	14,773
40,000 עד 200,000	31,846	941	45,670
200,000 עד 400,000	19,058	150	22,335
400,000 עד 800,000	17,050	70	23,041
800,000 עד 1,200,000	6,128	17	9,837
1,200,000 עד 1,600,000	1,382	4	4,095
1,600,000 עד 2,000,000	8,314	7	3,648
2,000,000 עד 3,200,000	2,526	2	1,569
מעל 3,200,000	7,871	2	1,944
סך-הכל	160,845	3,492,085	283,347

* אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב של הציבור, נכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור בסך של 7,051 ו-8,136 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(1) אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה (לא כולל מסגרות לא מנוצלות של כרטיסי אשראי באחריות בנקים אחרים בסך של כ-10,753 מיליוני ש"ח).

(3) מספר הלווים מחושב לפי אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני גם יחד.

הערה:

הנתונים של אשראי וסיכון אשראי חוץ-מאזני (להלן: "האשראי") במדרגות האשראי עד 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום הנתונים בכל מדרגת אשראי של כל חברה מאוחדת (איחוד על בסיס שכבות), ואילו הנתונים של האשראי מעל 8,000 אלפי ש"ח, כולל מספר הלווים, חושבו על-ידי סיכום האשראי של כל לווה בכלל קבוצת הבנק, וסיווגו במדרגת האשראי בהתאם (איחוד ספציפי).

ביאור 30 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ד. מידע בדבר מכירות של חובות

הטבלה להלן מפרטת תמורה ששולמה או שהתקבלה עבור רכישות או מכירות של הלוואות*:

31 בדצמבר 2015			
מסחרי	לדיוור	אחר	סך-הכל
493	-	6	499
הלוואות שנמכרו			
31 בדצמבר 2014			
מסחרי	לדיוור	אחר	סך-הכל
-	-	2	2
הלוואות שנמכרו			

* למידע נוסף לגבי עסקות מכירת הלוואות ראה ביאור ג.26 (4) להלן.

ה. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

31 בדצמבר			
2014	2015	2014	2015
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרות החוזים*	
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה -			
11	7	1,586	1,074
(א) אשראי תעודות			
19	36	6,391	6,359
(ב) ערבויות להבטחת אשראי			
76	77	16,769	18,900
(ג) ערבויות לרוכשי דירות			
189	175	23,557	23,171
(ד) ערבויות והתחייבויות אחרות**			
54	54	31,070	32,721
(ה) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק			
-	-	10,753	11,700
(ו) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות בנקים אחרים			
131	115	40,445	41,613
(ז) מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו			
98	99	35,513	31,944
(ח) התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן***			
94	106	21,756	23,392
(ט) התחייבויות להוצאת ערבויות			

* יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלוקת המעו"ף בסך 505 מיליוני ש"ח (בשנת 2014: 711 מיליוני ש"ח).

*** כולל התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיוור.

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2015						
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד
נכסים						
64,976	–	4,765	909	19,034	–	40,268
מזומנים ופיקדונות בבנקים						
62,884	2,534	1,399	1,069	17,454	2,241	38,187
ניירות-ערך						
119	–	–	–	–	–	119
במסגרת הסכמי מכר חוזר						
278,497	440	4,652	6,541	27,924	48,654	190,286
אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾						
2,564	–	196	935	1,343	–	90
אשראי לממשלות						
143	103	–	–	–	–	40
השקעות בחברות כלולות						
3,409	3,409	–	–	–	–	–
בניינים וציוד						
12,789	4	284	255	4,006	677	7,563
נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾						
6,257	565	52	395	76	210	4,959
נכסים אחרים						
431,638	7,055	11,348	10,104	69,837	51,782	281,512
סך-כל הנכסים						
התחייבויות						
321,727	440	5,261	13,817	78,681	13,451	210,077
פיקדונות הציבור						
4,773	–	40	555	1,922	191	2,065
פיקדונות מבנקים						
354	–	–	–	198	32	124
פיקדונות הממשלה						
83	–	19	64	–	–	–
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר						
34,475	–	337	32	1,581	26,436	6,089
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים						
13,806	–	231	225	4,334	966	8,050
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾						
23,201	418	116	455	520	315	21,377
התחייבויות אחרות						
398,419	858	6,004	15,148	87,236	41,391	247,782
סך-כל ההתחייבויות						
33,219	6,197	5,344	(5,044)	(17,399)	10,391	33,730
עודף נכסים (התחייבויות)						
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
		(1,657)	–	11	–	1,646
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
		(4,255)	4,424	18,278	(2,106)	(16,341)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
		3	522	(1,696)	–	1,171
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
		138	182	66	–	(386)
סך-הכל כללי						
	6,197	(427)	84	(740)	8,285	19,820
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
		70	625	(2,935)	–	2,240
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
		674	916	1,938	–	(3,528)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

(3) הבנק מיישם את הוראות FAS 157 בדבר מדידת שווי הוגן. יתרות הנכסים וההתחייבויות, המוצגות בביאור זה, הינן נטו לאחר ייחוס ההשפעות הנובעות מיישום התקן המסתכמות לסך של (132) מיליוני ש"ח, השפעות אלה הוצגו במגזר הלא-צמוד.

ביאור 31 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

נ"ס 31 דצמבר 2014						
סך-הכל	פריטים לא-כספיים**	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד
נכסים						
54,974	-	3,189	591	28,310	-	22,884
חזומנים ופיקדונות בבנקים						
58,778	2,613	1,626	1,272	15,509	2,637	35,121
ניירות-ערך						
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו						
476	-	2	-	194	-	280
במסגרת הסכמי מכר חוזר						
263,980	376	5,020	5,978	27,490	51,955	173,161
אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾						
1,861	-	-	759	1,055	-	47
אשראי לממשלות						
135	96	-	-	-	-	39
השקעות בחברות כלולות						
3,475	3,475	-	-	-	-	-
בנינים וציוד						
7	7	-	-	-	-	-
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
16,244	12	535	415	6,721	706	7,855
נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾						
*8,103	665	122	420	*365	3	*6,528
נכסים אחרים						
*408,033	7,244	10,494	9,435	*79,644	55,301	*245,915
סך-כל הנכסים						
התחייבויות						
297,230	376	6,154	13,695	75,977	16,461	184,567
פיקדונות הציבור						
4,322	-	115	609	1,616	211	1,771
פיקדונות מבנקים						
455	-	-	-	205	36	214
פיקדונות הממשלה						
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו						
42	-	42	-	-	-	-
במסגרת הסכמי רכש חוזר						
33,671	-	724	23	1,685	25,134	6,105
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים						
16,777	-	365	282	6,988	1,062	8,080
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽³⁾						
*24,320	430	160	439	*1,053	207	*22,031
התחייבויות אחרות						
*376,817	806	7,560	15,048	*87,524	43,111	*222,768
סך-כל ההתחייבויות						
עודף נכסים (התחייבויות)						
*31,216	6,438	2,934	(5,613)	*(7,880)	12,190	*23,147
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
		(1,609)	-	17	-	1,592
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:						
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)						
		(1,278)	3,845	8,702	(5,925)	(5,344)
אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
		179	1,414	(1,537)	-	(56)
אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)						
		(136)	508	(693)	-	321
סך-הכל כללי						
	6,438	90	154	*(1,391)	6,265	*19,660
אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
		217	1,778	(2,885)	-	890
אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)						
		(321)	1,233	2,064	-	(2,976)

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.1.

** לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפרטי לא כספי.

(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

(3) הבנק מיישם את הוראות FAS 157 בדבר מדידת שווי הוגן. יתרות הנכסים וההתחייבויות, המוצגות בביאור זה, הינן נטו לאחר ייחוס ההשפעות הנובעות מיישום התקן המסתכמות לסך של (136) מיליוני ש"ח, השפעות אלה הוצגו במגזר הלא-צמוד.

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 32 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון

31 בדצמבר 2015				
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*				
עם דרישה עד חודש	מט"ל חודש עד 3 חודשים	מט"ל 3 חודשים עד שנה	מט"ל שנה עד שנתיים	מט"ל 2 עד 3 שנים
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ):				
נכסים	80,525	20,871	67,522	43,390
התחייבויות	196,855	10,556	24,503	12,357
הפרש	(116,330)	10,315	43,019	31,033
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(900)	(5,657)	(3,058)	57
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(273)	(85)	(608)	(8)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(117,503)	4,573	39,353	31,082
מטבע-חוץ**				
נכסים	33,074	5,839	10,753	8,376
התחייבויות	69,168	13,351	18,268	2,637
הפרש	(36,094)	(7,512)	(7,515)	5,739
מזה: הפרש - בדולר	(29,838)	(6,754)	(8,100)	4,751
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	2,777	(1,696)	(782)	3,027
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	877	5,634	3,037	(31)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	273	85	608	8
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(34,944)	(1,793)	(3,870)	5,716
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2015				
נכסים***	113,599	26,710	78,275	51,766
התחייבויות****	266,023	23,907	42,771	14,994
הפרש	(152,424)	2,803	35,504	36,772
*** מזה: אשראי לציבור	47,553	23,048	54,918	38,282
**** מזה: פיקדונות הציבור	249,331	17,895	32,072	5,760
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(23)	(23)	(21)	26
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-

* בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

** לא כולל מט"י צמוד למטבע-חוץ.

(1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 3,591 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.

(2) כפי שנכללה בביאור מס' 31 "נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.

(3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(4) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 16,149 מיליוני ש"ח שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד בסך 2,487 מיליוני ש"ח.

31 בדצמבר 2015								
שיעור תשואה חוזי(3) ב-%	יתרה מאזנית(2)		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*					
	סך-הכל	ללא תקופת פירעון(1)	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 3 עד 4 שנים
2.7%	334,557	5,931	354,750	6,411	27,285	39,203	20,353	21,394
2.6%	289,904	133	291,073	726	2,381	14,645	8,943	9,890
-	44,653	5,798	63,677	5,685	24,904	24,558	11,410	11,504
-	(6,942)	-	(6,675)	-	433	57	(270)	2,300
-	1,236	-	1,457	-	-	1,409	-	444
-	38,947	5,798	58,459	5,685	25,337	26,024	11,140	14,248
2.9%	90,026	1,262	94,879	235	2,414	12,048	7,026	7,246
1.5%	107,657	61	109,557	56	581	1,663	787	1,315
-	(17,631)	1,201	(14,678)	179	1,833	10,385	6,239	5,931
-	(18,329)	1,173	(15,174)	181	983	9,453	5,151	4,896
-	15,944	(10)	17,679	208	759	1,759	3,881	3,613
-	6,942	-	6,675	-	(440)	(97)	339	(2,243)
-	(1,236)	-	(1,457)	-	-	(1,409)	-	(444)
-	(11,925)	1,201	(9,460)	179	1,393	8,879	6,578	3,244
2.7%	(4) 424,583	7,193	449,629	6,646	29,699	51,251	27,379	28,640
2.6%	397,561	194	400,630	782	2,962	16,308	9,730	11,205
-	27,022	6,999	48,999	5,864	26,737	34,943	17,649	17,435
2.8%	278,057	3,594	302,016	6,438	28,292	34,209	18,487	21,177
1.9%	321,287	-	318,895	29	1,462	3,805	2,203	2,746
-	-	-	-	-	(7)	(40)	69	57
-	-	-	-	-	-	-	-	-

ביאורים לדוחות הכספיים

ליום 31 בדצמבר 2015

ביאור 32 נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפירעון (המשך)

31 בדצמבר 2014				
תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*				
עם דרישה עד חודש	מט"ל חודש עד 3 חודשים	מט"ל 3 חודשים עד שנה	מט"ל שנה עד שנתיים	מט"ל 2 עד 3 שנים
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מטבע-חוץ):				
נכסים ⁽⁵⁾	64,801	24,389	49,122	44,494
התחייבויות ⁽⁵⁾	176,431	11,617	25,021	12,492
הפרש	(111,630)	12,772	24,101	32,002
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	2,323	(2,494)	(3,236)	(1,025)
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(601)	(340)	(342)	72
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(109,908)	9,938	20,523	31,049
מטבע-חוץ**				
נכסים	41,195	7,139	10,688	8,954
התחייבויות	67,543	12,828	20,178	3,032
הפרש	(26,348)	(5,689)	(9,490)	5,922
מזה: הפרש - בדולר	(21,137)	(3,382)	(6,984)	2,403
מזה: הפרש - בגין פעילות חוץ	14,387	(1,213)	(3,825)	2,675
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(2,323)	2,494	3,236	1,025
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	601	340	342	(72)
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(28,070)	(2,855)	(5,912)	6,875
סך-הכל ליום 31 בדצמבר 2014				
נכסים*** ⁽⁵⁾	105,996	31,528	59,810	53,448
התחייבויות**** ⁽⁵⁾	243,974	24,445	45,199	15,524
הפרש	(137,978)	7,083	14,611	37,924
*** מזה: אשראי לציבור	46,025	20,773	51,031	40,277
**** מזה: פיקדונות הציבור	222,790	19,055	33,618	7,627
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	-	-
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-

* בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנתורות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

** לא כולל מט"ל צמוד למטבע-חוץ.

(1) נכסים ללא תקופת פירעון כוללים נכסים בסך של 3,829 מיליוני ש"ח, שזמן פירעונם עבר.

(2) כפי שנכללה בביאור מס' 31 "נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה", לרבות סכומים חוץ-מאזניים בגין נגזרים.

(3) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בביאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(4) כולל אשראי בתנאי חח"ד בסך 15,138 מיליוני ש"ח שמתוכו סכומי חריגה ממסגרת חח"ד בסך 1,956 מיליוני ש"ח.

(5) יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 10.1.

31 בדצמבר 2014								
שיעור תשואה חוזי(3) ב-%	יתרה מאזנית(2)		תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים*					
	סך-הכל	ללא תקופת פירעון(1)	סך-הכל תזרימי מזומנים	מעל 20 שנה	מעל 10 עד 20 שנה	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 4 עד 5 שנים	מעל 3 עד 4 שנים
2.4%	302,951	7,292	322,050	5,492	26,204	44,050	13,668	18,836
2.7%	266,631	117	273,358	981	2,872	17,582	8,439	8,501
-	36,320	7,175	48,692	4,511	23,332	26,468	5,229	10,335
-	(1,414)	-	(289)	-	324	(723)	2,746	528
-	907	-	1,194	-	-	1,394	440	571
-	35,813	7,175	49,597	4,511	23,656	27,139	8,415	11,434
2.0%	97,838	794	102,194	383	1,877	12,227	6,710	6,229
1.5%	109,380	18	110,858	163	719	2,056	1,778	1,039
-	(11,542)	776	(8,664)	220	1,158	10,171	4,932	5,190
-	(8,372)	472	(12,466)	233	223	6,599	3,348	2,899
-	19,726	(47)	20,636	219	239	2,418	2,545	1,385
-	1,414	-	289	-	(324)	723	(2,746)	(528)
-	(907)	-	(1,194)	-	-	(1,394)	(440)	(571)
-	(11,035)	776	(9,569)	220	834	9,500	1,746	4,091
2.3%	(4)400,789	8,086	424,244	5,875	28,081	56,277	20,378	25,065
2.3%	376,011	135	384,216	1,144	3,591	19,638	10,217	9,540
-	24,778	7,951	40,028	4,731	24,490	36,639	10,161	15,525
2.9%	263,604	3,917	285,924	5,556	25,195	34,713	14,655	20,146
2.7%	296,854	9	299,684	150	1,803	4,495	2,682	3,272
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים**שווי הוגן של מכשירים פיננסיים**

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי הוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי הוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי הוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי הוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי הוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכולו שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי הוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת הזכויות שאינן מקנות שליטה ואת השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי הוגן ייתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו-כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי הוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה – שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח;

ניירות-ערך סחירים – לפי שווי שוק בשוק העיקרי.

אשראי לציבור – השווי הוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלה הונו בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח. השווי הוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות. גידול של 1% בשיעורי ריבית הניכיון של חובות פגומים מקטין את שווי הוגן בסכום של 15 מיליוני ש"ח. מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת הפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפירעון בסוף התקופה.

בחישוב השווי הוגן נכללו הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיר בהתאם להערכת הבנק בהתבסס על בחינת הנתונים ההיסטוריים של פירעונות מוקדמים ביחס לפרמטרים המסבירים פירעונות אלו. השפעת הנחות אלו על השווי הוגן הינה הגדלת השווי הוגן ב-130 מיליוני ש"ח.

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

פיקדונות, אגרות-חוב וכתבי התחייבות – בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו התאגיד מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על-ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

השאלות בין לקוחות – מוצגים כאשראי ופיקדונות ונמדדים לפי ערכם בבורסה של ניירות הערך המושאלים.

מכשירים נגזרים – מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים מתחשבת בין היתר בסיכון האשראי הגלום בעסקאות אלו.

אומדן השווי ההוגן של נכסים בגין מכשירים נגזרים, משקף גם את סיכון האשראי של הצד הנגדי, ואומדן השווי ההוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משקף גם את סיכון האשראי של הבנק.

נכסים והתחייבויות אשר מדידת השווי ההוגן בגינם מתבססת על נתוני רמה 3 – פריטים ששווים ההוגן נקבע על סמך מחיר אינדיקטיבי מגורם בלתי תלוי, מחיר אינדיקטיבי של צד נגדי לעסקה, מודלים להערכה אשר חלק מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים וכן פריטים ששווים ההוגן נקבע על סמך מחשבוני פנימיים או לשכות שירות אשר חלק מהנתונים בהם אינם נצפים.

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2015				
סך-הכל	שווי הוגן ⁽¹⁾			יתרה במאזן
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים	64,989	62,370	2,619	64,976
ניירות-ערך*	62,890	1,214	45,832	62,884
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	119	119	-	119
אשראי לציבור, נטו***	279,571	276,695	2,876	278,497
אשראי לממשלות	2,571	2,571	-	2,564
נכסים בגין מכשירים נגזרים	12,789	3,144	8,822	12,789
נכסים פיננסיים אחרים	2,014	825	1,189	2,011
סך-כל הנכסים הפיננסיים	424,943	346,938	53,339	**423,840
התחייבויות פיננסיות				
פיקדונות הציבור***	323,119	320,243	2,876	321,727
פיקדונות מבנקים	4,824	4,824	-	4,773
פיקדונות הממשלה	397	397	-	354
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	83	83	-	83
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	36,466	3,882	2,114	34,475
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	13,806	362	12,624	13,806
התחייבויות פיננסיות אחרות	17,693	16,473	1,220	17,734
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	396,388	346,264	35,386	**392,952

* כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 643 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה ביאור 12.

** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 81,302 מיליוני ש"ח ובסך של 17,916 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה סעיפים ב-1.

*** מזה נכללו ביתרת אשראי לציבור וביתרת פיקדונות הציבור סכומים של 8 מיליוני ש"ח ו-14 מיליוני ש"ח (בהתאמה) בגין מכשירים נגזרים משבבצים. (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014				
סך-הכל	שווי הוגן ⁽¹⁾			יתרה במאזן
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
נכסים פיננסיים				
מזומנים ופיקדונות בבנקים	54,989	52,625	2,364	54,974
ניירות-ערך**	58,804	1,147	43,581	58,778
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	476	476	-	476
אשראי לציבור, נטו****	265,936	262,378	3,558	263,980
אשראי לממשלות	1,869	1,869	-	1,861
נכסים בגין מכשירים נגזרים	16,244	4,289	892	16,244
נכסים פיננסיים אחרים	3,668	1,485	2,183	3,668
סך-כל הנכסים הפיננסיים	401,986	324,269	52,578	***399,981
התחייבויות פיננסיות				
פיקדונות הציבור****	*299,226	*295,668	3,558	297,230
פיקדונות מבנקים	4,373	4,373	-	4,322
פיקדונות הממשלה	505	505	-	455
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	42	42	-	42
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	36,627	4,634	2,132	33,671
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	16,777	1,151	882	16,777
התחייבויות פיננסיות אחרות	18,698	16,123	321	18,735
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות	*376,248	*322,496	36,555	***371,232

* הוצג מחדש.

** כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 612 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה ביאור 12.

*** נכסים והתחייבויות בסך של 83,502 מיליוני ש"ח ובסך של 25,214 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה סעיפים ב-1.

**** מזה נכללו ביתרת אשראי לציבור וביתרת פיקדונות הציבור סכומים של 11 מיליוני ש"ח ו-41 מיליוני ש"ח (בהתאמה) בגין מכשירים נגזרים משובצים.

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2015			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)
נכסים			
ניירות-ערך זמינים למכירה:			
37,351	–	5,021	32,330
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלת ישראל			
5,615	–	4,363	1,252
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלות זרות			
229	–	95	134
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים בישראל			
4,681	151	3,332	1,198
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
2,045	–	915	1,130
אגרות-חוב של אחרים בישראל			
3,588	–	2,118	1,470
אגרות-חוב של אחרים זרים			
1,843	–	–	1,843
מניות סחירות			
ניירות-ערך למסחר:			
6,291	–	–	6,291
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלת ישראל			
7	–	–	7
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלות זרות			
56	–	–	56
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
3	–	–	3
אגרות-חוב של אחרים בישראל			
70	–	–	70
אגרות-חוב של אחרים זרים			
48	–	–	48
מניות סחירות			
61,827	151	15,844	45,832
סך-הכל ניירות-ערך הנמדדים בשווי הוגן			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
470	115	355	–
חוזי שקל-מדד			
7,774	1,282	6,492	–
חוזי ריבית אחרים			
3,565	1,591	1,876	98
חוזי מטבע-חוץ			
882	101	56	725
חוזי מניות			
98	55	43	–
חוזי סחורות ואחרים			
8	8	–	–
נכסים בגין נגזרים משובצים			
2,876	–	–	2,876
אשראי בגין השאלות בין לקוחות			
1,189	–	–	1,189
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
78,689	3,303	24,666	50,720
סך-כל הנכסים			

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)**ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)**

ליום 31 בדצמבר 2015			
סך-הכל שווי הוגן	מדירות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:			
חוזי שקל-מדד	-	596	-
חוזי ריבית אחרים	-	8,102	278
חוזי מטבע-חוץ	98	3,708	68
חוזי מניות	722	126	13
חוזי סחורות ואחרים	-	92	3
התחייבויות בגין נגזרים משובצים	-	4	10
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות	2,876	-	-
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעוף	1,189	-	-
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך	31	-	-
סך-כל ההתחייבויות	4,916	12,628	372
17,916			

ביאור 33 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2014			
סך-הכל שווי הוגן	מדירות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)
נכסים			
ניירות-ערך זמינים למכירה:			
37,049	-	5,092	31,957
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלת ישראל			
3,498	-	2,061	1,437
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלות זרות			
819	-	98	721
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים בישראל			
5,083	-	3,990	1,093
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
2,284	-	844	1,440
אגרות-חוב של אחרים בישראל			
3,454	-	1,991	1,463
אגרות-חוב של אחרים זרים			
1,951	-	-	1,951
מניות סחירות			
ניירות-ערך למסחר:			
2,871	-	-	2,871
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלת ישראל			
43	-	-	43
אגרות-חוב ממשלתיות - ממשלות זרות			
354	-	-	354
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
20	-	-	20
אגרות-חוב של אחרים בישראל			
181	-	-	181
אגרות-חוב של אחרים זרים			
50	-	-	50
מניות סחירות			
57,657	-	14,076	43,581
סך-הכל ניירות-ערך הנמדדים בשווי הוגן			
נכסים בגין מכשירים נגזרים:			
415	135	280	-
חוזי שקל-מדד			
8,351	1,215	7,136	-
חוזי ריבית אחרים			
6,285	2,874	3,349	62
חוזי מטבע-חוץ			
1,021	31	160	830
חוזי מניות			
172	34	138	-
חוזי סחורות ואחרים			
11	11	-	-
נכסים בגין נגזרים משובצים			
3,558	-	-	3,558
אשראי בגין השאלות בין לקוחות			
2,183	-	-	2,183
נכסים בגין פעילות בשוק המעוץ			
79,653	4,300	25,139	50,214
סך-כל הנכסים			

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)**ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)**

ליום 31 בדצמבר 2014			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:			
547	-	547	-
חוזי שקל-מדד			
8,919	588	8,331	-
חוזי ריבית אחרים			
6,166	539	5,565	62
חוזי מטבע-חוץ			
977	9	148	820
חוזי מניות			
168	15	153	-
חוזי סחורות ואחרים			
41	45	(4)	-
התחייבויות בגין נגזרים משובצים			
3,558	-	-	3,558
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות			
2,183	-	-	2,183
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף			
392	-	321	71
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך			
22,951	1,196	15,061	6,694
סך-כל ההתחייבויות			

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

ליום 31 בדצמבר 2015					
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה					
		1,598	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	11	11	-	-	השקעות במניות
	1,609	1,609	-	-	סך-הכל
ליום 31 בדצמבר 2014					
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה					
		2,653	-	-	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון
	35	35	-	-	השקעות במניות
	2,688	2,688	-	-	סך-הכל

* הוצג מחדש.

- (1) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) הפסדים שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	הנפקות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2015
נכסים									
ניירות-ערך זמינים למכירה:									
-	-	1	150	-	-	-	-	151	1 ⁽¹⁾⁽²⁾
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו:									
135	49	-	-	-	(74)	5	-	115	38 ⁽³⁾
627	87	-	220	-	(214)	79	205	1,004	251 ⁽¹⁾⁽³⁾
2,335	235	-	319	-	(1,715)	46	303	1,523	385 ⁽³⁾
22	65	-	7	-	(6)	-	-	88	65 ⁽³⁾
19	29	-	25	-	(21)	-	-	52	26 ⁽³⁾
(34)	34	-	2	-	(4)	-	-	(2)	33 ⁽³⁾
3,104	499	1	723	-	(2,034)	130	508	2,931	799

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)**ד. שינויים בפרטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)**

שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2013	רווחים (הפסדים) בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	הנפקות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2014
נכסים									
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו:									
52	109	-	-	-	(51)	25	-	135	96 ⁽³⁾
237	267	-	224	(24)	(107)	20	10	627	247 ⁽¹⁾⁽³⁾
1,819	681	-	160	-	(448)	(17)	140	2,335	1,004 ⁽³⁾
46	3	-	4	-	(20)	-	(11)	22	1 ⁽³⁾
17	10	-	6	-	(14)	-	-	19	13 ⁽³⁾
3	(35)	-	(2)	-	1	-	(1)	(34)	(4) ⁽³⁾
2,174	1,035	-	392	(24)	(639)	28	138	3,104	1,357

(1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.

(2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

(3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ה. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן בין רמה 1 לרמה 2.**ו. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן ממדידה ברמה 3 למדידה ברמה 2,****למעט העברות הנובעות מסיכון צד נגדי לעסקה.**

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ז. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

31 בדצמבר 2015				
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל)	במיליוני ש"ח
נכסים				
השקעה במניות לא סחירות	11	הערכת שווי		
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	1,598	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
		נכסים לא סחירים - הוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו:				
חוזי שקל-מדד	115	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	1.74%-5.71% (2.45%)
חוזי ריבית אחרים	1,005	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.65%-5.71% (3.66%)
חוזי מטבע-חוץ	1,522	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה	0.65%-5.71% (2.56%)
חוזי מניות	76	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה	1.83%-5.71% (2.10%)
חוזי מניות ⁽¹⁾	1	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן	22.30%-68.50% (39.22%)
		תשואת דיבידנד		6.00%-6.00% (6.00%)
		ריבית שקלית לא-צמודה		1.25%-1.25% (1.25%)
חוזי סחורות ואחרים	52	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה	2.37%-5.71% (3.68%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	8	מודל תמחור אופציות	ריבית שקלית לא-צמודה	1.26%-6.48% (2.94%)

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

(1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

(2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 33 יתרות אומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ז. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

31 בדצמבר 2014				
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל)	במיליוני ש"ח
נכסים				
השקעה במניות לא סחירות	35	הערכת שווי		
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	*2,653	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים		
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו:				
חוזי שקל-מדד	135	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.52%-4.68% (2.60%)
חוזי ריבית אחרים	627	מודל תמחור נגזרי ריבית	סיכון צד נגדי לעסקה	0.52%-4.38% (3.18%)
חוזי מטבע-חוץ	2,325	מודל תמחור אופציות	סיכון צד נגדי לעסקה	0.44%-4.68% (2.22%)
חוזי מניות ⁽¹⁾	2	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן	26.51%-68.50% (29.21%)
		תשואת דיבידנד		6.00%-10.56% (9.99%)
		ריבית שקלית לא-צמודה		1.46%-1.70% (1.49%)
חוזי סחורות ואחרים	19	מודל תמחור נגזרי מטבע	סיכון צד נגדי לעסקה	0.52%-4.38% (3.03%)
נגזרים משובצים ⁽²⁾	11	מודל תמחור אופציות	ריבית שקלית לא-צמודה	0.85%-6.94% (2.79%)

* הוצג מחדש.

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:

- (1) עלייה (ירידה) בשיעור סטיית התקן תביא למדידת שווי הוגן גבוהה (נמוכה) משמעותית. מנגד, עלייה (ירידה) בשיעור תשואת הדיבידנד או בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.
- (2) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים (א)

חברות אם, בעל שליטה וחברות בנות

עסקות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך העסקים הרגיל ובתנאים דומים לתנאי העסקות עם גופים שאינם קשורים בבנק, ההכנסות או ההוצאות הקשורות בעסקות אלה כלולות בסעיפים המתאימים בדוח רווח והפסד.

א. יתרות במאזן

31 בדצמבר 2015							
בעלי-עניין							
מחזיקי מניות							
בעלי שליטה		אחרים ⁽³⁾		נושאי משרה*		אחרים	
יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	יתרה	היתרה	יתרה	היתרה
לסוף	לסוף	לסוף	לסוף	לסוף	לסוף	לסוף	לסוף
שנה	שנה	שנה	שנה	שנה	שנה	שנה	שנה
השנה	השנה	השנה	השנה	השנה	השנה	השנה	השנה
**	**	**	**	**	**	**	**
נכסים							
–	–	193	254	–	–	264	264
–	–	109	109	–	–	7,158 ⁽¹⁾	7,033 ⁽¹⁾
–	–	–	–	–	–	(66)	(66)
–	–	109	109	–	–	7,092	6,967
–	–	2	2	–	–	388	167
התחייבויות							
20	21	199	1,081	54	75	14,070	15,420
–	–	–	–	–	–	62	92
–	–	161	161	88	88	1,360	1,361
6,648	6,856	1,847	2,089	35	35	–	–
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***							
–	–	147	233	9	12 ⁽²⁾	4,607 ⁽¹⁾	5,650 ⁽¹⁾

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.3.

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(1) כולל באשראי לציבור סך של 642 מיליוני ש"ח ובסיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים סך של 173 מיליוני ש"ח (היתרה הגבוהה במהלך שנת 2015: 690 מיליוני ש"ח ו-186 מיליוני ש"ח בהתאמה), בגין מי שהיה בעל עניין בעת שנעשו העסקות וחדל מלהיות בעל עניין.

(2) היתרה הגבוהה במהלך שנת 2015: 0 מיליוני ש"ח בסיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים, בגין מי שהיה בעל עניין בעת שנעשו העסקות וחדל מלהיות בעל עניין.

(3) בביאור ליום 31 בדצמבר 2015 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך, כלולות לראשונה יתרות ועסקות של בעל עניין אשר מחזיק במניות הבנק בשיעור הגבוה מ-5% באמצעות קופות-גמל, קרנות נאמנות ותעודות סל בניהול אותו צד קשור. מספרי השוואה לא הוצגו מחדש.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים^(א) (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2015					
צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
אחרים		חברות כלולות		חברות-בת שלא אוחדו	
היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה
נכסים					
	87	-	-	-	-
ניירות-ערך					
	84	82	82	4	2
אשראי לציבור					
הפרשה להפסדי אשראי	(1)	(1)	(1)	-	-
אשראי לציבור, נטו	83	81	81	4	2
השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾	-	143	143	2	-
נכסים אחרים	1	3	2	-	-
התחייבויות					
	46	142	142	3	2
פיקדונות הציבור					
התחייבויות אחרות	-	43	41	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים**					
	218	143	73	-	-

(א) מתכונת הגילויי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.3.

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
(1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים (א) (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2014					
בעלי-עניין			מחזיקי מניות ⁽³⁾ בעלי שליטה		
אחרים		נושאי משרה*			
היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה**	יתרה לסוף שנה
נכסים					
(1)1,382	(1)1,124	16	16	-	-
(15)	(15)	-	-	-	-
1,367	1,109	16	16	-	-
16	16	-	-	-	-
התחייבויות					
222	125	79	72	20	20
6	5	60	60	-	-
-	-	34	34	6,747	6,540
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים***					
(1)1,815	(1)1,730	(2)13	12	-	-

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחזור בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.3.

* בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור.

** על בסיס היתרה בסוף כל חודש.

*** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(1) כולל באשראי לציבור סך של 690 מיליוני ש"ח ובסיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים סך של 186 מיליוני ש"ח (היתרה הגבוהה במהלך שנת 2014: 857 מיליוני ש"ח ו-187 מיליוני ש"ח בהתאמה), בגין מי שהיה בעל עניין בעת שנעשו העסקות וחדל מלהיות בעל עניין.

(2) היתרה הגבוהה במהלך שנת 2014: 0 מיליוני ש"ח בסיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים, בגין מי שהיה בעל עניין בעת שנעשו העסקות וחדל מלהיות בעל עניין.

(3) אינו כולל יתרות של קבוצת הפניקס המחזיקה בשיעור מעל 5% באמצעות קופות-גמל, קרנות נאמנות ותעודות סל.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים^(א) (המשך)

א. יתרות במאזן (המשך)

31 בדצמבר 2014					
צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו					
אחרים		חברות כלולות		חברות-בת שלא אוחדו	
היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה	היתרה הגבוהה במשך השנה*	יתרה לסוף שנה
נכסים					
-	-	236	76	2	2
-	-	(6)	(2)	-	-
-	-	230	74	2	2
-	-	135	135	2	-
התחייבויות					
6	4	146	121	4	3
1	-	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים					
פיננסיים חוץ-מאזניים**					
-	-	196	129	-	-

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים. ראה גם ביאור 1.ד.3.

* על בסיס היתרה בסוף כל חודש.
 ** כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
 (1) פירוט של סעיף זה כלול גם בביאור 15.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים^(א) (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
סך-הכל	בעלי-עניין						
	צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו			מחזיקי מניות			
	אחרים***	חברות כלולות	חברות-בת שלא אוחדו	אחרים	נושאי משרה**	אחרים	בעלי שליטה
219	1	10	-	207	-	1	-
הכנסות ריבית נטו*							
(23)	(1)	1	-	(24)	-	1	-
הוצאות בגין הפסדי אשראי							
142	121	1	-	25	-	(6)	1
הכנסות שאינן מריבית							
2	-	-	-	2	-	-	-
מזה: דמי ניהול ושירותים							
(166)	-	(13)	-	(65)	(89)⁽¹⁾		1
הוצאות תפעוליות ואחרות							
מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 16							
(78)	-	-	-	-	(78)	-	-
הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 14							
(10)	-	-	-	-	(11)	-	1
סך-הכל	172	121	(1)	143	(89)	(4)	2

(א) מתכונת הגילויי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.3.

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 56 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 8 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 14 מיליון ש"ח.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים^(א) (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014						
סך-הכל	בעלי-עניין			צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו		
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	נושאי משרה**	אחרים	חברות-בת שלא אוחדו	חברות כלולות אחרים***	
הכנסות ריבית נטו*	-	-	21	-	10	31
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	(2)	-	6	4
הכנסות שאינן מריבית	-	-	8	-	2	10
הוצאות תפעוליות ואחרות	-	(92) ⁽¹⁾	(6)	-	(13)	(111)
מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 18	-	(80)	-	-	-	(80)
הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 14	-	(12)	-	-	-	(12)
סך-הכל	-	(92)	21	-	5	(66)

(א) מתכונת הגילויי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.3.

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 49 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 14 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 15 מיליון ש"ח.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים (א) (המשך)

ב. הכנסות והוצאות בדוח רווח והפסד (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013						
סך-הכל	בעלי-עניין			צדדים קשורים המוחזקים על-ידי הבנק וחברות מאוחדות שלו		
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	נושאי משרה**	אחרים	חברות-בת שלא אוחדו	חברות כלולות אחרים***	
הכנסות ריבית נטו*	-	-	51	-	7	58
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	(2)	-	-	(2)
הכנסות שאינן מריבית	-	-	7	-	2	9
הוצאות תפעוליות ואחרות	-	(83) ⁽¹⁾	(1)	-	(8)	(92)
מזה: בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו: 19	-	(73)	-	-	-	(73)
הטבות לדירקטורים שאינם מועסקים בתאגיד או מטעמו - מספר מקבלי הטבה 14	-	(10)	-	-	-	(10)
סך-הכל	-	(83)	55	-	1	(27)

(א) מתכונת הגילויי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.3.

* פירוט בסעיף ג' להלן.

** בהתאם לסעיף 80 ד (3) בהוראות הדיווח לציבור, לרבות מי שפרש במהלך השנה.

*** צדדים העומדים בהגדרת צד קשור שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(1) הטבות עובד לזמן קצר 42 מיליון ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 0 מיליון ש"ח, הטבות בגין פיטורין 0 מיליון ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 8 מיליון ש"ח, תשלום מבוסס מניות 23 מיליון ש"ח.

ביאור 34 בעלי-עניין וצדדים קשורים^(א) (המשך)**ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים**

מזה: חברות כלולות					
2013	2014	2015	2013	2014	2015
הכנסות (הוצאות)					
בגין נכסים:					
8	11	10	67	31	238
-	-	-	-	-	9
-	-	-	-	3	3
בגין התחייבויות:					
(1)	(1)	-	(9)	(3)	(26)
-	-	-	-	-	(5)
7	10	10	58	31	219

(א) מתכונת הגילוי בביאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושא גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים, ראה גם ביאור 1.ד.3).

ד. מידע בדבר תנאי העסקות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי-עניין

עסקות ויתרות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים נעשו כולן במהלך העסקים הרגיל ובתנאים הדומים לתנאי העסקות עם גופים שאינם קשורים לבנק. הריבית המחויבת והריבית המשולמת בגין יתרות עם בעלי-עניין וצדדים קשורים הינן בשיעורים הרגילים בעסקות במהלך העסקים הרגיל עם צדדים שאינם קשורים לבנק.

ה. עסקה עם צד קשור

במהלך השנים 2013 ו-2014 רכש הבנק מניות של קבוצת דלק בע"מ, המהווה צד קשור בשיעור של כ-1% מהון אותה חברה, בסך כולל של 160 מיליון ש"ח.

שווי המניות ליום 31 בדצמבר 2015 הינו 89 מיליון ש"ח, ובהתאם כלל הבנק בדוחותיו הכספיים בשנים 2014 ו-2015 הפרשה לירידת-ערך.

ביאור 35 מידע על בסיס נתונים נומינלים היסטוריים לצורכי מס – הבנק

31 בדצמבר		
2014	2015	
*380,609	405,992	סך-הכל נכסים
349,746	373,041	סך-הכל התחייבויות
*30,863	32,951	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
2013	2014	2015
*2,582	*2,738	3,104
		רווח נקי

* יישום למפרע – לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11(ד).

ביאור 36 תמצית דוחות של הבנק

א. תמצית מאזן

31 בדצמבר		
2014	2015	
נכסים		
53,266	61,088	מזומנים ופיקדונות בבנקים
45,989	52,602	ניירות-ערך
474	119	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
241,591	256,600	אשראי לציבור
(3,934)	(4,210)	הפרשה להפסדי אשראי
237,657	252,390	אשראי לציבור, נטו
1,861	2,368	אשראי לממשלות
16,361	16,595	השקעות בחברות מוחזקות
2,933	2,876	בניינים וציוד
15,747	12,568	נכסים בגין מכשירים נגזרים
*7,058	5,467	נכסים אחרים
*381,346	406,073	סך-כל הנכסים
התחייבויות והון		
298,427	327,074	פיקדונות הציבור
4,489	4,506	פיקדונות מבנקים
455	354	פיקדונות הממשלה
21,566	19,630	כתבי התחייבות נדחים
16,329	13,585	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
*9,114	7,892	התחייבויות אחרות
*350,380	373,041	סך-כל ההתחייבויות
*30,966	33,032	הון
*381,346	406,073	סך-כל ההתחייבויות וההון

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.1(1).

ביאור 36 תמצית דוחות של הבנק (המשך)**ב. תמצית דוח רווח והפסד**

2013	2014	2015	
12,251	10,038	9,291	הכנסות ריבית
(4,906)	(2,775)	(1,842)	הוצאות ריבית
7,345	7,263	7,449	הכנסות ריבית, נטו
844	346	455	הוצאות בגין הפסדי אשראי
6,501	6,917	6,994	הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית:			
425	635	995	הכנסות מימון שאינן מריבית
3,258	3,281	3,343	עמלות
75	91	101	הכנסות אחרות
3,758	4,007	4,439	סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות:			
*4,745	*4,637	4,202	משכורות והוצאות נלוות
1,339	1,323	1,343	אחזקה ופחת בניינים וציוד
1,195	1,416	1,353	הוצאות אחרות
*7,279	*7,376	6,898	סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
*2,980	*3,548	4,535	רווח לפני מסים
*1,036	*1,485	1,855	הפרשה למסים על הרווח
*1,944	*2,063	2,680	רווח לאחר מסים
593	650	402	חלקו של הבנק ברווחים של חברות מוחזקות לאחר מסים
			רווח נקי:
*2,537	*2,713	3,082	המיוחס לבעלי מניות הבנק

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.ד1.

ביאור 36 תמצית דוחות של הבנק (המשך)

ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים

2013	2014	2015	
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת			
*2,537	*2,713	3,082	רווח נקי לשנה
התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת:			
(593)	(650)	(402)	חלקו של הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות
555	507	524	פחת על בניינים וציוד
19	17	21	הפחתות
844	346	455	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(296)	(297)	(382)	רווח ממימוש של ניירות-ערך זמינים למכירה ומוחזקים לפדיון
-	(29)	(8)	רווח שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות-ערך למסחר
(11)	(5)	(5)	רווח ממימוש בניינים וציוד
101	112	86	שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
*357	*254	(157)	שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
*(550)	*(461)	206	מסים נדחים, נטו
(1)	-	(3)	רווח ממכירות תיקי אשראי
1,372	(1,305)	549	התאמות בגין הפרשי שער
(307)	(1,791)	148	הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
שינוי נטו בנכסים שוטפים:			
(527)	(2,637)	724	פיקדונות בבנקים
(2,728)	(10,312)	(15,683)	אשראי לציבור
(371)	(692)	(507)	אשראי לממשלות
11	(438)	355	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(916)	(5,343)	3,179	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,420	(1,320)	(3,391)	ניירות-ערך למסחר
(225)	(1,164)	1,556	נכסים אחרים
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
(1,270)	(134)	17	פיקדונות מבנקים
482	20,360	28,647	פיקדונות מהציבור
(16)	(158)	(101)	פיקדונות מהממשלה
(561)	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(647)	4,513	(2,733)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
135	1,027	(1,069)	התחייבויות אחרות
(1,186)	3,113	15,108	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.ד1.

ביאור 36 תמצית דוחות של הבנק (המשך)**ג. תמצית דוח על תזרימי מזומנים (המשך)**

2013	2014	2015	
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה			
(39)	(50)	(137)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
237	10	241	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
(55,603)	(28,360)	(24,463)	רכישת ניירות-ערך זמינים למכירה
23,795	14,069	10,760	תמורה ממכירת ניירות-ערך זמינים למכירה
25,198	20,271	10,871	תמורה מפדיון ניירות-ערך זמינים למכירה
(49)	-	-	רכישת תיקי אשראי
201	-	493	תמורה ממכירת תיקי אשראי
95	294	52	דיבידנדים שהתקבלו מחברות כלולות
(4)	(105)	(347)	השקעות בחברות מוחזקות
103	107	259	תמורה ממימוש חברות מוחזקות ומפירעון שטרי הון
(496)	(460)	(471)	רכישת בניינים וציוד
30	13	9	תמורה ממימוש בניינים וציוד
(6,532)	5,789	(2,733)	מזומנים, נטו, לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון			
-	(16)	(15)	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
(860)	(1,018)	(2,702)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
4	5	4	הנפקת מניות ואופציות
(276)	(448)	(569)	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
(127)	(85)	-	רכישה עצמית של מניות
(1,259)	(1,562)	(3,282)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון
(8,977)	7,340	9,093	גידול (קיטון) במזומנים
51,097	40,748	49,393	יתרת מזומנים לתחילת השנה
(1,372)	1,305	(549)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
40,748	49,393	57,937	יתרת מזומנים לסוף השנה
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:			
13,217	12,725	11,017	ריבית שהתקבלה
(5,478)	(3,970)	(2,228)	ריבית ששולמה
1	2	1	דיבידנדים שהתקבלו
(1,502)	(2,465)	(1,708)	מסים על הכנסה ששולמו
-	485	134	מסים על הכנסה שהתקבלו

ביאור 37 יוזמות רגולטוריות**יוזמות רגולטוריות**

בדצמבר 2011 מונה "הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית", בראשות המפקח על הבנקים, כנגזרת של הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי בראשות הפרופ' מנואל טרכטנברג.

מטרת הצוות, כפי שהוגדרה בכתב המינוי: לבחון ולהמליץ "על אמצעים ומהלכים שונים להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות הישראלי". המלצות הצוות פורסמו ביום 19 במרץ 2013 בדוח הסופי.

עיקרי המלצות הדוח בתחום העמלות, יושמו בתיקון האחרון לכללי הבנקאות שפורסם ביום 28 בנובמבר 2012 והוחל בשתי פעימות ביום 1 בינואר ויום 1 במרץ 2013.

ביום 9 בספטמבר 2013 פורסם תיקון לכללי הבנקאות המתייחס לשמירת התוספת או הפחתה לריבית הבסיסית שנקבעה במועד ההפקדה לפיקדון, לאורך כל תקופת הפיקדון. כמו-כן, נקבע כי המנגנון לקביעת הריבית יהיה אובייקטיבי וחיצוני ללא יכולת השפעה של התאגיד הבנקאי על קביעתו.

תחילתן של הוראות אלו ביום 1 ביולי 2014.

החל מיום 1 באפריל 2014 יושמו הוראות כללי הבנקאות בנושא דמי ניהול מינימליים, עמלת פעולה אחת על-ידי פקיד וכן נכנסו לתוקף מסלולי "עובר ושב". כמו-כן הוטל פיקוח על מחיר המסלול הבסיסי ומחירו המרבי נקבע על 10 ש"ח.

ביום 2 באפריל 2014 פורסם חוזר המתייחס לגילוי עלות שירותים בניירות-ערך אשר נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

ביום 15 באפריל 2014 פורסמה הוראת בנק ישראל בנושא פתיחת חשבון באמצעות האינטרנט.

בינואר 2015 הפעיל הבנק את האפשרות לפתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט.

בחודש מרץ 2014 פורסם ברשומות תיקון לחוק הבנקאות שירות ללקוח, לפיו יש לתת הודעה ללקוחות טרם העמדת הלוואה שהעמיד להם תאגיד בנקאי לפירעון מיידי או טרם פתיחת הליך משפטי, כמפורט בחוק. החוק נכנס לתוקף ביום 10 בספטמבר 2014.

במהלך שנת 2015, נכנסו לתוקף שינויים רבים בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) התשס"ח-2008, ובהם:

- ביטול חיוב בעמלת ערוץ ישיר בעסקות המתבצעות בכרטיס לחיוב מיידי (דביט).
- ביטול עמלות דמי ניהול הלוואה לדיור והלוואות שאינן לדיור שניתנו עד יולי 2008.
- ביטול עמלת תשלום נדחה בעסקות שיבוצעו החל מפברואר 2015 בכרטיסי אשראי.
- שינוי בהגדרת "עסק קטן" באופן שההגדרה תהיה ללא תוקף בזמן.
- שינויים בעמלות בגין עסקות במטבע-חוץ ומשיכות בחו"ל באמצעות כרטיסי חיוב.
- שינוי בעמלה בגין הודעות על התראות מושל"כ ופיגור בתשלומים ובוטלה עמלת חיוב מפקיד בהחזרת שיק.

ביום 19 בנובמבר 2014, כחלק מיישום המלצות הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות ("ועדת זקן"), פרסם המפקח על הבנקים הוראה בעניין "דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים". מטרת ההוראה להסדיר את חובת הדיווח של התאגידים הבנקאיים ללקוחותיהם אודות כלל הנכסים וההתחייבויות של הלקוח בתאגיד הבנקאי, לרבות סך ההכנסות וההוצאות במהלך השנה, בגין נכסים, התחייבויות ופעילות שוטפת בחשבון. הדוח השנתי "תעודת זהות בנקאית" נועד לשפר את יכולת המעקב של הלקוחות אחר פעילותם בחשבון, ולהגביר את יכולת ההשוואה בין מוצרים ושירותים בנקאיים שונים. ההוראה תכנס לתוקף ביום 28 לפברואר 2016 עבור נתוני שנת 2015.

בחודש פברואר 2014 פורסמה טיוטה להערות הציבור של הדוח בנושא הגברת היעילות והתחרות בתחום כרטיסי חיוב מטעם רשות ההגבלים העסקיים. דוח סופי פורסם בספטמבר 2014. הדוח עוסק במספר נושאים מרכזיים ובהם הכנסת השימוש בכרטיס חיוב מיידי (דביט) לשוק הישראלי, הפחתת חסמים על מנת לאפשר כניסת שחקנים חדשים לתחום הסליקה והורדת עלויות לבתי העסק על-ידי הקדמת מועד הזיכוי מחברות האשראי.

ביאור 37 יוזמות רגולטוריות (המשך)

משמעויות מרכזיות שעלו מהדוח – הפחתת העמלה הצולבת, זיכוי מיידי לבתי העסק בגין עסקות דביט, ובגין עסקות חיוב נדחה תוך חיוב הבנקים לשאת בעלות ימי האשראי הנובעת מכך. החלת חובה על חברות האשראי להנפקת כרטיס משולב שיאפשר ביצוע עסקות דביט וגם עסקות חיוב נדחה.

הדוח עבר אישור ממשלה ביום 22 באוקטובר 2014 אך טרם נקבע סופית מועד החלתו.

על פי ההסכם הקואליציוני שנחתם בחודש אפריל 2015, הממשלה תפעל להגברת התחרות במערכת הפיננסית, להפחתת עלויות החיסכון לטווח ארוך ותקדם הפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים בשיתוף עם בנק ישראל. בנוסף, משרד האוצר יגבש תזכיר חוק להרחבת התחרות בשוק האשראי לצרכנים ולבעלי עסקים קטנים ובינוניים, וזאת, בין היתר, באמצעות קידום היישום של חוק שירות נתוני אשראי התשס"ב-2002 וחוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות 1993, "ישום" תעודת זהות בנקאית", הרחבת תפוצת השימוש בכרטיס חיוב מיידי ומתן ערבות מדינה לדרישות ההון ולאשראי הניתן למשקי בית ולעסקים קטנים על-ידי בנקים חדשים (ובכללם אינטרנטיים וקואופרטיביים). עוד סוכם כי הממשלה תפעל ותסייע להקמת מערכות תשתית מחשוב הנחוצות לבנקים חדשים ויוקם צוות לבחינת יישום ביטוח פיקדונות.

בהתאם לכך, בחודש יוני 2015 מינו שר האוצר ונגידת בנק ישראל ועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים הניתנים למשקי בית ולעסקים שאינם גדולים (ועדת שטרם). על הוועדה להמליץ בנושא הכנסת שחקנים חדשים לתחום זה, לרבות באמצעות הפרדת חברות כרטיסי האשראי מבעלות הבנקים. כן הוטל על הוועדה להמליץ על צעדים משלימים נדרשים ועל הסרת החסמים לכניסת שחקנים והגברת תחרות כאמור.

הוועדה פנתה לציבור שיציג בפניה את עמדותיו בנושאים לעיל. בחודש דצמבר 2015 פורסמו המלצות הוועדה בדוח ביניים שפורסם להערות הציבור וביניהן:

- הפרדת השליטה בחברות כרטיסי האשראי של הבנקים הגדולים
 - הגברת התחרות בתחום הסליקה
 - הגבלת הבנקים הגדולים בהנפקת כרטיסי אשראי
 - בתי ההשקעות, גופים מוסדיים, וחברות קשורות למוסדיים יתומצו להציע לציבור הצרכנים אשראי קמעונאי ולרשות הציבור יועמדו כלים לקבל אשראי מהם לרבות באמצעות השלמת הסדרת הפיקוח על חברות מימון חוץ בנקאיות
 - בנקים שאינם גדולים יורשו לשתף פעולה, בינם לבין עצמם וכן עם גופים חוץ בנקאיים אחרים, באיגום משותף של משאבי IT (לרבות ענן)
 - כל הבנקים יחוייבו לבטח את הפיקדונות המופקדים בהם ברשות מבטחת
 - הסדרת מכלול שירותי התשלום שתתבסס על הסדרה בינלאומית תוך דגש על ההסדרה האירופאית
 - העצמת יכולת הצרכן לבצע תיחור בין בנקים והקלת מעבר לקוחות בין בנקים
- בנוסף למפורט לעיל, קיימות מגוון הצעות חוק פרטיות שהונחו על שולחן הכנסת ה-20 – ובין, הצעות לביטול/הפחתת עמלות, יישום עדכונים לחוק הוצאה לפועל בעלי השלכה ישירה על פעילות התאגידים הבנקאיים לרבות מתן הפטרים ופטורים מריביות פיגורים לחייבים שונים ועוד.

יוזמות רגולטוריות אלה משפיעות לרעה על הכנסות הבנק ועלולות להשפיע לרעה על עסקי קבוצת הבנק בעתיד. בשלב זה, הבנק בוחן את המשמעויות הכוללות של האמור לעיל על הכנסות הבנק ומשמעויות עסקיות ותפעוליות ארוכות טווח נוספות. השפעות אלו אינן ניתנות לכימות בשלב זה ותלויות, בין היתר בהתנהגות הלקוחות, שינויים רגולטוריים נוספים ופעילות המתחרים.

2015

בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים

ונספחים לדוח השנתי

תוכן העניינים – ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי

413	8. ממשל תאגידי
413	8.1 הדירקטוריון וההנהלה
429	8.2 הביקורת הפנימית
430	8.3 גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
431	8.4 שכר רואי החשבון המבקרים
432	8.5 תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה
440	8.6 עסקות עם בעל שליטה
447	9. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
447	9.1 תרשים החזקות
448	9.2 רכוש קבוע
451	9.3 הון אנושי
455	9.4 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי
457	9.5 דירוג הבנק
458	9.6 פועלים בקהילה – מעורבות חברתית ותרומה לקהילה
461	10. נספחים
461	10.1 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית
467	10.2 רווח והפסד ומאזן רב רבעוני

רשימת טבלאות – ממשל תאגידי

429	טבלה 8-1: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית
431	טבלה 8-2: שכר רואי החשבון המבקרים
432	טבלה 8-3: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)
445	טבלה 8-4: פרטים על היתרות של בעלת השליטה בבנק ושל אחרים שלבעלת השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח)
448	טבלה 9-1: רכוש קבוע
451	טבלה 9-2: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות
452	טבלה 9-3: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות
453	טבלה 9-4: פירוט עלות למשרת עובד ושכר למשרת עובד בבנק (באלפי ש"ח)
457	טבלה 9-5: דירוג הבנק
461	טבלה 10-1: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית
467	טבלה 10-2: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2014-2015 מידע רב-רבעוני
468	טבלה 10-3: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2014-2015 מידע רב-רבעוני

8.1 הדירקטוריון וההנהלה

במהלך שנת 2015 המשיך דירקטוריון הבנק את פעילותו בהתוויית האסטרטגיה, המדיניות והקווים העקרוניים לפעילותו של הבנק בארץ ובחו"ל, תוך שהוא קובע הנחיות בנושאים השונים בהתאמה לדרישות עדכוני החקיקה ובהתאם להוראה 301 החדשה של בנק ישראל. במסגרת זו התווה הדירקטוריון את המדיניות לפעילותן של חברות הבת בארץ ובחו"ל, קבע מסגרות לנושא החשיפה לסיכונים השונים, הנפקת אגרות-חוב, הנפקת הון מניות, ביצוע ומימוש השקעות קבועות וביצוע הצעות רכש ומיזוגים. הדירקטוריון עסק באישור הדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים, במדיניות חלוקת הדיבידנד, בקביעת המבנה הארגוני של הבנק, קביעת מדיניות כוח אדם, שכר, תנאי פרישה ומערכת תגמולים לעובדים ולמנהלים בכירים, ובקיום פיקוח ובקרה על הפעילות העסקית השוטפת שמבצעת ההנהלה ועקביותה עם מדיניות הבנק.

המליאה וועדותיה – ועדת אשראי, ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת ביקורת, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, הוועדה למוצרים חדשים, הוועדה לממשל תאגידי, הוועדה לאישור השקעות, ועדת טכנולוגיה ומחשוב, ועדת כספים ותשקיפים, ועדת תגמול וועדת תביעות נגזרות – אי.די.בי, קיימו דיונים מפורטים בהיבטים השונים של פעילות הבנק. במהלך שנת 2015 התקיימו 31 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-195 ישיבות של ועדות הדירקטוריון, כפי שיפורט בפרק זה.

ועדת אשראי

דנה בישיבותיה בנושאים עקרוניים והמליצה לדירקטוריון על מדיניות האשראי של הבנק בארץ ובחו"ל. הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון על אישור מסגרות עסקות אשראי בהתאם למדרג הסמכויות שאישר הדירקטוריון. הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון על היעדים העסקיים ושוקי יעד למתן אשראי; על מדיניות ביחס למתן אשראי למימון אמצעי שליטה בתאגידים אחרים; דנה ביחס הרצוי בין סך האשראי לציבור לבין סך נכסי הבנק והונו; קיבלה סקירות מקיפות על לווים שחבותם עולה על היקף כספי מסוים שקבע הדירקטוריון; דנה והמליצה לדירקטוריון על מדיניות למימון ממונף ברמת מינוף כפי שיקבע הדירקטוריון וכנגד בטוחות, התניות ומגבלות פיננסיות, כפי שיקבע הדירקטוריון וכן על מדיניות האשראי לעובדים ולאנשים קשורים; דנה והמליצה לדירקטוריון על סיבולת הסיכון, על המגבלות הרצויות על רמת החשיפה לסיכונים בתיק האשראי, לרבות חשיפה בגין ריכוזיות ענפית, חשיפה בגין הלווים הגדולים, קבוצות הלווים הגדולות, דירוג וגידור סיכונים אשראי וחשיפה לריכוזיות ביטחונות, והחשיפה למדינות ומוסדות פיננסיים בחו"ל ודנה במדיניות העמדת אשראי על-ידי הבנק וחברות הבת של הבנק בחו"ל.

הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון על מדיניות קביעת הפרשות וסיווג חובות ובכלל זה המלצות לדירקטוריון ביחס לפיקוח על נאותות איתור חובות בעייתיים, נאותות סיווגם ונאותות ההפרשות להפסדי אשראי בגינם; דנה בהסדרי חוב משמעותיים ובחובות קשי-גביה שסכומם מהותי והמליצה לדירקטוריון על אישור הסדרי החוב ועל טיפול בחובות קשי-גביה שסכומם מהותי בהתאם למדרג סמכויות שקבע הדירקטוריון. הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון על מדיניות הבטוחות ומרווחי הביטחון, מדרג סמכויות אשראי בארץ ובחו"ל ודנה והמליצה לדירקטוריון לאשר את תוכנית העבודה השנתית והרב-שנתית של בקרת האשראי בארץ ובחו"ל.

הוועדה קיבלה סקירות ענפיות, קיבלה דיווחים על הלוואות ופיקדונות במטבע-חוץ שניתנו לבנק; כן קיבלה הוועדה סקירה רבעונית כוללת על מצב תיק האשראי של הבנק; תיאור התפתחויות מרכזיות בסיכון האשראי והשפעתן על הלימות ההון; התמודדות מול לווים ספציפיים מהותיים; נתונים בדבר אישורי אשראי שחרגו מהמדיניות; נתונים בדבר אישורי אשראי שאושרו בניגוד לחוות דעת חטיבת ניהול סיכונים; מבחני קיצון ותוצאותיהם; פירוט לווים בעייתיים בארץ ובחו"ל שהאובדן שלהם גדול מסכומים שנקבעו במסמך סמכויות האשראי שאישר הדירקטוריון; פירוט התהוות של חובות בעייתיים בארץ ובחו"ל מעל סכום שנקבע במסמך סמכויות האשראי, סמוך לסיווגו כבעייתי; פירוט מחיקות חוב בסכום שעולה על סכום שנקבע במסמך סמכויות האשראי.

כן קיבלה דיווחים רבעוניים על חבות לווה בודד ולווים גדולים המדווחים לבנק ישראל.

ועדת אשראי קיימה במהלך השנה 37 ישיבות.

חברי הוועדה הם: ה"ה י. סרוסי – יו"ר, א. איזקסון, מ. ברון, א. טוב ו-מ. קורן.

ועדת עסקות עם אנשים קשורים

דנה בעסקות עם "אנשים קשורים" לבנק, בארץ ובחול, על-פי הגדרות המפקח על הבנקים. בכל עסקה עם "איש קשור" מעל סכום שקבע הדירקטוריון הוצג לוועדה מסמך היבטי סיכון על-ידי הנהלת החטיבה לניהול סיכונים, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין. כן דנה הוועדה בעסקות, לרבות הפרשות או מחיקות חוב של הבנק עם אחרים שאינם "אנשים קשורים" ואשר לנושא משרה בבנק יש בהן "עניין אישי", כהגדרתו בחוק החברות, התשנ"ט-1999, בסכומים, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים ובהתאם למדרג הסמכויות שאישר הדירקטוריון. הוועדה דנה לפי הצורך באישור עסקות שאינן עסקות חריגות, של הבנק עם בעלי השליטה, או עסקה שלבעלי שליטה בבנק עניין אישי בה ושאינה עסקת חבות או עסקה למתן שירותים בנקאיים על-ידי הבנק, בסכומים כפי שקבע הדירקטוריון ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקחת על הבנקים. כן קיבלה הוועדה סקירות שוטפות על מצבם הכלכלי והפיננסי של גופים שהעסקות שלהם עם הבנק מובאות לדיון בוועדה ושהחבות שלהם עולה על הסכומים שקבע הדירקטוריון.

הוועדה קיימה מעקב אחר לווים בעייתיים שהם "אנשים קשורים" וקיבלה דיווחים תקופתיים על חבות של ה"אנשים הקשורים" כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים. ועדת עסקות עם אנשים קשורים קיימה במהלך השנה 36 ישיבות. חברי הוועדה הם: מ. ברון – יו"ר, א. טוב, מ. קורן ו-ד. שורץ.

ועדת ביקורת

דנה בתוכנית העבודה של המבקר הפנימי של הבנק, המליצה למליאת הדירקטוריון לאשרה וקיימה מעקב אחר ביצועה, לרבות קביעת המסגרת הרצויה לביצוע הביקורת בחברות בת בארץ ובחול. הוצג לוועדה סיכום חצי שנתי של פעילות הביקורת הפנימית ושל פעילות ועדת הביקורת.

הוועדה קיימה בקרה, באמצעות המבקר הפנימי, אחר נוהל עבודת הדירקטוריון וביצוע החלטות הדירקטוריון וועדותיו.

כן קיימה הוועדה בקרה על מילוי נוהל חובת יציאה לחופשה רציפה.

הוועדה דנה בדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים והציגה המלצותיה בפני הדירקטוריון בדבר אישורם. במסגרת זו דנה הוועדה בהערכות ובאומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים, לרבות בנוגע לחובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי, הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים והערכות שוו. ועדת הביקורת דנה בחובות הבעייתיים של הבנק ובהפרשות להפסדי אשראי הנדרשות בגינם. כמו-כן, דנה בסיווג ניירות-ערך המוגדרים כבעייתיים ובחינת הצורך בהפרשה לירידות ערך בעלת אופי אחר מזמני של ניירות-ערך שבהחזקת הבנק.

הוועדה קיבלה דיווח חצי שנתי בדבר ביצוע הביקורות בחברות הבת בארץ ובחול, ויידאה קיומה של מערכת ביקורת נאותה בחברות אלה. ממצאי ביקורת מהותיים או ממצאים בעלי סיכון מהותי ביחס לחברות הבת, אשר נתגלו בדוחות הביקורת שבוצעו בחברות הבת של הבנק, דווחו על-ידי המבקרים הפנימיים של חברות הבת, לאחר שנדונו בוועדת הביקורת של חברת הבת.

הוועדה דנה בדוחות הביקורת של בנק ישראל שהועברו אליה במהלך השנה, בדוח הביקורת של רואי החשבון המבקרים ובדוחות המהותיים ו/או הבולטים של הביקורת הפנימית, וניהלה מעקב אחר הטיפול בדוחות אלה. בנוסף, קיבלה הוועדה דיווחים על סיכומים תקופתיים של ממצאי הביקורת, לרבות דיווחים הנוגעים למנגנוני הבקרה בתאגידים שבשליטת הבנק.

עוד עסקה הוועדה באישור פעולות ועסקות, הקשורות בנושאי משרה ו/או בעלי עניין (כמשמעות ביטויים אלו בחוק החברות) ו/או אנשים קשורים (כמשמעות הביטוי בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל) ובאישור עסקות מהותיות ו/או "חריגות", כמתחייב מהוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"). במסגרת זו גם קבעה הוועדה אמות מידה לסיווג של עסקות כחריגות. כן עסקה הוועדה, לפי צורך, באישור פעולות ועסקות הקשורות בנושאי משרה ו/או בבעלי עניין (כמשמעות ביטויים אלו בחוק החברות) ו/או אנשים קשורים (כמשמעות הביטוי בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), אף שאינן חריגות, ודנה באשר לחובה לקיים הליך תחרותי בפקוחה, או מי שתקבע לעניין זה, ולפי אמות המידה שקבעה הוועדה.

כן קיימה הוועדה דיונים בנושאים שונים, כנדרש בהוראות חוק החברות, לרבות בעניין קיום תנאי כשירות של דירקטור בלתי תלוי וכן דיונים כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, לרבות דיון במינוי רואי החשבון המבקרים, קיום דיונים עם רואי החשבון המבקרים, לגבי הדוח המפורט והדוח המשלים של רואי החשבון על הדוחות הכספיים וקיימה דיונים עם המבקר הפנימי הראשי לבדו, עם היועץ המשפטי הראשי לבדו, עם החשבונאי הראשי לבדו, עם מנהל הסיכונים הראשי לבדו ועם קצין הציות והממונה על איסור הלבנת הון לבדו, וכן עם רואי החשבון המבקרים לבדם, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל.

ועדת ביקורת קיימה במהלך השנה 38 ישיבות.

חברי הוועדה הם: ד. שורץ – יו"ר, מ. ברון, נ. זיכלינסקי, א. טוב, י. ירום ו-י. פאר.

הוועדה לניהול ובקרת סיכונים

הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון בעניין אסטרטגיית הסיכון הקבוצתית הכוללת, לרבות תאבון הסיכון והאופן בו הנהלת הבנק מיישמת את אסטרטגיית הסיכון בפועל, זאת כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים. כן דנה הוועדה בהיערכות הארגונית בבנק לניהול בקרה ואמידת הסיכונים; באיכות והלימות הכלים והאמצעים המשמשים את הבנק לצורך ניהול ובקרת הסיכונים השונים ולניהול ובקרה של החשיפה הכוללת של הבנק לסיכונים השונים.

הוועדה קיבלה דיווחים שנתיים ורבעוניים מתאימים לצורך ביצוע מעקב, בקרה ואמידת הסיכונים, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין. כן אישרה הוועדה את המתודולוגיה של אמידת הסיכונים השונים, ודנה בהיערכות ובהתקדמות הבנק ליישום התוכניות לאימוץ הוראות באזל. כן דנה הוועדה והמליצה לדירקטוריון לאשר את הדוח על התהליך הפנימי להערכת הלימות ההון של הבנק – ICAAP – לשנת 2015.

הוועדה קיבלה דיווחים שנתיים בנושאי איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור וציות להוראות הרגולטוריות, האכיפה הפנימית בניירות-ערך ודיווח שנתי על ניהול הסיכונים בתחומים השונים על-ידי חברות הבת של הבנק בארץ ובח"ל ועל יישום מדיניות ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק.

הוועדה דנה בפעילויות חדשות של הבנק, במוצרים חדשים המיועדים לפעילות בארץ ובח"ל, בשינויים משמעותיים, בפעילויות קיימות ובכניסה לשווקים חדשים לפעילות בארץ ובח"ל ובחנה את הסיכונים הכרוכים בהם ואת הכלים שישמשו לניהול הסיכונים, לאמידתם ולקיום בקרה עליהם.

כן קיבלה הוועדה דיווחים שוטפים על אירועים מהותיים ו/או מיוחדים בפעילות הבנק, שיש להם השלכה על ניהול הסיכונים של הבנק ועלולים להשפיע באופן מהותי על הון הבנק, תוצאותיו, ניהולו ו/או המוניטין שלו, בתחומים השונים, וכן דיווח על מיפוי והערכת הסיכונים התפעוליים בקבוצה לרבות הטיפול בממצאי סקר מעילות והונאות.

הוועדה הציגה המלצותיה לדירקטוריון.

הוועדה לניהול ובקרת סיכונים קיימה במהלך השנה 15 ישיבות.

חברי הוועדה הם: א. איזקסון – יו"ר, מ. ברון, א. טוב, י. סרוסי, א. פלד ו-מ. קורן.

הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית

הוועדה דנה והמליצה לדירקטוריון בעניין אסטרטגיית פעילות הבנק מחוץ לישראל ובתוכניות העבודה לפעילות בינלאומית, לרבות מוצרים ופעילויות חדשות וכניסה לפעילויות בשווקים בינלאומיים חדשים, והמליצה עליהם לדירקטוריון.

הוועדה דנה בדיווחים תקופתיים הנוגעים לפעילות הבנק בחו"ל לרבות באמצעות סניפים ושלוחות של הבנק בחו"ל, וכן באמצעות חברות הבת בחו"ל.

כן דנה הוועדה והמליצה לדירקטוריון על מדיניות בנושא פעילות נעדרת שקיפות, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל ובנושאים המפורטים להלן: סקירות תקופתיות על סביבת הפעילות (עסקית, כלכלית, רגולטורית, משפטית, פוליטית וכד'), במדינות בהן פועל הבנק באמצעות סניפים ושלוחות; התפתחויות תקופתיות בשלוחות ובסניפים, ברמת השלוחה והסניף וברמה מצרפית – פעילות, חשיפה לסיכונים ותוצאות עסקיות; סקירות תקופתיות של יחידות הביקורת הפנימית, הבקרה והפיקוח ביחס לשלוחות ולסניפי הבנק בחו"ל; עמידה במגבלות החשיפה לשלוחות ולסניפי הבנק בחו"ל; בחינת תקופתיות של הלימות משאבי כוח אדם בכל יחידות הבנק העוסקות בפיקוח, בקרה, ביקורת ובמערכת הדיווחים והרישומים החשבונאיים הנוגעים לשלוחות חו"ל; ודיווח על אירועים מיוחדים בשלוחות חו"ל.

הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית קיימה במהלך השנה 12 ישיבות.

חברי הוועדה הם: י. סרוסי – יו"ר, א. דיק, מ. ויצ'נר, א. טוב, א. פלד ו-ע. שטרן.

הוועדה למוצרים חדשים

דנה והמליצה לוועדה לניהול ובקרת סיכונים ולדירקטוריון בכל פעילות חדשה ו/או כניסה לשוק חדש ו/או מוצר חדש ו/או בכל מכשיר פיננסי נגזר חדש השונה משמעותית מהמכשירים הקיימים בבנק, שיכללו בפעילות בארץ ובח"ל, על-ידי הבנק עצמו או על-ידי חברת בת שלו, ו/או המביא ליצירת חשיפה מסוג חדש, ו/או עשיית שוק, לרבות באמצעות חברות הבת או סניפי הבנק בח"ל, אשר יש להביא לאישור הדירקטוריון בהתאם למדיניות הבנק.

הוועדה קיבלה דיווח על ביצועי הבנק במוצרים חדשים ועל ביצוע פעילויות חדשות שאושרו על-ידי הוועדה והדירקטוריון.

הוועדה למוצרים חדשים קיימה במהלך השנה 9 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: י. סרוסי – יו"ר, א. איזקסון, א. דיק, י. רום ו-מ. קורן.

הוועדה לממשל תאגידי

דנה וממליצה לדירקטוריון על מדיניות, נהלים והנחיות להטמעת עקרונות הממשל התאגידי בעבודת הדירקטוריון והוועדות וכן לצורך עמידת הבנק בעקרונות ממשל תאגידי נאות והתאמתם להוראות הדין, לרבות קביעת מדיניות הבנק ופיקוח על ההנהלה ועל חברות הבת של הבנק, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל.

הוועדה לממשל תאגידי קיימה במהלך השנה 5 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: י. סרוסי – יו"ר, מ. ברון, א. טוב, א. פלד, נ. רונן* ו-ע. שטרן.

הוועדה לאישור השקעות

מתכנסת אד-הוק, לדון בהמלצות ההנהלה לביצוע השקעות, רכישות ו/או מימוש של השקעות ריאליות, בארץ ובח"ל, וכן, לדון בהמלצות ההנהלה לביצוע ו/או מימוש נכסים קבועים בארץ ובח"ל שתבוצענה בין על-ידי הבנק עצמו ובין על-ידי חברות הבת שבבעלותו המלאה, בסכומים כפי שקבע הדירקטוריון, לאחר אישורן על-ידי הנהלת הבנק.

הוועדה קיבלה דיווחים על החלטות השקעה בסכומים של עד לסכום שקבע הדירקטוריון, שביצעה פועלים שוקי הון ואושרו על-ידי הנהלת הבנק; דנה ואישרה השקעה בסכום העולה על הסכום שקבע הדירקטוריון, לאחר שקיבלה המלצות מהנהלת הבנק ודיווחה עליהן לדירקטוריון; כן דנה והמליצה לדירקטוריון לאשר החלטות השקעה בסכומים שקבע הדירקטוריון; דנה בהשקעות במניות/אגרות-חוב להמרה בהתאם למדרג הסמכויות שקבע הדירקטוריון; דנה ואישרה רכישת אגרות-חוב קונצרני במטבע-חוץ במגבלות ובסכומים שקבע הדירקטוריון.

הוועדה קיבלה דיווח רבעוני בדבר מצב תיק ההשקעות, לרבות השקעות לביצוע שאושרו בצוות ההנהלה לפי מדרג הסמכויות שאישר הדירקטוריון ודיווחה לדירקטוריון.

החלטות הוועדה מדווחות לדירקטוריון.

הוועדה לאישור השקעות קיימה במהלך השנה 5 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: י. סרוסי – יו"ר, א. דיק, י. טאומן**, א. טוב ו-ע. שטרן.

ועדת טכנולוגיה ומחשוב

דנה והמליצה לדירקטוריון בדבר תוכניות העבודה של חטיבת טכנולוגיה ומחשוב, לרבות בנושאים טכנולוגיים ומיחשוביים של הבנק, נושאי גיבוי ושרידות של המערכות הטכנולוגיות של הבנק וניהול טכנולוגית מידע כנדרש על-פי הוראה 357 של בנק ישראל. כן דנה הוועדה בדיווחים רבעוניים על התקדמות בפרויקטים טכנולוגיים משמעותיים.

ועדת טכנולוגיה ומחשוב קיימה במהלך השנה 8 ישיבות.

חברי הוועדה הם ה"ה: מ. ויצניר – יו"ר, א. דיק ו-נ. זיכלינסקי.

* ביום 11 בדצמבר 2015 סיימה הגבי נחמה רונן את כהונתה כדירקטורית בדירקטוריון הבנק וכחברת הוועדה, בעקבות דרישת הוראות החוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013.

** ביום 27 בדצמבר 2015 התפטר מר יאיר טאומן מכהונתו כדירקטור חיצוני (כמשמעות הביטוי בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל) בדירקטוריון הבנק וכחבר הוועדה, מסיבות אישיות.

ועדת כספים ותשקיפים

הוועדה סקרה את הביצועים העסקיים של הבנק, כפי שהם עולים מטיטוט הדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים ודנה במשמעויות הכלכליות שלהם; דנה במדיניות החשבונאית שאומצה בנוגע לנושאים מהותיים בדוחות הכספיים ובהשלכותיהם; דנה בהערכת אומדנים בנוגע לחובות פגומים והערכות שווי מהותיות בדוחות הכספיים, תוך בחינת משמעויות ודרכי פעולה עסקיים. במסגרת הדיון מקבלת הוועדה דיווח על לווים בעייתיים בארץ ובסניפי חו"ל. כן דנה הוועדה בחלוקת דיבידנד בהתאם למדיניות שנקבעה על-ידי הדירקטוריון וממליצה לדירקטוריון לאשר; הוועדה דנה בתשקיפים של הבנק, לרבות תשקיפי מדף ודוחות הצעת מדף, ומביאה בפני הדירקטוריון את המלצותיה בדבר אישורם.

ועדת כספים ותשקיפים קיימה במהלך השנה 5 ישיבות.

חברי הוועדה הם: א. איזקסון – יו"ר, א. טוב, י. סרוסי, י. פאר, א. פלד ו-מ. קורן.

ועדת תגמול

הוועדה עוסקת בתפקידים שיוחדו לה בתיקון האמור לחוק החברות וכמו-כן בתפקידים שנקבעו לה בהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים.

במסגרת זו קיימה הוועדה דיונים לצורך קביעת מדיניות הבנק לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי המשרה בבנק.

הוועדה העבירה את המלצותיה בדבר מדיניות זו לדירקטוריון של הבנק על מנת שלאחר אישורה על ידו, היא תובא גם לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק (האסיפה הכללית שהתקיימה ביום 11 בפברואר 2014, אישרה את המדיניות, כפי שנקבעה על-ידי הוועדה).

כמו-כן, קיימה הוועדה דיונים בדבר תנאי ההתקשרות של הבנק עם כמה נושאי משרה בו, בהתאם למדיניות התגמול שבתוקף, לרבות, ככל שהדבר היה נחוץ, בהלימה למדיניות התגמול הטעונה אישור האסיפה הכללית של הבנק. המלצות הוועדה בנושאים אלה הובאו לאישור הדירקטוריון.

הוועדה ממנה גם על קביעת מדיניות התגמול ל"עובדים מרכזיים" של הבנק (כהגדרת ביטוי זה בהוראות ניהול בנקאי תקין 301A של המפקח על הבנקים) הגם שאינם נחשבים ל"נושאי משרה" כהגדרתם בחוק החברות.

בהתאם לתיקון בהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, מחודש דצמבר 2013 החליט הדירקטוריון של הבנק ביום 29 בינואר 2014, כי ועדת התגמול שהוקמה כאמור לפי הוראת תיקון 20 של חוק החברות, תפעל בהרכב מורחב לצורך דיון במדיניות התגמול ובהסכמי התגמול של כלל עובדי הבנק, למעט נושאי המשרה והעובדים המרכזיים של הבנק. כמו-כן, החליט הדירקטוריון להעביר לסמכות ועדת התגמול בהרכבה המורחב את כל שאר הנושאים שהיו עד לאותו מועד באחריות ועדת משאבי אנוש – שגר ותגמולים, אשר בוטלה באותו מועד.

ועדת תגמול קיימה במהלך השנה 19 ישיבות.

חברי הוועדה הם: א. טוב – יו"ר, ד. שורץ, ג. רונן* ו-מ. קורן.

בהרכבה המורחב של ועדת תגמול משתתפים בנוסף גם: י. סרוסי, א. דיק ו-א. פלד.

ועדת תביעות נגזרות – אי.די.בי

ועדה שהוקמה אד-הוק לצורך בחינת הדרישה מצד תובעים להגיש תביעה נגזרת נגד נושאי משרה של הבנק בקשר עם העמדת אשראים לקבוצת אי.די.בי.

ועדת תביעות נגזרות – אי.די.בי קיימה במהלך השנה 6 ישיבות.

חברי הוועדה הם: ע. שטרן – יו"ר, י. טאומן** ו-ד. שורץ.

תיאור הפעילות, ההרכבים והסמכויות של מליאת הדירקטוריון והוועדות, מעודכנים למועד פרסום הדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2015.

* ביום 11 בדצמבר 2015 סיימה הגבי נחמה רונן את כהונתה כדירקטורית בדירקטוריון הבנק וכחברת הוועדה, בעקבות דרישת הוראות החוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013.

** ביום 27 בדצמבר 2015 התפטר מר יאיר טאומן מכהונתו כדירקטור חיצוני (כמשמעות הביטוי בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל) בדירקטוריון הבנק וכחבר הוועדה, מנסיבות אישיות.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעלי כשירות מקצועית

בחוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") נקבע כי על דירקטוריון של חברה ציבורית לקבוע מהו המספר המזערי הנדרש של דירקטורים בדירקטוריון, שעליהם להיות "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית", וזאת בהתחשב, בין השאר, בסוג החברה, גודלה והיקף מורכבות פעילותה. הוראה זו חלה על הבנק מהיותו חברה ציבורית. עוד נקבע בחוק החברות, כי כדירקטור חיצוני בחברה ציבורית ימונה מי שהוא "בעל כשירות מקצועית" או מי שהוא "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית".

בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), התשס"ו-2005, נקבעו התנאים הנדרשים על מנת שדירקטור ייחשב כ"בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" וכ"בעל כשירות מקצועית" ובתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, נקבעו התנאים הנדרשים על מנת שדירקטור ייחשב ל"דירקטור חיצוני מומחה".

בהתאם לתקנות החברות, "דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" הינו "דירקטור אשר בשל השכלתו, ניסיונו וכישוריו, הוא בעל מיומנות גבוהה והבנה בנושאים עסקיים-חשבונאיים ודוחות כספיים, באופן המאפשר לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של החברה ולעורר דיון בקשר לאופן הצגתם של הנתונים הכספיים"; כן נקבע, כי הערכת מיומנותו החשבונאית והפיננסית של דירקטור תיעשה בידי הדירקטוריון ויבאו במכלול השיקולים, בין השאר, השכלתו, ניסיונו וידיעותיו בנושאים אלה:

(א) סוגיות חשבונאיות וסוגיות בקרה חשבונאית האופייניות לענף בו פועלת החברה ולחברות בסדר הגודל והמורכבות של החברה; (ב) תפקידיו של רואה החשבון המבקר והחובות המוטלות עליו;

(ג) הכנת דוחות כספיים ואישורם לפי החוק ולפי חוק ניירות-ערך.

"דירקטור בעל כשירות מקצועית" הינו דירקטור שמתקיים בו אחד מהתנאים האלה:

(א) בעל תואר אקדמאי באחד מן המקצועות האלה: כלכלה, מינהל עסקים, ראיית חשבון, משפטים, מינהל ציבורי;

(ב) בעל תואר אקדמאי אחר או שהוא השלים לימודי השכלה גבוהה אחרת, הכל בתחום עיסוקה העיקרי של החברה או בתחום הרלוונטי לתפקיד;

(ג) הוא בעל ניסיון של חמש שנים לפחות באחד מאלה, או שהוא בעל ניסיון מצטבר של חמש שנים לפחות בשניים או יותר מאלה:

(1) בתפקיד בכיר בתחום הניהול העסקי של תאגיד בעל היקף עסקים משמעותי;

(2) בכהונה ציבורית בכירה או בתפקיד בכיר בשירות הציבורי;

(3) בתפקיד בכיר בתחום עיסוקיה העיקריים של החברה.

בתקנות נקבע, כי הערכת הכשירות המקצועית של מועמד לכהן כדירקטור בעל כשירות מקצועית, כאמור, תיעשה בידי הדירקטוריון. לפי התקנות בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני, "דירקטור חיצוני מומחה" הינו "דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו/או דירקטור שבשל השכלתו, ניסיונו וכישוריו הוא בעל מיומנות גבוהה והבנה עמוקה בתחום עיסוקה העיקרי של החברה. הערכת מיומנותו והבנתו, כאמור, תיעשה בידי הדירקטוריון.

דירקטוריון הבנק קבע, כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית", יהיה שני דירקטורים, בדומה למספר הדירקטורים החיצוניים שיש למנות בחברה ציבורית לפי חוק החברות.

בנוסף, קבע המפקח על הבנקים בהוראה 640 להוראות הדיווח לציבור (להלן: "הוראה 640"), כי על התאגיד הבנקאי לפרט בדוח התקופתי, במסגרת דוח הדירקטוריון, את המספר המזערי של דירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית", אשר קבע התאגיד הבנקאי שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון וגם בכל ועדה אחרת של הדירקטוריון, אשר מוסמכת לדון בדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי.

כן קובעת הוראה 640, כי בדוח הדירקטוריון יש לפרט את מספר הדירקטורים במועד הדיווח, שהם דירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית", תוך ציון מספר הדירקטורים כאמור, אשר הינם חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון וגם בכל ועדה אחרת של הדירקטוריון, אשר מוסמכת לדון בדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי.

דירקטוריון הבנק קבע, כי המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" שראוי שיהיו חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, יהיה שני דירקטורים, וכי המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" שראוי שיהיו חברים בוועדת כספים ותשקיפים של הדירקטוריון, המוסמכת לדון בדוחות הכספיים של הבנק, יהיה שני דירקטורים, וזאת בהתבסס על נימוקי הדירקטוריון בקביעת המספר המזערי הראוי של דירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" המכהנים בדירקטוריון הבנק.

יצוין כי במועד הדיווח מספר הדירקטורים, שהינם "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"כשירות מקצועית" לפי השכלתם, כישוריהם וניסיונם, בהתאם לדרישות תקנות החברות, הינו 13 דירקטורים ושני דירקטורים הינם "דירקטורים בעלי כשירות מקצועית" אשר בשל השכלתם, ניסיונם וכישוריהם הינם בעלי מיומנות גבוהה והבנה עמוקה בתחום עיסוקי העיקריים של הבנק. מספר הדירקטורים "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעלי כשירות מקצועית" אשר הינם חברים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון הינו 6 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

חברי הדירקטוריון שהינם "בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית", ו/או "בעלי כשירות מקצועית" ושהינם נחשבים ל"דירקטור חיצוני מומחה", לפי השכלתם, כישוריהם, ניסיונם והבנתם בתחום עיסוקי של הבנק, בהתאם לדרישות תקנות החברות, נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים לשנת 2015, הינם כדלקמן:

1. יאיר סרוסי - בעל תואר ראשון בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים.
מכהן כיו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 1 באוגוסט 2009. כן מכהן כיו"ר וועדות הדירקטוריון של הבנק; ועדת אשראי, הוועדה לאישור השקעות, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, הוועדה לחוצרים חדשים והוועדה לממשל תאגידי וכחבר בוועדות הדירקטוריון; ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים וועדת תגמול בהרכבה המורחב.
בתקופה 4 ביוני 2009 ועד 31 ביולי 2009 כיהן כסגן יו"ר הדירקטוריון של הבנק.
מכהן כדירקטור בבנק מיום 4 ביוני 2009.
נשיא איגוד הבנקים בישראל (ע"ר) מיום 1 בינואר 2015.
מכהן כיו"ר הוועד המנהל של עמותת פועלים בקהילה ושל קרן פרץ נפתלי.
מכהן כיו"ר מכון אלי הורביץ לניהול אסטרטגי באוניברסיטת תל-אביב.
מכהן כחבר בחבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית.
מכהן כחבר בחבר הנאמנים הישראלי של המכון למחקרי ביטחון לאומי.
מכהן כחבר בדירקטוריונים של החברות: DSP Group Ltd, אמדיל י.ו. בע"מ ואמדיל אחזקות (1999) בע"מ.
כיהן כיועץ בכיר של בנק ההשקעות מורגן סטנלי (ישראל) בע"מ, כיו"ר דירקטוריון החברות: פועלים שוקי הון והשקעות החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, אייל מיקרוגל בע"מ, דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ ודיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ וכדירקטור בחברות: החברה לישראל בע"מ (דח"צ), וינטגרה בע"מ (דח"צ), סיטי אינווסטמנט, אספן בנייה ופיתוח בע"מ (דח"צ), מוסטנג מזנין השקעות בע"מ, מוסטנג ניהול קרנות בע"מ ופרוטרום תעשיות בע"מ, יורופורט בע"מ, פועלים שוקי הון והשקעות החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ ופועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, אך כיום שוב איננו מכהן בהן. כמו-כן כיהן כיו"ר ועדת ההשקעות של מבטחים - קרן פנסיה ותיקה וכחבר בוועדת ההשקעות של נכסי האוניברסיטה העברית, אך כיום שוב איננו מכהן בהן.
כן כיהן כיו"ר הקרן מוסטנג מזנין השקעות בע"מ וכחבר בוועדת ההשקעות של קרן סק"י 1 (Private Equity) וכחבר הוועדה המייעצת של מרכז קיסריה, אך כיום שוב איננו מכהן בהן.
הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

2. אירית איזקסון - בעלת תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב ובעלת תואר מוסמך בחקר ביצועים - ביה"ס למנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב.

מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 27 בדצמבר 1999. כן מכהנת כיו"ר ועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים והוועדה לניהול ובקרת סיכונים וכחברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי והוועדה למוצרים חדשים.

מכהנת כדירקטורית בחברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ ושיכון ובינוי בע"מ. חברת הוועד הפועל של איגוד החברות הציבוריות, חבר הנאמנים של אוניברסיטת בן-גוריון ועמותת קרן עזריאל.

כיהנה כיו"ר דירקטוריון החברות: ישראלכרט בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ, אמינית בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ וכדירקטורית בחברות: החברה לישראל בע"מ, כימיקלים לישראל בע"מ, ברום ים המלח בע"מ, תרכובות ברום בע"מ ואי.די.בי. חברה לפיתוח בע"מ, אך כיום שוב איננה מכהנת בהן.

כיהנה כחברה בחבר הנאמנים של מכון ון ליר בירושלים, אך כיום שוב איננה מכהנת בו.

בעבר מילאה במשך 17 שנים שורה של תפקידים בבנק לאומי לישראל בע"מ. בין השאר, כיהנה כמנהלת נכסים והתחייבויות במטבע הישראלי. בתפקידה האחרון בבנק לאומי לישראל בע"מ כיהנה כראש סקטור תעשייה בחטיבה העסקית.

מאוקטובר 2008 ועד דצמבר 2013 כיהנה כיו"ר דירקטוריון החברות: ישראלכרט בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ, אמינית בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעלת כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתה.

3. מלי ברון - בעלת תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - האוניברסיטה העברית בירושלים; ובעלת תואר ראשון בכלכלה וארצות מתפתחות - אוניברסיטת תל-אביב.

מכהנת כדירקטורית חיצונית בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל מיום 10 בספטמבר 2007, מכהנת גם כיו"ר ועדת עסקות עם אנשים קשורים, וחברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדת ממשל תאגידי והוועדה לניהול ובקרת סיכונים.

חברה בדירקטוריון חברת מליבה בע"מ.

מכהנת כחברה בוועדת ההשקעות של אוניברסיטת תל-אביב.

כיהנה כדירקטורית בחברת ECtel Ltd. (דח"צ) וכחברה (פנימית) בוועדת השקעות משותפת ברווחים בחברת הפניקס השקעות ופיננסים בע"מ, אך כיום שוב איננה מכהנת בהן.

כיהנה עד 31 בדצמבר 2006 כיו"ר דירקטוריון חברת מרביט סוכנות לביטוח, חברה בת של בנק מרכנתיל דיסקונט (תאגיד עזר בנקאי), אך כיום שוב איננה מכהנת בה.

בשנים 1985-1975 כיהנה בתפקידים שונים באגף התקציבים של משרד האוצר, מתוכן חמש שנים כסגן ממונה על התקציבים.

בשנים 2006-1986 כיהנה בתפקידים שונים במערכת הבנקאית. בתפקידה האחרון כיהנה כסמנכ"לית בכירה בבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, ראש מטה סניפים וממונה על מערך המשכנתאות.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעלת כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתה.

4. אמנון דיק - בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת ת"א; בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב.
מכהן כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל מיום 24 במרץ 2010. כן מכהן כחבר בוועדות הדירקטוריון; הוועדה לאישור השקעות, ועדת טכנולוגיה ומחשוב, הוועדה למוצרים חדשים, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית וועדת תגמול בהרכבה המורחב.
איש עסקים, שותף בחברות, יועץ ודירקטור.
מנכ"ל חברת אדנסורי בע"מ.

חבר בדירקטוריונים של החברות: רדיו ללא הפסקה בע"מ, רדיו צפון בע"מ, רדיו 99 ECO בע"מ, רלה ניהול ופיתוח (2014) בע"מ, אקו שרון ניהול ופיתוח בע"מ, ובתיאטרון הלאומי הבימה בע"מ (חל"צ - חברה לתועלת הציבור).
יו"ר אגודת הידידים של אוניברסיטת תל-אביב.
בעבר כיהן כמנכ"ל קבוצת "בזק", יו"ר ומנכ"ל עלית אינטרנשיונל ותפקידי ניהול בכירים אחרים.
הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

5. מאיר ויצנר - בעל תואר שני במנהל עסקים - Northwestern University, Chicago; ובעל תואר ראשון במדעי המדינה ומדעי המחשב - אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן.

מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 בנובמבר 2009, כיו"ר ועדת טכנולוגיה ומחשוב של הדירקטוריון וכחבר הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית.

מכהן כמנהל אסטרטגיה גלובלית של קבוצת אריסון וכן מכהן כיו"ר קבוצת Miya.

חבר בדירקטוריון החברות:

Miya S.a.r.l, Miya Luxembourg Holdings S.a.r.l, Miya Water Holdings Ltd., Miya Water Projects Ltd., Dorot Management Control Valves Ltd., Miya Water SA (Proprietary) Ltd., Miya Australia Holdings PTY Ltd., Miya Voda D.O.O, Miya Colombia S.A.S, Miya Water Mexico, S.A. DE C.V, Miya Puerto Rico LLC, Miya Luxembourg Holdings S.A.R.L, Swiss IP Branch, 4Water Supplies (Pty) Ltd.

כיהן כיו"ר דירקטוריון חברת אייל מיקרוגל בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בה.

כן כיהן כדירקטור בחברות:

סטורייז בע"מ, Storwize Inc. (US - Delaware), Veritec Consulting Inc., Miya Brasil Solucoes em Engenharia Hidraulica Ltda, Miya Bahamas Ltd., Romiya (Subsidiary of Miya Water S.R.L), Miya Manila Water Projects Inc., WRP Consulting Engineers (Proprietary) Ltd., S.C. Miya Water S.R.L, בהן.

בשנים 1989-1998 כיהן כעצמאי ב"יעוץ, ניהול והשקעות (גיוס כספים, איתור השקעות ומינופים לחברות הייטק, ניהול וחברות בדירקטוריון, יעוץ לארגונים בנושאי ניהול אסטרטגיה וטכנולוגיה).

בשנים 1998-2003 כיהן כסגן נשיא ונשיא חטיבת ה-Messaging בחברת Comverse.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

6. ניר זיכלינסקי - דוקטורנט במדעי המדינה - אוניברסיטת בר אילן; בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - אוניברסיטת בן גוריון; ובעל תואר ראשון במנהל עסקים (התמחות בחשבונאות ומימון) - המכללה למנהל ראשון לציון; רואה חשבון. מכהן כדירקטור בבנק מיום 10 בספטמבר 2007. כן מכהן כחבר בוועדות הדירקטוריון; ועדת ביקורת וועדת טכנולוגיה ומחשוב. בעלים של SRI Global Group, שהינה קבוצה עסקית המובילה בישראל את תחום ההשקעות על בסיס מודל ה-SRI (Socially Responsible Investment). הקבוצה עוסקת בארבעה מגזרי פעילות עיקריים: SRI Consulting, SRI Funds, SRI Investment, SRI Training-I. מנכ"ל של החברות: השקעות חברתיות אחראיות (אס.אר.איי) בע"מ וזיכלינסקי בע"מ. חבר בדירקטוריונים של החברות: שיכון ובינוי בע"מ, שיכון ובינוי - אס.בי.איי. תשתיות בע"מ, שיכון ובינוי נדל"ן בע"מ, שיכון ובינוי אנרגיה מתחדשת בע"מ, שיכון ובינוי סולל בונה (בנין ותשתית) בע"מ, שיכון ובינוי - סולל בונה - תשתיות בע"מ, שיכון ובינוי מים בע"מ, ייעוץ להשקעות אחריות חברתית (אס.אר.איי) בע"מ, מגדלור השקעות (אס.אר.איי) 2009 בע"מ, גרוסלם השקעות בטכנולוגיות (ג'י.טי.איי) בע"מ, פז הדרכות בע"מ והחברה המרכזית לשירותים פיננסיים חברתיים (אס.אר.איי) בע"מ. חבר בוועד המנהל של עמותת ידידי מרכז רפואי רבין, חבר נשיאות מפעל החסד "יד ביד", חבר בחבר הנאמנים וועדת הכספים של המכללה למינהל ראשון לציון, שותפות בנושא עסקים חברתיים במתן - משקיעים בקהילה ונאמן ויצו - הסתדרות עולמית לנשים ציוניות. מייסד איגוד הדירקטורים בישראל בע"מ, נשיא פרויקט נובה - ניהול בשירות הקהילה. חבר בצוות המוביל של המרכז לזימות חברתית של היישוב סביון. יושב ראש עמותת סטודנטים חלוצים למען ישראל. מכהן במשך כ-20 שנים כמנחה בחוגים למנהל עסקים וחשבונאות לתואר ראשון ושני - אוניברסיטאות תל-אביב, העברית, בר אילן, המרכז הבינתחומי הרצליה, המכללה למנהל, מרכז אקדמאי פרס, המכללה האקדמית אשקלון ומרכז אקדמאי רופין. כיהן במשך כ-10 שנים כשותף בכיר וראש המחלקה המקצועית, מנהל פיתוח עסקי ומחלקת דיווח חברתי ומנהל תחום הדרכות - משרד רואי החשבון BDO זיו האפט. כיהן כמשנה למנכ"ל, מנהל כספים ומנהל פיתוח עסקי, של החברות בקבוצת בעלי השליטה: אריסון השקעות בע"מ, אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף בע"מ, ארזף ב' (97) בע"מ, ארזף ג' בע"מ, ארזף ד' בע"מ וארשב אחזקות בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון החברות: SRI Finance Global Group Ltd. ו-SRI Master-I. וכדירקטור בדירקטוריון החברות: תעשיות אבן וסיד בע"מ, תעשיות מלח לישראל בע"מ, גאון החזקות בע"מ, אך שוב אינו מכהן בהן. בעל הבנה פיננסית מקיפה הן בפרקטיקה והן במתודולוגיות המונחלות לציבור הרחב, המשתקפת בכתיבת ועריכת עשרות ספרים (לרבות שתי אנציקלופדיות), מאמרים ומחקרים בתחומים כלכליים-עסקיים, חשבונאיים, בקרה, ביקורת, משפטיים ואחריות חברתית בעסקים. הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

7. אמרי טוב - בעל תואר שני בכלכלה ומנהל עסקים - האוניברסיטה העברית ירושלים; ובעל תואר ראשון בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים.

מכהן כדירקטור חיצוני בבנק (דח"צ) (כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות) מיום 5 בפברואר 2009. כן מכהן כיו"ר ועדת תגמול וועדת תגמול בהרכבה המורחב וכחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת ביקורת, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לאישור השקעות, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית והוועדה לממשל תאגדי.

דירקטור בחברות. יועץ עסקי. יועץ וחוקר בכלכלת ביטחון.

חבר בדירקטוריונים של החברות: מ.ט.א. אחזקות בע"מ, אמנת ניהול ומערכות בע"מ (דח"צ) ופלסן סאסא בע"מ.

חבר בעמותת ותיקי הצנחנים משחררי ירושלים וצולחי התעלה (ע"ר), בעמותה להנחלת מורשת הצנחנים ובוועד המנהל של תיאטרון גשר. בשנים 2006-2000 כיהן כדירקטור חיצוני בדירקטוריון בנק הפועלים בע"מ, כיו"ר ועדת ביקורת וכחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת עסקות עם בעלי עניין ואנשים קשורים, ועדת עסקים ותקציב, ועדת שכר ומשאבי אנוש, ועדת תשקיף, ועדת מאזן, ועדת בקרת הוצאות וייעול, הוועדה לאישור השקעות והוועדה לתמחור מחדש (REPRICING).

כיהן בעבר כחוקר במחלקת המחקר של בנק ישראל, מנהל במחלקת האשראי והפיקוח על מטבע-חוץ ויועץ לנגיד בנק ישראל. כן כיהן בתפקיד היועץ הכלכלי (Chief Economist) של מערכת הביטחון עד יוני 2000.

כיהן כדירקטור בחברות: כנפי זהב בע"מ, אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ, אופטריסטי בע"מ, שופרסל בע"מ (דח"צ), גרנית הכרמל השקעות בע"מ (דח"צ) ו-IC Green Energy Ltd. (ICG), כדירקטור חיצוני בקופת-גמל של רופאים עובדי המדינה (ארם) וכחבר ועדת השקעות של קופת הגמל וכעמית מחקר במרכז ללימודים אסטרטגיים באוניברסיטת תל-אביב ובמכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS), אך כיום שוב איננו מכהן בהן.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

8. יוסף ירום - מוסמך לעריכת דין מטעם הפקולטה למשפטים ומדעי החברה - האוניברסיטה הממלכתית בקורדובה, ארגנטינה. בעל רישיון ישראלי לעריכת דין.

מכהן כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל מיום 21 במרץ 2011. כן מכהן כחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת והוועדה למוצרים חדשים.

מרצה בתחום הביקורת במגזר העסקי באוניברסיטת חיפה.

מכהן כחבר במועצת הספריה הלאומית בע"מ.

בין השנים 2004-1994 כיהן כמבקר הפנימי הראשי של הבנק וכממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל ומבקר פנימי בחברות מקבוצת הבנק, במעמד חבר הנהלה.

בין השנים 2006-2004 כיהן כמשנה למנהל כללי בבנק, ממונה על חטיבת ניהול הסיכונים.

בין השנים 2008-2006 כיהן כיו"ר דירקטוריון בנק מסד בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברות: בנק מסד בע"מ, יובנק בע"מ וקלריטי פמילי אופיס, אך כיום שוב איננו מכהן בהן. כן כיהן כחבר ועדת הביקורת של התנועה לאיכות השלטון וכחבר בוועדת אשראי של חברת דש ניהול קופות-גמל בע"מ, אך כיום שוב איננו מכהן בהן. הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

- 9.** עודד ערן - בעל תואר שני במשפטים, אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר שני בספרות - אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר ראשון במדעי הרוח - האוניברסיטה הפתוחה. מכהן כדירקטור בבנק מיום 18 בפברואר 2016.
- יועץ מיוחד למשרד עורכי הדין גולדפרב, זליגמן ושות' ומרצה מן החוץ בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב.
- דירקטור ובעל שליטה בחברות: חברת עורף-דין עודד ערן ומינורטיל בע"מ.
- דירקטור באדם ומלוא - הארגון הישראלי למניעת אפליה על רקע משקל בע"מ.
- כיהן כשותף במשרד עורכי הדין גולדפרב, זליגמן ושות', וכחבר הוועד המנהל של עמותת מגדלור לקידום והפצת תרבות בת זמננו, אך כיום שוב אינו מכהן בהם.
- הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.
- 10.** יעקב פאר - בעל תואר שני בניהול עסקי בהנדסת תעשייה וניהול - אוניברסיטת בן-גוריון; ובעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בן-גוריון.
- מכהן כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל מיום 6 באוקטובר 2010. כן מכהן כחבר ועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים של הדירקטוריון וועדת ביקורת.
- יועץ כלכלי וניהולי לעסקים קטנים.
- אינו מכהן כחבר בדירקטוריונים של חברות אחרות.
- חבר באגודת ידידי מרכז רפואי רבין.
- בין השנים 1996-2002, כיהן, כמנכ"ל שרגד אורחנים בע"מ; החל משנת 2003 עד היום הנו בעל עסק ל"עוץ כלכלי וניהולי לעסקים קטנים.
- בין השנים 1988-1995 כיהן כמנהל המחלקה הכלכלית של חברת נצבא.
- הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.
- 11.** אפרת פלד - בעלת תואר שני (M.B.A) במנהל עסקים - EMBA - תוכנית בינלאומית קלוג רקאנטי, אוניברסיטת תל-אביב; ובעלת תואר ראשון (B.A) בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב; ובוגרת לימודי תעודה בשמאות מקרקעין, אוניברסיטת תל-אביב.
- מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 24 בינואר 2007. כן מכהנת כחברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי וועדת תגמול בהרכבה המורחב.
- מכהנת כיו"ר דירקטוריון ומנכ"ל החברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף בע"מ, ארזף בי (97) בע"מ, ארזף ג' בע"מ.
- החל מחודש ספטמבר 2004 מכהנת כמנכ"ל חברת SAFO LLC.
- מכהנת כדירקטורית בחברות: שיכון ובינוי בע"מ, מלח הארץ בע"מ, אב-אר השקעות הון 1997 בע"מ, ארשב אחזקות בע"מ - Arison Investments USA, LLC-I.
- חברה בדירקטוריון מכון ויצמן למדע.
- בשנים האחרונות צברה ניסיון ניהולי נרחב בקבוצת אריסון, בתחומי עסקים והפילנטרופיה בשוק הישראלי והבינלאומי, לרבות ניהול במגוון ענפים פיננסיים ואופרטיביים, ולרבות התמחות בניהול מערך קרנות פיננסיות גלובליות, תיקי השקעות, החזקות פיננסיות ואופרטיביות, מיסוי ישראלי ובינלאומי, נדל"ן ועבודה נרחבת עם בנקי השקעות ומוסדות פיננסיים בינלאומיים מהשורה הראשונה בעולם.
- הדירקטוריון קבע כי הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעלת כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתה.
- 12.** משה קורן - בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה - האוניברסיטה העברית; בוגר קורסים בנושא ניתוח דוחות כספיים. יועץ בנקאי ופיננסי.
- מכהן כדירקטור בבנק מיום 3 באוגוסט 1992. כן מכהן כחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה למוצרים חדשים וועדת תגמול בהרכבה המורחב.
- כיהן כדירקטור בחברות: פסגות בית השקעות בע"מ ופסגות נירות-ערך בע"מ. אך כיום שוב אינו מכהן בהן.
- הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעל כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתו.

13. ראובן קרופיק - בעל תואר ראשון במדעי החברה, תוך התמחות בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית, ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב; בוגר השתלמות במנהל עסקים של מרכז קלוג (Kellogg) וקאנטי - אוניברסיטת תל-אביב.

מכהן כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל מיום 18 בפברואר 2016. דירקטור בחברות, יזם עסקי.

יו"ר דירקטוריון גמדה סל בע"מ ודירקטור ביקבי רקאנטי בע"מ.

חבר בוועד המנהל של המכון לביומתמטיקה רפואית, ע"ר.

בעשר השנים האחרונות כיהן כמנכ"ל כלל תעשיות ביוטכנולוגיה בע"מ; כשותף, יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל ארטה וונצ'ר גרופ בע"מ; כיו"ר דירקטוריון החברות: מדיונד בע"מ, די פארם בע"מ, ביוקנסל בע"מ, אנדרומדה ביוטק בע"מ; וכדירקטור בדירקטוריון החברות: קיורטק בע"מ, קמפוס ביו ניהול בע"מ ו-NIK בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן. הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "דירקטור בעל כשירות מקצועית", ודירקטור אשר בשל השכלתו, ניסיונו וכישוריו הינו בעל מיומנות גבוהה והבנה עמוקה בתחום עיסוקיו העיקריים של הבנק בהסתמך על הצהרתו.

14. דפנה שורץ - פרופסורית באוניברסיטת בן גוריון, דוקטור לכלכלה - האוניברסיטה העברית, ירושלים, בעלת תואר שני בכלכלה חקלאית ומנהל - האוניברסיטה העברית, ירושלים ובעלת תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב.

מכהנת כדירקטורית חיצונית בבנק (דח"צ) (כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות) מיום 6 באפריל 2012. כן מכהנת כיו"ר ועדת הביקורת של הדירקטוריון וכחברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת תגמול, ועדת תגמול בהרכבה המורחבת והוועדה לתביעות נגזרות - אי.די.בי.

מכהנת כחברת הסגל האקדמי באוניברסיטת בן גוריון, ראש המגמה של "יזמות וחדשנות", המחלקה למנהל עסקים, יו"ר ומנהלת מרכז "בנג'יס ליזמות וחדשנות", הפקולטה לניהול ע"ש גילפורד גלייזר, וחברת הוועד המנהל של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

משמשת כיועצת כלכלית-עסקית בארץ ובחו"ל (פרופ' דפנה שורץ פיתוח כלכלי עסקי בע"מ).

חברה במועצה הלאומית למחקר ולפיתוח (מולמו"פ).

חברה באסיפה הכללית של המכללה האקדמית לחינוך אחוה (ע"ר).

מכהנת כחברה בדירקטוריון חברת שטראוס גרופ בע"מ (דח"צ).

כיהנה כדירקטורית בחברות: טבע תעשיות פרמצבטיות (דח"צ), בתי זיקוק לנפט בע"מ (דח"צ), רותם תעשיות בע"מ, על-בד משוואות יצחק בע"מ, בנק דיסקונט, גירון פיתוח ובנייה בע"מ (דח"צ), הפניקס חברה לביטוח בע"מ, הפניקס אחזקות בע"מ, אורדע פרינט תעשיות בע"מ (דח"צ) ולאומי ניירות-ערך והשקעות (פסגות אופק בית השקעות בע"מ), אך כיום שוב איננה מכהנת בהן.

כיהנה כחברה בוועדה לגיבוש מדיניות מחקר בקהילה האירופית בנושאים של: יזמות ועסקים קטנים ובינוניים.

Member of the Expert Group on: "policy relevant research on entrepreneurship and SME's", (EU) European Commission-I, Enterprise and Industry Director: General, אך כיום שוב איננה מכהנת בהן.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" ו"בעלת כשירות מקצועית", בהסתמך על הצהרתה.

15. עידו שטרן - בעל תואר ראשון במשפטים (L.L.B.) - האוניברסיטה העברית, ירושלים. בוגר תוכנית לפיתוח מנהלים - בית ספר למינהל עסקים, אוניברסיטת הרווארד, בוסטון.

מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 בספטמבר 2012. כן מכהן כיו"ר הוועדה לתביעות נגזרות - אי.די.בי וכחבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אישור השקעות, ועדת ממשל תאגידי וועדת בנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית.

סמנכ"ל יועץ משפטי באריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארז' ב' (97) בע"מ, ארז' בע"מ ואב-אר השקעות הון 1997 בע"מ.

חבר בדירקטוריונים של החברות: שיכון ובינוי בע"מ ומלח הארץ בע"מ.

בשנים 2005-2007 כיהן כעורך דין במשרד גורניצקי.

הדירקטוריון קבע כי הדירקטור הינו "דירקטור בעל כשירות מקצועית" אשר בשל השכלתו, ניסיונו וכישוריו הינו בעל מיומנות גבוהה והבנה עמוקה בתחום עיסוקיו העיקריים של הבנק, בהסתמך על הצהרתו.

יאיר סרוסי	יו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 1 באוגוסט 2009. מכהן כדירקטור בבנק מיום 4 ביוני 2009.
אירית איזקסון	דירקטורית בחברות. מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 27 בדצמבר 1999.
חלי ברון	דירקטורית בחברות. מכהנת כדירקטורית חיצונית (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 10 בספטמבר 2007.
אמנון דיק	איש עסקים, שותף בחברות תקשורת, יועץ ודירקטור. מנכ"ל חברת אדסנסורי בע"מ. מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 24 במרץ 2010.
מאיר ויצ'נר	מנהל אסטרטגיה גלובלית של קבוצת אריסון ויו"ר קבוצת Miya. מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 בנובמבר 2009.
ניר זיכלינסקי	נשיא ומנכ"ל SRI GLOBAL GROUP. מכהן כדירקטור בבנק מיום 10 בספטמבר 2007.
אמרי טוב	דירקטור בחברות. יועץ עסקי. יועץ וחוקר בכלכלת ביטחון. מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות), מיום 5 בפברואר 2009.
יוסף ירום	מרצה בתחום הביקורת במגזר העסקי, באוניברסיטת חיפה. מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 21 במרץ 2011.
עודד ערן	יועץ מיוחד למשרד עורכי הדין גולדפרב, זליגמן ושות' ומרצה מן החוץ בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב. מכהן כדירקטור בבנק מיום 18 בפברואר 2016.
יעקב פאר	יועץ כלכלי וניהולי לעסקים קטנים. מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 6 באוקטובר 2010.
אפרת פלד	יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל החברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף בע"מ, ארזף ב' (97) בע"מ וארזף ד' בע"מ ומנכ"ל החברות: SAFO LLC וארזף ג' בע"מ. מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 24 בינואר 2007.
חשה קורן	יועץ בנקאי ופיננסי. מכהן כדירקטור בבנק מיום 3 באוגוסט 1992.

ראובן קרופיק

דירקטור בחברות, יזם עסקי.
מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 18 בפברואר 2016.

דפנה שורץ

פרופסורית, חברת סגל, המחלקה למנהל עסקים, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת בן גוריון בנגב – ראש התחום (המגמה) של "יזמות וניהול הי-טק", המחלקה למנהל עסקים (תואר שני) ומנהלת מרכז "בנג'יס ליזמות וניהול הי-טק", הפקולטה לניהול, אוניברסיטת בן גוריון.
יועצת כלכלית-עסקית בארץ ובחו"ל (פרופ' דפנה שורץ פיתוח עסקי בע"מ). מכהנת כדירקטורית חיצונית (כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות), מיום 6 באפריל 2012.

עידו שטרן

סמנכ"ל יעוץ משפטי באריסון החזקות (1998) בע"מ ובאריסון השקעות בע"מ.
מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 באוגוסט 2012.

נחמה רונן

כיהנה כדירקטורית בדירקטוריון הבנק מיום 3 בפברואר 2010 ועד יום 11 בדצמבר 2015.

יאיר טאומן

כיהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), מיום 1 בדצמבר 2011 ועד ליום 27 בדצמבר 2015.

פרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 ובאתר מג"א של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>.

ציון קינן

ארי פינטו⁽¹⁾

אמיר אביב⁽²⁾

יעקב אורבך

אתי בן-זאב⁽³⁾

אפרת יעבץ⁽⁴⁾

צחי כהן

אברהם כוכבא⁽⁵⁾

עופר לוי

אילן מזור

ידין ענתבי

דן קולר⁽⁶⁾

רון שטיין⁽⁷⁾

מבקר פנימי ראשי

רון וקסלר⁽⁸⁾

מזכירת הבנק

דוברת הבנק

רואי החשבון המבקרים

של הבנק

רונית שפירא.

עפרה פרויס.

זיו האפט, רואי-חשבון.

סומך חייקין, רואי-חשבון.

משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת האסטרטגיה.

מנהל כללי.

ממלא מקום המנהל הכללי - COO (Chief Operating Officer).

משנה למנהל כללי.

משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית.

משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב.

משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת הקשר עם הלקוחות ומחזיקי העניין.

משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת ניהול הסיכונים.

משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת החדשנות.

משנה למנהל כללי, חשבוני ראשי.

משנה למנהל כללי, היועץ המשפטי הראשי של הבנק.

משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO.

משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לשווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית.

משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית.

זאב חיו - משנה למנהל כללי, במעמד חבר הנהלה, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובח"ל.

לפרטים נוספים בדבר שינויים במבנה הנהלת הבנק, ראה פרק "עניינים אחרים", להלן.

- (1) בתוקף מיום 8 בפברואר 2016. עד ליום 7 בפברואר 2016 ממונה על החטיבה הקמעונאית.
- (2) חדל לכהן כחבר הנהלה הממונה על החטיבה הבינלאומית בפברואר 2016 ופרוש מהנהלת הבנק ביום 31 במרץ 2016.
- (3) בתוקף מיום 14 בפברואר 2016.
- (4) החל מיום 22 בפברואר 2016 ממונה על חטיבת הקשר עם הלקוחות ומחזיקי העניין. עד ליום 31 בינואר 2016 ממונה על חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים.
- (5) בתוקף מיום 23 בפברואר 2016. עד ליום 14 בפברואר 2016 ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב.
- (6) האחריות על הבנקאות הבינלאומית בתוקף מיום 24 בפברואר 2016.
- (7) בתוקף מיום 14 בפברואר 2016.
- (8) חדל לכהן כחבר הנהלה ביום 4 בפברואר 2016.

פרטים נוספים על חברי הנהלת הבנק, מוצגים בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 ובאתר מג"א של רשות ניירות-ערך: <http://www.magna.isa.gov.il>.

8.2 הביקורת הפנימית

פרטי המבקר הפנימי – ר"ח זאב חיו מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הבנק מיום 14 ביולי 2014 ר"ח זאב חיו עובד בקבוצת בנק הפועלים משנת 1990 ומועסק במשרה מלאה במעמד חבר הנהלה, משנה למנכ"ל. הינו בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה מאוניברסיטת תל-אביב, בעל ניסיון בתחומי הבנקאות והביקורת, ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3 (א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית"). המבקר הפנימי אינו בעל עניין בבנק, או בחברות הבנות שלו, ואינו ממלא תפקיד נוסף על תפקידו כמבקר הפנימי הראשי של הבנק וכמבקר פנימי בחלק מהחברות הבנות בקבוצה כנדרש בסעיף 146 (ב) לחוק החברות ובסעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית. מינוי עובדים לביקורת הפנימית והפסקת עבודתם שם, נעשים באישור המבקר הפנימי הראשי; עובדי הביקורת מקבלים הוראות בענייני ביקורת רק מהמבקר הפנימי הראשי, או מהמנהלים בביקורת הפנימית שהוסמכו על-ידו; ככלל, עובדי הביקורת הפנימית אינם עוסקים בתפקיד אחר זולת ביקורת פנימית; עובדי לשכת המבקר הפנימי מורשים לחתום בשם הבנק רק על מסמכים הקשורים בעבודת הביקורת כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקצית ביקורת פנימית.

דרך המינוי – מינוי המבקר הפנימי אושר בדירקטוריון הבנק ביום 14 ביולי 2014 לאחר המלצה ואישור של ועדת הביקורת מיום 14 ביולי 2014, אשר בנימוקה התייחסה, בין היתר, לכישוריו המקצועיים, לתכונותיו האישיות, להשכלתו ולניסיונו, לרבות הניסיון בתחום הביקורת.

זהות הממונה על המבקר הפנימי – הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תוכנית העבודה – הביקורת הפנימית פועלת על-פי תוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית לתקופה של שלוש שנים. תוכנית העבודה לשנת 2015 נגזרה מתוכנית העבודה הרב-שנתית, המתבססת, בין היתר, על: הערכת סיכונים בישויות לביקורת; סקר סיכונים תפעוליים; מבנה ארגוני מעודכן של הבנק; סבב ביקורות ביחידות השונות, וממצאים שהועלו בביקורות קודמות. לצורך התווית תוכנית העבודה, קיימה הביקורת שיחות והתייעצויות עם מנהלים בכירים וגורמי ניהול אחרים ועם ראוי החשבון המבקרים. באופן דומה נקבעה תוכנית עבודת הביקורת בחברות הבנות של הבנק, אשר הביקורת הפנימית של הבנק נותנת שירותי ביקורת למרביתן. במסגרת תוכנית העבודה של הביקורת נבחנים גם תהליכי אישור עסקאות מהותיות, והכל מתוך ראייה כוללת של מיקוד בסיכונים. לאחר שתוכנית העבודה של הביקורת גובשה על-ידי הביקורת הפנימית, היא הובאה לדיון בוועדת הביקורת, ובשים לב להמלצותיה התקיים דיון בדירקטוריון והתוכנית אושרה על-ידו.

למבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטות מתוכנית העבודה, כמענה לצרכים משתנים ובלתי צפויים. בין היתר, במסגרת תוכנית העבודה הוקצו משאבים גם לביקורות אירועים מיוחדים ולביקורות לא מתוכננות, לרבות ביקורות, לפי דרישה, של גורמים מוסמכים, כגון: הדירקטוריון, ועדת הביקורת, גורמי ניהול בבנק ורגולטורים. שינויים מהותיים מתוכנית העבודה מובאים לדיון ואישור בוועדת הביקורת והדירקטוריון.

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית מתייחסת גם לפעילות הבנק בחו"ל, באמצעות סניפים ונציגויות, ולחברות הבנות של הבנק (בארץ ובחו"ל). לחברות הבנות העיקריות בחו"ל מבקרים פנימיים מקומיים, והביקורת הפנימית בארץ מבצעת בקרה על כך שהביקורת הפנימית נערכת ברמה מקצועית נאותה כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 307 בנושא פונקצית ביקורת פנימית. ככלל, חברות הבנות בארץ מקבלות שירותי ביקורת פנימית מהביקורת הפנימית של הבנק.

היקף העסקה – תקני כוח האדם בביקורת הפנימית נקבעו על בסיס תוכנית עבודה רב שנתית, מבוססת סקר סיכונים. צוות הביקורת הפנימית בבנק, בחברות הבנות ובשלוחות חו"ל מנה בממוצע כ-134 משרות בשנת 2015 וכ-3 משרות במיקור חוץ כלהלן:

טבלה 8-1: מספר משרות ממוצע בצוות הביקורת הפנימית

מספר משרות ממוצע בשנת 2015		
פעילות בישראל	בבנק	בחברות הבנות סך-הכל
103	5	108
פעילות בחו"ל	10	16
113	21	134

בנוסף, הושקעו כ-3 משרות במיקור חוץ.

עריכת הביקורת – הביקורת הפנימית בבנק פועלת במסגרת החוקים, התקנות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ובכלל זה הוראת ניהול בנקאי תקין (307) בנושא פונקציית ביקורת פנימית, תקנים מקצועיים, הנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים, והנחיות ועדת הביקורת והדירקטוריון.

הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, סבורים, כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים ובהוראות המפקח על הבנקים.

גישה למידע – לביקורת הפנימית נתונה גישה חופשית לכל המידע בבנק, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים כספיים, ככל שהדבר נדרש לביצוע עבודתה.

סמכות זו מעוגנת בצ'ארטר הביקורת ובנהלים. מדיניות זו מקובלת בפעילות הבנק בארץ, בחו"ל ובחברות הבנות.

דין וחשבון המבקר הפנימי – דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב.

מדי חודש מוצגת בוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר שהוגשה ליו"ר ועדת הביקורת, רשימת כל דוחות הביקורת שפורסמו במהלך החודש הקודם.

דוחות הביקורת מוגשים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הביקורת ולמנכ"ל הבנק. הדוחות מופצים גם לחברי ועדת הביקורת. דוחות ביקורת מהותיים נדונים בוועדת הביקורת מדי חודש.

בשנת 2015 הוגשו לוועדת הביקורת של הדירקטוריון ונדונו בוועדה סיכומים חצי שנתיים ושנתיים, שסקרו את פעילות הביקורת הפנימית במהלך התקופה המדווחת. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2014 הוגש לוועדת הביקורת ביום 12 בפברואר 2015 ונדון בוועדה ביום 18 בפברואר 2015. סיכום פעילות הביקורת במחצית הראשונה של שנת 2015 הוגש לוועדת הביקורת ביום 12 באוגוסט 2015 ונדון בוועדה ביום 23 באוגוסט 2015. סיכום פעילות הביקורת לשנת 2015 ידון בוועדת הביקורת ברבעון ראשון 2016.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי – לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, ההיקף, האופי, רציפות הפעילות ותוכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול – סך התגמולים ששולמו או שנרשמה בגינם הפרשה למבקר הפנימי הראשי הסתכם בסך של 4,764 אלפי ש"ח. לפרטים מלאים, ראה פרק "שכר והטבות לנושאי משרה" להלן.

שכרו ותנאי העסקתו של המבקר הפנימי מאושרים על-ידי הדירקטוריון בהמלצת ועדת הביקורת. תגמול המבקר הולם את משרתו, ומושגת על עקרונות מקובלים גם לתגמול חברי ההנהלה (המוגדרים כפונקציות בקרה). להערכת הדירקטוריון, תגמול המבקר הפנימי אין בו כדי לגרום להשפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

8.3 גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק, בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 29 ביוני 2006 וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו, כנדרש בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא הדירקטוריון ("הוראה 301").

ועדת הביקורת של הדירקטוריון הינה הוועדה אשר דנה ובוחנת את טיטות הדוחות הכספיים המוצגים בפניה וממליצה לדירקטוריון על אישור הדוחות הכספיים, כנדרש בהוראות תקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010 ובהתאמה גם להוראה 301.

כמו-כן, דנה בדוחות הכספיים ועדת הדירקטוריון לכספים ותשקיפים, אשר בוחנת את הדוחות הכספיים בעיקר מהיבטים עסקיים כלכליים, לרבות בחינת התוצאות המדווחות תוך השוואה לתמצית התקציב ותוכניות העבודה של הבנק.

ועדת הביקורת קיבלה דיווח וקיימה דיון על ליקויים וחולשות מהותיות בבקרה הפנימית על הדוחות הכספיים, אם וככל שנמצאו, וכן קיבלה דיווח על כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, אם וככל שהיתה, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, כנדרש על-פי הוראה 645 להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים – הצהרה לגבי גילוי.

ועדת הביקורת בחנה את הסוגיות המהותיות והאומדנים הקריטיים שיושמו בדוחות הכספיים; את סבירות הנתונים; את המדיניות החשבונאית שיושמה, את השינויים שחלו בה, אם חלו ואת הטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים; כן בחנה הוועדה את יישום עיקרון הגילוי הנאות בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה, באמצעות הצגה מפורטת של הנושאים על-ידי נושאי משרה ואחרים בבנק, לרבות: המנכ"ל, הממונה על החטיבה הפיננסית (CFO) והחשבונאי הראשי של הבנק ובחנה את אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

כן דנה ועדת הביקורת, במסגרת הדיון בדוחות הכספיים, בחובות הבעייתיים של הבנק, בחנה את שווי החזקות הבנק בניירות-ערך, דנה בהפרשות לירידת-ערך, שהינה בעלת אופי אחר מזמני, של ניירות-ערך ובהוצאות בגין הפסדי אשראי של הבנק. כן דנה ועדת הביקורת ובחנה את חשיפות הבנק לסיכונים ואת דרך השתקפותם והשפעתם על הדוחות הכספיים.

לישיבות ועדת הביקורת, כמו גם לישיבות הדירקטוריון, בהן נדונים ומאושרים הדוחות הכספיים, מוזמנים רואי החשבון המבקרים של הבנק זיו האפט, רואי חשבון וסומך חייקין, רואי חשבון והם נוכחים בכל הישיבות האלה. כן מוזמן המבקר הפנימי של הבנק, לדיוני ועדת הביקורת והדירקטוריון בנושא אישור הדוחות הכספיים.

שמות חברי ועדת הביקורת וועדת כספים ותשקיפים ומיומנותם, מפורטים בפרק "הדירקטוריון והנהלה" בדוחות הכספיים לשנת 2015. ועדת הביקורת וועדת כספים ותשקיפים קיימו דיונים בגין הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015, ולאחריהם. ועדת הביקורת הציגה את המלצותיה בפני מליאת הדירקטוריון קודם למועד שבו הדירקטוריון דן בדוחות הכספיים.

8.4 שכר רואי החשבון המבקרים (1)(2)(3)

טבלה 2-8: שכר רואי החשבון המבקרים

המאוחד		הבנק	
2015	2014	2015	2014
באלפי ש"ח			
עבור פעולות הביקורת⁽⁴⁾:			
רואי החשבון המבקרים המשותפים	22,179	22,393	12,686
רואי חשבון מבקרים אחרים	346	1,123	490
סך-הכל	22,525	23,516	13,176
עבור שירותים הקשורים לביקורת⁽⁵⁾:			
רואי החשבון המבקרים המשותפים	7,306	6,937	6,354
רואי חשבון מבקרים אחרים	126	188	-
עבור שירותי מס⁽⁶⁾:			
רואי החשבון המבקרים המשותפים	1,862	1,543	1,112
רואי חשבון מבקרים אחרים	302	767	424
עבור שירותים אחרים⁽⁷⁾:			
רואי החשבון המבקרים המשותפים	2,379	4,034	1,392
רואי חשבון מבקרים אחרים	78	74	-
סך-הכל	12,053	13,543	9,282
סך-הכל שכר של רואי חשבון מבקרים	34,578	37,059	22,458
	22,047		

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת.
- (2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם, וכן כולל תשלומים על-פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, לרבות ביקורת בקרה פנימית על דיווח כספי (SOX 404) וסקירה של סניפי הבנק בחו"ל.
- (5) Audit Related Fees כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות ודוחות מיוחדים לבקשת הפיקוח על הבנקים.
- (6) כולל בעיקר: דוחות התאמה למס, דיוני שומות ויעוץ מס בישראל ובחו"ל.
- (7) כולל בעיקר: סיוע בהכנת דוח אחריות חברתית ויעוץ בנושא תגמול עובדים.

8.5 תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

טבלה 3-8: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח)

שנת 2015										
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק	משכורת ⁽¹⁾	מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות ⁽²⁾	שווי הטבות נוספות ⁽³⁾	תשלומי והפרשות המעביד ⁽⁴⁾	סך-הכל ⁽⁵⁾	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽⁶⁾	
									יתרה	יתרת הלוואות שניתנו לא בתנאי הטבה
יאיר סרוסי	יו"ר הדירקטוריון של הבנק	0.02	1,903	3,886	739	475	668	7,671	-	36
ציון קינן	המנהל הכללי של הבנק	0.02	2,090	3,910	1,409	561	(53)	7,917	-	131
רון וקסלר*	משנה למנכ"ל, ממונה על חטיבת האסטרטגיה	-	1,760	1,114	1,113	256	823	5,066	-	623
אורית לרר	מנהל כלכלי של בנק הפועלים שווייץ	-	2,311	589	948	754	191	4,793	-	576
זאב חיו	משנה למנכ"ל, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחול	-	1,644	886	886	262	1,086	4,764	94	1,044
צחי כהן	משנה למנכ"ל, ממונה על חטיבת ניהול סיכונים	0.01	1,890	1,008	1,006	209	611	4,724	-	25
ידן ענתבי	משנה למנכ"ל, ממונה על החטיבה הפיננסית-CFO	0.01	1,754	1,116	1,115	250	380	4,615	-	19

* ביום 4 בפברואר 2016 מונה למנכ"ל ישראלכרט.

הערה:

הבנק יישם למפרע החל מיום 1 בינואר 2015 את כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות העובדים ועסקאות תשלום מבוסס מניות. הבנק לא תיקן את נתוני התגמול לשנת 2014, ולכן נתוני התגמול לשנת 2015 אינם ברי השוואה לאלו של שנת 2014.

8.5 תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (המשך)

טבלה 3-8: פירוט השכר, הגמול, שווי ההטבות, תשלומי המעביד וההפרשות לגבי נושאי המשרה הבכירים בקבוצת הבנק (באלפי ש"ח) (המשך)

שנת 2014											
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק	משכורת ⁽¹⁾ מענקים	הטבה בשל תשלום מבוסס מניות ⁽²⁾	שווי הטבות נוספות ⁽³⁾	תשלומי והפרשות המעביד ⁽⁴⁾	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	סך-הכל ⁽⁵⁾	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה ⁽⁶⁾		
									יתרה	תקופה ממוצעת לפירעון (בשנים)	ההטבה שניתנה במהלך השנה
יאיר סרוסי	יו"ר דירקטוריון הבנק	0.02	1,903	2,944	1,697	467	876	7,887	-	-	33
ציון קינן	המנהל הכללי של הבנק	0.02	2,089	2,948	2,073	545	869	8,524	-	-	105
אורית לרר	מנהלת כללית של בנק הפועלים שוויץ	-	2,314	982	1,661	914	883	6,754	-	-	513
דב קוטלר*	מנהל כללי של קבוצת ישראלכרט	-	1,293	1,808	399	121	2,388	6,009	-	-	62
דן קולר	מסנה למנכ"ל, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים	0.01	1,394	813	1,683	217	928	5,035	-	-	25
משה אלוש	מסנה למנכ"ל, בנק הפועלים שוויץ	-	2,075	2,357	-	11	443	4,886	-	-	-
זאב חיו	מסנה למנכ"ל, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחול	-	1,068	447	221	204	1,608	4,523	113	8	2,018
אפרת יעבץ	מסנה למנכ"ל, ממונה על חטיבת משאבי אנוש, ייעוץ ומשאבים	-	1,406	751	782	263	1,133	4,335	69	6	277
יעקב אורבך	מסנה למנכ"ל, ממונה על החטיבה העסקית	0.01	1,422	726	1,072	221	796	4,237	16	2	87

* סיים תפקידו ב- 31 בינואר 2015.

הערה:

הבנק יישם למפרע החל מיום 1 בינואר 2015 את כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא זכויות העובדים ועסקות תשלום מבוסס מניות. הבנק לא תיקן את נתוני התגמול לשנת 2014, ולכן נתוני התגמול לשנת 2015 אינם ברי השוואה לאלו של שנת 2014.

8.5 תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (המשך)

הערות כלליות:

היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%.

כל עובדי הבנק, ובכלל זה נושאי משרה בבנק, נהנים מהטבות שונות בניהול חשבונות הבנק שלהם. הטבות אלה מתייחסות בעיקרן לפטור מדמי ניהול קבועים, דמי רישום פעולות בחשבון, תדפיסי מידע, פנקסי שיקים, אחזקת ניירות-ערך, משיכת מזומנים, העברת כספים לחשבונות אחרים ודמי חבר של כרטיסי אשראי. כמו-כן קיימות הטבות בשיעור העמלות בגין קניה ומכירה של ניירות-ערך ומטבע-חוץ, הוראות קבע לביצוע תשלומים בחשבון ושכירת כספות. בנוסף, ככל יתר עובדי הבנק, גם נושאי המשרה נהנים מהטבה בריבית על יתרות זכות וחובה בחשבונות עו"ש. מכלול ההטבות שניתנו לנושאי המשרה מסתכם בסכומים זניחים, אשר אינם עולים על סך של 50 אלפי ש"ח בשנה לכל נושא משרה.

לפרטים נוספים בדבר רכיבי התגמול הרוחביים (ובכלל זה תגמול מבוסס מניות) להם זכאים כלל חברי ההנהלה של הבנק וכן יו"ר דירקטוריון הבנק, לרבות תנאי הפרישה, מענקים וכיו"ב ראה ביאורים 23 ו-24 בדוחות הכספיים.

ביום 5 בינואר 2014 פרסם הבנק את מדיניות התגמול שלו לנושאי משרה לפי תיקון 20 לחוק החברות, התשנ"ט 1999 ("חוק החברות") ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן 301A של המפקח על הבנקים מיום 19 בנובמבר 2013 ("הוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי") וכן להערות נוספות שהתקבלו מהפיקוח על הבנקים ("מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול אומצה על-ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 11 בפברואר 2014 ותוקנה ביום 18 בפברואר 2016. ביום 22 ביוני 2014 אימץ הבנק מדיניות תגמול כוללת למנהליו הבכירים ועובדיו, וכן תוכנית תגמול בהתאם לה ("תוכנית תגמול (2014)").

כמפורט בסעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים, בהתאם למדיניות התגמול ולתוכנית תגמול (2014), ככלל, ובין היתר, נושאי המשרה והמנהלים הבכירים בבנק עשויים להיות זכאים למענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים בהתאם למנגנון הדומה למנגנון שהיה קיים בבנק עוד קודם לכן כאשר, 50% ממנו ישולם למנהלים באמצעות יחידות RSU מותנות (תלויות ביצועים) שיבשילו על פני 3 שנים כפוף לביצועי הבנק בשנים אלה. יחידות ה-RSU מסווגות לצרכים חשבונאיים כתגמול הוני. (במקרים מיוחדים יוענקו יחידות פנטום של מניות חסומות). הפרש התשואה של הבנק לשנת 2015, לצורכי קביעת המענקים על-פי תוכנית תגמול (2014), הוא כ-2.33%. חברות הבת של הבנק בארץ דיווחו לבנק, כי הליך אימוץ מדיניות התגמול על ידן הסתיים עד למועד הקבוע בדין החל. הבנק נמצא לקראת סיום הליכי יישום עקרונות מדיניות התגמול שלו גם על חברות בנות בחו"ל, וסניפי חו"ל, בהתאמות מסוימות ועל חברות הבת שלהן, ככל שרלוונטי.

הבנק פועל להתאמת תגמולם של נושאי המשרה ועובדיו למדיניות התגמול שלו, בהתאם להוראות התחילה והתחולה שבסעיף 7 לפרק נושאי המשרה שבמדיניות התגמול ולסעיפים הרלוונטיים בפרקים העוסקים במנהליו הבכירים ועובדיו שהם "עובדים מרכזיים" שאינם נושאי משרה, ולהוראות המעבר שבהוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (ביחד "הוראות המעבר"). בהתאם לכך, ומאחר שחלק מההסכמים עם נושאי המשרה ועם מנהלים המצוינים בטבלאות לעיל נחתמו לפני יום פרסום ההוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, הסכמים אלה המשיכו להיות ברי תוקף בשנת 2015 (כולה או חלקה) וחלים עליהם תנאי תוכנית תגמול (2010) על נספחיה (כפי שתוקנה), וכמפורט בדוח מיידי מיום 31 באוגוסט 2010, אסמכתא מספר 608787-01-2010 ("דוח תוכנית תגמול (2010)" ו"תוכנית תגמול (2010)"). על הסכמים שנחתמו ביום 3 ביוני 2013 ואילך חלות הוראות מדיניות התגמול ותוכנית תגמול (2014), החל מהמועדים המפורטים בהוראות המעבר.

8.5 תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (המשך)

כמפורט בסעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים, על-פי תנאי תוכנית תגמול (2010) ודוח תוכנית תגמול (2010), בכל שנה יתווסף או יגרע סכום המענק השנתי לחשבון המענקים של המנהל. חשבון המענקים הינו חשבון בנק רעיוני אישי המבטא את יתרת המענקים העומדת לזכות/חובת המנהל בכל מועד. בכל שנה, בהתקיים תנאים מסוימים שנקבעו בתוכנית תגמול (2010), יבוצע תשלום יחסי מהיתרה בחשבון המענקים, והיתרה שטרם שולמה תיוותר בחשבון המענקים. הפרש התשואה של הבנק לשנת 2015, לצורכי קביעת המענקים על-פי תוכנית תגמול (2010), הוא כ-1.83% וכ-1.33% לגבי היו"ר והמנכ"ל.

(1) בהתאם לתוכנית תגמול (2014) תשלום השכר כולל גם תשלומים המסווגים כתגמול קבוע שאינו מזכה בהפרשות סוציאליות, כמפורט בסעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.

(2) שווי ההטבה בשל תשלום מבוסס מניות לחברי ההנהלה של הבנק ויו"ר הדירקטוריון של הבנק כולל הטבה בגין יחידות מניות חסומות (RSU) ויחידות מניות חסומות מותנות שהוענקו במסגרת תוכנית תגמול (2010). שווי ההטבה בגין יחידות המניות החסומות ויחידות המניות החסומות המותנות, בהתאם לתוכנית תגמול (2010) נמדד במועד הענקתן ונרשם על פני תקופת הבשלתן. ככלל, התגמול בגין יחידות המניות החסומות, אשר הוענק בהתאם לתנאי תוכנית תגמול (2010), יבשיל בשלוש מנות שוות, בהתאם לתקופות הסכם ההעסקה של המנהל. שווי ההטבה המפורט בטבלה לעיל, כולל פריסה לא ליניארית של ההוצאה החשבונאית בגינה, בהתאם לשיטת המנות, לפיה סך ההוצאה בשנה השלישית מסתכם לכ-10%. בשנת 2015 נרשמה הוצאה בגין תשלום מבוסס מניות (בדרך של יחידות RSU) בגובה של 50% מהמענק השנתי מכוח תוכנית תגמול (2014), כמפורט לעיל.

(3) הסכומים המפורטים תחת טור "הטבות נוספות" בטבלה, כוללים תשלום בגין הוצאות רכב, אש"ל, וגילומים נטו.

(4) התשלומים בטור "תשלומי והפרשות המעביד" כוללים הפרשות לפיצויי פיטורין, לתגמולים, לפנסיה, לקרן השתלמות, לחופשה, לביטוח לאומי, למחלה ולמענק יובל.

(5) לא כולל מס שכר.

(6) ההלוואות ניתנו בתנאים דומים לאלו שניתנו לכלל עובדי הבנק, אשר סכומיהן נקבעו לפי קריטריונים אחידים.

8.5 תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (המשך)

מר יאיר סרוסי

מר סרוסי מועסק על-ידי הבנק, בתפקיד יו"ר פעיל של הבנק החל מיום 1 באוגוסט 2009. לעניין תנאי העסקתו של מר סרוסי, לרבות תקופת העסקתו, תנאים לסיום התקשרות, תקופת הודעה מוקדמת ותקופת הסתגלות, פיצויי פיטורים ופנסיה, קרן השתלמות, וכן תנאים נלווים, ראה דוחות מיידיים של הבנק מהימים 13 בספטמבר 2012 ו-19 באוקטובר 2012 (אסמכתא מספר 237483-01-2012-01-259701-2012, בהתאמה) הנכללים כאן על דרך ההפניה (ביחד, "דוח תגמול סרוסי"). הסכום הנקוב בטור מענקים בטבלה כולל את הרכיבים הבאים:

1. מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.
 2. מענק לרכישת מניות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.
- הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל:
- יחידות מניות חסומות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.
- לעניין השפעת סיום כהונה על התגמול, ראה סעיף ו' בביאור 23 האמור.
- לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר סרוסי, ראה דוח תגמול סרוסי.

מר ציון קינן

מר קינן, מועסק על-ידי הבנק, בתפקיד מנכ"ל הבנק החל מיום 27 באוגוסט 2009. לעניין תנאי העסקתו של מר קינן, לרבות תקופת העסקתו, תנאים לסיום התקשרות, תקופת הודעה מוקדמת ותקופת הסתגלות, פיצויי פיטורים ופנסיה, קרן השתלמות, וכן תנאים נלווים, ראה דוח מיידי של הבנק מיום 13 בספטמבר 2012 (אסמכתא מספר 237483-01-2012-01-259701-2012, בהתאמה) הנכלל כאן על דרך ההפניה ("דוח תגמול קינן"). הסכום הנקוב בטור מענקים בטבלה כולל את הרכיבים הבאים:

מענק שנתי מותאם סיכון ומותנה ביצועים - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.

מענק לרכישת מניות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.

הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל:

יחידות מניות חסומות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים.

לעניין השפעת סיום כהונה על התגמול, ראה סעיף ו' בביאור 23 האמור.

לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר קינן, ראה דוח תגמול קינן.

מר רון וקסלר

מר וקסלר כיהן כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת האסטרטגיה בשנת 2015, עד למינויו כמנכ"ל חברת ישראלכרט ביום 4 בפברואר 2016. הסכם העסקתו של מר וקסלר הינו לתקופה של שלוש שנים החל מיום 1 בנובמבר 2013 ועד ליום 31 בדצמבר 2016. על-אף האמור לעיל, ניתן לסיים את ההתקשרות גם קודם לכן על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 90 יום. משכורתו החודשית של מר וקסלר צמודה לעליית המדד. לפירוט יתר תנאי העסקה של חברי הנהלה בבנק החלים גם על העסקתו של מר וקסלר, ראה סעיפים ג', ד', ה' (4) בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק.

לפירוט מענקים הנקובים בטור המענקים בטבלה לעיל, ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק.

הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל:

יחידות מניות חסומות - ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר וקסלר, ראה גם בביאור 23 בדוחות הכספיים לגבי תוכנית תגמול (2014).

גבי אורית לרר

גבי לרר מכהנת כמנהלת כללית של בנק הפועלים (שוויץ) החל מיום 8 באוגוסט 2012. הסכם העסקתה של גבי לרר הינו לתקופה של 4 שנים. גבי לרר זכאית למשכורת חודשית של 50 אלף פרנקים שווייצריים וכן לתנאים נלווים לרבות החזר הוצאות שכר דירה, ביטוח רפואי, פנסיה וכו'. כל עלויות העסקתה של גבי לרר משולמות על-ידי בנק הפועלים שוויץ, בפרנקים שווייצריים, ומותאמות ליוקר המחיה בשוויץ.

גבי לרר זכאית לתגמול מבוסס מניות שנתי בשווי של כ-180 אלף פרנקים שווייצריים.

8.5 תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (המשך)

מר זאב חיו

מר חיו מכהן כמשנה למנכ"ל הממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל. הסכם העסקתו של מר חיו הינו לתקופה של שלוש שנים החל מיום 14 ביולי 2014 ועד ליום 30 בספטמבר 2017. על-אף האמור לעיל, ניתן לסיים את ההתקשרות גם קודם לכן על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 90 יום. משכורתו החודשית של מר חיו צמודה לעליית המדד. לפירוט יתר תנאי ההעסקה של חברי הנהלה בבנק החלים גם על העסקתו של מר חיו, ראה סעיפים ג', ד', ה' (4) בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק. לפירוט מענקים הנקובים בטור המענקים בטבלה לעיל, ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק. הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל: יחידות מניות חסומות – ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר חיו, ראה גם ביאור 23 בדוחות הכספיים לגבי תוכנית תגמול (2014).

מר צחי כהן

מר כהן מכהן כמשנה למנכ"ל הממונה על חטיבת ניהול סיכונים. הסכם העסקתו של מר כהן הינו לתקופה של שלוש שנים החל מיום 1 ביולי 2015 ועד ליום 31 ביוני 2018. על-אף האמור לעיל, ניתן לסיים את ההתקשרות גם קודם לכן על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 90 יום. משכורתו החודשית של מר כהן צמודה לעליית המדד. לפירוט יתר תנאי ההעסקה של חברי הנהלה בבנק החלים גם על העסקתו של מר כהן, ראה סעיפים ג', ד', ה' (4) בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק. לפירוט מענקים הנקובים בטור המענקים בטבלה לעיל, ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק. הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל: יחידות מניות חסומות – ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר כהן, ראה גם ביאור 23 בדוחות הכספיים לגבי תוכנית תגמול (2014).

מר ידין ענתבי

מר ענתבי מכהן כמשנה למנכ"ל הממונה על החטיבה הפיננסית – CFO. הסכם העסקתו של מר ענתבי הינו לתקופה של שלוש שנים החל מיום 19 ביוני 2013 ועד ליום 30 ביוני 2016. על-אף האמור לעיל, ניתן לסיים את ההתקשרות גם קודם לכן על-ידי כל אחד מהצדדים בהודעה מוקדמת בת 90 יום. משכורתו החודשית של מר ענתבי צמודה לעליית המדד. לפירוט יתר תנאי ההעסקה של חברי הנהלה בבנק החלים גם על העסקתו של מר ענתבי, ראה סעיפים ג', ד', ה' (4) בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק. לפירוט מענקים הנקובים בטור המענקים בטבלה לעיל, ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים של הבנק. הסכום הנקוב בטור תשלום מבוסס מניות בטבלה כולל: יחידות מניות חסומות – ראה סעיף ו' בביאור 23 בדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר תגמול מבוסס מניות ומענקים למר ענתבי, ראה גם ביאור 23 בדוחות הכספיים לגבי תוכנית תגמול (2014).

הקשר בין התגמול שניתן בשנת 2015 לנושאי המשרה הבכירה המפורטים בטבלה לשנת 2015 לעיל לבין תרומת מקבל התגמול לתאגיד

במסגרת אישור הדוחות הכספיים השנתיים של הבנק לשנת 2015, ערך הדירקטוריון בימים 9 ו-22 בפברואר 2016, דיונים נרחבים בתנאי הכהונה וההעסקה של נושאי המשרה ובעלי העניין בבנק, אשר מפורטים לעיל בהתאם לתקנה 21 לתקנות ניירות-ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל – 1970 ("נושאי המשרה הבכירה לפי תקנה 21" ו"תקנות דוחות תקופתיים ומידיים", בהתאמה), וזאת בנפרד לגבי כל נושאי המשרה הבכירה לפי תקנה 21, ולאחר שהדירקטוריון קיבל פרטים מלאים על תנאי כהונתם והעסקתם. המענקים בגין שנת 2015 שאושרו על-ידי ועדת התגמול והדירקטוריון של הבנק, נקבעו על-פי רוב בהתאם לקריטריונים מדידים שנקבעו מראש בתוכנית תגמול (2010), או תוכנית תגמול (2014), לפי המקרה, (כהגדרתן לעיל). ככל שהדבר נוגע להפעלת שיקול דעת בקשר עם המענקים בגין שנת 2015 לנושאי משרה, שיקול הדעת הינו במסגרת הוראות תיקון 20 לחוק החברות וההוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, והינו בהתאם למדיניות התגמול ותוכנית תגמול (2014), ככל שחלות בהתאם להוראות המעבר.

לדיונים של הדירקטוריון מהימים 9 ו-22 בפברואר 2016 קדמו דיונים מקדימים בנושא על-ידי ועדת התגמול. בדיונים שנערכו כאמור בוועדת התגמול ובדירקטוריון, נבחנו לגבי כל נושא משרה, בנפרד, הקריטריונים הספציפיים שנקבעו מראש לכל נושא משרה (לעניין זה, ראה דוח תוכנית תגמול (2010) ומדיניות התגמול של הבנק). עמידתו בקריטריונים שנקבעו לגבי כמפורט להלן, והקשר שבין התגמול שהוא מקבל לבין תרומתו לבנק. הקריטריונים הספציפיים שנקבעו לכל נושא משרה, הינם בהתאם לתפקידו של כל נושא משרה. לצורך הבחינה האמורה וכן לצורך בחינת הוגנות וסבירות התמורה לכל נושא משרה, בחן הדירקטוריון קריטריונים, ביניהם (1) תרומת נושא המשרה לעסקיו של הבנק, השגת יעדיו ותוצאותיו הכספיות; (2) קידום מטרות הבנק, לרבות עמידה בתוכנית העבודה שנקבעה על-ידי הדירקטוריון לשנת הדיווח; (3) הצורך של הבנק לשמר נושא משרה בעל כישורים, ידע או מומחיות ייחודיים; (4) כישוריו המקצועיים והניהוליים, השכלתו, מומחיותו, ניסיונו והישגיו של נושא המשרה, ומידת האחריות המוטלת על נושא המשרה; (5) אתגרים מיוחדים בעלי חשיבות לבנק, עימם התמודד נושא המשרה במהלך השנה; (6) שביעות רצון המנכ"ל ו/או היו"ר, לפי העניין, מתפקודו של נושא המשרה; (7) השפעת התגמול על פערי השכר בבנק; (8) היחס בין הרכיבים הקבועים שבתגמול לבין הרכיבים המשתנים; ו- (9) שקילת התגמול בראי גודל הבנק ואופי פעילותו ולאור תנאי השוק הקיימים ביחס לנושאי משרה מקבילים בבנקים ובחברות דומות.

לשם בחינת התגמול ועמידה בקריטריונים האמורים, ולצורך בחינת סבירות מכלול תנאי התגמול של נושאי המשרה הבכירה לפי תקנה 21 כנדרש לפי תקנה 10(ב)(4) לתקנות דו"חות תקופתיים ומידיים, בחן הדירקטוריון את מדיניות התגמול של הבנק ועקרונותיה, נתונים בדבר התגמול שאושר בעבר לכל נושא משרה, סקר השוואתי שהוכן על-ידי יועץ חיצוני לגבי תנאי התגמול בחברות דומות בענף ובחברות בסדר הגודל של הבנק, תוכנית תגמול (2010) (כפי שתוקנה) והקריטריונים שנקבעו בקשר עימה ותוכנית תגמול (2014), ביצועי הבנק לשנת 2015 (לרבות ביחס למתחריו) ונתונים בדבר עמידה בקריטריונים האמורים, לרבות פועלו ותורמתו של כל נושא משרה לבנק בשנת 2015 והיחס בינם לבין התגמול הכולל שמוצע לאשר לו, כאמור.

דירקטוריון הבנק בדק ומצא כי תגמול נושאי המשרה בבנק תואם את הוראות המעבר בהוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ובמדיניות התגמול של הבנק ואת מדיניות התגמול, לפיהן הסכמים פרטניים שנחתמו לפני פרסום טיוטת הוראה 30|A יהיו בתוקף עד סיומם ולא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2016. לעניין תנאי הכהונה וההעסקה גופם, ציין הדירקטוריון כי הם בהתאם לתוכניות התגמול של הבנק שהיו בתוקף בשנת 2015 ובהתאם לתיקון 20, תנאי הכהונה וההעסקה של חלק מנושאי המשרה שתגמולם אינו כפוף עדיין לתוכנית תגמול (2014), שונים ממדיניות התגמול בשלושה היבטים עיקריים: [א] התגמול ההוני המוענק לנושאי המשרה בבנק ("יחידות מניות חסומות") אינו בהתאם לתנאי "רכיב התגמול הקבוע" או ל"רכיב התגמול המשתנה" אשר במדיניות התגמול; [ב] נוסחת המענק שונה מהנוסחה הקבועה במדיניות התגמול; [ג] למר יאיר סרוסי, יו"ר דירקטוריון הבנק ולמר ציון קינן מנכ"ל הבנק קיים רכיב תלוי ביצועים בדמות מענק לרכישת מניות בגובה של 2 מיליון ש"ח (בניכוי מס) אשר תהיינה חסומות ל-4 שנים, תגמול אשר אינו קבוע במדיניות התגמול.

כמו-כן יצוין, כי התגמול הכולל לנושאי המשרה הנ"ל בשנת 2015 לא חורג מהתקרות המצטברות שבמדיניות התגמול, בהתאם לתוכניות התגמול של הבנק שהיו בתוקף בשנת 2015 ובהתאם לתיקון 20.

לאחר דיון בתגמול נושאי המשרה ודיון נוסף בתגמול נושאי המשרה הבכירה לפי תקנה 21 ולאור החומר שהוצג בפני דירקטוריון הבנק, הביעו חברי דירקטוריון הבנק את עמדתם כי מדובר בתגמול שהינו הוגן וסביר בנסיבות העניין, וכי התגמול של כל נושא משרה בכירה תואם את תרומתו לבנק.

לפרטים נוספים בנוגע לתוכנית תגמול (2010), תוכנית תגמול (2014) ותגמול נושאי המשרה ובעלי העניין, ראה ביאורים 23 ו-24 בדוחות הכספיים.

ביום 31 במרץ 2015 התכנסה אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק. האסיפה אישרה בחירה בגב' דפנה שורץ לכהונת "דירקטורית חיצונית" בבנק (דח"צ) כהגדרתו בסעיף 1 לחוק החברות, לתקופה נוספת של שלוש שנים החל מיום 6 באפריל 2015.

ביום 20 באפריל 2015 אישר הדירקטוריון את מינויה של הגב' רונית שפירא, לתפקיד מזכירת הבנק, בתוקף מיום 1 ביולי 2015, במקומו של מר יורם ויסברם, שפרש לגמלאות ביום 30 ביוני 2015.

ביום 11 בדצמבר 2015 סיימה הגב' נחמה רונן את כהונתה כדירקטורית בדירקטוריון הבנק, בעקבות דרישת הוראות החוק לקידום התחרות וצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013.

ביום 27 בדצמבר 2015 התפטר מר יאיר טאומן מכהונתו כדירקטור חיצוני (כמשמעות הביטוי בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל) בדירקטוריון הבנק, מסיבות אישיות.

ביום 13 בינואר 2016 אישר הדירקטוריון ביצוע התאמות במבנה ובהרכב של הנהלת הבנק, במסגרת האסטרטגיה אשר מכינה את הבנק לאתגרים העומדים בפניו. במסגרת זו אושרו השינויים במבנה הארגוני של הבנק ובאיוש תפקידים של מספר חברי הנהלה, אשר נכנסו לתוקף במהלך חודש פברואר 2016, המפורטים להלן:

1. מר אריק פינטו התמנה לתפקיד חדש - COO (Chief Operating Officer) במעמד של ממלא מקום מנכ"ל. מר אריק פינטו כיהן קודם לכן כמנהל החטיבה הקמעונאית. בתוקף תפקידו מר פינטו ממונה על אסטרטגיה, משאבים ותפעול. יובהר, כי לתפקיד ה-COO ימוזגו חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים, חטיבת האסטרטגיה ויחידות נוספות כמפורט לעיל.
2. במסגרת אסטרטגיית הבנק לשנים הבאות מוקמת "חטיבת החדשנות" (Innovation), אשר בראשה עומד מר אברהם כוכבא, משנה למנכ"ל, אשר כיהן עד כה כמנהל חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. חטיבה זו תוביל את האסטרטגיה הדיגיטלית של הבנק, ותהיה אחראית על תחומי חדשנות טכנולוגית (CTO) מובילות טכנולוגית, Big Data וניהול מידע, Ecosystem, חוויית לקוח ו-Fintech.
3. מר רונן שטיין התמנה למנהל החטיבה הקמעונאית של הבנק, במעמד של משנה למנכ"ל ופרש מכהונתו כמנכ"ל החברות בקבוצת ישראלכרט. על-פי פקודת הבנקאות, טעון מינויו של מר שטיין למנהל החטיבה הקמעונאית קבלת הסכמתה של המפקחת על הבנקים, אשר ניתנה ביום 14 בפברואר 2016.
4. החטיבה הבינלאומית מוזגה לתוך חטיבת שווקים פיננסיים, אשר תקרא בשם "החטיבה לשווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית", ובראשה עומד מר דן קולר, משנה למנכ"ל.
- מר אמיר אביב, אשר ניהל את החטיבה הבינלאומית של הבנק, ביקש לפרוש מהבנק ביום 31 במרץ 2016 כדי להתמסר למיזם פרטי בחו"ל.
- מר דן קולר התמנה גם לתפקיד יו"ר הדירקטוריון של בנק הפועלים (שוויץ), במקומו של מר אמיר אביב.
5. הוקמה חטיבה חדשה להובלת הקשר עם הלקוחות ומחזיקי העניין (Stake Holders), שבראשה עומדת הגב' אפרת יעבץ, משנה למנכ"ל. עם מינויה לתפקיד זה סיימה הגב' אפרת יעבץ את תפקידה כמנהלת חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים.
- החטיבה תהיה אחראית על הקשר עם ציבור הלקוחות ומחזיקי העניין, השירות ללקוחות, קמפוס ופיתוח הון אנושי, אחריות חברתית, קיימות, פועלים בקהילה ופועלים בהתנדבות.

6. הגב' אתי בן-זאב התמנתה למנהלת חטיבת טכנולוגיה ומחשוב, במעמד של משנה למנכ"ל. על-פי פקודת הבנקאות, טעון מינויה של הגב' אתי בן-זאב קבלת הסכמתה של המפקחת על הבנקים, אשר ניתנה ביום 14 בפברואר 2016.
7. תחום ייעוץ ומחקר, שהיה באחריותה של הגב' אפרת יעבץ, הועבר לאחריות החטיבה הפיננסית, שאותה מנהל מר ידן ענתבי, משנה למנכ"ל.
8. מר רון וקסלר פרש מתפקידו כמנהל חטיבת האסטרטגיה של הבנק, ולפי המלצת הבנק התמנה למנכ"ל החברות: ישראל כרם בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ, בתוקף מיום 4 בפברואר 2016.

ביום 9 בפברואר 2016 אישר הדירקטוריון כינוס אסיפה כללית מיוחדת של בעלי המניות של הבנק ביום 16 במרץ 2016. על סדר יומה של האסיפה הארכת מינויו של מר עידו שטרן כדירקטור בבנק לתקופה של שלוש שנים נוספות, החל מיום 24 במרץ 2016; והארכת מינויו של מר אמנון דיק לכהונת דירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין המפורסמות על-ידי המפקחת על הבנקים ("הוראה 301"), לתקופה של שלוש שנים נוספות, החל מיום 24 במרץ 2016.

ביום 18 בפברואר 2016 התכנסה אסיפה כללית שנתית של בעלי המניות של הבנק. האסיפה דנה בדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון של הבנק לשנת 2014; אישרה את מינוי רואי החשבון המבקרים של הבנק; אישרה את מינויו של מר עודד ערן כדירקטור בבנק, לתקופה של שלוש שנים ממועד אישור האסיפה הכללית את המינוי; אישרה את מינויו של מר ראובן קרופיק כדירקטור חיצוני בבנק בהתאם להוראה 301 (וכן כדירקטור "בלתי תלוי" כמשמעו בחוק החברות), לתקופה של שלוש שנים ממועד אישור האסיפה הכללית את המינוי; אישרה לתקן את תקנון הבנק ("תקנון הבנק") על-ידי הוספת תקנה 24 לתקנון הבנק המתירה הענקת פטור לנושאי המשרה בבנק מאחריותם בשל הפרת חובת הזהירות לבנק; אישרה את תיקון תקנה 17 לתקנון הבנק; אישרה את תיקון מדיניות התגמול של הבנק (שאושרה על-ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק ביום 11 בפברואר 2014 ("מדיניות התגמול")), כך שמדיניות התגמול תתיר הענקת פטור לנושאי המשרה מאחריותם בשל הפרת חובת הזהירות לבנק על-ידי הוספת סעיף 18 לפרק ה' של מדיניות התגמול; אישרה הענקת כתבי פטור לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, לרבות למנכ"ל הבנק, המכהן ו/או שיכהן מעת לעת, ולרבות לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי פטור להם; ואישרה מחדש מתן כתבי שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, שבעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם.

8.6 עסקות עם בעל שליטה

בהתאם לתקנות ניירות-ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 (להלן: "תקנות הדיווח") נדרש תאגיד החייב בדיווח לפי התקנות לדווח ובמסגרת הדוח התקופתי השנתי על כל עסקה עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בה עניין אישי (בין חריגה - קרי שאינה במהלך העסקים הרגיל של הבנק, שאינה בתנאי שוק או שעשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכוש או התחייבויותיו - ובין שאינה חריגה), לרבות פירוט ביחס לזהות צדדי העסקה, תוכנה ומאפייניה האיכותיים והכמותיים, העניין האישי של בעל השליטה, מועד אישורה ופרטי האורגן שאישר את העסקה, תוך הפרדה בין עסקות חריגות לעסקות שאינן חריגות (תקנה 22 לתקנות הדיווח). מהכלל האמור הוחרגו עסקות, אשר בדוחות הכספיים של הבנק נקבע כי הן בגדר "עסקה זניחה", כמשמעות מונח זה בתקנה 41(א)(6) (א) לתקנות ניירות-ערך (דוחות כספיים שנתיים), תש"ע-2010 (להלן: "תקנות דוחות כספיים"), לגביה יובאו פרטים כאמור בתקנה האמורה. כמו-כן, נדרש תאגיד לדווח בדיווח מיידי על עסקה חריגה עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בה עניין אישי (בין במסגרת דיווח מיידי בדבר הבאת העסקה לאישור האסיפה הכללית ובין במסגרת אישור שאינו טעון אסיפה כללית על-פי תקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין)).

סעיף 117(א) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") קובע כי תפקידה של ועדת הביקורת הינו, בין היתר, לקבוע לגבי עסקה עם בעל שליטה, או עסקה עם אדם אחר שלבעל השליטה יש בה עניין אישי, אם הינה חריגה או שאינה חריגה. כמו-כן נקבע בסעיף זה, כי ועדת הביקורת רשאית להחליט כאמור לגבי סוג של פעולות או עסקות, לפי אמות מידה שתקבע אחת לשנה מראש.

בהתאם לאמור לעיל קבעה ועדת הביקורת אמות מידה לעסקות זניחות ולעסקות חריגות לעניין עסקות עם בעלי שליטה או שלבעלי שליטה יש בהן עניין אישי. אמות המידה האמורות פורסמו בעבר גם במסגרת דוח הדירקטוריון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2014. ועדת הביקורת של הדירקטוריון חזרה ואישרה את אמות המידה ביום 24 בינואר 2016 וביום 31 בינואר 2016.

להלן פירוט סוגי העסקות ואמות המידה השונות שנקבעו בקשר לאישור ודיווח עסקות הבנק עם בעלת השליטה בו, או עם אדם אחר שלבעלת השליטה יש בהן עניין אישי:

עסקות בנקאיות "חריגות"

על פי אמות המידה שנקבעו כאמור על-ידי הבנק, עסקות בנקאיות העונות על אמות המידה הבאות תיחשבנה כעסקות חריגות:

1. עסקות בנקאיות "חריגות"

- כל עסקה שיש עמה מתן אשראי על-ידי הבנק, אשר בעקבות ביצועה סך החבות של בעלת השליטה יעלה על 10% מההון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין 312 של המפקח על הבנקים, או אם הגידול בחבות של בעלת השליטה או בחבות של מי שלבעלת השליטה עניין אישי לגביו בעקבות העסקה עולה על 2% מההון הפיקוחי במועד ביצוע העסקה. בסעיף קטן 1.1 א. זה, מספר עסקות המתבצעות ברצף עם אותו אדם תיחשבנה לעסקה אחת, באופן שלצורך סיווגן של העסקות האמורות ייבחן הסכום המצטבר של העסקות כאמור.
- עסקה של הפקדת כספים בפיקדון מכל סוג שהוא אם בעקבותיה סך הפיקדונות של בעלת השליטה יעלה על 2% מסך פיקדונות הציבור, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור קודם ההפקדה;
- עסקה של הפקדה ו/או רכישה ו/או מכירה של ניירות-ערך, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות ו/או קרנות אחרות וכל השקעה אחרת אשר מוחזקת על-ידי הבנק כנכס של הלקוח (ולא כהתחייבות מאזנית), כאשר סכומה של עסקה כאמור עולה על 0.5% מסך-כל יתרת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של הלקוחות בקבוצת הבנק, כמדווח במאזן המאוחד של הבנק האחרון שפורסם לציבור במועד ביצוע העסקה;
- כל עסקה בנקאית אחרת, מסוג העסקות שהבנק מבצע עם הציבור בדרך כלל, ובלבד שאין עמה מתן אשראי על-ידי הבנק, כאשר סכומה של עסקה כאמור עולה על 0.5% מסך המאזן המאוחד של הבנק במועד ביצוע העסקה.

2. כל עסקה אחרת של הבנק (בין שהינה בנקאית ובין שאינה בנקאית), שאינה נופלת לסעיפים הקודמים, אם אינה במהלך העסקים הרגיל של הבנק או בתנאי שוק, או אם סכום העסקה עולה על 300 מיליון ש"ח. לעניין זה "מהלך העסקים הרגיל" הינה עסקה שהבנק מבצע מעת לעת לצורך ניהול עסקיו השוטפים (כגון: שכירת נכסים, רכישת מוצרים וקבלת שירותים), וניתן להצביע על עסקות מסוג זה שהבנק ערך בתקופה של 12 החודשים שקדמו לאישור העסקה.

לצד קביעת אמות המידה האמורות, נקבע על-ידי ועדת הביקורת, כי כל עסקה מכל סוג שהוא ובכל היקף, שבין הבנק לבין בעלת השליטה בבנק ו/או שלבעלת השליטה בבנק יש עניין אישי באישורה, תתבצע בהתאם לתנאי השוק ובאופן שהבנק לא ייתן בעסקה כזאת שום העדפה, או הטבה בתנאים, על-פני תנאים שלפיהם הינו מבצע עסקות דומות עם אחרים, שאינם נחשבים "אנשים קשורים" לבנק (כמשמעות הביטוי בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים). בהתאם להוראות חוק החברות, עסקה שאינה בתנאי שוק הינה עסקה חריגה.

לעניין קביעת חריגותה של עסקה, "תנאי שוק" הינם: (1) מקום שהעסקה מחייבת את אישורה של ועדת הדיקטוריון לאישור עסקות עם אנשים קשורים, תנאים שהוועדה מצאה לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 כי הינם בגדר "תנאי שוק" על-פי המבחנים הנהוגים על ידי ובהתאם לחומר שהוצג בפניה, לרבות בנוגע לעסקות ספציפיות או לסוג מסוים של עסקות; או (2) תנאי עסקה הדומים לתנאים של לפחות שתי עסקות דומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות או היקף פעילות לקוח עם הבנק), שערך הבנק בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת (לרבות ציטוטים/הצעות מחייבות שהוצעו על-ידי הבנק ללקוחותיו וכן הצעות שהוצעו על-ידי ספקים לבנק), ובלבד שנערכו (או צוטטו, לפי העניין) עם צד לא קשור לבנק ולא התקיים בהן עניין אישי לבעלת השליטה בבנק; או (3) תנאי עסקה הדומים לתנאים של לפחות שתי עסקות בשוק הרלוונטי, הידועות לבנק, והדומות מבחינת מאפייניהן (כמו למשל: סוג הלקוח או הצד השני לעסקה ומאפייניו; היקף העסקה; ומאפיינים רלוונטיים אחרים לתנאי שוק כגון ביטחונות), שנערכו בתקופה קרובה למועד ההתקשרות בעסקה הנבחנת, ובלבד שנערכו בין צדדים לא קשורים; או (4) מחיר שנקבע בשוק מוסדר של מוכרים וקונים כגון מחירי ניירות-ערך סחירים או מחירי סחורות, ובלבד שמתקיימת באותו שוק לגבי הנכס או המוצר או השירות הרלוונטי סחירות מספקת.

3. עסקות "זניחות"

עוד נקבע על-ידי הבנק כי העסקות שלהלן תיחשבה כעסקות זניחות:

- 3.1 עסקה לרכישת מוצרים ושירותים מבעל שליטה או שלבעל השליטה יש בה עניין אישי, ובלבד שאיננה התקשרות עם בעל שליטה או עם קרובו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו, שהינה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק ואשר היקפה אינו עולה על סכום של 2.5 מיליון ש"ח, ובלבד שסך העסקות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון הפיקוחי. במניין הסך האמור לא יובאו בחשבון עסקות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן הינו פחות מ-25,000 ש"ח.
- 3.2 עסקות של השכרת ושכירת שטחים מבעל שליטה או שלבעל השליטה יש בהן עניין אישי, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק ואשר היקפן הכולל אינו עולה על 0.1% מההון הפיקוחי.
- 3.3 כל עסקה אחרת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק ואשר היקפה הינו עד לסכום של 250,000 ש"ח, ובלבד שסך העסקות מסוגה לשנה קלנדרית אחת לא יעלה על 0.1% מההון הפיקוחי. במניין הסך האמור לא יובאו בחשבון עסקות בודדות שהיקפה של כל אחת מהן הינו פחות מ-25,000 ש"ח.

הגדרות

לעניין זה, למונחים הבאים המשמעות המפורטת להלן:

- (1) **"אשראי"** – כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.
- (2) **"חבות"** – כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים.
- (3) **"תנאי שוק"** – תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם עושה הבנק עסקות דומות מסוגה של העסקה עם אנשים, או עם תאגידים, שאינם בעלי שליטה בבנק, או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקות עימם עניין אישי. תנאי השוק ביחס לעסקות בנקאיות נבחנים בהשוואה לתנאים בהם נעשות עסקות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקות עם אנשים קשורים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312 של המפקח על הבנקים, עם לקוחות הבנק שאינם אנשים קשורים או גורמים שיש לבעל השליטה עניין אישי בעסקה עימם; תנאי השוק ביחס לעסקות שאינן עסקות בנקאיות "יבחנו ביחס לעסקות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים ו/או ביחס להצעות של ספקים אחרים שנבחנו בטרם הוחלט על ההתקשרות. במקרים בהם אין לבנק עסקות מאותו סוג "יבחנו תנאי השוק ביחס לעסקות מאותו סוג הנעשות במשק, ובתנאי שהעסקה הינה במהלך העסקים הרגיל ושלעסקות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקות דומות. לעניין קביעת חריגותה של עסקה, נקבעו הוראות בדבר "תנאי שוק" כמפורט לעיל.
- (4) **"בעלת השליטה"** – לרבות החברות הפרטיות והציבוריות הקשורות אליה כמשמעות המונח "איש קשור" בהוראת ניהול בנקאי תקין 312 ולרבות עם קרוביה וחברות פרטיות הקשורות אליהם, לרבות בני משפחתה הגרים עמה או שפרנסתם עליה; הגדרת "קרוב" על-פי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, כוללת בן זוג, אח, הורה, צאצא, צאצא בן הזוג, ובן זוגו של כל אחד מאלה.
- (5) **"הון פיקוחי"** – כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 של המפקח על הבנקים או כל הוראה שתבוא במקומה.

- סעיף 117 לחוק החברות קובע את תפקידיה של ועדת ביקורת. בין השאר, קובע סעיף 117(ב), בקשר עם עסקות של חברה עם בעל השליטה בה, או עם אחרים כאשר לבעל השליטה יש עניין אישי בעסקה, שעל ועדת ביקורת מוטל כדלקמן:
- "לקבוע לגבי עסקות כאמור בסעיף 270(4) או (4א), אף אם אינן עסקות חריגות, חובה לקיים הליך תחרותי, בפקוחה של הוועדה, או מי שתקבע לעניין זה, ולפי אמות מידה שתקבע, או לקבוע כי יקוימו הליכים אחרים שתקבע ועדת ביקורת, בטרם התקשרות בעסקות כאמור, והכל בהתאם לסוג העסקה, ורשאית היא לקבוע לעניין זה אמות מידה אחת לשנה מראש."
- קביעת אמות המידה על-ידי הוועדה מראש (ולא אגב דיון בעסקה ספציפית) ימנע צורך בקיום דיון ספציפי בצורך לקיים הליך תחרותי בכל עסקה כאמור ואף תומך באובייקטיביות ובסבירות של הקביעה, כל עוד הבנק יפעל בהתאם לאמות המידה.
- ועדת הביקורת בישיבתה מיום 12 באוקטובר 2015, קבעה כי, ככלל, הבנק יתקשר בסוגי העסקות הבאות, כאשר הן נעשות מול בעל שליטה בבנק או כאשר קיים בהן עניין אישי לבעל שליטה בבנק, רק לאחר שיקיים הליך תחרותי, כמפורט להלן: (א) רכישת מוצרים ושירותים; (ב) התקשרויות לביצוע פרויקטים ועבודות עבור הבנק או חברות בשליטתו; (ג) התקשרות בהסכמי רכישה, שכירות או השכרה של נכסי מקרקעין, למעט כאמור בסעיף 3.4 להלן.
 - זאת, אלא אם כן קבעה ועדת ביקורת, מנימוקים שיירשמו, לעניין עסקה מסוימת ונסיבותיה (ובכלל זה אישורים רגולטורים שניתנו לעסקה, לרבות מבנק ישראל, וככל שאישור כאמור נדרש), כי לא קיים צורך בהליך תחרותי כאמור, לרבות בהתייחס לנימוקי הגורם הפונה, בהתאם לנוהלי הבנק, או שנדרש להפעיל הליך אחר, כמפורט בסעיף 3 להלן, או שניתן להחיל פטור, כמפורט בסעיף 4 להלן.
 - ההליך התחרותי יכלול פנייה מטעם הנהלת הבנק, או מי שייקבע על ידה, לשלושה מועמדים להתקשרות לפחות (שניים לפחות מתוכם אינם קשורים לבעל שליטה בבנק או לצד קשור בבנק, ככל שקיימים והדבר מעשי) להציע הצעות להתקשרות עם הבנק בעסקה המוצעת (להלן: "המציעים"). הבנק יקבע פרק זמן אחיד להגשת ההצעה (שניתן יהיה להאריך).
 - ככל שיוחלט על ניהול משא ומתן עם המציעים, המשא ומתן ינוהל עם כל אחד מהמציעים, שהצעתו נמצאה רלוונטית, לשם קבלת הצעתו הטובה ביותר (Best And Final Offer) (להלן: "ההצעה הסופית").
 - ההצעות הסופיות ותמצית המגעים שקוימו עם המציעים יובאו להכרעת הגורם המאשר לפי הדין ובהתאם לנוהלי הבנק, ועדת ביקורת תפקח על ההליך התחרותי בקשר עם עסקות חריגות, בדרך שתקבע על ידה, אלא אם כן יוחלט אחרת. ועדת עסקות עם אנשים קשורים תפקח על עסקות שאינן חריגות, בדרך שתקבע על ידה, ככל שאלו בסמכות אישורה.
 - הגורם המאשר, לפי שיקול דעתו, יחליט בדבר התקשרות הבנק עם המציע. ככלל, הבנק יתקשר עם המציע שהציע את ההצעה בעלת התנאים העדיפים ביותר מבחינת הבנק או במקרה שאין עדיפות של ממש של הצעה אחת על פני ההצעות האחרות, יתקשר עם מי מהמציעים על-פי שיקול דעתו. בחירתה של ההצעה בעלת התנאים העדיפים ביותר לבנק תוכל להיות מבוססת על קריטריונים שונים, שייקבעו, הרלוונטיים להתקשרות נשוא ההליך. ככל שההצעה שתיבחר הינה של מציע הקשור לבעל שליטה בבנק, יפורטו על-ידי הגורם המאשר הנימוקים התומכים בהתקשרות זו.
 - לגבי סוגי העסקות הבאות, נמצא כי הן אינן מתאימות להליך תחרותי על-פי סעיף 117(ב) לחוק החברות וכאמור בסעיפים 1 ו-2 לעיל, מהטעמים שיפורטו להלן. ככלל, הבנק יתקשר בסוגי העסקות הבאות לאחר שיקיים הליך חלופי כמפורט להלן:
 - עסקות בנקאיות מכל סוג, לרבות מתן אשראי ועסקות חבות אחרות; קבלת פיקדונות כספיים; עסקות מוטות עמלות ושירותים בנקאיים כגון פעילות בניירות-ערך ובנכסים פיננסיים והמרת מטבע-חוץ; עסקות בכרטיסי אשראי לרבות מתן שירותי הנפקה וסליקה; מתן שירותי בנקאות להשקעות, ניהול תיקים, חיתום והפצה. הבנק או חברות בשליטתו מציעים עסקות אלו לכלל לקוחותיו או לגופים רבים, מספרן וכמותן של העסקות אינן מוגבלות, ותנאיהן מותאמות לנסיבות כל לקוח ולקוח.
 - עסקה לתנאי העסקה של נושא משרה ו/או עובד בבנק.
 - התקשרות לרכישת פוליסות ביטוח, לרבות ביטוח דירקטורים ונושאי משרה. העניין האישי במקרה כזה של בעלי שליטה בבנק, או מי שלבעל שליטה בבנק יש עניין אישי בו, יכול לנבוע מזהות הנמנים על הגורמים המבוטחים בפוליסה, אך אין להם עניין אישי בגובה הפרמיה לחברת הביטוח, ולפיכך נמצא כי אין הצדקה להליך תחרותי לעניין רכישת הפוליסה.

- 3.4 הארכת הסכם שכירות או שינוי תנאי שכירות לגבי נכס שעזיבתו יכולה לגרום הוצאות מהותיות יחסית לתשלומי השכירות, או נזק לפעילות העסקית (למשל: כתוצאה מקושי ללקוחות, אובדן מיקום וכיו"ב), או נכס אשר לא ניתן למצוא לו תחליף הולם וסביר שיענה על דרישות הבנק, לעניין התקשרות בהסכם שכירות לגבי נכס חדש, ככל שתתקבל המלצת הנהלת הבנק לאי-קיום הליך תחרותי בשל טעמים ייחודיים (כגון: מיקום הנכס), ההחלטה בדבר אי-קיום הליך תחרותי תובא לדיון ולאישור מראש של ועדת ביקורת.
- 3.5 לעניין העסקות האמורות בסעיף 3 זה יפעל הבנק בהליך המבטיח כי העסקה תבוצע בתנאי שוק, בחינת תנאי השוק תיעשה בהתאם לאמות המידה לתנאי שוק שאימץ הבנק לעניין סיווג עסקות חריגות וזניחות ובהתאם לנוהלי הדירקטוריון ולנוהלי הבנק בתחומים אלה.
4. כן קבעה ועדת הביקורת כי על אף האמור לעיל, העסקות המפורטות להלן יהיו פטורות מביצוע הליך תחרותי:
- 4.1 התקשרות שאינה עולה על שווי כספי של 2 מיליון ש"ח, ובמקרה של התקשרות מתמשכת אינה עולה על שווי כספי שנתי של 2 מיליון ש"ח, ובלבד שהיא נעשית בתנאי שוק.
- 4.2 התקשרות הנדרשת בדחיפות למניעת נזק של ממש לבנק, לדעת הנהלת הבנק, ובלבד שהיא נעשית בתנאי שוק.
- 4.3 התקשרות המשך בתנאים זהים או מיטביים לתנאי התקשרות הראשונה, בנסיבות בהן השמירה על ההמשכיות נדרשת מטעמי חיסכון ויעילות, ובלבד שהיא נעשית בתנאי שוק.
- 4.4 התקשרות לרכישת שירותים או טובין ייחודיים שעניינם תרבות ואמנות, ובלבד שהיא נעשית בתנאי שוק.
- 4.5 התקשרות עם מי שלפי זכויות מכח הדין, או בהתאם למצב הדברים בפועל, הינו היחיד המסוגל לבצע את נושא ההתקשרות (להלן – "ספק יחיד"), ובלבד שחבר ההנהלה הממונה על התחום, או צוות ההנהלה שמונה להתקשרות זו, חיווה את דעתו שהמתקשר הינו ספק יחיד כאמור, ובלבד שהיא נעשית בתנאי שוק.
- 4.6 תרומות וחסימות כספיות לטובת הקהילה, ובלבד שאושרו על-ידי ועדת ביקורת.
- 4.7 התקשרות, שנקבע לגביה על-ידי ועדת ביקורת, שאינה מתאימה או דורשת הליך תחרותי.
5. כן קבעה ועדת הביקורת כי הואיל ולפי הוראות חוק החברות, בהתאם לפרשנות רשות ניירות-ערך, רואים בעסקות של חברות בנות פרטיות של הבנק עם בעל שליטה בבנק, או שלבעל שליטה בבנק יש בהן עניין אישי, כעסקות הטעונות אישור בבנק, כאילו היו עסקות של הבנק, הרי שאמות המידה האמורות לעיל יחולו גם לגבי עסקות של החברות הבנות עם בעל שליטה בבנק או שלבעל שליטה בבנק יש בהן עניין אישי. אין באמור לעיל כדי לגרוע מכל אישור/או הליך נוסף הנדרש בחברה הבת על-פי דין ו/או תקנון החברה הבת.

טבלה 4-8: פרטים על היתרות של בעלת השליטה בבנק ושל אחרים שלבעלת השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק (באלפי ש"ח)

היתרה הגבוהה בשנת 2015	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	
קבוצת שיכון ובינוי בע"מ⁽¹⁾:		
434,111	354,986	אשראי מאזני
1,210,894	829,492	התחייבויות למתן אשראי
445,821	445,821	ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות
25,040	22,029	אשראי מאזני וחץ-מאזני בגין עסקות בנגזרים ⁽²⁾
41,398	41,344	ערבויות לצד שלישי
-	-	ניכויים
607,832	266,832	פיקדונות הציבור (מאזני)
-	1,696	הוצאות על פעילות לא בנקאית
עמותת "הרוח הטובה":		
6,900	156	פיקדונות הציבור (מאזני)
950	950	חסויות ⁽³⁾
מוזיאון תל-אביב לאומנויות		
268	268	תרומות ⁽⁴⁾
עמותת "מתן - משקיעים בקהילה":		
1,100	1,000	תרומות ⁽⁵⁾
שרי אריסון:		
10	10	התחייבויות למתן אשראי
160	158	ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות
20,787	20,405	פיקדונות הציבור (מאזני)
אריסון אחזקות בע"מ:		
10	9	פיקדונות הציבור

- (1) גב' שרי אריסון הינה בעלת השליטה בחברת שיכון ובינוי בע"מ (להלן: "שיכון ובינוי") ונחשבת לבעלת השליטה בחברות הנמנות על קבוצה זו. הפירוט המובא ביחס לעסקי הבנק (אשראי מאזני, אשראי חוץ-מאזני ופיקדונות כספיים) עם קבוצת שיכון ובינוי מתייחס לחשבונות שיכון ובינוי עצמה וכמו-כן לכל התאגידים שבשליטתה, למעט חשבונותיו של תאגיד שבשליטתה של זו שמדווחים בנפרד. יצוין, כי נוכח העובדה שהפירוט מתייחס לקבוצה כמכלול, הוא כולל נתונים אשר ביחס לכל חברה בפני עצמה היו נחשבים לזניחים, ואשר לא היו מדווחים כלל, אם הדיווח היה מתייחס לכל תאגיד ותאגיד בפני עצמו.
- (2) אשראי חוץ-מאזני כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן 313. היתרה ליום 31 בדצמבר 2015 כוללת יתרת שווי הוגן מאזני של נגזרים בסך של כ-22,029 אלפי ש"ח.
- (3) הבנק ביצע החסות האמורה כהשתתפות במימון פעילות "יום המעשים הטובים". מר ג'ייסון אריסון, בנה של הגב' שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "הרוח הטובה".
- (4) סיוע למוזיאון תל-אביב עבור חסות למספר נושאים והם פרויקט פסח, ערב הגאלה של המוזיאון וכן כדמי חבר במוזיאון וכחברים בקבוצת הרכישה של המוזיאון.
- (5) הבנק, באמצעות עמותת "פועלים בקהילה", שהינה זרוע של הבנק למתן תרומות למוסדות ציבור, בשיתוף עם קבוצת ישראל, ביצע את התרומה האמורה כהשתתפות בפרויקט "סיסמא לכל תלמיד". מר ג'ייסון אריסון, בנה של הגב' שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "מתן - משקיעים בקהילה".

טבלה 4-8: פרטים על היתרות של בעלת השליטה בבנק ושל אחרים שלבעלת השליטה עניין אישי בעיסוקיהם עם הבנק
(באלפי ש"ח) (המשך)

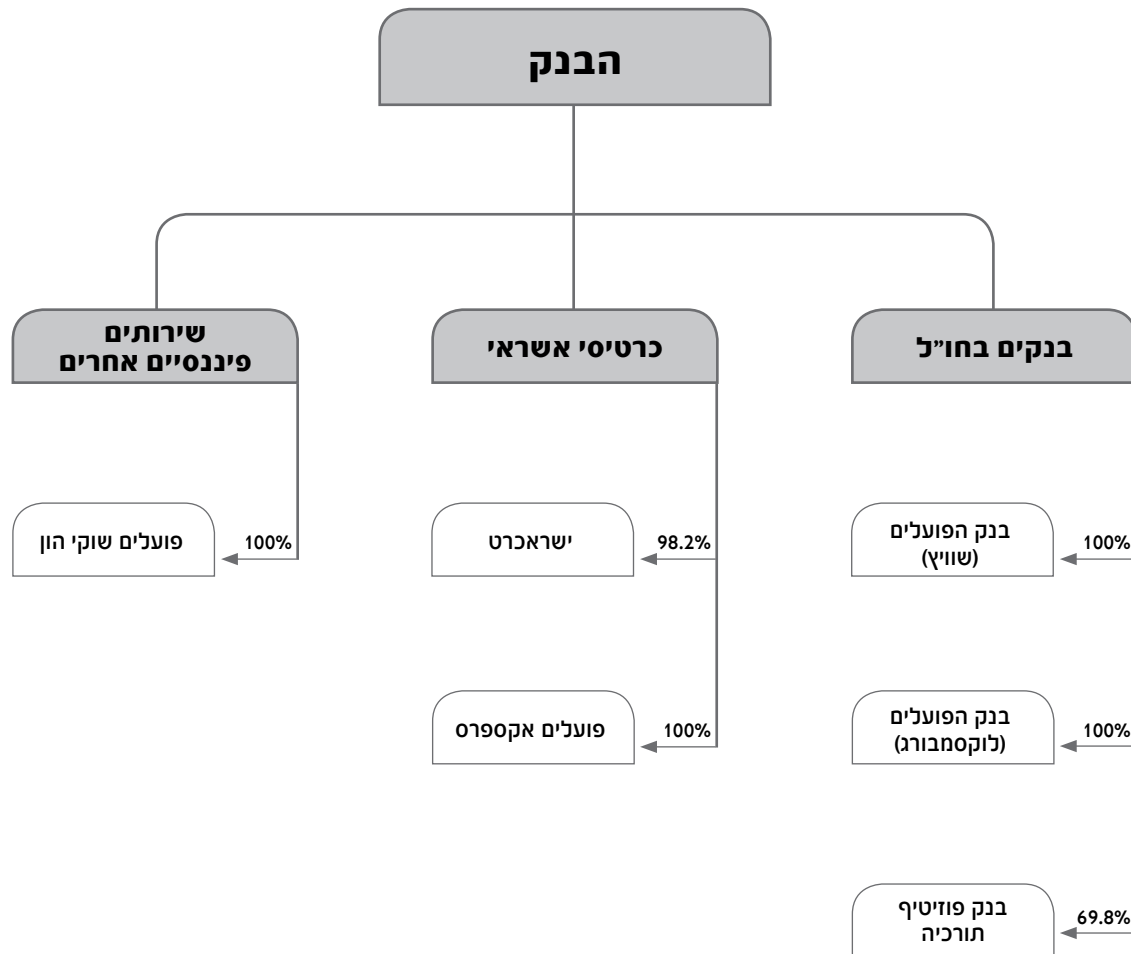
היתרה הגבוהה בשנת 2014	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014	
קבוצת שיכון ובינוי בע"מ⁽¹⁾:		
524,060	434,110	אשראי מאזני
1,209,289	1,208,894	התחייבויות למתן אשראי
416,352	332,466	ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות
17,669	17,669	אשראי מאזני וחץ-מאזני בגין עסקות בנגזרים ⁽²⁾
41,674	41,398	ערבויות לצד שלישי
221,761	124,446	פיקדונות הציבור (מאזני)
-	1,774	הוצאות על פעילות לא בנקאית
עמותת "הרוח הטובה":		
395	395	פיקדונות הציבור (מאזני)
950	950	חסויות ⁽³⁾
עמותת "מתן - משקיעים בקהילה":		
1,000	1,000	תרומות ⁽⁴⁾
שרי אריסון:		
35	10	התחייבויות למתן אשראי
180	160	ערבויות מכר, ערבויות להבטחת אשראי ואחרות
20,296	20,296	פיקדונות הציבור (מאזני)
אריסון אחזקות בע"מ:		
14	10	פיקדונות הציבור

- (1) גבי שרי אריסון הינה בעלת השליטה בחברת שיכון ובינוי בע"מ (להלן: "שיכון ובינוי") ונחשבת לבעלת השליטה בחברות הנמנות על קבוצה זו. הפירוט המובא ביחס לעסקי הבנק (אשראי מאזני, אשראי חוץ-מאזני ופיקדונות כספיים) עם קבוצת שיכון ובינוי מתייחס לחשבונות שיכון ובינוי עצמה וכמו-כן לכל התאגידים שבשליטתה, למעט חשבונותיה של חברת דרך-ארץ הייוויז (1997) בע"מ (ראה הערת שוליים 3 להלן) ושל תאגיד שבשליטתה של זו שמדווחים בנפרד. יצוין, כי נוכח העובדה שהפירוט מתייחס לקבוצה כמכלול, הוא כולל נתונים אשר ביחס לכל חברה בפני עצמה היו נחשבים לזניחים, ואשר לא היו מדווחים כלל, אם הדיווח היה מתייחס לכל תאגיד ותאגיד בפני עצמו.
- (2) אשראי חוץ-מאזני כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. היתרה ליום 31 בדצמבר 2014 כוללת יתרה מאזנית של נגזרים בסך של כ-15,573 אלפי ש"ח ויתרה חוץ מאזנית בסך של כ-1,798 אלפי ש"ח.
- (3) הבנק ביצע החסות האמורה כהשתתפות במימון פעילות "יום המעשים הטובים". מר גייסון אריסון, בנה של הגברת שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "הרוח הטובה".
- (4) הבנק באמצעות עמותת "פועלים בקהילה" שהינה זרוע של הבנק למתן תרומות למוסדות ציבור, בשיתוף עם קבוצת ישראל כרס, ביצע את התרומה האמורה כהשתתפות בפרויקט "סמא לכל תלמיד". מר גייסון אריסון, בנה של הגברת שרי אריסון, מכהן בהתנדבות בוועד המנהל של עמותת "מתן - משקיעים בקהילה".

9. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

9.1 תרשים החזקות

להלן תרשים חברות מוחזקות עיקריות* של הבנק:

* התרשים כולל חברות עיקריות המוחזקות במישרין על-ידי הבנק או בעקיפין באמצעות חברות בנות פרטיות בבעלות מלאה של הבנק. חברות בנות בבעלות מלאה אשר באמצעותן מוחזקות החברות המופיעות בתרשים לעיל אינן כלולות בו. לצורך התרשים לעיל, חברה עיקרית הינה חברה עם פעילות עסקית, שלדעת הנהלת הבנק היא חברה עיקרית בקבוצה, והשקעת הבנק בה היא לפחות 1% מההון המיוחס לבעלי המניות של הבנק, או שחלק הבנק ברווח (בהפסד) הנקי שלה המיוחס לבעלי המניות של הבנק עולה על 5% מהרווח (או מההפסד) הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק (וזאת בדומה לקריטריון שנקבע בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים (הוראה מספר 662) בקשר להצגת נתונים על חברות בנות עיקריות בדוחות כספיים של תאגיד בנקאי).

לפרטים בדבר השליטה בבנק ראה פרק "השליטה בבנק" בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

9.2 רכוש קבוע

טבלה 1-9: רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר			
2014	2015		
יתרה	יתרה	פחת שנצבר	עלות
במיליוני ש"ח			
1,995	2,004	2,220	4,224
522	510	1,795	2,305
958	895	3,206	4,101
3,475	3,409	7,221	10,630

המבנים בהם מתנהלים עסקי הבנק בישראל, הינם בבעלותו או בבעלות חברות הנכסים שלו, או בשכירות לתקופות שכירות שונות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו"ל הינם בשכירות. בבעלות קבוצת הבנק 177 נכסים בשטח של 213 אלפי מ"ר, מתוכם 156 מבנים בשטח של 103 אלפי מ"ר המשמשים כסניפים. 21 מבנים בשטח של 110 אלפי מ"ר המשמשים כמשרדי הנהלה ושטחי עזר. בנוסף למבנים שבבעלותה, קבוצת הבנק שוכרת 206 מבנים בשטח של 114 אלפי מ"ר. בנתונים המתייחסים לשטח בנייני ההנהלה הראשית נכללים גם חניונים ומחסנים. דירקטוריון הבנק קיבל החלטה במסגרת תוכניות העבודה לשנת 2011 לפעול לריכוז משרדי ויחידות ההנהלה הראשית בקריה עתידית אשר תוקם מחוץ למרכז תל-אביב. בין השאר הוחלט על רכישת עתודת קרקע מתאימה בתא שטח גדול, כאשר ההעברה של היחידות בפועל תתבצע בשלבים. בנוסף, הוחלט כי תכנון הקריה יתבצע על-פי עקרונות הבנייה הירוקה. תכנון והקמת השלב הראשון של הקריה צפויים להימשך מספר שנים. באשר לנתונים נוספים על בניינים וציוד, ראה ביאור 16 בדוחות הכספיים.

תשתיות מחשוב

כללי

עם סיום פרויקט רותם יהיו לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים, אתר "צור ראשי כפול" (אתר רותם מכיל שני אתרי מחשוב נפרדים בתצורת High Availability) בעמק חפר ואתר גיבוי בתל-אביב להבטחת שרידות מרבית. מערכת הליבה של הבנק, הממוקמת באתר הייצור, מותקנת על מחשב Mainframe של IBM. באתר הגיבוי פועל מחשב Mainframe בתצורה מינימלית. בעת הצורך, מחשב זה יגדל לעוצמה הנדרשת. בצד מערכת הליבה פועלות מערכות נוספות (מערכות מבוססות Windows, Unix ו-Linux להלן: "המערכות הפתוחות") לצרכים ייעודיים הפועלות על פלטפורמה המאפשרת חלוקה דינאמית וניצולת מיטבית של משאבים. הבנק עושה שימוש במתודולוגיות ובמערכות מתקדמות ליעול תהליכים בפיתוח ובייצור. סניפי קבוצת הבנק, מנהלות איזור, מרכזי עסקים ויחידות ההנהלה הראשית ממוחשבים ומחוברים במקוון למרכזי המחשבים בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב. לרשות הלקוחות 493 בנקטים חיצוניים, 107 בנקטים פנימיים, 264 מכונות להפקדת שקים חיצוניות, 326 מכונות להפקדת שקים פנימיות, 89 עדכנים, 269 עמדות לשירות אישי (תורנים). המערכות המשמשות את קבוצת ישראל כוללות מחשבי Mainframe (לרבות לצורכי גיבוי), מערכות פתוחות, חומרה ותוכנה המשמשות את החברה לפעילותה השוטפת בתחומי ההנפקה והסליקה ובתפעול הסדרי כרטיסי האשראי. מערכות אלה עומדות בדרישות של המפרטים הטכניים שהוגדרו על-ידי הארגונים הבינלאומיים.

גיבוי ואחסנת מידע

כאמור לעיל לבנק שני אתרי מחשוב מרכזיים (בשני אתרים גיאוגרפיים – רותם, אלנב), אתר ייצור ראשי (כפול) ואתר גיבוי. כמו-כן, לבנק מאגרי נתונים בהם נשמרים עותקים של מסמכי נייר, מסמכי משכנתאות וכו', לשימוש יום יומי באחזור נתונים ולשמירת עותק היסטורי נגיש של נתונים אלו.

כל פעולה המתבצעת במחשבי הבנק מתעדכנת, בו זמנית, באתר הייצור, רותם, (שמירה כפולה) ובנוסף באתר הגיבוי כך שבמקרי אסון ותקלות פיזיות קיים גיבוי למערכות הקריטיות של הבנק ופגיעה בחומרה באחד האתרים לא תגרום לאובדן מידע. במקרה של מעבר בשעת חירום לאתר הגיבוי, יש לבנק יכולת להגדיל מיידית את עוצמת מחשב הגיבוי (MF) עד לרמת עוצמת מחשב הייצור על-ידי הפעלת מנועים רדומים; כלומר, אתר הגיבוי מאפשר עוצמת מחשב הנדרשת לכל הפעילות העסקית הרגילה של הבנק.

תקשורת

לבנק רשת תקשורת נתונים ודיבור מתקדמת, בעלת קצבי העברת נתונים גבוהים. רשת התקשורת הינה בשרידות גבוהה והיא כוללת גיבויים המאפשרים עבודה מול שני מרכזי המחשבים של הבנק. רשת התקשורת של הבנק מקשרת גם את סניפי הבנק ושלוחותיו בעולם, ומועברים באמצעותה שירותי נתונים, דיבור וועידות חוזי (VIDEO CONFERENCE).

חברות בנות

מערך המחשוב והתפעול של החברות הבנות בחו"ל וכן של פעילות קבוצת הבנק בחו"ל שאינה מתבצעת באמצעות חברות בנות, מתבסס על מערכות עצמאיות, כאשר האחריות הניהולית היא של ההנהלות והדירקטוריונים של החברות הבנות או של חבר ההנהלה הממונה על הפעילות, לפי העניין. כללי הממשל התאגידי מהווים את בסיס ההתנהלות בין חטיבת הטכנולוגיה והחברות הבנות.

ספקים

הבנק מתקשר מעת לעת עם ספקים מהארץ והעולם לצורך קבלת השירותים השונים הנדרשים לו בתחום מערכות המידע, לרבות הסכמי רכישת ציוד ותחזוקתו, הטמעת מערכות מידע ורכישת תוכנות כי ישנם שירותים המבוססים על טכנולוגיות אשר הידע לגביהם מצוי בידי מספר מצומצם של נותני שירות ולעיתים, בידי נותן שירות בעל התמחות וידע בלעדיים בטכנולוגיה כאמור. הבנק ביצע התקשרות עם ספק מתן שירותי מיקור חוץ, בשלב זה בעיקר בתחום המבדקים.

אבטחת מידע

ההשקעה באבטחת מידע של מערכות המידע היא חלק בלתי נפרד ואינטגרלי בפיתוח מערכות מידע מודרניות. אבטחת המידע של מערכות הבנק מתבצעת במספר רבדים ומעגלים, כדי להבטיח שמערכות הבנק מוגנות היטב מחדירה, גישה לא מורשית, או פגיעה. פרויקטי מידע בבנק מלווים מתחילת דרכם בצוות של אבטחת מידע המוודא קיום קפדני של כללי אבטחת מידע, אבטחת פרטיות המידע, ומידור הנגישות למידע רק למי שהורשה לגשת אליו. אירועי אבטחה ממערכי המחשוב מופנים בזמן אמת אל מוקד מומחה של אנשי אבטחת מידע, מטופלים ומתועדים משלב ראשית האירוע ועד סופו. כמו-כן האירועים הרלוונטיים מופנים למחלקת הביקורת. תקריות מהותיות מדווחות להנהלה ולדירקטוריון. הבנק מבצע באופן שוטף בדיקות חסינות של מערכותיו וסקרי אבטחת מידע של מערכותיו כדי לוודא, שבכל עת רמת אבטחת המידע נשמרת ועונה לכללים מחמירים שנקבעו בתחום זה.

פרויקטים עיקריים בביצוע

מס"ר – מערכת ספר ראשי – מחשוב ספר ראשי של הבנק. מושתת על מוצר ה-Bank Analyzer של SAP.

תוצרי הפרויקט יאפשרו לבנק לעמוד בקדמת החשבות ברמה בינלאומית לצד שורה של בנקים גדולים בעולם. המערכת כוללת תשתית מידע חשבונאית המבוססת על אירועים עסקיים מפורטים ומאפייני חוזים ומנהלי, המגיעים מהמערכות התפעוליות.

המערכת תאפשר קבלת תובנות עסקיות וניהוליות עבור הנהלת הבנק, וכן יכולת הפקת דיווחים בצורה גמישה.

בנקאות סלולארית – פיתוח והרחבת אפליקציות סלולריות ללקוחות הבנק.

האפליקציות מספקות יכולות עסקיות במגוון רחב של תחומים ומגזרי לקוחות ומשלבות ממשק וחווית משתמש חדשנית וייחודית, תוך דגש על הובלה עסקית טכנולוגית והתאמה ללקוח.

פרויקט רותם – הבנק הקים DATA CENTER חדש. המבנה הינו בעל מאפיינים של זמינות גבוהה ומימון על מנת לתת מענה לצורך ברציפות של מערך המחשבים של הבנק. הסתיימה הקמת המבנה והוחל בתהליך ההגירה למתקן החדש.

פועלים להבראה – מאפשר בניית תהליך טיפול בלקוחות שנקלעו לקשיים תוך זיהוי התהליך בשלב מוקדם יותר. מאפשר הצעת מעטפת טיפול בלקוח תוך צמצום היקף התיקים המגיעים לגביה.

פרויקט מובילות אינטרנט ומובייל – תכנון ופיתוח מערכת האינטרנט והמובייל העתידית, כיישום ראשון בפרויקט המובילות העסקית טכנולוגית אשר נועד לשמר ולבסס את המובילות העסקית טכנולוגית של בנק הפועלים. הפרויקט מביא לידי ביטוי תפישות מתקדמות, הן בנראות והשירות ללקוח, הן באינטגרציה רב ערוצית, והן מבחינת הארכיטקטורה התומכת ביישום.

פרויקט בנקט העתיד – מטרת הפרויקט היא להחליף ולשדרג את הליבה של מערך הבנקים, לצמצם סיכונים תפעוליים ול"יצר בסיס טכנולוגי לשירותים מתקדמים עתידיים.

מובילות שוק ההון – השבחה ושדרוג של מערכות ליבת שוק ההון על מנת לייצר מנופי צמיחה חדשים ויעילות תפעולית.

מובילות פיקדונות – פיתוח יכולות חדשות במערכות הפיקדונות בניהן פיתוח מוצרים מובנים מותאמים אישית. הגדרת משפחות חדשות של מוצרים על מנת לתת מענה לצורכי השוק.

סניפים דיגיטליים – הקמת מערך סניפים דיגיטליים תוך יצירת חווית בנקאות מתקדמת המשלבת בין העולם הווירטואלי לעולם הפיזי. בסניף שולבו טכנולוגיות מתקדמות כגון: זיהוי לקוח מתקדם, סניף ללא נייר, טאבלטים לשימוש הלקוח והבנקאים, טכנולוגיה לבישה. בסניף ניתנים שירותים פיננסיים מתקדמים: ייעוץ השקעות מרחוק ב-VC, חתימה אלקטרונית, מדף מוצרים דיגיטלי.

היקף השקעה

הבנק מיישם את תקן חשבונאות בינלאומי מספר 38 והנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר היוון עלויות תוכנה. עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע נרשמות כנכסים בדוחות הכספיים רק בשלב הפיתוח של מערכת מחשוב. שלב הפיתוח מתחיל רק לאחר שהפרויקט מאושר ומתוקצב והוכחה ישימותו הטכנולוגית. עלויות שהוכרו כנכסים כוללות עלויות ישירות של חומרה, שירותים ושכר עבודה. יתר העלויות, כגון עלויות טרום פרויקט, עלויות פיתוח תוכנות שאינן עלולות על סף המהותיות, עלויות הטמעה והדרכה, עלויות תחזוקה שוטפת, עלויות מנהלה ועלויות אחרות שלא ניתן לייחס באופן ישיר לפיתוח תוכנה, מוכרות כהוצאה בדוח רווח והפסד עם היווצרותן.

9.3 הון אנושי

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש מגובשת בהלימה לאסטרטגיית הבנק, לצרכים העסקיים הנגזרים ממנה ולמגמות בתחום משאבי אנוש. בהתאם לכך קבעה חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים את ייעודה להיות שותף אסטרטגי התומך בהשגת היעדים העסקיים של הבנק, תוך מתן דגש על פיתוח וטיפול המשאב האנושי, חתירה מתמדת למצוינות ושימוש מיטבי במשאבים.

התוכנית האסטרטגית כוללת ארבעה תחומי פעולה עיקריים:

- **תכנון משאבי אנוש –** גיבוש ויישום תוכניות ומהלכים בכל הקשור להון האנושי, בהתאם לתוכניות העבודה של חטיבות הבנק בהיבטי תמהיל, השכלה והכשרה, וכל זאת בהתאמה למגמות בשוק העבודה ולרגולציה המשתנה.
- **טיפול ופיתוח אנשים ותרבות –** ביסוס חזון הבנק, הקוד האתי והערכים; פיתוח מצוינות מקצועית וניהולית בקרב עובדי הבנק; הנעת עובדים ועידוד מוטיבציה. הבנק מטפח תרבות למידה בקרב עובדיו באופן שוטף, ומשקיע משאבים ניכרים בהכשרה מקצועית וניהולית.
- **מצוינות תפעולית –** ניהול המשאבים ובחינה מתמדת של תהליכי עבודה ומחוללי הוצאות במטרה להביא לניצול מיטבי של המשאבים ולחיסכון.
- **שותפות ושירות מקדם עסקים –** פרואקטיביות בשירות הניתן ליחידות הבנק והתאמת מעטפת השירות לצרכים הייחודיים של לקוחות הפנים.

טבלה 2-9: נתונים אודות מצבת כוח אדם בקבוצת הבנק במונחי משרות⁽¹⁾

2014		2015	
ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה	ממוצע שנתי	יתרה לסוף שנה
הבנק			
10,139	10,387	9,595	9,920
283	288	288	287
10,422	10,675	9,883	10,207
חברות בנות			
1,636	1,631	1,591	1,596
625	658	456	592
2,261	2,289	2,047	2,188
12,683	12,964	11,930	12,395

(1) מספר המשרות כולל גם תרגום למשרות של עלות שעות נוספות, בתוספת משרות כוח אדם חיצוני שאינם עובדי הבנק, אך מספקים שירותי עבודה, שנדרשה ליוסות כוח האדם במסגרת הפעילות השוטפת ולהטמעת פרויקטים, בניכוי משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע.

להלן פרטים בדבר השינויים העיקריים במצבת כוח האדם בקבוצת הבנק בשנת 2015 בהשוואה לסוף שנת 2014:

- מספר המשרות ליום 31 בדצמבר 2015 בקבוצת הבנק ירד ב-753 משרות בהשוואה למספר המשרות בסוף שנת 2014. כלהלן:
- חל קיטון של 544 משרות במצבה בבנק בישראל. הקיטון נובע בעיקר מיישום מהלך התקינה ביחידות ההנהלה הראשית על-פי מתודולוגיה "פועלים בדרך הנכונה" ואופטימיזציה של פריסת רשת הסניפים.
- חל קיטון של 169 משרות בחברות בחו"ל בעיקר עקב מכירת הבנק בקזחסטן.
- חל קיטון של 45 משרות בחברות הבת בישראל.

טבלה 3-9: התפלגות מספר המשרות הממוצעות בקבוצת הבנק על-פי מגזרי הפעילות⁽¹⁾

	2014	2015	השינוי
משקי הבית	4,977	4,678	(6.0%)
בנקאות הפרטית	3,144	3,020	(3.9%)
עסקים קטנים	1,656	1,620	(2.2%)
מסחרי	1,109	1,074	(3.2%)
עסקי	696	670	(3.7%)
ניהול פיננסי	823	784	(4.7%)
אחרים והתאמות	559	549	(1.8%)
סך-הכל	12,964	12,395	(4.4%)

(1) כולל משרות של עובדי ההנהלה הראשית שעלות העסקתם הועמסה על המגזר.

מאפייני המשאב האנושי

מדיניות הבנק היא להעסיק, לקדם ולקבל החלטות בקשר לעובדים על בסיס שיקולים ענייניים ובהם כישורים ותפקוד, וללא אפליה מחמת דת, גזע, מין, גיל, השקפה, נטייה מינית, מוגבלות, מקום מגורים וכיוצא באלה. הבנק מעודד גיוס של עובדים מאוכלוסיות בתת-ייצוג בשוק העבודה כחלק ממדיניות הגיוס שלו, מתוך הכרה ביתרונות הטמונים בהעסקה מגוונת בהיבטים של הכרות טובה יותר עם מגזרי לקוחות שונים ועידוד חדשנות ויצירתיות בסביבת עבודה פתוחה ומגוונת.

בשנת 2015 הוותק הממוצע של עובדי הבנק עמד על 18.5 שנים, לעומת 17.9 בשנת 2014. הגיל הממוצע של עובדי הבנק עמד על 44.4 בשנת 2015 לעומת 43.7 בשנת 2014.

בשנת 2015 כ-65.3% מכלל עובדי הבנק הן נשים, בהשוואה ל-65.7% בשנת 2014. בקרב אוכלוסיית הניהול הבכיר בבנק (מדרג מנהלי מחלקות בהנהלה ראשית ומנהלי סניפים) שיעור הנשים בשנת 2015 הוא 40.9% בהשוואה ל-40.6% בשנת 2014 (בשנת 2006 היה שיעור הנשים בקרב אוכלוסיית הניהול הבכיר 29%).

מדיניות הבנק הינה לקלוט, ככל שנחוץ, עובדים אקדמאיים, ובהתאמה קיימת מגמה של גידול מתמיד בשיעורם מתוך כלל עובדי הבנק, משיעור של כ-28.1% בשנת 1998 לשיעור של כ-64.6% בשנת 2015 (62.2% בשנת 2014). עלייה זו נבעה מקליטת עובדים אקדמאים והשלמת הלימודים האקדמיים של עובדי הבנק.

התייעלות בבנק

בשנת 2015 המשיך הבנק בתוכנית התייעלות בכוח אדם הן בסניפים והן ביחידות ההנהלה הראשית. התוכנית המבוססת על פרישה מוקדמת קיבלה ביטוי בדוחות הכספיים לשנת 2014 והסתכמה בסך של 355 מיליון ש"ח. תוכנית ההתייעלות כוללת בנוסף טיפול בסעיפי רכש שונים, צמצום שטחים וסעיפי הוצאה נוספים. תוכנית ההתייעלות התומכת באסטרטגיה הרב שנתית של הבנק נמשכת גם בשנת 2016.

מערך התגמול בבנק

הבנק שואף לתגמל את עובדיו על עבודתם ועל תרומתם לבנק ולשמרם לטווח הארוך. כמו-כן, שואף הבנק לקשור בין האינטרסים של העובדים לאינטרסים של הבנק ומחזיקי העניין בו, בהתאמה למטרות הבנק, תוכניות העבודה והמדיניות ארוכת הטווח, תוך שמירה על העסקה הוגנת, עידוד מצוינות ותרבות ביצועים.

לרוב, תגמול העובדים מבוסס על שלושה יסודות: שכר שוטף, מענקים שנתיים ותגמול ארוך טווח הנגזר מעליית-ערך מניות הבנק. עובדי הבנק זכאים לתנאים סוציאליים והטבות שונות, לרבות: השתתפות בביטוח רפואי, השתתפות בשכר לימוד, השתתפות במנוי למרכזי ספורט והיכלי תרבות, שי לחגים ולאירועים אישיים ומענק לאחר 25 שנות וותק. לפרטים נוספים, ראה ביאורים 23 ו-24 בדוחות הכספיים.

2014	2015	
*361	365	עלות למשרת עובד - ללא מענקים
*401	412	עלות למשרת עובד - כולל מענקים
201	211	שכר** למשרת עובד - ללא מענקים
*233	249	שכר** למשרת עובד - כולל מענקים

* אינו כולל הוצאות לתוכנית התייעלות. מספרי השוואה הוצגו מחדש.
** שכר - מחושב על-פי משכורות ברוטו, כפי שמשולמות לעובד.

מדיניות תגמול ותוכנית תגמול

ביום 5 בינואר 2014 פרסם הבנק את מדיניות התגמול שלו לנושאי המשרה לפי תיקון 20 לחוק החברות, התשנ"ט 1999 ("חוק החברות") ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן 301A של המפקח על הבנקים מיום 19 בנובמבר 2013 ("הוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי") וכן להערות נוספות שהתקבלו מהפיקוח על הבנקים ("מדיניות התגמול"). עקרונות מדיניות התגמול חלים על חברות בת של הבנק בארץ ובח"ל. מדיניות התגמול אומצה על-ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק ביום 11 בפברואר 2014. ביום 22 ביוני 2014 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית תגמול למנהליו הבכירים בהתאם להוראה בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי ולמדיניות התגמול.

תוכנית התגמול יוצרת הלימה בין התוצאות העסקיות של כלל הבנק לאורך זמן, לבין התגמול ומתבססת על רווח מותאם לסיכון ולעלות ההון, בצד תגמול שלילי על אי עמידה ביעדים בטווח הארוך. התוכנית קובעת מנגנון של פריסת התשלום לטווח ארוך, על מנת שלא לעודד לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק. המענק השנתי מחושב על בסיס ביצועי הבנק (משקף את אחריות המנהלים לביצועי כלל הבנק, מעבר לאחריותם לביצועים הספציפיים של החטיבה/היחידה), עמידה ביעדים אישיים (KPI's), כולל מדדים בתחום ניהול הסיכונים ובתחום הציות לחוקים, הוראות רגולטוריות ונהלים וכן הערכת ממונה.

העלאת שכר מינימום

בחודש ינואר 2015 תוקן חוק שכר המינימום בכנסת. על פי החוק יעלה השכר במשק בתוך שנתיים מ-4,300 ש"ח ברוטו ל-5,000 ש"ח ברוטו בשלוש פעימות: הראשונה בחודש אפריל 2015, השנייה בחודש יולי 2016 והשלישית בחודש ינואר 2017. בעקבות עדכון החוק החליט הבנק בשיתוף עם יו"ר ארגון העובדים ליישם את העלאת השכר באופן מיידי, כך ששכר המינימום לעובדי הבנק, לרבות כח אדם חיצוני, עלה בפעימה אחת ל-5,000 ש"ח ברוטו החל מחודש אפריל 2015 במקום בשלוש פעימות.

טיפול ופיתוח ההון האנושי

הבנק מטפח תרבות למידה בקרב עובדיו באופן שוטף, ומשקיע משאבים ניכרים בהכשרה מקצועית וניהולית, מתוך התפיסה לפיה - שיפור מתמיד ביכולות העובדים תומך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הבנק והינו בהלימה לחזון הבנק. הבנק קולט עובדים בעלי תואר אקדמי ומעודד עובדים ותיקים ללמוד לתואר ראשון ולתואר שני באמצעות סיוע במימון הלימודים ומתן ימי חופשה נוספים לצורך בחינות.

"קמפוס פועלים"

"קמפוס פועלים" מהווה זירה מרכזית בהטמעה של אסטרטגיה וחזון הבנק באמצעות למידה, תקשורת ותהליכים המקדמים ביצועים. הלמידה מובילה להתפתחות אישית, ארגונית ועסקית אשר תבטיח מצוינות מקצועית וניהולית לעובדים ולמנהלים. הלמידה מתחוללת בכיתות הקמפוס, במנהלות האזוריות ובעמדתו של כל עובד. בשנת 2015 התקיימו בקמפוס פועלים כ-62,000 ימי למידה בכ-750 מחזורי קורסים בהם ימי אימון בנקאיים, ימי אימון ניהוליים, קורסים לבכירים, הכשרה לניהול בנקאי, מכינה בכלכלה ופיננסים ולמידה בשטח: בכיתות הלימוד באזורים ובסניפים.

הכשרה בנקאית – בית הספר לבנקאות אמון על הכשרת הבנקאים בתחום הידע המקצועי ועל הקניית מיומנויות עסקיות, וזאת בהתאמה לכל בעל תפקיד, לצורכי התפקיד, ובהתאם לשינויים אסטרטגיים בארגון, בניהם קידום הערוצים הדיגיטליים בקורסים וימי האימון, המשלבים טכנולוגיות למידה שונות ומגוונות. בשנת 2015 פותחו והועברו גם הדרכות קצרות וממוקדות בנושאים בנקאיים שונים ומגוונים כמו גם, ימי אימון מקצועיים למנהלים. התקיימו 13 מחזורים של קורסים בכירים בתחומי הבנקאות השונים.

מערכת למידה חדשה – המערכת מוטמעת בכל היחידות. במהלך 2015 פותחו מעל 100 פריטי לימוד חדשים למערכת הלמידה בנושאי בנקאות שונים. המערכת מאפשרת לשמור על המוכנות והמקצועיות של העובד בכל רגע נתון. בכל שבוע מקבלים העובדים פריטי למידה בהתאמה אישית לתפקידם ומבוצע מיפוי פערי ידע שוטף בשטח. פריטי הלמידה נוגעים לכל עולמות התוכן הבנקאיים: עובר ושב, אשראי, מטבע-חוץ, שירות, רגולציה ועוד.

הכשרה ופיתוח מנהלים – המרכז למנהיגות אישית וניהולית בקמפוס פועלים מהווה מסגרת לבנייה והפעלה של מסלולי פיתוח מנהלים בבנק, לצורך העצמה וטיפול של שדרת מנהלים, וזאת בהלימה לכיוונים האסטרטגיים של הבנק, יעדיו וערכיו. במרכז מתקיימות תוכניות פיתוח מותאמות דרג ניהול. גם השנה המשכנו בתוכנית "מנהיגות ציונית", השמה דגש על ניהול ציוני, העצמת היחיד והתפתחות בה השתלבו 54 סניפים נוספים ו-14 ימי הנה"ר. כמו-כן, הושקה תוכנית חדשה של ניהול בכיר "מנהלים דרך הוויה" המיועדת לפורום הניהול הבכיר.

תרבות ואקלים ארגוני

קוד אתי

הבנק רואה בקוד האתי אבן יסוד בתרבות הארגונית שלו. הקוד האתי קיים בבנק הפועלים משנת 2004 והנו הצהרת כוונות ומחויבות של בנק הפועלים להתנהגות נאותה, הן בנוגע ליחסי עבודה בתוך הבנק והן ליחסים של הבנק עם ספקים, לקוחות, מתחרים ובעלי עניין אחרים. עד 2012 בוצעו הדרכות למנהלים להטמעת הקוד האתי ביחידות ופותח משחק ייעודי שהועבר על-ידי המנהלים בכלל יחידות הבנק. הפצה לומדה בנושא שבוצעה על-ידי כלל העובדים בבנק. משנת 2013 הועלה לפורטל הארגוני דף עם תכני הקוד מפורטים לכלל העובדים, הלומדה עודכנה למצבר למידה חדש המכוון לדרך פיתרון של דילמות אתיות ומבוצע אחת לשנה על-ידי כלל עובדי הבנק. כמו-כן, עודכן נוהל קבלת מתנות ופותחה סדנה הדנה בדילמות אתיות ודרך פתרון ומועברת בקורסים המקצועיים השונים.

בשנת 2015 פותח מצבר למידה גם בשפה האנגלית לנציגויות הבנק בחו"ל.

חזון הבנק

במהלך חמש השנים האחרונות מתקיים תהליך להטמעתו של חזון הבנק במטרה לבטא את תמונת העתיד הרצויה של בנק הפועלים במיטבו. החזון מצהיר על מחויבות הבנק כלפי עובדיו, לקוחותיו, וכלל מחזיקי העניין. החזון יוצק משמעות ערכית ליעדים ולמהלכים אותם מוביל הבנק.

ערכי החזון משולבים במערכי הלמידה וההדרכה בקורסים הבנקאיים, הניהוליים וההתנהגותיים.

בשנת 2015 גובש מתווה למהלך כלל ארגוני, "פועלים בטוב", שבו יחשפו העובדים למודל עשיית הטוב של קבוצת אריסון אשר אומץ על-ידי הבנק. מהלך זה מעצים את העשייה החיובית של הבנק עם העובדים, הלקוחות, הסביבה והקהילה, ומהווה המשך להטמעת חזון הבנק משנת 2011. השקת "פועלים בטוב" תערך בשנת 2016.

תהליך הערכת ביצועים

תהליך הערכה מתקיים מדי שנה ובמרכזו שיחת משב לסיוכום ביצועי השנה החולפת ותכנון היעדים וההתפתחות קדימה. התהליך מבוסס על דיאלוג פתוח ושקיפות, ותומך בהעצמת העובד והתפתחותו. התהליך הוא חלק מרצף שנתי של מהלכים ניהוליים לעידוד מצוינות, הערכה הוקרה ותגמול לעובד. בנוסף, מתקיים מהלך שנתי באמצע השנה, הממוקד החל מ-2015 בהתפתחות העובד.

תקשורת פנים ארגונית

בנק הפועלים רואה בעובדיו שותפים מלאים לתהליכים העסקיים והארגוניים.

במטרה לשמר את תחושת ההזדהות והמחבורה הגבוהה של העובדים, מתקיימות יוזמות רבות להידוק הקשר והדיאלוג באמצעות תקשורת חוצת ארגון: בין ההנהלה לעובדים, מנהלים ועובדים, בין היחידות השונות.

לשם כך, הבנק פועל במגוון ערוצים בהם הפורטל הארגוני אשר מהווה ערוץ תקשורת מרכזי, מתקדם ותומך בשיתוף העובדים במידע והטמעה של תהליכי שינוי פנים ארגוניים.

בשנת 2015 יצאה לדרך מהדורת החדשות הפנים ארגונית הדיגיטלית של הבנק, "משדרים פועלים". כל מהדורה אורכת כשתי דקות. בתכנים: ידיעות עסקיות ונושאי עומק כגון: תיעוד העשייה בסניפים וביחידות, ראיון עם מנהלים בכירים, ראיון עם עובדים שצמחו והתפתחו בבנק.

9.4 מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום יעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, יעוץ פנסיוני, דיני ניירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים בנושאים ייחודיים מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתחייבים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר והממונה על הגבלים עסקיים. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות. במסגרת החקיקה, שהתקבלה בעקבות המלצותיה של ועדה בינמשרדית בראשות מנכ"ל משרד האוצר (ועדת בכר), נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

להלן, בתמצית, מספר הוראות רגולטוריות רלוונטיות לתקופת הדיווח בעלות השפעה על פעילות הבנק:

- עידוד תחרותיות במערכת הבנקאית - המלצות הוועדה להגברת התחרותיות במערכת הבנקאית (ועדת זקן) קודמו גם בשנת 2014 במגוון הוראות שהועברו על-ידי בנק ישראל ויושמו בשנה האחרונה. בין ההוראות - הקלות במעבר בין חשבונות (עדכון נב"ת 432 בחוזר בנק ישראל מס' 2443 מיום 15 בדצמבר 2014) לפישוט הפעולות הנדרשות בעת סגירת חשבון של לקוח ובהעברת פעילותו מהבנק הישן, לחשבונו בבנק החדש. כמו-כן, קיצור התהליכים הכרוכים במעבר במטרה למנוע טרחה מיותרת ללקוח, וכל זאת כדי לסייע ללקוח לממש את בחירתו לנהל את הפעילות הבנקאית שלו, כולה או חלקה, בבנק אחר. בנוסף, פישוט הליך העברת הרשאות לחיוב חשבון מהבנק המעביר לבנק הנעבר, תוך החלת שינויים משמעותיים בתהליכי העבודה במערכת הבנקאית (הוראת נב"ת 439 מיום 4 בספטמבר 2014).
- הוראה נוספת הנגזרת מהמלצות ועדת זקן הינה גילוי עלות שירותים בניירות-ערך (תיקון נב"ת 414 בחוזר בנק ישראל 2415 מיום 16 באוקטובר 2013) המבקשת כי הבנק יציג ללקוחותיו, המבצעים עסקאות בניירות-ערך, מידע מפורט אודות העלויות שנגבו מהם (פירוט עמלות קנייה, מכירה ופדיון ניירות-ערך ודמי ניהול ניירות-ערך) וכן, מידע השוואתי בגין ממוצע שיעורי העמלות שנגבו בפועל לעומת קבוצת התייחסות לפי שווי פיקדון.

- המלצה נוספת הינה יישום הוראת דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים (נב"ת 425 בחוזר בנק ישראל מיום 19 בנובמבר 2014) המבקשת להעביר לכלל לקוחות הבנק דו"ח מרוכז ותמציתי, המפרט את כלל הנכסים וההתחייבויות של הלקוח, אשר יימסר באופן יזום אחת לתקופה כמו גם יוצג באתר האינטרנט המאובטח של הבנק. הדיווח יימסר ללקוחות יחידים ועסקים קטנים וכן, הדיווח הראשון יהיה בגין שנת 2015 ויועבר ללקוחות עד ליום 28 בפברואר 2016.
- במטרה לעודד את התחרות במערכת הבנקאית, קידם בנק ישראל אפשרות פתיחת חשבונות בנק באינטרנט (הוראת נב"ת 418 מיום 15 ביולי 2014) במתכונת ייעודית וכחלק מהסדרת תשתית להקמת בנק אינטרנטי בישראל. פתיחת החשבון תתאפשר רק עבור יחיד תושב ישראל מעל גיל 18, הפעלתו תתאפשר רק לאחר קבלת העברה בנקאית מחשבון על שם המבקש בתאגיד בנקאי בישראל. בנוסף, על החשבון שיפתח יחולו מגבלות סכומי פעילות, יתרות הנכסים ומסגרת הפעילות בכרטיס חיוב. כן נקבעו הוראות מיוחדות לצורך זיהוי הלקוח.
- הוראות נוספות הינן פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות וניהולו (הוראת נב"ת 422 בחוזר בנק ישראל מס' 2423 מיום 26 במאי 2014) הקובעת תהליכים לבחינת בקשה לפתיחת חשבון, אמצעי תשלום שעל הבנק לספק (לרבות כרטיס בנק לחיוב מידי) ואמצעי איחזור ובקרה העומדים לרשות הלקוח; כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים) (פורסם ברשומות 7469 ביום 30 בדצמבר 2014) אשר, בין היתר, קובעים הוראות חדשות למסירת העתקי מסמכים והודעה על שינויים הנוגעים לתנאי ניהול חשבון וסיום הטבות וכן, כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) מיום 21 בינואר 2015 אשר הביא לשינוי הגדרת 'עסק קטן'.
- יישום המלצות ועדת באזל - הפיקוח על הבנקים קידם השנה ביתר שאת, כחלק מיישום המלצות ועדת באזל, תיקונים רבים להוראות ניהול בנקאי תקין העוסקות בניהול הסיכונים לרבות ניהול הממשל התאגידי, תיאבון הסיכון ומדידה ודיווח (תיקון נב"ת 310 בחוזר בנק ישראל 2356 מיום 27 בדצמבר 2012), סיכויי ריבית ומדידה מאוחדת של חשיפת הריבית (ערך והכנסה) של כל הקבוצה בתיק הבנקאי והלא בנקאי (תיקון נב"ת 333 בחוזר בנק ישראל 2377 מיום 30 במאי 2013), הערכה נאותה של סיכויי אשראי ומדידה נאותה של חובות (נב"ת 311 ו-314 בחוזר בנק ישראל 2357 מיום 27 בדצמבר 2012 וחוזר בנק ישראל 2375 מיום 30 באפריל 2013 בהתאמה), מדידת יחס כיסוי הנזילות ופיתוח כלי ניטור לשימוש התאגידים הבנקאיים והמפקחים בניטור סיכויי הנזילות (חוזר בנק ישראל 2431 מיום 28 בספטמבר 2014) ועוד. יישום הוראות אלו בבנק כרוך בתהליכי עבודה, ניהול פרויקטים ותשומות רבות.
- יישום הוראות FATCA - הבנק נערך החל משנת 2011 ליישום הוראות ה-FATCA שפורסמו על-ידי ממשלת ארצות-הברית בתקנות המפורטות של החוק וכפי שאלו באו לידי ביטוי במכתב בנק ישראל מיום 6 באפריל 2014 המנחה את התאגידים הבנקאיים כיצד להיערך בנושאי הליכי ממשל תאגידי, רישום בפורטל ה-IRS של מוסדות פיננסיים מדווחים ואופן ההתנהלות מול לקוחות ה-FATCA הינו חוק אמריקאי שמטרתו לאפשר ל-IRS יכולת אכיפה ומאבק בהעלמות מס מחוץ לארצות-הברית באמצעות ניהול חשבונות מחוץ לארצות-הברית. תקנות ה-FATCA פורסמו ביום 17 בינואר 2013 והן בתוקף החל מיום 1 ביולי 2014. ממשלות ארצות-הברית וישראל חתמו ביום 30 ביוני 2014 על הסכם בין-ממשלתי להסדרת יישום ה-FATCA בישראל באמצעות חקיקה מקומית. ההסכמות שהתקבלו עם משרד האוצר האמריקאי יקלו על הגופים הפיננסיים הנדרשים לספק את המידע אודות חשבונות של אמריקאים בישראל. ההסכם מסדיר, בין השאר, את העברת המידע מהגופים הפיננסיים בישראל ל-IRS (רשות המס של ארצות-הברית). המידע שיימסר יכלול פרטים אודות חשבונות פיננסיים המוחזקים בישראל בידי אזרחי ארצות-הברית, תושבי ארצות-הברית, בעלי "Green Card" או בידי ישות משפטית שלאמריקאים כאמור יש בה החזקה מהותית. בנוסף, ההסכם מאפשר לדווח ל-IRS על הכנסות בחשבונות של תושבי ישראל המנוהלים בארצות-הברית.
- תיקון מספר 5 לחוק החוזים האחידים - אשר פורסם ברשומות ביום 17 בדצמבר 2014 (חוברת ספר החוקים מספר 2484, עמוד 109), מבקש לקבוע כי במקרים בהם קיים סעיף בחוזה אחיד בנוסח "אני מאשר כי קראתי את החוזה ומסכים לתנאיו" יועבר נטל ההוכחה לספק שיידרש לנמק מדוע הסעיף אינו מקפח. אם הספק לא יוכיח שהסעיף אינו מקפח, בית הדין עשוי לקבוע כי הסעיף בטל מעיקרו ולא ניתן יהיה לטעון כי הלקוח הסכים לתנאים שאינם מופיעים במפורש בחוזה השירות-העסקה. החוק קובע גם כי חתימת צרכן על חוזה ובו סעיף המקנה לספק פיצויים מוסכמים בלתי סבירים או תרופה בלתי סבירה או תרופה שאינה מוקנית לחברה על-פי דין, גם סעיף זה יהיה בחזקת סעיף מקפח. עוד נקבע בחוק, כי מעתה ואילך, בית הדין המיוחד לחוזים אחידים, לא ידון בבקשת ספקים למתן "תעודות הכשר" לחוזים אחידים. עד היום, החוק אפשר לספק שביקש להגן על עצמו מפני טענה של סעיף מקפח בחוזים אחידים, לבקש מבית הדין המיוחד, אישור חוקי לסעיפי החוזה. יישום חוק זה בבנק בעל השלכות רחבות על חוזים וטפסים שונים ורבים בבנק ובעל השלכות תפעוליות מורכבות תוך השקעת תשומות רבות.

9.5 דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:

טבלה 5-9: דירוג הבנק

מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע-חוץ טווח קצר	מטבע-חוץ טווח ארוך	סוכנות דירוג
ישראל – סוברני:				
אוקטובר 2015	יציב	P-I	A1	Moody's
פברואר 2016	יציב	A-I	A+	S&P
אוקטובר 2015	יציב	F1	A	Fitch Ratings
בנק הפועלים:				
דצמבר 2015	יציב	P-I	A2	Moody's
נובמבר 2015	יציב	A-2	A-	S&P
אפריל 2015	יציב	F1	A-	Fitch Ratings

בחדש פברואר 2015 חברת הדירוג S&P אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של A+. אופק דירוג המדינה נותר יציב. בחודש אפריל 2015 חברת הדירוג Fitch אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג נותר יציב. בחודש מאי 2015 חברת הדירוג Fitch אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של A. אופק דירוג המדינה נותר יציב. בחודש יוני 2015 חברת הדירוג Moody's אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג הועלה ליציב (משלילי). בחודש אוגוסט 2015 חברת הדירוג S&P אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של A+. אופק דירוג המדינה נותר יציב. בחודש אוקטובר 2015 חברת הדירוג Moody's אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של A1. אופק דירוג המדינה נותר יציב. בחודש אוקטובר 2015 חברת הדירוג Fitch אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של A. אופק דירוג המדינה נותר יציב. בחודש נובמבר 2015 חברת הדירוג S&P אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג נותר יציב. בחודש דצמבר 2015 חברת הדירוג Moody's אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג נותר יציב. בחודש פברואר 2016 חברת הדירוג S&P אישרה מחדש את דירוג המדינה למטבע-חוץ ברמה של A+. אופק דירוג המדינה נותר יציב.

מועד עדכון אחרון	אופק הדירוג	מטבע-חוץ טווח קצר	מטבע-חוץ טווח ארוך	סוכנות דירוג
דירוג מקומי (בישראל)				
נובמבר 2015	יציב		AAA	מעלות S&P
אוקטובר 2015	יציב	P-I	Aaa	מידרוג

בחדש אוקטובר 2015 חברת הדירוג מידרוג אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג נותר יציב. בחודש נובמבר 2015 חברת הדירוג S&P מעלות אישרה מחדש את דירוג הבנק (ללא שינוי). אופק הדירוג נותר יציב.

9.6 פועלים בקהילה – מעורבות חברתית ותרומה לקהילה

האסטרטגיה והחזון

כחלק מהחזון, מהאסטרטגיה ומהערכים של קבוצת בנק הפועלים, רואה עצמו הבנק מחויב למעורבות פעילה ומובילה בחברה ובקהילה, לצד מנהיגותו העסקית ויוזמותיו בתחום הכלכלי, וזאת באמצעות "פועלים בקהילה".

מעורבות זו היא חלק מתפיסה ניהולית מתקדמת, הגורסת כי גוף אשר פועל בתוך הקהילה ושואב מתוכה את עובדיו ואת לקוחותיו כאחד – הינו חלק ממנה, וכגורם מוביל עסקית, עליו גם לחזק, להוביל ולתרום לקידום ולשיפור תנאיהם של בני הקהילה, ובמיוחד החלשים שבהם.

ברוח פילוסופיה עסקית זו, מתנהלת בבנק פעילות קהילתית מגוונת ורחבת היקף, אשר מוצאת ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובפעילות התנדבותית ענפה, בה משתתפים חברי ההנהלה והעובדים גם יחד. פעילות זו הינה גורם חשוב בתחושת "גאווה" היחידה של העובדים.

פעילות שוטפת

כלל פעילות הבנק, אשר מבוצעת לטובת הקהילה, מרוכזת תחת מסגרת "פועלים בקהילה", כאשר חלק מהפעילות מבוצע באמצעות "עמותות פועלים בקהילה (ע"ר)" והחלק האחר באפיקים אחרים אשר יפורטו בהמשך.

"פועלים בקהילה" מקדישה תשומת לב מיוחדת לעשייה אל מול ילדים ונוער, מתוך מטרה לקדם את דור העתיד. עם זאת, "פועלים בקהילה" מקיימת פעילות ענפה ומגוונת גם אל מול קהלי יעד נוספים.

בשנת 2015 התמקדה פועלים בקהילה בפרויקטים בתחום החינוך, אל מול ילדים, בני נוער ואוכלוסיות ספציפיות, תוך מתן דגש מיוחד על חינוך להתנהלות כלכלית נכונה. פועלים בקהילה מקדישה כמחצית מתקציבה לתחום החינוך.

באמצעות אפיקי הפעולה המפורטים להלן ובאמצעות מיגון הפרויקטים שקבוצת הבנק מקדמת, באה המעורבות החברתית של הקבוצה בשנת 2015 לידי ביטוי בהוצאה כספית של כ-43 מיליון ש"ח. תקציב פעילות זו נקבע מדי שנה על-ידי ועדה בראשות יו"ר הדירקטוריון. ההחלטה מתקבלת פרטנית לשנה הנתונה ומאושרת במסגרת התקציב הכולל של הבנק.

להלן פירוט האפיקים והפרויקטים המרכזיים:

פרויקט התנדבותי של העובדים "פועלים בהתנדבות" – מספר זרועות בתוך הבנק מקיימות שיתוף פעולה, מתוך מטרה לסייע לעובדים אשר מעוניינים להתנדב לפעילות למען הקהילה. הזרועות השותפות לפרויקט זה הן: חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים, ארגון העובדים, מנהלת קשרי הקהילה, מינהלות האזור בחטיבה הקמעונאית ועמותות "הרוח הטובה" ו"מתן". במסגרת שיתוף זה, מוצעת לעובדים קשת רחבה של אפשרויות להתנדבות, במסגרת קבוצתית-סניפית, או במסגרת אישית. עובדים אחרים מסתייעים גם הם בבנק, לצורך קיום פעולות התנדבותיות בצורה פרטנית. בשנת 2011 הוקמה יחידה ייעודית לטיפול בנושא אשר ממשיכה את פעילותה באופן שוטף.

"עמותות פועלים בקהילה" – התרומות הכספיות לגופים הרבים הנתמכים על-ידי קבוצת הבנק מתבצעות באמצעות "עמותות פועלים בקהילה". כבשנים קודמות, גם בשנת 2015, תרמה עמותת "פועלים בקהילה" למספר רב של תחומים, ביניהם: סיוע לילדים ולנוער, חיזוק אוכלוסיות חלשות ותמיכה במוסדות חינוך, תרבות, רווחה, בריאות ומדע. באמצעות העמותות תורם הבנק למוסדות להשכלה גבוהה, להענקת מלגות לסטודנטים ולתלמידים נזקקים, למימוש יוזמות של העשרה וקידום חינוכי בקרב ילדים ונוער, וכן לילדים המאושפזים בבתי-חולים הזקוקים לסיוע מיוחד כדי להתקדם בלימודיהם. עמותת "פועלים בקהילה" מסייעת לקידום התרבות והאמנות ותורמת לפעילויות מגוונות ברחבי הארץ, כשהיא מתמקדת בתוכניות העשרה לילדים ולנוער, באמצעות פרויקטים חינוכיים חדשניים.

תחום חשוב נוסף, לו תורמת עמותת "פועלים בקהילה" בקביעות, הוא תחום הבריאות. עמותת "פועלים בקהילה" תומכת במספר מרכזים רפואיים, והתרומות העיקריות מיועדות לשיפור תנאי הטיפול והאשפוז של החולים. כמו-כן, מקדמת העמותה פרויקטים שמטרתם שילוב אוכלוסיות עם מגבלות בחי" הקהילה. בנוסף, תורמת העמותה לעמותות, המסייעות בהגשמת משאלות של ילדים חולי סרטן.

פרויקט קהילתי "תקרא תצליח" – "פועלים בקהילה" נרתמה לשינוי הרגלי הקריאה של הילדים והנוער בישראל. בנוסף לפעילות הקהילתית השוטפת, החליטה לצאת בשנת 2004 ביוזמה ממוקדת, שמטרתה שינוי יסודי של הרגלי הקריאה של ילדים ובני נוער בישראל. הפרויקט נמשך גם בשנים 2005 עד 2015. מטרת הפרויקט היא להעלות את עידוד הקריאה על סדר היום הציבורי. הפרויקט כולל מסע הסברה ציבורי, מימון שעות סיפור ברחבי הארץ, פעילויות בשבוע הספר ושיטופי פעולה עם ערוץ הילדים ואמצעי תקשורת אחרים.

חסויות בעלות אופי חברתי – קיימת מעורבות בפעילויות חברתיות שונות בקהילה באמצעות מתן חסויות בעלות אופי חברתי, ובעיקר בטיפוח המצוינות בספורט, מימון אירועי תרבות וסיוע למוסדות בריאות.

תרומת מחשבים וציוד נלווה – הבנק מודע לחשיבות הרבה הקיימת בהשקעה טכנולוגית, בחינוך ובקידום ילדים ובני נוער, ועל-כן תורם מחשבים וציוד נלווה מדי שנה. בשנת 2015 תרם הבנק כ-655 מערכות מחשב ובנוסף ציוד נלווה.

"פועלים למען תרבות וטבע בישראל" – הבנק רואה חשיבות עליונה בקירוב העם למורשתו ולתרבותו. במסגרת זו החליט, לאפשר להורים ולילדיהם בכל הארץ לטייל בחג וליהנות ממגוון של אתרים הפרושים ברחבי המדינה, מבלי שביקורים אלה יטילו עול כספי כבד על שכמן של המשפחות. בחג הפסח בשנת 2005 השיק הבנק פרויקט מיוחד, שבמסגרתו הוזמנו כל תושבי המדינה לביקור – ללא תשלום – באתרים ברחבי ישראל, במהלך חול המועד. מאז, פרויקט זה הפך למסורת והתקיים גם בחג הפסח בשנת 2015.

תמיכה בקידום התרבות והאמנות – מדי שנה מסייע הבנק לקידום התרבות והאמנות באמצעות תרומות וחסויות. בין השאר, הבנק מסייע למוזיאונים ברחבי הארץ. כמו-כן, הבנק מלווה ותומך, במספר מוסדות תרבות בעלי הכרה בינלאומית, אשר חרטו על דגלם מובילות ומצוינות בתחומם: הבנק תומך בפעילות להקת בת שבע, בתזמורת הפילהרמונית הישראלית, באופרה הישראלית ובתיאטרות הקאמרי, הבימה, גשר ואחרים. בנוסף, מקיים הבנק תערוכות אמנות בבניין ההנהלה הראשית במתחם שפיים, שהכנסותיהן קודש לעמותות שונות הנוטלות חלק ביוזמה.

פעילות באוכלוסיה הערבית – הבנק שם דגש מיוחד על קידום פרויקטים אל מול האוכלוסיה הערבית ובכלל זה תרומות ייעודיות לפרויקטים שונים ומגוונים באוכלוסיה.

פרויקט "פועלים משלוש לחמש" – הבנק נרתם, בשיתוף עם רשת אורט וביוזמת הטכניון, לסייע לתלמידים מיושבים מרוחקים, הבאים מרקע סוציו-אקונומי נמוך לשפר את הישגיהם הלימודיים במתמטיקה. המטרה היא להעלות בכ-5 אחוזים את מספר הניגשים לבחינות הבגרות במתמטיקה בהיקף של 5 יחידות לימוד.

פרויקט חינוך פיננסי עם רשת אורט – הבנק נרתם, בשיתוף עם רשת אורט, לקדם את הנושא של חינוך פיננסי וחינוך להתנהלות כלכלית נבונה בקרב בני נוער ושיפור הדיאלוג הפיננסי בין ההורים לילדיהם. עם השלמת פיתוח הסביבה הלימודית וכתיבת תכני הלימוד בחודשים האחרונים, יוצאת התוכנית להטמעה בכל בתי הספר ברשת אורט.

"מתן – משקיעים בקהילה" (להלן: "מתן") – מאז שנת 1999 נרתם הבנק לפעילות למען הקהילה בשיתוף עם עמותת מתן. באמצעות "קמפיין מתן" נחשפים עובדים מתנדבים לצורכי הקהילה ולחשיבות הנתינה ומעבירים מסר זה לחבריהם. המודל מבוסס על שותפות בין ההנהלה והעובדים במקום העבודה. כל תרומות העובדים וההנהלה ל"מתן" מיועדות למגוון רחב של נושאים חברתיים, במטרה לסייע לקבוצות חלשות בחברה ולחזק אותן. התרומות מחולקות בהליך מיוחד, הכולל בדיקה של הצרכים ושל האפקטיביות. עובדי הבנק נוטלים חלק כמתנדבים בוועדת ייעוד הכספים של "מתן", אשר מחליטה על חלוקת הכספים בקהילה וכ"משקיפי מתן", המסייעים בתהליך הבקרה על השימוש בכספי התרומות. "מתן" מחויבת להעביר את התרומות לעמותות, או לנושאים חברתיים על-פי בחירת העובד.

קיימות ואחריות חברתית

בנק הפועלים אימץ את הקיימות והאחריות החברתית כיסודות מובילים בפעילות שלו. זאת מתוך אמונה עמוקה כי זו חובתו המוסרית המקצועית וכי הקהילה, שבתוכה הבנק פועל וממנה הוא שואב את כוחו, מצפה לזאת ממנו.

הבנק רואה אפוא בתחומי הקיימות והאחריות החברתית חלק בלתי נפרד מהאסטרטגיה הכוללת שלו, כגוף עסקי מוביל במדינת ישראל, ופועל לזיהוי ולמיצוי הזדמנויות עסקיות בתחומים אלה, למען השגת תועלת חברתית וסביבתית, לשיפור השירות ולהתנהלות הוגנת ואיתת, לשותפות עם מחזיקי העניין בחברה ובקהילה ולשיפור ניהול הסיכונים הסביבתיים והחברתיים.

על בסיס תפישה זו מוביל הבנק תוכנית רחבה וארוכת טווח להטמעת האחריות החברתית בכל רובדי פעילותו.

פירוט נרחב על הפעילות בתחום הקיימות והאחריות החברתית נמצא בדוח האחריות החברתית של הבנק הממוקם באתר האינטרנט של הבנק. בגרסאות עברית ואנגלית. הבנק הינו הארגון העסקי הראשון בארץ שכל דוחותיו קיבלו את הדירוג המרבי.

הבנק הוא הארגון העסקי הראשון בישראל שמדווח, באופן וולונטרי, בהתאם לסטנדרט הגבוה ביותר (In Accordance Comprehensive) בתקן החדש והמתקדם (G4) שהשיק הארגון הבינלאומי GRI. במסגרת היערכות לדיווח בתקן החדש בוצע תהליך חדשני של בחינה ובחירת נושאי קיימות מהותיים לפעילות ולדיווח, תוך התייחסות לדעות מחזיקי עניין ומקורות בארץ ובחול. בדוח יש, בין השאר, הצגה אינטגרטיבית ונרחבת של פעילות הבנק לקידום החירות הפיננסית אצל לקוחותיו. היוזמות והפעילויות המפורטות בדוח, זיכו את בנק הפועלים בהכרה בינלאומית ומקומית.

כחלק מהשאיפה לפתח עסקים בהם יש גם תועלת חברתית או סביבתית, בנק הפועלים השלים תכנון מהלך אסטרטגי רחב, ראשון מסוגו בישראל, לאוכלוסיית המבוגרים לקראת ואחרי גיל הפרישה. המהלך, שהוא ממוקד הפעילות המרכזיים של הבנק בשנת 2015 ובשנים הבאות, יכול הטבות, שירותים ומוצרים ייחודיים לאוכלוסיית המבוגרים. זאת, מתוך תפיסתו של בנק הפועלים כי גיל הפרישה פותח תקופה חדשה בחייו של האזרח המבוגר, שיכול כעת ליהנות מעמל כפיו אחרי שנים של עבודה קשה.

בלבו של המהלך עומד התכנון הפיננסי המיוחד לגיל המבוגר, המתבצע ב"פועלים Advisor" - מערכת ייעוץ חדשה ופורצת דרך, אשר פותחה בבנק. המערכת מציעה לאוכלוסיית המבוגרים תהליכי ייעוץ ייחודיים, הכוללים הגדרת מטרות פיננסיות ייעודיות ומתן פתרונות להשגתן, מיפוי מלא של הנכסים וניתוח הכנסות והוצאות בהווה ובעתיד. בתום תהליך הייעוץ יוצעו ללקוח פתרונות המותאמים לצורכיו ומבוססים על יכולותיו הכלכליות ותוכניותיו לעתיד, תוך התחשבות בגילו וברמת הסיכון שלו. במקביל, כ-700 יועצי ההשקעות של הבנק עוברים הדרכות ייעודיות, במטרה לתת מענה לצרכים הייעוציים של אוכלוסיית המבוגרים.

מהלך נרחב זה והראשון מסוגו בארץ למען אוכלוסיית המבוגרים, נובע מהבנת החשיבות וההשפעה הגדולה שיש לה על החברה והכלכלה. האתגרים עימם מתמודדים לאחר גיל הפרישה מחייבים יצירת מעטפת שירותים ומוצרים ייעודיים לאוכלוסיה זו. בנק הפועלים רואה במהלך זה ביטוי נוסף לדאגתו לחירות הפיננסית של לקוחותיו, ולתפקידו של הבנק כמלווה פיננסי של המשפחה באבני הדרך החשובים בחייה, תוך טיפול בצורכי ההווה העתיד.

10. נספחים

10.1 שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾

א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2015			2014			2013		
יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח	%		במיליוני ש"ח	%	
נכסים נושאי ריבית								
אשראי לציבור ⁽³⁾ :								
238,506	8,272	3.47%	224,530	*8,938	3.98%	219,512	10,674	4.86%
21,996	772	3.51%	18,423	690	3.75%	18,975	716	3.77%
260,502	9,044 ⁽⁴⁾	3.47%	242,953	*9,628 ⁽⁴⁾	3.96%	238,487	11,390 ⁽⁴⁾	4.78%
אשראי לממשלות:								
2,067	41	1.98%	1,470	32	2.18%	927	21	2.27%
185	-	-	-	-	-	-	-	-
2,252	41	1.82%	1,470	32	2.18%	927	21	2.27%
פיקדונות בבנקים:								
5,683	75	1.32%	3,709	66	1.78%	2,634	42	1.59%
2,957	(5)	(0.17%)	2,765	10	0.36%	2,373	19	0.80%
8,640	70	0.81%	6,474	76	1.17%	5,007	61	1.22%
פיקדונות בבנקים מרכזיים:								
22,171	26	0.12%	12,367	71	0.57%	14,095	192	1.36%
18,237	47	0.26%	12,816	32	0.25%	18,393	44	0.24%
40,408	73	0.18%	25,183	103	0.41%	32,488	236	0.73%
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:								
499	1	0.20%	187	-	-	73	1	1.37%
7	1	14.29%	10	-	-	6	-	-
506	2	0.40%	197	-	-	79	1	1.27%

* סווג מחדש.

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) עמלות בסך 722 מיליוני ש"ח, נכללו בהכנסות ריבית מאשראי לציבור בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 (31 בדצמבר 2014: 707 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2013: 386 מיליוני ש"ח).

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾
(המשך)

א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2013			2014			2015		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
נכסים נושאי ריבית (המשך)								
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾ :								
2.22%	1,054	47,532	1.43%	685	47,849	1.19%	483	40,746
2.05%	123	6,008	1.78%	122	6,838	1.37%	101	7,364
2.20%	1,177	53,540	1.48%	807	54,687	1.21%	584	48,110
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :								
1.81%	55	3,044	1.26%	22	1,740	0.29%	17	5,872
0.33%	4	1,198	0.63%	5	793	0.50%	3	595
1.39%	59	4,242	1.07%	27	2,533	0.31%	20	6,467
נכסים אחרים:								
1.00%	6	603	*-	*-	655	1.60%	3	187
9.09%	10	110	-	-	-	-	-	-
2.24%	16	713	*-	*-	655	1.60%	3	187
3.86%	12,961	335,483	3.19%	10,673	334,152	2.68%	9,837	367,072
סך-כל הנכסים נושאי ריבית								
חייבים בגין כרטיסי אשראי								
13,765			13,658			14,057		
שאינם נושאים ריבית								
*25,375			**33,307			38,374		
*374,623			**381,117			419,503		
סך-כל הנכסים								
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל								
1.95%	916	47,063	2.06%	859	41,645	1.79%	919	51,341

* סווג מחדש.

** יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 11.ד1.

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
- (3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכחה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בסך של 820 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2014: 906 מיליוני ש"ח, 31 בדצמבר 2013: 493 מיליוני ש"ח).
- (4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾
(המשך)

א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2013			2014			2015		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
התחייבויות נושאות ריבית								
פיקדונות הציבור:								
1.33%	2,710	204,336	0.68%	1,355	197,881	0.38%	735	190,911
								בישראל
0.78%	388	49,629	0.43%	194	45,448	0.07%	41	59,254
								לפי דרישה
1.50%	2,322	154,707	0.76%	1,161	152,433	0.53%	694	131,657
								לזמן קצוב
0.50%	82	16,475	0.45%	73	16,173	0.50%	95	19,168
								מחוץ לישראל
0.35%	22	6,284	0.30%	23	7,722	0.23%	22	9,396
								לפי דרישה
0.59%	60	10,191	0.59%	50	8,451	0.75%	73	9,772
								לזמן קצוב
1.26%	2,792	220,811	0.67%	1,428	214,054	0.40%	830	210,079
								סך הכל
פיקדונות הממשלה:								
3.86%	23	596	2.69%	12	446	3.08%	11	357
								בישראל
-	-	-	-	-	7	1.27%	1	79
								מחוץ לישראל
3.86%	23	596	2.65%	12	453	2.75%	12	436
								סך הכל
פיקדונות מבנקים מרכזיים:								
-	-	5	-	-	-	-	-	-
								בישראל
-	-	-	-	-	28	-	-	484
								מחוץ לישראל
-	-	5	-	-	28	-	-	484
								סך הכל
פיקדונות מבנקים:								
1.00%	36	3,608	0.26%	9	3,469	0.41%	15	3,634
								בישראל
4.80%	80	1,668	3.49%	54	1,547	2.70%	25	925
								מחוץ לישראל
2.20%	116	5,276	1.26%	63	5,016	0.88%	40	4,559
								סך הכל
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:								
1.09%	4	367	-	-	-	-	-	-
								בישראל
3.70%	11	297	7.94%	10	126	1.67%	2	120
								מחוץ לישראל
2.26%	15	664	7.94%	10	126	1.67%	2	120
								סך הכל

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר								
2013			2014			2015		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)								
אגרות-חוב:								
5.92%	1,948	32,889	4.11%	1,256	30,571	2.98%	951	31,957
4.77%	117	2,454	4.88%	105	2,151	4.90%	107	2,182
5.84%	2,065	35,343	4.16%	1,361	32,722	3.10%	1,058	34,139
התחייבויות אחרות:								
4.11%	3	73	19.33%	29	150	6.84%	8	117
0.72%	4	552	0.40%	2	498	0.50%	2	401
1.12%	7	625	4.78%	31	648	1.93%	10	518
סך-כל ההתחייבויות נושאות ריבית								
1.91%	5,018	263,320	1.15%	2,905	253,047	0.78%	1,952	250,335
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית								
-	-	50,240	-	-	61,557	-	-	96,427
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית								
-	-	14,032	-	-	13,848	-	-	14,012
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽³⁾								
-	-	*19,943	-	-	*23,413	-	-	27,254
-	-	*347,535	-	-	*351,865	-	-	388,028
-	-	*27,088	-	-	*29,252	-	-	31,475
סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים								
-	-	*374,623	-	-	*381,117	-	-	419,503
1.95%			2.04%			1.90%		
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾								
2.54%	7,321	288,420	2.45%	7,153	292,507	2.28%	7,198	315,731
1.32%	622	47,063	1.48%	615	41,645	1.34%	687	51,341
2.37%	7,943	335,483	2.32%	7,768	334,152	2.15%	7,885	367,072
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל								
1.37%	294	21,446	1.19%	244	20,530	0.99%	232	23,359

- * יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 1.10.1.
- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
- (3) לרבות מכשירים נגזרים.
- (4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾
(המשך)

ב. יתרות מחוצעות ושיעורי ריבית – מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר									
2015			2014			2013			
יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	יתרה ממוצעת ⁽²⁾ ריבית	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/ (הוצאה)	
במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	
מטבע ישראלי לא צמוד									
סך נכסים נושאי ריבית	226,997	6,984	3.08%	203,843	7,306	3.58%	199,815	8,040	4.02%
סך התחייבויות נושאות ריבית	148,365	(596)	(0.40%)	149,001	(1,067)	(0.72%)	150,140	(1,967)	(1.31%)
פער הריבית			2.68%			2.86%			2.71%
מטבע ישראלי צמוד למדד									
סך נכסים נושאי ריבית	53,442	1,132	2.12%	56,984	1,756	3.08%	59,354	3,180	5.36%
סך התחייבויות נושאות ריבית	41,431	(975)	(2.35%)	42,217	(1,438)	(3.41%)	46,907	(2,566)	(5.47%)
פער הריבית			(0.23%)			(0.33%)			(0.11%)
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)									
סך נכסים נושאי ריבית	35,292	802	2.27%	31,680	752	2.37%	29,251	825	2.82%
סך התחייבויות נושאות ריבית	37,180	(149)	(0.40%)	41,299	(156)	(0.38%)	44,827	(191)	(0.43%)
פער הריבית			1.87%			1.99%			2.39%
סך פעילות בישראל									
סך נכסים נושאי ריבית	315,731	8,918	2.82%	292,507	9,814	3.36%	288,420	12,045	4.18%
סך התחייבויות נושאות ריבית	226,976	(1,720)	(0.76%)	232,517	(2,661)	(1.14%)	241,874	(4,724)	(1.95%)
פער הריבית			2.06%			2.22%			2.23%

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

טבלה 1-10: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾
(המשך)

ג. ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 לעומת שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾		שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾		שינוי נטו
מחיר	כמות		מחיר	כמות	
במיליוני ש"ח					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור:					
485	(1,151)	(666)	200	(1,936)	(1,736)
125	(43)	82	(21)	(5)	(26)
610	(1,194)	(584)	179	(1,941)	(1,762)
נכסים נושאי ריבית אחרים:					
77	(307)	(230)	(12)	(483)	(495)
31	(53)	(22)	(35)	4	(31)
108	(360)	(252)	(47)	(479)	(526)
718	(1,554)	(836)	132	(2,420)	(2,288)
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
(27)	(593)	(620)	(44)	(1,311)	(1,355)
15	7	22	(1)	(8)	(9)
(12)	(586)	(598)	(45)	(1,319)	(1,364)
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:					
39	(360)	(321)	(109)	(599)	(708)
(5)	(29)	(34)	(24)	(17)	(41)
34	(389)	(355)	(133)	(616)	(749)
22	(975)	(953)	(178)	(1,935)	(2,113)
696	(579)	117	310	(485)	(175)

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
(2) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על-ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על-ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

10.2 רווח והפסד ומאזן רב רבעוני

טבלה 2-10: דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2015-2014 מידע רב-רבעוני

	בשנת 2015				בשנת 2014			
	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1	רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
במיליוני ש"ח								
הכנסות ריבית	2,240	2,795	3,080	1,722	2,396	2,855	2,983	2,439
הוצאות ריבית	(288)	(671)	(872)	(121)	(507)	(882)	(926)	(590)
הכנסות ריבית, נטו	1,952	2,124	2,208	1,601	1,889	1,973	2,057	1,849
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	147	55	213	60	363	80	(3)	(15)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	1,805	2,069	1,995	1,541	1,526	1,893	2,060	1,864
הכנסות שאינן מריבית								
הכנסות מימון שאינן מריבית	154	55	264	571	257	187	265	207
עמלות	1,306	1,329	1,313	1,339	1,377	1,283	1,277	1,270
הכנסות אחרות	46	25	31	44	61	21	20	29
סך-כל ההכנסות שאינן מריבית	1,506	1,409	1,608	1,954	1,695	1,491	1,562	1,506
הוצאות תפעוליות ואחרות								
משכורות והוצאות נלוות	1,236	1,189	1,249	1,260	*1,473	*1,270	*1,289	*1,311
אחזקה ופחת בניינים וציוד	429	393	360	373	397	393	382	367
הפחתות וירידת-ערך של נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	-	-	3	4	3	3	3	3
הוצאות אחרות	646	601	496	551	612	579	580	518
סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	2,311	2,183	2,108	2,188	*2,485	*2,245	*2,254	*2,199
רווח לפני מסים	1,000	1,295	1,495	1,307	*736	*1,139	*1,368	*1,171
הפרשה למסים על הרווח	428	527	628	514	*241	*424	585	*463
רווח לאחר מסים	572	768	867	793	*495	*715	*783	*708
חלקו של הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר מסים	(2)	7	8	6	(4)	1	(1)	13
רווח נקי:								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	570	775	875	799	*491	*716	*782	*721
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	16	27	11	9	(4)	2	-	5
המיוחס לבעלי מניות הבנק	586	802	886	808	*487	*718	*782	*726
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים:								
רווח בסיסי								
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	0.44	0.60	0.67	0.61	*0.37	*0.54	0.59	*0.55
רווח מדולל								
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	0.44	0.60	0.66	0.61	*0.37	*0.54	0.59	*0.54

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור 10.1(1). בדוחות הכספיים.

בשנת 2015			
רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
במיליוני ש"ח			
נכסים			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	64,976	58,579	62,115
ניירות-ערך	62,884	61,064	56,232
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	119	504	647
אשראי לציבור	282,911	279,484	275,146
הפרשה להפסדי אשראי	(4,414)	(4,292)	(4,329)
אשראי לציבור, נטו	278,497	275,192	270,817
אשראי לממשלות	2,564	2,580	2,268
השקעות בחברות כלולות	143	144	142
בניינים וציוד	3,409	3,361	3,411
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים	12,789	15,097	13,802
נכסים אחרים	6,257	6,398	7,180
סך-כל הנכסים	431,638	422,919	416,614
התחייבויות והון			
פיקדונות הציבור	321,727	310,692	304,382
פיקדונות מבנקים	4,773	4,679	4,718
פיקדונות הממשלה	354	397	463
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	83	109	324
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	34,475	35,061	34,829
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	13,806	16,178	15,478
התחייבויות אחרות	23,201	22,859	23,930
סך-כל ההתחייבויות	398,419	389,975	384,124
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	33,032	32,741	32,260
זכויות שאינן מקנות שליטה	187	203	230
סך-כל ההון	33,219	32,944	32,490
סך-כל ההתחייבויות וההון	431,638	422,919	416,614

טבלה 3-10: מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2014-2015 מידע רב-רבעוני (המשך)

בשנת 2014			
רבעון 4	רבעון 3	רבעון 2	רבעון 1
במיליוני ש"ח			
נכסים			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	54,974	50,541	31,282
ניירות-ערך	58,778	57,190	63,800
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	476	375	23
אשראי לציבור	268,160	261,744	255,929
הפרשה להפסדי אשראי	(4,180)	(3,918)	(3,863)
אשראי לציבור, נטו	263,980	257,826	252,066
אשראי לממשלות	1,861	1,676	1,426
השקעות בחברות כלולות	135	145	139
בניינים וציוד	3,475	3,358	3,373
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	7	10	13
נכסים בגין מכשירים נגזרים	16,244	16,584	11,597
נכסים אחרים	*8,103	*6,529	*6,680
סך-כל הנכסים	*408,033	*394,234	*370,399
התחייבויות והון			
פיקדונות הציבור	297,230	281,760	268,935
פיקדונות מבנקים	4,322	5,395	4,392
פיקדונות הממשלה	455	407	463
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	42	26	132
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים	33,671	34,073	30,533
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	16,777	17,208	12,528
התחייבויות אחרות	*24,320	*24,422	*23,260
סך-כל ההתחייבויות	*376,817	*363,291	*340,243
הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	*30,966	*30,696	*29,907
זכויות שאינן מקנות שליטה	250	247	249
סך-כל ההון	*31,216	*30,943	*30,156
סך-כל ההתחייבויות וההון	*408,033	*394,234	*370,399

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ראה ביאור ד1.1. בדוחות הכספיים.

דוח תקופתי לשנת

2015

דוח תקופתי לשנת 2015

תקנה 9 דוחות כספיים

הדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים בצירוף חוות דעת רואי החשבון המבקרים, מצורפים ומהווים חלק בלתי נפרד מדוח זה.

תקנה 10ג

א"ן.

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך הדוח על המצב הכספי

א. במניות ובניירות-ערך המירים

שם החברה	שם המניה	סוג המניה		מספר מניות
		ערך נקוב למניה	סוג מטבע	
אבוקה חברה להשקעות בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	5,000
אגם חברה פיננסית בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	1,250,000
אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	1,000,000,000
אופז בע"מ	מניות רגילות	0.01	שקל חדש	1,000,770
אמ"י נאמנים בע"מ				
באמ"י נכסים בע"מ				
בי אייג' איי אינווסטמנט אדויסורס אסיה				
בי אייג' איי יעוץ השקעות גליובליות (ישראל) בע"מ				
ביצור בע"מ	מניות רגילות	0.0005	שקל חדש	69,640,000
ביתן חב' להשקעות ולמשכנתאות בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	5,999,979
בנק הפועלים (לוקסמבורג) ס.א	מניות רגילות	100	דולר ארצות-הברית	999,900
בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד	מניות יסוד	100	פרנק שוויצרי	650,000
בנק פוזיטיף קרדי וז קלקימנה בנקאס' אי.א.ס.				
גדיד פועלים בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	1,500,000
גלובל פקטורינג בע"מ				
דיוור ב.פ. בע"מ				
דיוור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ				
דיוור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ				
המטה לביצוע הסדר הקיבוצים בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	3
הפועלים (לטין אמריקה) ס.א				
הפועלים (קיימן) לימיטד	COMMON	1	דולר ארצות-הברית	13,579,143
הפועלים אינטרנשיונל (נ.ו.)	COMMON	1,000	דולר ארצות-הברית	250
הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	93,076,887
הפועלים הנפקות בע"מ	מניות רגילות	1	שקל חדש	18,150,006
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ				
הפועלים סקוריטיס יו אס איי אינק				
זהר-השמש להשקעות בע"מ	מניות רגילות	0.0001	שקל חדש	19,999
חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ	מניות רגילות	0.01	שקל חדש	100,000
חברת נאמנות עשרת אלפים ואחת בע"מ				
חברת נאמנות עשרת אלפים ושתיים לבן בע"מ				
חניון אלנבי 115 תל-אביב בע"מ	מניות רגילות	0.001	שקל חדש	42
חצרון חברה להשקעות בע"מ				

שיעור החזקה					
סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני (במיליוני ש"ח)	בנייר הערך	בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים
5		100%	100%	100%	100%
1,250,000	3	100%	100%	100%	100%
100,000	6	100%	100%	100%	100%
10,007.7	377	100%	100%	100%	100%
				100%	100%
				100%	100%
				100%	100%
				100%	100%
34,820	(169)	100%	100%	100%	100%
5,999.979		100%	100%	100%	100%
99,990,000	237	100%	100%	100%	100%
65,000,000	1,676	100%	100%	100%	100%
	328		70%	70%	70%
1,500,000	1	100%	100%	100%	100%
				100%	100%
	588		100%	100%	100%
				100%	100%
				100%	100%
3		38%	38%	38%	38%
	32			100%	100%
13,579,143	46	100%	100%	100%	100%
250,000	12	100%	100%	100%	100%
93,076.887	105	100%	100%	100%	100%
18,150,006	41	100%	100%	100%	100%
	1,149			100%	100%
	85			100%	100%
1.9999	799	100%	100%	100%	100%
1,000		100%	100%	100%	100%
				100%	100%
0.042		42%	42%	42%	42%
			33%	33%	33%

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

א. במניות ובניירות-ערך המירים (המשך)

מספר מניות	סוג המניה		שם המניה	שם החברה
	סוג מטבע	ערך נקוב למניה		
3,420	שקל חדש	1,000	מניות רגילות	חרמש פועלים בע"מ
				טרינל חברה למסחר ולהשקעות
				יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ
				יפת רישומים בע"מ
				ישראלכרט (נכסים) 1994 בע"מ
721,925	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות	ישראלכרט בע"מ
1	שקל חדש	0.0001	מניות מיוחדות	ישראלכרט בע"מ
				ישראלכרט מימון בע"מ
95	שקל חדש	0.1	מניות רגילות	מבנים וציוד בע"מ
				מי-עוז בע"מ
1,500	שקל חדש	1,000	מניות רגילות אי	מסיק פועלים בע"מ
20,000	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות	מסיק פועלים בע"מ
6,250,000	שקל חדש	0.001	מניות רגילות	מרכז סליקה בנקאי בע"מ
				סי ביליסים טקנולוגי לרי
99	שקל חדש	1	מניות רגילות	ספנות נכסים בע"מ
30,000	שקל חדש	1	מניות רגילות	ספנות שרותי נאמנות בע"מ
100,000	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות	עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ
				פאם הולדינג אל.טי.די
3,070	שקל חדש	1	מניות רגילות	פועלים - החזקות פיננסיות (1993) בע"מ
				פועלים אופקים בע"מ
				פועלים אסטט מנג'מנט (אירלנד) לימיטד
				פועלים אסטט מנג'מנט (יו.קיי) לימיטד
139,326	שקל חדש	1	מניות רגילות	פועלים אקספרס בע"מ
10,000	שקל חדש	1	מניות רגילות	פועלים בתבונה בע"מ
				פועלים דלתא פנד שותפות מוגבלת
				פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ
				פועלים וונצ'רס 1 בע"מ
				פועלים וונצ'רס 2 אל.פי
				פועלים וונצ'רס בע"מ
				פועלים ונצ'ר סרביסס ישראל בע"מ
				פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ

שיעור החזקה					
סך-הכל ערך נקוב	שווי מאזני (במיליוני ש"ח)	בנייר הערך	בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים
3,420,000		100%	100%	100%	100%
					100%
					100%
					100%
					100%
72.1925	2,419	98%	98%	99%	99%
0.0001	2,419	100%	98%	99%	99%
					100%
9.5		95%	100%	100%	100%
	3		100%	100%	100%
1,500,000		100%	100%	100%	100%
2		100%	100%	100%	100%
6,250	22	25%	25%	25%	25%
					100%
99		99%	100%	100%	100%
30,000		100%	100%	100%	100%
10		100%	100%	100%	100%
	137		100%	100%	100%
3,070	6	100%	100%	100%	100%
					100%
					100%
					100%
139,326	332	100%	100%	100%	100%
10,000	(14)	100%	100%	100%	100%
					99%
					100%
					100%
					54%
					0%
					100%
	4		100%	100%	100%
	17		100%	100%	100%

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

א. במניות ובניירות-ערך המירים (המשך)

מספר מניות	סוג המניה		
	סוג מטבע	ערך נקוב למניה	שם המניה
שם החברה			
			פועלים סהר בע"מ
40,021	שקל חדש	1	מניות רגילות
			פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ
			פועלים שוקי הון בע"מ
			פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ
			פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ
183,613	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות א'
280,695	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות ב'
200,005	שקל חדש	1	מניות רגילות
129,050,000	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות
			פועלית בע"מ
			פי סי אם - אייץ אס יו הולדינגס אינק
			פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי
			פי סי אם הדסון מנג'מנט קומפני הולדינגס אל פי
50,000	שקל חדש	1	מניות רגילות
5,000	שקל חדש	0.001	מניות רג' 0.001
370,214	שקל חדש	100	מניות רגילות
1	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות
			צדית בע"מ
			צמרת מימונים בע"מ
			ק.ב.ג. מערכות אנרגיה בע"מ
58,351,356,355	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות
20	שקל חדש	0.0001	מניות הנהלה א'
20	שקל חדש	0.0001	מניות הנהלה ב'
20,000	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות
32	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות
1	דולר ארצות-הברית	1	מניות רגילות
13,800,000	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות
1	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות א'
5,009,997	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות
60,000,000	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות
4,419	שקל חדש	0.0001	מניות רגילות
			תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ

שיעור החזקה				שווי מאזני (במיליוני ש"ח)	סך-הכל ערך נקוב
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה	בהון	בנייר הערך		
100%	100%	100%		300	
100%	100%	100%	0%	747	40,021
100%	100%	100%			
100%	100%	100%			
100%	100%	100%			
100%	100%	100%	5%		18.3613
100%	100%	100%	5%		28.0695
100%	100%	100%	100%	32	200,005
100%	100%	100%	100%		12,905
100%	100%	100%			
100%	100%	100%			
100%	100%	100%	100%	94	50,000
100%	100%	100%	100%	94	5
100%	100%	100%	100%	295	37,021,400
100%	100%	100%	0%		0.0001
100%	100%	100%			
100%	100%	100%	100%	530	5,835,135.636
100%	100%	100%	100%	530	0.002
100%	100%	100%	100%	530	0.002
100%	100%	100%	100%		2
100%	100%	100%	100%		0.0032
100%	100%	100%	0%	288	1
34%	34%	34%	35%	91	1,380
50%	50%	50%	100%		0.0001
100%	100%	100%	100%		500.9997
100%	100%	100%	100%	(35)	6,000
100%	100%	100%	100%	4,612	0.4419

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ב. באגרות-חוב ובשטרי-הון

שם החברה	תנאי הצמדה	יתרה מאזנית (מיליוני ש"ח)	שיעור ריבית (ב-%)	שנת פירעון סופי
ביצור בע"מ	לא-צמוד	200	-	ללא מועד פירעון
זהר-השמש להשקעות בע"מ	לא-צמוד	850	-	ללא מועד פירעון
פועלים בתבונה	לא-צמוד	29	-	ללא מועד פירעון
תעודה חברה פיננסית בע"מ	לא-צמוד	286	-	ללא מועד פירעון

ג. יתרת הלוואות ליום 31 דצמבר 2015

שם החברה	יתרת הלוואות ליום 31.12.15	שיעור ריבית הלוואות לא-צמודות	שיעור ריבית הלוואות צמודות מטבע-חוץ	שיעור ריבית הלוואות צמודות מטבע-חוץ	זמן פירעון סופי
		מטבע-חוץ	מדד	מטבע-חוץ	
			%		
ביצור בע"מ	200				ללא מועד פירעון
בנק הפועלים (לוקסמבורג) אל.טי.די	1,907	2.4-5.8			2019
בנק פוזיטיף קרדי וקלקינמה	101	3.19-3.37			2016
זהר-השמש להשקעות בע"מ	850				ללא מועד פירעון
ישראלכרט בע"מ	92				ללא מועד פירעון
עלצור בע"מ	1				ללא מועד פירעון
פועלית בע"מ	16				ללא מועד פירעון
פועלים סהר	250				ללא מועד פירעון
צדית בע"מ	8				ללא מועד פירעון
רמח"ל פועלים בע"מ	12				ללא מועד פירעון
תעודה חברה פיננסית בע"מ	286				ללא מועד פירעון

תקנה 11 רשימת השקעות בחברות בנות ובחברות קשורות לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. רשימת חברות לא פעילות:

בניי ציבור בע"מ	
הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ	
הפועלים אחזקות (לטין אמריקה) בע"מ	בפירוק מרצון
הפועלים שירותי ניהול (אמריקה הלטינית) בע"מ	
חברה לפתוח אשקלון ברנע בע"מ	
חברת כפר הנופש אשקלון בע"מ	בפירוק מרצון
חברת נאמנות עשרת אלפים ואחת בע"מ	
חברת נאמנות עשרת אלפים ושתיים לבן בע"מ	
חברת נאמנות של תעוש בע"מ	בפירוק מרצון
חברת עודאר בע"מ	
מטעי רמתיים בע"מ	
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	בפירוק מרצון
פועלים וונצ'רס 2 אל.פי	בפירוק מרצון
פרדס א ד ס בע"מ	
קמור מימון והשקעות בע"מ	
קרקעות בגושים 7123 7124 7128 בע"מ	
רותסה בע"מ	בפירוק מרצון
תבואת פועלים בע"מ	
תוט תיור וטיול בע"מ	בפירוק מרצון
תעוש אזורי פיתוח בע"מ	בפירוק מרצון

תקנה 12 שינויים בהשקעות הבנק בחברות בנות ובחברות קשורות בתקופת הדוח

סוג המניה		שם המניה	ערך נקוב למניה	סוג מטבע	תאריך השינוי	מהות השינוי	סך-הכל ערך נקוב	עלות (במיליוני ש"ח)	
שם החברה									
דולר									
בנק הפועלים (לוקסמבורג) א.א.	מניה	100	ארצות-הברית	10.14.15	השקעה	250,000	97		
אגרות	מניה	0.001	שקל חדש	30.9.15	מכירה בקבוצה		(69)		
ביצור	מניה	0.001	שקל חדש	30.9.15	מכירה בקבוצה		(116)		
תמורה	מניה	0.001	שקל חדש	30.9.15	מכירה בקבוצה		(6)		
תעודה	מניה	0.001	שקל חדש	30.9.15	מכירה בקבוצה		(59)		
תרשיש	מניה	0.001	שקל חדש	30.9.15	רכישה בקבוצה		250		

חברות שפורקו במהלך השנה:

- מישור פועלים בע"מ
- עינת נכסים בע"מ
- פועלים בשירות עצמי בע"מ
- פועלים (רוממה) נאמנים בע"מ

תקנה 13 הכנסות של חברות בת וחברות קשורות והכנסות הבנק מהן לתאריך ההדוח על המצב הכספי*

שם החברה	רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה		הכנסות הבנק	
	לפני מס	אחרי מס	ריבית	דמי ניהול
				דיבידנד
			במיליוני ש"ח	
אופז בע"מ	2			31
באמ"י נכסים בע"מ	6			
ביצור בע"מ	7	1		
ביתן חבי' להשקעות ולמשכנתאות בע"מ	5			
בנק הפועלים (לוקסמבורג) ס.א	(12)		77	
בנק הפועלים (שווייץ) לימיטד	45		16	
גדיד פועלים בע"מ				1
גלובל פקטורינג בע"מ	5			
דיוור ב.פ. בע"מ	32			
דיוור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ	(2)			
הפועלים (קיימן) לימיטד	(1)			
הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ	1			
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	16			
הפועלים סקויריטיס יו אס איי אינק	(5)	1		
זהר-השמש להשקעות בע"מ	12			
חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ			7	
חרמש פועלים בע"מ				3
יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ	(9)			
ישראכרט (נכסים) 1994 בע"מ	7			
ישראכרט בע"מ	191	4	233	
ישראכרט מימון בע"מ	52			
מי-עוז בע"מ	2			
מסיק פועלים בע"מ				1
מרכז סליקה בנקאי בע"מ	3			
עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ	1			
פועלים אופקים בע"מ	15			
פועלים אססט מנג'מנט (יו.קיי) לימיטד	12			
פועלים אקספרס בע"מ	40		43	
פועלים בשירות עצמי				13
פועלים בתבונה בע"מ	5			
פועלים דלתא פנד שותפות מוגבלת	5			
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	9			

* חברות שלא היו להן רווחים (הפסדים) בתקופת החשבון, וגם לבנק לא נבעו מהן הכנסות בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו. חברות בחו"ל - במטבע מקומי מתורגם לפי שער חליפין ליום 31 בדצמבר 2015.

תקנה 13 הכנסות של חברות בת וחברות קשורות והכנסות הבנק מהן לתאריך הדוח על המצב הכספי* (המשך)

רווח (הפסד) שדווח על-ידי החברה		הכנסות הבנק	
לפני מס	אחרי מס	ריבית	דמי ניהול
		דיבידנד	
במיליוני ש"ח			
שם החברה			
פועלים וונצ'רס בע"מ	26		
פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ	15		
פועלים סהר בע"מ	11		
פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	(6)		
פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	(51)		
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	(12)		
פועלית בע"מ	3		
פי סי אם - אייץ אס יו הולדינגס אינק	(55)		
פעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ	26		
צדית בע"מ	1		
צמרת מימונים בע"מ	6		
רבדים (נכסים) בע"מ	44		
רמחל פועלים בע"מ	3		
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.	11		
שרותי בנק אוטומטיים בע"מ	13		3
תעודה חברה פיננסית בע"מ	11		
תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	(157)	(5)	

* חברות שלא היו להן רווחים (הפסדים) בתקופת החשבון, וגם לבנק לא נבעו מהן הכנסות בתקופת החשבון, לא נכללו ברשימה זו. חברות בחו"ל - במטבע מקומי מתורגם לפי שער חליפין ליום 31 בדצמבר 2015.

תקנה 14 רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקי העיקריים של התאגיד

הרשימה נכללת בביאור 30 ג' בדוחות הכספיים.

תקנה 20 מסחר בבורסה – ניירות-ערך שנרשמו למסחר – מועדי וסיבות הפסקת מסחר

במהלך שנת 2015 הופסק המסחר בבורסה במניות הבנק ביום 19 באוגוסט בשל פרסום דוח כספי לרבעון השני של שנת 2015.

תקנה 21 גמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה

לפרטים בדבר שכר והטבות למקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה בקבוצת הבנק, נכללו בפרק ממשל תאגידי, עמוד 432. גמול הניתן לדירקטורים, למעט ליו"ר הדירקטוריון שאינו חורג מהמקובל ומשולם לפי תקנות 4 ו-5 לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000, הסתכם בשנת 2015 בסך של 317,11 אלפי ש"ח.

תקנה 21א השליטה בתאגיד

פרטים בדבר השליטה בבנק, נכללים בדוח הדירקטוריון, עמוד 54.

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה

1. פרטים בדבר עסקות עם בעלי שליטה (שאינן עסקאות המנויות בסעיף 270(4) לחוק), ראה בפרק "עניינים אחרים" בדוח הדירקטוריון.

2. עסקאות המנויות בסעיף 270(4) לחוק החברות -

להלן פרטים בדבר כל עסקה עם בעלת השליטה בבנק או שלבעלת השליטה בבנק יש בה עניין אישי אשר הבנק, חברות בשליטתו וחברות קשורות שלו התקשרו בה בשנת הדוח או במועד מאוחר לסוף שנת הדוח ועד למועד פרסום דוח זה, או שהיא עדיין בתוקף במועד הדוח, והמנויה בסעיף 270(4) לחוק החברות:

א. פטור לנושאי משרה:

ביום 18 בפברואר 2016 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, ולאחר קבלת אישור ועדת התגמול (בישיבותיה מהימים 7 ו-10 בינואר 2016) ודירקטוריון הבנק (בישיבתו מיום 13 בינואר 2016), הענקת כתבי פטור, לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, לרבות למנכ"ל הבנק, המכהן ו/או שיכהן מעת לעת, ולרבות לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי הפטור להם. על-פי כתבי הפטור, הבנק פוטר, כפוף להוראות חוק החברות, את נושא המשרה מאחריות כלפיו בשל כל נזק לבנק ו/או לחברות בנות של הבנק ו/או לחברות קשורות של הבנק ו/או לתאגידים אחרים, באשר הם, אשר הבנק מחזיק ו/או יחזיק מעת לעת בניירות ערך שלהם, עקב מעשה או מחדל שבוצעו או יבוצעו על-ידי נושא המשרה במהלך תקופת כהונתו המהווים הפרת חובת זהירות של נושא המשרה כלפי הבנק. הפטור לא יחול ביחס למעשה או מחדל של נושא משרה בנוגע להחלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בבנק יש בה עניין אישי. ועדת הביקורת של הבנק, בישיבותיה מהימים 7 ו-11 בינואר 2016, קצבה את התקופה שעל הפרות חובת הזהירות במהלכה יחולו כתבי הפטור שניתנו וינתנו מעת לעת לנושאי משרה ודירקטורים בבנק, המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי הפטור להם, וקבעה שאותה תקופה תסתיים ביום 31 בדצמבר 2024, וכן ציינה כי פרק זמן זה הינו ראוי וסביר בנסיבות העניין (יובהר, כי תוקף כתב הפטור לנושאי משרה (לרבות המנכ"ל) ודירקטורים אשר לבעלת השליטה אין עניין אישי במתן כתב הפטור להם, המכהנים וכפי שיכהנו מעת לעת, איננו מוגבל בזמן והוא יהיה תקף ביחס לכל האירועים שבוצעו או יבוצעו במהלך כל תקופת כהונתם). נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתב פטור. לפרטים נוספים, לרבות לעניין בעלי השליטה שיש להם עניין אישי ומהות עניינם האישי, ראה הדוח המידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 009607-01-2016).

תקנה 22 עסקות עם בעלי שליטה (המשך)

ב. אישור מחדש למתן כתבי שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת, שבעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם:

ביום 18 בפברואר 2016 החליטה האסיפה הכללית של הבנק, ולאחר קבלת אישור ועדת התגמול (בישיבותיה מהימים 7 ו-10 בינואר 2016) ודירקטוריון הבנק (בישיבתו מיום 13 בינואר 2016), לאשר מחדש מתן כתבי שיפוי, לדירקטורים ונושאי משרה המכהנים ו/או שיכהנו מעת לעת בבנק, אשר בעלת השליטה בבנק עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם. יצוין, כי התחייבות הבנק לפי כתב השיפוי תחול גם ביחס לאירועים שאירעו טרם הענקתו/חידוש תוקפו. נוסח כתב השיפוי לאותם נושאי משרה הינו זהה, מבחינת תנאיו, לנוסח כתב השיפוי הניתן ליתר הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק ואשר לבעלת השליטה אין עניין אישי במתן כתב השיפוי להם (ואשר אושר באסיפה הכללית של הבנק ביום 3 בינואר 2012 – ראה דוח מיידי מיום 28 בנובמבר 2011 מספר אסמכתא 341340-01-2011). ועדת הביקורת של הבנק, בישיבותיה מהימים 7 בינואר 2016 ו-11 בינואר 2016, קצבה את התקופה שעל האירועים במהלכה יחולו כתבי השיפוי שניתנו ויינתנו מעת לעת לאותם נושאי משרה אשר בעלת השליטה עשויה להיחשב כבעלת עניין אישי במתן כתב שיפוי להם, וקבעה שאותה תקופה תסתיים ביום 31 בדצמבר 2024, וכן ציינה כי פרק זמן זה הינו ראוי וסביר בנסיבות העניין (יובהר למניעת ספיקות, כי כתבי השיפוי לדירקטורים ונושאי משרה, לרבות המנכ"ל, אשר בעלת השליטה איננה בעלת עניין אישי במתן כתבי השיפוי להם אינם קצובים בזמן). נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה האמורים מחזיקים בכתב שיפוי. לנוסח כתב השיפוי ופרטים נוספים, לרבות לעניין בעלי השליטה שיש להם עניין אישי ומהות עניינם האישי, ראה הדוח המיידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 009607-01-2016).

ג. ביטוח נושאי משרה:

ביום 26 באוקטובר 2010 אישרה האסיפה הכללית של הבנק (לאחר קבלת אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק ביום 31 באוגוסט 2010) כי הבנק יהיה רשאי לערוך פוליסות ביטוח לביטוח אחריות נושאי משרה אשר תכסיהן דירקטורים ונושאי משרה כפי שיכהנו מעת לעת בבנק (לרבות דירקטורים חדשים שימונו), לרבות דירקטורים בעלי שליטה בבנק או שיכהנו בבנק מטעם בעל השליטה או שלבעל השליטה בבנק יהיה עניין אישי בביטוח לאותם דירקטורים, ואשר ירכשו, לרבות בדרך חידוש פוליסה קיימת או רכישת פוליסה חדשה, וכפוף לתנאים המצטברים הבאים: [א] רכישת הפוליסות ייעשו למספר תקופות ביטוח אשר לא יעלו במצטבר על חמש שנים מיום 31 במאי 2011; ו- [ב] גבול האחריות במסגרת הפוליסה כאמור לא יעלה על 400 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר, והפרמיה השנתית לא תעלה על 5 מיליון דולר. ועדת הביקורת של הבנק, בישיבותיה מהימים 7 בינואר 2016 ו-11 בינואר 2016, קבעה כי התקופה של חמש שנים כאמור הינה ראוייה וסבירה בנסיבות העניין. נכון למועד הדוח, הבנק מחזיק בפוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה החל מיום 1 ביוני 2015 ושתסתיים ביום 31 במאי 2016 בהיקף כיסוי של 250 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר, כאשר הפרמיה בגינה עומדת על סך של 1.34 מיליון דולר. קודם לכן החזיק הבנק בפוליסת ביטוח אחריות נושאי משרה לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 במאי 2015 בהיקף כיסוי של 250 מיליון דולר לתביעה ובמצטבר, כאשר הפרמיה בגינה עמדה על סך של 1.34 מיליון דולר.

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי

א. החזקה על-ידי בעלי עניין במניות הבנק:

שם בעל עניין	מס' תאגיד	מניות ע"נ בשי"ח ⁽²⁾	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה ⁽¹⁾	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
אריסון החזקות (1998) בע"מ	512705153	267,543,761	20.01	20.11	20.01	20.01
סך-הכל בעלי שליטה		267,543,761	20.01	20.11	20.01	20.01
אקסלנס השקעות בע"מ	520041989	37,894,938.58	2.84	2.85	2.84	2.84
הפניקס אחזקות בע"מ	520017450	32,669,374.00	2.45	2.46	2.45	2.45
סך-הכל החזקות קבוצת דלק בע"מ		70,564,312.58	5.29	5.31	5.29	5.29

(1) הבנק מחזיק 6,777,932 מניות רדומות, והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות.

(2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.

ב. החזקות מניות הבנק על-ידי דירקטורים

מס' תאגיד	מניות ע"נ בשי"ח ⁽²⁾	שיעור ההחזקות בהון	שיעור ההחזקות בהצבעה ⁽¹⁾	שיעור ההחזקות בהון לאחר דילול	שיעור ההחזקות בהצבעה לאחר דילול
אייר סרוסי	053654927	מ.ר.	231,493	0.02	0.02
	rsu		133,332	0.01	0.01
משה קורן	1228998	מ.ר.	13,000	0.00	0.00
יוסף ירום	12017539	מ.ר.	29,920	0.00	0.00
אירית אייזיקסון	050709286	מ.ר.	67,000	0.01	0.01

החזקת מניות הבנק על-ידי נושאי משרה בכירה:

ציון קינן	053508594	מ.ר.	231,493	0.02	0.02
	rsu		399,999	0.03	0.03
אינ'ן מזור	007447386	מ.ר.	79,213	0.01	0.01
	rsu		14,959	0.00	0.00
אפרת יעבץ	058677881	מ.ר.	79,213	0.01	0.01
	rsu		14,959	0.00	0.00
רון וקסלר	024218422	מ.ר.	5,390	0.00	0.00
	rsu		42,000	0.00	0.00
צחי כהן	022007587	מ.ר.	123,931	0.01	0.01
	rsu		21,438	0.00	0.00
אברהם כוכבא	013570890	מ.ר.	5,492	0.00	0.00
	rsu		24,342	0.00	0.00

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

החזקת מניות הבנק על-ידי נושאי משרה בכירה:

0.01	0.01	0.01	0.01	141,882	מ.ר.	053906467	יעקב אורבך
0.00	0.00			20,000	rsu		
0.01	0.01	0.01	0.01	76,912	מ.ר.	028051910	דן אלכסנדר קולר
0.01	0.01			94,888	rsu		
0.00	0.00	0.00	0.00	5,606	מ.ר.	029443264	אביב אמיר
0.00	0.00			41,346	rsu		
0.01	0.01	0.01	0.01	79,213	מ.ר.	069042505	ארי פינטו
0.00	0.00			14,959	rsu		
0.01	0.01	0.01	0.01	81,514	מ.ר.	052222577	עופר לוי
0.00	0.00			9,918	rsu		
0.00	0.00	0.00	0.00	32,998	מ.ר.	054667613	רונית שפירא
0.00	0.00			2,790	rsu		
0.00	0.00	0.00	0.00	476	מ.ר.	027760628	אלי כהן
0.00	0.00			29,475	rsu		
0.01	0.01	0.01	0.01	85,354	מ.ר.	028078525	ידין ענתבי
0.00	0.00			24,630	rsu		
0.00	0.00	0.00	0.00	34,806	מ.ר.	057069676	זאב חיו
0.00	0.00			16,236	rsu		

(1) הבנק מחזיק 6,777,932 מניות רדומות, והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות.

(2) 1.0 ש"ח ערך נקוב למניה רגילה אחת.

החזקה על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בשטרי הון המירים של הבנק:

שם בעל עניין	מס' תאגיד/ת.ז.	שם ניירות-ערך	שטרי הון ערך נקוב
אקסלנס השקעות בע"מ	520041989	פועלים ש.ה. א'	30,093,171
		פועלים ש.ה. ב'	18,000,000
		פועלים ש.ה. ג'	21,913,810
הפניקס אחזקות בע"מ	520017450	פועלים ש.ה. א'	3,912,863
		פועלים ש.ה. ב'	40,000,000
		פועלים ש.ה. ג'	50,956,188

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המורים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ג. החזקה על-ידי בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בניירות-ערך של חב' פועלים הנפקות ופועלים אינטרנשיונל

שם בעל עניין	מס' תאגיד/ ת.ז.	שם ניירות-ערך	כמות
אקסלנס השקעות בע"מ	520041989	פועלים הנפי' הת ד'	8,518,791.00
		פועלים הנפי' הת ט'	7,875,182.09
		פועלים הנפי' הת י'	193,843,573.00
		פועלים הנפי' הת י"א	57,143,420.00
		פועלים הנפי' הת י"ב	10,215,803.38
		פועלים הנפי' הת י"ג	18,767,840.00
		פועלים הנפי' ש.הון נד1	62,443,675.89
		פועלים הנפי' 26	12,067,519.00
		פועלים הנפי' 29	46,351,953.00
		פועלים הנפי' 30	12,114,422.00
		פועלים הנפי' הת י"ד	88,317,232.50
		פועלים הנפי' 31	8,240,851.00
		פועלים הנפי' 32	29,079,064.00
		פועלים הנפי' טו	25,217,356.00
		פועלים הנפי' טז	6,134,958.00
		פועלים הנפי' 33	62,254,433.00
		פועלים הנפי' 34	264,629,563.00
הפניקס אחזקות בע"מ	520017450	פועלים הנפי' הת ט'	7,058,199.20
		פועלים הנפי' הת י'	109,182,460.00
		פועלים הנפי' הת י"א	9,829,179.00
		פועלים הנפי' הת י"ב	1,919,493.70
		פועלים הנפקות י"ג	185,372.00
		פועלים הנפי' ש.הון נד1	30,835,004.00
		פועלים הנפי' 29	52,168,892.00
		פועלים הנפי' 30	12,624.00
		פועלים הנפי' הת י"ד	67,502,648.00
		פועלים הנפי' 31	44,383,112.00
		פועלים הנפי' 32	66,640,904.00
		פועלים הנפי' טו	22,076,516.00
		פועלים הנפי' טז	1,104,093.00
		פועלים הנפי' 33	38,249,043.00
		פועלים הנפי' 34	267,030,458.00
רונת שפירא	054667613	פועלים הנפי' טז	9,512.00
יוסף ירום	12017539	פועלים הנפי' הת י"ב	57,046.78
		פועלים הנפי' הת י"ג	449,182.00
		פועלים הנפי' ש.הון נד1	90,000.00
רון וקסלר	024218422	HAPOALIM INTERNETIONAL NV ISIN xs0794601251	100,000.00

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

החזקות בעל עניין - בנק הפועלים בע"מ: ראה תקנה 11. א'.

פירוט נוסף בדבר המחזיקים העיקריים:

1. בעלי השליטה באריסון החזקות (1998) בע"מ (נכון ליום 26 ינואר 2015)

שיעור החזקה בהון	
30.00%	Eternity Holdings One Trust ⁽¹⁾
70.00%	Eternity Four-A Trust ⁽¹⁾
100.00%	סך-הכל

(1) גבי שרי אריסון הינה הנהנת העיקרית ב-Eternity Holdings One Trust וב-Eternity Four - A Trust. הנאמנים של כל אחד מהטראסטים הנ"ל בהתאמה הינם: Fides VE LLC ו-The Northern Trust Company of Delaware, יחד עם The Northern Trust Company of Delaware. נמסר לבנק, כי לנהנית הנ"ל יהיה שיקול הדעת הבלעדי להצביע באסיפות בעלי המניות של אריסון החזקות (1998) בע"מ, מכח יפוי-כח, שניתנו לה על-ידי הנאמנים, בהתאמה, על-פי התנאים, שקבע בנק ישראל, ואשר הנאמנים הנ"ל אישרו, כי הם מודעים להם וכי הם נכונים לפעול על-פיהם. יפוי-הכח, שניתנו כאמור לעיל, ניתנו שלא מתוך כוונה לבטלם בשלב כלשהו; ואם יקרה ביטול כאמור של יפוי-הכח למי מהנהנים, חובה עליהם להודיע על כך לבנק ישראל מיידית ולא יאוחר מתום 7 ימים ממועד קבלת ההודעה על הביטול.

2. קבוצת דלק

הפניקס אחזקות בע"מ

הפניקס אחזקות בע"מ הינה בעלת המניות היחידה בהפניקס חברה לביטוח בע"מ (100%) ובהפניקס השקעות ופיננסים בע"מ (100%). הפניקס חברה לביטוח הינה בעלת המניות היחידה בהפניקס פנסיה וגמל בע"מ (100%). החזקות הנוסטרו של פניקס ביטוח מדווחות כחלקן החזקות נוסטרו של הפניקס אחזקות. החזקות הנובעות מתיקי פוליסות משתתף ברווחים של חברת הפניקס חברה לביטוח בע"מ מדווחות כהשקעות עמיתים. החזקות נוסטרו של הפניקס השקעות ופיננסים בע"מ, החזקות של הפניקס אחזקות וכן החזקות החברה המנהלת הפניקס פנסיה וגמל בע"מ והפניקס ניהול קרנות פנסיה וגמולים בע"מ. קבוצת דלק בע"מ ("קבוצת דלק") מחזיקה בכ-52.31% מהון מניות הפניקס אחזקות.

אקסלנס השקעות בע"מ

הפניקס השקעות ופיננסים בע"מ מחזיקה בכ-89.81% מהון המניות הנפרע והמופק של אקסלנס השקעות בע"מ. הפניקס השקעות ופיננסים בע"מ הינה חברת בת בבעלות מלאה של הפניקס אחזקות בע"מ אשר הינה בעלת השליטה באקסלנס השקעות בע"מ.

קבוצת דלק בע"מ

מחזיקה בכ-52.31% מהון המניות הפניקס אחזקות. קבוצת דלק בע"מ הינה חברה ציבורית אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

מר יצחק שרון (תשובה) הינו בעל השליטה בקבוצת דלק (בשרשרת).

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. החזקות חברות-בנות במניות של חברות-בת או קשורות

שם בעל העניין	מספר חברה ברשם החברות
שם החברה שבה מחזיק בעל העניין	
אמ"י נאמנים בע"מ	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ 510373053
באמ"י נכסים בע"מ	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ 511584781
באמ"י נכסים בע"מ	אמ"י נאמנים בע"מ 511584781
בי אייב איי אינווסטמנט אדויסורס אסיה	בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד 1465245
בי אייב איי יעוץ השקעות גלובליות (ישראל) בע"מ	בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד 515082931
בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס.	תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ 774483903
גלובל פקטורינג בע"מ	ישראלכרט בע"מ 513634394
דיר ב.פ. בע"מ	אופז בע"מ 510237878
דיר ב.פ. השקעות (1992) בע"מ	דיר ב.פ. בע"מ 511727232
דיר ב.פ. נכסים (1993) בע"מ	דיר ב.פ. בע"מ 511895773
הפועלים (לטין אמריקה) ס.א	הפועלים (קיימן) לימיטד 774177877
הפועלים נכסים (מניות) בע"מ	אופז בע"מ 511391278
הפועלים סקיריטיס יו אס איי אינק	פי סי אם - אייץ אס יו הולדינגס אינק 133732556
חברת נאמנות עשרת אלפים ואחת בע"מ	פועלים שרותי נאמנות בע"מ 510729205
חברת נאמנות עשרת אלפים ושתיים לבן בע"מ	פועלים שרותי נאמנות בע"מ 510729742
חצרון חברה להשקעות בע"מ	רבדים (נכסים) בע"מ 510364508
טרינל חברה למסחר ולהשקעות	בנק הפועלים (שוויץ) לימיטד 900000606
יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ	ישראלכרט בע"מ 510595036
יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ	ישראלכרט בע"מ 510595036
יפת רישומים בע"מ	הפועלים אמריקאי ישראלי בע"מ 510125784
ישראלכרט (נכסים) 1994 בע"מ	ישראלכרט בע"מ 512053513
ישראלכרט מימון בע"מ	ישראלכרט בע"מ 513497628
מבנים וציוד בע"מ	ביצור בע"מ 510439284
מי-עוז בע"מ	דיר ב.פ. בע"מ 511470999
סי ביליסים טקנולוגילרי	בנק פוזיטיף קרדי וה קלקימנה בנקאסי אי.אס. 500422084
סי ביליסים טקנולוגילרי	אגם חברה פיננסית בע"מ 500422084
סי ביליסים טקנולוגילרי	אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ 500422084
סי ביליסים טקנולוגילרי	תעודה חברה פיננסית בע"מ 500422084
ספנות נכסים בע"מ	ספנות שרותי נאמנות בע"מ 511481269
פאם הולדינג אל.טי.די	פועלים בתבונה בע"מ 740001433

שיעור החזקה			שם הנייר	מספר מניות	ערך הנקוב למניה	סוג מטבע	ע"ג מוחזק לתאריך המאזן	בהצבעה		בסמכות למנות דירקטורים
בהון	בהצבעה	בסמכות למנות דירקטורים								
100%	100%	100%	מניות רגילות	50,000.00	0.00	שקל חדש	5.00			100%
99%	99%	99%	מניות רגילות	99.00	1.00	שקל חדש	99.00			99%
1%	1%	1%	מניות רגילות	1.00	1.00	שקל חדש	1.00			1%
100%	100%	100%	מניות רגילות	9,000,000.00	1.00		9,000,000.00			100%
100%	100%	100%	מניות רגילות	1,000.00	1.00	שקל חדש	1,000.00			100%
70%	70%	70%	מניות רגילות	2,355,146,874.00	0.10		235,514,687.40			70%
100%	100%	100%	מניות רגילות	2,000,000.00	1.00	שקל חדש	2,000,000.00			100%
100%	100%	100%	מניות רגילות	1,066.00	0.10	שקל חדש	106.60			100%
100%	100%	100%	מניות רגילות	100.00	1.00	שקל חדש	100.00			100%
100%	100%	100%	מניות רגילות	100.00	1.00	שקל חדש	100.00			100%
100%	100%	100%	Bearer	398,537,083.00	1.00	פזו אורוגוואי	398,537,083.00			100%
100%	100%	100%	מניות רגילות	100.00	1.00	שקל חדש	100.00			100%
100%	100%	100%	COMMON	10.00	0.01	דולר ארה"ב	0.10			100%
100%	100%	100%	מניות רגילות	10.00	0.00	שקל חדש	0.00			100%
100%	100%	100%	מניות רגילות	10.00	0.00	שקל חדש	0.00			100%
33%	33%	33%	מניות רגילות	335,880.00	0.10	שקל חדש	33,588.00			33%
100%	100%	100%	מניות רגילות	1,500.00	100.00	פרנק שווייצרי	150,000.00			100%
49%	49%	100%	מניות רגילות	11,544,605.00	0.00	שקל חדש	1,154.46			49%
51%	51%	0%	מניות מיוחדות	1.00	0.00	שקל חדש	0.00			51%
100%	100%	100%	מניות רגילות	1,000.00	0.00	שקל חדש	0.10			100%
100%	100%	100%	מניות רגילות	9,999.00	1.00	שקל חדש	9,999.00			100%
100%	100%	100%	מניות רגילות	10,000.00	1.00	שקל חדש	10,000.00			100%
5%	5%	5%	מניות רגילות	5.00	0.10	שקל חדש	0.50			5%
100%	100%	100%	מניות רגילות	100.00	1.00	שקל חדש	100.00			100%
100%	100%	100%	מניות רגילות	3,986,850.00	1.00		3,986,850.00			100%
0%	0%	0%	מניות רגילות	4,375.00	1.00		4,375.00			0%
0%	0%	0%	מניות רגילות	4,375.00	1.00		4,375.00			0%
0%	0%	0%	מניות רגילות	4,375.00	1.00		4,375.00			0%
1%	1%	1%	מניות רגילות	1.00	1.00	שקל חדש	1.00			1%
100%	100%	100%	מניות רגילות	771,739.00	1.00	לירה שטרלינג	771,739.00			100%

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. החזקות חברות-בנות במניות של חברות-בת או קשורות (המשך)

שם בעל העניין	מספר חברה ברשם החברות	שם הנייר
שם החברה שבה מחזיק בעל העניין		
פועלים אופקים בע"מ	513624338	מניות רגילות
פועלים אססט מנגמנט (אירלנד) לימיטד	740001458	מניות רגילות
פועלים אססט מנגמנט (יו.קיי) לימיטד	740001441	מניות רגילות
פועלים דלתא פנד שותפות מוגבלת	550019012	ללא הון מניות
פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	512433194	מניות רגילות
פועלים וונצ'רס - ניהול קרנות בע"מ	512433194	מניות רגילות
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	512882317	מניות רגילות
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	512882317	ללא הון מניות
פועלים וונצ'רס 1 בע"מ	512882317	מניות רגילות
פועלים וונצ'רס 2 אל.פי	530205905	ללא הון מניות
פועלים וונצ'רס בע"מ	510820046	מניות רגילות
פועלים ונצ'ר סרביס ישראל בע"מ	510464795	מניות רגילות א'
פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ	513661025	מניות רגילות
פועלים סהר בע"מ	512199381	מניות רגילות
פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ	520032541	מניות רגילות
פועלים שוקי הון בע"מ	511465593	מניות רגילות
פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ	511735185	מניות רגילות
פועלים שוקי הון - יישומים ומחקרים פיננסיים בע"מ	511735185	מניות רגילות
פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	512693441	מניות רגילות
פועלים שוקי הון (יורו) בע"מ	512693441	מניות רגילות
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	520043290	מניות רגילות ב'
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	520043290	מניות רגילות א'
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	520043290	מניות רגילות ב'
פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ	520043290	מניות רגילות א'
פי סי אם - אייץ אס יו הולדינגס אינק	352460912	מניות רגילות
פי סי אם הדסון הולדינגס אל אל סי	980582800	מניות רגילות
פי סי אם הדסון מנגמנט קומפני הולדינגס אל פי	980582799	מניות רגילות
פי סי אם הדסון מנגמנט קומפני הולדינגס אל פי	980582799	מניות רגילות
צדית בע"מ	510437494	מניות רגילות
צמרת מימונים בע"מ	512834896	מניות רגילות

שיעור החזקה			ע"ג מוחזק לתאריך המאזן	סוג מטבע	ערך הנקוב למניה	חספר מניות
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה	בהון				
100%	100%	100%	50,000.00	שקל חדש	1.00	50,000.00
100%	100%	100%	120,000.00	דולר ארה"ב	1.00	120,000.00
100%	100%	100%	1,000,000.00	לירה שטרלינג	1.00	1,000,000.00
99%	99%	99%	99.00	שקל חדש	1.00	99.00
100%	100%	100%	999.00	שקל חדש	1.00	999.00
0%	0%	0%	1.00	שקל חדש	1.00	1.00
0%	6%	6%	1,100.00	שקל חדש	0.01	110,000.00
100%	0%	0%	1.00	שקל חדש	1.00	1.00
0%	48%	48%	9,513.30	שקל חדש	0.01	951,330.00
100%	0%	0%	100.00	שקל חדש	1.00	100.00
100%	100%	100%	1,516,608.86	שקל חדש	0.01	151,660,886.00
100%	100%	100%	269.80	שקל חדש	0.10	2,698.00
100%	100%	100%	1,000.00	שקל חדש	1.00	1,000.00
100%	100%	100%	16,108.00	שקל חדש	1.00	16,108.00
100%	100%	100%	180,628,882.00	שקל חדש	1.00	180,628,882.00
100%	100%	100%	21,801,000.00	שקל חדש	1.00	21,801,000.00
99%	99%	99%	99.00	שקל חדש	1.00	99.00
1%	1%	1%	1.00	שקל חדש	1.00	1.00
0%	0%	0%	1.00	שקל חדש	1.00	1.00
100%	100%	100%	999.00	שקל חדש	1.00	999.00
0%	0%	28%	279.75	שקל חדש	0.00	2,797,487.00
48%	48%	20%	185.54	שקל חדש	0.00	1,855,445.00
0%	0%	28%	283.65	שקל חדש	0.00	2,836,485.00
47%	47%	19%	182.99	שקל חדש	0.00	1,829,935.00
100%	100%	100%	100.00	דולר ארה"ב	1.00	100.00
100%	100%	100%	100.00	שקל חדש	1.00	100.00
99%	99%	99%	99.00	שקל חדש	1.00	99.00
1%	1%	1%	1.00	שקל חדש	1.00	1.00
100%	100%	100%	11.48	שקל חדש	0.00	114,799.00
100%	100%	100%	3,000.00	שקל חדש	1.00	3,000.00

תקנה 24 מניות וניירות-ערך המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין ונושאי משרה בכירה בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך לתאריך הדוח על המצב הכספי (המשך)

ד. החזקות חברות-בנות במניות של חברות-בת או קשורות (המשך)

שם בעל העניין	מספר חברה ברשם החברות	שם הנייר
שם החברה שבה מחזיק בעל העניין		
ק.ב.ג. מערכות אנרגיה בע"מ	512682998	מניות רגילות
שור-הא אינטרנשיונל לימיטד.	740000401	מניות רגילות
תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ	520037029	מניות רגילות
נוי אי.א. תשתיות ואנרגיה ג'י.פי. שותפות מוגבלת		
אופז בע"מ		
אופז בע"מ		

תקנה 24א

הסכום בש"ח		
מונפק ונפרע	רשום	
הון המניות:		
1,337,377,111	4,000,000,000	מניות רגילות בנות 1. ש"ח

מניות רדומות

בנק הפועלים בע"מ מחזיק 6,777,932 מניות רדומות והחזקה זו מהווה 100% מהמניות הרדומות. מספר המניות הכלולות בהון המניות המונפק בניכוי המניות הרדומות שאינן מקנות זכויות כלשהן - 1,330,599,179. המניות רשומות למסחר בבורסות לניירות-ערך בתל-אביב.

שיעור החזקה			ע"ג מוחזק לתאריך המאזן	סוג מטבע	ערך הנקוב למניה	מספר מניות
בסמכות למנות דירקטורים	בהצבעה	בהון				
100%	100%	100%	100.00	שקל חדש	1.00	100.00
100%	100%	100%	4,999,999.00	דולר ארה"ב	1.00	4,999,999.00
0%	0%	0%	0.00	שקל חדש	0.00	1.00

דוח תקופתי לשנת 2015

תקנה 24 ב מרשם בעלי מניות

ספר בעלי מניות - בנק הפועלים בע"מ	כמות מניות
חברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ*	1,069,759,554
א. מניות גרעין השליטה	
אריסון החזקות (1998) בע"מ	267,543,761
ב. מניות חופשיות	
סביון טל	35,800
ציציאן אברהם	31,680
דון מקסוול	2,450
פלורסהיים מרק וציפורה	1,640
אגמון אליהו	700
ברקנר אלברט	603
לוי ויקטוריה	544
מינדל שירה מילכה	122
גבע אריה	100
פנצר נתן	75
זקס ערן	40
יהודה בר-לב	10
נוימן דוד	10
אהרון אליאס	10
כלב ויקטוריה	5
אמ"מ ג. - השקעות ופיננסים בע"מ	2
זקצר רם	1
ארז טל	1
קרמר משה	1
פלדמן אבי	1
לבנת רז	1
סך-הכל	1,337,377,111

* כמות המניות בחברה לרישומים, כלולות 6,777,932 מניות רדומות שבבעלות בנק הפועלים.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
יאיר סרוסי ת.ז. 053654927 תאריך לידה: 27.11.1955 נתינות: ישראלית מען: גבעון 10, רמת גן	י"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 1 באוגוסט 2009. י"ר ועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, הוועדה לאישור השקעות, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, הוועדה למוצרים חדשים והוועדה לממשל תאגידי. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים וועדת תגמול בהרכבה המורחב. מכהן כדירקטור בבנק מיום 4 ביוני 2009. כיהן כסגן י"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 4 ביוני 2009 ועד 31 ביולי 2009. בעל תואר ראשון בכלכלה ומדע המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. י"ר הוועד המנהל של עמותת פועלים בקהילה ושל קרן פרץ נפתלי. י"ר מכון אלי הורביץ לניהול אסטרטגי באוניברסיטת תל-אביב. חבר בחבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית. חבר בחבר הנאמנים הישראלי של המכון למחקרי ביטחון לאומי. חבר בדירקטוריונים של החברות: DSP Group Ltd, אמדיל י.ס. בע"מ ואמדיל אחזקות (1999) בע"מ. נשיא איגוד הבנקים בישראל (ע"ר) מיום 1 בינואר 2015. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כיו"ר דירקטוריון החברות: פועלים שוקי הון והשקעות החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ, דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ וכדירקטור בחברות: פועלים שוקי הון והשקעות החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ ופועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, אך כיום שוב איננו מכהן בהן. כיהן כחבר הוועדה המייעצת של מרכז קיסריה, אך כיום שוב איננו מכהן בה. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אירית איזקסון ת.ז. 050709286 תאריך לידה: 22.7.1951 נתינות: ישראלית מען: מתתיהו כהן 15, תל-אביב	יו"ר ועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים והוועדה לניהול ובקרת סיכונים. חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי והוועדה למוצרים חדשים. מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 27 בדצמבר 1999. בעלת תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב ובעלת תואר מוסמך בחקר ביצועים - ביה"ס למנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. חברה בדירקטוריונים של החברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ ושיכון ובינוי בע"מ. חברת הוועד הפועל של איגוד החברות הציבוריות, חבר הנאמנים של אוניברסיטת בן-גוריון ועמותת קרן עזריאלי. כיהנה בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטורית בחברת: אי.די.בי. חברה לפיתוח בע"מ, אך כיום שוב איננה מכהנת בה. כמו-כן, כיהנה כיו"ר דירקטוריון החברות: ישראל כרס בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ, אמינית בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ, אך כיום שוב איננה מכהנת בהן. כיהנה כחברה בחבר הנאמנים של מכון ון ליר בירושלים. הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
מלי ברון	יו"ר ועדת עסקות עם אנשים קשורים של הדירקטוריון.
ת.ז. 003462181	חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת ממשל תאגידי, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים וועדת ביקורת.
תאריך לידה: 17.9.1948	נתינות: ישראלית
מען: בארי 12/8,	מכהנת כדירקטורית חיצונית (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, כאשר תנאי הכשירות לבחירתה דומים לתנאי הכשירות לבחירתם של דירקטורים חיצוניים כנדרש לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")), והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעלת כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א) לחוק החברות).
תל-אביב	הדירקטורית אינה עובדת של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק.
	מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 10 בספטמבר 2007.
	כהונתה בת שש השנים, של הגבי מלי ברון, כדירקטורית חיצונית בבנק, הסתיימה ביום 10 בספטמבר 2013. הבחירה בגבי מלי ברון לכהונת דירקטורית בבנק לתקופה נוספת של שלוש שנים אושרה על-ידי האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ביום 12 בספטמבר 2013.
	בעלת תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - האוניברסיטה העברית בירושלים.
	בעלת תואר ראשון בכלכלה וארצות מתפתחות - אוניברסיטת תל-אביב.
	דירקטורית בחברות.
	חברה בדירקטוריון חברת מליבה בע"מ.
	מכהנת כחברה בוועדת ההשקעות של אוניברסיטת תל-אביב.
	הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אמנון דיק ת.ז. 051770568 תאריך לידה: 20.11.1952 נתינות: ישראלית ואוסטרית מען: אחד העם 84, תל-אביב	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדה לאישור השקעות, ועדת בנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, ועדת טכנולוגיה ומחשוב, ועדת מוצרים חדשים וועדת תגמול בהרכבה המורחב. מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, כאשר תנאי הכשירות לבחירתו דומים לתנאי הכשירות לבחירתם של דירקטורים חיצוניים כנדרש לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")), והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א) לחוק החברות). הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 במרץ 2010. כהונתו בת שלוש השנים, של מר אמנון דיק, כדירקטור חיצוני בבנק, הסתיימה ביום 24 במרץ 2013. הבחירה במר אמנון דיק לכהונת דירקטור בבנק לתקופה נוספת של שלוש שנים אושרה על-ידי האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ביום 24 במרץ 2013. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. איש עסקים, שותף בחברות, יועץ ודירקטור. מנכ"ל חברת אדסנסורי בע"מ. חבר בדירקטוריונים של החברות: רדיו ללא הפסקה בע"מ, רדיו צפון בע"מ, רדיו 99 ECO בע"מ, רלה ניהול ופיתוח (2014) בע"מ, אקו שרון ניהול ופיתוח בע"מ, ובתיאטרון הלאומי הבימה בע"מ (חל"צ - חברה לתועלת הציבור). יו"ר אגודת הידידים של אוניברסיטת תל-אביב. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטור בחברת מירס תקשורת בע"מ, בחברת East West Innovations ובחברת Nicevend Ltd, אך כיום שוב אינו מכהן בהן. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
מאיר ויצ'נר ת.ז. 059681593 תאריך לידה: 2.5.1965 נתינות: ישראלית מען: מרגוע 12, תל-אביב	י"ר ועדת טכנולוגיה ומחשוב של הדירקטוריון. חבר בוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית של הדירקטוריון. מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 בנובמבר 2009. בעל תואר שני במנהל עסקים - Northwestern University, Chicago. בעל תואר ראשון במדעי המדינה ומדעי המחשב - אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן. מכהן כמנהל אסטרטגיה גלובלית של קבוצת אריסון וכן מכהן כיו"ר קבוצת Miya. חבר בדירקטוריונים של החברות: Miya S.a.r.l, Miya Lux Holdings S.a.r.l, Miya Water Holdings Ltd., Miya Water Projects Ltd., Dorot Management Control Valves Ltd., Miya Water SA (Proprietary) Ltd., Miya Water Mexico, S.A. DE C.V., Miya NL Holdings BV, Miya NL Projects BV, Miya Lux Holdings S.A.R.L, Swiss IP Branch, Miya Australia Holdings PTY Ltd. Miya Voda D.O.O, Romiya (Subsidiary of Miya Water S.R.L), Miya Colombia S.A.S, 4Water Supplies (Pty) Ltd., Miya Puerto Rico LLC. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטור בחברות: סטורייז בע"מ, Storwize Inc. (Delaware- US), Veritec Consulting Inc., Miya Brasil Soluções em Engenharia Hidráulica Ltda Miya Bahamas Ltd., Miya Manila Water Projects Inc, WRP Consulting Engineers (Proprietary) Ltd., S.C. Miya Water S.R.L, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.
הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.	

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
ניר זיכלינסקי ת.ז. 022085468 תאריך לידה: 8.10.1965 נתינות: ישראלית מען: ת.ד. 2303, סביון	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת וועדת טכנולוגיה ומחשוב. הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 10 בספטמבר 2007. דוקטורנט במדעי המדינה - אוניברסיטת בר אילן. בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - אוניברסיטת בן גוריון. בעל תואר ראשון במנהל עסקים (התמחות בחשבונאות ומימון) - המכללה למנהל ראשון לציון. רואה חשבון.
בעלים של SRI Global Group, שהינה קבוצה עסקית המובילה בישראל את תחום ההשקעות על בסיס מודל ה-SRI (Socially Responsible Investment). הקבוצה עוסקת בארבעה מגזרי פעילות עיקריים: SRI Training, SRI Investment, SRI Funds, SRI Consulting. מנכ"ל של החברות: השקעות חברתיות אחריות (אס אר אי) בע"מ וזיכלינסקי בע"מ. חבר בדירקטוריונים של החברות: שיכון ובינוי בע"מ, שיכון ובינוי - אס.בי.אי. תשתיות בע"מ, שיכון ובינוי נדל"ן בע"מ, שיכון ובינוי אנרגיה מתחדשת בע"מ, שיכון ובינוי סולל בונה (בנין ותשתית) בע"מ, שיכון ובינוי - סולל בונה - תשתיות בע"מ, שיכון ובינוי מים בע"מ, ייעוץ להשקעות אחריות חברתית (אס אר אי) בע"מ, מגדלור השקעות (אס.אר.אי) 2009 בע"מ, החברה המרכזית לשירותים פיננסיים חברתיים (אס.אר.אי) בע"מ, גירוסלם השקעות בטכנולוגיות (גי.טי.אי) בע"מ ופז הדרכות בע"מ. חבר בוועד המנהל של אגודת ידידי מרכז רפואי רבין, חבר נשיאות מפעל "יד ביד", חבר בחבר הנאמנים וועדת הכספים של המכללה למינהל ראשון לציון, שותפות בנושא עסקים חברתיים במתן - משקיעים בקהילה ונאמן ויצו - הסתדרות עולמית לנשים ציוניות. מייסד איגוד הדירקטורים בישראל בע"מ, נשיא פרויקט נובה - ניהול בשירות הקהילה, חבר בצוות המוביל של המרכז ליזמות חברתית של היישוב סביון. יושב ראש עמותת סטודנטים חלוצים למען ישראל. מכהן במשך כ-20 שנים כמרצה בחוגים למנהל עסקים וחשבונאות לתואר ראשון ושני - אוניברסיטאות תל-אביב, העברית, בר-אילן, המרכז הבינתחומי הרצליה, המכללה למנהל, מרכז אקדמאי פרס, המכללה האקדמית אשקלון ומרכז אקדמאי רופין. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כיו"ר דירקטוריון החברות: S.R.I Finance Global Group Ltd. ו-S.R.I Master, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.	
הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.	

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אמרי טוב ת.ז. 005018155 תאריך לידה: 24.11.1939 נתינות: ישראלית מען: אדם הכהן 3, תל-אביב	יו"ר ועדת תגמול וועדת תגמול בהרכבה המורחב של הדירקטוריון. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת ביקורת, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לאישור השקעות, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית והוועדה לממשל תאגידי. מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות, והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א) לחוק החברות). הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 5 בפברואר 2009. כהונתו בת שש השנים, של מר אמרי טוב, כדירקטור חיצוני (דח"צ) בבנק, הסתיימה ביום 5 בפברואר 2015. הבחירה במר אמרי טוב לכהונת דירקטור חיצוני בבנק לתקופה נוספת של שלוש שנים אושרה על-ידי האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ביום 30 בנובמבר 2014. בעל תואר שני בכלכלה ומנהל עסקים - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון בכלכלה ומדע המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. דירקטור בחברות. יועץ עסקי. יועץ וחוקר בכלכלת ביטחון. חבר בדירקטוריונים של החברות: מ.ט.א. אחזקות בע"מ, אמנת ניהול ומערכות בע"מ (דח"צ) ופולסן סאסא בע"מ. חבר בעמותת ותיקי הצנחנים משחררי ירושלים וצולחי התעלה (ע"ר), בעמותת להנחלת מורשת הצנחנים ובוועד המנהל של תיאטרון גשר. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטור בחברות: שופרסל בע"מ (דח"צ), גרנית הכרמל השקעות בע"מ (דח"צ) ו-IC Green Energy Ltd. (ICG), אך כיום שוב אינו מכהן בהן. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
יוסף ירום ת.ז. 12017539 תאריך לידה: 6.3.1941 נתינות: ישראלית וארגונינאית מען: ברנר 48, קרית-אונו	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת ביקורת וועדת מוצרים חדשים. מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, כאשר תנאי הכשירות לבחירתו דומים לתנאי הכשירות לבחירתם של דירקטורים חיצוניים כנדרש לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות"), והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א) לחוק החברות). הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 21 במרץ 2011. כהונתו בת שלוש השנים, של מר יוסף ירום, כדירקטור חיצוני בבנק, הסתיימה ביום 21 במרץ 2014. הבחירה במר יוסף ירום לכהונת דירקטור בבנק לתקופה נוספת של שלוש שנים אושרה על-ידי האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ביום 12 במרץ 2014. מוסמך לעריכת דין מטעם הפקולטה למשפטים ומדעי החברה - האוניברסיטה הממלכתית בקורדובה, ארגנטינה. בעל רישיון ישראלי לעריכת דין. מרצה בתחום הביקורת במגזר העסקי, באוניברסיטת חיפה. מכהן כחבר במועצת הספריה הלאומית בע"מ. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטור בחברות: בנק מסד בע"מ ויובנק בע"מ, אך כיום שוב איננו מכהן בהן. כן כיהן כחבר ועדת הביקורת של התנועה לאיכות השלטון וכחבר בוועדת אשראי של חברת דש ניהול קופות-גמל בע"מ. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
עודד ערן ת.ז. 053378824	מכהן כדירקטור בבנק מיום 18 בפברואר 2016.
תאריך לידה: 28.5.1955 נתינות: ישראלית וגרמנית מען: צמרות 171/6, הרצליה	בעל תואר שני במשפטים, אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר שני בספרות - אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב; בעל תואר ראשון במדעי הרוח - האוניברסיטה הפתוחה. יועץ מיוחד למשרד עורכי הדין גולדפרב, זליגמן ושות' ומרצה מן החוץ בפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב. דירקטור ובעל שליטה בחברות: חברת עורך-דין עודד ערן ומינורטיל בע"מ. דירקטור באדם ומלואו - הארגון הישראלי למניעת אפליה על רקע משקל בע"מ. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כחבר הוועד המנהל של עמותת מגדלור לקידום והפצת תרבות בת זמננו, אך כיום שוב אינו מכהן בה. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
יעקב פאר ת.ז. 052242609 תאריך לידה: 16.4.1954 נתינות: ישראלית מען: רימלט אלימלך 4, רמת גן	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת כספים ותשקיפים וועדת ביקורת. מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, כאשר תנאי הכשירות לבחירתו דומים לתנאי הכשירות לבחירתם של דירקטורים חיצוניים כנדרש לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")), והינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעל כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א1) לחוק החברות). הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 6 באוקטובר 2010. כהונתו בת שלוש השנים, של מר יעקב פאר, כדירקטור חיצוני בבנק, הסתיימה ביום 6 באוקטובר 2013, הבחירה במר יעקב פאר לכהונת דירקטור בבנק לתקופה נוספת של שלוש שנים אושרה על-ידי האסיפה הכללית השנתית של בעלי המניות של הבנק ביום 12 בספטמבר 2013. בעל תואר שני בניהול עסקי בהנדסת תעשייה וניהול - אוניברסיטת בן-גוריון. בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת בן-גוריון. יועץ כלכלי וניהולי לעסקים קטנים. חבר באגודת ידידי מרכז רפואי רבין. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אפרת פלד ת.ז. 027224773 תאריך לידה: 16.5.1974 נתינות: ישראלית מען: הנרקיסים 19, רמת גן	חברה בוועדות הדירקטוריון: הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, ועדת ממשל תאגידי וועדת תגמול בהרכבה המורחב. מכהנת בתפקיד יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל החברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף בע"מ, ארזף בי (97) בע"מ וכמנכ"ל החברות: SAFO LLC וארזף ג' בע"מ, אשר נמצאות בשליטתה של בעלת היתר השליטה בבנק. מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 24 בינואר 2007.
	בעלת תואר שני (M.B.A) במנהל עסקים - EMBA - תוכנית בינלאומית קלוג רקאנטי, אוניברסיטת תל-אביב ו-Northwestern University. בעלת תואר ראשון (B.A) בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת תל-אביב; בוגרת לימודי תעודה בשמאות מקרקעין, אוניברסיטת תל-אביב; יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל החברות: אריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף בע"מ, ארזף בי (97) בע"מ, ארזף ג' בע"מ וכן כמנכ"ל SAFO LLC. חברה בדירקטוריונים של החברות: שיכון ובינוי בע"מ, אב-אר השקעות הון 1997 בע"מ, מלח הארץ בע"מ, Arison Investments USA, LLC, וארשב אחזקות בע"מ. חברה בדירקטוריון מכון ויצמן למדע. כיהנה בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטורית בחברות: ביומדיקל אינווסטמנטס (1997) בע"מ, MIYA Luxembourg S.a.r.L-4 integrity Group LLC, MIYA S.a.r.L, אך כיום שוב אינה מכהנת בהן. הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזער" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
משה קורן ת.ז. 1228998 תאריך לידה: 8.7.1938 נתינות: ישראלית מען: בן יהודה 5, קרית-אונ	חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אשראי, ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת כספים ותשקיפים, הוועדה לניהול ובקרת סיכונים, הוועדה למוצרים חדשים וועדת תגמול בהרכבה המורחב. הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 3 באוגוסט 1992. בעל תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה - האוניברסיטה העברית. בוגר קורסים בנושא ניתוח דו"חות כספיים. יועץ בנקאי ופיננסי. הדירקטור הינו "בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
ראובן קרופיק ת.ז. 013482518 תאריך לידה: 22.8.1951 נתינות: ישראלית וארגונינאית מען: העמק 3, הוד השרון	מכהן כדירקטור חיצוני (כהגדרתו בהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, כאשר תנאי הכשירות לבחירתו דומים לתנאי הכשירות לבחירתם של דירקטורים חיצוניים כנדרש לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")), והינו בעל כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א1) לחוק החברות). הדירקטור אינו עובד של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 18 בפברואר 2016. בעל תואר ראשון במדעי החברה, תוך התמחות בכלכלה ומדעי המדינה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל-אביב. בוגר השתלמות במנהל עסקים של מרכז קלוג (Kellogg) רקאנטי - אוניברסיטת תל-אביב. דירקטור בחברות, יזם עסקי. יו"ר דירקטוריון גמדה סל בע"מ ודירקטור ביקבי רקאנטי בע"מ. חבר בוועד המנהל של המכון לביומתמטיקה רפואית, ע"ר. כיהן בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כמנכ"ל תעשיות ביוטכנולוגיה בע"מ; כשותף, יו"ר דירקטוריון ומנכ"ל ארטה וונציר גרופ בע"מ; כיו"ר דירקטוריון החברות: מדיונד בע"מ, די פארם בע"מ, ביוקנסל בע"מ, אנדרומדה ביוטק בע"מ; וכדירקטור בדירקטוריון החברות: קיורטק בע"מ, קמפוס ביו ניהול בע"מ ו-NIK בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
דפנה שורץ ת.ז. 050172667 תאריך לידה: 22.8.1950 נתינות: ישראלית מען: הסביון 4, רחובות	יו"ר ועדת ביקורת של הדירקטוריון. חברה בוועדות הדירקטוריון: ועדת עסקות עם אנשים קשורים, ועדת תגמול, ועדת תגמול בהרכבה המורחב והוועדה לתביעות נגזרות - אי.די.בי. מכהנת כדירקטורית חיצונית (דח"צ) כהגדרתו בסעיף 240 לחוק החברות, והינה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית ובעלת כשירות מקצועית (כמשמעותו בסעיף 240(א) לחוק החברות). הדירקטורית אינה עובדת של הבנק, של חברת בת שלו, חברה קשורה שלו או של בעל עניין בבנק. מכהנת כדירקטורית בבנק מיום 6 באפריל 2012. פרופסורית באוניברסיטת בן גוריון. דוקטור לכלכלה - האוניברסיטה העברית, ירושלים. בעלת תואר שני בכלכלה חקלאית ומנהל - האוניברסיטה העברית, ירושלים. בעלת תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. מכהנת כחברת הסגל האקדמאי באוניברסיטת בן גוריון, ראש המגמה של "יזמות וחדשנות", המחלקה למנהל עסקים, יו"ר ומנהלת מרכז "בנג'יס ליזמות וחדשנות", הפקולטה לניהול ע"ש גילפורד גלייזר, וחברת ועד המנהל של אוניברסיטת בן גוריון בנגב. משמשת כיועצת כלכלית-עסקית בארץ ובחו"ל (פרופ' דפנה שורץ פיתוח כלכלי עסקי בע"מ). חברה במועצה הלאומית למחקר ולפיתוח (מולמו"פ). חברה באסיפה הכללית - המכללה האקדמית לחינוך אחוה (ע"ר). מכהנת כחברה בדירקטוריון חברת שטראוס גרופ בע"מ (דח"צ). כיהנה בחמש השנים האחרונות או בחלק מהן כדירקטורית בחברות: טבע תעשיות פרמצבטיות (דח"צ), בתי זיקוק לנפט בע"מ (דח"צ), רותם תעשיות בע"מ, על-בד משואות יצחק בע"מ, בנק דיסקונט וגירון פיתוח ובנייה בע"מ (דח"צ), אך כיום שוב איננה מכהנת בהן. כיהנה כחברה בוועדה לגיבוש מדיניות מחקר בקהילה האירופית בנושאים של: יזמות ועסקים קטנים ובינוניים Member of the Expert Group on: "policy relevant research on entrepreneurship and SME's", -I European Commission, Enterprise and Industry Director General (EU), אך כיום שוב איננה מכהנת בהן. הדירקטורית הינה "בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית" לצורך עמידה ב"מספר המזערי" של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון כנדרש בחוק החברות התשנ"ט-1999 והתקנות.

תקנה 26 דירקטוריון הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
עידו שטרן ת.ז. 031571904 תאריך לידה: 19.3.1978 נתינות: ישראלית מען: פנקס 76, תל-אביב	י"ר הוועדה לתביעות נגזרות - א.י.ד.בי של הדירקטוריון. חבר בוועדות הדירקטוריון: ועדת אישור השקעות, ועדת ממשל תאגידי וועדת בנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית. מכהן בתפקיד סמנכ"ל ויועץ משפטי באריסון החזקות (1998) בע"מ, אריסון השקעות בע"מ, אריסון קיימות בע"מ, ארזף ב' 97 בע"מ, ארזף בע"מ ואב-אר השקעות הון 1997 בע"מ, אשר נמצאות בשליטתה של בעלת היתר השליטה בבנק. מכהן כדירקטור בבנק מיום 24 בספטמבר 2012. בעל תואר ראשון במשפטים (L.L.B.) - האוניברסיטה העברית, ירושלים. בוגר תוכנית לפיתוח מנהלים - בית ספר למינהל עסקים, אוניברסיטת הרווארד, בוסטון. חבר בדירקטוריונים של החברות: שיכון ובינוי בע"מ ומלח הארץ בע"מ.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
ציון קינן ת.ז. 053508594 תאריך לידה: 3.9.1955 נתינות: ישראלית	מנהל כללי, מיום 27 באוגוסט 2009. מכהן כחבר הנהלה מיום 30 בספטמבר 2001. בעל תואר ראשון במדעי החברה והרוח - האוניברסיטה הפתוחה. בעל תואר שני במדעי החברה והרוח - אוניברסיטת תל-אביב.
ארי פינטו ת.ז. 069042505 תאריך לידה: 22.12.1961 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 8 בספטמבר 2009. ממלא מקום מנהל כללי, COO (Chief Operating Officer). ממונה על אסטרטגיה, משאבים ותפעול. בעל תואר ראשון במנהל עסקים - ניו אינגלנד קולג', הניקר, ארצות-הברית. בעל תואר שני במנהל ציבורי - אוניברסיטת Clark בוסטון, ארצות-הברית. בוגר לימודי תעודה בתפקידי הדירקטור הכלכלי למעשה, המרכז הישראלי לניהול ולימודי תעודה בניהול כללי, אוניברסיטת בר-אילן; מאוקטובר 2013 ועד פברואר 2016 משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית. מספטמבר 2009 ועד אוקטובר 2013 משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת האסטרטגיה. מכהן כיו"ר דירקטוריון החברות: אבוקה חברה להשקעות בע"מ, מבנים וציוד בע"מ, עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ, צדית בע"מ, רבדים (נכסים) בע"מ, רמח"ל פועלים בע"מ, באמ"י נכסים בע"מ וביתן חברה להשקעות ומשכנתאות בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון החברות: פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ ופועלים אופקים בע"מ, וכדירקטור בדירקטוריון החברות: ישראלכרט בע"מ ויורופי (יורוקרד) בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אמיר אביב ת.ז. 029443264 תאריך לידה: 30.3.1972 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 בדצמבר 2013. משנה למנהל כללי. בעל תואר ראשון במנהל עסקים - האוניברסיטה של קרדיף, אנגליה. בעל תואר שני במנהל עסקים - לונדון ביזנס סקול, אנגליה. מנובמבר 2009 ועד נובמבר 2013 מנכ"ל פועלים שוקי הון בע"מ. מר אמיר אביב יפרוש מהנהלת הבנק ומהבנק ביום 31 במרץ 2016. מיום 1 בדצמבר 2013 ועד פברואר 2016 כיהן כממונה על החטיבה הבינלאומית. ביום 31 במרץ 2016 יסיים כהונתו כיו"ר דירקטוריון החברות: PAM Holdings Ltd., Poalim Asset Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd.-i Management (UK) Ltd. וכחבר בדירקטוריון החברות: פועלים שוקי הון והשקעות החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ ופועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd., BankPozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi והמרכז לטכנולוגיה חינוכית (חל"צ).
יעקב אורבך ת.ז. 053906467 תאריך לידה: 2.4.1956 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 6 ביולי 2014. משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה העסקית. בעל תואר ראשון בכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. מינואר 2010 ועד 5 ביולי 2014 מבקר פנימי ראשי, משנה למנהל כללי, במעמד חבר הנהלה, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל. יו"ר דירקטוריון החברות: פועלים שרותי נאמנות בע"מ, דיוור ב.פ. בע"מ, דיוור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ ודיוור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ. חבר ה-Advisory Group בנוי-יורק.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אתי בן-זאב ת.ז. 023571540 תאריך לידה: 2.12.1967 נתינות: ישראלית	מכהנת כחברת הנהלה מיום 14 בפברואר 2010. משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. בעלת תואר ראשון במתמטיקה ומדעי המחשב - אוניברסיטת תל-אביב. בעלת תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מאוגוסט 2014 ועד ינואר 2016 מנהלת אגף הפיתוח. מאפריל 2010 ועד אוגוסט 2014 מנהלת אגף תשתיות. יו"ר דירקטוריון חברת פועלית בע"מ.
אפרת יעבץ ת.ז. 058677881 תאריך לידה: 4.4.1964 נתינות: ישראלית	מכהנת כחברת הנהלה מיום 1 באוקטובר 2009. משנה למנהל כללי. ממונה על חטיבת הקשר עם הלקוחות ומחזיקי העניין החל מיום 22 בפברואר 2016. ממונה על חטיבת הון אנושי ייעוץ ומשאבים עד ליום 31 בינואר 2016. בעלת תואר ראשון במדעים/ביוכימיה ותזונת האדם - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעלת תואר שני במינהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מאוקטובר 2009 ועד ינואר 2016 ממונה על חטיבת הון אנושי, ייעוץ ומשאבים. חברה בוועד המנהל של עמותת פועלים בקהילה. כיהנה כיו"ר דירקטוריון החברות: אבוקה חברה להשקעות בע"מ, אוצר בבל בע"מ, נכסי בבל בע"מ, מבנים וציוד בע"מ, עלצור חברה לפיתוח נכסים בע"מ, צדית בע"מ, רבדים (נכסים) בע"מ, רמח"ל פועלים בע"מ, באמ"י נכסים בע"מ וביתן חברה להשקעות ומשכנתאות בע"מ, אך כיום שוב אינה מכהנת בהן.
צחי כהן ת.ז. 022007587 תאריך לידה: 29.9.1965 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 ביולי 2012. משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה לניהול סיכונים. בעל תואר ראשון בהנדסה אירונוטית - הטכניון, חיפה. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת תל-אביב. מנהל המטה העסקי בחטיבה העסקית של בנק הפועלים משנת 2004 ועד יוני 2012.

תקנה 26 נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
אברהם כוכבא ת.ז. 013570890 תאריך לידה: 12.8.1961 נתינות: ישראלית ואמריקאית	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 באוגוסט 2014. משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת החדשנות מיום 23 בפברואר 2016. בעל תואר ראשון במדעי המדינה וכלכלה - אוניברסיטת בר-אילן. בעל תואר שני במנהל עסקים - אוניברסיטת דרבי, אנגליה. מאוגוסט 2015 ועד ליום 14 בפברואר 2016 ממונה על חטיבת טכנולוגיה ומחשוב. ממאי 2011 ועד יולי 2014 מנהל אגף הפיתוח בחטיבת טכנולוגיה ומחשוב. ממאי 2010 ועד אפריל 2011 - מנהל מגזר הביטחון בחברת HP ישראל, אחראי על הפיתוח העסקי של החברה מול המגזר הביטחוני. משנת 2007 עד מאי 2010 - מנכ"ל ואחד ממייסדי חברת הסטארט-אפ VeNotion Technologies. דירקטור בדירקטוריון החברות: ישראל כרם בע"מ ויורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון חברת פועלית בע"מ אך כיום שוב אינו מכהן בה.
עופר לוי ת.ז. 052222577 תאריך לידה: 15.2.1954 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 במאי 2006. משנה למנהל כללי, חשבונאי ראשי. בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון מוסמך. חבר בדירקטוריון החברות: פועלים אקספרס בע"מ, אמ"י נאמנים בע"מ, יפת רישומים בע"מ.
אילן מזור ת.ז. 007447386 תאריך לידה: 31.10.1946 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 31 באוגוסט 2003. משנה למנהל כללי, היועץ המשפטי הראשי של הבנק. בעל תואר ראשון במשפטים (L.L.B.) - האוניברסיטה העברית, ירושלים. מכהן כדירקטור בדירקטוריון Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
ידין ענתבי ת.ז. 028078525 תאריך לידה: 31.10.1970 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 23 ביולי 2013. משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הפיננסית - CFO. בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל תואר שני במנהל עסקים (התמחות במימון) - האוניברסיטה העברית בירושלים. רואה חשבון מוסמך. מפברואר 2011 ועד יולי 2012 מנכ"ל דש בית השקעות. מכהן כיו"ר דירקטוריון חברת ידין ענתבי ייעוץ בע"מ וכדירקטור בדירקטוריון Sure-Ha International Ltd. חבר הוועד המנהל של שיעור אחר (ע"ר). כיהן כיו"ר דירקטוריון החברות: פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ ופועלים אופקים בע"מ וכדירקטור בדירקטוריון החברות: דש קופות-גמל בע"מ ותכלית תעודות סל בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
דן אלכסנדר קולר ת.ז. 028051910 תאריך לידה: 8.9.1970 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 1 בינואר 2008. משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. בעל תואר ראשון בכלכלה ומנהל עסקים - האוניברסיטה העברית. בעל תואר שני בכלכלה ומנהל עסקים - האוניברסיטה העברית. מדצמבר 2013 ועד ליום 23 בפברואר 2016 משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת שווקים פיננסיים ומיום 24 בפברואר 2016 ממונה גם על הבנקאות הבינלאומית. מיוני 2012 ועד נובמבר 2013 משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הבינלאומית. מינואר 2008 ועד יוני 2012 משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת ניהול הסיכונים. מכהן כיו"ר דירקטוריון החברות: ישראל כרמל בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ, פועלים שוקי הון והשקעות - החזקות בע"מ, פועלים שוקי הון - בית השקעות בע"מ, פועלים שוקי הון בע"מ, החברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, פועלים החזקות פיננסיות בע"מ, הפועלים הנפקות בע"מ, תרשיש - החזקות והשקעות הפועלים בע"מ, הפועלים נכסים (מניות) בע"מ, אופז בע"מ, קונטיננטל פועלים בע"מ, פועלים אמריקאי ישראלי בע"מ, פקעות פועלים בע"מ ו-Bank Hapoalim (Switzerland) Ltd. וכן כדירקטור בדירקטוריון החברות: Hapoalim International N.V., והבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ. כיהן כדירקטור בחברות: Poalim Asset Management (UK) Ltd. ו-Pam Holdings Ltd., אך כיום שוב אינו מכהן בהן.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
רון שטיין ת.ז. 022537021 תאריך לידה: 6.11.1966 נתינות: ישראלית	מכהן כחבר הנהלה מיום 14 בפברואר 2016. משנה למנהל כללי, ממונה על החטיבה הקמעונאית. בעל תואר ראשון בכלכלה - האוניברסיטה העברית ירושלים. בעל תואר ראשון במשפטים - המרכז הבינתחומי הרצליה. בעל רישיון לעריכת דין - לשכת עורכי הדין בישראל. בעל רישיון לייעוץ בהשקעות - הרשות לניירות-ערך בישראל. מפברואר 2015 ועד פברואר 2016 מנכ"ל חברות כרטיסי האשראי: ישראלכרט בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ. משנת 2010 ועד ינואר 2015 מנהל אגף בנקאות קמעונאית. מכהן כיו"ר דירקטוריון החברות: פועלים משכנתאות סוכנות לביטוח (2005) בע"מ ופועלים אופקים בע"מ, וכדירקטור בדירקטוריון החברות: ישראלכרט בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ ופועלים אקספרס בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון החברות: צמרת מימונים בע"מ, ישראלכרט מימון בע"מ, ישראלכרט (נכסים) 1994 בע"מ ודירקטור בחברת גלובל פקטורינג בע"מ.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
זאב חיו ת.ז. 057069676 תאריך לידה: 24.2.1961 נתינות: ישראלית	מכהן כמבקר פנימי ראשי החל מיום 14 ביולי 2014. מבקר פנימי ראשי, משנה למנהל כללי, ממונה על הביקורת הפנימית בארץ ובחו"ל. בעל תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה - אוניברסיטת תל-אביב. רואה חשבון. מינואר 2012 ועד יולי 2014 מנהל אגף שירותי תפעול בשווקים פיננסיים. מאוגוסט 2006 ועד ינואר 2012 מנהל אגף שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים. מכהן כמבקר פנימי ראשי בחברות: ישראלכרט בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ, פועלים אקספרס בע"מ, פעילים - חברה לניהול השקעות בע"מ. כיהן כמנכ"ל ודירקטור בחברת פועלים החזקות פיננסיות (1993) בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בה. כיהן כיו"ר דירקטור החברות: פועלים אגוז חברה פיננסית בע"מ, פועלים שקד חברה פיננסית בע"מ, תבואת פועלים בע"מ, שורש פועלים בע"מ ומישור פועלים בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן. כיהן כדירקטור בחברות: החברה לרישומים של בנק הפועלים בע"מ, הבורסה לניירות-ערך בתל-אביב בע"מ, אך כיום שוב אינו מכהן בהן.
רונית שפירא ת.ז. 054667613 תאריך לידה: 22.12.1956 נתינות: ישראלית	מכהנת כמזכירת הבנק החל מיום 1 ביולי 2015. בעלת תואר ראשון במינהל עסקים - ניו אינגלנד קולג', הניקר, ארצות-הברית. בעלת תואר שני בניהול משאבי אנוש - אוניברסיטת דרבי. ממרץ 2004 ועד יוני 2015 מנהלת מחלקת תפעול ותיאום בינאגפי בחטיבה הקמעונאית. חברה בוועד המנהל של עמותת פועלים בקהילה (ע"ר).
רון וקסלר ת.ז. 024218422 תאריך לידה: 5.7.1969 נתינות: ישראלית	כיהן כחבר הנהלה, משנה למנהל כללי, ממונה על חטיבת האסטרטגיה, מיום 1 בנובמבר 2013 ועד 4 בפברואר 2016.

תקנה 26א נושאי משרה בכירה של הבנק (המשך)

שם ופרטים אישיים	התעסקות בחמש השנים האחרונות
יורם ויסברם ת.ז. 007041809 תאריך לידה: 14.6.1948 נתינות: ישראלית	כיהן כמזכיר הבנק החל מיום 4 באפריל 1995 ועד 30 ביוני 2015.
אלי כהן ת.ז. 027760628 תאריך לידה: 6.7.1970 נתינות: ישראלית	מכהן כמנהל מטה שיווק, שירות ואחריות חברתית, החל מיום 15.1.2011. החל מ-8 בפברואר 2016 כפוף במישור ל- COO ולא למנכ"ל הבנק, ולפיכך חדל להיחשב כנושא משרה בבנק.

תקנה 226 מורשי החתימה העצמאיים

אין.

תקנה 27 רואי חשבון של הבנק

זיו האפט, רואי חשבון, דרך מנחם בגין 48, תל-אביב.
סומך חייקין, רואי חשבון, רח' הארבעה 17, תל-אביב.

תקנה 28 פירוט לשינויים בתזכיר ובתקנון של הבנק

האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק שהתקיימה ביום 18 בפברואר 2016 אישרה את הוספת תקנה 24 לתקנון הבנק, תיקון הכותרת לפני סעיף 24 בתקנון הבנק, ותיקון תקנה 17 לתקנון הבנק.
לנוסח התיקונים כאמור ראה הדוח המידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 009607-01-2016).

תקנה 29

(א) המלצות הדירקטוריון לאסיפה הכללית והחלטותיהם שאינן טעונות אישור האסיפה הכללית:

- (1) חלוקת דיבידנד -
לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד ראה דוח הדירקטוריון עמוד 52.
- (2) שינוי בהון - אין.
- (3) שינוי בתזכיר ובתקנון של הבנק -.
- המלצות לאסיפה הכללית לתיקון התקנון - ראה המפורט בתקנה 28 לעיל.
- (4) פדיון מניות - אין.
- (5) פדיון מוקדם של אגרות-חוב - אין.
- (6) עסקות שאינן בתנאי שוק בין הבנק לבין בעל עניין בו - אין.

(ב) החלטות האסיפה הכללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות הדירקטוריון - אין.

(ג) החלטות אסיפה כללית מיוחדת - ראה המפורט בתקנה 22 לעיל ביחס להחלטת האסיפה הכללית מיום 18 בפברואר 2016 על הענקת כתבי פטור לדירקטורים ונושאי משרה בבנק וכן אישור מחדש להענקת כתבי שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק אשר בעלת השליטה עשויה להיות בעלת עניין אישי במתן כתב השיפוי להם. כמו-כן, במסגרת האסיפה הכללית המיוחדת הנ"ל החליטה האסיפה על תיקון מדיניות התגמול של הבנק (הוספת הוראות פטור לנושאי משרה). לפרטים נוספים ראה הדוח המידי על זימון האסיפה שפרסם הבנק ביום 13 בינואר 2016 (מספר אסמכתא 009607-01-2016).
ביום 31 במארס 2015 החליטה האסיפה הכללית של הבנק לבחור בגב' דפנה שורץ כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות לתקופה נוספת של שלוש שנים החל מיום 6 באפריל 2015 ועד ליום 5 באפריל 2018.

תקנה 29א

(1) אישור פעולות לפי סעיף 255 לחוק החברות תוך פירוט שם נושא המשרה ותפקידו, מועד הפעולה ופרטיה, מועד אישור הפעולה, תיאור התהליכים שבהם אושרה הפעולה והנימוקים לאישורה:

ביום 26 בפברואר 2015 קיבל הדירקטוריון את עדכון הצהרותיהם של דירקטורים ונושאי משרה והחליט לאשר כי למרות שכפל הכהונה של הדירקטורים ו/או נושאי המשרה המפורטים להלן ו/או של בן הזוג ו/או של קרוב להם, כדירקטור או כמנהל כללי או כבעל עניין בחברות המפורטות לצד שמם להלן, נחשבת למצב בו מתקיים לכאורה ניגוד עניינים, בשל כך שהבנק עשוי לתת שירותים בנקאיים לאותן חברות, קבע הדירקטוריון שאין בכך פגיעה בטובת הבנק:

- א.** אירית איזקסון - קרן עזריאלי (ישראל) (ע"ר), הלל ישראל בע"מ.
 - ב.** יאיר סרוסי - המכון למחקרי ביטחון לאומי, מכון אלי הורביץ לניהול אסטרטגי, באוניברסיטת תל-אביב.
 - ג.** יאיר טאומן - 100 צ'יקוס בע"מ.
 - ד.** מאיר ויצ'נר - Miya Bahamas Ltd., S.C. Miya Water S.R.L.
 - ה.** אמנון דיק - רדיו 99 ECO בע"מ, רלה ניהול ופיתוח (2014) בע"מ, אקו שרון ניהול ופיתוח בע"מ, נייסונד בע"מ.
 - ו.** דפנה שורץ - המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח אזרחי (מולמו"פ).
 - ז.** יאיר טאומן (קרוב של נושא המשרה - גיסו מיכאל טמיר) - מיכאל טמיר רואי חשבון.
 - ח.** אמיר אביב (קרוב של נושא המשרה - גיסו עמי ביטון) - מקימי בע"מ.
 - ט.** זאב חיו (קרובה של נושא המשרה - אשתו יעל חיו) - אופאל ש.י. אינטרנשיונל בע"מ, Explore Asian Inc.
 - י.** אפרת פלד (קרוב של נושאת המשרה - אח גבריאל שרף) - Star Shipping Services (India) Private Ltd., Star Lanka Shipping (Private) Ltd.
 - יא.** אבי כוכבא - וינושן טכנולוגיות, פועלים בע"מ.
 - יב.** אלי כהן - קרן מורשת מנחם בגין.
 - יג.** ניר זיכלינסקי - האוניברסיטה העברית, אוניברסיטת בר-אילן.
 - יד.** יוסף ירום - הספרייה הלאומית בע"מ.
 - טו.** ידין ענתבי - Sure-ha International Limited.
 - טז.** אריק פינטו - פועלים משכנתאות סוכנות ביטוח בע"מ, פועלים אופקים בע"מ.
 - יז.** יעקב אורבך - פועלים שרותי נאמנות בע"מ, דיור ב.פ. בע"מ, דיור ב.פ. נכסים (1993) בע"מ, דיור ב.פ. השקעות (1992) בע"מ.
- בהמשך קיבל הדירקטוריון ביום 31 באוגוסט 2015 עדכון נוסף של הצהרותיהם של דירקטורים ונושאי משרה והחליט לאשר כי למרות שכפל הכהונה של הדירקטורים ו/או נושאי המשרה המפורטים להלן ו/או של בן הזוג ו/או של קרוב להם, כדירקטור או כמנהל כללי או כבעל עניין בחברות המפורטות לצד שמם להלן, נחשבת למצב בו מתקיים לכאורה ניגוד עניינים, קבע הדירקטוריון שאין בכך פגיעה בטובת הבנק:
- א.** ניר זיכלינסקי - המכללה האקדמית אשקלון, המרכז האקדמי פרס.
 - ב.** יאיר טאומן - רי-וויר (א.ד.ג) מחקר ופיתוח בע"מ, Gamesmartltd.com.
 - ג.** אמנון דיק - מיגאד לוגיסטיקה י.א. שותפות מוגבלת, מיגאד לוגיסטיקה בע"מ.
 - ד.** יעקב פאר (קרוב של נושא המשרה - חתן שי בן חמו) - כמיטק בע"מ, כמיטק שיקום בע"מ, פ.אל.טי. שרותים פיננסיים בע"מ.
 - ה.** דפנה שורץ (קרוב של נושאת המשרה - חתן אבי רז) - אלוני האפט גלובל קפיטל בע"מ, טופלוג ייזום ניהול ולוגיסטיקה.
 - ו.** אפרת פלד (קרוב של נושאת המשרה - חתן של בן זוגה סדריק שומרד) - Bernard Controls Asia Finance Manager.
 - ז.** רון וקסלר - מנהיגות עסקית צעירה בע"מ - חל"צ.

תקנה 29 המשך

ח. אבי כוכבא - ישראלכרט בע"מ, יורופי (יורוקרד) ישראל בע"מ.

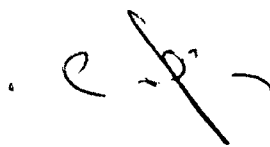
בהתאם לקביעת הדירקטוריון כאמור לעיל, כי אין בכפל הכהונה כל פגיעה בטובת הבנק, נתן הדירקטוריון אישור לפי סעיף 255 לחוק החברות להמשיך כהונתם בבנק.

כן אישר הדירקטוריון את העסקות והפעולות שבוצעו בעבר בין החברות הנ"ל לבין הבנק טרם מינויים של הדירקטורים ו/או נושאי המשרה הנ"ל וקודם שהיה להם ו/או לבן הזוג ו/או לקרוב שלהם, עניין אישי בעסקות ו/או בפעולות, שהינן במהלך העסקים הרגיל. כן אישר הדירקטוריון כי אינו מוצא פגם בכך שהבנק ממשיך לספק לחברות הנ"ל את מכלול השירותים הבנקאיים (למעט אשראי), בארץ ובחו"ל, שהוא מספק ללקוחותיו האחרים בעלי היקף פעילות דומה. כל השירותים הבנקאיים ותנאיהם יקבעו באופן שהחברות כאמור יקבלו תנאים זהים הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המבצעים עסקות דומות ולא יקבלו הטבות שאינן ניתנות ללקוחות אחרים במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובנסיבות דומות. האישור הנדרש לפי הוראות סעיף 255 לחוק החברות ניתן בכפוף לכך שהתנאים לקבלת השירותים הבנקאיים כאמור, הינם על-פי נוהלי הבנק ובמסגרת הסמכויות והנהלים של הדירקטוריון ולפיהם. לעניין פיקדונות, תנאי ניהול חשבון ואשראים לחברות המפורטות לעיל - ינתן אישור ספציפי של הגורם המוסמך לאישור אשראים בבנק וגם ו/או ועדת עסקות עם אנשים קשורים של הדירקטוריון כנדרש בהתאם להוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל ובהתאם לנוהלי הבנק ולמסגרת הסמכויות והנהלים של הדירקטוריון ולפיהם, ובתנאים המאושרים על-ידי הבנק לאחרים שאינם "בעלי עניין" בעסקות עם הבנק, והמבצעים עסקות דומות עם הבנק. אישור זה מהווה עדכון לאישורים קודמים שקיבל הדירקטוריון במועדים שונים.

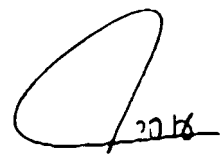
(2) אישור פעולות לפי סעיף 254(א) לחוק החברות שלא אושרו: אין.

(3) עסקות חריגות הטעונות אישור לפי סעיף 270 (1) לחוק החברות - אין.

(4) פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי, לנושא משרה כהגדרתו בחוק החברות, שבתוקף בתאריך הדוח - נכון למועד הדוח, כל הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק מחזיקים בכתבי פטור, התחייבות לשיפוי, וכן נעשה להם ביטוח נושאי משרה. לפרטים נוספים ראה תקנה 22.

רונית שפירא
מזכירת הבנק

עופר לוי
משנה למנכ"ל, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 28 בפברואר 2016

שאלון מחשכל תאגידי

עצמאות הדירקטוריון	
1.	בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר: נכון דירקטור א': אמרי טוב דירקטור ב': דפנה שורץ מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 7 דירקטורים (שני דירקטורים חיצוניים שמונו על-פי חוק החברות וחמישה דירקטורים אשר נחשבים לחיצוניים לפי הוראה 301 של המפקח על הבנקים).
2.	א. שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 7/15 (שני דירקטורים חיצוניים שמונו על-פי חוק החברות וחמישה דירקטורים אשר מונו על-פי הוראה 301 של המפקח על הבנקים והם עונים על הגדרת "דירקטור בלתי תלוי" באשר הם מקיימים את תנאי הכשירות למינוי דירקטור חיצוני הקבועים בסעיף 240(ב)-(ו) לחוק החברות וועדת הביקורת אישרה את היותם בלתי תלויים ביום 24.1.2011, ביום 28.7.2013 וביום 7.1.2016. ב. התאגיד לא קבע בתקנון כי יכהן בו שיעור/מספר מינימלי של דירקטורים בלתי תלויים.
3.	בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-(ו) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי): נכון.
4.	כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים): נכון.
5.	כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של עניין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): נכון.
6.	בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח: הגב' שרי אריסון הוזמנה להשתתף בדיון של הדירקטוריון ביום 27.12.2015 להצגת נושא מודל "עשיית הטוב". למעט ישיבה זו, בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו) שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה בבנק – לא נכח בישיבות הדירקטוריון האחרות שהתקיימו בשנת הדיווח.

שאלון מחשל תאגידי (המשך)

כשירות וכישורי הדירקטורים	
7.	בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים: נכון .
8.	התאגיד דאג לעריכת תוכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תוכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד: נכון . התוכנית הופעלה בשנת הדיווח.
9.	א. בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: נכון. המספר המזערי שנקבע: 2. ב. מספר הדירקטורים שכהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח: בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: 14 דירקטורים מיום 1.1.2015 ועד 11.12.2015; 13 דירקטורים מיום 11.12.2015 ועד 27.12.2015; 12 דירקטורים מיום 27.12.2015 ועד 31.12.2015; בעלי כשירות מקצועית: דירקטור אחד מיום 1.1.2015 ועד 31.12.2015;
10.	א. בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים: נכון. ב. מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: גברים: 11 נשים: 4.

שאלון מחשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)					
11.	א.	מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח: רבעון ראשון 2015: 7 רבעון שני 2015: 6 רבעון שלישי 2015: 5 רבעון רביעי 2015: 13			
	ב.	לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יצוין שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בסיק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו):			
		שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת דירקטור החבר (בוועדה זו)	שיעור השתתפותו בישיבות ועדות דירקטוריון נוספות בהן הוא חבר (תוך ציון שם הוועדה)
		יאיר סרוסי	97%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה ועדת אשראי - 97% הוועדה לאישור השקעות - 100% הוועדה לבנקאות חו"ל ופעילות בינלאומית - 100% הוועדה למוצרים חדשים - 100% הוועדה לממשל תאגידי - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת תגמול אליה הוזמנו דירקטורים נוספים כחברי הוועדה (בהתאם לסעיף 38(ה) להוראה של המפקח על הבנקים) - 93%
		אירית איזקסון	100%	אינה חברת הוועדה	אינה חברת הוועדה ועדת כספים ותשקיפים - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת אשראי - 95% הוועדה למוצרים חדשים - 100%

שאלון מחשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית) (המשך)					
ועדת עסקות עם אנשים קשורים - 100%	100%	97%	100%	מלי ברון	
ועדת אשראי - 100%					
ועדת ממשל תאגידי - 100%					
הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100%					
ועדה לאישור השקעות - 100%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	100%	אמנון דיק	
ועדת בנקאות חו"ל					
ופעילות בינלאומית - 100%					
ועדת טכנולוגיה ומחשוב - 100%					
ועדת מוצרים חדשים - 100%					
ועדת תגמול אליה הוזמנו דירקטורים					
נוספים כחברי הוועדה (בהתאם לסעיף					
38(ה) להוראה 301 של המפקח על					
הבנקים) - 100%					
ועדת טכנולוגיה ומחשוב - 100%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	97%	מאיר ויצנר	
ועדה לבנקאות חו"ל					
ופעילות בינלאומית - 100%					
ועדת טכנולוגיה ומחשוב - 100%	97%	97%	100%	ניר זיכלינסקי	
הוועדה לאישור השקעות - 80%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	81%	יאיר טאומן	
הוועדה לתביעות נגזרות - אי.די.בי - 100%					
ועדת תגמול - 100%	100%	100%	100%	אמרי טוב	
ועדת אשראי - 100%					
ועדת עסקות עם אנשים קשורים - 100%					
ועדת כספים ותשקיפים - 100%					
הוועדה לאישור השקעות - 100%					
הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100%					
הוועדה לבנקאות חו"ל					
ופעילות בינלאומית - 100%					
הוועדה לממשל תאגידי - 100%					
ועדת מוצרים חדשים - 100%	100%	100%	100%	יוסף ירום	
ועדת כספים ותשקיפים - 100%	100%	100%	100%	יעקב פאר	

שאלון מחשל תאגידי (המשך)

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית) (המשך)						
		אפרת פלד	100%	אינה חברת הוועדה	אינה חברת הוועדה	הוועדה לבנקאות ח"ל ופעילות בינלאומית - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% ועדת ממשל תאגידי - 100% ועדת תגמול אליה הוזמנו דירקטורים נוספים כחברי הוועדה (בהתאם לסעיף 38(ה) להוראה 301 של המפקח על הבנקים) - 100%
		משה קורן	97%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	ועדת אשראי - 100% ועדת עסקות עם אנשים קשורים - 100% ועדת כספים ותשקיפים - 100% הוועדה לניהול ובקרת סיכונים - 100% הוועדה למוצרים חדשים - 100% ועדת תגמול - 100% ועדת תגמול אליה הוזמנו דירקטורים נוספים כחברי הוועדה (בהתאם לסעיף 38(ה) להוראה 301 של המפקח על הבנקים) - 95%
		נחמה רונן	92%	אינה חברת הוועדה	אינה חברת הוועדה	ועדת תגמול - 100% הוועדה לממשל תאגידי - 80%
		דפנה שורץ	93%	100%	100%	ועדת עסקות עם אנשים קשורים - 97% ועדת תגמול - 100% הוועדה לתביעות נגזרות - אי.די.בי - 100%
		עידו שטרן	100%	אינו חבר הוועדה	אינו חבר הוועדה	הוועדה לתביעות נגזרות - אי.די.בי - 100% הוועדה לאישור השקעות - 100% הוועדה לבנקאות ח"ל ופעילות בינלאומית - 100% הוועדה לממשל תאגידי - 100%
12.	בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם, לאחר שניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם: נכון .					

שאלון מחשבל תאגידי (המשך)

הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון	
13.	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון: נכון .
14.	בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי: נכון .
15.	בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, כפל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות. ☐ לא רלוונטי.
16.	המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון: נכון .
17.	בעל שליטה או קרובו אינו מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור: נכון .

ועדת הביקורת	
18.	בוועדת הביקורת לא כיהן בשנת הדיווח - א. בעל השליטה או קרובו: נכון . ב. יו"ר הדירקטוריון: נכון . ג. דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו: נכון . ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע: נכון . ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה: נכון .
19.	מי שאינו ראוי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בשיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות: נכון .
20.	מניין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הוועדה, כאשר רוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני: נכון .
21.	ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הוועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד: נכון .
22.	בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו ראוי להיות חבר הוועדה, היה זה באישור יו"ר הוועדה ו/או לבקשת הוועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינם בעל שליטה או קרובו): נכון .
23.	בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקי ולגבי ההגנה שניתן לעובדים שהתלוננו כאמור: נכון .
24.	ועדת הביקורת (ו/או הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים: נכון .

שאלון מחשכל תאגידי (המשך)

תפקידי הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן: הוועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים	
25.	א. פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הוועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: 3 ימים, ככל שהדבר אפשרי. ב. מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת המלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון 2015: יומיים. דוח רבעון שני 2015: יומיים. דוח רבעון שלישי 2015: יום אחד. דוח שנתי 2015: 5 ימים.
ג.	מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: דוח רבעון ראשון 2015: יומיים. דוח רבעון שני 2015: יומיים. דוח רבעון שלישי 2015: יומיים. דוח שנתי 2015: יומיים.
26.	רואה החשבון המבקר של התאגיד השתתף בכל ישיבות הוועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח: נכון.
27.	בוועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן: א. מספר חבריה לא פחת משלושה (במועד הדיון בוועדה ואישור הדוחות כאמור): נכון. ב. התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו-(ג) לחוק החברות (לעניין כהונת חברי ועדת ביקורת): נכון. ג. יו"ר הוועדה הוא דירקטור חיצוני: נכון. ד. כל חבריה דירקטורים ורוב חבריה דירקטורים בלתי תלויים: נכון. ה. לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית: נכון. ו. חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינוים: נכון. ז. המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חבריה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות: נכון.

שאלון מחשל תאגידי (המשך)

ועדת תגמול		
28.	הוועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדיון בוועדה): נכון .	
29.	תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת תגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000: נכון .	
30.	בוועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח -	
א.	בעל השליטה או קרובו: נכון .	
ב.	יו"ר הדירקטוריון: נכון .	
ג.	דירקטור המועסק על-ידי התאגיד או על-ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטה: נכון .	
ד.	דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע: נכון .	
ה.	דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה: נכון .	
31.	בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הוועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים: נכון .	
32.	ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג) ו-272(ג1)(1) (ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית: נכון .	

מבקר פנים		
33.	יו"ר הדירקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד: נכון .	
34.	יו"ר הדירקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תוכנית העבודה בשנת הדיווח: נכון .	
35.	היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח: 100% משרה .	
	בשנת הדיווח התקיים דיון (בוועדת הביקורת או בדירקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי: נכון .	
36.	המבקר הפנימי אינו בעל עניין בתאגיד, קרובו, ר"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידים בשליטתם: נכון .	

עסקות עם בעלי עניין		
37.	בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול: נכון .	
38.	למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר): נכון .	

גב' דפנה שורץ

הגב' דפנה שורץ
יו"ר ועדת הביקורת*

מר יאיר סרוסי
יו"ר הדירקטוריון

* הוועדה משמשת גם כוועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזה בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרכי במועד קבוע מראש.

איגוח

פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח, באמצעות אגרות-חוב.

אינפלציה

תהליך מתמשך של עליית מחירים, הגורם לירידה בערך הכסף. האינפלציה נמדדת על-ידי שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן.

אמצעי שליטה

על פי חוק בנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, כל אחת מאלה:

(1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;

(2) הזכות למנות דירקטור בתאגיד, ולעניין זה:

(א) יראו את מי שמינה דירקטור בתאגיד כבעל הזכות למנות;

(ב) חזקה על תאגיד שנושא משרה בו נתמנה לדירקטור בתאגיד אחר, ועל מי ששולט באותו תאגיד, שהם בעלי הזכות למנות;

(3) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד;

(4) הזכות ליתרת נכסי התאגיד בעת חיסולו לאחר סילוק חבויותיו.

ארוע סייבר

ארוע אשר משתמש בתשתיות האינטרנט ושירותי האינטרנט כמרכיב עיקרי בתקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על-ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות חשיפה, שיבוש או השבתת גישה למידע או למערכות מידע, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל

באזל 2/באזל 3 – תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

בקרה פנימית על דיווח כספי

תהליך שתוכנן על-ידי, או תחת פיקוחם של, המנכ"ל והחשבונאי הראשי, או אדם המבצע בפועל אותו תפקיד, ומושפע על-ידי דירקטוריון התאגיד הבנקאי, ההנהלה ועובדים אחרים, כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בקרות ונהלים לגבי הגילוי

בקרות ונהלים אחרים של התאגיד הבנקאי אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש התאגיד הבנקאי לגלות בדוחות נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. "בקרות ונהלים לגבי הגילוי" כוללים, בין השאר, בקרות ונהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש התאגיד הבנקאי לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, נצבר ומועבר לנהלת התאגיד הבנקאי, כולל למנכ"ל ולחשבונאי הראשי, באופן המתאים על-מנת לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

גידור

עסקה פיננסית שמטרתה להקטין את החשיפה מעסקה פיננסית אחרת או מתיק חשיפות.

דפלציה

תהליך מתמשך של ירידה במדד המחירים לצרכן.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון (gone-concern capital) כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הלוואה לדיור

הלוואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק:

- 1) ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ;
- 2) ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;
- 3) ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים;
- 4) ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.

הלוואת בולט

הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הריבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הריבית משולמת בסוף התקופה.

הלוואת בלון

הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הריבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הריבית משולמת בסוף התקופה.

הלוואת micro finance

הלוואה הניתנת כחלק מפריקט מימון זעיר לעסקים קטנים מעוטי יכולת שלא היו זכאים לקבלת אשראי בתנאים הסטנדרטים.

הלמי"ס

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.

הנהלה

אנשים האחראיים על השגת מטרות הישות, שיש להם הסמכות לקבוע מדיניות ולקבל החלטות שבאמצעותן יושגו מטרות אלה. הנהלה כוללת בדרך כלל את חברי הדירקטוריון, המנכ"ל, סמנכ"ל התפעול, הסמנכ"ל הממונה על פעולות העסק העיקריות (כגון מכירות, מנהלה או כספים) ואנשים אחרים המבצעים פעולות דומות של קבלת החלטות.

הסדר כובל

הסדר הנעשה בין בני אדם המנהלים עסקים, לפיו אחד הצדדים לפחות מגביל עצמו באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים בינו לבין הצדדים האחרים להסדר, או חלק מהם, או בינו לבין אדם שאינו צד להסדר.

התאוששות

שיקום פעולות עסקיות מסוימות לאחר שחל שיבוש באותן פעולות, עד לרמה מספקת לצורך מילוי ההתחייבויות העסקיות.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חברה בת

חברה אשר חברה אחרת מחזיקה בחמישים אחוזים או יותר מן הערך הנקוב של הון המניות המוצא שלה או מכוח ההצבעה שבה או רשאית למנות מחזית או יותר מהמנהלים או את המנהל הכללי שלה.

חברת כרטיסי אשראי

תאגיד עזר המנפיק כרטיס חיוב או הסולק תשלומים שנעשו באמצעותו.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת כנכס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמא פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

חולשה מהותית

ליקוי, או שילוב של ליקויים, בבקרה הפנימית על דיווח כספי, כך שישנה אפשרות סבירה שהצגה מוטעית מהותית בדוחות הכספיים השנתיים או הרבעוניים של התאגיד הבנקאי לא תימנע או תתגלה במועד.

חח"ד

חשבון חוזר דביטורי - חשבון עובר ושב עסקי עם מסגרת אשראי.

חשבון עו"ש

חשבון עובר ושב - חשבון בנק שבו מתנהלות פעולות של כניסת ויציאת מזומנים.

יחס הון כולל

ההון הכולל הוא סך-כל הון רובד 1 וסך-כל הון רובד 2. יחס ההון הכולל מחושב על-ידי חלוקת ההון הכולל בנכסי סיכון.

ייסוף

התחזקות ערכו של מטבע ביחס למטבעות אחרים.

יישום למפרע

יישום למפרע הוא יישום של מדיניות חשבונאית חדשה לעסקות, לאירועים ולמצבים אחרים, כאילו יושמה מדיניות זו מאז ומעולם.

ישויות בעלות זכויות משתנות (VIE)

Variable interests Entities - ישויות בעלות זכויות משתנות הינן זכויות חוזיות, זכויות בעלות או זכויות כספיות אחרות שמשתנות בהתאם לשינויים בשווי הון של הנכסים נטו של הישות, שאינם כוללים זכויות משתנות.

ישות משפטית

מבנה משפטי כלשהו המשמש לביצוע פעולות או להחזקה בנכסים. חברות, שותפויות, חברות בערבון הן דוגמאות מסוימות למבנים כאלה.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מגנ"א

מערכת גילוי נאות אלקטרונית - מערכת מידע לקליטתם והפצתם דרך רשת האינטרנט, של מכלול הדיווחים הנדרשים מגופים הכפופים לפיקוחה של הרשות: תאגידים, מנהלי קרנות נאמנות, נאמנים, חברות יועצי השקעות, חברות לניהול תיקים וחתמים.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת. ביום ה-15 של כל חודש מפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את המדד לשינויים שחלו במחירים בחודש הקודם.

מודל בלק אנד שולס

Black-Scholes model - מודל לתמחור אופציות הכולל טכניקת ערך נוכחי ומשקף את ערך הזמן והערך הפנימי של האופציה.

מחזור פעילות

מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.

מח"מ

משך חיים ממוצע - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האיגרת.

מחשוב ענן

משאבי מחשוב, תשתית מחשוב או מערכת מחשוב שהגישה אליהם מתבצעת באמצעות מחשב מרוחק דרך רשת האינטרנט או קו תקשורת ייעודי.

מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

מכשירים כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה

נכסים יחשבו לנכסים נזילים באיכות גבוהה אם ניתן להמירם למזומן בקלות ובמהירות תוך הפסד ערך קטן או ללא הפסד.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה או על-ידי חברה בת בשליטתה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מסגרת אשראי

סכום המשיכה המרבי שתאגיד בנקאי הסכים לכבד משיכות מחשבון עובר ושב של הלקוח ביתרת חובה.

Bid-Ask מרווח

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

נזק

תוצאה בלתי רצויה, לרבות שיבוש/הפרעה/השבתה/ של פעילות; גניבת נכס; איסוף מודיעין; פגיעה במוניטין/אמון הציבור.

ניהול המשכיות עסקית

גישה כלל-ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לשמור על קיומו של הבנק כישות פיננסית פעילה ואיתנה, ויכולתו להמשיך ולספק שירות מיטבי ללקוחותיו גם בעיתות חירום ושיבושים תפעוליים משמעותיים.

נכס פיננסי

מזומן, מכשיר הוני של ישות אחרת או זכות חוזית לקבל מישות אחרת מזומן או נכס פיננסי אחר או להחליף נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות עם ישות אחרת בתנאים פוטנציאליים עדיפים לישות; וכן חוזה אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשירה ההוניים של הישות.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים ממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

סליקה

תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.

סניף

כל מקום שבו תאגיד בנקאי מקבל פיקדונות כספיים או מנהל עסקים עם לקוחותיו, לרבות סניף נייד, אך למעט מיתקן שבאמצעותו יכול לקוח לבצע פעולות בחשבונו אצל תאגיד בנקאי; לרבות הלוואות.

ערבויות

התקשרויות פורמליות המחייבות משפטית צד שלישי לשלם חוב אם החייב הישיר לא מצליח לעשות זאת.

פיחות

היחלשות ערכו של מטבע ביחס למטבעות אחרים.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

פעילות חתן אשראי

מתן הלוואות, התחייבויות למתן הלוואות, מימון מחדש או ארגון מחדש של הלוואות, ארגון מכתבי אשראי, יצירת סינדיקציה של הלוואות.

ציבור

למעט הממשלה, ממשלות זרות ובנקים.

קונסורציום

עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה.

ריבית בנק ישראל

הריבית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים והיא נקבעת על-ידי הוועדה המוניתרית של הבנק.

ריבית ליבור

מייצגת את הריבית הבין בנקאית בה הבנקים סוחרים באשראי ביניהם.

שוק המעו"ף

מכשירים עתידיים ופיננסים – שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות-ערך בתל-אביב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

שליטה

היכולת לכוון את פעילותו של תאגיד, למעט יכולת הנובעת רק ממילוי תפקיד של דירקטור או משרה אחרת בתאגיד, וחזקה על אדם שהוא שולט בתאגיד אם הוא מחזיק מחצית או יותר מסוג מסוים של אמצעי השליטה בתאגיד.

שעבוד

ביטחונות הניתנים למלווה על-ידי לווה כערובה להבטחת תשלום שהוא חייב לו.

שעבוד צף

שעבוד על כל נכסיה ומפעלה של החברה או על מקצתם אותה שעה, כפי מצבם מזמן לזמן, אך בכפוף לסמכותה של החברה ליצור שעבודים מיוחדים על נכסיה או על מקצתם.

שעבוד שוטף

שעבוד על כל נכסיה ומפעלה של החברה או על מקצתם אותה שעה, כפי מצבם מזמן לזמן, אך בכפוף לסמכותה של החברה ליצור שעבודים מיוחדים על נכסיה או על מקצתם.

שער חליפין

שער המרה בין מטבעות.

שעת חירום

תקופת הפעלת מערך משק לשעת חירום בהתאם להחלטת הממשלה מס' 1716 מיום כ"ט בסיון התשמ"ו (6 ביולי 1986), להחלטת ממשלה מס' 1080 מיום ז' באדר א' התש"ס (13 בפברואר 2000) וכל החלטת ממשלה אחרת בעניין, הכרזה על מצב מיוחד בעורף לפי סעיף 9ג לחוק התגוננות אזרחית, תשי"א-1951 או הכרזת המפקח על שעת חירום.

תאגיד בנקאי

בנק, בנק חוץ, בנק למשכנתאות, בנק למימון השקעות, בנק לקידום עסקים, מוסד כספי או חברת שירותים משותפת.

תאגיד עזר

תאגיד שאינו עצמו תאגיד בנקאי שעיסוקיו הם רק בתחום הפעולה המותר לתאגיד בנקאי השולט בו, למעט עיסוקים שהתייחדו לתאגידים בנקאיים בהתאם לחוק.

תביעה ייצוגית

תובענה המנוהלת בשם קבוצת בני אדם, שלא יפו את כוחו של התובע המייצג לכך, ואשר מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה.

תביעה נגזרת

תובענה שהגיש תובע בשם חברה בשל עילת תביעה שלה. בהתקיים התנאים המתאימים רשאי כל בעל מניה ודירקטור בחברה להגיש תביעה נגזרת.

תמ"ג

תוצר מקומי גולמי - סך-כל הערך המוסף של כל היצרנים המקומיים (התפוקה פחות צריכת הביניים), בתוספת מסים נטו (מסים פחות התמיכות על מוצרים) שאינם כלולים בערך התפוקה. תוצר מקומי גולמי מתקבל גם מסיכום ההוצאה לצריכה סופית בתוספת השקעה גולמית ויצוא פחות יבוא. כמו-כן, תוצר מקומי גולמי מתקבל מסיכום ההכנסות הראשוניות שחולקו על-ידי היחידות היצרניות המקומיות - התמורה לשכירים בתוספת עודף תפעולי גולמי, הכנסות מעורבות ומסים נטו על ייצור ועל יבוא.

תקופת הבשלה

Vesting - התקופה שבה נדרש לקיים את כל התנאים המוגדרים להבשלה של הסדר תשלום מבוסס מניות.

תרחיש יחוס

מתאר אפשרי של אירועים ביטחוניים, תפעוליים, כלכליים או אחרים שבגיני צפוי להיגרם שיבוש תפעולי משמעותי לתאגיד הבנקאי ואשר מוצב כמתאר רלוונטי לתכנון מענה.

תרחיש מקרו כלכלי

מתאר אפשרי של אירועים ביטחוניים, תפעוליים, כלכליים או אחרים שבגיני צפוי להיגרם שיבוש תפעולי משמעותי לתאגיד הבנקאי ואשר מוצב כמתאר רלוונטי לתכנון מענה.

תרחיש קיצון

מתאר אפשרי של אירועים ביטחוניים, תפעוליים, כלכליים או אחרים שבגיני צפוי להיגרם שיבוש תפעולי משמעותי לתאגיד הבנקאי ואשר מוצב כמתאר רלוונטי לתכנון מענה.

B2B

Business To Business - פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

B2C

Business To Consumer - פעילות עסקית אשר בה מוכרים מוצרים או מספקים שירותים לצרכן הסופי.

B.O.T

Build Operate Transfer - הסדר מימון פרויקטים ציבוריים בו גוף פרטי מקבל זיכיון מגוף ציבורי כדי לממן, לתכנן, לבנות ולהפעיל מתקן ציבורי לתקופה קצובה בסופה עוברת הבעלות על הפרויקט לממשלה.

CVA

Credit Valuation Adjustment - חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למחצב של כשל אשראי.

Dodd-Frank

Dodd-Frank Act - תקנות פדרליות בארצות-הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות במערכת הפיננסית בארצות-הברית ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.

EMIR

European Market Infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי אשר אומצה בשנת 2012 במטרה להגביר את היציבות, השקיפות והיעילות בשווקי הנגזרים באיחוד האירופי, ובפרט בשוק נגזרי ה-OTC.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation - התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

GRI

Global Reporting Initiative - תקן בינלאומי לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלויים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country - ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

Middle Market

פעילות מסחרית המבוצעת עם עסקים בינוניים, לרוב בארצות-הברית.

MTM

Mark to Market - שערך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan - אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk - מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

VOLCKER

Volcker Rule - חוק וולקר הוא דבר חקיקה אמריקאי החל על תאגידים בנקאיים מסוימים וכולל איסורים והגבלות הנוגעים לפעילות ממחר נוסטרו (proprietary trading) ולפעילות השקעה ו/או מתן חסות בקרנות מכוסות (covered funds) כהגדרתן בחוק וולקר.

א

אומדנים חשבונאיים קריטיים 188
 איגוח 1,329,248,50
 אנשים קשורים 424,423,420,414,413,244,219,97
 530,529,525,512,510,505,501,443,442,441,425
 אסטרטגיה עסקית 22

ב

באזל 17,172,132,131,106,58,56,52,48,46,19,173
 341,316,314,313,311,309,217,178,177,176,175
 1,456,415,347,344,342
 ביטחונות 191,188,185,182,149,148,147,146,135
 5,442,413,374,373,330,314,236,233
 בקרות 3,177,175,174,134,133,132,131,130,11,177
 1,231,198,197,196,195,194,190,188

ג

גידור 221,213,205,176,169,168,154,135,130,38
 2,335,334,333,332,260,259,255,248,231,230

ד

דוח מאוחד על הרווח הכולל 205,201
 דוח רווח והפסד מאוחד 467,412,204,201,20,13,12

ה

הון אנושי 451,439,428,412,107,100,92,86,78,70,6
 516,458
 הון מניות 494,413,258,208,207,49
 הון עצמי רובד 1 310,52,50,49,48,47,46,19,17,15
 2,314,313,312,311
 הון רובד 1 נוסף 312,310,47
 הון רובד 2 3,2,312,310,145,97,49,47
 היוון עלויות תוכנה 450,311,237,48
 הלבנת הון 455,415,186,181,178,177,174,121
 הלוואות לדירור 88,87,82,74,65,64,61,57,50,41,13
 268,228,224,189,155,153,143,142,141,140,139
 375,372,358,357,356,355,354,353,313
 הפרשה לירידת-ערך 402,275
 הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 360,359,227,189,156
 הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 227,219,35,34,28
 353,352,351,269,268,261
 הצגה מחדש 245

ו

ועדת שטרם 409,186,111,109,67

ז

חובות פגומים 188,152,151,148,147,136,119,18,16
 359,357,356,355,354,350,269,268,257,239,225
 370,369,368,367,366,365,364,363,362,361,360
 461,382,371

ח

יחסי הון 313,52,46
 ירידת-ערך 239,238,234,233,230,209,193,192,157,157

ט

לקוחות עסקיים 349,348,119,118,70

י

מאזן מאוחד 469,468,412,206,201,21,13,12
 מבנה וארגון 133
 מגבלות 140,134,132,121,111,104,98,97,96,60,23
 158,157,154,152,151,148,147,145,143,142,141
 320,313,292,291,195,181,173,172,170,169,168
 455,446,445,412,398,397,396,395,374,373,336
 456
 מגזרי פעילות 114,113,59,58,57,55,45,41,12,11
 341,340,339,244,243,220,201,145,119,118,117
 504,422,350,349,348,347,346,344,342
 מדד המחירים לצרכן 3,222,212,180,27,26,5
 מדינות זרות 43
 מדיניות חשבונאית 217,216,215,214,213,212,201
 228,227,226,225,224,223,222,221,220,219,218
 239,238,237,236,235,234,233,232,231,230,229
 3,246,245,244,243,242,241,240
 מדיניות ניהול סיכונים 130
 מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 312,238
 מוסדיים 105,104,100,98,85,83,67,65,45,44,36,23
 186,175,174,152,151,150,119,118,116,115,109
 409,350,349,278,250,244,220
 מימון ממונף 155
 מינוף 311,310,309,308,201,84,66,51,22,19,17,12
 413,317,316,315,314,313,312
 מיסוי 424,178
 ממשלה 5,409,318,170,110,67
 מסגרות אשראי 375,316,227,190,172,42
 מסים נדחים 255,253,252,246,242,238,213,209,192
 406,312,277,256
 מקורות מימון 174,173,172,104,32

נ

נגזרים 105, 104, 96, 51, 46, 42, 33, 32, 31, 21, 13, 12, 107, 109, 107, 145, 143, 142, 141, 140, 133, 129, 126, 123, 120, 109, 107, 170, 169, 168, 166, 164, 162, 160, 158, 152, 151, 150, 233, 232, 231, 230, 225, 213, 209, 206, 201, 191, 190, 336, 335, 334, 333, 332, 315, 314, 249, 248, 247, 234, 385, 384, 383, 380, 378, 377, 376, 374, 373, 338, 337, 445, 406, 404, 394, 393, 392, 391, 389, 388, 387, 386, 5, 4, 3, 1, 469, 468, 466, 465, 464, 463, 462, 461, 446, נזילות 170, 149, 132, 129, 107, 106, 46, 19, 17, 13, 11, 338, 330, 329, 317, 316, 191, 188, 173, 172, ניירות-ערך 44, 43, 41, 39, 38, 31, 21, 18, 16, 15, 14, 12, 94, 93, 90, 88, 87, 82, 81, 80, 73, 72, 60, 59, 55, 51, 49, 118, 117, 116, 109, 108, 106, 105, 103, 102, 101, 96, 152, 151, 146, 143, 142, 141, 140, 135, 129, 125, 123, 201, 193, 192, 189, 186, 185, 184, 183, 181, 178, 177, 234, 233, 232, 230, 225, 219, 212, 210, 209, 206, 205, 267, 266, 265, 264, 263, 262, 260, 259, 247, 236, 235, 331, 330, 326, 319, 315, 314, 292, 291, 273, 269, 268, 355, 354, 353, 352, 351, 349, 348, 347, 344, 342, 340, 367, 366, 365, 364, 363, 362, 361, 360, 359, 357, 356, 386, 385, 384, 382, 377, 376, 372, 371, 370, 369, 368, 414, 407, 406, 404, 396, 395, 392, 391, 389, 388, 387, 442, 441, 440, 437, 434, 431, 428, 427, 425, 424, 418, 3, 490, 489, 485, 469, 468, 463, 461, 455, 444, נכסים אחרים 142, 141, 140, 123, 117, 81, 80, 50, 21, 342, 296, 277, 269, 268, 229, 217, 209, 206, 201, 143, 360, 359, 357, 356, 355, 354, 353, 352, 351, 347, 344, 371, 370, 369, 368, 367, 366, 365, 364, 363, 362, 361, 462, 406, 404, 397, 396, 395, 377, 376, 374, 373, 372, 469, 468, נכסי סיכון 101, 94, 93, 88, 87, 81, 80, 73, 72, 50, 47, 350, 347, 344, 342, 310, 119, 117, 114, 113, 108, 102

ו

סייבר 1, 28

סיכון אשראי 99, 51, 50, 47, 42, 35, 34, 18, 16, 13, 12, 11, 147, 145, 144, 143, 142, 141, 140, 137, 135, 133, 129, 226, 225, 220, 219, 201, 190, 189, 188, 152, 151, 148, 315, 310, 281, 270, 269, 268, 257, 233, 232, 228, 227, 359, 358, 357, 356, 355, 354, 353, 352, 351, 338, 336, 370, 369, 368, 367, 366, 365, 364, 363, 362, 361, 360, 398, 397, 396, 395, 375, 374, 373, 372, 371, סיכונים אחרים 188, 129, 22, סיכון מוניטין 188, 182, 179, 129, 22, 11, סיכון מימון 172, סיכון נזילות 338, 188, 172, 129, 19, 17, 11, סיכון סביבתי 182, 11, סיכון ריבית 188, 158, 157, 129, 46, סיכון שוק 338, 232, 190, 188, 157, 129, 50, 12, 11, סיכון תפעולי 338, 310, 188, 175, 174, 129, 50, 47, 22, 11

ז

זמנאות 69, 67, 66, 64, 61, 60, 56, 36, 30, 20, 18, 16, 12, 117, 115, 108, 102, 101, 94, 93, 88, 87, 81, 80, 73, 72, 326, 325, 324, 251, 250, 225, 224, 204, 201, 186, 124, 461, 456, 455, 443, 409, 408, 405, 347, 344, 342, 340, 467, זנפי משק 143, 142, 141, 140, 135, 134, 84, 44, 13, 12, 219, 152, 144, זסקות עם צדדים קשורים 213

ח

זחת והפחתות 251, זיקדונות הציבור 58, 45, 44, 41, 21, 18, 16, 15, 12, 5, 102, 101, 95, 94, 93, 89, 88, 87, 82, 81, 80, 74, 73, 72, 206, 201, 129, 128, 126, 124, 123, 119, 109, 108, 103, 395, 385, 384, 380, 378, 377, 376, 350, 330, 278, 247, 466, 464, 463, 446, 445, 441, 404, 402, 398, 397, 396, 469, 468, זנסיה 349, 301, 300, 284, 251, 240, 216, 118, 115, 63, 491, 436, 419

צ

צדדים קשורים 401, 400, 399, 398, 396, 219, 213, 212, 402

כ

כגולציה 6, 454, 188, 182, 181, 129, 106, 25, 22, 11, 6, רווח למניה 467, 258, 243, 204, 201, 20, כיכזיות ענפית 413, 188

ש

שווי הוגן 164, 162, 160, 159, 158, 49, 46, 44, 43, 38, 32, 230, 221, 220, 212, 205, 201, 193, 191, 190, 168, 166, 262, 260, 259, 249, 244, 238, 236, 234, 233, 232, 231, 335, 334, 331, 303, 297, 273, 267, 266, 265, 264, 263, 388, 387, 386, 385, 384, 383, 382, 377, 376, 337, 336, 445, 394, 393, 392, 391, 390, 389

ת

תגמול 308, 302, 294, 293, 292, 291, 290, 286, 283, 282, 435, 434, 431, 430, 425, 424, 423, 421, 419, 417, 413, 512, 510, 509, 505, 502, 499, 453, 452, 438, 437, 436, 4, 533, 530, 529, 528, תיאבון לסיכון 179, תשואה לסיכון 28, 22, תשלום מבוסס מניות 216, 214, 213, 209, 208, 207, 201, 400, 399, 308, 307, 306, 305, 304, 303, 302, 251, 241, 6, 437, 436, 435, 433, 432, 406, 401